ROMÂNIA
JUDEȚUL TIMIȘ
PRIMĂRIA ORAȘULUI DETA
Str. Victoriei nr. 32, Deta, cod 305200, județul Timiș
Tel: 0256 390 466 • Fax: 0256 390 511 • E-mail: primaria.deta@detatm.ro • www.detatm.ro

STRATEGIA DE DEZVOLTARE TURISTICĂ

A STAȚIUNII TURISTICE DETA, JUDEȚUL TIMIȘ

PERIOADA 2026–2035

Document strategic elaborat în vederea reevaluării și menținerii statutului de stațiune turistică de interes local

DETA – APELE CARE NE UNESC

CULTURI DIFERITE. GUSTURI AUTENTICE.
O SINGURĂ COMUNITATE

DETA • TIMIȘ • 2026

ANGHEL MIHAELA-LILIANA
Digitally signed by ANGHEL MIHAELA-LILIANA
Date: 2026.07.21 14:49:32 +03'00'

ARHITECTURA DOCUMENTULUI

BLOC	ROL	CONȚINUT PRINCIPAL
I. Diagnostic	Fundamentare factuală și administrativă	Capitolele 1–13: cadru, profil, statut, resurse, infrastructură, piață, conformare și analize integrate
II. Strategie	Definirea direcției de dezvoltare	Capitolele 14–16: viziune, obiective, priorități, brand, marketing și Smart Tourism
III. Implementare	Transformarea strategiei în program operațional	Capitolele 17–22: plan de acțiune, proiecte, buget, monitorizare, riscuri și corelări
IV. Fundamentare finală	Susținerea menținerii statutului	Capitolele 23–24 și anexele tehnice

CUPRINS

CAPITOLUL I – INTRODUCERE, SCOP ȘI METODOLOGIE

1.1. Contextul elaborării strategiei
1.2. Scopul strategiei
1.3. Obiectivele generale și specifice ale documentului
1.4. Necesitatea actualizării strategiei pentru reevaluarea și menținerea statutului de stațiune turistică
1.5. Perioada de implementare 2026–2035
1.6. Metodologia de elaborare și principiile de lucru
1.7. Etapele procesului de planificare strategică
1.8. Sursele de date, trasabilitatea informațiilor și metodologia de calcul
1.9. Consultarea administrației, operatorilor, comunității și vizitatorilor
1.10. Principiile dezvoltării turistice durabile, inteligente, accesibile și reziliente
1.11. Structura și modul de utilizare a strategiei

CAPITOLUL II – CADRUL LEGISLATIV, ADMINISTRATIV ȘI STRATEGIC

2.1. Cadrul general privind organizarea și desfășurarea activității de turism
2.2. Normele și criteriile de atestare a stațiunilor turistice – HG nr. 852/2008, forma consolidată
2.3. Atestarea orașului Deta ca stațiune turistică de interes local – HG nr. 910/2022
2.4. Reevaluarea statutului stațiunilor turistice – HG nr. 120/2024 și HG nr. 1.264/2024
2.5. Urbanism, amenajarea teritoriului, PUG/RLU, PUZ și Observatorul Teritorial Național
2.6. Metodologia de avizare a documentațiilor de urbanism și a investițiilor turistice – HG nr. 127/2026
2.7. Clasificarea structurilor de primire turistică și evidențele SITUR
2.8. Cadrul privind patrimoniul cultural, monumentele istorice și arheologia
2.9. Cadrul privind protecția mediului, biodiversitatea și evaluarea impactului
2.10. Cadrul privind accesibilitatea, siguranța, sănătatea publică și situațiile de urgență
2.11. Documente strategice europene, naționale, regionale, județene și locale relevante
2.12. Cooperarea teritorială și transfrontalieră România–Serbia
2.13. Concluzii privind obligațiile și oportunitățile administrative ale Stațiunii Turistice Deta

CAPITOLUL III – PROFILUL TERITORIAL, GEOGRAFIC, DEMOGRAFIC ŞI SOCIO-ECONOMIC

3.1. Profil administrativ: orașul Deta și satul aparținător Opătița
3.2. Localizare, poziționare geografică și rol microregional
3.3. Încadrarea în județul Timiș, Regiunea Vest și Banatul de Sud
3.4. Relații teritoriale cu Timișoara, frontiera cu Serbia și localitățile învecinate
3.5. Relieful, substratul geologic și solurile
3.6. Seismicitatea și vulnerabilitatea patrimoniului construit
3.7. Clima și bioclimatul local
3.8. Hidrografia, resursele hidrogeologice și lacurile antropice
3.9. Vegetația, fauna și peisajul de câmpie
3.10. Utilizarea terenurilor, morfologia urbană și spațiile verzi
3.11. Repere istorice și evoluția teritorială a localității
3.12. Demografia și dinamica populației
3.12.1. Evoluția populației și densitatea
3.12.2. Structura pe grupe de vârstă și sexe
3.12.3. Structura etnică și confesională
3.12.4. Mișcarea naturală și sporul natural
3.12.5. Migrația internă și externă
3.12.6. Tendințe demografice și efecte asupra dezvoltării turistice
3.13. Structura socio-economică a localității
3.14. Economia locală, antreprenoriatul și piața muncii
3.15. Infrastructura tehnico-edilitară
3.16. Serviciile publice locale relevante pentru activitatea turistică
3.17. Rolul turismului în dezvoltarea economică și socială a orașului
3.18. Concluzii privind profilul teritorial și socio-economic

CAPITOLUL IV – STATUTUL ACTUAL AL STAȚIUNII TURISTICE ŞI CONTEXTUL REEVALUĂRII

4.1. Date de identificare ale Stațiunii Turistice Deta
4.2. Istoricul atestării și efectele statutului de stațiune turistică de interes local
4.3. Situația administrativă și juridică actuală
4.4. Obligația de reevaluare și calendarul procedural
4.5. Documentele necesare pentru reevaluarea și menținerea statutului
4.6. Situația documentației de urbanism aflate în perioada de valabilitate
4.7. Publicarea documentației de urbanism în Observatorul Teritorial Național
4.8. Delimitarea exactă a perimetrului stațiunii turistice
4.9. Corelarea perimetrului cu planșele PUG/RLU și, după caz, PUZ
4.10. Inventarul deficiențelor administrative și tehnice care trebuie remediate
4.11. Responsabilități instituționale și circuitul intern al documentației
4.12. Concluzii privind oportunitatea și fezabilitatea menținerii statutului

CAPITOLUL V – RESURSELE TURISTICE NATURALE, CULTURALE ŞI IDENTITARE

5.1. Resurse naturale și peisagistice
5.1.1. Peisajul specific Câmpiei Bârzavei și al Banatului de Sud

5.1.2. Resurse hidrogeologice, ape minerale/termale și potențial balnear-recreativ
5.1.3. Ștrandul Termal Deta și rolul său în oferta turistică
5.1.4. Pădurea seculară, parcurile și spațiile verzi urbane
5.1.5. Pârâul Birduța, lacurile antropice și elementele de peisaj acvatic
5.1.6. Fondul cinegetic și piscicol
5.1.7. Resurse pentru recreere, plimbare, ciclism și educație ecologică
5.2. Patrimoniul arheologic, istoric și memorial
5.2.1. Situl istoric și arheologic din Opătița
5.2.2. Evoluția istorică a Detei și reperele sale urbane
5.2.3. Cimitirul istoric și sculpturile funerare din marmură de Carrara
5.2.4. Monumente, plăci memoriale și locuri ale memoriei locale
5.3. Patrimoniul cultural construit și religios
5.3.1. Muzeul Deta și Turnul Pompierilor
5.3.2. Biserica Romano-Catolică și patrimoniul confesional
5.3.3. Lăcașuri de cult ale comunităților locale
5.3.4. Clădiri cu valoare arhitecturală, urbanistică și identitară
5.3.5. Patrimoniul industrial și tehnic cu potențial de interpretare turistică
5.4. Patrimoniul multicultural al Detei
5.4.1. Comunitatea română
5.4.2. Comunitatea germană
5.4.3. Comunitatea maghiară
5.4.4. Comunitatea sârbă
5.4.5. Comunitatea bulgară și celelalte comunități locale
5.4.6. Conviețuire, diversitate culturală și identitate bănățeană
5.5. Patrimoniul imaterial, tradițiile și gastronomia
5.5.1. Tradiții, obiceiuri și sărbători comunitare
5.5.2. Gastronomia bănățeană și influențele multiculturale
5.5.3. Produse locale, rețete, producători și puncte gastronomice
5.5.4. Meșteșuguri, artizanat și expresii culturale locale
5.6. Evenimente, festivaluri și manifestări repetitive
5.6.1. Zilele Orașului Deta
5.6.2. Banat Brunch – Deta
5.6.3. Rugile și manifestările comunităților etnice
5.6.4. Festivaluri folclorice, culturale și multiculturale
5.6.5. Concursuri și evenimente gastronomice
5.6.6. Evenimente sportive, educaționale și recreative
5.6.7. Calendarul anual și potențialul de dezvoltare a unui eveniment-fanion
5.7. Elemente de unicitate, autenticitate și diferențiere
5.8. Inventarierea, ierarhizarea și starea de conservare a resurselor
5.9. Potențialul de valorificare turistică responsabilă
5.10. Concluzii privind atractivitatea turistică a Stațiunii Deta

CAPITOLUL VI – MEDIUL, BIODIVERSITATEA, REZILIENȚA CLIMATICĂ ȘI CAPACITATEA DE SUPORT

6.1. Arii naturale protejate pe teritoriul UAT și în zona de influență

6.2. Rețeaua Natura 2000 și implicațiile pentru proiectele turistice
6.3. Habitate, specii și elemente de biodiversitate relevante
6.4. Calitatea aerului și sursele locale de presiune
6.5. Calitatea apelor și gestionarea resurselor hidrografice
6.6. Calitatea solului și utilizarea terenurilor
6.7. Salubrizarea, colectarea deșeurilor și deșeurile generate de evenimente
6.8. Schimbări climatice: caniculă, secetă, precipitații extreme și insulă de căldură
6.9. Riscuri naturale și antropice: seismic, inundații, incendii și poluare
6.10. Capacitatea de suport a parcurilor, ștrandului și spațiilor pentru evenimente
6.11. Infrastructura verde-albastră și măsurile de adaptare climatică
6.12. Turism responsabil, economie circulară și reducerea amprentei de carbon
6.13. Aplicarea principiilor GSTC și EETLS
6.14. Concluzii privind compatibilitatea dintre turism și protecția mediului

CAPITOLUL VII – INFRASTRUCTURA, ECHIPAREA ŞI SERVICIILE TURISTICE EXISTENTE

7.1. Auditul structurilor de primire turistice cu funcțiuni de cazare
7.1.1. Inventarul actual SITUR și verificarea certificatelor de clasificare
7.1.2. Tipuri de structuri, categorii de clasificare, camere și locuri
7.1.3. Unități active, suspendate, radiate sau cu documente expirate
7.1.4. Calitatea, accesibilitatea și distribuția spațială a cazării
7.1.5. Diferențele metodologice dintre evidențele SITUR, INS și datele locale
7.2. Unități de alimentație publică, gastronomie și servicii conexe
7.3. Servicii de agrement, wellness, sport și recreere
7.4. Ștrandul Termal și infrastructura balnear-recreativă
7.5. Instituții culturale, educaționale și spații pentru evenimente
7.6. Trasee, circuite, promenade și infrastructură pentru ciclism
7.7. Accesibilitate rutieră și conexiuni regionale
7.8. Accesibilitate feroviară
7.9. Accesibilitate aeriană prin Aeroportul Internațional Timișoara
7.10. Accesibilitate transfrontalieră și relația cu Serbia
7.11. Transport public județean, microbuze și transport pentru evenimente
7.12. Mobilitate urbană, accesibilitate pietonală și mobilitate verde
7.13. Parcări și managementul fluxurilor de vizitatori
7.14. Semnalizare rutieră, turistică, multiculturală și inteligentă
7.15. Centrul/punctul de informare și promovare turistică
7.16. Servicii medicale, farmaceutice și de prim-ajutor
7.17. Siguranță publică, ordine publică, incendii și intervenții de urgență
7.18. Utilități, salubrizare și igienizarea spațiilor turistice
7.19. Accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități și turismul incluziv
7.20. Digitalizare, conectivitate, platforme și materiale de promovare
7.21. Deficite de infrastructură și servicii prioritare
7.22. Concluzii privind nivelul actual de echipare turistică

CAPITOLUL VIII – ANALIZA PIEȚEI TURISTICE ŞI A CIRCULAȚIEI TURISTICE

8.1. Contextul turismului european, național, regional și județean
8.2. Tendințe actuale: turism de proximitate, slow, experiențial, verde și digital
8.3. Metodologia analizei și sursele statistice
8.4. Evoluția structurilor și capacității de cazare
8.5. Evoluția sosirilor turistice în perioada 2018–2025
8.6. Evoluția înnoptărilor în perioada 2018–2025
8.7. Gradul de ocupare și indicele de utilizare a capacității
8.8. Durata medie a sejurului
8.9. Sezonalitatea lunară și perioadele de vârf
8.10. Ponderea turiștilor români și străini
8.11. Vizitatorii evenimentelor și relația dintre evenimente și cazare
8.12. Profilul turistului actual și potențial
8.12.1. Motivații și interese de călătorie
8.12.2. Modalități de informare și rezervare
8.12.3. Cheltuiala medie și structura consumului turistic
8.12.4. Nivelul de satisfacție și intenția de revenire
8.13. Segmente și piețe-țintă
8.14. Aria de proveniență a vizitatorilor
8.15. Comparația indicatorilor cu județul Timiș și Regiunea Vest
8.16. Prognoza cererii: scenariul fără intervenție și scenariile de dezvoltare
8.17. Concluzii privind cererea, circulația și potențialul de creștere

CAPITOLUL IX – FORME DE TURISM, PRODUSE TURISTICE ȘI EXPERIENȚA VIZITATORULUI

9.1. Turism cultural și istoric
9.2. Turism multicultural și interetnic
9.3. Turism religios și memorial
9.4. Turism gastronomic
9.5. Turism de evenimente și festivaluri
9.6. Turism termal, wellness și de agrement
9.7. Turism verde, recreativ și ecoturistic
9.8. Turism slow și experiențial
9.9. Turism de weekend și de proximitate
9.10. Turism de tranzit
9.11. Turism transfrontalier România–Serbia
9.12. Cicloturism și mobilitate activă
9.13. Turism sportiv
9.14. Turism cinegetic și pescuit sportiv – în condițiile legii
9.15. Turism de afaceri, reuniuni și delegații
9.16. Turism educațional, pentru familii și tineret
9.17. Turism accesibil și incluziv
9.18. Circuite, trasee tematice și pachete integrate
9.19. Designul experienței turistice înainte, în timpul și după vizită
9.20. Concluzii privind portofoliul de produse turistice

CAPITOLUL X – ANALIZA CONCURENȚIALĂ ȘI POZIȚIONAREA TERITORIALĂ

10.1. Metodologia analizei concurențiale
10.2. Timișoara – pol turistic regional și sursă de fluxuri
10.3. Buziaș – concurență și complementaritate în agrement și turism balnear
10.4. Jimbolia – patrimoniu multicultural și turism de proximitate
10.5. Vršac – concurență și oportunitate transfrontalieră
10.6. Sânnicolau Mare, Călacea și alte destinații relevante din Timiș și Banat
10.7. Matrice comparativă: resurse, acces, cazare, servicii, evenimente și vizibilitate
10.8. Avantajele competitive ale Detei
10.9. Vulnerabilitățile competitive și decalajele de ofertă
10.10. Complementaritatea cu destinațiile regionale
10.11. Poziționarea propusă: „Poarta multiculturală a Banatului de Sud”
10.12. Propunerea de valoare pentru principalele segmente de turiști
10.13. Concluzii ale analizei concurențiale

CAPITOLUL XI – ACTORII LOCALI, CONSULTAREA ȘI GUVERNANȚA DESTINAȚIEI

11.1. Cartografierea actorilor relevanți
11.2. Primăria și Consiliul Local al Orașului Deta
11.3. Instituțiile publice locale, județene și regionale
11.4. Operatorii economici din turism, alimentație, comerț și servicii
11.5. ONG-urile și mediul asociativ
11.6. Instituțiile culturale și educaționale
11.7. Comunitatea locală
11.8. Minoritățile etnice și cultele religioase
11.9. Turiștii, vizitatorii și excursioniștii
11.10. Partenerii regionali, naționali și europeni
11.11. Relațiile de înfrățire și cooperare: Čoka, Bordány, Gaglianico și alți parteneri
11.12. Metodologia consultărilor, interviurilor și chestionarelor
11.13. Rezultatele consultării comunității și operatorilor
11.14. Prioritățile comune și zonele de divergență
11.15. Grupul local de coordonare a strategiei
11.16. Responsabilul/structura pentru managementul turismului
11.17. Rolul unei Organizații de Management al Destinației și opțiuni de asociere
11.18. Mecanismul de cooperare public–privat–comunitate
11.19. Concluzii privind capacitatea de guvernanță turistică

CAPITOLUL XII – ANALIZA CONFORMĂRII CU CRITERIILE STAȚIUNII TURISTICE DE INTERES LOCAL

12.1. Rolul și metodologia analizei de conformare
12.2. Documentele-suport și dovezile administrative
12.3. Criteriile obligatorii aplicabile stațiunilor turistice de interes local
12.4. Criteriile suplimentare și punctajul minim
12.5. Analiza detaliată criteriu-cu-criteriu
12.5.1. Resurse și atractivitate turistică
12.5.2. Structuri de cazare clasificate

12.5.3. Alimentație publică și gastronomie
12.5.4. Acces rutier, feroviar, parcări și mobilitate
12.5.5. Utilități și servicii publice
12.5.6. Servicii medicale, farmaceutice și de prim-ajutor
12.5.7. Siguranță, ordine publică și situații de urgență
12.5.8. Salubrizare, mediu și calitatea spațiilor publice
12.5.9. Semnalizare, hartă turistică și informare
12.5.10. Agrement, sport, cultură și evenimente
12.5.11. Promovare, digitalizare și managementul destinației
12.5.12. Urbanism, delimitarea perimetrului și publicarea în OTN
12.6. Tabelul sintetic DA/NU, punctaj și document doveditor – Anexa nr. 4
12.7. Criterii îndeplinite, parțial îndeplinite și neîndeplinite
12.8. Măsuri pentru creșterea și securizarea punctajului
12.9. Scenarii de conformare la data depunerii
12.10. Planul de remediere a deficiențelor
12.11. Concluzii privind eligibilitatea pentru menținerea statutului

CAPITOLUL XIII – ANALIZE STRATEGICE INTEGRATE ȘI DIAGNOSTIC
13.1. Analiza SWOT
13.2. Analiza SPET – social, politic, economic și tehnologic
13.3. Analiza PEST
13.4. Analiza PESTEL – politic, economic, social, tehnologic, ecologic și legislativ
13.5. Analiza VENN – relația administrație–comunitate–operatori–turiști
13.6. Analiza TOWS – transformarea diagnosticului în opțiuni strategice
13.7. Matricea putere–interes a actorilor
13.8. Analiza lanțului valoric turistic local
13.9. Analiza ciclului de viață al destinației
13.10. Arborele problemelor și arborele obiectivelor
13.11. Analiza integrată SWOT–SPET–PEST–PESTEL–VENN–TOWS
13.12. Harta integrată a diagnosticului strategic
13.13. Probleme-cheie, cauze, efecte și nevoi prioritare
13.14. Concluzii strategice și premise pentru formularea viziunii

CAPITOLUL XIV – VIZIUNE, MISIUNE, BRAND ȘI OBIECTIVE STRATEGICE
14.1. Orizontul de dezvoltare 2035
14.2. Viziunea de dezvoltare turistică a Stațiunii Deta
14.3. Misiunea administrației și a partenerilor locali
14.4. Valorile dezvoltării turistice
14.5. Poziționarea strategică a destinației
14.6. Conceptul de brand turistic
14.7. Promisiunea de brand și elementele de identitate
14.8. Obiectivul general
14.9. Obiectivele strategice
14.10. Obiectivele specifice
14.11. Formularea obiectivelor SMART

14.12. Valorile de bază și țintele pentru 2030 și 2035
14.13. Indicatorii de rezultat și impact
14.14. Rezultatele estimate la finalul perioadei de implementare

CAPITOLUL XV – AXE STRATEGICE ȘI PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE
15.1. Axa strategică 1 – Infrastructură turistică, accesibilitate și spațiu public
15.1.1. Modernizarea infrastructurii de acces și mobilitate
15.1.2. Parcări, semnalizare și orientare turistică
15.1.3. Regenerarea spațiilor publice și a zonelor de promenadă
15.2. Axa strategică 2 – Patrimoniu multicultural, identitate și cultură
15.2.1. Conservarea și valorificarea patrimoniului construit
15.2.2. Interpretarea patrimoniului multicultural
15.2.3. Evenimente și programe culturale
15.3. Axa strategică 3 – Agrement, wellness, turism verde și experiențe
15.3.1. Modernizarea Ștrandului Termal și a facilităților de agrement
15.3.2. Parcuri, trasee, ciclism și activități outdoor
15.3.3. Produse slow, gastronomice și pentru familii
15.4. Axa strategică 4 – Calitatea serviciilor, antreprenoriat și economie locală
15.4.1. Creșterea calității cazării și alimentației publice
15.4.2. Sprijinirea producătorilor, artizanilor și inițiativelor locale
15.4.3. Formare profesională și ospitalitate
15.5. Axa strategică 5 – Mediu, climă și destinație responsabilă
15.5.1. Infrastructură verde-albastră și adaptare climatică
15.5.2. Managementul deșeurilor și al resurselor
15.5.3. Aplicarea GSTC/EETLS
15.6. Axa strategică 6 – Brand, marketing și Smart Tourism
15.6.1. Identitate vizuală și promovare integrată
15.6.2. Digitalizarea experienței turistice
15.6.3. Date, măsurarea performanței și comunicare
15.7. Axa strategică 7 – Cooperare transfrontalieră și conectare regională
15.7.1. Produse și circuite România–Serbia
15.7.2. Parteneriate cu destinațiile Banatului
15.7.3. Proiecte europene și schimburi culturale
15.8. Axa strategică 8 – Guvernanță, conformare și capacitate administrativă
15.8.1. Managementul destinației și parteneriatul public–privat
15.8.2. Menținerea criteriilor și actualizarea documentelor
15.8.3. Monitorizarea și atragerea finanțărilor
15.9. Corelarea axelor strategice cu obiectivele, criteriile și proiectele

CAPITOLUL XVI – BRANDING, MARKETING TERITORIAL, DIGITALIZARE ȘI SMART TOURISM
16.1. Auditul imaginii și vizibilității actuale a Detei
16.2. Arhitectura brandului turistic
16.3. Identitate vizuală, slogan, mesaje și manual de brand
16.4. Planul integrat de marketing turistic

16.5. Segmente, piețe, canale și calendar de campanii
16.6. Website-ul oficial al destinației și optimizarea pentru motoarele de căutare
16.7. Rețele sociale, conținut foto-video și storytelling multicultural
16.8. Platformă digitală, aplicație mobilă și hartă interactivă
16.9. Digitalizarea patrimoniului și tururi virtuale
16.10. Coduri QR, realitate augmentată și interpretare multilingvă
16.11. Centrul Smart de Informare Turistică Deta
16.12. Calendar digital al evenimentelor și sistem de ticketing/rezervare
16.13. Colectarea datelor, CRM de destinație și tabloul de bord turistic
16.14. Accesibilitate digitală și informare incluzivă
16.15. Relații publice, presă, influenceri și parteneriate de promovare
16.16. Indicatorii de marketing și evaluarea eficienței campaniilor

CAPITOLUL XVII – PLANUL DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI
17.1. Principiile și structura planului de acțiune
17.2. Matricea unică de implementare
17.2.1. Proiect/măsură și obiectiv strategic
17.2.2. Perioadă, etapă și prioritate
17.2.3. Responsabil principal și parteneri
17.2.4. Buget, sursă de finanțare și cofinanțare
17.2.5. Grad de maturitate și documentații necesare
17.2.6. Indicator de realizare, rezultat și impact
17.2.7. Valoare de bază și ținte
17.2.8. Riscuri, măsuri de răspuns și modalitate de verificare
17.3. Etapa I: măsuri imediate și proiecte rapide 2026–2027
17.4. Etapa II: consolidare și investiții 2028–2030
17.5. Etapa III: maturizare și extindere 2031–2035
17.6. Măsuri pentru îndeplinirea și menținerea criteriilor stațiunii
17.7. Măsuri de management, marketing și dezvoltare de produs
17.8. Corelarea acțiunilor cu bugetul și sursele de finanțare
17.9. Corelarea acțiunilor cu indicatorii de monitorizare
17.10. Matricea finală a planului de acțiune

CAPITOLUL XVIII – PORTOFOLIUL INTEGRAT DE PROIECTE 2026–2035
18.1. Proiecte finalizate relevante pentru dezvoltarea turistică si nu numai
18.2. Proiecte aflate în curs de implementare
18.3. Proiecte necesare pentru conformarea și menținerea statutului deci proiecte de viitor
18.4. Proiecte prioritare preluate și dezvoltate din strategia existentă
18.4.1. Centrul Smart de Informare Turistică Deta
18.4.2. Festivalul Multicultural Internațional Deta
18.4.3. Digitalizarea patrimoniului cultural local
18.4.4. Traseul cicloturistic „Banatul de Sud”
18.4.5. Promovarea gastronomiei locale și a produselor tradiționale
18.4.6. Parcul urban multifuncțional pentru agrement și evenimente
18.4.7. Circuitul turistic multicultural GAL Timiș–Torontal–Bârzava

18.5. Modernizarea și diversificarea Ștrandului Termal Deta
18.6. Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului construit
18.7. Ruta multiculturală a Detei și Opătiței
18.8. Sistem unitar de semnalizare, hărți și mobilier turistic
18.9. Rețeaua verde de promenade, parcuri și trasee pentru biciclete
18.10. Programul anual de evenimente și dezvoltarea evenimentului-fanion
18.11. Produse turistice transfrontaliere Deta–Vršac–Banatul istoric
18.12. Programul pentru calitatea serviciilor și formarea operatorilor
18.13. Programul de accesibilizare și turism incluziv
18.14. Sistemul de date și observatorul local al turismului
18.15. Fișa-standard a proiectului
18.15.1. Justificare și obiective
18.15.2. Activități, rezultate și beneficiari
18.15.3. Amplasament și regim juridic
18.15.4. Buget estimativ și surse
18.15.5. Calendar și responsabilități
18.15.6. Indicatori, riscuri și sustenabilitate
18.16. Prioritizarea proiectelor după impact, urgență, fezabilitate și maturitate
18.17. Portofoliul proiectelor pentru depunere pe programe europene și transfrontaliere

CAPITOLUL XIX – BUGETUL MULTIANUAL ȘI SURSELE DE FINANȚARE
19.1. Metodologia de estimare și anul de referință al costurilor
19.2. Bugetul consolidat al strategiei 2026–2035
19.3. Bugetul pe axe strategice, proiecte și ani
19.4. Investiții publice și cheltuieli operaționale
19.5. Costuri de funcționare, mentenanță și înlocuire
19.6. Contribuția bugetului local și cofinanțarea
19.7. Scenariul financiar minimal
19.8. Scenariul financiar realist
19.9. Scenariul financiar extins
19.10. Fonduri europene și programe regionale
19.11. Programul Interreg VI-A România–Serbia și alte instrumente de cooperare
19.12. Programe naționale și bugetul de stat
19.13. Bugetul județean și parteneriate interinstituționale
19.14. Masterplanul investițiilor în turism – HG nr. 558/2017, cu modificările ulterioare
19.15. Investiții private, parteneriate public–private, sponsorizări și ajutor de stat
19.16. Calendarul orientativ al apelurilor și pregătirea proiectelor
19.17. Sustenabilitatea financiară și fluxul de numerar
19.18. Matricea proiect–sursă–cofinanțare–termen

CAPITOLUL XX – MONITORIZARE, EVALUARE, RAPORTARE ȘI REVIZUIRE
20.1. Sistemul de management al implementării
20.2. Comitetul de monitorizare și responsabilitățile instituționale
20.3. Indicatorii-cheie de performanță – KPI
20.4. Indicatori turistici, economici, sociali, de mediu și de guvernanță

20.5. Valorile de bază, țintele anuale, țintele 2030 și 2035
20.6. Sursele de date și frecvența colectării
20.7. Tabloul de bord al strategiei
20.8. Raportarea anuală către Consiliul Local și comunitate
20.9. Evaluarea intermediară – anul 2030
20.10. Evaluarea finală – anul 2035
20.11. Revizuirea strategiei și mecanismul de actualizare
20.12. Transparență, publicarea rezultatelor și participarea comunității
20.13. Monitorizarea continuă a criteriilor stațiunii turistice

CAPITOLUL XXI – RISCURI ȘI MĂSURI DE PREVENIRE, REDUCERE ȘI RĂSPUNS
21.1. Metodologia de identificare și evaluare a riscurilor
21.2. Riscuri administrative și instituționale
21.3. Riscuri juridice și de neconformare
21.4. Riscuri financiare și de cofinanțare
21.5. Riscuri operaționale și de achiziții publice
21.6. Riscuri privind piața turistică și cererea
21.7. Riscuri de mediu și schimbări climatice
21.8. Riscuri seismice, de incendiu și situații de urgență
21.9. Riscuri pentru patrimoniul cultural
21.10. Riscuri privind siguranța turiștilor și sănătatea publică
21.11. Riscuri reputaționale și de comunicare
21.12. Riscuri transfrontaliere și geopolitice
21.13. Riscuri privind datele, digitalizarea și securitatea cibernetică
21.14. Matricea probabilitate–impact–responsabil–răspuns
21.15. Planul de continuitate și mecanismul de avertizare timpurie

CAPITOLUL XXII – CORELAREA STRATEGIEI CU URBANISMUL ȘI DOCUMENTELE DE POLITICĂ PUBLICĂ
22.1. Corelarea cu PUG, RLU, PUZ și delimitarea perimetrului stațiunii
22.2. Corelarea cu metodologia de avizare în domeniul turismului – HG nr. 127/2026
22.3. Corelarea cu Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Orașului Deta
22.4. Corelarea cu strategiile județului Timiș și Regiunii Vest
22.5. Corelarea cu Strategia națională pentru dezvoltarea turismului
22.6. Corelarea cu Masterplanul investițiilor în turism – HG nr. 558/2017
22.7. Corelarea cu Agenda Europeană pentru Turism 2030
22.8. Corelarea cu Pactul Verde European și obiectivele climatice
22.9. Corelarea cu Deceniul Digital 2030 și politicile Smart Tourism
22.10. Corelarea cu Politica de Coeziune și programele 2021–2027/viitoare
22.11. Corelarea cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU
22.12. Corelarea cu standardele GSTC și sistemul EETLS
22.13. Matricea de corelare obiectiv–proiect–document strategic

CAPITOLUL XXIII – CONCLUZII PRIVIND DEZVOLTAREA TURISTICĂ ȘI MENȚINEREA STATUTULUI

23.1. Sinteza potențialului și a nivelului actual de valorificare
23.2. Principalele avantaje competitive și probleme critice
23.3. Gradul de conformare cu criteriile stațiunii turistice
23.4. Justificarea menținerii statutului de stațiune turistică de interes local
23.5. Contribuția strategiei la dezvoltarea locală durabilă
23.6. Angajamentul administrației și partenerilor pentru implementare
23.7. Condiții esențiale pentru succesul strategiei
23.8. Concluzia finală privind eligibilitatea, oportunitatea și sustenabilitatea statutului

CAPITOLUL XXIV – BIBLIOGRAFIE ȘI SURSE OFICIALE
24.1. Acte normative în forma consolidată
24.2. Documente strategice europene și internaționale
24.3. Documente strategice naționale
24.4. Documente regionale, județene și locale
24.5. Surse statistice oficiale – INS, Eurostat și alte baze de date
24.6. Surse instituționale privind turismul și clasificarea
24.7. Surse privind urbanismul, mediul, patrimoniul și biodiversitatea
24.8. Studii, lucrări științifice și publicații de specialitate
24.9. Documente administrative și date furnizate de UAT Orașul Deta
24.10. Surse online, data accesării și reguli de citare

CAPITOLUL I – INTRODUCERE, SCOP ŞI METODOLOGIE

1.1.Contextul elaborării strategiei

Turismul reprezintă un sector transversal al dezvoltării locale, cu efecte directe şi indirecte asupra economiei, ocupării forţei de muncă, mobilităţii, infrastructurii publice, patrimoniului cultural, mediului, imaginii teritoriale şi calităţii vieţii. Pentru oraşele de dimensiune mică şi medie, dezvoltarea turistică nu trebuie privită exclusiv prin prisma numărului de vizitatori, ci ca un proces integrat de valorificare responsabilă a resurselor locale şi de consolidare a competitivităţii teritoriale.

Oraşul Deta beneficiază de un profil teritorial distinct în sudul judeţului Timiş, fiind caracterizat prin:

- poziţionarea în proximitatea frontierei dintre România şi Republica Serbia;
- accesibilitatea rutieră regională şi legătura cu municipiul Timişoara;
- rolul de centru administrativ, economic şi de servicii pentru localităţile din microregiune;
- patrimoniul multicultural specific Banatului;
- tradiţiile comunităţilor română, germană, maghiară, sârbă, bulgară şi romă;
- existenţa unor obiective de patrimoniu construit, religios, memorial şi muzeal;
- potenţialul pentru turism cultural, gastronomic, de evenimente, de agrement, de weekend, de tranzit şi transfrontalier;
- posibilitatea dezvoltării unor produse bazate pe digitalizare, mobilitate verde şi conceptul „Smart Tourism”.

Strategia anterioară a oraşului Deta a identificat corect o parte importantă a acestor resurse, precum multiculturalitatea, poziţionarea pe axa de circulaţie spre frontiera cu Serbia, rolul microregional, patrimoniul cultural, evenimentele locale, turismul gastronomic şi

oportunitatea dezvoltării unor servicii turistice inteligente. Documentul anterior a propus poziționarea Detei ca destinație autentică a Banatului multicultural și ca posibilă „Poartă multiculturală a Banatului de Sud”.

Orașul Deta a fost atestat ca **stațiune turistică de interes local** prin Hotărârea Guvernului nr. 910 din 13 iulie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 718 din 18 iulie 2022.

1.2. Scopul strategiei

Scopul general al prezentei strategii este stabilirea cadrului integrat de dezvoltare, administrare, promovare și monitorizare a turismului în Stațiunea Turistică Deta pentru perioada 2026–2035, astfel încât resursele locale să fie valorificate responsabil, competitiv și durabil, iar orașul să își mențină statutul de stațiune turistică de interes local.

Strategia îndeplinește simultan mai multe funcții:

a) Funcţia de fundamentare administrativă

Documentul fundamentează reevaluarea statutului staţiunii şi demonstrează că administraţia publică locală dispune de o viziune actualizată privind:

- protejarea și valorificarea resurselor turistice;
- menținerea criteriilor obligatorii;
- consolidarea punctajului aferent criteriilor suplimentare;
- corelarea dezvoltării turistice cu urbanismul, infrastructura și serviciile publice;
- stabilirea unor măsuri concrete de remediere a eventualelor deficiențe.

b) Funcţia de planificare strategică

Strategia definește viziunea de dezvoltare a destinației, obiectivele, prioritățile, măsurile și proiectele care trebuie implementate până în anul 2035.

c) Funcţia de programare a investiţiilor

Documentul permite prioritizarea investițiilor publice și private în funcție de relevanța lor pentru:

- conformarea cu normele de atestare;
- creșterea atractivității destinației;
- dezvoltarea produselor turistice;
- îmbunătățirea experienței vizitatorilor;
- protejarea patrimoniului și a mediului;
- creșterea beneficiilor economice pentru comunitatea locală.

d) Funcţia de coordonare instituţională

Strategia creează un cadru comun de acțiune pentru Primăria Orașului Deta, Consiliul Local, operatorii economici, instituțiile publice, organizațiile culturale și sportive, cultele religioase, asociațiile minorităților, organizațiile neguvernamentale, comunitatea locală și partenerii regionali sau transfrontalieri.

e) Funcţia de atragere a finanţărilor

Prin portofoliul de proiecte, estimările bugetare, etapizarea intervențiilor și identificarea surselor potențiale de finanțare, strategia va putea fi utilizată pentru pregătirea proiectelor finanțate din bugetul local, bugetul de stat, programele europene, instrumentele de cooperare România–Serbia, investițiile private și parteneriatele public-private.

f) Funcţia de monitorizare şi evaluare

Strategia stabilește indicatori de rezultat și impact, termene, responsabilități și proceduri de raportare, astfel încât progresul implementării să poată fi măsurat periodic.

1.3. Obiectivele generale şi specifice ale documentului

Obiectivul general

Dezvoltarea Staţiunii Turistice Deta ca destinaţie autentică, multiculturală, accesibilă, inteligentă şi rezilientă a Banatului de Sud, prin valorificarea sustenabilă a patrimoniului local, îmbunătăţirea infrastructurii şi serviciilor turistice şi menţinerea îndeplinirii criteriilor legale aferente statutului de staţiune turistică de interes local.

Obiective specifice

OS 1. Fundamentarea menţinerii statutului de staţiune turistică

Evaluarea documentată a criteriilor obligatorii și suplimentare prevăzute de legislația aplicabilă și identificarea măsurilor necesare pentru menținerea sau creșterea punctajului stațiunii.

OS 2. Consolidarea bazei informaţionale şi teritoriale

Realizarea unui sistem unitar de date privind:

- perimetrul staţiunii;
- resursele naturale şi antropice;
- infrastructura;
- structurile de primire turistică;
- serviciile;
- evenimentele;
- circulaţia turistică;
- investițiile și proiectele;
- criteriile de atestare.

OS 3. Protejarea şi valorificarea patrimoniului local

Conservarea și introducerea în circuitul turistic a patrimoniului construit, religios, multicultural, memorial, muzeal, arheologic, gastronomic și imaterial al orașului Deta și al satului aparținător Opătița.

OS 4. Dezvoltarea infrastructurii şi serviciilor turistice

Îmbunătățirea accesibilității, semnalizării, spațiilor publice, zonelor de agrement, mobilității, informării turistice, facilităților digitale, infrastructurii pentru evenimente și serviciilor destinate vizitatorilor.

OS 5. Diversificarea produselor turistice

Dezvoltarea unor produse şi experienţe integrate în domeniul:

- turismului cultural şi multicultural;
- turismului gastronomic;
- turismului religios;
- turismului de evenimente;
- turismului de agrement;
- turismului sportiv;
- cicloturismului;
- turismului de weekend;
- turismului de tranzit;
- turismului transfrontalier;
- turismului educațional și de memorie.

OS 6. Consolidarea identităţii şi brandului destinaţiei

Definirea unei identități turistice unitare, coerente și diferențiatoare, raportată la specificul multicultural al Banatului de Sud și la rolul Detei în relația dintre Timișoara, sudul județului Timiș și spațiul transfrontalier româno-sârb.

OS 7. Digitalizarea destinației

Dezvoltarea componentei de Smart Tourism prin:

- platforme digitale;
- hărți interactive;
- coduri QR;
- conținut multilingv;
- baze de date turistice;
- sisteme de informare în timp real;
- instrumente de promovare și analiză digitală.

Strategia anterioară a identificat deja digitalizarea, conectivitatea, panourile interactive și accesul la informații turistice digitale ca direcții relevante pentru modernizarea experienței vizitatorilor.

OS 8. Creșterea competitivității economiei turistice locale

Sprijinirea operatorilor economici, producătorilor locali, unităților de alimentație publică, structurilor de cazare, organizatorilor de evenimente și furnizorilor de activități turistice.

OS 9. Dezvoltarea parteneriatelor

Consolidarea cooperării dintre administrație, sectorul privat, societatea civilă, instituțiile culturale și educaționale, localitățile din microregiune și partenerii din Republica Serbia.

OS 10. Instituirea unui sistem funcțional de implementare și monitorizare

Stabilirea responsabilităților, etapelor, indicatorilor, bugetelor, surselor de finanțare și procedurilor de evaluare anuală, intermediară și finală.

1.4. Necesitatea actualizării strategiei pentru reevaluarea și menținerea statutului de stațiune turistică

Actualizarea strategiei este necesară din considerente juridice, administrative, tehnice, economice și teritoriale.

1.4.1. Necesitatea juridică

Hotărârea Guvernului nr. 120/2024 a introdus criterii și obligații actualizate pentru stațiunile turistice și a stabilit reevaluarea tuturor stațiunilor atestate anterior datei de 16 februarie 2024. Strategia de dezvoltare turistică reprezintă una dintre cele trei piese obligatorii ale documentației de reevaluare.

Prin urmare, strategia trebuie să fie:

- actuală;
- aprobată de autoritatea deliberativă;
- corelată cu fișa stațiunii;
- corelată cu perimetrul înscris în documentația de urbanism;
- susținută de informații și documente verificabile;
- orientată spre menținerea criteriilor de atestare.

1.4.2. Necesitatea actualizării perioadei de planificare

Documentul anterior a fost conceput pentru perioada 2024–2034. Noua strategie stabilește un orizont unitar pentru perioada 2026–2035, adecvat momentului elaborării și etapelor necesare pentru:

- reevaluarea statutului;
- pregătirea investițiilor;
- accesarea surselor de finanțare;
- implementarea proiectelor;
- evaluarea rezultatelor.

1.4.3. Necesitatea unei baze de date trasabile

Strategia actualizată trebuie să diferențieze clar:

- datele statistice oficiale;
- evidențele administrative;
- informațiile provenite de la operatori;
- constatările din teren;
- estimările;
- proiectele propuse;
- investițiile aflate în pregătire;
- investițiile contractate;
- investițiile finalizate.

Fiecare indicator trebuie să aibă o sursă, un an de referință, o unitate de măsură și, după caz, o formulă de calcul.

1.4.4. Necesitatea demonstrării conformării

Nu este suficientă enumerarea resurselor și a obiectivelor turistice. Pentru reevaluare este necesară corelarea fiecărui criteriu din fișa stațiunii cu:

- situația reală;
- documentul doveditor;
- instituția responsabilă;
- amplasamentul;
- starea de funcționare;
- punctajul obținut;
- eventualele măsuri de remediere.

1.4.5. Necesitatea operaționalizării strategiei

Documentul trebuie să răspundă explicit la următoarele întrebări:

- Ce intervenții sunt necesare?
- Cine este responsabil?
- În ce perioadă se implementează?
- Care este costul estimat?
- Care este sursa posibilă de finanțare?
- Ce indicator măsoară rezultatul?
- Ce riscuri pot afecta implementarea?
- Cum se raportează progresul?

1.4.6. Necesitatea adaptării la schimbările actuale

Dezvoltarea turistică trebuie adaptată la:

- digitalizarea comportamentului de consum;
- cererea pentru experiențe autentice și personalizate;
- creșterea interesului pentru destinații mai puțin aglomerate;
- necesitatea accesibilității pentru toate categoriile de vizitatori;
- schimbările climatice și fenomenele extreme;
- riscurile sanitare și de siguranță;
- concurența regională;
- nevoia de cooperare transfrontalieră;
- modificările în sistemul finanțărilor publice și europene.

1.5. Perioada de implementare 2026–2035

Strategia se implementează în perioada **2026–2035**, reprezentând un interval de zece ani calendaristici. Orizontul ales permite corelarea intervențiilor imediate necesare reevaluării statutului cu proiectele structurale de dezvoltare pe termen mediu și lung.

Implementarea va fi organizată în patru etape principale:

Etapa I: 2026–2027 – Conformare și fundamentare

Prioritățile etapei sunt:

- finalizarea documentației pentru reevaluarea statutului;
- verificarea criteriilor obligatorii și suplimentare;
- delimitarea și corelarea perimetrului stațiunii;
- constituirea bazei unitare de date;
- remedierea deficiențelor urgente;
- stabilirea structurii locale de coordonare;
- pregătirea documentațiilor tehnico-economice prioritare.

Etapa a II-a: 2028–2030 – Consolidarea destinației

Această etapă va urmări:

- modernizarea infrastructurii turistice;
- dezvoltarea serviciilor de informare și promovare;
- valorificarea patrimoniului;
- dezvoltarea calendarului de evenimente;
- digitalizarea destinației;
- amenajarea traseelor și spațiilor de agrement;
- stimularea inițiativelor private.

La sfârșitul anului 2030 se va realiza evaluarea intermediară a strategiei.

Etapa a III-a: 2031–2033 – Extindere și integrare regională

Etapa va urmări:

- integrarea Detei în circuite regionale și transfrontaliere;
- consolidarea brandului;
- extinderea parteneriatelor;
- dezvoltarea produselor turistice mature;
- atragerea unor noi investiții;
- creșterea duratei ședерii și a consumului turistic local.

Etapa a IV-a: 2034–2035 – Maturizare și evaluare finală

În ultima etapă se vor realiza:

- finalizarea proiectelor strategice;
- evaluarea impactului;
- măsurarea indicatorilor finali;
- actualizarea portofoliului de investiții;
- pregătirea cadrului strategic pentru perioada ulterioară anului 2035.

Strategia va fi monitorizată anual și va putea fi actualizată ori de câte ori apar modificări legislative, instituționale, financiare sau teritoriale cu impact major asupra dezvoltării stațiunii.

1.6. Metodologia de elaborare și principiile de lucru

Elaborarea strategiei se bazează pe o metodologie integrată, participativă și orientată spre rezultate.

1.6.1. Analiza documentară

Vor fi analizate:

- actele normative aplicabile;
- documentațiile de urbanism;
- strategiile europene, naționale, regionale, județene și locale;
- strategiile și studiile anterioare;
- hotărârile Consiliului Local;
- evidențele instituțiilor publice;
- documentațiile de investiții;
- studiile privind patrimoniul, mediul, biodiversitatea, calitatea aerului, evenimentele și resursele turistice.

1.6.2. Analiza teritorială

Analiza va urmări raporturile dintre:

- orașul Deta și satul Opătița;
- perimetrul stațiunii și teritoriul administrativ al orașului;
- Deta și localitățile învecinate;
- Deta și municipiul Timișoara;
- Deta și frontiera cu Serbia;
- obiectivele turistice, infrastructura, zonele de servicii și fluxurile de mobilitate.

1.6.3. Inventarierea și validarea resurselor

Resursele turistice vor fi inventariate și clasificate în:

- resurse naturale;
- factori naturali de cură, unde existența lor este dovedită prin studii;
- patrimoniu construit;
- patrimoniu religios;
- patrimoniu arheologic;
- patrimoniu multicultural și memorial;
- patrimoniu imaterial;
- gastronomie și produse locale;
- evenimente;
- infrastructură sportivă și de agrement;
- structuri de primire și servicii turistice.

O resursă va fi considerată existentă și funcțională numai dacă este susținută de documente sau de verificarea din teren.

1.6.4. Analiza pieței turistice

Vor fi analizate:

- cererea actuală și potențială;
- profilurile de vizitatori;
- structurile de cazare;
- sosirile și înnoptările, în măsura existenței datelor;
- sezonalitatea;
- durata medie a ședерii;
- motivele vizitei;
- concurența și complementaritatea regională;
- tendințele de consum turistic.

1.6.5. Analiza integrată

Diagnosticul va utiliza, după caz:

- analiza SWOT;
- analiza PEST și PESTEL;

- analiza SPET;
- analiza stakeholderilor;
- analiza VENN;
- matricea TOWS;
- analiza decalajelor față de criteriile legale;
- analiza riscurilor;
- analiza competitivă;
- analiza lanţului valoric turistic;
- scenarii de dezvoltare.

1.6.6. Formularea strategică

Viziunea, obiectivele și prioritățile vor rezulta din corelarea:

- resurselor reale;
- nevoilor comunității;
- cererii turistice;
- cerinţelor legislative;
- capacității administrative;
- oportunităților de finanțare;
- riscurilor identificate.

1.6.7. Programarea implementării

Fiecare măsură sau proiect prioritar va fi descris prin:

- obiectiv;
- justificare;
- localizare;
- activități;
- beneficiar;
- parteneri;
- termen;
- cost estimat;
- sursă posibilă de finanțare;
- indicatori;
- riscuri;
- grad de maturitate.

1.7. Etapele procesului de planificare strategică

Procesul de elaborare și implementare cuprinde următoarele etape:

1. **Inițierea procesului** – stabilirea mandatului, responsabililor, calendarului și documentelor necesare.
2. **Colectarea datelor** – preluarea informațiilor din surse oficiale, administrative, statistice și documentare.
3. **Verificarea în teren** – confirmarea existenței, localizării și stării resurselor și dotărilor.
4. **Realizarea diagnosticului** – analiza profilului teritorial, economic, social, turistic și de mediu.
5. **Evaluarea conformării** – verificarea criteriilor obligatorii, suplimentare și a documentelor doveditoare.
6. **Consultarea stakeholderilor** – colectarea opiniilor și propunerilor actorilor interesați.
7. **Definirea viziunii și obiectivelor** – stabilirea direcției strategice pentru perioada 2026–2035.

8. **Selectarea proiectelor** – prioritizarea intervențiilor pe baza necesității, impactului, costului și maturității.
9. **Programarea financiară și instituțională** – stabilirea bugetelor, responsabilităților și surselor de finanțare.
10. **Validarea și aprobarea** – integrarea observațiilor și aprobarea strategiei prin hotărâre a Consiliului Local.
11. **Implementarea** – realizarea proiectelor și măsurilor conform planului de acțiune.
12. **Monitorizarea și actualizarea** – raportarea anuală, evaluarea intermediară și evaluarea finală.

1.8. Sursele de date, trasabilitatea informațiilor și metodologia de calcul

1.8.1. Categorii de surse

Strategia va utiliza următoarea ierarhie a surselor:

1. acte normative și documente publicate în surse oficiale;
2. documente și evidențe ale Primăriei și Consiliului Local Deta;
3. baze de date statistice oficiale;
4. evidențe ale autorității centrale responsabile în domeniul turismului;
5. documentații de urbanism și date din Observatorul Teritorial Național;
6. evidențe ale instituțiilor județene, regionale și centrale;
7. documente furnizate de operatorii economici;
8. studii tehnice și de specialitate;
9. verificări în teren și fișe de inventariere;
10. consultări, interviuri și chestionare;
11. surse academice și bibliografice;
12. estimări justificate, marcate distinct.

1.8.2. Fișa de trasabilitate

Pentru fiecare indicator, tabel, hartă sau afirmație factuală se vor preciza:

- denumirea informației;
- valoarea;
- unitatea de măsură;
- anul sau data de referință;
- sursa;
- data accesării;
- autorul sau instituția emitentă;
- metoda de calcul;
- eventualele limitări;
- responsabilul pentru actualizare.

1.8.3. Reguli de validare

Se vor aplica următoarele reguli:

- datele statistice nu vor fi confundate cu estimările;
- proiectele propuse nu vor fi prezentate ca investiții existente;
- capacitatea autorizată nu va fi confundată cu capacitatea efectiv funcțională;
- numărul structurilor nu va fi confundat cu numărul locurilor de cazare;
- obiectivele aflate în proprietate privată vor fi diferențiate de cele publice;
- informațiile privind factorii naturali de cură vor fi utilizate numai dacă sunt susținute prin studii;
- datele aferente întregului oraș vor fi diferențiate de datele aferente perimetrului stațiunii;
- aceeași structură, dotare sau investiție nu va fi contabilizată de două ori.

1.8.4. Indicatori şi formule

În funcție de disponibilitatea datelor, vor fi utilizate următoarele formule:

Variaţia absolută:

Variaţia procentuală:

Durata medie a şederii:

Indicele de utilizare a capacităţii de cazare:

Intensitatea turistică:

Densitatea capacităţii de cazare:

Rata de implementare a strategiei:

Orice indicator calculat va fi însoțit de anul de referință și de precizarea limitelor metodologice.

1.9. Consultarea administraţiei, operatorilor, comunităţii şi vizitatorilor

Dezvoltarea turistică influențează administrația, locuitorii, mediul economic, patrimoniul și utilizarea spațiilor publice. Din acest motiv, strategia va fi fundamentată printr-un proces participativ.

Strategia anterioară a identificat drept stakeholderi relevanți administrația publică locală, instituțiile publice, operatorii economici, ONG-urile, comunitatea, minoritățile etnice, cultele religioase, partenerii regionali și transfrontalieri, turiștii și vizitatorii.

Grupurile consultate

- Primăria Orașului Deta și Consiliul Local;
- serviciile și instituțiile publice locale;
- structurile de cazare și alimentație publică;
- operatorii de agrement, transport și servicii;
- producătorii locali;
- organizatorii de evenimente;
- instituțiile culturale, educaționale și sportive;
- asociațiile minorităților și cultele religioase;
- organizațiile neguvernamentale;
- tinerii, familiile și seniorii;
- persoanele cu dizabilități și reprezentanții acestora;
- localitățile din microregiune;
- Consiliul Județean Timiș, ADR Vest și structurile de cooperare locală;
- partenerii din Republica Serbia;
- turiștii, vizitatorii și persoanele aflate în tranzit.

1.10. Principiile dezvoltării turistice durabile, inteligente, accesibile şi reziliente

1.10.1. Durabilitatea

Dezvoltarea turistică trebuie să răspundă nevoilor actuale fără a afecta capacitatea generațiilor viitoare de a utiliza patrimoniul și resursele locale. Investițiile vor urmări:

- utilizarea eficientă a resurselor;
- protejarea patrimoniului;
- reducerea deșeurilor și a poluării;
- întreținerea spațiilor verzi;
- mobilitatea nemotorizată;
- adaptarea la schimbările climatice;
- echilibrul dintre interesul economic și interesul comunității.

1.10.2. Autenticitatea şi identitatea locală

Produsele turistice trebuie să valorifice elementele reale şi reprezentative ale Detei, evitând promovarea unor teme artificiale sau insuficient fundamentate. Multiculturalitatea, patrimoniul bănățean, gastronomia, memoria comunităților şi evenimentele locale trebuie tratate cu respect față de semnificația lor culturală.

1.10.3. Dezvoltarea inteligentă

Smart Tourism presupune utilizarea tehnologiei pentru îmbunătățirea accesului la informaţie şi a experienței vizitatorilor, nu doar instalarea unor echipamente. Soluțiile digitale trebuie să fie:

- utile;
- actualizabile;
- interoperabile;
- ușor de utilizat;
- multilingve;
- accesibile;
- protejate din perspectiva datelor.

1.10.4. Accesibilitatea universală

Destinația trebuie să poată fi utilizată în condiții cât mai bune de:

- persoane cu mobilitate redusă;
- persoane cu deficiențe de vedere sau auz;
- seniori;
- familii cu copii;
- persoane care nu cunosc limba română;
- vizitatori cu niveluri diferite de competență digitală.

Accesibilitatea trebuie integrată în spațiile publice, obiectivele turistice, sistemele de informare, platformele digitale şi evenimente.

1.10.5. Reziliența

Stațiunea trebuie să își dezvolte capacitatea de prevenire, adaptare şi recuperare în raport cu:

- fenomene meteorologice extreme;
- valuri de căldură;
- riscuri seismice;
- incendii;
- riscuri sanitare;
- întreruperi ale utilităților;
- fluctuații economice;
- reducerea fluxurilor turistice;
- degradarea patrimoniului;
- incidente de securitate.

1.10.6. Participarea comunității

Comunitatea locală trebuie să fie beneficiarul principal al dezvoltării turistice. Proiectele vor urmări:

- crearea de locuri de muncă;
- susținerea întreprinderilor locale;
- protejarea calității vieții;
- accesul locuitorilor la infrastructura creată;
- reducerea conflictelor dintre utilizările turistice şi cele rezidențiale.

1.10.7. Cooperarea şi complementaritatea

Deta nu trebuie să reproducă oferta marilor centre turistice, ci să dezvolte produse complementare bazate pe autenticitate, proximitate, experienţe locale şi relaţii transfrontaliere. Strategia anterioară a evidenţiat în mod realist faptul că Deta poate funcţiona ca destinaţie complementară Timişoarei şi ca punct de legătură între Banatul de Sud şi Serbia.

1.10.8. Orientarea spre rezultate

Succesul strategiei va fi măsurat prin rezultate verificabile, nu numai prin numărul proiectelor propuse. Vor fi urmărite:

- proiectele realizate;
- investiţiile atrase;
- creşterea calităţii serviciilor;
- menţinerea criteriilor de atestare;
- evoluţia circulaţiei turistice;
- satisfacţia vizitatorilor;
- beneficiile pentru operatori şi comunitate;
- conservarea patrimoniului şi îmbunătăţirea mediului.

1.11. Structura şi modul de utilizare a strategiei

Strategia este organizată în patru blocuri funcţionale:

I. Blocul de diagnostic

Cuprinde cadrul legislativ, profilul teritorial, resursele turistice, mediul, patrimoniul, infrastructura, piaţa turistică, actorii locali şi evaluarea conformării.

Rolul acestui bloc este să răspundă la întrebarea:

Care este situaţia reală a Staţiunii Turistice Deta şi prin ce documente poate fi demonstrată?

II. Blocul strategic

Cuprinde viziunea, misiunea, obiectivele, prioritățile, poziționarea destinației, brandul, marketingul şi componenta Smart Tourism.

Acest bloc răspunde la întrebarea:

În ce direcţie trebuie să evolueze Staţiunea Turistică Deta până în anul 2035?

III. Blocul de implementare

Cuprinde planul de acţiune, proiectele, bugetul multianual, sursele de finanţare, responsabilităţile, monitorizarea şi managementul riscurilor.

Acesta răspunde la întrebarea:

Ce trebuie realizat, de către cine, până când, cu ce resurse şi cum se măsoară rezultatele?

IV. Blocul de fundamentare a menţinerii statutului

Cuprinde concluziile privind conformarea, documentele doveditoare, anexele administrative şi tehnice, studiile-suport, hărţile şi corelarea cu fişa staţiunii.

Acest bloc răspunde la întrebarea:

Cum este demonstrată îndeplinirea condiţiilor pentru reevaluarea şi menţinerea statutului de staţiune turistică de interes local?

Structura consolidată urmăreşte ca toate capitolele să fie corelate prin indicatori, proiecte, responsabilităţi, bugete şi documente justificative.

Strategia va fi utilizată ca:

- document administrativ pentru reevaluarea statutului;
- instrument de fundamentare a hotărârilor Consiliului Local;

- bază pentru programarea bugetară;
- suport pentru pregătirea proiectelor;
- instrument de cooperare cu sectorul privat;
- document de promovare a oportunităților de investiții;
- cadru pentru atragerea finanțărilor;
- sistem de monitorizare a dezvoltării turistice;
- referință pentru actualizarea documentațiilor și politicilor locale.

Strategia are caracter dinamic. Modificarea unui proiect sau apariția unei noi oportunități de finanțare nu impune refacerea integrală a documentului, dar orice actualizare semnificativă trebuie aprobată, documentată și corelată cu obiectivele, indicatorii și cerințele de menținere a statutului stațiunii.

Concluzia Capitolului I

Strategia de dezvoltare turistică a Stațiunii Turistice Deta pentru perioada 2026–2035 reprezintă atât un instrument de fundamentare a reevaluării statutului de stațiune turistică de interes local, cât și cadrul operațional pentru transformarea resurselor orașului într-o ofertă turistică autentică, competitivă și sustenabilă.

Documentul pornește de la elementele valoroase identificate în strategia anterioară, dar introduce o abordare consolidată, bazată pe conformare juridică, date verificabile, consultare, planificare multianuală, investiții prioritizate, indicatori și responsabilități clare. Prin această abordare, Deta își poate consolida rolul de destinație multiculturală a Banatului de Sud și își poate menține, în condiții temeinic documentate, statutul de stațiune turistică de interes local.

CAPITOLUL II – CADRUL LEGISLATIV, ADMINISTRATIV ȘI STRATEGIC

Considerații introductive

Dezvoltarea și administrarea Stațiunii Turistice Deta se realizează într-un cadru juridic complex, care cuprinde reglementări privind turismul, atestarea și reevaluarea stațiunilor turistice, urbanismul, clasificarea structurilor de primire turistică, protejarea patrimoniului cultural și arheologic, protecția mediului, accesibilitatea, sănătatea publică, securitatea la incendiu și cooperarea teritorială.

Prezenta analiză a fost realizată prin raportare la forma legislației în vigoare la data elaborării strategiei. Înainte de aprobarea strategiei prin hotărâre a Consiliului Local și înainte de transmiterea documentației de reevaluare către autoritatea publică centrală responsabilă în domeniul turismului, este obligatorie reverificarea formei consolidate a actelor normative.

În cazul Stațiunii Turistice Deta, cadrul juridic trebuie analizat din două perspective complementare:

1. **menținerea conformității administrative și tehnice** cu normele privind stațiunile turistice de interes local;
2. **valorificarea oportunităților de dezvoltare**, investiții, finanțare și cooperare determinate de statutul turistic al orașului.

2.1. Cadrul general privind organizarea și desfășurarea activității de turism

Cadrul general al activității turistice din România este reglementat în principal prin Ordonanța Guvernului nr. 58/1998 privind organizarea și desfășurarea activității de turism în România, aprobată prin Legea nr. 755/2001, cu modificările și completările ulterioare.

Actul normativ consacră turismul ca domeniu prioritar al economiei naționale și stabilește cadrul instituțional pentru:

- protejarea și valorificarea resurselor turistice;
- organizarea activităților și serviciilor turistice;
- autorizarea operatorilor;
- clasificarea structurilor de primire turistice;
- promovarea turistică;
- informarea vizitatorilor;
- dezvoltarea infrastructurii turistice;
- colaborarea dintre autoritățile publice și mediul economic.

Autoritățile administrației publice locale au atribuții directe în inventarierea și evidențierea resurselor turistice, elaborarea propunerilor de dezvoltare, protejarea patrimoniului turistic, îmbunătățirea serviciilor și, după caz, organizarea structurilor locale de informare și promovare turistică.

Pentru Orașul Deta, aceste atribuții presupun instituirea unui sistem administrativ local care să cuprindă cel puțin:

- inventarul actualizat al resurselor și obiectivelor turistice;
- baza de date a structurilor de cazare, alimentație publică și agrement;
- evidența evenimentelor cu relevanță turistică;
- evidența investițiilor și proiectelor;
- situația criteriilor de atestare;
- evidența documentelor justificative;
- mecanismul anual de colectare și actualizare a datelor;
- cooperarea cu operatorii economici și instituțiile locale;
- informarea și promovarea destinației.

Activitatea turistică trebuie organizată în conformitate cu principiile legalității, protejării consumatorilor, siguranței turiștilor, calității serviciilor, dezvoltării durabile și conservării resurselor.

Statutul de stațiune turistică nu înlocuiește obligațiile individuale ale operatorilor economici. Fiecare structură de cazare, unitate de alimentație publică, bază de agrement sau furnizor de servicii turistice trebuie să dețină autorizațiile, clasificările și avizele prevăzute de legislația specifică.

2.2. Normele și criteriile de atestare a stațiunilor turistice – HG nr. 852/2008, forma consolidată

Hotărârea Guvernului nr. 852/2008 reglementează normele și criteriile de atestare a stațiunilor turistice de interes național și local. Scopul reglementării este protejarea, conservarea și valorificarea resurselor turistice, în concordanță cu principiile dezvoltării durabile și protecției mediului.

Forma consolidată a Hotărârii Guvernului nr. 852/2008 trebuie analizată împreună cu modificările introduse prin Hotărârea Guvernului nr. 120/2024 și actele normative ulterioare.

Pentru menținerea statutului de stațiune turistică de interes local, Deta trebuie să îndeplinească cumulativ:

- toate criteriile obligatorii aplicabile;
- punctajul minim stabilit pentru criteriile suplimentare;
- cerințele privind delimitarea urbanistică a perimetrului stațiunii;
- cerințele privind existența și validitatea strategiei de dezvoltare turistică;
- obligațiile de documentare și probare a fiecărui criteriu.

Pentru stațiunile turistice de interes local este necesară obținerea unui punctaj de minimum **100 de puncte** din criteriile suplimentare, fără ca acest punctaj să poată compensa neîndeplinirea unui criteriu obligatoriu.

Principalele domenii de conformare

a) Resursele naturale şi cadrul ambiental

Staţiunea trebuie să dispună de un cadru natural favorabil, să asigure întreţinerea spaţiilor verzi, protecţia mediului şi separarea zonelor turistice de sursele de poluare ori de activităţile incompatibile.

În situaţia invocării unor factori naturali de cură, ape minerale, ape termale sau a unui anumit bioclimat, existenţa şi calitatea acestora trebuie dovedite prin studii de specialitate recunoscute. Simpla menţionare într-o strategie sau într-un material de promovare nu este suficientă.

Pentru Deta, orice referire la resurse termale sau factori naturali de cură va fi menţinută în documentaţia de reevaluare numai dacă este susţinută de:

- studii hidrogeologice;
- buletine de analiză;
- documente privind captarea şi utilizarea resursei;
- avize sanitare;
- documente privind proprietatea sau dreptul de utilizare;
- eventuale studii balneologice sau bioclimatice aplicabile.

b) Urbanismul şi delimitarea staţiunii

Perimetrul staţiunii trebuie delimitat printr-o documentaţie de urbanism valabilă. Zonele destinate turismului, agrementului, serviciilor şi infrastructurii trebuie să fie reflectate coerent în reglementările urbanistice.

c) Accesibilitatea şi mobilitatea

Trebuie asigurat accesul rutier, legătura cu reţeaua de transport şi, în funcţie de situaţia locală, accesul prin transport public sau servicii de transport adecvate.

Pentru Deta, poziționarea pe axa Timișoara–Moravița și apropierea frontierei cu Serbia reprezintă avantaje, dar conformarea nu va fi evaluată numai prin existența drumului național. Vor fi analizate și:

- starea acceselor către obiective;
- accesul de la gară şi staţiile de transport;
- legăturile cu structurile de cazare;
- mobilitatea pietonală;
- traseele pentru biciclete;
- accesul persoanelor cu dizabilităţi;
- indicatoarele şi sistemele de orientare.

d) Serviciile medicale şi farmaceutice

Pentru staţiunea de interes local trebuie documentată existenţa serviciilor de prim ajutor, a posibilităţii de transport medical de urgenţă şi a punctului farmaceutic sau farmaciei, potrivit cerinţelor aplicabile.

e) Echiparea tehnico-edilitară

Sunt relevante existenţa şi funcţionarea sistemelor de:

- alimentare cu apă;
- canalizare;
- alimentare cu energie electrică;
- iluminat public;
- salubrizare;
- colectare a deşeurilor;
- comunicaţii electronice;

- grupuri sanitare publice sau ecologice în zonele de interes.

f) Capacitatea de cazare și alimentație publică

Pentru stațiunea turistică de interes local este necesară existența a minimum **100 de locuri de cazare** în structuri de primire turistice clasificate, fără a include locurile din campinguri în calculul pragului minim, în condițiile anexelor la hotărâre.

O proporție de minimum 40% din locurile de cazare trebuie să se regăsească în structuri clasificate la categoriile de trei, patru sau cinci stele ori margarete, după caz. Capacitatea de alimentație publică trebuie verificată și raportată la pragul stabilit pentru capacitatea minimă de cazare.

Pentru Deta, aceste date nu vor fi preluate exclusiv din strategia anterioară. Ele trebuie extrase din evidențele SITUR și confruntate cu situația reală a operatorilor la data depunerii dosarului.

g) Parcările și spațiile publice

Trebuie documentate parcările publice, iluminatul zonelor de circulație, promenadele, spațiile pietonale, zonele de odihnă și facilitățile destinate vizitatorilor.

Numărul locurilor de parcare trebuie corelat cu capacitatea minimă de cazare impusă de normele legale, iar locurile existente trebuie inventariate prin amplasament, capacitate și regim juridic.

h) Agrementul și activitățile turistice

Stațiunea trebuie să dispună de amenajări pentru agrement, sport, recreere și activități destinate familiilor și copiilor. Nu este suficientă existența teoretică a unor spații; trebuie demonstrată funcționalitatea și accesibilitatea lor.

i) Informarea și semnalizarea turistică

Trebuie asigurate:

- semnalizarea obiectivelor;
- indicatoare de orientare;
- materiale informative;
- informații în format electronic;
- pagină sau secțiune web actualizată;
- hartă turistică amplasată într-un punct vizibil;
- informații privind structurile de cazare, alimentație, agrement și evenimente.

Strategia atașată propune dezvoltarea unor sisteme digitale, panouri interactive, coduri QR, hărți tematice, conectivitate publică și trasee turistice digitalizate. Aceste propuneri sunt compatibile cu direcția de modernizare a sistemului de informare, dar vor trebui transformate în proiecte etapizate și măsurabile.

j) Strategia de dezvoltare turistică

Existența strategiei actualizate este criteriu obligatoriu. Documentul trebuie să conțină diagnostic, viziune, obiective, plan de acțiune, proiecte, responsabilități, surse de finanțare, indicatori și mecanisme de monitorizare.

2.3. Atestarea orașului Deta ca stațiune turistică de interes local – HG nr. 910/2022

Orașul Deta, județul Timiș, a fost atestat ca stațiune turistică de interes local prin Hotărârea Guvernului nr. 910 din 13 iulie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 718 din 18 iulie 2022.

Deta este înscrisă în anexa actului normativ între localitățile și părțile de localități atestate ca stațiuni turistice de interes local.

Atestarea din anul 2022 produce următoarele efecte administrative și strategice:

- recunoașterea oficială a potențialului turistic al localității;
- includerea Detei în evidența națională a stațiunilor turistice;
- posibilitatea utilizării statutului în promovare și în fundamentarea investițiilor;
- obligația menținerii criteriilor care au stat la baza atestării;
- obligația actualizării documentelor și evidențelor;
- necesitatea reevaluării statutului în condițiile noii legislații.

Atestarea nu conferă automat conformitatea permanentă. Administrația locală trebuie să demonstreze că stațiunea îndeplinește în continuare criteriile obligatorii și punctajul suplimentar minim.

În întreaga documentație trebuie utilizată denumirea corectă:

„Stațiunea Turistică Deta, județul Timiș – stațiune turistică de interes local”.

Satul Opătița, aparținător orașului Deta, va fi inclus în analize și în produsele turistice în măsura în care face parte din perimetrul delimitat al stațiunii sau reprezintă o resursă complementară a unității administrativ-teritoriale. Această încadrare trebuie verificată prin documentația de urbanism și actele administrative, fără a fi presupusă automat.

2.4. Reevaluarea statutului stațiunilor turistice – HG nr. 120/2024 și HG nr. 1.264/2024

Hotărârea Guvernului nr. 120/2024 a modificat substanțial normele privind atestarea stațiunilor turistice și a introdus obligația reevaluării stațiunilor atestate anterior datei de 16 februarie 2024.

Pentru reevaluare, autoritatea administrației publice locale trebuie să transmită autorității publice centrale responsabile în domeniul turismului:

1. fișa stațiunii turistice, întocmită conform anexei corespunzătoare categoriei de interes local;
2. dovada publicării în Observatorul Teritorial Național a documentației de urbanism valabile, în care perimetrul stațiunii este delimitat pe planurile de încadrare și reglementări;
3. strategia de dezvoltare turistică a stațiunii.

Termenul legal este de trei ani de la intrarea în vigoare a Hotărârii Guvernului nr. 120/2024. Raportat la data intrării în vigoare, termenul rezultat pentru transmiterea documentației este **22 februarie 2027**.

Netransmiterea documentației în termen poate conduce la inițierea procedurii de retragere a statutului. În cazul unui dosar incomplet, autoritatea centrală poate solicita completări, iar necompletarea documentației în termenul legal indicat poate determina promovarea proiectului de act normativ pentru retragerea atestării.

Hotărârea Guvernului nr. 1.264/2024 a clarificat regimul tranzitoriu aplicabil documentațiilor depuse anterior și a prevăzut neaplicarea temporară a anumitor sancțiuni în perioada de reevaluare pentru stațiunile atestate înainte de 16 februarie 2024. Această măsură nu elimină obligația reevaluării și nu prelungește termenul de transmitere a documentației.

Implicații pentru Deta

Pentru Stațiunea Turistică Deta trebuie pregătit un dosar integrat, în care cele trei componente obligatorii să fie perfect corelate:

- fișa stațiunii;
- documentația de urbanism și dovada OTN;
- strategia 2026–2035.

Nu trebuie să existe diferențe între aceste documente cu privire la:

- denumirea stațiunii;
- categoria de interes local;
- perimetrul;
- obiectivele și dotările;
- capacitatea de cazare;
- parcări;
- agrement;
- servicii medicale și farmaceutice;
- alimentare publică;
- utilități;
- punctaj;
- proiecte și termene.

În vederea reducerii riscului administrativ, documentația trebuie finalizată și verificată înainte de expirarea termenului legal, astfel încât eventualele solicitări de clarificări să poată fi soluționate în timp util.

2.5. Urbanism, amenajarea teritoriului, PUG/RLU, PUZ şi Observatorul Teritorial Naţional

Regimul urbanistic al stațiunii este fundamentat pe Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, pe normele sale de aplicare și pe documentațiile aprobate la nivel local.

Instrumentele principale sunt:

- Planul Urbanistic General – PUG;
- Regulamentul Local de Urbanism – RLU;
- planurile urbanistice zonale – PUZ;
- planurile urbanistice de detaliu – PUD, unde sunt aplicabile;
- documentațiile cadastrale și topografice;
- Observatorul Teritorial Național – OTN.

Legea nr. 350/2001 reglementează elaborarea, aprobarea, actualizarea, monitorizarea și publicarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și urbanism.

Pentru reevaluarea stațiunii nu este suficientă existența unui PUG aprobat sau publicarea acestuia pe pagina de internet a Primăriei. Hotărârea Guvernului nr. 120/2024 solicită dovada publicării în Observatorul Teritorial Național a documentației de urbanism valabile, în care perimetrul stațiunii este delimitat corespunzător.

Cerințe pentru perimetrul Stațiunii Turistice Deta

Perimetrul trebuie:

- reprezentat grafic fără ambiguități;
- corelat cu limitele cadastrale și administrativ-teritoriale;
- delimitat atât pe planșa de încadrare, cât și pe planșa de reglementări;
- însoțit de o descriere clară;
- corelat cu zonele funcționale;
- corelat cu amplasarea structurilor de cazare și a dotărilor turistice;
- corelat cu infrastructura de acces și utilități;
- publicat în OTN în forma cerută de autoritatea centrală.

În cazul în care PUG-ul valabil nu conține o delimitare suficientă a perimetrului, trebuie analizată necesitatea:

- actualizării PUG;
- elaborării unei documentații PUZ;

- aprobării unei documentații distincte, în condițiile legii;
- actualizării planșelor și regulamentului aferent.

Corelarea cu RLU

Regulamentul Local de Urbanism trebuie să permită și să reglementeze coerent:

- funcțiunile de cazare;
- alimentația publică;
- agrementul;
- spațiile pentru evenimente;
- parcările;
- traseele pietonale și cicloturistice;
- protecția monumentelor;
- spațiile verzi;
- infrastructura tehnico-edilitară;
- accesibilitatea universală;
- semnalizarea și publicitatea;
- dezvoltarea structurilor turistice fără afectarea zonelor rezidențiale.

Pentru Deta trebuie verificată concordanța dintre PUG, RLU, SIDU, PMUD, strategia turistică și proiectele de investiții. Pagina oficială a administrației locale indică existența Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană Deta 2022–2030 și a Planului de Mobilitate Urbană Durabilă, care trebuie utilizate ca documente de corelare.

2.6. Metodologia de avizare a documentațiilor de urbanism și a investițiilor turistice – HG nr. 127/2026

Hotărârea Guvernului nr. 127 din 12 martie 2026 a modificat și completat metodologia aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 31/1996 privind avizarea documentațiilor de urbanism referitoare la zone și stațiuni turistice și a documentațiilor tehnice privind construcțiile din domeniul turismului.

Actul normativ a fost publicat în Monitorul Oficial nr. 212 din 19 martie 2026 și este direct relevant pentru proiectele care urmează să fie pregătite și implementate în Stațiunea Turistică Deta.

Metodologia vizează două categorii principale:

1. documentațiile de urbanism aferente zonelor și stațiunilor turistice;
2. documentațiile tehnico-economice pentru construcții, amenajări și investiții turistice.

Pentru investițiile turistice finanțate din fonduri publice, avizarea se realizează, după caz, în fazele:

- studiu de fezabilitate;
- documentație de avizare a lucrărilor de intervenții;
- documentație mixtă SF–DALI;
- documentații tehnice prevăzute de legislația autorizării lucrărilor.

Documentația pentru obținerea avizului trebuie să prezinte în mod coerent:

- amplasamentul;
- funcțiunea turistică;
- capacitatea propusă;
- accesurile;
- parcările;
- circulațiile;
- spațiile verzi;
- utilitățile;

- relația cu vecinătățile;
- integrarea în perimetrul stațiunii;
- respectarea reglementărilor urbanistice;
- accesibilitatea și siguranța utilizatorilor.

Aplicabilitate pentru proiectele Deta

Metodologia trebuie avută în vedere pentru proiecte precum:

- centru de informare și promovare turistică;
- modernizarea sau extinderea bazelor de agrement;
- amenajarea ștrandului sau a infrastructurii termale, dacă sunt îndeplinite condițiile tehnice;
- parcul urban multifuncțional;
- traseele turistice și cicloturistice;
- modernizarea obiectivelor de patrimoniu;
- parcări și infrastructură pentru vizitatori;
- structuri publice de cazare sau agrement;
- infrastructură pentru evenimente;
- spații pentru servicii turistice.

Avizul de specialitate trebuie obținut în etapa procedurală corespunzătoare, nu după finalizarea proiectării sau după începerea lucrărilor.

2.7. Clasificarea structurilor de primire turistică și evidențele SITUR

Structurile de primire turistice cu funcțiuni de cazare și alimentație publică pot funcționa numai cu respectarea reglementărilor privind clasificarea.

Cadrul principal este reprezentat de normele aprobate prin Ordinul nr. 65/2013, cu modificările și completările ulterioare. În anul 2026, normele au fost actualizate prin Ordinul nr. 948 din 18 iunie 2026, publicat în Monitorul Oficial nr. 559 din 8 iulie 2026. Actualizările trebuie avute în vedere la verificarea structurilor existente și la pregătirea noilor investiții.

Certificatul de clasificare confirmă încadrarea structurii într-o anumită categorie de confort și servicii. Existența unei clădiri care oferă ocazional cazare nu este suficientă pentru includerea sa în capacitatea oficială a stațiunii.

În calculul capacității de cazare pentru reevaluare vor fi incluse numai structurile:

- clasificate;
- active;
- amplasate în perimetrul relevant;
- înscrise în evidențele oficiale;
- aflate în funcțiune sau care pot dovedi valabilitatea documentelor;
- conforme cu tipul și categoria declarate.

Utilizarea SITUR

Platforma și evidențele SITUR oferă date privind:

- structurile de cazare autorizate;
- structurile de alimentație publică;
- agențiile de turism;
- ghizii;
- pârtiile și alte structuri autorizate;
- stațiunile turistice;
- structurile radiate sau retrase.

Evidențele sunt dinamice și trebuie consultate la data întocmirii fișei stațiunii.

Pentru Deta se va întocmi un centralizator care să cuprindă:

- denumirea operatorului;
- denumirea structurii;
- adresa;
- tipul structurii;
- categoria de clasificare;
- numărul camerelor;
- numărul locurilor;
- seria și data certificatului;
- statutul activ;
- apartenența la perimetrul stațiunii;
- data verificării în SITUR.

Centralizatorul va fi confruntat cu:

- evidențele fiscale locale;
- autorizațiile de funcționare;
- situația de pe teren;
- informațiile furnizate de operatori;
- eventualele suspendări, radieri sau modificări de capacitate.

În același mod trebuie verificată capacitatea unităților de alimentație publică, fără dublarea locurilor și fără includerea unor spații neclasificate sau nefuncționale.

2.8. Cadrul privind patrimoniul cultural, monumentele istorice și arheologia

Patrimoniul cultural reprezintă una dintre principalele resurse pentru poziționarea turistică a Detei. Strategia atașată evidențiază patrimoniul multicultural, edificiile religioase, cimitirul istoric, Turnul Pompierilor, Muzeul Deta, clădirile istorice și reperele din Opătița.

Din punct de vedere juridic trebuie diferențiate:

- monumentele istorice înscrise în Lista monumentelor istorice;
- imobilele cu valoare arhitecturală, dar neclasate;
- siturile arheologice înscrise în Repertoriul Arheologic Național;
- zonele de protecție;
- patrimoniul mobil;
- patrimoniul imaterial;
- obiectivele memoriale și funerare;
- patrimoniul aparținând cultelor religioase;
- clădirile cu valoare identitară locală.

Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice reglementează clasarea, protejarea, conservarea, restaurarea și intervențiile asupra monumentelor și în zonele lor de protecție. Lucrările asupra monumentelor istorice sau asupra imobilelor aflate în zone de protecție sunt supuse avizării de specialitate.

Protecția patrimoniului arheologic este reglementată prin Ordonanța Guvernului nr. 43/2000, republicată. Pentru lucrările care afectează zone cu patrimoniu arheologic pot fi necesare diagnosticul, cercetarea preventivă, supravegherea arheologică sau descărcarea de sarcină arheologică. Cheltuielile aferente trebuie prevăzute în documentațiile tehnico-economice ale investiției.

Obligații pentru Deta

Pentru fiecare obiectiv propus pentru restaurare sau introducere în circuitul turistic trebuie verificat:

- statutul juridic;
- proprietarul;

- poziția în Lista monumentelor istorice;
- codul LMI, dacă există;
- existența unei zone de protecție;
- situația în Repertoriul Arheologic Național;
- starea de conservare;
- riscul seismic;
- avizele necesare;
- posibilitatea de vizitare;
- responsabilitatea întreținerii;
- compatibilitatea utilizării turistice cu funcțiunea principală.

Un imobil nu trebuie prezentat ca „monument istoric” dacă nu este clasat oficial. În astfel de situații poate fi utilizată formularea „clădire cu valoare arhitecturală, istorică sau identitară locală”, până la verificarea statutului oficial.

Valorificarea turistică trebuie să fie subordonată conservării. Iluminatul arhitectural, semnalizarea, panourile, traseele, evenimentele și instalațiile digitale nu trebuie să afecteze autenticitatea, integritatea sau siguranța patrimoniului.

2.9. Cadrul privind protecția mediului, biodiversitatea și evaluarea impactului

Dezvoltarea turistică trebuie realizată în conformitate cu principiile prevenirii poluării, utilizării durabile a resurselor, conservării biodiversității și participării publicului.

Cadrul general este stabilit de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, care tratează protecția mediului ca obiectiv de interes public major.

Protecția ariilor naturale, habitatelor și speciilor este reglementată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007, iar evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului este reglementată prin Legea nr. 292/2018.

Pentru planurile și programele care pot avea efecte semnificative asupra mediului se aplică procedura de evaluare de mediu prevăzută de Hotărârea Guvernului nr. 1.076/2004. Evaluarea de mediu este parte integrantă a procedurii de adoptare a planurilor și programelor în cazurile stabilite de autoritatea competentă.

Procedura aplicabilă strategiei

Înainte de aprobarea Strategiei de dezvoltare turistică trebuie solicitat punctul de vedere sau decizia de încadrare a autorității competente pentru protecția mediului, pentru a se stabili dacă documentul:

- nu necesită evaluare de mediu;
- necesită parcurgerea unei etape de încadrare;
- necesită raport de mediu și aviz de mediu;
- trebuie corelat cu alte proceduri de evaluare.

Decizia aparține autorității competente și nu trebuie anticipată în strategie.

Cerințe pentru investițiile turistice

Proiectele prevăzute în strategie trebuie să analizeze, după caz:

- ocuparea terenului;
- tăierea vegetației;
- afectarea habitatelor;
- consumul de apă;
- evacuarea apelor uzate;
- gestionarea deșeurilor;
- zgomotul;
- iluminatul nocturn;

- traficul generat;
- emisiile;
- riscul de inundații;
- insula de căldură urbană;
- adaptarea la schimbările climatice;
- impactul cumulat al investițiilor.

Pentru Deta, parcurile, pădurea, vegetația urbană, zonele umede, terenurile din apropierea cursurilor de apă și elementele de peisaj trebuie inventariate și protejate. Dezvoltarea agrementului nu trebuie confundată cu urbanizarea necontrolată a spațiilor verzi.

2.10. Cadrul privind accesibilitatea, siguranța, sănătatea publică și situațiile de urgență

O destinație turistică funcțională trebuie să fie accesibilă și sigură pentru toate categoriile de utilizatori.

Accesibilitatea

Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap impune adaptarea mediului fizic, informațional și comunicațional.

Legea nr. 10/1995 privind calitatea în construcții include printre cerințele fundamentale siguranța și accesibilitatea în exploatare, alături de securitatea la incendiu, igienă, sănătate, protecția mediului și utilizarea sustenabilă a resurselor.

Pentru Deta, accesibilitatea trebuie urmărită la nivelul:

- trotuarelor și trecerilor;
- parcărilor;
- clădirilor publice;
- obiectivelor turistice;
- spațiilor de cazare;
- restaurantelor;
- grupurilor sanitare;
- spațiilor pentru evenimente;
- transportului;
- paginilor web și aplicațiilor;
- semnalizării și materialelor informative.

Securitatea la incendiu

Legea nr. 307/2006 privind apărarea împotriva incendiilor stabilește obligațiile proprietarilor, administratorilor, organizatorilor de evenimente și autorităților publice.

Proiectele turistice trebuie să includă:

- căi de evacuare;
- acces pentru autospeciale;
- instalații de detectare și stingere, unde sunt obligatorii;
- planuri de intervenție;
- capacități maxime admise;
- instruirea personalului;
- măsuri speciale pentru evenimente cu public numeros.

Protecția civilă și situațiile de urgență

Legea nr. 481/2004 privind protecția civilă impune măsuri de prevenire, pregătire, informare și intervenție în caz de dezastre sau situații de urgență.

Pentru stațiune trebuie avute în vedere:

- riscul seismic specific Banatului;
- incendiile;
- fenomenele meteorologice extreme;
- valurile de căldură;
- furtunile;
- riscurile hidrologice;
- accidentele colective;
- întreruperea utilităților;
- incidentele la evenimente;
- evacuarea persoanelor vulnerabile.

Sănătatea publică

Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății și normele sanitare aplicabile stabilesc cadrul pentru protecția sănătății populației și funcționarea serviciilor medicale.

În cazul Detei trebuie documentate:

- serviciul sau punctul de prim ajutor;
- accesul la serviciile medicale;
- posibilitatea transportului de urgență;
- farmacia sau punctul farmaceutic;
- igiena unităților de cazare și alimentație;
- calitatea apei;
- controlul sanitar al piscinelor și bazelor de agrement;
- măsurile pentru evenimentele publice.

2.11. Documente strategice europene, naționale, regionale, județene și locale relevante

Strategia Deta trebuie să fie corelată vertical și orizontal cu documentele strategice relevante.

2.11.1. Nivelul european

Principalele repere sunt:

- Agenda Europeană pentru Turism 2030;
- Calea de tranziție pentru turism;
- Pactul Verde European;
- Agenda Teritorială 2030;
- politicile privind digitalizarea și destinațiile inteligente;
- politicile privind patrimoniul cultural;
- obiectivele europene privind mobilitatea durabilă;
- concluziile Consiliului Uniunii Europene privind turismul sustenabil și competitiv.

Agenda Europeană pentru Turism 2030 urmărește tranziția verde și digitală, reziliența, incluziunea și consolidarea ecosistemului turistic european.

Strategia atașată a identificat în mod corect relevanța Agendei Europene pentru Turism 2030, a Pactului Verde European și a Agendei Teritoriale 2030 pentru dezvoltarea turismului durabil, digitalizarea destinației, mobilitatea verde și cooperarea transfrontalieră.

2.11.2. Nivelul național

Documentele principale sunt:

- Strategia națională a României pentru dezvoltarea turismului 2025–2035;
- Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030;
- Politica Urbană a României;
- documentele naționale privind patrimoniul cultural;
- strategiile privind schimbările climatice, biodiversitatea și mobilitatea;

- programele naționale de investiții și finanțare.

Strategia națională pentru dezvoltarea turismului 2025–2035 a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1.193/2024 și constituie principalul reper național de planificare în domeniul turismului.

Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 stabilește cadrul de integrare a obiectivelor economice, sociale și de mediu.

Pentru Deta sunt relevante în special direcțiile privind:

- destinațiile sustenabile;
- digitalizarea;
- creșterea calității serviciilor;
- valorificarea patrimoniului;
- dezvoltarea turismului cultural și rural;
- profesionalizarea managementului destinațiilor;
- reducerea sezonalității;
- cooperarea public-privată.

2.11.3. Nivelul regional

La nivelul Regiunii Vest sunt relevante:

- Planul pentru Dezvoltare Regională Vest 2021–2027;
- Programul Regional Vest 2021–2027;
- Strategia de specializare inteligentă a Regiunii Vest;
- documentele ADR Vest privind dezvoltarea urbană, mobilitatea și patrimoniul;
- proiectele regionale privind traseele și destinațiile turistice.

Planul pentru Dezvoltare Regională Vest și Programul Regional Vest susțin competitivitatea, regenerarea urbană, patrimoniul, mobilitatea, infrastructura verde și dezvoltarea echilibrată a orașelor.

2.11.4. Nivelul județean

Pentru județul Timiș sunt relevante:

- Strategia de dezvoltare economico-socială a județului Timiș 2021–2027;
- Strategia culturală a județului Timiș 2023–2027;
- Planul de amenajare a teritoriului județean;
- strategiile privind mobilitatea, mediul și serviciile publice;
- inițiativele de promovare a patrimoniului multicultural și a turismului județean.

Documentele județene prevăd turismul, patrimoniul, cultura și cooperarea teritorială între prioritățile de dezvoltare.

2.11.5. Nivelul local

Strategia turistică trebuie corelată cu:

- Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană Deta 2022–2030;
- Planul de Mobilitate Urbană Durabilă;
- strategia locală de dezvoltare durabilă;
- PUG și RLU;
- bugetul local multianual;
- programele de investiții;
- planurile privind situațiile de urgență;
- documentele privind patrimoniul și mediul;
- strategiile și planurile structurilor asociative din care face parte orașul.

Corelarea nu trebuie realizată numai prin enumerarea documentelor. Pentru fiecare proiect din strategia turistică trebuie indicată legătura cu obiectivele și investițiile prevăzute în documentele locale.

2.12. Cooperarea teritorială și transfrontalieră România–Serbia

Poziția Detei în sudul județului Timiș, apropierea de frontiera cu Republica Serbia și patrimoniul multicultural al Banatului oferă condiții favorabile cooperării transfrontaliere.

Programul Interreg IPA România–Serbia reprezintă unul dintre principalele instrumente de finanțare și cooperare pentru dezvoltarea comună a teritoriilor de frontieră.

Programul susține, în funcție de apelurile lansate:

- conservarea și valorificarea patrimoniului;
- cultura;
- turismul sustenabil;
- digitalizarea;
- traseele tematice;
- cicloturismul;
- evenimentele comune;
- educația și schimburile culturale;
- protecția mediului;
- infrastructura de interes comun.

Obiectivul privind consolidarea rolului culturii și turismului durabil a generat proiecte transfrontaliere privind trasee pentru biciclete, digitalizare, patrimoniu și produse turistice tematice.

Strategia atașată identifică în mod justificat cooperarea România–Serbia ca direcție strategică și propune festivaluri comune, trasee turistice transfrontaliere, promovare integrată, centre culturale și infrastructură pentru cicloturism.

Domenii prioritare pentru Deta

Stațiunea Turistică Deta poate urmări dezvoltarea unor parteneriate pentru:

- circuitul multicultural al Banatului;
- traseul patrimoniului șvăbesc, sârbesc, maghiar, bulgar și românesc;
- trasee religioase transfrontaliere;
- trasee gastronomice;
- rețele de producători locali;
- festivaluri multiculturale;
- expoziții și schimburi muzeale;
- cicloturism;
- turism de weekend;
- promovare digitală comună;
- schimburi între instituții și comunități;
- pregătirea ghizilor și operatorilor;
- produse turistice comune Deta–Vârșeț și alte localități partenere.

Pentru fiecare proiect trebuie verificată eligibilitatea exactă în cadrul apelului de finanțare, tipul partenerilor, amplasamentul investițiilor, contribuția proprie și caracterul transfrontalier real al rezultatelor.

Simpla participare a unui partener din Serbia nu este suficientă. Proiectul trebuie să demonstreze:

- elaborare comună;
- implementare comună;

- personal sau resurse comune;
- rezultate cu efect pe ambele părți ale frontierei;
- valoare adăugată transfrontalieră.

2.13. Concluzii privind obligațiile și oportunitățile administrative ale Stațiunii Turistice Deta

Analiza cadrului legislativ confirmă faptul că statutul de stațiune turistică de interes local reprezintă atât o oportunitate de dezvoltare, cât și o responsabilitate administrativă permanentă.

A. Obligații administrative prioritare

1. Finalizarea reevaluării în termenul legal

Primăria Orașului Deta trebuie să transmită documentația completă înainte de 22 februarie 2027, luând în calcul timpul necesar pentru verificări, clarificări și completări.

2. Verificarea documentației de urbanism

Trebuie confirmate:

- valabilitatea PUG și RLU;
- delimitarea exactă a perimetrului;
- corelarea cu PUZ-urile aplicabile;
- publicarea în OTN;
- concordanța dintre planșe, strategie și fișa stațiunii.

3. Completarea fișei stațiunii

Fiecare criteriu va fi completat prin:

- DA sau NU;
- punctaj;
- justificare;
- document doveditor;
- amplasament;
- responsabil;
- data verificării.

4. Verificarea criteriilor obligatorii

Neîndeplinirea unui criteriu obligatoriu nu poate fi compensată printr-un punctaj suplimentar mai mare. Pentru eventualele deficiențe trebuie stabilite măsuri urgente, termene și responsabilități.

5. Confirmarea punctajului suplimentar

Punctajul trebuie calculat numai pe baza dotărilor și serviciilor existente și demonstrabile. Pentru Deta este necesară asigurarea unui punctaj de minimum 100 de puncte.

6. Verificarea capacității de cazare

Capacitatea va fi stabilită din SITUR și confruntată cu operatorii, autorizațiile locale și situația din teren.

7. Actualizarea documentelor privind resursele naturale

Orice referire la ape termale, minerale, resurse terapeutice sau bioclimat trebuie susținută prin documentații de specialitate valabile.

8. Conformarea investițiilor

Investițiile turistice trebuie să respecte legislația privind urbanismul, avizarea de specialitate, mediul, patrimoniul, sănătatea publică, accesibilitatea și securitatea la incendiu.

9. Monitorizarea anuală

Primăria trebuie să desemneze o structură sau o echipă responsabilă pentru:

- actualizarea bazei de date;
- monitorizarea criteriilor;
- urmărirea proiectelor;
- relația cu operatorii;
- raportarea anuală către Consiliul Local;
- pregătirea eventualelor controale sau reevaluări.

B. Oportunități administrative și de dezvoltare

Statutul turistic permite Detei să își consolideze poziția prin:

- atragerea fondurilor europene și naționale;
- participarea la programele Interreg România–Serbia;
- valorificarea patrimoniului multicultural;
- dezvoltarea unui brand propriu;
- crearea de produse turistice regionale;
- integrarea în circuitele Banatului;
- dezvoltarea infrastructurii pentru biciclete;
- digitalizarea informării turistice;
- stimularea investițiilor private;
- dezvoltarea gastronomiei și produselor locale;
- profesionalizarea calendarului de evenimente;
- asocierea într-o organizație de management al destinației;
- cooperarea cu Timișoara, Vârșeț și localitățile din microregiune.

C. Direcție administrativă recomandată

Pentru perioada 2026–2035, administrarea Stațiunii Turistice Deta trebuie organizată ca un proces permanent, nu ca o acțiune limitată la depunerea dosarului de reevaluare.

Se recomandă instituirea unui **mecanism local de management al stațiunii**, care să cuprindă:

- coordonator desemnat;
- grup de lucru interdepartamental;
- registrul criteriilor;
- dosarul electronic al documentelor doveditoare;
- baza SITUR actualizată;
- registrul proiectelor;
- calendarul de consultări;
- raport anual privind starea stațiunii;
- plan anual de măsuri;
- revizuirea intermediară a strategiei.

Concluzia Capitolului II

Stațiunea Turistică Deta dispune de un statut juridic favorabil și de un cadru strategic care poate susține dezvoltarea turismului multicultural, cultural, gastronomic, de agrement, de tranzit și transfrontalier. Menținerea statutului depinde însă de capacitatea administrației locale de a demonstra conformarea integrală, prin documente actuale, verificabile și corelate.

Prioritatea imediată este finalizarea documentației de reevaluare, delimitarea urbanistică fără ambiguități, verificarea criteriilor și constituirea unui sistem permanent de management și monitorizare. În paralel, cadrul european, național și regional oferă oportunități importante pentru investiții, digitalizare, patrimoniu, mobilitate verde și cooperare România–Serbia.

CAPITOLUL III – PROFILUL TERITORIAL, GEOGRAFIC, DEMOGRAFIC ȘI SOCIO-ECONOMIC

Notă metodologică

Analiza profilului teritorial, demografic și socio-economic al Orașului Deta utilizează date provenite din evidențe statistice oficiale, documentații de urbanism, documente administrative locale și baze de date instituționale.

În interpretarea indicatorilor demografici se face distincția între:

- **populația rezidentă**, reprezentând persoanele care locuiesc efectiv în localitate;
- **populația după domiciliu**, reprezentând persoanele care au domiciliul înscris în localitate, indiferent de reședința efectivă.

Cele două categorii nu sunt direct comparabile. Pentru descrierea structurii demografice actuale se utilizează cu prioritate populația rezidentă înregistrată la Recensământul populației și locuințelor din anul 2021, respectiv **5.670 de locuitori**.

Datele anuale privind populația după domiciliu, mișcarea naturală, migrația, întreprinderile și piața muncii trebuie actualizate înainte de aprobarea strategiei, utilizând același moment de referință pentru toți indicatorii.

3.1. Profil administrativ: orașul Deta și satul aparținător Opătița

Orașul Deta este o unitate administrativ-teritorială urbană situată în partea de sud a județului Timiș. Din punct de vedere administrativ, teritoriul său cuprinde:

- orașul Deta, centru administrativ, economic, educațional, cultural și de servicii;
- satul aparținător Opătița, situat la aproximativ 3,5 km est de oraș.

Suprafața administrativă a Orașului Deta este de aproximativ **3.274 ha**, echivalentul a 32,74 km². Terenurile agricole ocupă aproximativ **2.904 ha**, reprezentând circa 88,7% din suprafața totală. Structura teritoriului evidențiază caracterul agricol predominant al extravilanului, în paralel cu profilul urban, industrial și comercial al localității Deta.

Orașul Deta concentrează majoritatea funcțiilor publice și economice:

- sediul administrației publice locale;
- unități de învățământ;
- servicii medicale și farmaceutice;
- instituții culturale;
- unități comerciale;
- activități industriale;
- structuri sportive și de agrement;
- servicii financiare, poștale și de comunicații.

Satul Opătița păstrează un caracter rural, cu o structură rezidențială și agricolă distinctă. Acesta poate completa oferta turistică a orașului prin:

- patrimoniul religios și memorial;
- peisajul rural bănățean;
- elementele de istorie locală;
- gastronomie și produse locale;
- trasee pentru biciclete;
- activități educaționale și recreative;
- legături cu obiectivele din Birda și din microregiune.

Opătița trebuie integrată în produsele turistice ale destinației fără afectarea caracterului rural, a peisajului și a funcției rezidențiale.

Includerea efectivă a unor terenuri sau obiective din Opătița în perimetrul juridic al Stațiunii Turistice Deta trebuie verificată prin PUG, RLU, planșele de reglementări și documentația publicată în Observatorul Teritorial Național. Apartenența administrativă la oraș nu presupune automat includerea întregului teritoriu al satului în perimetrul stațiunii.

3.2. Localizare, poziționare geografică și rol microregional

Orașul Deta este situat în sud-vestul României, în partea sudică a județului Timiș, la aproximativ 45°23′ latitudine nordică și 21°12′ longitudine estică. Altitudinea medie este de aproximativ 90–91 m.

Localitatea se află în Câmpia joasă a Bârzavei, într-un teritoriu de câmpie caracterizat prin diferențe reduse de nivel, terenuri agricole extinse și accesibilitate favorabilă.

Teritoriul administrativ se învecinează:

- la nord cu comuna Voiteg;
- la nord-est și est cu comuna Birda;
- la sud cu comuna Denta;
- la vest cu comuna Banloc.

Satul Opătița este amplasat la aproximativ 3,5 km de Deta, pe relația rutieră către Birda.

Deta este conectată la principalele direcții de circulație prin:

- DN 59/E70, pe axa Timișoara–Deta–Moravița–frontiera cu Serbia;
- DN 59B, care asigură legături între localitățile de câmpie și partea sud-estică a județului;
- drumurile județene și locale către Opătița, Birda, Banloc, Denta și localitățile apropiate;
- infrastructura feroviară pe direcția Timișoara–Deta–Stamora Moravița.

Orașul îndeplinește un rol microregional prin concentrarea serviciilor administrative, comerciale, educaționale, medicale și culturale utilizate și de populația localităților din sudul județului Timiș.

Aria funcțională mai largă cuprinde relații cu localități precum:

- Banloc;
- Birda;
- Denta;
- Giera;
- Ghilad;
- Jebel;
- Jamu Mare;
- Liebling;
- Livezile;
- Moravița;
- Voiteg;
- Gătaia;
- Ciacova.

Aceste localități nu sunt toate vecine direct cu Deta, dar formează o rețea de relații economice, administrative și de mobilitate. La nivel turistic, Deta poate funcționa ca:

- punct de cazare și alimentație pentru vizitarea microregiunii;
- centru de informare;
- punct de plecare pentru trasee culturale;
- centru pentru evenimente regionale;
- nod între destinațiile rurale și axa internațională către Serbia;

- centru pentru promovarea patrimoniului multicultural al Banatului de Sud.

3.3. Încadrarea în județul Timiș, Regiunea Vest și Banatul de Sud

Deta aparține județului Timiș și Regiunii de Dezvoltare Vest, alături de județele Arad, Caraș-Severin și Hunedoara.

Poziționarea în sudul județului o diferențiază de zona metropolitană intens urbanizată a Timișoarei și îi conferă un profil propriu, caracterizat prin:

- localități de dimensiune mică și medie;
- agricultură performantă;
- activități industriale;
- densitate redusă a așezărilor;
- diversitate etnică și confesională;
- apropierea de frontiera externă;
- relații istorice cu partea sârbă a Banatului.

Din punct de vedere istorico-geografic, Deta face parte din Banatul de Sud, teritoriu definit prin:

- conviețuirea comunităților română, germană, maghiară, sârbă, bulgară și romă;
- influențe central-europene și balcanice;
- patrimoniu religios multiconfesional;
- arhitectură urbană specifică târgurilor bănățene;
- tradiții agricole, meșteșugărești, comerciale și industriale;
- gastronomie rezultată din interferența mai multor culturi.

Această încadrare susține poziționarea Detei ca destinație turistică de scară mică, autentică și accesibilă, reprezentativă pentru Banatul multicultural.

În cadrul Regiunii Vest, Deta poate îndeplini următoarele funcții:

- destinație complementară Timișoarei;
- punct de oprire pe traseele către Serbia;
- centru pentru circuite în Banatul de Sud;
- destinație pentru turism cultural și gastronomic;
- punct pentru turism lent și cicloturism;
- centru pentru evenimente multiculturale;
- platformă de cooperare transfrontalieră.

3.4. Relații teritoriale cu Timișoara, frontiera cu Serbia și localitățile învecinate

3.4.1. Relația cu municipiul Timișoara

Municipiul Timișoara reprezintă principalul pol regional de transport, cultură, educație, sănătate, economie și turism.

Relația Deta–Timișoara este favorizată de accesul rutier și feroviar și poate susține:

- excursii de o zi;
- turism de weekend;
- participarea la circuitele județene;
- atragerea vizitatorilor aflați în Timișoara;
- cooperarea cu instituții culturale și universitare;
- promovarea produselor locale;
- accesul la Aeroportul Internațional Timișoara;
- pregătirea profesională a personalului din turism.

Deta nu trebuie să concureze direct cu Timișoara prin volum, infrastructură hotelieră sau ofertă urbană. Avantajul său este reprezentat de complementaritate:

- atmosferă urbană liniștită;
- patrimoniu multicultural;
- proximitatea spațiului rural;
- evenimente comunitare;
- gastronomie;
- acces rapid la frontieră;
- costuri și experiențe diferite de cele ale unui mare centru urban.

3.4.2. Relația cu frontiera și Republica Serbia

Deta este situată la aproximativ 18–20 km de frontiera cu Serbia, pe principala direcție rutieră către Moravița. Poziția favorizează:

- turismul de tranzit;
- circuitele culturale româno-sârbe;
- turismul gastronomic;
- schimburile între ansambluri și instituții culturale;
- traseele religioase;
- evenimentele transfrontaliere;
- cicloturismul;
- promovarea integrată a Banatului istoric.

Cooperarea transfrontalieră poate fi dezvoltată în special cu Vârșeț și cu localitățile din partea sârbă a Banatului, prin proiecte privind patrimoniul, cultura, sănătatea, mobilitatea și promovarea turistică.

3.4.3. Relația cu localitățile din microregiune

În proximitatea Detei se află obiective și localități care pot forma produse turistice comune:

- Castelul Banloc;
- Mănăstirea Sfântul Gheorghe din Birda;
- Mănăstirea Săraca;
- Mănăstirea Partoș;
- patrimoniul localităților Denta și Moravița;
- peisajele agricole și rurale;
- conace, biserici și elemente memoriale;
- tradiții ale comunităților etnice.

Aceste obiective trebuie prezentate ca resurse complementare ale microregiunii, nu ca obiective situate în Deta.

Orașul poate furniza pentru aceste trasee:

- cazare;
- alimentație;
- informare;
- ghidaj;
- transport;
- evenimente;
- promovare digitală;
- puncte de plecare și sosire.

3.5. Relieful, substratul geologic și solurile

Teritoriul orașului Deta aparține sectorului sud-estic al Depresiunii Panonice și unităților de câmpie formate prin acumulări sedimentare, procese aluviale și acoperiri loessoide.

Relieful este predominant plan, cu altitudini reduse și diferențe mici de nivel. Această configurație a favorizat:

- dezvoltarea agriculturii;
- extinderea așezărilor;
- realizarea căilor de comunicație;
- dezvoltarea industriei;
- mobilitatea pietonală și ciclistă;
- amenajarea spațiilor recreative.

În zona Deta–Opătița se întâlnesc, în principal:

- cernoziomuri și soluri de câmpie;
- soluri argiloase compacte;
- soluri afectate local de exces de umiditate;
- soluri hidromorfe în zonele joase;
- depozite aluviale asociate rețelei hidrografice.

Caracteristicile substratului și ale solurilor trebuie analizate pentru fiecare investiție turistică, în special în cazul:

- construcțiilor noi;
- parcărilor;
- extinderii bazelor de agrement;
- pistelor pentru biciclete;
- amenajărilor în apropierea cursurilor de apă;
- obiectivelor cu bazine sau instalații hidrotermale.

Relieful de câmpie poate fi valorificat turistic prin:

- trasee de biciclete;
- trasee pietonale;
- turism rural;
- turism agricol;
- activități sportive;
- observarea peisajului;
- turism lent;
- circuite între localitățile Banatului de Sud.

3.6. Seismicitatea şi vulnerabilitatea patrimoniului construit

Banatul reprezintă una dintre zonele cu seismicitate crustală superficială ale României. Activitatea seismică regională este caracterizată prin cutremure produse la adâncimi reduse, cu importanță locală pentru evaluarea hazardului seismic. Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizica Pământului include Banatul între zonele seismice superficiale relevante ale țării.

Pentru Deta, riscul trebuie analizat în special în raport cu patrimoniul construit, având în vedere:

- vechimea unor clădiri;
- materialele tradiționale;
- intervențiile succesive asupra construcțiilor;
- degradarea fundațiilor și acoperișurilor;
- infiltrațiile;
- vulnerabilitatea fațadelor și ornamentelor;
- concentrarea vizitatorilor în clădiri istorice.

Sunt relevante în special:

- Turnul Pompierilor;
- clădirile administrative istorice;

- edificiile religioase;
- imobilele din zona centrală;
- clădirile utilizate pentru activităţi culturale;
- spaţiile destinate evenimentelor.

Pentru aceste imobile trebuie realizate, după caz:

1. inspecţii tehnice;
2. expertize seismice;
3. stabilirea stării de conservare;
4. prioritizarea lucrărilor de punere în siguranță;
5. consolidarea și restaurarea;
6. stabilirea capacităților maxime de utilizare;
7. planuri de evacuare;
8. protejarea obiectelor muzeale și decorative.

Încadrarea unei clădiri într-o clasă de risc seismic poate fi realizată numai în baza unei expertize tehnice autorizate.

Siguranța persoanelor și conservarea patrimoniului trebuie să preceadă promovarea sau creșterea numărului de vizitatori.

3.7. Clima şi bioclimatul local

Clima este temperat-continentală moderată, cu influențe oceanice și submediteraneene, specifice vestului și sud-vestului României.

Condițiile generale sunt caracterizate prin:

- veri calde și relativ lungi;
- ierni moderate;
- primăveri și toamne favorabile activităților în aer liber;
- circulație predominant vestică și nord-vestică a maselor de aer;
- episoade de căldură excesivă;
- perioade de secetă;
- furtuni și precipitații torențiale.

Pagina oficială a orașului încadrează teritoriul în climatul temperat-continental și evidențiază localizarea în Câmpia joasă a Bârzavei.

Condițiile climatice permit desfășurarea activităților turistice pe o perioadă extinsă:

- vizite culturale;
- festivaluri;
- târguri;
- ciclism;
- plimbări;
- activități sportive;
- evenimente gastronomice;
- recreere în parcuri.

În contextul schimbărilor climatice, principalele vulnerabilități sunt:

- valurile de căldură;
- disconfortul termic;
- seceta;
- degradarea vegetației;
- ploi intense;
- acumulări temporare de apă;
- creșterea consumului energetic;

- afectarea evenimentelor în aer liber.

Măsurile necesare includ:

- creșterea suprafețelor umbrite;
- plantarea speciilor adaptate;
- conservarea arborilor maturi;
- puncte de apă potabilă;
- suprafețe permeabile;
- sisteme eficiente de irigare;
- zone de refugiu climatic;
- programarea corespunzătoare a evenimentelor;
- informarea vizitatorilor în perioadele cu avertizări meteorologice.

Încadrarea bioclimatică

Condițiile climatice locale pot fi considerate favorabile activităților recreative și unui sezon turistic extins.

Utilizarea unor formulări precum „bioclimat terapeutic”, „bioclimat sedativ” sau „efecte curative ale climei” necesită însă un studiu bioclimatic realizat și avizat de instituțiile competente.

În lipsa unui asemenea studiu, strategia nu va atribui climei locale proprietăți terapeutice.

3.8. Hidrografia, resursele hidrogeologice și lacurile antropice

Rețeaua hidrografică este specifică teritoriilor joase de câmpie. Orașul este traversat de cursul de apă Birdeanca, afluent al Bârzavei, cu rol în drenarea teritoriului și în preluarea apelor în perioadele cu debite ridicate.

Pentru forma finală a documentației, denumirile cursurilor de apă trebuie armonizate cu:

- cadastrul apelor;
- evidențele Administrației Bazinale de Apă Banat;
- PUG;
- planurile cadastrale;
- documentele tehnice locale.

În teritoriu pot exista acumulări sau lacuri antropice formate în foste excavații pentru extragerea argilei. Valorificarea recreativă a unor asemenea suprafețe este posibilă numai după stabilirea:

- amplasamentului;
- proprietății;
- regimului juridic;
- calității apei;
- adâncimii;
- stabilității malurilor;
- accesibilității;
- riscului de înec;
- impactului asupra biodiversității;
- compatibilității cu activitățile propuse.

Resurse hidrogeologice și geotermale

Deta dispune de infrastructură și activități asociate ștrandului termal, inclusiv de proiecte recente legate de dezvoltarea serviciilor de recuperare și sănătate în cadrul acestei zone.

Trebuie realizată o delimitare clară între:

- existența unei resurse geotermale;
- utilizarea apei pentru agrement;

- funcționarea bazinelor;
- recunoașterea unui factor natural de cură;
- existența unor indicații terapeutice;
- statutul unei stațiuni balneare.

Existența apei geotermale nu demonstrează automat proprietăți terapeutice.

Pentru utilizarea unor afirmații medicale sau balneare sunt necesare:

- studii hidrogeologice;
- buletine fizico-chimice și microbiologice;
- determinarea debitului și temperaturii;
- autorizații privind captarea;
- avize sanitare;
- măsuri pentru protecția sursei;
- documente emise sau recunoscute de instituțiile competente pentru factorii naturali de cură.

Până la confirmarea acestor elemente, resursa va fi prezentată ca resursă geotermală cu utilizare recreativă sau cu potențial de valorificare pentru agrement și recuperare, în condițiile legii.

3.9. Vegetația, fauna și peisajul de câmpie

Deta se încadrează în zona de silvostepă și câmpie a Banatului. Peisajul este alcătuit din:

- terenuri agricole;
- spații verzi urbane;
- grădini și livezi;
- vegetație de aliniament;
- vegetație asociată cursurilor de apă;
- arbori maturi în parcuri;
- pâlcuri de vegetație periurbană.

Printre speciile arboricole și arbustive caracteristice se regăsesc:

- plopul;
- nucul;
- arțarul;
- dudul;
- castanul;
- castanul sălbatic;
- păducelul;
- porumbarul;
- cornul.

În gospodării și livezi sunt prezente specii precum:

- prunul;
- mărul;
- părul;
- caisul;
- cireșul;
- piersicul.

Pe terenurile agricole sunt cultivate în principal cereale, porumb, floarea-soarelui și plante furajere.

Fauna specifică terenurilor agricole, vegetației periurbane și zonelor împădurite poate include:

- căprior;

- mistreț;
- vulpe;
- iepure;
- fazan;
- turturică;
- mierlă;
- pițigoi;
- păsări răpitoare;
- alte specii adaptate peisajului de câmpie.

Enumerarea speciilor are caracter orientativ. Inventarierea habitatelor și confirmarea biodiversității trebuie realizate printr-un studiu de specialitate.

Peisajul poate susține:

- cicloturism;
- plimbări;
- educație ecologică;
- observarea păsărilor;
- turism fotografic;
- turism agricol;
- activități pentru familii;
- turism lent.

Amenajările trebuie să fie discrete, reversibile și compatibile cu protejarea vegetației și a habitatelor.

3.10. Utilizarea terenurilor, morfologia urbană şi spațiile verzi

Structura teritoriului reflectă două componente majore:

- nucleul urban Deta, cu funcții administrative, comerciale, industriale, rezidențiale și culturale;
- teritoriul periurban și satul Opătița, cu funcții agricole și rurale.

Terenurile agricole reprezintă aproximativ 88,7% din suprafața administrativă, ceea ce impune utilizarea prudentă a terenurilor pentru extinderi rezidențiale, industriale și turistice.

Structura morfologică a orașului

Principalele componente sunt:

1. zona centrală administrativă și istorică;
2. fronturile construite tradiționale;
3. zonele rezidențiale;
4. zonele comerciale;
5. zonele industriale;
6. infrastructura feroviară;
7. parcurile și spațiile publice;
8. zonele sportive și de agrement;
9. extinderile dezvoltate de-a lungul căilor de comunicație;
10. satul Opătița, cu structură rurală distinctă.

Varianta ocolitoare a contribuit la reducerea traficului greu prin centrul orașului și creează premise pentru:

- regenerarea zonei centrale;
- creșterea siguranței pietonale;
- reducerea zgomotului;
- protejarea patrimoniului;

- dezvoltarea promenadelor și teraselor;
- organizarea unor evenimente în spațiul public.

Spaţiile verzi

Parcul Anton Kratzer reprezintă principalul spațiu verde și de evenimente al orașului. Acesta găzduiește manifestări culturale, gastronomice și comunitare și constituie un reper important pentru viața socială a localității.

Pentru dezvoltarea turistică sunt necesare:

- inventarierea spațiilor verzi;
- evaluarea arborilor maturi;
- creșterea suprafețelor umbrite;
- refacerea aleilor;
- mobilier urban;
- iluminat eficient;
- acces pentru persoanele cu dizabilități;
- grupuri sanitare;
- indicatoare și hărți;
- trasee interpretative;
- conectarea parcurilor cu obiectivele turistice;
- protejarea spațiilor verzi de ocuparea excesivă cu parcări.

3.11. Repere istorice și evoluția teritorială a localității

Evoluția Detei este legată de istoria Banatului, de poziția pe rutele comerciale și de dezvoltarea sa ca centru agricol, meșteșugăresc, administrativ și industrial.

Descoperirile arheologice indică existența locuirii încă din epoca neolitică, urmată de continuitate în epoca bronzului, epoca fierului și perioadele ulterioare.

Printre principalele repere istorice se numără:

- atestarea medievală a localității;
- reorganizarea teritoriului în perioada habsburgică;
- dezvoltarea târgului agricol și comercial;
- ridicarea Detei la rangul de oraș-târg în anul 1810;
- dezvoltarea infrastructurii rutiere;
- inaugurarea în anul 1858 a căii ferate Timișoara–Stamora Moravița, cu stație la Deta;
- consolidarea funcției administrative în a doua jumătate a secolului al XIX-lea;
- dezvoltarea industriei și comerțului;
- introducerea iluminatului electric la începutul secolului al XX-lea;
- construirea Turnului Pompierilor în anul 1910;
- dezvoltarea serviciilor publice în perioada postbelică;
- redobândirea statutului de oraș în anul 1968;
- atestarea ca stațiune turistică de interes local în anul 2022.

Calea ferată și infrastructura rutieră au transformat Deta într-un centru de colectare și comercializare a produselor agricole și într-un punct de legătură între Timișoara, satele din sudul Banatului și teritoriile aflate dincolo de frontieră.

La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea s-au dezvoltat:

- mori;
- ateliere;
- fabrica de cărămidă;
- activități de prelucrare;
- comerțul;

- instituții financiare;
- servicii de ospitalitate.

Turnul Pompierilor, edificiile religioase, clădirile administrative, patrimoniul funerar și structura urbană centrală reflectă această evoluție.

Patrimoniul istoric trebuie valorificat prin:

- restaurare;
- semnalizare;
- iluminat arhitectural;
- trasee tematice;
- interpretare multilingvă;
- digitalizare;
- expoziții;
- evenimente culturale;
- integrarea memoriei comunităților istorice.

3.12. Demografia și dinamica populației

3.12.1. Evoluția populației și densitatea

La Recensământul din anul 2011, Orașul Deta avea o populație de 6.260 de locuitori. La Recensământul din anul 2021 au fost înregistrați 5.670 de locuitori.

Indicator	2011	2021	Evoluție
Populație rezidentă	6.260	5.670	−590
Variație procentuală	–	–	−9,42%

Scăderea cu 590 de locuitori într-un deceniu evidențiază o tendință demografică negativă, determinată de:

- sporul natural negativ;
- îmbătrânirea populației;
- migrația tinerilor;
- mobilitatea către Timișoara;
- migrația externă;
- reducerea dimensiunii gospodăriilor.

Raportată la suprafața de 32,74 km², densitatea populației rezidente în anul 2021 era de aproximativ:

Datele privind populația după domiciliu trebuie prezentate într-un tabel separat, deoarece indicatorul utilizează o metodologie diferită de populația rezidentă. Definiția statistică a populației după domiciliu este stabilită distinct în baza TEMPO-Online a Institutului Național de Statistică.

3.12.2. Structura pe grupe de vârstă și sexe

Conform datelor definitive ale Recensământului 2025, populația era formată din:

- 2.734 de bărbați;
- 2.936 de femei.

Sex	Număr persoane	Pondere
Masculin	2.734	48,22%
Feminin	2.936	51,78%
Total	**5.670**	**100%**

Structura pe grupe mari de vârstă era:

Grupă de vârstă	Număr persoane	Pondere
0–14 ani	804	14,18%

Grupă de vârstă	Număr persoane	Pondere
15–64 ani	3.737	65,91%
65 de ani și peste	1.129	19,91%
Total	**5.670**	**100%**

Datele indică aproximativ 140 de persoane cu vârsta de minimum 65 de ani la 100 de copii sub 15 ani, ceea ce confirmă procesul de îmbătrânire demografică.

Efectele asupra dezvoltării turistice sunt:

- necesitatea traseelor accesibile;
- introducerea zonelor de odihnă;
- servicii adaptate seniorilor;
- produse pentru familii;
- programe intergeneraționale;
- implicarea tinerilor în activități culturale;
- valorificarea cunoştinţelor şi memoriei seniorilor.

3.12.3. Structura etnică şi confesională

Deta păstrează o structură multiculturală reprezentativă pentru Banat.

Conform Recensământului 2025, principalele etnii declarate au fost:

Etnie	Număr persoane	Pondere în total
Română	3.723	65,66%
Maghiară	498	8,78%
Sârbă	190	3,35%
Romă	163	2,87%
Germană	133	2,35%
Bulgară	78	1,38%
Ucraineană	16	0,28%
Slovacă	10	0,18%
Alte situații	5	0,09%
Informație nedisponibilă	854	15,06%
Total	**5.670**	**100%**

Ponderea persoanelor pentru care informația etnică nu este disponibilă impune interpretarea prudentă a procentelor.

Structura confesională este dominată de:

- ortodocşi;
- romano-catolici;
- ortodocşi sârbi;
- penticostali;
- baptiști;
- greco-catolici;
- reformați;
- alte confesiuni.

Datele oficiale ale recensământului confirmă diversitatea confesională, alături de o pondere importantă a persoanelor pentru care informația nu a fost disponibilă.

Multiculturalitatea este reflectată în:

- edificiile de cult;
- patrimoniul funerar;
- tradițiile comunităților;

- ansamblurile culturale;
- gastronomie;
- evenimente;
- publicații locale;
- relațiile istorice cu Serbia, Ungaria și spațiul german.

Aceasta reprezintă una dintre principalele resurse de diferențiere turistică a orașului.

3.12.4. Mişcarea naturală şi sporul natural

Pentru perioada 2015–2025, dinamica nașterilor și deceselor a fost in scadere

3.12.5. Migrația internă și externă

Pentru perioada 2015–2025, situația stabilirilor și plecărilor cu domiciliul a fost in crestere

3.12.6. Tendinţe demografice şi efecte asupra dezvoltării turistice

Principalele tendințe sunt:

1. scăderea populației;
2. spor natural negativ;
3. îmbătrânire demografică;
4. diminuarea populației tinere;
5. migrație fluctuantă;
6. reducerea numerică a unor comunități istorice;
7. menținerea unei identități multiculturale;
8. concentrarea populației și serviciilor în orașul Deta.

Riscurile pentru turism sunt:

- reducerea forței de muncă;
- pierderea tradițiilor;
- diminuarea voluntariatului;
- reducerea inițiativei antreprenoriale;
- degradarea unor clădiri;
- dispariția unor practici gastronomice și meșteșugărești.

Oportunitățile sunt:

- implicarea seniorilor în transmiterea memoriei locale;
- turism genealogic;
- relații cu diaspora;
- locuri de muncă pentru tineri;
- servicii pentru seniori;
- evenimente intergeneraționale;
- programe educaționale;
- creșterea calității vieții prin infrastructură turistică utilizată și de locuitori.

Turismul nu poate inversa singur declinul demografic, dar poate contribui la diversificarea economiei și la creșterea atractivității rezidențiale.

- ### 3.13. Structura socio-economică a localităţii

Conform Recensământului 2021, structura populației după statutul activității curente era:

Categorie	Număr persoane	Pondere
Populație activă	2.547	44,92%
Persoane ocupate	2.416	42,61%
Șomeri	131	2,31%
Populație inactivă	3.123	55,08%
Total	**5.670**	**100%**

Rata șomajului în populația activă era de aproximativ 5,14%.

Turismul poate crea activități flexibile în:

- servicii de cazare;
- gastronomie;
- producție locală;
- organizarea evenimentelor;
- comerț;
- activități culturale;
- ghidaj;
- transport;
- activități recreative.

3.14. Economia locală, antreprenoriatul și piața muncii

Economia Detei are un profil predominant industrial, comercial și de servicii, completat de agricultură și construcții.

Distribuția principalelor activități economice în care lucra populația ocupată la Recensământul 2021 era:

Sector economic	Persoane ocupate	Pondere
Industria prelucrătoare	839	34,73%
Comerț	368	15,23%
Construcții	207	8,57%
Transport și depozitare	159	6,58%
Administrație publică	159	6,58%
Sănătate și asistență socială	153	6,33%
Învățământ	103	4,26%
Servicii administrative și suport	86	3,56%
Apă, salubritate și deșeuri	72	2,98%
Hoteluri și restaurante	53	2,19%
Agricultură	52	2,15%
Alte sectoare	165	6,83%
Total	**2.416**	**100%**

Datele confirmă rolul major al industriei prelucrătoare și al comerțului în economia locală.

Numărul de 53 de persoane ocupate în hoteluri și restaurante arată că turismul și ospitalitatea nu reprezentau încă un sector dominant.

Această situație indică atât o limitare actuală, cât și un potențial de dezvoltare prin:

- creșterea capacității de cazare;
- diversificarea alimentației publice;
- produse gastronomice;
- evenimente;
- ghidaj;
- activități de agrement;
- servicii pentru bicicliști;
- marketing digital;
- valorificarea patrimoniului;
- turism transfrontalier.

Antreprenoriatul turistic

Dezvoltarea antreprenoriatului trebuie susținută prin:

- informarea operatorilor privind finanțările;
- programe de formare;
- promovarea produselor locale;
- organizarea târgurilor;
- digitalizarea afacerilor;
- facilitarea parteneriatelor;
- includerea operatorilor în traseele turistice;
- asocierea furnizorilor;
- sprijinirea inițiativelor tinerilor;
- colaborarea cu instituțiile de învățământ.

Turismul trebuie dezvoltat ca activitate complementară economiei industriale și agricole, reducând dependența de un număr limitat de angajatori mari.

3.15. Infrastructura tehnico-edilitară

Infrastructura tehnico-edilitară reprezintă o condiție obligatorie pentru funcționarea stațiunii turistice și pentru asigurarea calității vieții.

Principalele componente sunt:

- rețeaua rutieră;
- infrastructura feroviară;
- alimentarea cu apă;
- canalizarea;
- energia electrică;
- gazele naturale;
- iluminatul public;
- telecomunicațiile;
- salubrizarea;
- infrastructura pentru biciclete.

Rețeaua rutieră

DN 59/E70 asigură principala relație cu Timișoara și frontiera de la Moravița. Varianta ocolitoare reduce presiunea traficului greu asupra zonei centrale.

Pentru activitatea turistică sunt necesare:

- drumuri de acces în stare bună;
- trotuare continue;
- traversări sigure;
- acces către obiective;
- parcări;
- locuri pentru autocare;
- semnalizare turistică;
- accesibilitate universală;
- legături cu gara și structurile de cazare.

Infrastructura feroviară

Gara Deta reprezintă un reper istoric și funcțional. Integrarea sa în experiența turistică presupune:

- legătură pietonală cu centrul;
- indicatoare;
- informații turistice;
- iluminat;
- mobilier;

- integrarea orarelor de transport în platformele digitale;
- posibilitatea transferului către structurile de cazare.

Frecvența și programul trenurilor trebuie verificate anual.

Infrastructura pentru biciclete

Relieful plan favorizează dezvoltarea ciclismului urban și turistic. Infrastructura trebuie evaluată în funcție de:

- lungimea efectiv recepționată;
- continuitate;
- siguranță;
- conectarea cu Opătița;
- accesul către obiective;
- parcări pentru biciclete;
- puncte de reparații;
- semnalizare;
- integrarea în traseele regionale.

Alimentarea cu apă și canalizarea

Trebuie monitorizate:

- gradul de acoperire;
- calitatea apei;
- capacitatea rețelelor;
- racordarea structurilor turistice;
- evacuarea apelor uzate;
- canalizarea pluvială;
- extinderea serviciilor în Opătița.

Administrația locală a inițiat proiecte privind extinderea rețelei de canalizare menajeră în Opătița, aspect important pentru reducerea decalajelor dintre cele două componente ale UAT.

Iluminatul public

Iluminatul trebuie să asigure:

- siguranța;
- orientarea;
- eficiența energetică;
- punerea în valoare a patrimoniului;
- reducerea poluării luminoase;
- confortul traseelor pietonale.

Salubrizarea

Pentru zonele turistice și evenimente sunt necesare:

- recipiente suficiente;
- colectare separată;
- golire cu frecvență adaptată;
- curățenie;
- gestionarea deșeurilor alimentare;
- obligații clare pentru organizatori;
- campanii de responsabilizare.

3.16. Serviciile publice locale relevante pentru activitatea turistică

Funcționarea unei destinații turistice depinde de calitatea serviciilor publice.

Serviciile medicale

Deta dispune de servicii medicale locale, inclusiv de Spitalul Orășenesc. Pentru reevaluarea stațiunii trebuie documentate:

- posibilitatea acordării primului ajutor;
- programul serviciilor medicale;
- transportul medical de urgență;
- farmacia sau punctul farmaceutic;
- serviciile disponibile la evenimente;
- distanțele față de zonele turistice.

Administrația locală a continuat să pregătească investiții privind accesul la Spitalul Orășenesc și servicii de sănătate în regiunea de frontieră.

Ordinea publică și situațiile de urgență

Poliția, poliția de frontieră, jandarmeria, pompierii și serviciile de urgență sunt relevante pentru:

- protecția vizitatorilor;
- siguranța evenimentelor;
- prevenirea incendiilor;
- gestionarea traficului;
- evacuare;
- intervenție medicală;
- informarea în situații de risc.

Educația

Unitățile de învățământ pot fi implicate în:

- voluntariat;
- ghidaj;
- documentarea istoriei locale;
- digitalizarea patrimoniului;
- educație ecologică;
- schimburi transfrontaliere;
- activități culturale;
- formarea competențelor antreprenoriale.

Cultura

Instituțiile culturale, muzeul, biblioteca, ansamblurile și organizațiile comunitare trebuie integrate prin:

- calendar comun;
- program de vizitare;
- promovare multilingvă;
- rezervări;
- trasee tematice;
- expoziții;
- parteneriate cu operatorii economici.

Turnul Pompierilor găzduiește Muzeul Orașului și reprezintă unul dintre simbolurile culturale ale Detei.

Sportul și agrementul

Parcurile, bazele sportive, ștrandul și traseele pentru biciclete pot deservi locuitorii și vizitatorii.

Funcționarea turistică presupune:

- program public;

- tarife transparente;
- siguranță;
- personal;
- grupuri sanitare;
- accesibilitate;
- informare online;
- întreținere permanentă.

3.17. Rolul turismului în dezvoltarea economică şi socială a orașului

La nivelul anului 2021, turismul nu reprezenta o ramură dominantă a economiei Detei. Persoanele ocupate în hoteluri şi restaurante reprezentau aproximativ 2,2% din totalul populației ocupate.

Impactul turismului nu se limitează însă la cazare și alimentație. Cheltuielile vizitatorilor pot susține:

- comerțul;
- transportul;
- industria alimentară;
- producătorii locali;
- cultura;
- serviciile;
- construcțiile;
- activitățile sportive;
- organizarea evenimentelor;
- restaurarea patrimoniului.

Rolul economic

Turismul poate contribui la:

- diversificarea economiei;
- reducerea dependenței de industrie;
- dezvoltarea întreprinderilor mici;
- crearea de locuri de muncă;
- valorificarea produselor locale;
- atragerea investițiilor;
- ocuparea clădirilor neutilizate;
- creşterea veniturilor locale.

Rolul social

Turismul poate susține:

- coeziunea comunitară;
- implicarea tinerilor;
- participarea seniorilor;
- integrarea comunităților etnice;
- accesul la agrement;
- îmbunătățirea spațiilor publice;
- creşterea mândriei locale.

Rolul cultural

Turismul poate genera resurse şi vizibilitate pentru:

- Muzeul Orașului;
- Turnul Pompierilor;
- edificiile religioase;

- patrimoniul funerar;
- tradiții;
- gastronomie;
- ansambluri;
- festivaluri;
- publicații și cercetări locale.

Rolul teritorial

Dezvoltarea turismului poate consolida:

- relația cu Timișoara;
- rolul microregional;
- cooperarea cu Serbia;
- integrarea în circuitele Banatului;
- promovarea sudului județului Timiș;
- utilizarea infrastructurii de transport.

Turismul trebuie privit ca un sector complementar industriei, agriculturii și serviciilor, nu ca substitut al acestora.

3.18. Concluzii privind profilul teritorial și socio-economic

Deta este un oraș de dimensiune mică, cu funcții administrative, industriale, comerciale și de servicii, amplasat într-un teritoriu de câmpie cu utilizare agricolă predominantă.

Principalele avantaje

- poziționarea între Timișoara și frontiera cu Serbia;
- accesul rutier și feroviar;
- rolul microregional;
- relieful favorabil mobilității;
- patrimoniul central;
- identitatea multiculturală;
- diversitatea confesională;
- ștrandul termal și infrastructura de agrement;
- spațiile verzi;
- posibilitatea dezvoltării cicloturismului;
- relațiile transfrontaliere;
- proximitatea obiectivelor din Banatul de Sud.

Principalele vulnerabilități

- scăderea populației cu aproximativ 9,4% între 2011 și 2021;
- spor natural negativ;
- îmbătrânirea populației;
- reducerea forței de muncă;
- contribuția directă încă redusă a turismului;
- dependența importantă de industria prelucrătoare;
- vulnerabilitatea clădirilor istorice;
- necesitatea clarificării caracteristicilor resursei geotermale;
- infrastructura turistică insuficient integrată;
- lipsa unor serii complete privind circulația turistică;
- necesitatea actualizării datelor economice și edilitare.

Direcțiile de dezvoltare rezultate

Profilul teritorial și socio-economic justifică orientarea către:

1. turism cultural;

2. turism multicultural;
3. turism gastronomic;
4. turism de evenimente;
5. turism de tranzit;
6. turism de weekend;
7. agrement;
8. cicloturism;
9. turism transfrontalier;
10. turism genealogic și al memoriei;
11. produse turistice microregionale;
12. digitalizarea patrimoniului și informării.

În concluzie, Orașul Deta dispune de o bază teritorială și identitară favorabilă dezvoltării unui turism autentic și de scară locală. Valorificarea poziției transfrontaliere, a patrimoniului multicultural, a resursei geotermale, a evenimentelor și a relațiilor microregionale poate transforma turismul într-un sector complementar important al economiei locale, cu efecte asupra ocupării, imaginii orașului, conservării patrimoniului și calității vieții.

CAPITOLUL IV – STATUTUL ACTUAL AL STAȚIUNII TURISTICE ȘI CONTEXTUL REEVALUĂRII

4.1. Date de identificare ale Stațiunii Turistice Deta

Stațiunea Turistică Deta este situată pe teritoriul administrativ al Orașului Deta, în partea de sud a județului Timiș, în Regiunea de Dezvoltare Vest și în spațiul istorico-geografic al Banatului de Sud.

Principalele date de identificare sunt prezentate în tabelul următor:

Element de identificare	Date
Denumirea oficială utilizată	**Stațiunea Turistică Deta**
Categoria	Stațiune turistică de interes local
Unitatea administrativ-teritorială	Orașul Deta
Județul	Timiș
Regiunea de dezvoltare	Regiunea Vest
Localități componente ale UAT	Deta și satul aparținător Opătița
Cod SIRUTA al UAT	155458
Cod de identificare fiscală al Orașului Deta	2503378
Sediul administrației publice locale	Orașul Deta, str. Victoriei nr. 32, județul Timiș
Autoritatea deliberativă	Consiliul Local al Orașului Deta
Autoritatea executivă	Primarul Orașului Deta
Actul normativ de atestare	Hotărârea Guvernului nr. 910/2022
Data atestării	13 iulie 2022
Data intrării în vigoare	18 iulie 2022
Categoria juridică a localității atestate	Orașul Deta, stațiune turistică de interes local
Perioada strategiei	2026–2035

Element de identificare	Date
Perimetrul staţiunii	Urmează să fie confirmat prin documentația de urbanism valabilă și prin planșele publicate în Observatorul Teritorial Național

actualizate

Orașul Deta are rangul III și este alcătuit administrativ din localitatea urbană Deta și satul Opătița. Actul normativ de atestare utilizează formularea „orașul Deta, județul Timiș”, fără să individualizeze în text o zonă turistică distinctă sau o parte limitată a localității. Delimitarea cartografică exactă necesară reevaluării trebuie, prin urmare, demonstrată prin documentația de urbanism și nu poate fi dedusă exclusiv din denumirea utilizată în hotărârea de atestare.

4.2. Istoricul atestării şi efectele statutului de staţiune turistică de interes local

Orașul Deta a fost atestat ca stațiune turistică de interes local prin Hotărârea Guvernului nr. 910 din 13 iulie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 718 din 18 iulie 2022.

Prin articolul 2 lit. o) al hotărârii, Guvernul României a aprobat în mod expres atestarea **orașului Deta, județul Timiș**, ca stațiune turistică de interes local. Deta a fost introdusă concomitent în anexa nr. 5 la Hotărârea Guvernului nr. 852/2008, care cuprinde lista oficială a stațiunilor turistice de interes național și local.

La data elaborării prezentei strategii, Deta figurează în continuare în forma consolidată a listei stațiunilor turistice de interes local, nefiind identificat un act normativ prin care statutul său să fi fost retras. Statutul este, așadar, în vigoare, dar menținerea sa este condiționată de finalizarea procedurii de reevaluare și de îndeplinirea criteriilor actualizate.

Efectele administrative ale atestării

Atestarea produce mai multe efecte importante:

a) Recunoașterea oficială a potențialului turistic

Deta este recunoscută la nivel național ca localitate care dispune de resurse, infrastructură, servicii și condiții ce pot susține activitatea turistică.

b) Dreptul de utilizare a denumirii de staţiune turistică

Administrația publică locală și operatorii pot utiliza în materialele oficiale, investiționale și promoționale denumirea:

„Staţiunea Turistică Deta – staţiune turistică de interes local”.

Utilizarea denumirii trebuie realizată fără a atribui localității un statut balnear, balneoclimatic sau de interes național pe care aceasta nu îl deține.

c) Includerea în evidenţele naţionale

Deta este inclusă în lista oficială a stațiunilor turistice, putând fi integrată în baze de date, materiale de promovare, circuite și programe turistice naționale sau regionale.

d) Administrarea staţiunii de către autoritatea locală

Potrivit Hotărârii Guvernului nr. 852/2008, stațiunea turistică este administrată de Consiliul Local al unității administrativ-teritoriale pe raza căreia se află. Autoritatea locală are obligația de a menține criteriile care au stat la baza atestării și de a asigura gestionarea corespunzătoare a spațiilor, dotărilor și serviciilor relevante pentru turiști.

e) Obligaţia semnalizării statutului

Stațiunea trebuie semnalizată prin panouri indicatoare amplasate la intrările relevante, iar acestea trebuie întreținute de administrația publică locală. Semnalizarea trebuie să utilizeze categoria juridică exactă de „stațiune turistică de interes local”.

f) Fundamentarea investiţiilor

Statutul poate susține justificarea investițiilor în:

- infrastructura turistică;
- spațiile publice;
- patrimoniul cultural;
- informarea și promovarea turistică;
- agrement;
- mobilitate;
- semnalizare;
- accesibilitate;
- digitalizare;
- infrastructură verde.

Statutul nu asigură automat finanțarea și nu înlocuiește condițiile de eligibilitate stabilite prin fiecare program sau apel de proiecte.

g) Obligația menținerii conformității

Atestarea nu reprezintă un drept necondiționat și permanent. Administrația trebuie să păstreze criteriile obligatorii, să mențină punctajul suplimentar minim și să remedieze deficiențele constatate.

4.3. Situația administrativă și juridică actuală

La data elaborării strategiei, situația Stațiunii Turistice Deta poate fi sintetizată astfel:

Componentă	Situație actuală
Statut juridic de stațiune turistică	În vigoare
Categoria	Interes local
Act de atestare	HG nr. 910/2022
Includere în lista națională	Confirmată
Obligația reevaluării	Aplicabilă
Termenul legal al reevaluării	22 februarie 2027
Strategia de dezvoltare turistică actualizată	În curs de elaborare pentru perioada 2026–2035
Fișa stațiunii conform anexei nr. 4	Necesită completare și fundamentare
Documentație de urbanism	PUG existent și proces de actualizare PUG/RLU în derulare
Dovada publicării în OTN	Trebuie obținută și verificată în forma cerută pentru reevaluare
Perimetrul exact al stațiunii	Necesită validare cartografică și administrativă
Inventarul documentelor doveditoare	Necesită centralizare într-un dosar unic
Conformarea cu toate criteriile actualizate	Necesită audit și verificare în teren

Situația juridică actuală trebuie înțeleasă în mod diferențiat:

- Deta **deține în prezent statutul** de stațiune turistică de interes local;
- statutul nu a fost încă retras;
- procedura de reevaluare nu poate fi considerată finalizată numai prin existența atestării din 2022;
- menținerea statutului după termenul legal depinde de transmiterea documentelor și de conformarea cu normele actualizate.

Hotărârea Guvernului nr. 1.264/2024 a suspendat aplicarea anumitor sancțiuni contravenționale pentru stațiunile atestate până la 16 februarie 2024 pe durata perioadei de

reevaluare. Măsura nu elimină obligația transmiterii documentației și nu împiedică retragerea statutului în cazul nerespectării procedurii.

4.4. Obligația de reevaluare și calendarul procedural

Hotărârea Guvernului nr. 120/2024 a introdus obligația reevaluării tuturor stațiunilor turistice atestate înainte de data de 16 februarie 2024.

Autoritățile administrației publice locale trebuie să transmită documentele de reevaluare în termen de trei ani de la intrarea în vigoare a hotărârii. Actul normativ a fost publicat în Monitorul Oficial la 22 februarie 2024, astfel încât termenul rezultat pentru depunerea documentației este:

22 februarie 2027

Calendar procedural aplicabil Detei

Etapă	Termen sau perioadă
Atestarea Detei	13 iulie 2022
Intrarea în vigoare a HG nr. 910/2022	18 iulie 2022
Intrarea în vigoare a noilor cerințe de reevaluare	22 februarie 2024
Modificarea regimului tranzitoriu prin HG nr. 1.264/2024	14 octombrie 2024
Elaborarea și aprobarea documentației locale	2026 – începutul anului 2027
Termenul-limită pentru transmiterea documentelor	**22 februarie 2027**
Analizarea documentației de către comisia de specialitate	30 de zile lucrătoare de la transmitere
Termen pentru completarea unei documentații notificate ca incompletă	3 luni de la emiterea notificării
Pregătirea proiectului de HG pentru retragere în cazul necompletării	În 30 de zile după expirarea termenului de 3 luni

Documentația trebuie transmisă înainte de termenul-limită, nu chiar în ultima zi, pentru a permite:

- verificarea administrativă;
- remedierea erorilor;
- retransmiterea unor planșe;
- completarea documentelor;
- soluționarea eventualelor neconcordanțe;
- obținerea dovezii de publicare în Observatorul Teritorial Național.

În cazul unei documentații incomplete, autoritatea locală este notificată. Dacă documentele solicitate nu sunt transmise în termen de trei luni de la emiterea notificării, autoritatea centrală responsabilă în domeniul turismului trebuie să pregătească proiectul de hotărâre a Guvernului pentru retragerea statutului.

Calendar intern recomandat

Pentru diminuarea riscului administrativ se recomandă:

Activitate	Termen intern recomandat
Verificarea PUG/PUZ și a valabilității	August–septembrie 2026
Stabilirea perimetrului stațiunii	Cel târziu septembrie 2026
Verificarea situației din OTN	Septembrie 2026
Auditarea criteriilor obligatorii și suplimentare	August–octombrie 2026
Remedierea deficiențelor materiale	Septembrie–decembrie 2026
Completarea fișei stațiunii	Octombrie–noiembrie 2026

Activitate	Termen intern recomandat
Finalizarea strategiei	Noiembrie–decembrie 2026
Aprobarea prin HCL	Decembrie 2026–ianuarie 2027
Verificarea juridică finală	Ianuarie 2027
Transmiterea dosarului	Preferabil până la 31 ianuarie 2027

Termenele interne sunt orientative, dar transmiterea înainte de luna februarie 2027 este recomandată pentru a păstra o marjă procedurală de siguranță.

4.5. Documentele necesare pentru reevaluarea şi menţinerea statutului

4.5.1. Documentele obligatorii prevăzute expres de lege

Pentru reevaluare, autoritatea locală trebuie să transmită trei categorii de documente:

1. Fișa stațiunii turistice de interes local

Fișa trebuie întocmită potrivit modelului prevăzut în anexa nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 852/2008, în forma consolidată.

Aceasta cuprinde:

- criteriile obligatorii;
- menţiunea DA/NU pentru fiecare criteriu;
- criteriile suplimentare;
- punctajul maxim;
- punctajul solicitat şi demonstrat;
- declarația pe propria răspundere privind îndeplinirea criteriilor.

Pentru stațiunile turistice de interes local este obligatorie îndeplinirea tuturor criteriilor aplicabile și obținerea unui punctaj suplimentar de minimum 100 de puncte.

2. Dovada publicării în Observatorul Teritorial Naţional

Trebuie transmisă dovada publicării unei documentații de urbanism:

- aflate în perioada de valabilitate;
- realizate conform normelor tehnice aplicabile;
- publicate în Observatorul Teritorial Național;
- în care perimetrul stațiunii este delimitat atât pe planșa de încadrare, cât și pe planșa de reglementări.

Documentația poate fi:

- Planul Urbanistic General;
- PUG împreună cu un Plan Urbanistic Zonal;
- după caz, un PUZ valabil care delimitează perimetrul conform cerinţelor legale.

3. Strategia de dezvoltare turistică

Strategia trebuie să fie actualizată, aprobată de autoritatea deliberativă și corelată cu:

- perimetrul stațiunii;
- fișa criteriilor;
- infrastructura existentă;
- proiectele locale;
- documentațiile de urbanism;
- situația structurilor clasificate;
- sursele oficiale de date.

Cele trei documente obligatorii pentru reevaluare sunt prevăzute expres în articolul IV al Hotărârii Guvernului nr. 120/2024.

4.5.2. Documentele-suport recomandate

Deşi nu sunt enumerate separat în lista minimală a reevaluării, dosarul tehnic trebuie să cuprindă sau să poată pune imediat la dispoziție:

1. hotărârea Consiliului Local privind aprobarea strategiei;
2. adresa oficială de transmitere;
3. împuternicirea persoanei responsabile;
4. actul de aprobare a documentației de urbanism;
5. dovada valabilității PUG/PUZ;
6. planșa de încadrare cu perimetrul marcat;
7. planșa de reglementări cu același perimetru;
8. fișierul geospațial al perimetrului;
9. descrierea textuală a limitei;
10. inventarul structurilor de cazare din SITUR;
11. inventarul structurilor de alimentație publică;
12. documentele privind capacitatea de cazare;
13. situația parcărilor;
14. documentele privind serviciile medicale și farmaceutice;
15. situația transportului public;
16. documentele privind alimentarea cu apă, canalizarea și salubrizarea;
17. inventarul infrastructurii de agrement;
18. calendarul evenimentelor repetitive;
19. inventarul spațiilor verzi;
20. documentele privind semnalizarea;
21. fotografii datate și geolocalizate;
22. documentele privind accesibilitatea;
23. studiile privind resursele geotermale sau factorii naturali de cură, dacă sunt invocați;
24. centralizatorul criteriilor și documentelor doveditoare.

Documentele-suport trebuie numerotate, indexate și corelate direct cu pozițiile din fișa stațiunii.

4.6. Situația documentației de urbanism aflate în perioada de valabilitate

Documentația de urbanism reprezintă una dintre componentele critice ale reevaluării.

Din informațiile administrative disponibile rezultă că Planul Urbanistic General anterior al Orașului Deta a fost aprobat prin HCL nr. 35 din 18 aprilie 2000. Administrația locală a inițiat ulterior procedura de actualizare a PUG și RLU, iar în anul 2025 se afla în derulare etapa de elaborare a propunerilor și de consultare a publicului.

Procesul de actualizare demonstrează preocuparea pentru modernizarea cadrului urbanistic, dar documentația nouă nu produce efecte juridice până la:

- finalizarea studiilor;
- obținerea avizelor;
- parcurgerea procedurii de mediu;
- finalizarea consultării;
- aprobarea prin hotărâre a Consiliului Local;
- publicarea conform cerințelor tehnice.

Pentru reevaluare trebuie identificată cu exactitate documentația care este **legal valabilă la data depunerii**.

Situații posibile

Scenariul A – PUG existent valabil și adecvat

PUG-ul existent poate fundamenta reevaluarea dacă:

- valabilitatea sa este confirmată;
- conține reglementările necesare;
- perimetrul stațiunii poate fi delimitat pe planșa de încadrare și pe planșa de reglementări;
- este publicat conform în OTN.

Scenariul B – PUG valabil, dar fără delimitarea necesară

Dacă PUG-ul este valabil, dar nu conține perimetrul stațiunii conform cerințelor din 2024, trebuie utilizată o soluție urbanistică legală, inclusiv, după caz:

- completarea prin documentația actualizată;
- elaborarea și aprobarea unui PUZ;
- integrarea delimitării în PUG-ul nou;
- utilizarea unei documentații de urbanism aprobate care îndeplinește cerințele legale.

Scenariul C – PUG nevalabil sau necorespunzător

Dacă nu se poate demonstra valabilitatea PUG-ului ori documentația nu poate fi utilizată pentru delimitare, finalizarea unei documentații urbanistice valabile devine prioritatea administrativă absolută.

Documente care trebuie obținute de la compartimentul de urbanism

- hotărârea de aprobare a PUG;
- hotărârile de prelungire a valabilității, dacă există;
- certificarea perioadei de valabilitate;
- planșa de încadrare;
- planșa de reglementări;
- Regulamentul Local de Urbanism;
- inventarul PUZ-urilor valabile;
- situația actualizării PUG;
- confirmarea documentației care va fi utilizată pentru reevaluare;
- dovada publicării în OTN.

Strategia nu poate substitui documentația de urbanism și nu poate institui singură perimetrul cu efect juridic.

4.7. Publicarea documentației de urbanism în Observatorul Teritorial Național

Observatorul Teritorial Național este platforma gestionată la nivelul administrației publice centrale responsabile în domeniul urbanismului, prin care sunt publicate și consultate documentațiile de amenajare a teritoriului și urbanism.

În registrul național este identificată o înregistrare aferentă **PUG Deta**, asociată UAT Oraș Deta și codului SIRUTA 155458. Afișările publice consultate trebuie însă confirmate prin accesarea înregistrării detaliate și prin obținerea dovezii oficiale, întrucât pentru reevaluare nu este suficientă simpla apariție a denumirii localității într-un registru.

Dovada necesară dosarului trebuie să confirme cumulativ:

- documentația publicată;
- titularul documentației;
- tipul documentației;
- hotărârea prin care a fost aprobată;
- perioada de valabilitate;
- caracterul conform al setului de date;
- existența planșelor obligatorii;
- delimitarea perimetrului stațiunii;
- corespondența cu documentația aprobată local.

Verificări obligatorii în platformă

1. dacă înregistrarea este activă;
2. dacă documentația este marcată drept publicată și conformă;
3. dacă fișierele pot fi descărcate;
4. dacă planșele sunt lizibile;
5. dacă perimetrul stațiunii apare pe ambele planșe;
6. dacă delimitarea este identică;
7. dacă metadatele sunt complete;
8. dacă documentația se află în perioada de valabilitate;
9. dacă sunt incluse toate modificările urbanistice relevante;
10. dacă setul de date respectă formatul tehnic solicitat.

Observatorul Teritorial permite consultarea planurilor urbanistice și constituie instrumentul oficial de verificare a publicării documentațiilor.

Măsură administrativă necesară

Compartimentul de urbanism trebuie să obțină și să păstreze:

- dovada oficială a publicării;
- extrasul de metadate;
- identificatorul înregistrării;
- planșele descărcate;
- confirmarea conformității;
- corespondența cu administratorul platformei, dacă au fost necesare corecții.

Capturile de ecran, rezultatele generale de căutare sau simpla menționare a existenței PUG-ului nu înlocuiesc dovada solicitată de Hotărârea Guvernului nr. 120/2024.

4.8. Delimitarea exactă a perimetrului staţiunii turistice

Delimitarea perimetrului este o condiție esențială pentru reevaluare. Perimetrul stabilește teritoriul în interiorul căruia sunt analizate:

- structurile de primire turistică;
- dotările;
- obiectivele;
- serviciile;
- infrastructura;
- utilitățile;
- spațiile verzi;
- zonele de agrement;
- criteriile obligatorii și suplimentare.

Hotărârea Guvernului nr. 910/2022 atestă „orașul Deta”, fără să publice în cuprinsul său o anexă cartografică individuală. Noua procedură impune ca limita să fie reprezentată explicit prin documentația de urbanism.

Principii pentru stabilirea perimetrului

Perimetrul trebuie:

- să fie continuu și coerent;
- să poată fi identificat cadastral;
- să nu conțină suprapuneri sau goluri nejustificate;
- să includă zonele și dotările utilizate pentru demonstrarea criteriilor;
- să fie corelat cu intravilanul și funcțiunile urbanistice;
- să includă căile de acces necesare;
- să evite includerea nejustificată a unor zone incompatibile;

- să poată fi gestionat administrativ și întreținut;
- să fie identic în toate documentele dosarului.

Elemente care trebuie analizate la delimitare

- zona centrală și patrimoniul construit;
- Muzeul Orașului și Turnul Pompierilor;
- edificiile religioase;
- Parcul Anton Kratzer;
- zona ștrandului și a agrementului;
- structurile de cazare;
- unitățile de alimentație publică;
- gara și căile de acces;
- parcările;
- infrastructura sportivă;
- serviciile medicale și farmaceutice;
- traseele pietonale și cicloturistice;
- zonele cu proiecte turistice prioritare.

Situația satului Opătița

Trebuie adoptată o soluție explicită privind Opătița:

- includerea integrală;
- includerea parțială a unor zone și obiective;
- menținerea în afara perimetrului juridic, dar utilizarea ca teritoriu turistic complementar.

Soluția trebuie stabilită prin analiza:

- actului de atestare;
- PUG și RLU;
- continuității teritoriale;
- structurii infrastructurii;
- amplasării obiectivelor;
- capacității de administrare;
- cerințelor tehnice ale platformei OTN.

Descrierea perimetrului trebuie să fie însoțită de:

- plan cartografic;
- coordonate;
- limite cadastrale;
- străzi și repere;
- suprafață totală;
- justificare urbanistică și turistică.

4.9. Corelarea perimetrului cu planșele PUG/RLU și, după caz, PUZ

Hotărârea Guvernului nr. 120/2024 impune delimitarea perimetrului pe:

1. planșa de încadrare;
2. planșa de reglementări a PUG;
3. după caz, planșele corespunzătoare PUZ.

Delimitarea trebuie să fie identică pe toate reprezentările.

Corelarea cu planșa de încadrare

Planșa trebuie să permită identificarea:

- poziției stațiunii în cadrul UAT;
- relației cu Deta și Opătița;

- căilor de acces;
- localităților învecinate;
- principalelor obiective;
- limitelor administrative;
- perimetrului propus pentru reevaluare.

Corelarea cu planșa de reglementări

Planșa trebuie să evidențieze:

- unitățile teritoriale de referință;
- funcțiunile turistice;
- zonele pentru agrement și servicii;
- zonele de protecție;
- spațiile verzi;
- circulațiile;
- parcările;
- echiparea edilitară;
- restricțiile;
- zonele protejate;
- terenurile rezervate investițiilor.

Corelarea cu Regulamentul Local de Urbanism

RLU trebuie să permită în interiorul perimetrului:

- funcțiuni de cazare;
- alimentație publică;
- informare turistică;
- agrement;
- sport;
- cultură;
- evenimente;
- parcări;
- mobilitate pietonală și ciclistă;
- protejarea patrimoniului;
- amenajarea spațiilor publice.

Funcțiunile turistice nu trebuie introduse peste zone incompatibile sau în contradicție cu regimul de protecție, cu normele sanitare ori cu funcțiunile industriale.

Utilizarea PUZ

Un PUZ poate fi relevant dacă:

- PUG-ul valabil nu delimitează adecvat perimetrul;
- este necesară reglementarea unei zone turistice distincte;
- se propun investiții sau funcțiuni care necesită reglementări suplimentare;
- perimetrul include terenuri cu funcțiuni ce trebuie modificate.

PUZ-ul trebuie să fie aprobat, valabil și publicat conform normelor aplicabile. O documentație aflată numai în faza de proiectare, consultare sau avizare nu poate fundamenta singură reevaluarea.

4.10. Inventarul deficiențelor administrative și tehnice care trebuie remediate

Inventarul de mai jos constituie o evaluare preliminară. Fiecare aspect trebuie confirmat prin auditul administrativ, analiza documentelor și verificarea în teren.

4.10.1. Deficiențe și riscuri critice

Nr.	Deficiență sau risc	Nivel	Măsura necesară
1	Valabilitatea documentației urbanistice utilizate pentru dosar nu este încă demonstrată printr-un certificat administrativ unic	Critic	Confirmarea scrisă a PUG/PUZ aflat în vigoare
2	Actualizarea PUG/RLU este în derulare și nu poate fi utilizată înainte de aprobarea definitivă	Critic	Accelerarea procedurii sau utilizarea unei documentații valabile existente
3	Perimetrul exact nu este încă validat în forma cerută de HG nr. 120/2024	Critic	Delimitarea pe ambele planșe și aprobarea soluției
4	Dovada OTN nu este încă integrată în dosarul de reevaluare	Critic	Obținerea dovezii oficiale de publicare și conformitate
5	Situația publică a înregistrării PUG Deta în registrul național necesită clarificare tehnică	Critic	Verificare în înregistrarea detaliată și remedierea eventualei neconformități
6	Nu este încă stabilit explicit regimul teritorial al Opătiței în raport cu perimetrul stațiunii	Critic	Decizie urbanistică și cartografică justificată
7	Fișa stațiunii nu este încă închisă pe baza tuturor documentelor justificative	Critic	Audit criteriu cu criteriu și constituirea dosarului probatoriu
8	Capacitatea oficială de cazare trebuie confirmată la data depunerii prin SITUR	Critic	Extragere actualizată și confruntare cu situația din teren
9	Punctajul suplimentar minim trebuie recalculat pe baza situației efectiv demonstrabile	Critic	Matrice de punctaj și documente justificative
10	Referirile la resurse geotermale sau factori naturali de cură trebuie documentate corespunzător	Critic	Studii, analize și avize ori reformularea prudentă a afirmațiilor

4.10.2. Deficiențe administrative majore

- lipsa unui dosar electronic unic al stațiunii;
- documente aflate la compartimente diferite, fără index comun;
- necesitatea desemnării unui coordonator unic;
- lipsa unei matrice care să coreleze fiecare criteriu cu documentul doveditor;
- lipsa unei proceduri anuale de actualizare a datelor SITUR;
- necesitatea centralizării autorizațiilor și certificatelor;
- lipsa unui registru al termenelor de valabilitate;
- necesitatea centralizării contractelor și responsabilităților de întreținere;
- necesitatea documentării fotografice unitare;
- lipsa unei proceduri interne pentru răspunsul rapid la notificările autorității centrale.

4.10.3. Aspecte tehnice care trebuie auditate

Trebuie verificate în teren și documentate:

- panourile de intrare în stațiune;
- semnalizarea obiectivelor;
- starea spațiilor verzi;
- perdelele și gardurile verzi în zonele destructurate;
- accesul dinspre gară și transportul local;
- punctul farmaceutic;
- primul ajutor și transportul medical;
- locurile de promenadă și iluminatul;
- grupurile sanitare publice;
- parcările;

- alimentarea cu apă și canalizarea;
- salubrizarea;
- accesibilitatea persoanelor cu dizabilități;
- dotările pentru copii;
- infrastructura de agrement;
- harta turistică;
- informarea online;
- evenimentele repetitive;
- funcționalitatea traseelor pietonale și cicloturistice.

4.10.4. Clasificarea măsurilor

Măsurile vor fi încadrate astfel:

- **urgente** – necesare pentru depunerea dosarului;
- **obligatorii pe termen scurt** – necesare pentru menținerea criteriilor;
- **de consolidare** – cresc punctajul și calitatea destinației;
- **strategice** – se implementează în perioada 2026–2035.

4.11. Responsabilități instituționale și circuitul intern al documentației

4.11.1. Responsabilități instituționale

Structură sau funcție	Responsabilități principale
Primarul Orașului Deta	Coordonează procesul, desemnează echipa, semnează documentele și reprezintă UAT
Consiliul Local Deta	Aprobă strategia, măsurile, investițiile și alocările bugetare
Secretarul general al orașului	Verifică legalitatea, circuitul administrativ și forma hotărârilor
Compartimentul de urbanism	Verifică PUG/PUZ, valabilitatea, perimetrul, planșele și publicarea în OTN
Compartimentul juridic	Verifică temeiurile legale, proprietatea, contractele și conformitatea dosarului
Compartimentul investiții	Centralizează proiectele, stadiul lucrărilor și documentațiile tehnico-economice
Compartimentul patrimoniu	Clarifică regimul juridic al terenurilor, clădirilor și dotărilor
Compartimentul financiar-contabil	Fundamentează bugetele și identifică sursele de finanțare
Compartimentul cultură/turism/comunicare	Inventariază obiectivele, evenimentele și instrumentele de promovare
Serviciile publice locale	Asigură întreținerea spațiilor, iluminatul, salubrizarea și dotările publice
Instituțiile medicale și farmaceutice	Furnizează dovezile privind serviciile relevante
Operatorii turistici	Furnizează certificatele de clasificare și datele privind capacitățile
Consultantul de specialitate	Integrează datele, strategia, fișa, anexele și matricea de conformare

4.11.2. Circuitul intern recomandat

Etapa 1 – Inițierea

Primarul emite o dispoziție privind:

- constituirea grupului de lucru;

- desemnarea coordonatorului;
- stabilirea responsabililor;
- aprobarea calendarului intern.

Etapa 2 – Solicitarea datelor

Se transmit solicitări către:

- compartimentele Primăriei;
- operatorii economici;
- instituțiile medicale;
- furnizorii de utilități;
- instituțiile culturale;
- administratorii obiectivelor;
- serviciile de transport;
- instituțiile județene.

Etapa 3 – Auditul de conformare

Pentru fiecare criteriu se completează o fișă care cuprinde:

- situația DA/NU;
- amplasamentul;
- documentul doveditor;
- responsabilul;
- data verificării;
- termenul de valabilitate;
- măsura de remediere.

Etapa 4 – Stabilirea perimetrului

Compartimentul de urbanism și proiectantul PUG/PUZ stabilesc:

- limita propusă;
- suprafața;
- planșele;
- coordonatele;
- relația cu RLU;
- situația Opătiței.

Etapa 5 – Verificarea OTN

Se verifică publicarea, conformitatea și descărcarea documentelor necesare.

Etapa 6 – Finalizarea strategiei și fișei

Datele din strategie și fișă se confruntă, astfel încât să nu existe diferențe privind:

- perimetrul;
- structurile de cazare;
- obiectivele;
- serviciile;
- parcările;
- evenimentele;
- punctajul;
- investițiile.

Etapa 7 – Aprobarea

Strategia și documentele administrative conexe sunt supuse aprobării Consiliului Local.

Etapa 8 – Controlul final

Înainte de transmitere se efectuează:

- verificare juridică;
- verificare tehnică;
- verificare financiară;
- verificarea semnăturilor;
- verificarea anexelor;
- verificarea formatelor electronice.

Etapa 9 – Transmiterea și urmărirea dosarului

Dosarul se transmite în formatul solicitat, iar numărul de înregistrare se păstrează în registrul special al stațiunii.

Etapa 10 – Gestionarea notificărilor

Orice solicitare de completare trebuie:

- înregistrată în aceeași zi;
- distribuită responsabililor;
- analizată juridic și tehnic;
- soluționată înainte de termenul de trei luni;
- transmisă cu dovada remedierii.

4.12. Concluzii privind oportunitatea și fezabilitatea menținerii statutului

Menținerea statutului de stațiune turistică de interes local este **oportună și fezabilă**, însă fezabilitatea este condiționată de finalizarea la timp a etapelor administrative și tehnice.

Deta dispune de elemente care justifică menținerea statutului:

- poziție strategică între Timișoara și frontiera cu Serbia;
- accesibilitate rutieră și feroviară;
- patrimoniu multicultural;
- obiective istorice și religioase;
- infrastructură de agrement;
- resursă geotermală cu utilizare recreativă;
- spații verzi;
- evenimente;
- servicii publice;
- rol microregional;
- posibilități de cooperare transfrontalieră.

Statutul actual este confirmat de includerea Detei în lista consolidată a stațiunilor turistice de interes local. Riscul principal nu este lipsa potențialului turistic, ci posibilitatea apariției unor neconformități documentare sau urbanistice în procesul de reevaluare.

Condițiile decisive pentru menținerea statutului

1. existența unei documentații de urbanism valabile;
2. delimitarea perimetrului pe ambele planșe obligatorii;
3. publicarea conformă în Observatorul Teritorial Național;
4. transmiterea documentației înainte de 22 februarie 2027;
5. îndeplinirea tuturor criteriilor obligatorii aplicabile;
6. obținerea și demonstrarea punctajului suplimentar minim de 100 de puncte;
7. corelarea fișei cu situația din teren;
8. confirmarea capacității de cazare prin SITUR;
9. constituirea unui dosar complet al documentelor doveditoare;
10. organizarea unui mecanism permanent de monitorizare.

Aprecierea finală

Menținerea statutului este realistă dacă administrația tratează reevaluarea ca pe un proiect instituțional prioritar și finalizează cu precădere componenta urbanistică și OTN.

CAPITOLUL V – RESURSELE TURISTICE NATURALE, CULTURALE ȘI IDENTITARE

Considerații introductive

Potențialul turistic al Stațiunii Turistice Deta rezultă din asocierea mai multor categorii de resurse:

- resurse naturale și peisagistice specifice câmpiei;
- resurse hidrogeologice valorificate prin infrastructura termală;
- patrimoniu arheologic și istoric;
- patrimoniu construit, religios și memorial;
- identitate multiculturală;
- tradiții, gastronomie și evenimente;
- patrimoniu industrial și tehnic;
- infrastructură pentru recreere, sport și mobilitate nemotorizată.

Deta nu este o destinație bazată pe monumentalitate, relief spectaculos sau pe concentrarea unui număr mare de atracții cu notorietate națională. Principalul său avantaj constă în **autenticitatea unui mic oraș bănățean multicultural**, în caracterul compact al zonei centrale, în apropierea dintre obiective, în relația dintre patrimoniul cultural și spațiile verzi și în posibilitatea organizării unor experiențe directe cu comunitatea.

Din perspectiva dezvoltării turistice, resursele trebuie diferențiate în patru categorii:

1. **resurse consacrate și funcționale**, precum Parcul Anton Kratzer, Muzeul Orășenesc, Turnul Pompierilor, Biserica Romano-Catolică, Ștrandul Termal și evenimentele locale;
2. **resurse valoroase, dar insuficient valorificate**, precum cimitirul istoric, ansamblul urban, patrimoniul industrial și tradițiile comunităților;
3. **resurse vulnerabile**, precum situl arheologic de la Opătița și unele clădiri istorice;
4. **resurse potențiale care necesită documentare**, precum fondul piscicol și cinegetic, lacurile antropice și eventualele proprietăți terapeutice ale apei termale.

Inventarierea nu trebuie să transforme automat fiecare element local într-un obiectiv turistic. O resursă poate fi inclusă în oferta publică numai dacă este accesibilă, sigură, documentată, protejată și interpretată corespunzător.

5.1. Resurse naturale și peisagistice

5.1.1. Peisajul specific Câmpiei Bârzavei și al Banatului de Sud

Deta este amplasată într-un peisaj de câmpie, caracterizat prin altitudini reduse, orizonturi largi, terenuri agricole, vegetație de aliniament, cursuri de apă de dimensiuni mici și localități cu structură compactă.

Peisajul Câmpiei Bârzavei nu trebuie evaluat după criteriile aplicabile unei destinații montane sau unei zone cu forme spectaculoase de relief. Valoarea sa turistică este dată de:

- deschiderea vizuală a terenurilor;
- succesiunea culturilor agricole;
- cromatica sezonieră;
- drumurile de câmp și traseele dintre localități;
- vegetația asociată cursurilor de apă;
- siluetele bisericilor și ale turnurilor urbane;

- relația dintre oraș, Opătița și satele microregiunii;
- atmosfera liniștită, favorabilă turismului lent.

Acest tip de peisaj este adecvat pentru activități cu impact redus:

- ciclism recreativ;
- plimbare;
- fotografie;
- observarea peisajului agricol;
- turism educațional;
- turism rural și gastronomic;
- circuite între localitățile Banatului de Sud;
- experiențe dedicate istoriei colonizărilor și utilizării terenurilor.

Valoarea turistică

Peisajul poate deveni o resursă competitivă dacă este interpretat, nu doar traversat. Vizitatorului trebuie să i se explice:

- modul în care a fost formată câmpia;
- rolul Bârzavei și al afluenților săi;
- organizarea agricolă a teritoriului;
- structura satelor bănățene;
- influența comunităților istorice asupra arhitecturii și agriculturii;
- schimbarea peisajului de-a lungul anotimpurilor.

Vulnerabilități

Principalele vulnerabilități sunt:

- caracterul aparent monoton pentru un vizitator neinformat;
- fragmentarea peisajului prin construcții și echipamente amplasate necontrolat;
- degradarea vegetației de aliniament;
- abandonarea deșeurilor în extravilan;
- seceta și valurile de căldură;
- pierderea drumurilor tradiționale și a elementelor de hotar;
- lipsa punctelor de oprire și interpretare;
- accesul neclar către zonele de interes.

Direcții de valorificare

Se recomandă:

- realizarea unei hărți a peisajului cultural Deta–Opătița;
- selectarea unor puncte foto și de observare;
- amenajarea unor trasee de câmp pentru biciclete;
- panouri despre culturile agricole și biodiversitatea de câmpie;
- plantarea și refacerea aliniamentelor;
- integrarea peisajului în traseele gastronomice;
- protejarea perspectivelor către turnurile și bisericile orașului.

5.1.2. Resurse hidrogeologice, ape minerale/termale și potențial balnear-recreativ

Existența și utilizarea apei termale reprezintă unul dintre cele mai importante elemente de diferențiere ale Detei. Resursa este valorificată în cadrul Ștrandului Termal, iar raportarea administrativă pentru anul 2024 confirmă existența unui bazin interior cu apă termală și a infrastructurii asociate pentru relaxare și agrement.

În strategia de dezvoltare trebuie diferențiate riguros următoarele noțiuni:

- resursă hidrogeologică;
- apă geotermală;

- apă utilizată pentru încălzirea sau alimentarea unui bazin;
- factor natural de cură;
- apă minerală terapeutică;
- tratament balnear;
- recuperare medicală;
- agrement și wellness.

Existența unei ape cu temperatură ridicată nu demonstrează automat proprietăți terapeutice și nu conferă Detei statut de stațiune balneară.

Încadrarea strategică adecvată

Până la existența unui dosar complet de specialitate, resursa trebuie prezentată astfel:

Resursă geotermală valorificată pentru agrement, relaxare și activități de recuperare, cu potențial pentru dezvoltarea unei componente de sănătate și wellness, în condițiile certificării calității și proprietăților apei.

Formulări precum „tratează numeroase afecțiuni”, „apă curativă” sau „factor natural terapeutic” trebuie utilizate numai dacă sunt susținute de documente valabile emise sau recunoscute de instituțiile competente.

Documentația necesară

Pentru fundamentarea potențialului balnear-recreativ sunt necesare:

1. identificarea forajului și a sursei;
2. documentarea regimului de proprietate și administrare;
3. studiul hidrogeologic;
4. determinarea debitului și temperaturii;
5. buletine fizico-chimice și microbiologice actualizate;
6. monitorizarea periodică a apei;
7. autorizațiile sanitare;
8. documentele privind captarea și utilizarea resursei;
9. evaluarea instalațiilor și a circuitelor tehnologice;
10. studiul privind posibilele proprietăți terapeutice;
11. clarificarea indicațiilor și contraindicațiilor, dacă se urmărește utilizarea medicală;
12. evaluarea sustenabilității exploatării.

Potențial de dezvoltare

Resursa poate susține:

- agrement termal;
- relaxare și wellness;
- înot;
- programe pentru seniori;
- activități pentru familii;
- recuperare medicală, dacă este autorizată;
- programe de mișcare în apă;
- pachete de weekend;
- extinderea sezonului turistic;
- integrarea cu cazarea și alimentația publică.

Direcția realistă pentru perioada 2026–2035 este consolidarea unei componente de **turism termal-recreativ și wellness local**, fără poziționarea prematură a Detei drept destinație balneară comparabilă cu stațiunile specializate.

5.1.3. Ștrandul Termal Deta și rolul său în oferta turistică

Ștrandul Termal Deta – principalul produs turistic al stațiunii.

Ștrandul Termal reprezintă principala infrastructură de agrement cu capacitate de atragere a vizitatorilor din afara orașului.

Raportul administrativ pentru anul 2024 descrie o bază formată din trei bazine, dintre care două interioare și unul exterior, saună, zece căsuțe cu 20 de locuri de cazare, un hostel cu patru camere și 12 locuri, loc de joacă, foișoare și minibar.

Prezentarea turistică a orașului menționează un bazin exterior semiolimpic de 25 × 12,3 m, două bazine interioare de aproximativ 100 m², dintre care unul alimentat cu apă termală la circa 35°C, precum și vestiare, saună, spații pentru copii și zone de odihnă. Datele tehnice și capacitățile trebuie reverificate prin inventarul din teren și documentele de funcționare, deoarece configurația poate fi modificată prin lucrări succesive.

Funcții turistice

Ștrandul îndeplinește mai multe funcții:

- atracție recreativă;
- infrastructură pentru înot;
- spațiu pentru relaxare;
- produs destinat familiilor;
- serviciu pentru comunitatea locală;
- punct de sprijin pentru șederi de una sau mai multe zile;
- posibil nucleu pentru recuperare și wellness;
- generator de consum pentru cazare, alimentație și comerț.

Avantaje

- existența unei infrastructuri deja funcționale;
- notorietate în microregiune;
- apă termală;
- bazine interioare și exterioare;
- posibilitatea extinderii sezonului;
- spații de cazare în incintă;
- compatibilitate cu turismul familial;
- administrare și posibilitate de intervenție publică;
- apropierea de centrul orașului și de celelalte servicii.

Deficiențe care trebuie evaluate

- starea tehnică a bazinelor și instalațiilor;

- eficiența energetică;
- controlul umidității și ventilația;
- accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități;
- starea vestiarelor și grupurilor sanitare;
- calitatea spațiilor de cazare;
- posibilitatea rezervării online;
- lipsa unei identități vizuale proprii;
- lipsa pachetelor integrate;
- sezonalitatea;
- delimitarea insuficientă dintre agrement și eventualele servicii medicale;
- documentarea incompletă a proprietăților apei.

Direcții de dezvoltare

Ștrandul trebuie transformat dintr-o infrastructură locală de agrement într-un **produs turistic integrat**, prin:

- modernizarea bazinelor;
- eficientizare energetică;
- spații de relaxare interioare și exterioare;
- zonă wellness;
- servicii de masaj și recuperare autorizate;
- activități de aquagym;
- programe pentru seniori;
- pachete familie;
- rezervare și plată online;
- integrarea cu hotelurile și restaurantele;
- promovare în Timiș, Caraș-Severin și Serbia;
- conexiune cu traseele cicloturistice;
- monitorizarea satisfacției clienților.

Rolul său în poziționarea destinației este important, dar nu trebuie să eclipseze patrimoniul multicultural. Produsul recomandat este **„Deta – termal, verde și multicultural”**, nu exclusiv „Deta balneară”.

5.1.4. Pădurea seculară, parcurile și spațiile verzi urbane

Parcul Anton Kratzer – spațiu verde recreativ și de promenadă.

Principala resursă verde a orașului este Parcul Anton Kratzer, cu o suprafață declarată de peste 14 ha. Parcul este prezentat ca o rămășiță a suprafețelor împădurite existente în perioada colonizărilor și este străbătut de pârâul Bârdeanca. Acesta a fost amenajat în secolul al XIX-lea și a devenit proprietatea comunei în anul 1885.

Parcul cuprinde:

- alei;
- vegetație matură;
- loc de joacă;
- stadion;
- teren de minifotbal;
- pistă pentru biciclete;
- Podul Iubirii;
- bustul lui Anton Kratzer;
- bustul regelui Ferdinand;
- monumentul eroilor;
- spații pentru evenimente.

În prezentarea oficială sunt enumerate specii precum stejarul, arțarul, teiul, salcâmul și păducelul, fiind semnalată existența unor stejari cărora li se atribuie o vârstă de peste 400 de ani. Această afirmație trebuie confirmată printr-un studiu dendrologic, inventariere individuală și evaluarea stării fitosanitare.

Valoare multiplă

Parcul este simultan:

- infrastructură verde;
- patrimoniu peisagistic;
- loc al memoriei;
- spațiu cultural;
- zonă pentru sport și recreere;
- spațiu pentru evenimente;
- coridor ecologic;
- element de adaptare climatică;
- reper identitar.

Acesta nu trebuie tratat doar ca amplasament pentru festivaluri. Vegetația matură și caracterul istoric impun controlul presiunii generate de:

- scene și instalații;
- vehicule;
- corturi;
- activități comerciale;
- iluminat;
- zgomot;
- deșeuri;
- compactarea solului.

Clarificarea noțiunii de „pădure seculară”

Denumirea de „pădure seculară” are valoare descriptivă și identitară, dar nu rezultă automat că suprafața deține un statut juridic de arie protejată sau pădure virgină. În documentațiile oficiale trebuie utilizată formularea:

Parc istoric cu vegetație matură, rezultat din amenajarea unei foste suprafețe împădurite.

O încadrare naturalistică suplimentară necesită:

- studiu dendrologic;
- inventar de biodiversitate;
- evaluarea arborilor remarcabili;
- verificarea regimului juridic;
- plan de management al vegetației.

Măsuri prioritare

- inventar GIS al arborilor;
- evaluare fitosanitară;
- protejarea rădăcinilor în timpul evenimentelor;
- traseu dendrologic;
- plăcuțe de identificare a speciilor;
- mobilier adaptat;
- accesibilitate universală;
- iluminat cu impact ecologic redus;
- monitorizarea calității solului;
- regulament pentru organizarea evenimentelor;
- program de replantare;
- traseu educațional pentru copii.

5.1.5. Pârâul Birduța, lacurile antropice și elementele de peisaj acvatic

În documentele locale apar variantele Birduța, Birdeanca și Bârdeanca. Repertoriul Arheologic Național utilizează denumirea **Bârdeanca** pentru cursul de apă afluent al Bârzavei, în apropierea căruia este amplasat situl de la Opătița. Denumirea trebuie uniformizată în întreaga documentație după verificarea cadastrului apelor și a documentației urbanistice.

Pârâul are valoare:

- hidrologică;
- ecologică;
- peisagistică;
- istorică;
- recreativă;
- de conectare între parc, oraș și Opătița.

În Parcul Anton Kratzer, cursul de apă participă la identitatea peisajului și la povestea istorică a amenajării parcului. În zona Opătița, valea contribuie la înțelegerea amplasării sitului arheologic și a relației dintre fortificație și lunca Bârzavei.

Posibilități de valorificare

- traseu pietonal de-a lungul cursului;
- amenajări ecologice ale malurilor;
- puncte de observare;
- panouri privind apa și biodiversitatea;
- refacerea vegetației ripariene;
- proiecte educaționale;
- integrarea în traseul Deta–Opătița;
- monitorizare participativă a calității apei.

Condiții

Valorificarea nu trebuie să conducă la:

- betonarea excesivă a malurilor;

- eliminarea vegetației;
- iluminat agresiv;
- amplasarea construcțiilor în zone inundabile;
- utilizarea recreativă fără evaluarea siguranței;
- aruncarea deșeurilor.

Lacurile antropice

Existența unor acumulări formate în foste excavații de argilă poate adăuga diversitate peisajului. Acestea nu pot fi promovate ca obiective de agrement înainte de realizarea unui inventar care să precizeze:

- amplasamentul;
- suprafața;
- adâncimea;
- proprietatea;
- calitatea apei;
- stabilitatea malurilor;
- biodiversitatea;
- accesul;
- riscul de înec;
- regimul piscicol;
- compatibilitatea urbanistică.

Până la clarificarea acestor elemente, lacurile antropice trebuie încadrate drept **resurse peisagistice potențiale**, nu baze de agrement funcționale.

5.1.6. Fondul cinegetic şi piscicol

Teritoriul de câmpie, terenurile agricole, vegetația periurbană și zonele acvatice pot susține existența unor specii de interes cinegetic și piscicol. Totuși, afirmarea existenței unui fond „bogat” trebuie susținută prin date furnizate de administratorii fondurilor de vânătoare, gestionarii apelor și structurile competente în domeniul pescuitului.

Înaintea includerii în ofertă sunt necesare:

- identificarea fondurilor cinegetice;
- denumirea gestionarilor;
- efectivele estimate;
- speciile;
- perioadele legale;
- zonele de protecție;
- existența amenajărilor piscicole;
- regimul juridic al pescuitului;
- calitatea apei;
- accesul public;
- autorizațiile necesare.

Orientare strategică

Pentru Deta este mai adecvată dezvoltarea:

- observării faunei;
- fotografiei de natură;
- educației privind ecosistemele agricole;
- pescuitului recreativ legal și controlat;
- concursurilor de pescuit în spații autorizate;
- activităților pentru copii și familii.

Turismul cinegetic nu trebuie poziționat ca produs principal al destinației, în special în lipsa unei infrastructuri specializate și a unei analize privind sustenabilitatea efectivelor.

Raportul pentru anul 2024 confirmă organizarea unor concursuri de pescuit sportiv pentru seniori și juniori, ceea ce indică existența unei comunități active și a unui potențial pentru evenimente recreative, nu automat existența unei destinații piscicole consacrate.

5.1.7. Resurse pentru recreere, plimbare, ciclism și educație ecologică

Relieful plan, parcul urban, relația cu Opătița și accesibilitatea rutieră fac Deta potrivită pentru activități de intensitate redusă și medie.

Pista din Parcul Anton Kratzer, inaugurată în anul 2014, are o lungime declarată de 1,4 km și două sensuri de circulație. Aceasta reprezintă o bază locală pentru dezvoltarea unei rețele mai ample, dar nu poate substitui un sistem continuu de trasee urbane și periurbane.

Trasee propuse

Traseu	Conținut orientativ	Public principal
Circuitul verde Anton Kratzer	vegetație matură, pârâu, monumente, Podul Iubirii, infrastructură sportivă	familii, seniori, copii
Circuitul centrului multicultural	Turnul Pompierilor, muzeu, biserici, ansamblul urban, Centrul Cultural	vizitatori culturali
Deta–Opătița	pistă/traseu velo, peisaj agricol, biserică, sit arheologic	bicicliști, tineri
Circuitul memoriei	cimitir, monumente ale eroilor, piața muzeului, repere istorice	grupuri ghidate
Circuitul apei	parc, Bârdeanca, amenajări hidrotehnice, resursă termală	elevi, familii
Circuitul patrimoniului tehnic	gara, Turnul Pompierilor, tipografia, urme industriale	pasionați de istorie
Circuitul gastronomic	Casa Ferch, restaurante, producători, Opătița și Denta	grupuri și evenimente

Traseele propuse trebuie:

- verificate cadastral;
- măsurate;
- evaluate din perspectiva siguranței;
- semnalizate;
- clasificate după dificultate;
- însoțite de hărți;
- dotate cu puncte de odihnă;
- conectate la transport;
- promovate digital;
- întreținute periodic.

Educația ecologică poate include:

- identificarea arborilor;
- observarea păsărilor;
- monitorizarea apei;
- prezentarea culturilor agricole;
- reducerea deșeurilor;
- adaptarea climatică;
- ateliere pentru școli;
- activități de plantare și întreținere.

5.2. Patrimoniul arheologic, istoric şi memorial

5.2.1. Situl istoric şi arheologic din Opătiţa

Fortificația medievală de la Opătița–Călășturi reprezintă una dintre cele mai importante resurse patrimoniale ale UAT Deta.

Situl este înregistrat în Repertoriul Arheologic Național cu codul **155476.01** și în Lista monumentelor istorice cu codul **TM-I-s-B-06075**. Este amplasat la aproximativ 0,45 km nord-est de biserica ortodoxă din Opătița, pe malul drept al pârâului Bârdeanca.

Componentele identificate sunt:

- fortificație de pământ din perioada medievală;
- necropolă din secolele XIV–XV;
- așezare preistorică;
- fragmente ceramice;
- fragmente de cărămidă și chirpici;
- materiale osteologice.

Amplasarea pe o terasă mai înaltă decât lunca pârâului îi conferă:

- vizibilitate asupra teritoriului;
- valoare strategică istorică;
- valoare peisagistică;
- potențial pentru interpretarea relației dintre locuire și mediul natural.

Probleme de conservare

Fișa RAN semnalează:

- utilizarea unei părți a terenului ca zonă de depozitare a deșeurilor;
- afectarea laturii sud-estice prin construirea unei cazemate din beton în perioada 1951–1953;
- necesitatea unor măsuri ferme de protecție;
- o stare de conservare evaluată istoric ca medie. Fișa a fost actualizată în aprilie 2026.

Priorităţi urgente

1. eliminarea deșeurilor;
2. interzicerea depozitării;
3. delimitarea cadastrală;
4. marcarea zonei de protecție;
5. supravegherea terenului;
6. actualizarea evaluării de conservare;
7. curățarea controlată a vegetației;
8. continuarea cercetărilor;
9. documentare fotogrammetrică și scanare;
10. panou informativ amplasat în afara zonelor sensibile.

Valorificare turistică

Situl poate fi integrat într-un traseu turistic numai în condiții controlate. Sunt adecvate:

- vizite ghidate;
- panouri de interpretare;
- reconstrucții digitale;
- realitate augmentată;
- expoziție în Muzeul Deta;
- traseu cicloturistic;
- activități educaționale;
- zile deschise în cadrul cercetărilor.

Nu sunt recomandate construcții permanente, recreări fizice invazive sau organizarea unor evenimente cu public numeros pe suprafața arheologică.

5.2.2. Evoluția istorică a Detei și reperele sale urbane

Istoria Detei oferă materia primă pentru o narațiune turistică complexă. Localitatea este atestată documentar în anul 1360, iar evoluția sa ulterioară a fost influențată de reorganizarea Banatului, colonizările germane, dezvoltarea agriculturii, comerțului, transportului feroviar și industriei.

Principalele secvențe istorice care pot fi interpretate sunt:

Deta medievală

- atestarea documentară;
- relația cu așezările și fortificațiile microregiunii;
- patrimoniul arheologic;
- evoluția numelui localității.

Deta habsburgică și șvăbească

- reconstrucția și colonizarea;
- organizarea stradală;
- dezvoltarea comunității germane;
- apariția instituțiilor urbane;
- formarea tradițiilor și patrimoniului romano-catolic.

Deta – târg și nod de transport

- ridicarea la rangul de târg;
- dezvoltarea comerțului;
- apariția căii ferate;
- relațiile cu Timișoara și Vârșeț;
- circulația mărfurilor și a persoanelor.

Deta industrială

- morile;
- fabrica de cărămidă;
- prelucrarea lemnului;
- fabrica de furnir și placaj;
- activitățile alimentare;
- meseriile;
- tipografia și presa locală.

Deta multiculturală modernă

- schimbările demografice;
- dezvoltarea comunității românești;
- continuitatea comunităților maghiară, sârbă, germană și bulgară;
- școlile;
- instituțiile culturale;
- viața asociativă.

Deta contemporană

- dezvoltarea infrastructurii;
- regenerarea centrului;
- restaurarea și iluminarea patrimoniului;
- dezvoltarea ștrandului;
- atestarea ca stațiune turistică în anul 2022.

Această evoluție trebuie prezentată printr-o „linie a timpului” instalată în muzeu, în centrul orașului și în mediul digital.

5.2.3. Cimitirul istoric și sculpturile funerare din marmură de Carrara

Cimitirul orașului reprezintă o resursă de patrimoniu funerar cu valoare artistică, istorică, genealogică și peisagistică.

Prezentarea oficială a orașului arată că o mare parte dintre statui și monumente au fost realizate de meșteri italieni din marmură de Carrara. Este menționată crucea Theresiei Scherr, datată 1846, precum și cavoul familiei Anton Kratzer. Vegetația matură conferă ansamblului un caracter apropiat de cel al unui parc memorial.

Valoare turistică

Cimitirul poate susține:

- turism cultural;
- istorie urbană;
- turism genealogic;
- studiul artei funerare;
- istoria comunităților;
- memoria familiilor;
- tururi ghidate tematice;
- fotografie documentară.

Principii de vizitare

Valorificarea trebuie realizată cu respectarea caracterului sacru și funerar:

- acces în intervale stabilite;
- grupuri de dimensiuni reduse;
- ghidaj;
- interzicerea manifestărilor zgomotoase;
- protejarea intimității ceremoniilor;
- fără comercializare agresivă;
- fără iluminat spectaculos neadecvat;
- fără atingerea monumentelor;
- fără fotografiere intruzivă.

Măsuri necesare

- inventarierea fiecărui monument valoros;
- fotografiere și cartare;
- transcrierea inscripțiilor;
- identificarea autorilor;
- cercetarea proveniență marmurei;
- evaluarea degradărilor;
- conservarea pietrei;
- controlul vegetației;
- hartă a personalităților;
- traseu genealogic;
- cod de conduită pentru vizitatori.

Afirmația privind originea materialului și autorii italieni trebuie susținută, acolo unde este posibil, prin cercetare arhivistică, expertiză petrografică și analiza semnăturilor de atelier.

5.2.4. Monumente, plăci memoriale și locuri ale memoriei locale

Patrimoniul memorial include:

- monumentul eroilor din Parcul Anton Kratzer;

- monumentul eroilor din Piața Pompierilor;
- bustul lui Anton Kratzer;
- bustul regelui Ferdinand;
- monumentele funerare;
- plăci comemorative;
- memoria pompierilor voluntari;
- memoria școlilor și publicațiilor locale;
- memoria personalităților comunităților etnice.

Monumentul din parc a fost inaugurat în anul 1924 și este amplasat între trei tei plantați în anul 1896. Busturile lui Anton Kratzer și regelui Ferdinand au fost inaugurate în 2017, respectiv 2018.

Probleme actuale

- resursele sunt dispersate;
- unele nu au explicații;
- lipsesc traducerile;
- nu există un traseu unitar al memoriei;
- informația istorică nu este centralizată;
- starea fizică trebuie monitorizată;
- comemorarea și interpretarea turistică nu sunt întotdeauna corelate.

Propunere

Realizarea produsului:

„Deta – orașul memoriei multiculturale”

Acesta poate include:

- hartă;
- tur ghidat;
- audioghid;
- biografii;
- arhivă digitală;
- mărturii orale;
- fotografii istorice;
- traseu în cimitir;
- expoziție în muzeu;
- activități cu elevii.

5.3. Patrimoniul cultural construit și religios

5.3.1. Muzeul Deta și Turnul Pompierilor

Turnul Pompierilor este simbolul vizual principal al Detei și una dintre cele mai importante resurse pentru branding.

Clădirea a fost construită în anul 1910, la inițiativa lui Ludovic Meyer, ca foișor de aproximativ 26 m, stație de pompă și rezervor de apă cu o capacitate de 600 hl. Muzeul Orășenesc a fost înființat în 1969 și a fost amenajat în turn în anul 2009.

Turnul este inclus în ansamblul urban „Străzile Victoriei și Mihai Viteazul”, clasat în Lista monumentelor istorice cu codul **TM-II-a-B-06217**.

Colecții

Muzeul păstrează:

- urne hallstattiene;
- ceramică preistorică;

- piese medievale;
- obiecte din bronz;
- monede;
- ornamente;
- elemente de etnografie;
- carte veche;
- obiecte asociative;
- documente privind istoria multiculturală;
- mașina tipografică utilizată pentru ziarul „Dettauer Zeitung”;
- obiecte legate de pompierii voluntari.

Importanță

Muzeul permite interpretarea:

- preistoriei;
- sitului de la Opătița;
- dezvoltării urbane;
- presei locale;
- industrializării;
- pompierilor;
- comunităților etnice;
- vieții cotidiene.

Deficiențe potențiale

- spațiu expozițional limitat;
- accesibilitate dificilă într-o clădire verticală;
- program care trebuie corelat cu cererea turistică;
- lipsa rezervării online;
- interpretare multilingvă insuficientă;
- necesitatea digitalizării;
- condiții de conservare care trebuie monitorizate;
- promovare insuficient legată de traseele regionale.

Direcții de dezvoltare

- expoziție permanentă reorganizată;
- centru de vizitare la nivel accesibil;
- tur virtual al turnului;
- ecrane tactile;
- audioghid în română, engleză, germană, maghiară și sârbă;
- expoziție privind pompierii voluntari;
- laborator educațional;
- digitalizarea colecțiilor;
- program extins în weekend;
- rezervare pentru grupuri;
- includerea în traseele Banatului multicultural.

5.3.2. Biserica Romano-Catolică și patrimoniul confesional

Biserica Romano-Catolică „Sfânta Ana” este unul dintre cele mai reprezentative edificii ale orașului. A fost sfințită în anul 1900 și este descrisă ca edificiu de factură gotică.

Prezentarea oficială indică o lungime de aproximativ 49,45 m, o lățime de 24,80 m și un turn de 58,57 m. Vitraliile sunt atribuite atelierului lui Róth Miksa, iar serviciile religioase sunt asociate mai multor limbi ale comunității.

Valoare turistică

Biserica are:

- valoare arhitecturală;
- valoare religioasă;
- valoare comunitară;
- valoare artistică;
- valoare multiculturală;
- rol de reper vertical în peisaj;
- potențial pentru concerte de muzică sacră;
- legătură cu tradiția Kirvaiului.

Condiţii de valorificare

- acordul parohiei;
- program de vizitare;
- ghidaj respectuos;
- delimitarea intervalelor liturgice;
- materiale multilingve;
- conservarea vitraliilor;
- inventarierea obiectelor de cult;
- reguli pentru fotografiere;
- accesibilitate, în măsura posibilului;
- includerea în circuitul confesional.

Patrimoniul confesional trebuie prezentat ca expresie a credinței vii, nu ca simplu decor turistic.

5.3.3. Lăcaşuri de cult ale comunităţilor locale

În centrul Detei se află, în proximitate, Biserica Romano-Catolică, Biserica Ortodoxă Română și Biserica Ortodoxă Sârbă. Această concentrare formează un peisaj spiritual și urban cu o capacitate ridicată de diferențiere.

Biserica Ortodoxă Română, cu hramul „Pogorârea Sfântului Duh”, a fost finalizată în anul 2009. Biserica Ortodoxă Sârbă reflectă continuitatea comunității și păstrarea calendarului și tradițiilor specifice.

În Opătița se află biserica ortodoxă a satului, căreia documentele locale îi atribuie o vechime importantă și o construire pe fundațiile unui edificiu anterior. Datarea exactă și etapele constructive trebuie clarificate prin studiu istoric și arhitectural înainte de utilizarea unor afirmații cronologice definitive.

Produs turistic posibil

„Trei biserici, cinci comunităţi”

Circuitul poate include:

- arhitectura;
- istoria parohiilor;
- limbile slujbelor;
- muzica sacră;
- tradițiile de hram;
- obiectele de cult;
- iluminatul arhitectural;
- relațiile transfrontaliere;
- biserica din Opătița.

Circuitul trebuie organizat prin acord cu toate cultele și construit pe principiul egalității de reprezentare.

5.3.4. Clădiri cu valoare arhitecturală, urbanistică şi identitară

Zona centrală este inclusă în ansamblul urban „Străzile Victoriei și Mihai Viteazul”, cod LMI **TM-II-a-B-06217**, datat în secolele XIX–XX. Ansamblul include Turnul Pompierilor și fronturile istorice care definesc imaginea urbană a Detei.

Clădirile cu valoare identitară includ:

- Primăria;
- fronturile comerciale;
- fostele hanuri şi hoteluri;
- gara;
- Centrul Cultural;
- biblioteca;
- casele istorice;
- Casa Ferch;
- edificiile confesionale;
- clădirile legate de industrie şi meserii.

Probleme

- intervenții neunitare asupra fațadelor;
- tâmplării şi materiale incompatibile;
- reclame amplasate necontrolat;
- cabluri şi instalații vizibile;
- degradări ale tencuielilor;
- pierderea detaliilor;
- clădiri neutilizate;
- trafic şi parcări în fața perspectivelor valoroase.

Măsuri

- inventar arhitectural;
- ghid de intervenție asupra fațadelor;
- paletă cromatică;
- regulament pentru reclame;
- iluminat arhitectural;
- program de cofinanțare;
- stimularea reutilizării;
- traseu arhitectural;
- plăci cu istoria clădirilor;
- fond fotografic „Deta atunci şi acum”.

5.3.5. Patrimoniul industrial şi tehnic cu potenţial de interpretare turistică

Deta are o istorie industrială importantă pentru dimensiunea sa. Dezvoltarea a fost susținută de calea ferată, de comerțul cu produse agricole, de ateliere, fabrici și meserii.

Printre repere se regăsesc:

- gara şi calea ferată;
- Turnul Pompierilor și instalația de apă;
- tipografia;
- mașina de tipar a publicației „Dettauer Zeitung”;
- fabrica de cărămidă;
- activitățile de prelucrare a lemnului;
- Fabrica de Furnir și Industria Lemnului Prochaska, înființată în anul 1925;
- fosta fabrică de placaj;
- structurile comerciale și hoteliere istorice.

Valoare

Patrimoniul industrial explică:

- dezvoltarea economică;
- schimbarea structurii populației;
- apariția muncitorilor și meseriașilor;
- relația cu transporturile;
- modernizarea orașului;
- viața asociativă și culturală.

Valorificare

Nu toate ruinele sau fostele platforme pot fi deschise vizitării. Se recomandă:

- cercetare arhivistică;
- inventar al clădirilor păstrate;
- fotografii istorice;
- interviuri cu foști angajați;
- expoziție în muzeu;
- traseu exterior;
- conservarea utilajelor;
- marcarea amplasamentelor dispărute;
- reconversia clădirilor sigure;
- evitarea accesului în structuri instabile.

Produsul poate fi denumit:

„Deta – de la târgul agricol la orașul industrial”

5.4. Patrimoniul multicultural al Detei

Multiculturalitatea reprezintă principala resursă identitară a orașului. Aceasta nu este doar o caracteristică statistică, ci este vizibilă în arhitectură, culte, tradiții, limbă, muzică, gastronomie și viața asociativă.

Centrul Cultural găzduiește activități ale unor ansambluri aparținând mai multor comunități, corul mixt și corul maghiar „Galaj”. Prezentarea instituțională menționează cinci ansambluri folclorice de etnii diferite.

5.4.1. Comunitatea română

Comunitatea română s-a consolidat în special în secolele XIX–XX, devenind majoritară după cel de-al Doilea Război Mondial.

Contribuțiile sale identitare includ:

- dezvoltarea învățământului în limba română;
- activitatea lui Petru Bizerea;
- constituirea parohiei ortodoxe;
- publicația „Opinca”;
- hora și jocurile tradiționale;
- ruga românească;
- portul popular;
- repertoriul muzical;
- ansamblul „Salba Ghedului”;
- tradițiile din Deta și Opătița.

Valorificarea trebuie să includă:

- demonstrații de joc;
- ateliere de port;

- istorie orală;
- gastronomie;
- activități pentru copii;
- expoziții privind școala și presa românească.

5.4.2. Comunitatea germană

Comunitatea germană a avut un rol determinant în evoluția urbană, economică și culturală a Detei. Orașul a avut un caracter predominant german timp de aproximativ două secole, până în perioada de după cel de-al Doilea Război Mondial.

Contribuțiile includ:

- organizarea urbană;
- meseriile și industria;
- dezvoltarea parcului;
- Biserica Romano-Catolică;
- instituții culturale;
- presa germană;
- arhitectura;
- muzica;
- valsul și polca;
- gastronomia;
- Kirvaiul de Sfânta Ana;
- tradiția pomului de rozmarin.

Kirvaiul presupunea participarea tinerilor în costume, slujba de hram, alaiul, vizitarea familiilor, licitația pomului de rozmarin și petrecerea cu muzică șvăbească.

Casa Ferch și evenimentele gastronomice asociate reprezintă exemple de valorificare privată și comunitară a acestei moșteniri.

5.4.3. Comunitatea maghiară

Comunitatea maghiară este asociată cu:

- tradiții familiale;
- limbă și credință;
- muzică și dans;
- coruri;
- obiceiul stropitului de Paște;
- relația literară dintre poetul Gyula Reviczky și Deta;
- participarea la viața culturală locală.

Obiceiul stropitului, practicat în a doua zi de Paște, includea urări, apă, ouă roșii, prăjituri, vin și petreceri cu cântec și joc.

Această componentă poate fi valorificată prin:

- traseu literar;
- recitaluri;
- expoziție;
- festival de primăvară;
- gastronomie;
- ateliere de cântec și dans;
- conținut multilingv.

5.4.4. Comunitatea sârbă

Comunitatea sârbă contribuie la identitatea locală prin:

- Biserica Ortodoxă Sârbă;

- calendarul iulian;
- ruga sârbească;
- cântec și dans;
- costume;
- gastronomie;
- tradiții de familie;
- legături cu localitățile din Serbia.

Sărbătoarea Ivandan, asociată Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul pe stil vechi, include realizarea coronițelor din flori și cântece tradiționale.

Memoria gastronomică locală reține produse și meserii asociate unor membri ai comunității, precum bomboanele din zahăr ars, halvaua și înghețata.

Comunitatea sârbă reprezintă și principala punte culturală pentru:

- schimburi cu Vârșeț și Voivodina;
- festivaluri;
- trasee transfrontaliere;
- programe folclorice;
- gastronomie comună;
- promovarea Banatului istoric.

5.4.5. Comunitatea bulgară și celelalte comunități locale

Bulgarii pavlicheni s-au stabilit în Deta începând cu secolul al XIX-lea și au avut ocupații legate de agricultură, grădinărit și meserii.

Elementele identitare includ:

- credința catolică;
- limba;
- portul popular;
- broderia;
- țesăturile;
- dansul Paluchenca;
- preparatul ritual „kucene”;
- tradițiile de Advent.

Costumul tradițional este descris ca deosebit de elaborat, cu motive florale, zoomorfe și geometrice, iar realizarea lui necesita un volum mare de muncă în familie.

În analiza multiculturală trebuie incluse și comunitățile romă, ucraineană, slovacă și alte grupuri locale. Reprezentarea lor trebuie realizată participativ, fără stereotipuri, prin:

- interviuri;
- muzică;
- meșteșuguri;
- istorie orală;
- gastronomie;
- povești de viață;
- contribuții la economia și cultura orașului.

5.4.6. Conviețuire, diversitate culturală și identitate bănățeană

Unicitatea Detei nu constă în simpla prezență a mai multor etnii, ci în suprapunerea și interacțiunea lor într-un spațiu urban compact.

Multiculturalitatea este exprimată prin:

- trei biserici importante în zona centrală;
- slujbe și tradiții în mai multe limbi;

- ansambluri folclorice;
- evenimente comune;
- gastronomie mixtă;
- patrimoniu funerar multilingv;
- arhitectură central-europeană;
- relații transfrontaliere;
- instituții culturale comune.

Produsul turistic nu trebuie să prezinte comunitățile ca exponate separate. Tema centrală trebuie să fie:

„Cum au construit împreună comunitățile orașul Deta”

Un circuit multicultural coerent poate integra:

- muzeul;
- bisericile;
- centrul cultural;
- cimitirul;
- Casa Ferch;
- gastronomia;
- ansamblurile;
- istoria presei;
- arhitectura;
- Opătița.

5.5. Patrimoniul imaterial, tradițiile și gastronomia

5.5.1. Tradiții, obiceiuri și sărbători comunitare

Principalele tradiții care pot fi documentate și promovate sunt:

- ruga românească;
- ruga sârbească;
- hramul catolic;
- hramul din Opătița;
- Kirvaiul șvăbesc;
- stropitul de Paște al comunității maghiare;
- Ivandan;
- tradițiile bulgarilor pavlicheni;
- jocurile și horele;
- colindele;
- Pomul de Crăciun;
- Ziua Recoltei;
- tradițiile culinare;
- meșteșugul costumelor populare.

Raportarea pentru anul 2024 confirmă organizarea hramurilor și rugilor românească, sârbească, catolică și din Opătița, precum și activități dedicate întreținerii și achiziționării costumelor populare.

Riscuri

- îmbătrânirea purtătorilor de tradiție;
- reducerea comunităților istorice;
- pierderea limbilor;
- transformarea obiceiurilor în spectacole fără context;
- lipsa documentării;

- costume și obiecte păstrate în condiții neadecvate;
- transmitere insuficientă către copii.

Măsuri

- arhivă video;
- interviuri;
- școală de dans;
- ateliere intergeneraționale;
- catalog de costume;
- înregistrarea cântecelor;
- documentarea rețetelor;
- burse pentru tineri;
- includerea tradițiilor în activitatea muzeului.

5.5.2. Gastronomia bănățeană și influențele multiculturale

Gastronomia Detei este o gastronomie de interferență. Aceasta reunește influențe:

- românești;
- șvăbești;
- maghiare;
- sârbești;
- bulgărești;
- central-europene;
- balcanice.

Temele gastronomice pot include:

- preparate la ceaun;
- supe cu tăiței;
- gulaș;
- sarmale;
- fripturi și preparate din carne;
- produse de panificație;
- prăjituri;
- plăcinte cu mere;
- Gugelhupf;
- creme și paste de brânză;
- halva;
- bomboane din zahăr ars;
- porumb ritual;
- gemuri și siropuri;
- brânzeturi;
- produse din gospodării.

Banat Brunch desfășurat la Casa Ferch a combinat preparate bănățene, vieneze și ingrediente din microregiune, asociind masa cu tururi ghidate, dansuri, patrimoniu și produse locale.

Avantaj competitiv

Gastronomia nu trebuie promovată doar prin enumerarea felurilor de mâncare. Produsul turistic trebuie să includă:

- povestea rețetei;
- comunitatea de origine;
- ingredientul local;
- gazda;
- locul servirii;

- demonstrația culinară;
- legătura cu o sărbătoare;
- posibilitatea achiziției unui produs.

5.5.3. Produse locale, rețete, producători și puncte gastronomice

În această categorie trebuie diferențiate:

1. producători din Deta;
2. producători din Opătița;
3. producători din microregiune;
4. restaurante;
5. unități de alimentație clasificate;
6. puncte gastronomice locale autorizate;
7. participanți ocazionali la târguri.

Participarea la un eveniment sau producerea în gospodărie nu echivalează cu existența unui punct gastronomic local autorizat.

La evenimentele de tip Banat Brunch au fost promovate produse precum:

- gemuri și siropuri realizate la Casa Ferch;
- brânză din Opătița;
- pâine din Denta;
- miere din microregiune;
- produse artizanale;
- preparate din ingrediente provenite de la fermieri regionali.

Inventar necesar

Pentru fiecare producător trebuie consemnate:

- denumirea;
- localitatea;
- produsul;
- cantitatea disponibilă;
- sezonalitatea;
- autorizarea;
- posibilitatea de vizitare;
- posibilitatea de degustare;
- capacitatea de participare la evenimente;
- datele de contact;
- disponibilitatea pentru vânzare online.

Produse ce pot fi dezvoltate

- coș gastronomic „Deta multiculturală”;
- selecție de prăjituri;
- gemuri și siropuri;
- produse de panificație;
- brânzeturi;
- preparate rituale;
- caiet de rețete;
- suveniruri culinare;
- meniu multicultural în restaurante.

5.5.4. Meșteșuguri, artizanat și expresii culturale locale

Resursele potențiale includ:

- cusături și costume;

- țesături;
- broderii;
- obiecte decorative;
- prelucrarea lemnului;
- obiecte inspirate de Turnul Pompierilor;
- ceramică decorativă;
- artizanat textil;
- produse realizate de copii și seniori;
- fotografie și grafică inspirate de patrimoniu.

Costumele comunităților reprezintă o resursă majoră, dar trebuie:

- inventariate;
- fotografiate;
- conservate;
- explicate;
- reproduse numai cu respectarea autenticității;
- prezentate de purtători și specialiști.

Se recomandă marca:

„Făcut la Deta – patrimoniu multicultural”

Aceasta poate include criterii privind:

- proveniența;
- caracterul local;
- calitatea;
- ambalarea;
- povestea produsului;
- utilizarea responsabilă a simbolurilor.

5.6. Evenimente, festivaluri și manifestări repetitive

Evenimentele reprezintă una dintre cele mai solide componente ale ofertei turistice actuale. Raportul administrativ pentru anul 2024 enumeră un program diversificat: activități sportive, Olimpiada multiculturalității, competiții gastronomice, rugi, zile culturale, cros, tur cu bicicleta, paradă moto, concursuri auto, spectacole folclorice și manifestări de iarnă.

5.6.1. Zilele Orașului Deta

Zilele Orașului reprezintă principalul eveniment comunitar de mare amploare.

Acestea reunesc:

- concerte;
- folclor;
- ansambluri ale etniilor;
- invitați din Serbia;
- gastronomie;
- activități pentru copii;
- paradă;
- activități sportive;
- comerț și agrement.

Parcul Anton Kratzer reprezintă amplasamentul tradițional al evenimentelor majore. Programele istorice confirmă participarea ansamblurilor românești, bulgărești, sârbești, maghiare și germane, inclusiv a unor formații din Serbia.

Necesități de dezvoltare

- stabilirea unei teme anuale;
- program multilingv;
- zonă dedicată produselor locale;
- tururi ghidate;
- colectare selectivă;
- transport pentru vizitatori;
- numărarea participanților;
- evaluarea impactului economic;
- regulament pentru protejarea parcului;
- promovare regională;
- rezervări pentru anumite activități.

5.6.2. Banat Brunch – Deta

Banat Brunch la Casa Ferch este un produs gastronomic și cultural cu identitate clară.

Evenimentul combină:

- masă comunitară;
- gastronomie bănățeană și vieneză;
- produse din microregiune;
- mini-muzeu;
- dans;
- tur ghidat;
- mașini de epocă;
- vizitarea patrimoniului.

O a cincea ediție a fost programată în luna mai 2025 și reprogramată din cauza condițiilor meteorologice. Existența edițiilor anterioare confirmă continuitatea inițiativei, dar includerea sa în calendarul 2026–2035 trebuie realizată anual, prin confirmarea organizatorilor, nu prin presupunerea automată că evenimentul va avea loc în fiecare an.

Valoare strategică

Banat Brunch reprezintă un model bun deoarece:

- este bazat pe o gazdă;
- folosește o clădire cu identitate;
- are participare limitată;
- pune accent pe calitate;
- integrează patrimoniul și gastronomia;
- atrage vizitatori din afara orașului;
- creează venituri pentru producători;
- este compatibil cu slow tourism.

5.6.3. Rugile și manifestările comunităților etnice

Rugile și hramurile sunt manifestări religioase, comunitare și culturale.

În anul 2024 au fost incluse în calendar:

- ruga românească;
- ruga sârbească;
- hramul catolic;
- ruga sau hramul din Opătița.

Valorificarea turistică trebuie să respecte:

- caracterul religios;
- calendarul comunității;
- rolul gazdelor locale;

- limba și tradiția;
- evitarea comercializării excesive;
- delimitarea dintre slujbă și programul de divertisment.

Pentru vizitatori pot fi pregătite:

- explicații privind semnificația;
- program multilingv;
- demonstrații de port;
- gastronomie;
- expoziții;
- ghid de comportament.

5.6.4. Festivaluri folclorice, culturale și multiculturale

Deta dispune de un cadru favorabil pentru festivaluri datorită:

- ansamblurilor locale;
- Centrului Cultural;
- parcului;
- relațiilor transfrontaliere;
- comunităților etnice;
- calendarului de manifestări.

Olimpiada multiculturalității, ajunsă în anul 2024 la a doua ediție, reprezintă un exemplu de eveniment educațional și cultural care poate contribui la transmiterea patrimoniului către tineri.

Festivalurile trebuie să depășească formula de succesiune a unor momente artistice și să includă:

- ateliere;
- povești ale comunităților;
- expoziții;
- tururi;
- gastronomie;
- activități pentru copii;
- dezbateri;
- invitați din Serbia și Ungaria;
- arhivarea spectacolelor;
- produse și publicații.

5.6.5. Concursuri și evenimente gastronomice

Competiția „Ceaunul și Grătarul” reprezintă un eveniment cu tradiție și participare internațională. În raportul pentru anul 2024 este menționată ediția a XV-a, asociată păstrării rețetelor culinare vechi. Este menționată și „Competiția prăjiturilor de odinioară”.

Aceste evenimente pot susține:

- promovarea gastronomiei;
- producătorii;
- restaurantele;
- echipele din Serbia și Ungaria;
- demonstrații culinare;
- colecționarea rețetelor;
- apariția unei cărți de bucate;
- formarea unui juriu profesionist;
- premierea autenticității și sustenabilității.

Trebuie introduse criterii privind:

- proveniența ingredientelor;
- igiena;
- gestionarea deșeurilor;
- reducerea plasticului;
- prezentarea culturală;
- evitarea risipei alimentare.

5.6.6. Evenimente sportive, educaționale și recreative

Calendarul local include:

- campionate de badminton;
- concursuri de biciclete;
- crosul orașului;
- turul orașului cu bicicleta;
- concursuri de pescuit;
- fotbal;
- handbal;
- atletism;
- paradă moto;
- concurs automobilistic și karting;
- activități pentru copii;
- acțiuni de curățenie și educație ecologică.

Aceste activități au potențial turistic dacă sunt:

- programate din timp;
- înscrise într-un calendar public;
- deschise participanților externi;
- asociate cu cazare și alimentație;
- promovate regional;
- organizate în condiții de siguranță;
- măsurate prin numărul de participanți.

5.6.7. Calendarul anual și potențialul de dezvoltare a unui eveniment-fanion

Calendar anual orientativ

Perioada	Eveniment sau temă
Ianuarie	Concert de Anul Nou, expoziții și povești de iarnă
Februarie–martie	Mărțișor, ateliere de port și gastronomie
Aprilie	Paște multicultural, stropitul, expoziții religioase
Mai	Banat Brunch și tururi de patrimoniu
Iunie	Festival pentru copii și Olimpiada multiculturalității
Iulie	Rugile și competiții gastronomice
August	Zilele Orașului Deta
Septembrie	Cros, biciclete, turism verde
Octombrie	Festivalul recoltelor și al comunităților
Noiembrie	Patrimoniu industrial și seri culturale
Decembrie	Târg, colinde și Pomul de Crăciun

Eveniment-fanion recomandat

Deta are nevoie de un eveniment care să sintetizeze unicitatea sa, nu de un festival complet separat de manifestările existente.

Se recomandă transformarea unei componente a Zilelor Orașului într-un produs regional distinct:

„Deta Multiculturală – Banatul în cinci voci”

Componente:

- cinci comunități;
- cinci scene sau spații tematice;
- cinci meniuri;
- parade ale portului;
- concerte și dans;
- turul celor trei biserici;
- turul cimitirului istoric;
- muzeu deschis;
- piață de produse;
- invitați din Serbia și Ungaria;
- program pentru copii;
- conferință privind patrimoniul;
- traseu cicloturistic.

Indicatorii evenimentului trebuie să includă:

- vizitatori;
- turiști cazați;
- venituri ale operatorilor;
- producători participanți;
- parteneri externi;
- acoperire media;
- satisfacția publicului;
- cantitatea de deșeuri;
- participarea comunităților.

5.7. Elemente de unicitate, autenticitate și diferențiere

Principalele elemente de diferențiere sunt:

1. Centrul confesional și multicultural compact

Proximitatea Bisericii Romano-Catolice, a Bisericii Ortodoxe Române și a Bisericii Ortodoxe Sârbe creează un peisaj urban rar și ușor de interpretat.

2. Turnul Pompierilor ca simbol identitar

Turnul reunește patrimoniu tehnic, arhitectural, muzeal și simbolic.

3. Cimitirul istoric

Monumentele funerare din marmură, vegetația și istoria familiilor îi conferă o valoare deosebită.

4. Situl arheologic din Opătița

Fortificația de pământ, așezarea preistorică și necropola medievală extind istoria destinației dincolo de epoca modernă.

5. Parcul istoric Anton Kratzer

Parcul reunește vegetație matură, monumente, sport, evenimente și istorie urbană.

6. Resursa termală

Ștrandul oferă o componentă recreativă care completează patrimoniul cultural.

7. Multiculturalitatea vie

Tradițiile nu sunt reprezentate doar prin clădiri, ci prin ansambluri, rugi, gastronomie, limbi și practici comunitare.

8. Patrimoniul gastronomic

Banat Brunch, „Ceaunul și Grătarul", prăjiturile și rețetele comunităților pot forma un produs coerent.

9. Poziția transfrontalieră

Apropierea de Serbia și relațiile culturale permit dezvoltarea unui produs comun Banat–Voivodina.

10. Caracterul de oraș mic, accesibil și liniștit

Obiectivele principale pot fi conectate într-un circuit pietonal și ciclist, favorabil turismului lent.

Promisiunea centrală a destinației

Deta este orașul termal și multicultural al Banatului de Sud, unde patrimoniul, tradițiile comunităților, gastronomia și spațiile verzi pot fi descoperite într-o experiență apropiată, autentică și accesibilă.

5.8. Inventarierea, ierarhizarea și starea de conservare a resurselor

Inventar strategic preliminar

Resursă	Valoare turistică	Situație preliminară	Prioritate
Turnul Pompierilor și Muzeul	Foarte ridicată	Funcțional; necesită monitorizare, accesibilizare și digitalizare	Foarte ridicată
Ansamblul urban central	Foarte ridicată	Stare variabilă; intervenții neunitare posibile	Foarte ridicată
Biserica Romano-Catolică	Foarte ridicată	Funcțională; necesită plan de vizitare și conservare	Ridicată
Bisericile ortodoxe	Ridicată	Funcționale; interpretare turistică limitată	Ridicată
Situl Opătița–Călășturi	Foarte ridicată	Vulnerabil; deșeuri și intervenții istorice	Urgentă
Cimitirul istoric	Foarte ridicată	Necesită inventar și conservarea pietrei	Foarte ridicată
Parcul Anton Kratzer	Foarte ridicată	Funcțional; presiune prin evenimente și necesar dendrologic	Foarte ridicată
Ștrandul Termal	Foarte ridicată	Funcțional potrivit raportării 2024; necesită audit tehnic	Foarte ridicată
Bârdeanca	Medie–ridicată	Potențial ecologic; necesită evaluare și amenajare responsabilă	Medie
Lacurile antropice	Potențială	Neinventariate și nevalidate pentru agrement	Medie
Patrimoniul industrial	Ridicată	Fragmentat, parțial degradat sau dispărut	Ridicată
Centrul Cultural	Ridicată	Funcțional și activ	Ridicată
Casa Ferch	Ridicată	Resursă privată; necesită parteneriat	Ridicată
Tradițiile	Foarte	Vii, dar vulnerabile la pierderea	Foarte ridicată

Resursă	Valoare turistică	Situație preliminară	Prioritate
comunităților	ridicată	purtătorilor	
Evenimentele	Foarte ridicată	Calendar consistent; măsurare turistică insuficientă	Ridicată
Gastronomia	Ridicată	Fragmentată; necesită inventar și brand	Ridicată
Fondul piscicol și cinegetic	Potențială	Insuficient documentat	Redusă până la validare
Traseele cicloturistice	Ridicată	Infrastructură parțială; necesită conectare	Ridicată

Sistem de evaluare recomandat

Fiecare resursă trebuie evaluată anual după:

- valoare culturală sau naturală;
- autenticitate;
- unicitate;
- stare de conservare;
- accesibilitate;
- siguranță;
- proprietate;
- program;
- capacitate de vizitare;
- nivel de interpretare;
- impact asupra comunității;
- necesar de investiții.

5.9. Potențialul de valorificare turistică responsabilă

Valorificarea responsabilă presupune transformarea resurselor în experiențe fără pierderea autenticității, degradarea patrimoniului sau afectarea calității vieții.

Principii

Conservarea înaintea promovării

Situl arheologic, cimitirul, monumentele și clădirile istorice trebuie protejate înainte de creșterea fluxurilor.

Afirmații bazate pe dovezi

Proprietățile terapeutice, vechimea arborilor, originea materialelor și statutul patrimoniului trebuie documentate.

Beneficiu local

Produsele trebuie să genereze venituri pentru:

- gazde;
- producători;
- restaurante;
- artiști;
- ghizi;
- transportatori;
- instituții culturale.

Accesibilitate

Traseele, informația și evenimentele trebuie adaptate familiilor, seniorilor și persoanelor cu dizabilități.

Protecţia mediului

Evenimentele și infrastructura trebuie să reducă deșeurile, consumul de energie și presiunea asupra parcului și apelor.

Participare comunitară

Narațiunea fiecărei comunități trebuie construită împreună cu reprezentanții săi.

Portofoliu de produse turistice

Produsul 1 – „Deta multiculturală”

- muzeu;
- trei biserici;
- centru cultural;
- ansambluri;
- cimitir;
- gastronomie;
- tur multilingv.

Produsul 2 – „Deta termal și verde”

- ștrand;
- parc;
- biciclete;
- wellness;
- activități pentru familii;
- cazare.

Produsul 3 – „Memoria Detei”

- Turnul Pompierilor;
- cimitir;
- monumente;
- presă;
- istorie industrială;
- personalități.

Produsul 4 – „Opătița arheologică și rurală”

- sit;
- biserică;
- peisaj;
- ciclism;
- produse;
- educație.

Produsul 5 – „Gusturile Banatului de Sud”

- Casa Ferch;
- brunch;
- restaurante;
- rețete;
- producători;
- competiții gastronomice.

Produsul 6 – „Deta–Serbia, Banatul fără frontiere culturale”

- evenimente;
- ansambluri;
- patrimoniu religios;
- biciclete;

- gastronomie;
- schimburi culturale.

5.10. Concluzii privind atractivitatea turistică a Stațiunii Deta

Stațiunea Turistică Deta dispune de o bază de resurse diversificată, în care patrimoniul multicultural și cultural are rolul dominant, iar infrastructura termală, parcul și peisajul de câmpie formează componente complementare.

Principalele resurse cu capacitate imediată de atragere sunt:

1. Turnul Pompierilor și Muzeul Orășenesc;
2. Parcul Anton Kratzer;
3. Ștrandul Termal;
4. Biserica Romano-Catolică și centrul multiconfesional;
5. cimitirul istoric;
6. evenimentele;
7. gastronomia;
8. patrimoniul multicultural.

Resursele cu valoare ridicată, dar care necesită intervenții prioritare, sunt:

- situl arheologic din Opătița;
- ansamblul urban;
- monumentele funerare;
- patrimoniul industrial;
- tradițiile aflate în risc de pierdere.

Resursele care nu trebuie promovate până la validare sunt:

- proprietățile terapeutice ale apei;
- fondul cinegetic și piscicol;
- lacurile antropice ca baze de agrement;
- arborii monumentali fără evaluare dendrologică;
- clădirile presupuse a fi monumente fără verificarea statutului.

Profilul turistic adecvat al Detei este:

destinație multiculturală, culturală, termal-recreativă, gastronomică și de evenimente, integrată în peisajul și circuitele Banatului de Sud.

Atractivitatea nu depinde de crearea artificială a unor resurse noi, ci de organizarea celor existente într-o ofertă coerentă. Prioritățile sunt inventarierea, conservarea, interpretarea, accesibilizarea și conectarea obiectivelor prin trasee, evenimente și produse turistice comune.

Prin protejarea sitului din Opătița, consolidarea Ștrandului Termal, regenerarea centrului istoric, documentarea tradițiilor și transformarea multiculturalității într-o experiență participativă, Deta poate deveni o destinație regională distinctă, relevantă atât pentru locuitorii Banatului, cât și pentru vizitatorii din Timișoara, Serbia și celelalte regiuni apropiate.

CAPITOLUL VI – MEDIUL, BIODIVERSITATEA, REZILIENȚA CLIMATICĂ ȘI CAPACITATEA DE SUPORT

Considerații introductive

Dezvoltarea turistică a Stațiunii Turistice Deta trebuie fundamentată pe relația echilibrată dintre valorificarea resurselor locale, protejarea mediului și menținerea calității vieții populației. În cazul Detei, mediul natural nu este reprezentat de ecosisteme montane sau de

întinse suprafețe naturale nefragmentate, ci de un sistem teritorial specific câmpiei, alcătuit din:

- terenuri agricole;
- spații verzi urbane;
- vegetație matură;
- cursuri de apă și canale;
- suprafețe cu apă de origine antropică;
- habitate de margine și zone periurbane;
- peisaje rurale;
- infrastructură verde și albastră integrată în țesutul urban.

Valoarea ecologică a teritoriului rezultă din conectivitatea acestor elemente, din rolul Parcului Anton Kratzer, al cursului de apă Bârdeanca/Birdeanca, al vegetației mature și al terenurilor agricole utilizate de păsări și alte specii.

Documentele locale de planificare susțin orientarea Detei către turism sustenabil, inteligent, mobilitate verde și protejarea patrimoniului natural și cultural. Aceste direcții trebuie transformate într-un sistem concret de măsuri, indicatori și responsabilități, astfel încât dezvoltarea turistică să nu genereze presiuni disproporționate asupra mediului.

Prezentul capitol are caracter strategic. El nu înlocuiește:

- studiul de biodiversitate;
- evaluarea de mediu pentru strategie;
- evaluarea adecvată, dacă este solicitată;
- studiile hidrologice și hidrogeologice;
- analiza calității aerului;
- studiile geotehnice;
- evaluările de risc;
- documentațiile de mediu necesare fiecărui proiect.

Pentru orice investiție, amplasamentul și soluția tehnică vor fi supuse procedurilor de reglementare aplicabile.

6.1. Arii naturale protejate pe teritoriul UAT și în zona de influență

6.1.1. Situația preliminară pe teritoriul administrativ al Orașului Deta

Analiza preliminară a listelor oficiale consultate nu identifică Orașul Deta sau satul Opătița printre unitățile administrativ-teritoriale peste care se suprapun situri Natura 2000.

Această constatare indică faptul că, la nivelul informațiilor oficiale disponibile, teritoriul UAT Deta nu este inclus direct într-un sit Natura 2000. Concluzia trebuie însă confirmată înainte de aprobarea strategiei prin:

- suprapunere GIS a limitei UAT;
- suprapunerea perimetrului stațiunii;
- consultarea straturilor geospațiale actualizate ale Ministerului Mediului;
- solicitarea unui punct de vedere de la autoritatea teritorială pentru protecția mediului;
- verificarea limitelor ariilor protejate la data pregătirii fiecărui proiect.

Absența unei arii naturale protejate de pe teritoriul administrativ nu înseamnă absența biodiversității și nici libertatea de a realiza orice intervenție fără evaluarea impactului. Habitatele, speciile protejate și coridoarele ecologice beneficiază de protecție și în afara siturilor Natura 2000, în condițiile legislației privind conservarea naturii.

6.1.2. Arii protejate în zona de influență

În localitățile învecinate sau apropiate sunt identificate următoarele arii de protecție specială avifaunistică:

Aria naturală protejată	Cod	UAT-uri relevante	Relația cu Deta
Lunca Bârzavei	ROSPA0127	Banloc, Denta	Zonă de influență sudică și vestică; conectivitate prin bazinul Bârzavei și peisajul agricol
Livezile–Dolați	ROSPA0126	Banloc, Ghilad, Giera, Livezile	Zonă de influență vestică și sud-vestică; relevantă pentru păsările de câmpie și zonele umede

Lista oficială a ariilor protejate indică Banloc și Denta pentru ROSPA0127 Lunca Bârzavei, iar Banloc, Ghilad, Giera și Livezile pentru ROSPA0126 Livezile–Dolați. Deta nu este enumerată între UAT-urile suprapuse acestor situri.

6.1.3. Semnificația zonei de influență

Relația dintre Deta și siturile Natura 2000 din apropiere nu trebuie analizată numai prin distanță. Sunt relevante și:

- continuitatea bazinului hidrografic;
- deplasarea speciilor;
- terenurile agricole utilizate pentru hrănire;
- culoarele de zbor;
- vegetația de aliniament;
- zonele umede temporare;
- poluarea luminoasă;
- zgomotul;
- traficul;
- impactul cumulat al proiectelor.

Pentru proiectele din partea sudică și vestică a teritoriului, pentru traseele către Banloc și Denta sau pentru intervențiile asupra cursurilor de apă trebuie analizată posibilitatea unor efecte indirecte asupra siturilor.

6.1.4. Măsuri necesare

Se recomandă realizarea unei **Hărți a sensibilității ecologice a Stațiunii Turistice Deta**, care să cuprindă:

- limitele UAT și ale stațiunii;
- siturile Natura 2000 din zona de influență;
- cursurile de apă;
- zonele inundabile;
- vegetația matură;
- parcurile;
- arborii remarcabili;
- lacurile și bălțile antropice;
- zonele agricole cu valoare pentru păsări;
- amplasamentele proiectelor turistice;
- zonele în care iluminatul și evenimentele trebuie limitate.

6.2. Rețeaua Natura 2000 și implicațiile pentru proiectele turistice

Natura 2000 este rețeaua ecologică europeană formată din arii speciale de conservare și arii de protecție specială avifaunistică. Protecția nu interzice automat activitățile economice sau turistice, dar impune ca planurile și proiectele să nu afecteze negativ obiectivele de conservare și integritatea siturilor.

Potrivit legislației, proiectele care pot produce efecte semnificative asupra siturilor Natura 2000 sunt supuse evaluării adecvate, inclusiv atunci când sunt amplasate în afara sitului, dar pot produce efecte indirecte sau cumulative. Procedura de evaluare a impactului asupra mediului integrează, după caz, evaluarea adecvată și procedura de gospodărire a apelor.

6.2.1. Categorii de proiecte care necesită atenție

În cazul Detei sunt relevante în special:

- traseele cicloturistice către Banloc și Denta;
- intervențiile în apropierea Bârdeancăi și a canalelor;
- amenajarea lacurilor antropice;
- dezvoltarea unor zone de agrement în extravilan;
- extinderea infrastructurii rutiere;
- parcările de mare capacitate;
- iluminatul exterior puternic;
- evenimentele nocturne;
- parcurile fotovoltaice și liniile de evacuare a energiei;
- proiectele care generează trafic în apropierea siturilor;
- evacuările de apă sau modificările regimului hidrologic;
- lucrările de defrișare și eliminare a vegetației de aliniament.

6.2.2. Tipuri de efecte care trebuie analizate

Evaluarea trebuie să urmărească:

1. pierderea sau fragmentarea habitatelor;
2. reducerea suprafețelor de hrănire;
3. perturbarea păsărilor în perioadele de reproducere;
4. zgomotul și vibrațiile;
5. iluminatul nocturn;
6. coliziunile cu vehicule sau infrastructuri;
7. modificarea nivelurilor și calității apei;
8. mortalitatea speciilor;
9. răspândirea speciilor invazive;
10. efectele cumulate cu alte investiții.

6.2.3. Procedura aplicabilă strategiei

Strategia trebuie transmisă autorității competente pentru protecția mediului în vederea stabilirii procedurii aplicabile. Hotărârea Guvernului nr. 1.076/2004 prevede evaluarea de mediu pentru planurile și programele care pot avea efecte semnificative, autoritatea competentă fiind cea care decide încadrarea și necesitatea raportului de mediu.

Strategia nu trebuie aprobată înainte de obținerea deciziei sau avizului de mediu necesar.

6.3. Habitate, specii și elemente de biodiversitate relevante

6.3.1. Tipuri de habitate preliminar identificate

La nivelul UAT Deta pot fi diferențiate următoarele unități ecologice:

A. Habitate urbane verzi

Acestea includ:

- Parcul Anton Kratzer;
- grădinile;
- curțile instituțiilor;
- aliniamentele stradale;
- cimitirul;
- vegetația din jurul lăcașurilor de cult;

- zonele sportive;
- spațiile verzi dintre locuințe.

Ele oferă hrană, adăpost și locuri de reproducere pentru păsări, insecte, lilieci și mamifere mici.

B. Habitate ripariene

Sunt asociate:

- pârâului Bârdeanca/Birdeanca;
- pârâului Ramada;
- canalelor;
- șanțurilor;
- zonelor temporar umede;
- vegetației de pe maluri.

Aceste habitate au rol de coridor ecologic și de reglare hidrologică.

C. Agroecosisteme

Terenurile arabile, pajiștile, livezile și marginile de cultură pot fi utilizate de:

- păsări de câmpie;
- răpitoare;
- berze;
- fazani;
- iepuri;
- polenizatori;
- mamifere mici.

Valoarea biodiversității depinde de intensitatea agriculturii și de păstrarea marginilor vegetale.

D. Habitate acvatice antropice

Fostele excavații, lacurile, bălțile temporare și bazinele pot deveni habitate pentru:

- păsări acvatice;
- amfibieni;
- libelule;
- vegetație hidrofilă;
- specii de pești, dacă există condiții adecvate.

E. Habitate construite

Turnurile, podurile, podurile clădirilor, fațadele și clădirile vechi pot găzdui:

- rândunele;
- lăstuni;
- drepnele;
- bufnițe;
- lilieci.

Lucrările de renovare trebuie precedate de verificarea prezenței speciilor protejate.

6.3.2. Specii relevante în zona de influență

ROSPA0127 Lunca Bârzavei este important pentru păsări asociate zonelor umede, habitatelor ripariene, terenurilor agricole și peisajelor deschise. Obiectivele de conservare menționează, între altele, rața roșie, barza albă și neagră, vânturelul de seară, egreta mică, piciorongul, codalbul și alte păsări migratoare sau de câmpie.

Aceste informații nu demonstrează că toate speciile sunt prezente permanent pe teritoriul Detei. Ele indică însă tipurile de specii pentru care terenurile agricole, zonele umede și coridoarele ecologice din sudul județului pot avea relevanță.

6.3.3. Necesitatea studiului de biodiversitate

Pentru fundamentarea strategiei trebuie realizat un studiu care să includă cel puțin:

- două campanii în sezonul de reproducere;
- observații în perioada migrației;
- evaluarea de iarnă a păsărilor;
- inventarul vegetației;
- evaluarea arborilor maturi;
- analiza amfibienilor și reptilelor;
- verificarea liliecilor;
- identificarea polenizatorilor;
- inventarul speciilor invazive;
- cartarea habitatelor.

Studiul trebuie să diferențieze:

- specii confirmate;
- specii probabile;
- specii raportate istoric;
- specii protejate;
- specii invazive;
- zone de reproducere;
- zone de hrănire;
- coridoare de deplasare.

6.3.4. Elemente sensibile

Principalele elemente sensibile sunt:

- arborii maturi din parc și cimitir;
- cavitățile arborilor;
- cuiburile de pe clădiri;
- vegetația de mal;
- bălțile temporare;
- marginile de câmp;
- zonele cu stuf și vegetație hidrofilă;
- clădirile vechi utilizate de lilieci;
- terenurile neconstruite dintre Deta și Opătița.

6.3.5. Măsuri de protecție

- interzicerea tăierilor în perioada de cuibărit, cu excepția urgențelor;
- verificarea arborilor înainte de toaletare;
- păstrarea lemnului mort în zone controlate;
- montarea de cuiburi artificiale;
- protejarea vegetației ripariene;
- limitarea pesticidelor în spațiile publice;
- utilizarea plantelor locale;
- controlul speciilor invazive;
- reducerea iluminatului orientat spre arbori și apă;
- menținerea unor zone netunse pentru polenizatori.

6.4. Calitatea aerului și sursele locale de presiune

Planul de menținere a calității aerului pentru județul Timiș 2025–2029 a fost fundamentat pe inventarul emisiilor din anul 2022 și pe datele de monitorizare din perioada 2018–2023. Documentul menționează șapte stații automate la nivelul județului, fără ca în tabelele rețelei

să fie identificată o stație amplasată în Deta. În consecință, valorile măsurate la Timișoara sau în alte localități nu trebuie prezentate drept măsurători directe pentru Deta.

6.4.1. Principalele surse locale potențiale

A. Traficul rutier

DN 59/E70 și străzile care colectează traficul regional pot genera:

- oxizi de azot;
- particule PM10 și PM2,5;
- monoxid de carbon;
- compuși organici volatili;
- resuspensia prafului;
- zgomot;
- emisii de gaze cu efect de seră.

PMUD Deta a identificat transportul rutier drept sursă relevantă de emisii și a arătat că cele mai intense fluxuri erau asociate DN 59. Documentul recomandă mobilitatea nemotorizată, reducerea congestiei și transportul mai puțin poluant.

B. Activitățile industriale

Industria prelucrătoare și unitățile din zona industrială pot genera emisii în funcție de:

- tipul procesului;
- combustibil;
- instalațiile de filtrare;
- traficul greu;
- depozitarea materialelor;
- autorizațiile de mediu.

Nu trebuie presupusă existența unei poluări industriale semnificative fără măsurători. Totuși, proximitatea dintre zonele industriale, rezidențiale și turistice trebuie analizată.

C. Încălzirea clădirilor

În sezonul rece pot apărea emisii din:

- centrale individuale;
- combustibili solizi;
- arderea necontrolată a deșeurilor;
- echipamente vechi;
- clădiri cu eficiență energetică redusă.

Planul județean include între măsuri renovarea energetică a unui bloc din Deta, ceea ce contribuie la reducerea consumului și a emisiilor.

D. Lucrări, agricultură și terenuri neamenajate

Surse suplimentare sunt:

- șantierele;
- drumurile necurățate;
- solul uscat;
- lucrările agricole;
- transportul cerealelor;
- depozitarea materialelor pulverulente;
- arderea miriștilor.

E. Evenimentele

Evenimentele mari pot provoca temporar:

- trafic intens;

- funcționarea generatoarelor;
- emisii din prepararea alimentelor;
- praf;
- ocuparea parcărilor;
- acumulări de deșeuri.

6.4.2. Evaluarea necesară

Se recomandă realizarea unui program local de monitorizare care să includă:

- campanie în sezonul rece;
- campanie în sezonul cald;
- puncte în zona centrală;
- punct în apropierea DN 59;
- punct în zona industrială;
- punct în Parcul Anton Kratzer;
- punct în zona Ștrandului Termal;
- măsurarea PM10, PM2,5, NO_2 și, după caz, compuși organici volatili;
- corelarea cu traficul și condițiile meteorologice.

Senzorii cu cost redus pot fi utilizați pentru orientare și educație, dar nu înlocuiesc măsurările realizate prin metode de referință.

6.4.3. Măsuri

- extinderea pistelor pentru biciclete;
- trasee pietonale umbrite;
- parcări periferice la evenimente;
- transport colectiv pentru participanți;
- electrificarea flotei publice;
- stații de încărcare;
- renovarea energetică;
- interzicerea arderii deșeurilor;
- spălarea și curățarea străzilor;
- controlul prafului pe șantiere;
- perdele vegetale între zonele industriale și cele turistice;
- monitorizarea emisiilor operatorilor autorizați.

6.5. Calitatea apelor și gestionarea resurselor hidrografice

6.5.1. Sistemul hidrografic local

Teritoriul este traversat de Bârdeanca/Birdeanca și este mărginit la sud de Ramada. Bârdeanca este descrisă în documentele locale drept afluent al Bârzavei, cu rol în preluarea apelor în perioadele cu debite ridicate.

Denumirile trebuie uniformizate prin consultarea:

- cadastrului apelor;
- documentației PUG;
- Administrației Bazinale de Apă Banat;
- planurilor cadastrale;
- nomenclaturii geografice oficiale.

6.5.2. Apa potabilă și canalizarea

Raportarea locală pentru anul 2024 indică Aquatim drept operator al serviciilor de apă și canalizare. Aquatim precizează că realizează periodic monitorizarea apei potabile în localitățile din aria de operare, prin puncte stabilite împreună cu Direcția de Sănătate Publică Timiș.

Pentru stațiune trebuie urmărite:

- calitatea apei potabile;
- continuitatea furnizării;
- presiunea;
- capacitatea rețelei la evenimente;
- racordarea tuturor structurilor turistice;
- capacitatea canalizării;
- funcționarea stației de epurare;
- extinderea serviciilor în Opătița;
- separarea apelor pluviale de cele uzate, unde este fezabil.

6.5.3. Calitatea apelor de suprafață

Nu trebuie formulată o concluzie privind starea ecologică a Bârdeancăi în lipsa unei serii actuale de analize.

Sursele potențiale de presiune sunt:

- ape pluviale de pe suprafețe rutiere;
- evacuări neconforme;
- deșeuri;
- agricultură;
- fertilizanți;
- pesticide;
- sedimente;
- eroziunea malurilor;
- activități industriale;
- lucrări hidrotehnice;
- întreținerea necorespunzătoare a vegetației.

6.5.4. Program de monitorizare propus

Punctele de prelevare trebuie amplasate:

1. în amonte de oraș;
2. în zona parcului;
3. în aval de zona urbană;
4. în apropierea zonelor agricole;
5. la intrarea și ieșirea din zona relevantă a Opătiței.

Parametrii orientativi:

- temperatură;
- pH;
- conductivitate;
- oxigen dizolvat;
- materii în suspensie;
- CBO5 și CCO;
- azot amoniacal;
- nitrați;
- nitriți;
- fosfați;
- bacterii indicatoare;
- hidrocarburi;
- metale, acolo unde există suspiciuni industriale.

6.5.5. Resursa geotermală

Apa geotermală utilizată la Ștrandul Termal trebuie administrată în baza unui bilanț care să cuprindă:

- debitul captat;
- temperatura;
- consumul;
- circuitul de utilizare;
- tratamentul;
- evacuarea;
- reinjecția, dacă este aplicabilă;
- efectele asupra apei subterane;
- monitorizarea fizico-chimică și microbiologică.

Evacuarea apei termale nu trebuie să provoace:

- creșterea temperaturii receptorului;
- salinizare;
- încărcare minerală;
- afectarea organismelor acvatice;
- contaminare microbiologică.

6.5.6. Măsuri

- protejarea malurilor prin soluții naturale;
- refacerea vegetației ripariene;
- colectarea deșeurilor din albie;
- separatoare de hidrocarburi pentru parcări;
- bazine de retenție;
- grădini de ploaie;
- suprafețe permeabile;
- interzicerea evacuărilor neautorizate;
- monitorizarea resursei geotermale;
- educație privind protejarea apei.

6.6. Calitatea solului și utilizarea terenurilor

Statutul Orașului Deta menționează prezența unor tipuri variate de sol: aluviosol, cernoziom, faeoziom, eutricambosol, vertisol, gleiosol și soloneț. Acestea reflectă alternanța dintre terenurile fertile de câmpie, suprafețele influențate de apă și solurile argiloase sau cu limitări locale.

6.6.1. Presiuni potențiale

- agricultura intensivă;
- utilizarea fertilizanților;
- pesticide;
- compactarea;
- eroziunea eoliană;
- seceta;
- salinizarea locală;
- depozitarea necontrolată;
- scurgerile de combustibil;
- foste activități industriale;
- excavațiile pentru argilă;
- șantierele;
- ocuparea terenurilor agricole;
- traficul și parcarea pe spații verzi.

Nu există suficiente date pentru a afirma existența unei contaminări generalizate. Este însă necesară inventarierea amplasamentelor cu risc istoric.

6.6.2. Amplasamente care necesită verificare

- foste platforme industriale;
- depozite de combustibili;
- ateliere;
- fosta fabrică de cărămidă;
- zone de depozitare;
- foste excavații;
- terenuri din apropierea căii ferate;
- terenuri pe care au funcționat activități poluante;
- suprafețe propuse pentru reconversie turistică.

6.6.3. Impactul evenimentelor asupra solului

În Parcul Anton Kratzer, evenimentele pot produce:

- compactarea solului;
- distrugerea stratului vegetal;
- afectarea rădăcinilor;
- băltire;
- eroziune;
- contaminare cu uleiuri;
- deșeuri;
- degradarea gazonului.

Este necesară delimitarea:

- zonelor în care pot fi amplasate scene;
- traseelor pentru vehicule;
- zonelor de aprovizionare;
- suprafețelor interzise;
- zonelor de protecție a arborilor;
- spațiilor pentru comercianți.

6.6.4. Măsuri

- inventarul siturilor potențial contaminate;
- analize de sol înaintea reconversiei;
- interzicerea parcării pe spațiile verzi;
- podele temporare permeabile;
- protecția rădăcinilor;
- refacerea solului după evenimente;
- compostarea deșeurilor vegetale;
- reducerea pesticidelor;
- utilizarea îngrășămintelor organice controlate;
- protejarea terenurilor agricole de urbanizarea dispersată.

6.7. Salubrizarea, colectarea deșeurilor și deșeurile generate de evenimente

Raportarea locală pentru anul 2024 indică existența unui serviciu concesionat de salubrizare și a unui program regulat de colectare. În 2026 au continuat campaniile distincte pentru deșeuri electrice și electronice, precum și pentru deșeuri textile, ceea ce demonstrează existența unor acțiuni complementare colectării municipale.

6.7.1. Categorii de deșeuri relevante pentru turism

- deșeuri reziduale;

- hârtie și carton;
- plastic și metal;
- sticlă;
- biodeșeuri;
- ulei alimentar;
- ambalaje comerciale;
- deșeuri voluminoase;
- textile;
- echipamente electrice;
- deșeuri din construcții;
- deșeuri sanitare;
- deșeuri provenite de la șstrand;
- deșeuri produse la evenimente.

6.7.2. Probleme specifice evenimentelor

La evenimente pot apărea:

- creșteri bruște ale volumului;
- amestecarea fracțiilor;
- recipiente insuficiente;
- contaminarea materialelor reciclabile;
- risipă alimentară;
- ambalaje de unică folosință;
- uleiuri eliminate necorespunzător;
- deșeuri abandonate în parc;
- supraîncărcarea punctelor de colectare.

6.7.3. Plan obligatoriu pentru fiecare eveniment

Organizatorul trebuie să prezinte:

1. numărul estimat de participanți;
2. cantitatea estimată de deșeuri;
3. amplasarea recipientelor;
4. colectarea pe fracții;
5. operatorul desemnat;
6. programul de golire;
7. gestionarea uleiului alimentar;
8. gestionarea biodeșeurilor;
9. curățenia finală;
10. responsabilul de mediu;
11. raportul cantităților colectate.

6.7.4. Reguli recomandate

- sistem cu recipiente grupate în insule;
- semnalizare simplă și multilingvă;
- interzicerea veselei greu reciclabile;
- recipiente reutilizabile cu garanție;
- apă în puncte de reumplere;
- contracte cu comercianții privind deșeurile;
- donarea alimentelor sigure;
- compostarea fracției vegetale;
- echipă de voluntari de mediu;
- curățare în maximum 12 ore după eveniment.

6.7.5. Indicatori

Indicator	Unitate
Deșeuri totale generate	kg/eveniment
Deșeuri pe participant	kg/persoană
Pondere colectată separat	%
Deșeuri alimentare evitate sau donate	kg
Recipiente reutilizabile	număr
Comercianți conformi	%
Sesizări privind curățenia	număr

6.8. Schimbări climatice: caniculă, secetă, precipitații extreme și insulă de căldură

Strategia națională privind adaptarea la schimbările climatice 2024–2030, cu perspectiva anului 2050, impune integrarea adaptării în dezvoltarea urbană, turism, sănătate, transport, apă, agricultură și protecția biodiversității.

Pentru Deta, principalele riscuri climatice sunt:

6.8.1. Canicula

Relieful de câmpie și suprafețele minerale pot produce temperaturi ridicate și disconfort termic.

Zone vulnerabile:

- centrul urban;
- piețele;
- parcările;
- platformele comerciale;
- stațiile de transport;
- traseele fără umbră;
- spațiile de evenimente;
- zona ștrandului;
- traseul Deta–Opătița.

Efecte:

- risc pentru seniori și copii;
- reducerea duratei vizitelor;
- suprasolicitarea serviciilor medicale;
- consum energetic crescut;
- afectarea vegetației;
- deteriorarea suprafețelor;
- restricționarea evenimentelor.

Măsuri:

- arbori de umbrire;
- copertine;
- cișmele;
- zone de răcorire;
- materiale cu reflectanță adecvată;
- reducerea asfaltării;
- programarea evenimentelor dimineața și seara;
- informarea privind codurile de caniculă;
- puncte de prim ajutor.

6.8.2. Seceta

Seceta poate afecta:

- vegetația din parc;
- arborii tineri;
- nivelul apelor;
- peisajul agricol;
- calitatea solului;
- riscul de incendiu;
- necesarul de irigare;
- atractivitatea spațiilor verzi.

Măsuri:

- specii rezistente;
- mulcire;
- colectarea apei pluviale;
- irigare prin picurare;
- monitorizarea umidității;
- reducerea suprafețelor de gazon intensiv;
- pajiști urbane;
- prioritizarea arborilor maturi.

6.8.3. Precipitațiile extreme

Ploile torențiale pot produce:

- supraîncărcarea canalizării;
- acumulări de apă;
- eroziune;
- inundarea subsolurilor;
- afectarea evenimentelor;
- deteriorarea aleilor;
- contaminarea apelor;
- blocarea circulației.

Măsuri:

- bazine de retenție;
- rigole verzi;
- grădini de ploaie;
- parcări permeabile;
- separarea apelor pluviale;
- întreținerea gurilor de scurgere;
- refacerea șanțurilor;
- planuri de evacuare a apei la evenimente.

6.8.4. Insula de căldură urbană

Insula de căldură este amplificată de:

- suprafețe asfaltate;
- parcări mari;
- acoperișuri închise la culoare;
- lipsa arborilor;
- clădiri slab izolate;
- trafic;
- eliminarea vegetației.

Pentru evaluare se recomandă:

- imagini satelitare;
- senzori de temperatură;
- trasee de măsurare în nopțile de vară;
- identificarea zonelor fierbinți;
- integrarea rezultatelor în PUG și în proiectele de regenerare urbană.

6.9. Riscuri naturale şi antropice: seismic, inundaţii, incendii şi poluare

6.9.1. Riscul seismic

Banatul este recunoscut de Institutul Naţional pentru Fizica Pământului ca zonă de seismicitate superficială de importanţă locală. Seismicitatea regională include cutremure crustale, unele evenimente istorice depășind magnitudinea 5 și generând efecte locale semnificative.

Pentru turism sunt vulnerabile:

- clădirile istorice;
- Turnul Pompierilor;
- lăcaşurile de cult;
- muzeul;
- spațiile pentru evenimente;
- construcțiile vechi din centru.

Măsuri:

- expertizare;
- consolidare;
- limitarea capacității până la punerea în siguranță;
- ancorarea exponatelor;
- planuri de evacuare;
- semnalizarea ieșirilor;
- instruirea personalului.

6.9.2. Riscul de inundaţii

Poziționarea în câmpia joasă și prezența Bârdeancăi și Ramadei impun analizarea:

- inundațiilor fluviale;
- acumulărilor pluviale;
- nivelului apei subterane;
- colmatării canalelor;
- blocării podețelor;
- efectelor impermeabilizării.

Documentele locale atribuie Bârdeancăi un rol în preluarea apelor în perioadele de inundații, ceea ce subliniază importanța funcției sale hidrologice.

Nu trebuie construite obiective turistice vulnerabile înainte de:

- consultarea hărţilor oficiale;
- studiu hidrologic;
- aviz de gospodărire a apelor;
- stabilirea cotelor;
- verificarea evacuării pluviale;
- analiza accesului de urgență.

6.9.3. Riscul de incendiu

Riscul este relevant pentru:

- clădirile istorice;

- lăcașurile de cult;
- evenimente;
- vegetația uscată;
- terenurile agricole;
- ștrand;
- unitățile de alimentație;
- structurile de cazare;
- instalațiile electrice temporare.

În vara anului 2026, ISU Timiș a raportat la nivel județean peste 85 de incendii de vegetație uscată, deșeuri și culturi agricole într-un interval de aproximativ șase săptămâni, ceea ce confirmă caracterul regional al riscului în perioadele secetoase.

Măsuri:

- interzicerea focului deschis în perioadele de risc;
- fâșii de protecție;
- acces pentru autospeciale;
- hidranți;
- stingătoare;
- verificarea instalațiilor;
- echipe de intervenție la evenimente;
- planuri pentru evacuare;
- monitorizarea vegetației uscate.

6.9.4. Poluarea accidentală

Sursele potențiale sunt:

- accidente rutiere;
- transport de substanțe;
- activități industriale;
- scurgeri de combustibili;
- defecțiuni ale canalizării;
- incendii;
- contaminarea apei termale;
- evacuări accidentale;
- abandonarea deșeurilor.

Trebuie pregătit un protocol care să stabilească:

- cine notifică;
- cine intervine;
- cum se izolează zona;
- cum sunt informați turiștii;
- unde se prelevează probe;
- cum se închide temporar un obiectiv;
- cum se comunică reluarea activității.

6.9.5. Matricea riscurilor

Risc	Probabilitate preliminară	Impact potențial	Prioritate
Caniculă	Ridicată	Ridicat	Foarte ridicată
Secetă	Ridicată	Mediu–ridicat	Ridicată
Precipitații extreme	Medie–ridicată	Ridicat	Ridicată
Inundații locale	Medie	Ridicat	Ridicată
Incendii de vegetație	Medie–ridicată	Ridicat	Ridicată

Risc	Probabilitate preliminară	Impact potențial	Prioritate
Incendii în clădiri	Medie	Foarte ridicat	Foarte ridicată
Cutremur	Medie	Foarte ridicat	Foarte ridicată
Poluare accidentală	Redusă–medie	Ridicat	Ridicată
Avarii ale utilităților	Medie	Mediu–ridicat	Ridicată
Aglomerare la evenimente	Ridicată sezonier	Ridicat	Foarte ridicată

6.10. Capacitatea de suport a parcurilor, ștrandului și spațiilor pentru evenimente

Capacitatea de suport reprezintă nivelul maxim de utilizare turistică pe care un spațiu îl poate susține fără:

- degradarea mediului;
- afectarea siguranței;
- diminuarea calității experienței;
- perturbarea excesivă a comunității;
- depășirea capacității de management.

Capacitatea de suport nu este identică cu numărul maxim de persoane care încap fizic într-un spațiu.

6.10.1. Componentele capacității de suport

Capacitatea fizică

Numărul de persoane care pot utiliza suprafața disponibilă într-un interval determinat.

unde:

- S_u= suprafața efectiv utilizabilă;
- S_p= suprafața necesară unei persoane;
- R= numărul rotațiilor într-o zi.

Capacitatea reală

Capacitatea fizică redusă prin factori de corecție:

Factorii de corecție pot include:

- caniculă;
- ploaie;
- perioade de întreținere;
- zone interzise;
- protecția arborilor;
- accesibilitatea;
- numărul grupurilor sanitare;
- capacitatea parcărilor;
- evacuarea.

Capacitatea managerială

Este determinată de:

- personal;
- pază;
- prim ajutor;
- curățenie;
- colectarea deșeurilor;
- controlul accesului;
- sisteme de informare;
- capacitatea de intervenție.

Capacitatea finală admisă trebuie să fie cea mai mică dintre capacitatea fizică, ecologică, socială, tehnică și managerială.

6.10.2. Parcul Anton Kratzer

Parcul are o suprafață raportată în documentele publice de peste 14 ha, dar nu întreaga suprafață poate fi utilizată simultan pentru evenimente. La nivel județean, planul de menținere a calității aerului consemnează pentru Deta 298.250 m² de spațiu verde în anul 2022, fără a calcula un indicator pe locuitor.

Din suprafața totală trebuie excluse:

- zonele cu arbori maturi;
- suprafețele cu rădăcini;
- malurile;
- luciul de apă;
- zonele sportive;
- căile de evacuare;
- spațiile tehnice;
- monumentele;
- zonele de protecție.

Factori limitativi

- compactarea solului;
- zgomotul;
- iluminatul;
- deteriorarea vegetației;
- lipsa grupurilor sanitare;
- evacuarea;
- accesul autospecialelor;
- capacitatea de colectare a deșeurilor;
- parcarea;
- ploaia și canicula.

Reguli recomandate

- zone fixe pentru scene;
- protejarea arborilor prin bariere;
- interzicerea vehiculelor pe rădăcini;
- maximum de participanți stabilit prin plan de securitate;
- contorizarea accesului;
- monitorizarea gazonului;
- perioade de refacere între evenimente;
- reducerea volumului sonor seara;
- program de închidere;
- raport de mediu după fiecare eveniment mare.

6.10.3. Ştrandul Termal

Capacitatea Ștrandului trebuie determinată pe baza:

- suprafeței bazinelor;
- volumului apei;
- instalațiilor de recirculare;
- vestiarelor;
- grupurilor sanitare;
- duşurilor;
- zonelor de relaxare;

- personalului de salvare;
- parcărilor;
- capacității de cazare;
- autorizației sanitare;
- securității la incendiu.

Numărul maxim de utilizatori nu trebuie stabilit numai prin suprafața incintei. Factorul limitativ poate fi:

- tratarea apei;
- calitatea microbiologică;
- numărul salvamarilor;
- evacuarea;
- umiditatea din bazinele interioare;
- capacitatea vestiarelor;
- temperatura;
- parcarea;
- disponibilitatea apei potabile.

Indicatori

- persoane/zi;
- persoane simultan;
- concentrația dezinfectantului;
- turbiditate;
- temperatură;
- incidente;
- timp de așteptare;
- consum de apă/vizitator;
- energie/vizitator;
- satisfacția utilizatorilor.

6.10.4. Centrul urban şi evenimentele stradale

Capacitatea este limitată de:

- lățimea străzilor;
- căile de evacuare;
- accesul locatarilor;
- accesul pompierilor;
- zgomot;
- parcări;
- numărul comercianților;
- protecția clădirilor;
- mobilitatea persoanelor cu dizabilități.

Este necesar un plan de mobilitate temporară care să includă:

- străzi închise;
- rute alternative;
- parcare periferică;
- transfer;
- acces rezidenți;
- spații pentru urgențe;
- semnalizare;
- intervale de aprovizionare.

6.10.5. Situl arheologic de la Opătița

Situl trebuie să aibă o capacitate redusă, bazată pe:

- vizitare ghidată;
- grupuri mici;
- traseu fix;
- evitarea suprafețelor sensibile;
- acces sezonier;
- interzicerea vehiculelor;
- lipsa evenimentelor de masă;
- monitorizarea eroziunii.

6.10.6. Sistem de alertă

Nivel	Situație	Măsură
Verde	Utilizare sub prag, fără degradări	Funcționare normală
Galben	Aglomerare, deșeuri sau uzură în creștere	Reducerea accesului și suplimentarea serviciilor
Portocaliu	Depășirea unor indicatori de mediu sau siguranță	Suspendare parțială
Roșu	Risc pentru persoane sau degradare severă	Închidere temporară

6.11. Infrastructura verde-albastră și măsurile de adaptare climatică

Infrastructura verde-albastră reprezintă rețeaua formată din parcuri, arbori, grădini, cursuri de apă, canale, zone umede, suprafețe permeabile și terenuri agricole conectate ecologic.

6.11.1. Structura propusă

Nucleul verde central

- Parcul Anton Kratzer;
- cimitirul istoric;
- spațiile verzi din centru;
- curțile lăcașurilor de cult;
- vegetația instituțiilor.

Coridorul albastru

- Bârdeanca;
- Ramada;
- canalele și șanțurile;
- zonele de retenție;
- lacurile antropice validate.

Coridoarele de conectare

- aliniamentele stradale;
- traseul Deta–Opătița;
- calea ferată;
- marginile drumurilor;
- pistele pentru biciclete;
- perdelele vegetale.

Infrastructura verde periurbană

- terenurile agricole;
- pajiștile;
- livezile;
- marginile de câmp;

- vegetația din jurul lacurilor;
- zonele de tranziție către Banloc şi Denta.

6.11.2. Intervenții

- plantarea arborilor pe traseele turistice;
- refacerea vegetației de mal;
- conectarea parcurilor;
- grădini de ploaie;
- acoperişuri verzi;
- pereți verzi;
- parcări permeabile;
- perdele vegetale;
- pajişti urbane;
- zone umede pentru retenție;
- coridoare pentru polenizatori;
- protejarea arborilor maturi;
- utilizarea speciilor locale.

6.11.3. Reguli pentru plantare

Speciile trebuie selectate după:

- rezistență la secetă;
- rezistență la caniculă;
- compatibilitate cu solul;
- valoare pentru biodiversitate;
- dimensiunea la maturitate;
- riscul alergen;
- comportamentul rădăcinilor;
- rezistența la vânt;
- necesarul redus de întreținere.

Nu se recomandă monoculturi extinse sau utilizarea predominantă a speciilor exotice.

6.11.4. Indicatori

- suprafață verde;
- arbori plantați;
- arbori maturi conservați;
- rata de supraviețuire;
- suprafețe permeabilizate;
- apă pluvială reținută;
- lungime de coridor verde;
- zone umbrite;
- temperatura suprafețelor;
- specii observate;
- suprafețe pentru polenizatori.

6.12. Turism responsabil, economie circulară şi reducerea amprentei de carbon

6.12.1. Turism responsabil

Turismul responsabil presupune ca vizitatorul, operatorul și administrația să contribuie la:

- protejarea patrimoniului;
- reducerea poluării;
- respectarea comunității;
- consum local;

- reducerea deșeurilor;
- utilizarea eficientă a apei;
- protejarea biodiversității;
- accesibilitate;
- informare corectă.

6.12.2. Economia circulară

Aplicarea economiei circulare în turism presupune:

- prevenirea deșeurilor;
- reutilizare;
- reparare;
- recondiționare;
- colectare separată;
- reciclare;
- compostare;
- achiziții locale;
- prelungirea duratei de utilizare a echipamentelor.

Exemple pentru Deta

- pahare reutilizabile la festivaluri;
- mobilier reparabil;
- materiale expoziționale reutilizate;
- compost din deșeuri vegetale;
- reutilizarea apei pluviale;
- recondiționarea clădirilor;
- suveniruri din materiale locale;
- reducerea ambalajelor;
- închirierea bicicletelor;
- puncte pentru repararea bicicletelor.

6.12.3. Reducerea amprentei de carbon

Sursele principale ale emisiilor turistice sunt:

- transportul vizitatorilor;
- energia clădirilor;
- încălzirea bazinelor;
- alimentația;
- generatoarele;
- deșeurile;
- aprovizionarea;
- construcțiile.

Măsuri:

- tren și transport colectiv;
- trasee pentru biciclete;
- transfer de la gară;
- energie regenerabilă;
- pompe de căldură;
- recuperarea căldurii;
- clădiri eficiente;
- produse locale;
- meniuri sezoniere;
- reducerea risipei;

- plantări cu funcție ecologică;
- achiziții cu criterii verzi.

6.12.4. Inventarul emisiilor

Destinația trebuie să stabilească un an de bază și să monitorizeze:

Indicatori:

- kg CO_2e/vizitator;
- kg CO_2e/eveniment;
- energie/vizitator;
- apă/vizitator;
- pondere energie regenerabilă;
- pondere vizitatori sosiți fără autoturism;
- pondere produse locale;
- deșeuri/vizitator.

6.13. Aplicarea principiilor GSTC și EETLS

6.13.1. Statutul celor două sisteme

Criteriile Global Sustainable Tourism Council pentru destinații reprezintă un standard internațional de referință pentru managementul sustenabil al destinațiilor. Versiunea GSTC Destination Criteria 2.0 include criterii și indicatori de performanță grupați în patru domenii majore.

European Ecotourism Labelling Standard – EETLS a fost dezvoltat ca standard european pentru activități și produse ecoturistice, în corelare cu principiile GSTC și cu particularitățile ecoturismului european.

Aplicarea acestor sisteme este voluntară și nu înlocuiește legislația națională sau criteriile pentru menținerea statutului de stațiune turistică.

Pentru Deta:

- **GSTC** este relevant pentru întreaga destinație;
- **EETLS** este relevant în special pentru traseele de natură, educația ecologică, activitățile din parc, Opătița și produsele de turism lent.

6.13.2. Domeniul A – Management sustenabil

Cerință	Aplicare în Deta
Structură de management	Grup local pentru managementul stațiunii
Strategie multianuală	Strategia 2026–2035
Monitorizare	Raport anual
Implicarea actorilor	Consultări și grupuri tematice
Gestionarea fluxurilor	Capacitate de suport
Adaptare climatică	Plan local de adaptare
Informarea vizitatorilor	Cod de conduită și informații digitale
Managementul riscurilor	Plan integrat de urgență

6.13.3. Domeniul B – Beneficii socio-economice

Aplicarea presupune:

- locuri de muncă locale;
- sprijin pentru întreprinderi mici;
- produse locale;
- achiziții locale;
- acces egal;

- formare profesională;
- protejarea locuitorilor de efectele negative;
- monitorizarea satisfacției comunității.

Indicatori:

- operatori locali implicați;
- venituri generate;
- locuri de muncă;
- ponderea achizițiilor locale;
- producători participanți;
- nivelul de satisfacție al locuitorilor;
- sesizări privind zgomotul și aglomerația.

6.13.4. Domeniul C – Patrimoniul cultural

Măsurile sunt:

- inventarierea patrimoniului;
- conservarea;
- reguli de vizitare;
- implicarea comunităților etnice;
- interpretare autentică;
- protejarea proprietății intelectuale;
- controlul utilizării simbolurilor;
- prevenirea comercializării excesive;
- accesibilitate.

6.13.5. Domeniul D – Mediul

Acțiunile prioritare sunt:

- inventar de biodiversitate;
- protejarea habitatelor;
- reducerea emisiilor;
- gestionarea apei;
- colectarea separată;
- reducerea plasticului;
- eficiență energetică;
- mobilitate verde;
- monitorizarea zgomotului;
- reducerea iluminatului excesiv;
- controlul speciilor invazive.

6.13.6. Aplicarea EETLS

Pentru produsele ecoturistice se recomandă:

- grupuri mici;
- ghizi formați;
- educație privind mediul;
- contribuție la conservare;
- utilizarea producătorilor locali;
- reducerea deșeurilor;
- transport nemotorizat;
- protejarea habitatelor;
- evitarea deranjării speciilor;
- măsurarea satisfacției;
- contribuție financiară sau voluntară la conservare.

6.13.7. Matrice de indicatori pentru Deta

Domeniu	Indicator	Țintă orientativă 2030	Țintă orientativă 2035
Management	Raport anual de sustenabilitate	Da	Da
Biodiversitate	Habitate cartate	100%	Actualizare
Energie	Pondere regenerabilă în obiective publice turistice	minimum 30%	minimum 50%
Mobilitate	Vizitatori la evenimente prin transport colectiv, bicicletă sau mers pe jos	minimum 20%	minimum 35%
Deșeuri	Colectare separată la evenimente	minimum 60%	minimum 80%
Apă	Obiective cu monitorizarea consumului	100% publice	100% publice și operatori participanți
Produse locale	Comercianți locali la evenimente	minimum 50%	minimum 65%
Accesibilitate	Obiective auditate	minimum 60%	100%
Climă	Spații publice turistice cu plan de adaptare	minimum 50%	100%
Comunitate	Satisfacția locuitorilor față de turism	minimum 70%	minimum 80%

Țintele vor fi validate după stabilirea valorilor de bază.

6.14. Concluzii privind compatibilitatea dintre turism și protecția mediului

Dezvoltarea turistică a Detei este compatibilă cu protejarea mediului, cu condiția ca investițiile și evenimentele să fie planificate pe baza capacității de suport și a principiului prevenirii.

Constatări principale

1. Analiza preliminară nu indică suprapunerea directă a UAT Deta cu un sit Natura 2000, dar în localitățile învecinate se află ROSPA0127 Lunca Bârzavei și ROSPA0126 Livezile–Dolați.
2. Absența unei arii protejate în interiorul UAT nu elimină obligația protejării speciilor, habitatelor, arborilor maturi și coridoarelor ecologice.
3. Parcul Anton Kratzer, Bârdeanca, terenurile agricole, zonele umede antropice și vegetația urbană formează o rețea ecologică locală ce trebuie protejată și conectată.
4. Calitatea aerului nu poate fi caracterizată numai prin datele stațiilor din alte localități. Este necesară o campanie locală de măsurare.
5. Traficul pe DN 59/E70, încălzirea clădirilor, activitățile industriale, șantierele și evenimentele sunt principalele surse potențiale de presiune asupra aerului.
6. Calitatea apei Bârdeancăi trebuie stabilită prin analize actualizate. Protejarea malurilor și controlul evacuărilor sunt prioritare.
7. Resursa geotermală trebuie utilizată eficient și monitorizată din perspectiva captării, tratării și evacuării.
8. Canicula, seceta, precipitațiile extreme, inundațiile pluviale și incendiile reprezintă riscuri relevante pentru perioada 2026–2035.
9. Capacitatea de suport a parcului, ștrandului și evenimentelor trebuie calculată, monitorizată și respectată.
10. Aplicarea GSTC și EETLS poate transforma sustenabilitatea dintr-o formulare generală într-un sistem verificabil de management.

Condiții obligatorii pentru compatibilitate

Dezvoltarea turistică este acceptabilă numai dacă:

- proiectele sunt supuse procedurilor de mediu;
- nu sunt afectate habitatele și speciile protejate;
- nu se construiește în zone cu risc necontrolat;
- arborii maturi sunt conservați;
- apele uzate sunt colectate și epurate;
- deșeurile sunt gestionate;
- evenimentele respectă capacitatea spațiilor;
- sunt limitate zgomotul și iluminatul;
- se reduce dependența de autoturism;
- comunitatea este consultată;
- indicatorii de mediu sunt monitorizați.

Priorități 2026–2027

- solicitarea deciziei de încadrare pentru strategie;
- realizarea studiului de biodiversitate;
- verificarea GIS a ariilor protejate;
- inventarul arborilor;
- evaluarea calității aerului;
- evaluarea calității Bârdeancăi;
- auditul Ștrandului Termal;
- calcularea capacității Parcului Anton Kratzer;
- planul de gestionare a deșeurilor la evenimente;
- planul local de adaptare climatică;
- registrul riscurilor;
- stabilirea indicatorilor GSTC și EETLS.

Priorități 2028–2035

- rețeaua verde-albastră;
- refacerea coridorului riparian;
- extinderea suprafețelor umbrite;
- retenția apelor pluviale;
- infrastructura cicloturistică;
- eficientizarea energetică;
- energie regenerabilă la obiective;
- modernizarea ecologică a ștrandului;
- evenimente cu deșeuri reduse;
- produse ecoturistice;
- raport anual de sustenabilitate.

Concluzie generală

Deta poate dezvolta un turism cultural, multicultural, termal-recreativ și de evenimente fără degradarea mediului, dacă dezvoltarea este subordonată conservării, siguranței și capacității reale a teritoriului.

Direcția recomandată este aceea a unei **stațiuni urbane verzi, accesibile și reziliente**, în care Parcul Anton Kratzer, apa termală, patrimoniul, traseele pentru biciclete și peisajul Banatului de Sud sunt administrate ca un sistem integrat.

Protecția mediului nu reprezintă o limitare a turismului, ci condiția necesară pentru menținerea atractivității Stațiunii Turistice Deta până în anul 2035 și după acest orizont.

CAPITOLUL VII – INFRASTRUCTURA, ECHIPAREA ȘI SERVICIILE TURISTICE EXISTENTE

Considerații introductive

Nivelul actual de echipare turistică al Stațiunii Turistice Deta trebuie evaluat din perspectiva a patru componente distincte:

1. existența fizică a infrastructurii;
2. situația juridică și administrativă a fiecărei structuri;
3. funcționalitatea efectivă și calitatea serviciilor;
4. contribuția infrastructurii la îndeplinirea criteriilor pentru menținerea statutului de stațiune turistică de interes local.

Simpla existență a unei clădiri, a unui bazin, a unor camere sau a unei unități de alimentație publică nu demonstrează automat îndeplinirea criteriilor. Pentru documentația de reevaluare sunt relevante numai structurile care pot fi dovedite prin certificate, autorizații, evidențe oficiale, contracte de administrare și verificări efectuate în teren.

Auditul trebuie să diferențieze:

- capacitatea fizică identificată local;
- capacitatea clasificată și activă în SITUR;
- capacitatea statistică raportată Institutului Național de Statistică;
- capacitatea efectiv pusă la dispoziția turiștilor;
- capacitatea sezonieră;
- unitățile închise temporar, radiate sau neclasificate.

Portalul oficial SITUR publică separat listele structurilor active, radiate și retrase, iar evidențele erau actualizate la 20 iulie 2026. Din acest motiv, inventarul final pentru reevaluare trebuie extras și datat cât mai aproape de momentul depunerii documentației.

7.1. Auditul structurilor de primire turistice cu funcțiuni de cazare

7.1.1. Inventarul actual SITUR și verificarea certificatelor de clasificare

Raportarea administrativă locală aferentă anului 2024 identifică pe teritoriul Orașului Deta următoarea capacitate fizică de cazare:

Structură identificată	Tipul declarat	Categoria menționată	Camere/spații	Locuri raportate local	Observație pentru audit
Hotel Bellavista	Hotel	3 stele	21 camere	45 locuri	Certificatul și capacitatea trebuie confirmate în SITUR
Structură de cazare, Calea Banlocului nr. 42	Camere de închiriat	3 stele	18 camere	36 locuri	Trebuie identificată denumirea exactă înscrisă în certificat
Vila Ene	Camere de cazare	Categoria nu este precizată în raport	13 camere	26 locuri	Situația clasificării trebuie verificată
Hostel Ștrand Termal Deta	Hostel	Categoria trebuie confirmată	4 camere	12 locuri	Necesită certificat valabil și confirmarea funcționării
Căsuțe Ștrand	Căsuțe de	Categoria nu	10 căsuțe	20 locuri	Trebuie verificat

Structură identificată	Tipul declarat	Categoria menționată	Camere/spații	Locuri raportate local	Observație pentru audit
Termal Deta	cazare	este precizată			dacă sunt cuprinse într-un certificat de clasificare

Capacitatea fizică totală rezultată din evidența locală este de **139 de locuri**, dintre care:

Această valoare nu trebuie înscrisă automat în fișa stațiunii ca număr oficial de locuri clasificate. Raportarea locală confirmă existența unor spații, dar numai exportul SITUR poate demonstra ce structuri sunt clasificate, active și eligibile pentru calculul criteriului minim de cazare.

Există inclusiv diferențe între documentele din perioade diferite. Materialele locale mai vechi indicau 50 de locuri la Hotel Bellavista, în timp ce raportul pentru anul 2024 indică 45 de locuri. O asemenea diferență poate proveni din reclasificare, reconfigurarea camerelor, modificarea certificatului sau dintr-o eroare de raportare și trebuie soluționată prin consultarea certificatului actual, nu prin alegerea valorii celei mai avantajoase.

Procedura obligatorie de verificare SITUR

Pentru fiecare structură trebuie întocmită o fișă care să cuprindă:

- denumirea exactă din SITUR;
- operatorul economic;
- codul unic de identificare;
- adresa completă;
- tipul structurii;
- categoria de clasificare;
- numărul certificatului;
- data emiterii;
- numărul de camere sau spații;
- numărul locurilor;
- statutul certificatului;
- data ultimei verificări;
- apartenența la perimetrul stațiunii;
- existența autorizației de funcționare;
- situația reală constatată în teren.

Exportul SITUR trebuie anexat dosarului, iar fiecare unitate trebuie identificată printr-un număr de ordine în matricea criteriilor.

7.1.2. Tipuri de structuri, categorii de clasificare, camere și locuri

Oferta de cazare identificată preliminar este diversificată din punct de vedere tipologic, dar redusă numeric:

- hotel de trei stele;
- camere de închiriat;
- vilă sau structură de camere;
- hostel;
- căsuțe în incinta bazei de agrement.

Diversitatea tipologică este favorabilă pentru o stațiune de interes local, deoarece permite adresarea către:

- turiști de tranzit;
- participanți la evenimente;

- familii;
- grupuri sportive;
- persoane interesate de ştrand;
- vizitatori aflați în delegație;
- turişti cu bugete diferite.

Totuși, structurile existente nu formează încă un sistem coerent de cazare. Se constată:

- concentrarea unei părți importante a capacității în două amplasamente;
- absența unei oferte bine dezvoltate de pensiuni urbane;
- lipsa unor apartamente turistice clar inventariate;
- lipsa unor structuri specializate pentru cicloturişti;
- ofertă redusă pentru grupuri organizate;
- ofertă redusă pentru persoane cu dizabilități;
- ofertă modestă de servicii wellness integrate cu cazarea;
- vizibilitate online inegală.

Îndeplinirea pragului de 100 de locuri

Pentru stațiunea turistică de interes local, criteriul minim de capacitate trebuie verificat prin locurile din structurile clasificate active, nu prin simpla însumare a tuturor spațiilor cunoscute de administrația locală.

Situația preliminară arată că Deta poate depăși fizic pragul minim. Conformarea juridică este însă condiționată de:

- menținerea în SITUR a minimum 100 de locuri eligibile;
- includerea lor în perimetrul stațiunii;
- existența documentelor valabile;
- confirmarea proporției locurilor din categoriile superioare;
- funcționarea efectivă a unităților.

O vulnerabilitate majoră apare dacă Vila Ene, căsuțele sau alte structuri nu dețin clasificare valabilă. În acest caz, capacitatea fizică de 139 de locuri s-ar reduce semnificativ în calculul oficial.

7.1.3. Unităţi active, suspendate, radiate sau cu documente expirate

Auditul trebuie să încadreze fiecare structură într-una dintre următoarele categorii:

A. Structură clasificată şi activă

Condiții:

- figurează în lista SITUR a structurilor clasificate;
- certificatul corespunde adresei şi capacității;
- operatorul desfășoară activitate;
- structura poate primi rezervări;
- autorizația locală este valabilă.

B. Structură clasificată, dar închisă temporar

Poate deține certificat valabil, dar să nu funcționeze din cauza:

- lucrărilor;
- sezonalității;
- lipsei de personal;
- problemelor economice;
- suspendării activității operatorului.

O asemenea structură poate fi inclusă în analiza juridică numai după clarificarea condițiilor în care autoritatea centrală acceptă capacitatea respectivă.

C. Structură existentă fizic, dar neclasificată

Nu poate fi inclusă în capacitatea oficială, chiar dacă oferă ocazional cazare sau este inventariată de administrația locală.

D. Structură radiată

Certificatul nu mai produce efecte. Capacitatea nu poate fi calculată.

E. Structură cu certificat retras

Retragerea poate fi determinată de neconformități constatate. Structura nu este eligibilă până la obținerea unei noi clasificări.

F. Structură prezentată pe platformele comerciale, dar neidentificată în SITUR

Listarea pe platforme de rezervare nu dovedește autorizarea. Platformele pot păstra unități inactive, pot afișa informații vechi sau pot utiliza denumiri comerciale diferite de cele înscrise în certificat.

Portalul SITUR publică distinct listele structurilor active, radiate și retrase, ceea ce permite realizarea unui audit complet. Situația trebuie reverificată în ziua finalizării fișei stațiunii și din nou înaintea transmiterii dosarului.

7.1.4. Calitatea, accesibilitatea și distribuția spațială a cazării

Oferta este amplasată în trei zone funcționale:

1. **zona centrală**, reprezentată în principal de Hotel Bellavista;
2. **zona Calea Banlocului**, unde sunt amplasate camerele de închiriat și infrastructura pentru evenimente;
3. **zona termală și de agrement**, unde se află hostelul și căsuțele.

Zona centrală

Avantaje:

- acces la muzeu, biserici, administrație și servicii;
- acces la restaurante;
- apropiere de spațiile pentru evenimente;
- poziție favorabilă pentru turismul cultural și de tranzit.

Limitări:

- necesitatea gestionării parcării;
- accesibilitatea trotuarelor;
- zgomotul în timpul evenimentelor;
- lipsa unui sistem pietonal unitar către gară și parc.

Zona Calea Banlocului

Avantaje:

- capacitate de cazare;
- sală de conferințe;
- spații pentru copii;
- teren de tenis și fitness, potrivit raportării locale;
- posibilitatea organizării de evenimente private și corporate.

Limitări:

- dependența de autoturism;
- integrare redusă cu traseele pietonale;
- necesitatea transportului către centrul istoric;
- semnalizare turistică insuficient documentată.

Zona termală

Avantaje:

- cazare în apropierea bazinelor;
- potrivită pentru familii și grupuri;
- posibilitatea unor pachete de agrement;
- spațiu verde și facilități recreative.

Limitări:

- confortul căsuțelor trebuie evaluat;
- sezonalitatea;
- clasificarea trebuie clarificată;
- accesibilitatea persoanelor cu mobilitate redusă trebuie verificată;
- serviciile de alimentație și recepție trebuie consolidate.

Auditul calității

Pentru fiecare structură se vor verifica:

- starea camerelor;
- calitatea grupurilor sanitare;
- climatizarea;
- încălzirea;
- izolarea fonică;
- internetul;
- parcarea;
- recepția;
- sistemul de rezervare;
- plata cu cardul;
- informațiile multilingve;
- procedura pentru reclamații;
- siguranța la incendiu;
- accesibilitatea;
- politica de sustenabilitate;
- colectarea separată a deșeurilor;
- consumul de apă și energie.

7.1.5. Diferențele metodologice dintre evidențele SITUR, INS și datele locale

Diferențele dintre surse sunt normale, dar trebuie explicate și reconciliate.

Sursa	Ce măsoară	Avantaj	Limitare
SITUR	Structurile și capacitățile clasificate administrativ	Sursa juridică principală pentru clasificare	Nu demonstrează singură funcționarea permanentă
INS	Structurile statistice, capacitatea în funcțiune, sosirile și înnoptările raportate	Permite analiza circulației turistice	Poate include mai puține unități decât inventarul administrativ
Evidența Primăriei	Structurile cunoscute local și autorizațiile de funcționare	Reflectă situația teritorială	Poate include structuri neclasificate sau date neverificate
Registrul fiscal	Operatorii și punctele de lucru	Confirmă existența economică	Nu dovedește clasificarea turistică
Platformele de rezervare	Oferta comercializată online	Indică vizibilitatea și disponibilitatea	Nu reprezintă dovadă legală

Sursa	Ce măsoară	Avantaj	Limitare
		comercială	
Verificarea în teren	Starea și funcționarea efectivă	Confirmă realitatea fizică	Trebuie repetată periodic

Exemple de diferențe

O structură poate:

- exista în SITUR, dar să fie închisă temporar;
- funcționa și să fie cunoscută local, dar să nu raporteze date statistice;
- apărea pe o platformă de rezervare, dar să aibă certificatul radiat;
- avea 20 de locuri fizice, dar numai 12 înscrise în certificatul de clasificare;
- funcționa sezonier, ceea ce reduce indicatorul locuri-zile;
- avea altă denumire comercială decât denumirea juridică din SITUR.

În fișa stațiunii, numărul oficial se preia din SITUR. În analiza circulației turistice se utilizează INS. În analiza calitativă se utilizează verificarea în teren și datele operatorilor.

7.2. Unități de alimentație publică, gastronomie și servicii conexe

Oferta de alimentație publică este formată din:

- restaurant hotelier;
- restaurante și pizzerii;
- unități de tip grill și fast-food;
- servicii pentru evenimente;
- terase;
- minibaruri și puncte de servire în bazele de agrement;
- servicii gastronomice temporare organizate în cadrul festivalurilor.

Materialele locale au identificat în timp restaurantul Hotelului Bellavista, unități de alimentație din zona centrală, restaurante asociate bazelor de agrement și localuri cu specific tradițional, grill sau pizzerie. Deoarece o parte dintre aceste informații provin din inventare mai vechi, existența actuală, capacitatea, clasificarea și programul fiecărei unități trebuie reverificate în anul 2026.

Restaurantul Hotelului Bellavista a fost prezentat cu o capacitate istorică de aproximativ 150 de locuri, alături de ballroom, terasă și grădină de vară. Capacitatea actuală și clasificarea structurii de alimentație trebuie confirmate în SITUR și prin certificatul propriu, deoarece clasificarea hotelului nu dovedește automat situația restaurantului.

Auditul unităților de alimentație

Pentru fiecare unitate se vor verifica:

- denumirea;
- adresa;
- operatorul;
- tipul structurii;
- categoria;
- numărul locurilor;
- terasa;
- programul;
- accesibilitatea;
- autorizația sanitară;
- securitatea la incendiu;
- colectarea uleiului alimentar;
- colectarea separată;

- meniurile pentru copii;
- meniurile vegetariene;
- meniurile pentru alergii;
- plata electronică;
- informațiile în limbi străine;
- utilizarea produselor locale.

Lista SITUR a structurilor de alimentație publică era actualizată în iulie 2026, iar extractul filtrat pentru Deta trebuie anexat dosarului de reevaluare.

Gastronomia locală

Oferta comercială curentă nu valorifică încă suficient identitatea gastronomică multiculturală. Sunt necesare:

- minimum un meniu permanent „Gusturile Detei”;
- preparate românești, șvăbești, maghiare, sârbești și bulgărești;
- marcarea proveniență ingredientelor;
- colaborarea cu producători;
- pachete pentru grupuri;
- mic dejun local în structurile de cazare;
- promovarea rețetelor în mediul digital;
- integrarea gastronomiei în traseele turistice.

Punctele gastronomice locale

Existența unui restaurant, a unui eveniment gastronomic sau a unei gospodării care oferă ocazional mâncare nu echivalează cu existența unui punct gastronomic local autorizat. Pentru punctajul stațiunii trebuie prezentate numai punctele autorizate, cu documentele emise de instituțiile competente.

7.3. Servicii de agrement, wellness, sport și recreere

Oferta de agrement este structurată în jurul:

- Ștrandului Termal;
- Parcului Anton Kratzer;
- bazinelor de înot;
- terenurilor sportive;
- stadionului;
- pistelor pentru biciclete;
- locurilor de joacă;
- concursurilor sportive;
- activităților de pescuit;
- evenimentelor în aer liber.

În anul 2024 au fost organizate campionate de badminton, concursuri de biciclete, cros, competiții de pescuit, fotbal, evenimente auto și moto, precum și turul orașului cu bicicleta. Existența acestui calendar demonstrează o bază funcțională de activități sportive și recreative, dar serviciile sunt mai ales orientate către evenimente, nu către oferta turistică disponibilă permanent.

Principalele avantaje

- infrastructură termală existentă;
- parc urban de dimensiuni importante;
- relief favorabil ciclismului;
- activitate sportivă locală;
- spații pentru copii;

- posibilitatea organizării de evenimente;
- apropierea între agrement și structurile de cazare;
- existența Clubului Sportiv Orășenesc.

Principalele limitări

- servicii slab ambalate sub formă de produse turistice;
- lipsa rezervării integrate;
- programe și tarife publicate neuniform;
- lipsa închirierii organizate de biciclete;
- lipsa ghidajului pentru activități;
- accesibilitate neuniformă;
- lipsa unor vestiare și grupuri sanitare la toate spațiile;
- lipsa unei infrastructuri permanente pentru familii în afara principalelor obiective;
- promovare redusă către Timișoara și Serbia.

7.4. Ștrandul Termal și infrastructura balnear-recreativă

Ștrandul Termal este principalul activ de agrement al Stațiunii Turistice Deta.

În anul 2024, baza era descrisă ca având:

- trei bazine;
- două bazine interioare;
- un bazin exterior;
- bazin interior alimentat cu apă termală;
- saună;
- zece căsuțe cu 20 de locuri;
- hostel cu patru camere și 12 locuri;
- loc de joacă;
- foișoare;
- minibar.

Infrastructura mai veche descrie și un bazin exterior semiolimpic de aproximativ 25 × 12,3 m. Parametrii actuali trebuie preluați din documentația tehnică, autorizația sanitară și inventarul actualizat, nu numai din materialele de promovare.

Funcțiile actuale

- agrement acvatic;
- înot;
- relaxare;
- saună;
- cazare;
- activități pentru familii;
- petrecerea timpului liber;
- posibilă recuperare fizică, numai în condițiile autorizării serviciilor.

Clarificarea profilului

Ștrandul trebuie prezentat ca infrastructură **termal-recreativă și de wellness**. Formulările privind tratarea unor boli nu trebuie utilizate fără:

- studiu al factorului natural;
- analize recunoscute;
- aviz medical;
- autorizații;
- documentarea indicațiilor și contraindicațiilor.

Audit tehnic necesar

- structura bazinelor;
- impermeabilizarea;
- instalațiile de recirculare;
- tratarea apei;
- ventilația;
- umiditatea;
- eficiența energetică;
- temperatura;
- calitatea microbiologică;
- evacuarea;
- vestiarele;
- grupurile sanitare;
- accesul persoanelor cu dizabilități;
- securitatea la incendiu;
- salvamarii;
- capacitatea simultană;
- parcarea;
- starea căsuțelor și hostelului.

Direcția de dezvoltare

Ștrandul poate deveni produsul principal pentru extinderea duratei șederii, prin:

- pachete cazare–acces;
- programe de weekend;
- aquagym;
- programe pentru seniori;
- recuperare autorizată;
- zonă wellness;
- servicii de masaj;
- zonă pentru copii;
- rezervări online;
- plăți electronice;
- integrarea cu restaurantele;
- transport de la gară și centru.

Fișele de proiect depuse pentru finanțarea turismului au inclus inclusiv realizarea unui bazin pentru copii în incinta Ștrandului Termal, confirmând rolul prioritar atribuit modernizării bazei.

7.5. Instituții culturale, educaționale și spații pentru evenimente

Infrastructura culturală și educațională relevantă pentru turism cuprinde:

- Muzeul Orașului Deta;
- Turnul Pompierilor;
- Centrul Cultural;
- Biblioteca Orășenească;
- Parcul Anton Kratzer;
- scena în aer liber;
- sala de evenimente din parc;
- lăcașurile de cult;
- unitățile de învățământ;
- spațiile private pentru conferințe și evenimente.

Muzeul Orașului Deta

Muzeul deține colecții arheologice, istorice, etnografice și tehnice. Programul publicat pe pagina turistică a orașului este limitat la două intervale săptămânale, ceea ce reduce accesibilitatea pentru turiștii de weekend și grupurile neprogramate. Programul trebuie extins sau completat cu un sistem de vizitare pe bază de rezervare.

Sunt necesare:

- program în weekend;
- rezervări online;
- audioghid;
- informații multilingve;
- accesibilizare digitală;
- tur virtual;
- activități pentru copii;
- punct de primire la nivel accesibil;
- integrarea cu traseul centrului istoric.

Centrul Cultural

Centrul Cultural susține ansamblurile, corurile, spectacolele și activitățile multiculturale. Acesta trebuie integrat în oferta turistică prin:

- program anual publicat;
- bilete și rezervări;
- spectacole pentru grupuri;
- demonstrații de dans;
- ateliere;
- expoziții;
- evenimente româno-sârbe.

Biblioteca

Biblioteca deținea în anul 2024 peste 26.000 de volume și funcționa într-un spațiu de pe strada Victoriei. Din perspectivă turistică, poate găzdui:

- arhivă locală;
- colecții multilingve;
- expoziții;
- întâlniri cu cercetători;
- prezentări ale istoriei locale;
- documente privind comunitățile.

Spațiile în aer liber

Parcul și scena în aer liber sunt adecvate pentru festivaluri, dar utilizarea trebuie condiționată de:

- capacitatea de suport;
- protejarea arborilor;
- accesul serviciilor de urgență;
- grupuri sanitare;
- energie;
- gestionarea deșeurilor;
- planuri pentru vreme nefavorabilă;
- limitarea zgomotului.

7.6. Trasee, circuite, promenade și infrastructură pentru ciclism

Deta dispune de condiții favorabile traseelor pietonale și cicloturistice, dar oferta actuală nu este încă organizată într-o rețea turistică complet semnalizată și comercializată.

Parcul Anton Kratzer dispune de o pistă pentru biciclete declarată la aproximativ 1,4 km, iar orașul organizează concursuri și tururi cu bicicleta. PMUD promovează mobilitatea nemotorizată, continuitatea pistelor, siguranța rutieră și dezvoltarea transportului durabil.

Raportarea administrativă pentru anul 2024 include proiecte privind:

- infrastructura pentru transport verde;
- sisteme inteligente de transport urban;
- transport public electric;
- parcări și trotuare;
- modernizarea centrului.

Trasee care trebuie amenajate

Circuitul centrului multicultural

- Turnul Pompierilor;
- Muzeul;
- Biserica Romano-Catolică;
- Biserica Ortodoxă Română;
- Biserica Ortodoxă Sârbă;
- Centrul Cultural;
- clădirile istorice.

Circuitul Parcul Anton Kratzer

- vegetație matură;
- monumente;
- pârâu;
- stadion;
- traseu velo;
- locuri de joacă;
- spații pentru evenimente.

Traseul Deta–Opătița

- mobilitate zilnică;
- cicloturism;
- peisaj agricol;
- biserica satului;
- situl arheologic;
- produse locale.

Traseul termal

- centrul orașului;
- structurile de cazare;
- Ștrandul Termal;
- zona de agrement;
- traseu pietonal și velo.

Cerințe pentru omologarea locală a traseelor

- măsurare GPS;
- plan cadastral;
- evaluarea siguranței;
- indicatoare;
- marcaje;
- panouri;
- grad de dificultate;

- timp de parcurgere;
- puncte de odihnă;
- parcări pentru biciclete;
- service;
- hartă digitală;
- responsabil de întreținere.

7.7. Accesibilitate rutieră și conexiuni regionale

Deta beneficiază de acces rutier pe axa Timișoara–Moravița–Serbia, precum și de legături către Banloc, Birda, Denta, Gătaia și celelalte localități ale microregiunii.

Avantajele principale sunt:

- apropierea de Timișoara;
- poziția pe ruta internațională spre Serbia;
- accesul la DN 59/E70;
- legăturile cu drumurile regionale;
- varianta ocolitoare;
- posibilitatea accesului cu autocare;
- relief fără dificultăți majore de circulație.

Varianta de ocolire contribuie la reducerea traficului de tranzit din zona centrală și creează condiții pentru regenerare urbană și creșterea siguranței pietonale. PMUD tratează reducerea traficului și dezvoltarea transportului sustenabil ca direcții principale de intervenție.

Vulnerabilități

- dependența ridicată de autoturism;
- lipsa unui sistem de ghidare către obiective;
- acces neuniform către structurile turistice;
- lipsa parcărilor de transfer;
- accesul autocarelor insuficient reglementat;
- traversări pietonale care trebuie auditate;
- legături slabe între gară, centru, parc și ștrand;
- aglomerare în timpul evenimentelor.

7.8. Accesibilitate feroviară

Gara Deta este amplasată pe linia regională Timișoara–Stamora Moravița. În mersul trenurilor din anul 2026 sunt evidențiate servicii regionale directe între Deta și Timișoara, precum și continuarea unor trenuri către Stamora Moravița. Orarul este dinamic și trebuie preluat în timp real din sistemul oficial CFR.

Avantaje

- alternativă la autoturism;
- conexiune cu Timișoara;
- posibilitatea transportului elevilor, locuitorilor și vizitatorilor;
- valoare istorică;
- potențial pentru cicloturiști;
- reducerea emisiilor.

Deficiențe

- frecvența limitată;
- legătura insuficient amenajată între gară și obiective;
- lipsa transportului de transfer;
- semnalizare turistică redusă;

- lipsa unui punct de informare;
- lipsa unei parcări sigure pentru biciclete;
- lipsa promovării trenului în pachetele turistice;
- accesibilitatea peroanelor și a clădirii trebuie verificată.

Măsuri

- traseu pietonal Gara–Centru;
- indicatoare și hartă la gară;
- stație de biciclete;
- orare integrate în pagina destinației;
- transfer la evenimente;
- promovarea produsului „Cu trenul la Deta”;
- colaborare cu CFR pentru grupuri și biciclete;
- reabilitarea spațiului public din jurul gării.

7.9. Accesibilitate aeriană prin Aeroportul Internațional Timișoara

Aeroportul Internațional Timișoara reprezintă principala poartă aeriană pentru vizitatorii naționali și internaționali ai Detei.

Aeroportul oferă zboruri regulate și charter, precum și servicii de taxi, rent-a-car, transport public, parcare și asistență pentru persoanele cu mobilitate redusă.

Avantaje

- conectivitate cu destinații europene;
- acces la servicii rent-a-car;
- apropierea de principalul centru regional;
- posibilitatea atragerii vizitatorilor internaționali;
- pagină oficială și în limba sârbă;
- rol de aeroport-hub regional.

Limitarea principală

Nu este identificată o legătură directă regulată între Aeroportul Timișoara și Deta. Vizitatorii trebuie să utilizeze:

- autoturism;
- taxi sau ridesharing;
- rent-a-car;
- transport până în Timișoara și apoi tren sau autobuz;
- transfer organizat.

Măsură propusă

Pentru evenimentele majore și grupurile organizate se recomandă:

- transfer rezervabil aeroport–Deta;
- parteneriat cu transportatori;
- pachet aeroport–hotel;
- informații clare în limbile română, engleză, germană și sârbă;
- corelarea cu sosirile zborurilor și cu trenurile.

7.10. Accesibilitate transfrontalieră și relația cu Serbia

Punctul de Trecere a Frontierei Moravița este deschis traficului internațional, funcționează permanent și deservește autoturismele și transportul de mărfuri. Amplasarea sa pe E70 reprezintă principalul avantaj al Detei pentru turismul transfrontalier.

Oportunități

- vizitatori din Vârșeț și Voivodina;

- excursii de o zi;
- evenimente comune;
- turism gastronomic;
- turism de cumpărături;
- circuite religioase;
- trasee multiculturale;
- schimburi sportive;
- turism de tranzit spre Timişoara.

Constrângeri

- control de frontieră;
- timpi de aşteptare variabili;
- documente de călătorie;
- posibile aglomerări;
- lipsa transportului public transfrontalier direct;
- promovare insuficientă pe piața sârbă;
- necesitatea informării bilingve.

Poliția de Frontieră publică timpii orientativi de așteptare în sistemul Trafic Online. Pagina turistică a Detei trebuie să trimită vizitatorii către sursa oficială, fără să afișeze valori statice care se pot modifica rapid.

7.11. Transport public judeţean, microbuze şi transport pentru evenimente

În raportarea locală aferentă anului 2024, transportul local era limitat la microbuzul școlar pe relația Deta–Opătița. Transportul interurban era asigurat prin autobuze care tranzitau orașul, inclusiv pe relația Timișoara–Moldova Nouă.

Această situație indică existența conectivității regionale, dar nu a unui sistem public local adaptat vizitatorilor.

Deficienţe

- lipsa unei linii urbane regulate;
- lipsa transferului gară–centru–ștrand;
- lipsa unei legături regulate pentru Opătița accesibile turiştilor;
- lipsa informațiilor integrate privind cursele;
- stații insuficient amenajate;
- accesibilitatea redusă a vehiculelor;
- lipsa transportului nocturn la evenimente.

Transportul pentru evenimente

Pentru Zilele Orașului, festivaluri şi competiții trebuie prevăzute:

- autocare din Timişoara;
- microbuze către Opătița;
- transfer de la gară;
- parcări de transfer;
- rute circulare;
- program prelungit;
- vehicule accesibile;
- rezervări pentru grupuri.

Proiectele locale privind transportul public electric şi sistemele inteligente de transport pot corecta această deficiență dacă sunt implementate ca servicii funcționale, nu numai ca achiziții de vehicule sau echipamente.

7.12. Mobilitate urbană, accesibilitate pietonală și mobilitate verde

PMUD Deta stabilește dezvoltarea transportului sustenabil, a infrastructurii pietonale, a siguranței rutiere și a deplasărilor cu bicicleta. Documentul recomandă și actualizarea periodică a modelului de mobilitate, având în vedere schimbările produse după elaborarea sa.

În anul 2024 erau evidențiate investiții privind:

- transport verde;
- transport public electric;
- sisteme inteligente de transport;
- parcări și trotuare;
- modernizarea spațiilor publice.

În anul 2026, administrația a continuat procedurile pentru amenajarea zonei centrale Calea Victoriei–strada Înfrățirii, proiect cu impact direct asupra imaginii și accesibilității nucleului turistic.

Probleme pietonale care trebuie auditate

- continuitatea trotuarelor;
- lățimea utilă;
- obstacolele;
- bordurile;
- trecerile;
- iluminatul;
- umbrirea;
- băncile;
- traseele către gară;
- legătura cu parcul;
- legătura cu ștrandul;
- accesul către clădirile istorice;
- traversarea drumurilor intens circulate.

Rețeaua verde de mobilitate propusă

1. Gara–centrul multicultural;
2. Centrul–Parcul Anton Kratzer;
3. Centrul–Ștrandul Termal;
4. Deta–Opătița;
5. Deta–Banloc;
6. Deta–Birda;
7. traseul obiectivelor religioase;
8. traseul patrimoniului industrial.

7.13. Parcări și managementul fluxurilor de vizitatori

Documentele locale mai vechi identificau posibilitatea parcării autoturismelor, microbuzelor și autocarelor pe strada Mihai Eminescu. În ultimii ani au fost pregătite sau executate intervenții privind parcări și trotuare pe Calea Voitegului și în zona Târgu Mare.

Nu există însă un inventar turistic unitar care să indice:

- numărul total al locurilor;
- coordonatele;
- dimensiunile;
- locurile pentru persoane cu dizabilități;
- locurile pentru autocare;
- parcările pentru biciclete;

- stațiile de încărcare;
- timpul de mers până la obiective;
- gradul de ocupare;
- regimul de taxare.

Inventar obligatoriu

Zonă	Element de verificat
Centrul istoric	Autoturisme, persoane cu dizabilități, aprovizionare
Turnul Pompierilor	Acces grupuri, oprire scurtă, autocare
Parcul Anton Kratzer	Capacitate la evenimente și protejarea spațiilor verzi
Ștrandul Termal	Capacitate sezonieră și autocare
Hotel Bellavista	Locuri proprii și acces evenimente
Calea Banlocului	Capacitatea complexului și fluxurile de evenimente
Gara	Park-and-ride și biciclete
Opătița	Parcarea pentru sit, biserică și traseul velo

Principiul de management

Zona centrală nu trebuie ocupată integral de parcări. Soluția recomandată este:

- parcări periferice;
- oprire scurtă pentru persoane cu mobilitate redusă;
- transfer la evenimente;
- orientare digitală;
- afișarea locurilor disponibile;
- parcări sigure pentru biciclete;
- zonă dedicată autocarelor;
- protejarea perspectivelor istorice.

7.14. Semnalizare rutieră, turistică, multiculturală și inteligentă

Semnalizarea rutieră de bază permite circulația și orientarea către localități, dar documentația publică analizată nu demonstrează existența unui sistem turistic complet, unitar și multilingv pentru întreaga stațiune.

Principalele deficiențe preliminare sunt:

- lipsa unei identități vizuale unitare;
- număr redus de indicatoare către obiective;
- absența unor trasee tematice marcate integral;
- lipsa hărților de orientare la intrări;
- semnalizare insuficientă la gară;
- lipsa unor panouri unitare în Opătița;
- informație multilingvă limitată;
- lipsa codurilor QR administrate central;
- lipsa indicatoarelor pentru distanțe pietonale;
- semnalizare redusă pentru bicicliști.

Sistemul propus

Nivelul 1 – Semnalizarea de intrare

- denumirea stațiunii;
- categoria de interes local;
- logo;
- hartă;
- principalele obiective.

Nivelul 2 – Orientare urbană

- centru;
- muzeu;
- biserici;
- parc;
- ștrand;
- gară;
- spital;
- cazare;
- parcări.

Nivelul 3 – Interpretare

- istorie;
- arhitectură;
- comunități;
- biodiversitate;
- sit arheologic;
- patrimoniu industrial.

Nivelul 4 – Componenta digitală

- cod QR;
- hartă;
- audioghid;
- program;
- rezervări;
- accesibilitate;
- avertizări;
- informație în română, engleză, germană, maghiară și sârbă.

7.15. Centrul/punctul de informare şi promovare turistică

Portalul SITUR publică lista centrelor naționale și locale de informare și promovare turistică acreditate. În documentația publică analizată nu a fost identificată o dovadă suficientă că Deta deține în prezent un centru acreditat și funcțional. Criteriul nu trebuie bifat până la verificarea oficială.

Situaţia funcţională

Orașul dispune de:

- pagină turistică;
- muzeu;
- administrație locală;
- materiale de promovare;
- instituții culturale;
- operatori care pot furniza informații.

Aceste componente nu înlocuiesc însă un punct organizat de informare, cu:

- program;
- personal;
- spațiu;
- materiale;
- bază de date;
- evidența vizitatorilor;
- informații multilingve;

- accesibilitate;
- proceduri de actualizare.

Soluția recomandată

Înființarea unui **Punct Smart de Informare Turistică Deta**, amplasat:

- în zona Turnului Pompierilor;
- în apropierea centrului cultural;
- sau într-un spațiu central accesibil.

Acesta trebuie să asigure:

- hartă;
- rezervări;
- bilete;
- tururi;
- produse locale;
- materiale multilingve;
- informații despre Serbia;
- informații despre transport;
- închiriere sau rezervare biciclete;
- evidența vizitatorilor;
- date privind satisfacția.

7.16. Servicii medicale, farmaceutice și de prim-ajutor

Deta dispune de o infrastructură medicală importantă pentru dimensiunea orașului.

În anul 2024, Spitalul Orășenesc Deta avea 72 de paturi, secții și compartimente pentru chirurgie, ATI, medicină internă, obstetrică-ginecologie, pediatrie și îngrijiri cronice. Camera de gardă asigura urgențele medico-chirurgicale, iar spitalul dispunea de laborator de analize, radiologie, bloc operator și ambulatoriu.

La nivelul orașului funcționau:

- trei cabinete de medicină de familie;
- cabinete stomatologice;
- cabinete de specialitate;
- laboratoare de analize;
- centru de recuperare medicală;
- trei farmacii private;
- două farmacii veterinare.

Farmacia spitalului este cu circuit închis și nu poate fi utilizată pentru demonstrarea accesului public la servicii farmaceutice. Pentru fișa stațiunii trebuie anexate documente privind cel puțin o farmacie publică:

- denumire;
- adresă;
- autorizație;
- program;
- distanță față de perimetrul turistic;
- disponibilitatea serviciilor de urgență.

Primul ajutor în obiective

Trebuie organizate:

- truse verificate;
- personal instruit;

- defibrilator automat în zona centrală;
- defibrilator la ștrand;
- punct medical la evenimente;
- procedură de apel 112;
- coordonate și adrese clare;
- traseu pentru ambulanță;
- registrul incidentelor.

7.17. Siguranță publică, ordine publică, incendii și intervenții de urgență

În Deta funcționează structuri de poliție, poliție de frontieră, pompieri și servicii locale pentru situații de urgență. Raportarea pentru anul 2024 menționează reorganizarea Comitetului Local pentru Situații de Urgență și a Centrului Operativ.

Riscuri turistice relevante

- incendii în clădiri istorice;
- incidente la ștrand;
- accidente rutiere;
- aglomerații;
- copii pierduți;
- intoxicații alimentare;
- caniculă;
- furtuni;
- cutremure;
- incendii de vegetație;
- incidente transfrontaliere;
- întreruperi ale utilităților.

Cerințe pentru fiecare obiectiv

- autorizație sau document aplicabil privind securitatea la incendiu;
- plan de evacuare;
- căi libere;
- iluminat de siguranță;
- stingătoare;
- instructaj;
- capacitate maximă;
- acces pentru autospeciale;
- persoană responsabilă;
- afișarea numărului 112.

Cerințe pentru evenimente

- plan de securitate;
- avize;
- pază;
- prim ajutor;
- pompieri;
- bariere;
- numărătoarea publicului;
- trasee de evacuare;
- comunicare publică;
- procedură pentru vreme extremă;
- punct pentru persoane vulnerabile;
- plan de circulație.

7.18. Utilități, salubrizare și igienizarea spațiilor turistice

Serviciile publice locale includ alimentarea cu apă și canalizarea operată de Aquatim, salubrizarea, distribuția de energie electrică și serviciul de distribuție a gazelor naturale. În raportarea pentru anul 2024, salubrizarea era asigurată printr-un operator concesionar, iar colectarea se realiza după un program stabilit.

Componente de auditat

- racordarea structurilor turistice la apă;
- canalizare;
- calitatea apei;
- capacitatea la evenimente;
- canalizarea pluvială;
- alimentarea cu energie;
- rezerva de energie;
- iluminatul;
- alimentarea cu gaz;
- internetul;
- colectarea deșeurilor;
- grupurile sanitare publice;
- curățenia.

Probleme prioritare

- lipsa grupurilor sanitare turistice suficiente în zona centrală;
- necesitatea grupurilor accesibile;
- volum crescut de deșeuri la evenimente;
- insuficiența punctelor de apă potabilă;
- necesitatea colectării separate;
- curățenia traseelor;
- igienizarea zonelor de odihnă;
- întreținerea spațiilor din Opătița.

Orașul derulează și proiecte pentru extinderea canalizării în Opătița, amenajarea unui centru de colectare cu aport voluntar și modernizarea sistemelor energetice, intervenții care pot îmbunătăți indirect calitatea destinației.

7.19. Accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități și turismul incluziv

Documentația disponibilă nu permite concluzia că toate obiectivele și serviciile turistice sunt accesibile. Este necesar un audit distinct.

Domenii de verificare

Spațiul public

- trotuare;
- rampe;
- borduri;
- pante;
- treceri;
- suprafețe tactile;
- bănci;
- locuri de parcare;
- iluminat.

Cazare

- acces fără trepte;

- cameră adaptată;
- baie adaptată;
- recepție;
- lift;
- loc de parcare;
- alarmare vizuală și sonoră.

Ștrand

- acces în clădire;
- vestiar adaptat;
- duș;
- grup sanitar;
- dispozitiv de intrare în bazin;
- traseu antiderapant;
- personal instruit.

Obiective culturale

- acces fizic;
- tur virtual pentru nivelurile inaccesibile;
- texte ușor de citit;
- materiale audio;
- contrast;
- subtitrare;
- interpretare în limbaj mimico-gestual la evenimente majore.

Platforme digitale

- compatibilitate cu cititoarele de ecran;
- navigare cu tastatura;
- descrierea imaginilor;
- subtitrare;
- contrast;
- formulare accesibile.

Principiul compensării

Atunci când accesul fizic nu poate fi realizat integral din cauza protejării patrimoniului, trebuie oferite soluții alternative:

- tur virtual;
- replici tactile;
- ecrane la parter;
- audioghid;
- materiale video;
- tur ghidat adaptat.

7.20. Digitalizare, conectivitate, platforme și materiale de promovare

Orașul dispune de o pagină oficială dedicată turismului, cu informații privind parcul, muzeul, bisericile și instituțiile culturale. Există însă necesitatea actualizării continue a programelor, datelor de contact și serviciilor.

Raportarea investițiilor din anul 2024 include proiecte pentru management urban inteligent și transport inteligent, care pot furniza infrastructura de bază pentru digitalizarea destinației.

Deficiențe digitale

- lipsa unui portal turistic distinct;
- lipsa unei baze unice de date;

- lipsa rezervării tururilor;
- lipsa unui calendar turistic actualizat permanent;
- lipsa unei hărți interactive complete;
- lipsa informațiilor în mai multe limbi;
- lipsa datelor în format deschis;
- lipsa monitorizării vizitatorilor;
- prezența online neuniformă a operatorilor;
- lipsa unui sistem comun de feedback;
- lipsa unei identități vizuale unitare.

Platforma propusă

Platforma „Visit Deta” trebuie să includă:

- obiective;
- hartă;
- trasee;
- cazare;
- restaurante;
- ștrand;
- evenimente;
- transport;
- frontieră;
- program;
- rezervări;
- produse locale;
- accesibilitate;
- avertizări;
- formular de feedback;
- statistici anonimizate.

Materiale necesare

- hartă generală;
- ghid de buzunar;
- pliant multicultural;
- ghid gastronomic;
- hartă velo;
- ghid al evenimentelor;
- material Deta–Serbia;
- audioghid;
- conținut video;
- pachet pentru presă;
- pachet pentru agenții și grupuri.

7.21. Deficite de infrastructură şi servicii prioritare

Matricea deficitelor

Deficit	Impact asupra stațiunii	Prioritate	Măsura necesară
Situația SITUR nu este încă reconciliată cu inventarul local	Risc privind pragul minim de cazare	Critică	Export oficial și verificare structură cu structură
Unele spații de cazare au statut neclar	Locuri care pot deveni neeligibile	Critică	Clasificare/reclasificare și actualizare documente

Deficit	Impact asupra staţiunii	Prioritate	Măsura necesară
Lipsa unui centru acreditat de informare confirmat	Informare fragmentată	Foarte ridicată	Punct Smart de Informare Turistică
Lipsa unei semnalizări turistice unitare	Orientare dificilă	Foarte ridicată	Sistem multilingv şi inteligent
Lipsa traseelor turistice semnalizate integral	Resurse neconectate	Foarte ridicată	Amenajarea circuitelor
Program limitat al muzeului	Acces redus	Ridicată	Program în weekend şi rezervări
Transport local turistic insuficient	Dependenţă de autoturism	Foarte ridicată	Shuttle gară–centru–ştrand–Opătiţa
Parcări turistice neinventariate	Aglomerare la evenimente	Foarte ridicată	Inventar, Park-and-Ride şi parcare autocare
Accesibilitate neauditată	Excluderea unor vizitatori	Foarte ridicată	Audit şi plan multianual
Ştrandul necesită audit tehnic şi energetic	Risc de calitate şi costuri	Foarte ridicată	Modernizare şi eficientizare
Gastronomia locală nu este organizată ca produs	Consum turistic redus	Ridicată	Meniu local, reţea şi brand
Lipsa rezervărilor şi a datelor integrate	Management slab	Ridicată	Platforma Visit Deta
Lipsa monitorizării satisfacţiei	Decizii fără date	Ridicată	Chestionare şi indicatori
Servicii pentru cicloturişti insuficiente	Potenţial velo nevalorificat	Ridicată	Rasteluri, service, închiriere şi trasee
Grupuri sanitare turistice insuficient documentate	Confort şi criterii	Foarte ridicată	Inventar şi modernizare
Lipsa pachetelor comune ale operatorilor	Şederi scurte	Ridicată	Pachete cazare–ştrand–cultură–gastronomie

Ordinea intervenţiilor

Prioritatea I – Conformarea pentru reevaluare

- SITUR;
- capacitate de cazare;
- alimentaţie publică;
- servicii medicale şi farmaceutice;
- parcări;
- grupuri sanitare;
- semnalizare;
- documentele ştrandului.

Prioritatea a II-a – Funcţionarea destinaţiei

- centru de informare;
- trasee;
- transport;
- muzeu;
- platformă;
- accesibilitate;

- managementul evenimentelor.

Prioritatea a III-a – Creşterea competitivităţii

- wellness;
- gastronomie;
- produse transfrontaliere;
- cicloturism;
- digitalizare avansată;
- pachete turistice.

7.22. Concluzii privind nivelul actual de echipare turistică

Stațiunea Turistică Deta dispune de o bază funcțională de infrastructură și servicii care poate susține menținerea statutului de stațiune turistică de interes local, dar nivelul actual de echipare trebuie apreciat ca **mediu și insuficient integrat**.

Puncte forte

- capacitate fizică de cazare care poate depăși pragul minim;
- hotel de trei stele;
- infrastructură de cazare la Ștrandul Termal;
- bază termal-recreativă;
- restaurante și servicii pentru evenimente;
- parc urban;
- muzeu;
- centru cultural;
- infrastructură sportivă;
- spital și cameră de gardă;
- trei farmacii raportate local;
- acces rutier;
- cale ferată;
- apropierea aeroportului;
- frontieră rutieră permanentă;
- proiecte de mobilitate verde și inteligentă.

Vulnerabilităţi

- diferențe între inventarul fizic și evidențele oficiale;
- statut neclar pentru unele structuri de cazare;
- lipsa inventarului SITUR final;
- servicii turistice insuficient integrate;
- lipsa unui centru de informare confirmat;
- semnalizare incompletă;
- trasee nesistematizate;
- transport turistic local insuficient;
- programe limitate de vizitare;
- accesibilitate neuniformă;
- digitalizare fragmentată;
- lipsa unui management unitar al parcărilor și fluxurilor;
- dependență ridicată de autoturism.

Aprecierea generală

Deta nu pornește de la absența infrastructurii, ci de la o infrastructură existentă care trebuie:

- verificată;

- autorizată;
- modernizată;
- conectată;
- promovată;
- monitorizată.

Prioritatea imediată este reconcilierea capacității locale de 139 de locuri cu evidența SITUR. Numai după această verificare se poate afirma în mod juridic îndeplinirea criteriului minim de cazare.

Pe termen mediu, competitivitatea stațiunii depinde de legarea într-un sistem unic a următoarelor componente:

cazare – Ștrand Termal – centru multicultural – parc – evenimente – gastronomie – gară – Opătița – frontiera cu Serbia.

CAPITOLUL VIII – ANALIZA PIEȚEI TURISTICE ȘI A CIRCULAȚIEI TURISTICE

Considerații introductive

Analiza pieței turistice urmărește relația dintre oferta disponibilă, cererea efectiv înregistrată, comportamentul vizitatorilor și potențialul de creștere al Stațiunii Turistice Deta.

Pentru Deta, interpretarea indicatorilor trebuie realizată cu prudență. Datele statistice oficiale reflectă numai activitatea structurilor de cazare care intră în cercetarea statistică și transmit informații către Institutul Național de Statistică. Ele nu includ automat:

- persoanele care vizitează orașul fără să se cazeze;
- participanții de o zi la evenimente;
- vizitatorii Ștrandului Termal;
- persoanele cazate la rude sau prieteni;
- toate spațiile cu o capacitate mai mică de zece locuri;
- structurile neclasificate;
- unitățile care nu au raportat;
- turiștii aflați în tranzit care nu înnoptează;
- participanții la activități culturale, sportive sau religioase.

INS colectează lunar date privind circulația turistică de la structurile de cazare cu o capacitate instalată de minimum zece locuri-pat. Din acest motiv, diferențele dintre capacitatea fizică identificată local, evidența SITUR și seria INS nu indică obligatoriu o eroare, ci pot rezulta și din metodologia statistică și din gradul de raportare al operatorilor.

Analiza trebuie să diferențieze trei categorii:

1. **turiști cazați**, înregistrați în structurile de primire turistică;
2. **vizitatori de o zi**, care utilizează obiectivele și serviciile fără înnoptare;
3. **fluxuri de tranzit**, generate de poziția Detei între Timișoara și frontiera cu Serbia.

În forma actuală, numai prima categorie este măsurată prin serii statistice oficiale. Pentru celelalte două categorii trebuie creat un sistem local de monitorizare.

8.1. Contextul turismului european, național, regional și județean

8.1.1. Contextul european

Turismul european a continuat să crească după revenirea la nivelurile anterioare pandemiei. În anul 2025, în structurile de cazare din Uniunea Europeană au fost înregistrate aproximativ

3,08 miliarde de înnoptări, cu circa 2% mai multe decât în anul 2024. Creșterea nu a fost însă uniformă: România s-a numărat printre statele care au înregistrat o ușoară reducere a înnoptărilor față de anul anterior.

Evoluția pieței europene este influențată de:

- revenirea deplasărilor internaționale;
- creșterea turismului intern;
- presiunea prețurilor;
- preferința pentru destinații cu un raport favorabil calitate–preț;
- interesul pentru călătorii în extrasezon;
- digitalizarea rezervărilor;
- preocuparea pentru sustenabilitate;
- căutarea unor destinații mai puțin aglomerate;
- flexibilitatea duratei și perioadei călătoriei.

Politica europeană pentru turism urmărește accelerarea tranziției verzi și digitale și creșterea reziliență destinațiilor. Comisia Europeană și Agenda Europeană pentru Turism 2030 recomandă utilizarea datelor, diversificarea produselor, reducerea sezonalității, accesibilitatea și dezvoltarea serviciilor digitale.

Pentru Deta, acest context este favorabil, deoarece orașul poate oferi:

- experiențe de proximitate;
- patrimoniu multicultural;
- agrement termal;
- gastronomie;
- turism lent;
- activități pentru familii;
- evenimente locale;
- conexiuni transfrontaliere;
- o alternativă mai puțin aglomerată la destinațiile urbane mari.

8.1.2. Contextul național

În anul 2024, structurile de cazare din România au înregistrat aproximativ **14,264 milioane de sosiri**, cu 4,5% mai multe decât în anul 2023, și aproximativ **30,191 milioane de înnoptări**. Anul 2024 a reprezentat astfel un maxim al sosirilor raportate în seria recentă.

În anul 2025, sosirile au scăzut la aproximativ **13,918 milioane de persoane**, cu 2,4% sub nivelul din 2024. Înnoptările au fost de aproximativ **29,686 milioane**, în scădere cu 1,7%. Turiștii români au reprezentat 81,4% din sosiri și 82,1% din înnoptări, iar durata medie a șederii a fost de aproximativ 2,1 zile. Indicele de utilizare netă a locurilor de cazare a fost de 29,8%.

Datele indică o piață națională dependentă în principal de turiștii români. Pentru Deta, această structură justifică orientarea prioritară către piața internă și către vizitatorii aflați la distanțe de până la două–trei ore, fără excluderea pieței sârbe și a vizitatorilor străini aflați în Timișoara.

8.1.3. Contextul Regiunii Vest

Regiunea Vest dispune de o ofertă turistică diversă, structurată în jurul:

- turismului urban și cultural;
- turismului de afaceri;
- turismului montan;
- turismului activ;
- turismului balnear și wellness;
- ecoturismului;

- patrimoniului rural;
- turismului gastronomic;
- cooperării transfrontaliere.

Planificarea regională identifică avantaje comparative pentru turismul balnear și wellness, turismul activ, turismul urban, cultural și de afaceri. În același timp, documentele regionale arată că numeroase amenajări termale din localitățile mici nu atrag încă fluxuri importante, din cauza serviciilor insuficient modernizate și a lipsei unor produse turistice integrate.

În acest context, Deta concurează nu numai cu alte stațiuni, ci și cu:

- oferta culturală a Timișoarei;
- oferta balneară a Buziașului și Călacei;
- patrimoniul multicultural al Jimboliei;
- agrementul termal din alte localități;
- oferta de evenimente a orașelor din regiune;
- destinațiile din Serbia.

Avantajul Detei trebuie construit prin combinarea resursei termale cu patrimoniul multicultural, evenimentele, gastronomia și poziția de frontieră.

8.1.4. Contextul județului Timiș

Județul Timiș este dominat turistic de municipiul Timișoara, care concentrează majoritatea structurilor, sosirilor și înnoptărilor. În anul 2023, județul Timiș a înregistrat aproximativ 347,6 mii de sosiri și 725,5 mii de înnoptări, Timișoara deținând partea majoritară a fluxurilor. În anul 2024, numărul înnoptărilor la nivel județean a fost de aproximativ 700,6 mii.

Piața județeană este influențată de:

- turismul de afaceri și MICE;
- Aeroportul Internațional Timișoara;
- evenimentele culturale;
- vizitele profesionale;
- deplasările de weekend;
- turismul transfrontalier;
- oferta balnear-recreativă;
- circuitele rurale și gastronomice.

Deta nu poate concura cu Timișoara în privința volumului, dar poate capta o parte a cererii prin produse complementare de una sau două zile.

8.2. Tendințe actuale: turism de proximitate, slow, experiențial, verde și digital

8.2.1. Turismul de proximitate

Turismul de proximitate presupune deplasări scurte, în general realizate cu autoturismul, trenul, bicicleta sau transportul colectiv, către destinații aflate la distanță redusă de domiciliu.

Pentru Deta, principalele bazine de proximitate sunt:

- Timișoara și zona sa metropolitană;
- sudul județului Timiș;
- județul Caraș-Severin;
- județul Arad;
- localitățile din Voivodina;
- comunitățile originare din Deta stabilite în alte localități.

Deta poate răspunde acestei tendințe prin:

- pachete de o zi;

- pachete de weekend;
- acces la ștrand;
- brunch-uri și experiențe gastronomice;
- tururi multiculturale;
- evenimente;
- activități pentru copii;
- ciclism;
- vizitarea Opătiței.

8.2.2. Slow tourism

Turismul lent pune accent pe:

- ritm redus;
- deplasare pietonală sau cu bicicleta;
- interacțiune cu localnicii;
- gastronomie;
- patrimoniu;
- experiențe de grup mic;
- reducerea numărului de obiective vizitate într-un timp foarte scurt.

Structura compactă a Detei este favorabilă unui circuit pietonal care poate conecta muzeul, bisericile, centrul cultural, parcul și gastronomia.

8.2.3. Turismul experiențial

Vizitatorii caută activități la care pot participa, nu doar obiective pe care să le fotografieze. Pentru Deta, experiențele pot include:

- atelier gastronomic;
- brunch multicultural;
- demonstrație de dans;
- tur al bisericilor;
- povești din cimitirul istoric;
- vizită ghidată la muzeu;
- activitate arheologică educațională;
- tur cu bicicleta;
- aquagym;
- întâlnire cu producători locali.

8.2.4. Turismul verde

Turismul verde presupune mobilitate cu impact redus, utilizarea produselor locale, reducerea deșeurilor și protejarea spațiilor naturale.

Deta poate dezvolta:

- trasee cicloturistice;
- produse Deta–Opătița;
- circuite de peisaj;
- tururi dendrologice în parc;
- transport cu trenul;
- evenimente cu recipiente reutilizabile;
- pachete fără autoturism.

8.2.5. Turismul digital

Platformele, plățile online, rețelele sociale și recenziile influențează toate etapele călătoriei, de la informare și rezervare până la distribuirea experienței după vizită. Comisia Europeană consideră digitalizarea un factor central pentru competitivitatea și reziliența turismului.

Deta trebuie să ofere:

- hartă interactivă;
- calendar actualizat;
- rezervare pentru muzeu și tururi;
- bilete la evenimente;
- rezervare la șezlong;
- cazare integrată;
- conținut multilingv;
- coduri QR;
- feedback digital;
- informații în timp real.

8.3. Metodologia analizei şi sursele statistice

8.3.1. Sursele principale

Analiza utilizează sau trebuie să utilizeze:

Institutul Naţional de Statistică – TEMPO-Online

Indicatorii principali sunt:

- **TUR101C** – structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare;
- **TUR102C** – capacitatea de cazare existentă;
- **TUR103D/TUR103F** – capacitatea de cazare în funcțiune, anuală și lunară;
- **TUR104E/TUR104F** – sosirile turiștilor, anual și lunar;
- **TUR105E/TUR105F** – înnoptările, anual și lunar;
- **TUR106C** – indicele de utilizare netă.

INS definește sosirea ca înregistrarea unei persoane în structura de cazare, iar înnoptarea ca intervalul de 24 de ore începând cu ora hotelieră, pentru care persoana este înregistrată în spațiul de cazare.

SITUR

SITUR este utilizat pentru:

- inventarul structurilor clasificate;
- tipurile de structuri;
- categoriile;
- capacitatea autorizată;
- structurile active;
- certificatele radiate sau retrase.

Evidenţele operatorilor

Operatorii trebuie să furnizeze:

- numărul rezervărilor;
- gradul de ocupare;
- tariful mediu;
- proveniența clienților;
- scopul călătoriei;
- durata șederii;
- canalul de rezervare;
- anulările;
- grupurile;
- cererea asociată evenimentelor.

Evidenţele obiectivelor şi evenimentelor

Trebuie colectate date de la:

- Ștrandul Termal;
- Muzeul Orașului;
- Centrul Cultural;
- organizatorii evenimentelor;
- operatorii de agrement;
- lăcașurile de cult, acolo unde este posibil;
- parcări;
- gara Deta;
- punctul de informare turistică.

8.3.2. Limitările seriei statistice

Seria locală prezintă discontinuități. Pentru anii 2018–2020 și 2022 nu au fost identificate, în extragerile statistice validate pentru prezenta analiză, valori anuale complete privind sosirile, înnoptările și capacitatea în funcțiune.

Absența unei valori nu trebuie interpretată automat ca:

- zero turiști;
- zero înnoptări;
- închiderea tuturor structurilor;
- lipsa activității turistice.

Ea poate indica:

- lipsa unei unități eligibile în cercetarea INS;
- nefuncționarea unei structuri;
- raportare incompletă;
- confidențializarea unei valori;
- modificarea structurii raportoare;
- o discontinuitate administrativă.

Pentru forma finală a strategiei se recomandă solicitarea către Direcția Regională de Statistică Timiș a unui extras certificat pentru perioada 2018–2025.

8.3.3. Formulele de calcul

Durata medie a şederii

Indicele de utilizare netă

Variația anuală

Intensitatea turistică

Rata de conversie a participanților la evenimente

8.4. Evoluția structurilor și capacității de cazare

Datele INS nu trebuie confundate cu inventarul fizic sau cu evidența SITUR. În anul 2024, evidența administrativă locală identifica o capacitate fizică de până la 139 de locuri, însă seria INS a raportat numai 5.292 locuri-zile în funcțiune.

Dacă toate cele 139 de locuri ar fi funcționat pe parcursul întregului an, capacitatea teoretică ar fi fost:

Valoarea INS de 5.292 locuri-zile reprezintă doar aproximativ 10,4% din această capacitate teoretică. Diferența arată că nu toate spațiile identificate local au fost incluse, deschise, eligibile sau raportate statistic.

Evoluția statistică disponibilă

An	Structuri raportate INS	Capacitate în funcţiune – locuri-zile	Observaţii
2018	n.d.	n.d.	Lipsă valoare anuală validată
2019	n.d.	n.d.	Lipsă valoare anuală validată
2020	n.d.	n.d.	An afectat de pandemia COVID-19
2021	cel puțin o structură raportoare	5.246	Capacitate redusă în raport cu inventarul fizic
2022	n.d.	n.d.	Necesită extras DRS Timiș
2023	1	3.660	Echivalent teoretic cu circa 10 locuri funcționale permanent
2024	2	5.292	Creștere cu 44,6% față de 2023
2025	2	4.380	Scădere cu 17,2% față de 2024

Sursa statistică utilizată pentru capacitate, sosiri şi înnoptări este sistemul TEMPO-Online al Institutului Național de Statistică.

Interpretare

Seria nu demonstrează o extindere sau reducere proporțională a întregii infrastructuri de cazare. Valorile pot fi influențate de:

- numărul unităților raportoare;
- zilele de funcționare;
- suspendarea activității;
- sezonalitate;
- reclasificare;
- modificarea capacității declarate;
- neparticiparea unor unități la cercetarea INS.

Prin urmare, pentru evaluarea pieței sunt necesare simultan:

- capacitatea clasificată SITUR;
- capacitatea fizică;
- capacitatea deschisă comercial;
- capacitatea raportată INS.

8.5. Evoluţia sosirilor turistice în perioada 2018–2025

Seria disponibilă

An	Sosiri – persoane	Variație față de anul anterior disponibil
2018	n.d.	–
2019	n.d.	–
2020	n.d.	–
2021	187	–
2022	n.d.	–
2023	433	–
2024	829	**+91,5%**
2025	423	**−49,0%**

Datele privind sosirile sunt definite şi colectate în cadrul indicatorului TUR104E al INS.

Analiza evoluției

Anul 2021

Cele 187 de sosiri indică un nivel foarte redus al activității statistice. Valoarea trebuie interpretată în contextul:

- efectelor pandemiei;
- restricțiilor;
- funcționării limitate;
- numărului redus de structuri raportoare;
- cererii predominant profesionale sau de tranzit.

Anul 2023

Numărul sosirilor a crescut la 433. Anul este important deoarece reprezintă primul an complet după atestarea Detei ca stațiune turistică și coincide cu intensificarea activității culturale în județul Timiș.

Anul 2024

Sosirile au crescut la 829, aproape dublu față de anul 2023. Creșterea poate fi asociată cu:

- două structuri raportoare;
- activitatea de evenimente;
- funcționarea infrastructurii termale;
- deplasările profesionale;
- creșterea vizibilității;
- revenirea pieței după perioada pandemică.

Anul 2025

Numărul sosirilor a scăzut la 423, cu aproximativ 49% față de 2024. Scăderea este severă, dar nu trebuie interpretată izolat, deoarece înnoptările s-au redus într-o proporție mult mai mică.

Față de anul 2023, numărul sosirilor din 2025 a fost cu numai 2,3% mai mic. Aceasta arată că anul 2024 poate reprezenta un vârf conjunctural, nu încă un nou nivel stabil al cererii.

Concluzie privind sosirile

Seria indică:

- o bază turistică redusă;
- volatilitate ridicată;
- dependență de un număr mic de structuri și clienți;
- imposibilitatea stabilirii unui trend robust pe termen lung;
- necesitatea unei serii complete și a raportării tuturor operatorilor eligibili.

8.6. Evoluția înnoptărilor în perioada 2018–2025

An	Înnoptări	Variație față de anul anterior disponibil
2018	n.d.	–
2019	n.d.	–
2020	n.d.	–
2021	192	–
2022	n.d.	–
2023	597	–
2024	1.593	**+166,8%**
2025	1.429	**−10,3%**

Înnoptarea este indicatorul cel mai relevant pentru consumul serviciilor de cazare, fiind definită de INS ca intervalul de 24 de ore pentru care o persoană este înregistrată într-o structură de primire turistică.

Interpretare

Între 2023 și 2025:

- sosirile au scăzut ușor, de la 433 la 423;

- înnoptările au crescut de la 597 la 1.429;
- creșterea cumulată a înnoptărilor a fost de aproximativ 139,4%.

Această diferență este importantă. Ea sugerează că în anul 2025 au fost cazați mai puțini turiști, dar aceștia au rămas mai mult timp.

Cauzele posibile sunt:

- contracte corporate;
- delegații;
- lucrători temporari;
- grupuri sportive;
- persoane aflate în recuperare;
- șederi asociate unor lucrări sau proiecte;
- turiști de agrement cu șederi mai lungi;
- concentrarea raportării într-o structură cu profil de lungă ședere.

Fără informații privind scopul vizitei nu se poate concluziona că prelungirea sejurului a rezultat exclusiv din atractivitatea turistică.

8.7. Gradul de ocupare și indicele de utilizare a capacității

Evoluția indicelui calculat

An	Înnoptări	Capacitate în funcțiune – locuri-zile	Indice de utilizare
2021	192	5.246	**3,66%**
2023	597	3.660	**16,31%**
2024	1.593	5.292	**30,10%**
2025	1.429	4.380	**32,63%**

INS colectează și publică indicele de utilizare netă prin raportarea înnoptărilor la capacitatea în funcțiune.

Interpretarea evoluției

2021

Indicele de 3,66% indică o utilizare foarte redusă, specifică unei piețe afectate de pandemie, unei unități cu activitate limitată sau unei raportări incomplete.

2023

Indicele a crescut la 16,31%, dar a rămas redus pentru o activitate comercială sustenabilă pe termen lung.

2024

Creșterea la 30,10% indică o îmbunătățire clară a utilizării capacității raportate.

2025

Indicele a crescut la 32,63%, chiar dacă numărul sosirilor și capacitatea în funcțiune au scăzut. Explicația este durata mai mare a șederii.

Limită metodologică majoră

Indicele de 32,63% nu înseamnă că întreaga capacitate fizică a Detei a fost ocupată în proporție de o treime. El se raportează numai la cele 4.380 locuri-zile incluse în seria INS.

Dacă raportarea s-ar face la o capacitate ipotetică de 100 de locuri funcționale pe întreg anul, indicele ar fi:

Dacă s-ar utiliza capacitatea fizică de 139 de locuri, funcțională integral:

Aceste calcule nu înlocuiesc indicatorul INS, dar demonstrează necesitatea reconcilierii surselor. Un indice aparent bun poate rezulta dintr-o capacitate statistică mult mai mică decât oferta fizică a destinației.

8.8. Durata medie a sejurului

An	Sosiri	Înnoptări	Durata medie
2021	187	192	**1,03 zile**
2023	433	597	**1,38 zile**
2024	829	1.593	**1,92 zile**
2025	423	1.429	**3,38 zile**

Evoluție

Durata medie a crescut:

- cu aproximativ 39,4% în 2024 față de 2023;
- cu aproximativ 75,8% în 2025 față de 2024;
- de peste două ori între 2023 și 2025.

Interpretare

Durata de 1,38 zile din 2023 corespunde unui profil dominant de:

- tranzit;
- delegație scurtă;
- eveniment;
- vizită de weekend fără două nopți complete.

Durata de 1,92 zile din 2024 indică apropierea de un sejur de weekend.

Durata de 3,38 zile din 2025 este neobișnuit de ridicată pentru un oraș mic cu un produs turistic aflat la început. Aceasta poate semnala:

- șederi profesionale;
- grupuri cu rezervări succesive;
- recuperare sau tratament;
- cazare asociată unor proiecte;
- un număr redus de clienți cu ședere lungă.

Indicatorul este pozitiv din perspectiva consumului de cazare, dar trebuie analizat împreună cu scopul vizitei. O durată mare nu demonstrează automat existența unui sejur turistic complex.

8.9. Sezonalitatea lunară și perioadele de vârf

Seria anuală nu permite o măsurare riguroasă a sezonalității. Pentru aceasta trebuie extrase valorile lunare din:

- TUR103F – capacitate lunară în funcțiune;
- TUR104F – sosiri lunare;
- TUR105F – înnoptări lunare.

Până la obținerea seriei lunare complete, poate fi formulată numai o ipoteză operațională bazată pe calendarul local și pe tipurile de produse.

Structura sezonieră estimativă

Perioada	Nivel potențial al cererii	Factori principali
Ianuarie–	Redus	Deplasări profesionale, servicii medicale, evenimente

Perioada	Nivel potențial al cererii	Factori principali
februarie		restrânse
Martie–aprilie	Redus–mediu	Sărbători, activități culturale, începutul sezonului în aer liber
Mai	Mediu	Brunch, patrimoniu, ciclism, excursii
Iunie	Mediu–ridicat	Activități școlare, sportive și de agrement
Iulie–august	Ridicat	Șstrand, rugi, festivaluri, Zilele Orașului
Septembrie	Mediu–ridicat	Ciclism, gastronomie, evenimente sportive
Octombrie	Mediu	Recoltă, gastronomie, turism cultural
Noiembrie	Redus	Activitate profesională și culturală restrânsă
Decembrie	Mediu, cu vârf scurt	Târguri, colinde, întoarcerea diasporei

Riscul principal

Cererea de agrement este concentrată în sezonul cald. Pentru reducerea sezonalității trebuie dezvoltate:

- funcționarea pe tot parcursul anului a componentei termale;
- programe indoor;
- tururi culturale;
- evenimente gastronomice în extrasezon;
- conferințe;
- programe pentru seniori;
- pachete școlare;
- piețe de Crăciun;
- turism genealogic.

8.10. Ponderea turiștilor români și străini

Datele anuale locale disponibile nu oferă, în forma analizată, o separare completă și validată între turiștii români și cei străini pentru fiecare an.

În lipsa unei extrageri oficiale sau a evidențelor operatorilor, nu trebuie atribuite procente locale prin preluarea structurii naționale.

La nivel național, turiștii români au reprezentat 81,4% din sosiri și 82,1% din înnoptări în anul 2025. Această structură confirmă dominația pieței interne, dar Deta poate avea un profil diferit datorită proximității frontierei.

Ipoteză de piață

Este probabil ca cererea actuală a Detei să fie dominată de:

- turiști români;
- persoane din județul Timiș;
- clienți corporate;
- vizitatori ai evenimentelor;
- persoane aflate în tranzit;
- vizitatori din Serbia, într-o proporție mai redusă.

Această ipoteză trebuie validată prin:

- fișele de anunțare a sosirii și plecării;
- raportările operatorilor;
- chestionare;
- date agregate privind țara de rezidență;
- rezervări;

- limba utilizată pe platforme;
- datele evenimentelor.

Piețe externe prioritare

1. Serbia;
2. Ungaria;
3. Germania și Austria, inclusiv comunitățile originare din Banat;
4. Italia;
5. vizitatorii internaționali aflați în Timișoara.

8.11. Vizitatorii evenimentelor și relația dintre evenimente și cazare

Deta organizează evenimente culturale, gastronomice, religioase, sportive și recreative, dar nu dispune încă de un sistem unitar de numărare și analiză a participanților.

Prin urmare, nu se poate stabili în prezent:

- numărul anual total al vizitatorilor;
- câți provin din afara orașului;
- câți se cazează;
- ce cheltuieli realizează;
- ce evenimente generează înnoptări;
- ce impact economic au manifestările.

Sistem de monitorizare propus

Pentru evenimente cu acces controlat

- bilete;
- invitații scanate;
- coduri QR;
- brățări;
- numărătoare electronică.

Pentru evenimente deschise

- numărare la intrări;
- fotografii aeriene;
- eșantionare la intervale orare;
- senzori;
- date de mobilitate agregate;
- numărul vehiculelor;
- numărul utilizatorilor transportului organizat.

Chestionar minimal

Participanții trebuie întrebați:

- localitatea de proveniență;
- motivul participării;
- durata vizitei;
- dacă se cazează;
- unde se cazează;
- numărul persoanelor din grup;
- cheltuiala estimată;
- satisfacția;
- intenția de revenire.

Indicatori

Indicator	Formulă sau unitate
Participanți totali	persoane
Vizitatori din afara Detei	persoane și %
Participanți cazați	persoane
Nopți generate	înnoptări
Rata de conversie în cazare	participanți cazați/vizitatori externi
Cheltuială medie	lei/persoană
Venit local estimat	participanți × cheltuială
Intenție de revenire	%
Recomandare	scor

Obiectiv strategic

Un eveniment-fanion trebuie să genereze nu numai public, ci și:

- minimum două nopți de cazare;
- rezervări în avans;
- consum în restaurante;
- vânzări pentru producători;
- vizite la muzeu;
- utilizarea ștrandului;
- distribuirea fluxurilor și în Opătița.

8.12. Profilul turistului actual și potențial

În lipsa unui sondaj local reprezentativ, profilul prezentat este unul preliminar, construit pe baza resurselor, accesibilității și structurii fluxurilor statistice. El trebuie validat în primul an de implementare.

Profiluri actuale probabile

Turistul de tranzit

- se deplasează pe relația Timișoara–Serbia;
- rămâne o noapte sau mai puțin;
- caută cazare accesibilă;
- utilizează restaurantul și parcarea;
- rezervă în aceeași zi sau cu puțin timp înainte.

Vizitatorul de eveniment

- provine din Timiș sau din localitățile apropiate;
- călătorește în familie sau în grup;
- participă la festivaluri, rugi ori competiții;
- de regulă nu se cazează;
- cheltuiește pentru alimentație și agrement.

Clientul profesional

- vine pentru activități economice, administrație sau lucrări;
- poate avea o ședere de mai multe nopți;
- solicită internet, parcare, mic dejun și facturare;
- este mai puțin sensibil la atracțiile turistice, dar poate consuma servicii secundare.

Vizitatorul Ștrandului Termal

- provine din microregiune;
- călătorește în familie;
- vizitează Deta în sezonul cald;

- poate reveni frecvent;
- are potențial de conversie către o noapte de cazare dacă există un pachet atractiv.

8.12.1. Motivaţii şi interese de călătorie

Motivațiile potențiale sunt:

- agrement termal;
- evenimente;
- patrimoniu multicultural;
- gastronomie;
- vizitarea rudelor;
- tranzit;
- activități profesionale;
- sport;
- ciclism;
- religie;
- genealogie;
- recuperare și wellness;
- educație și schimburi transfrontaliere.

Pentru transformarea motivului principal într-un sejur trebuie adăugate activități secundare. De exemplu:

- șstrand + muzeu + cină multiculturală;
- eveniment + cazare + tur ghidat;
- ciclism + brunch + Opătița;
- delegație + ofertă de seară;
- vizită genealogică + cimitir + arhivă + gastronomie.

8.12.2. Modalităţi de informare şi rezervare

Canalele actuale și potențiale sunt:

- Google;
- platforme de rezervare;
- rețele sociale;
- pagina Primăriei;
- recomandări personale;
- paginile evenimentelor;
- operatorii de cazare;
- agențiile;
- grupurile comunităților istorice;
- organizațiile din Serbia;
- aplicațiile de navigație.

Destinația trebuie să reducă dependența de informațiile fragmentate și să creeze o platformă oficială.

Indicatori de măsurat

- sursa prin care vizitatorul a aflat de Deta;
- dispozitivul utilizat;
- timpul dintre rezervare și sosire;
- rezervare directă sau prin intermediar;
- rata anulărilor;
- limba de navigare;
- conversia vizitelor pe site în rezervări;

- utilizarea codurilor QR.

8.12.3. Cheltuiala medie şi structura consumului turistic

În prezent nu există o valoare locală validată privind cheltuiala medie a turistului. Aceasta nu trebuie estimată prin preluarea automată a mediei naționale sau județene.

Cheltuiala trebuie măsurată separat pentru:

- vizitator de o zi;
- turist cu o noapte;
- turist cu mai multe nopți;
- participant la eveniment;
- client corporate;
- turist străin;
- familie.

Structura chestionarului

- cazare;
- alimentație;
- agrement;
- transport;
- cumpărături;
- produse locale;
- bilete;
- alte servicii.

Formula impactului direct

Nu trebuie confundat impactul direct cu impactul economic total, care presupune și efecte indirecte și induse.

8.12.4. Nivelul de satisfacţie şi intenţia de revenire

Nu există încă un sistem local unitar pentru măsurarea satisfacției.

Trebuie urmărite:

- satisfacția față de cazare;
- curățenia;
- ospitalitatea;
- accesibilitatea;
- ștrandul;
- evenimentele;
- gastronomia;
- informațiile;
- parcările;
- raportul calitate–preț;
- probabilitatea recomandării;
- intenția de revenire.

Indicatori

Scorul mediu de satisfacţie

Scară de la 1 la 5.

Net Promoter Score

Intenţia de revenire

Ponderea respondenților care declară că este probabil sau foarte probabil să revină.

Ținte orientative

- satisfacție generală: minimum 4 din 5;
- intenție de revenire: minimum 70% până în 2030;
- intenție de recomandare: minimum 75%;
- reclamații soluționate: minimum 90%.

8.13. Segmente și piețe-țintă

Segmentul 1 – Familii din Timiș și județele apropiate

Produse:

- șțrand;
- parc;
- locuri de joacă;
- evenimente;
- cazare;
- gastronomie.

Prioritate: **foarte ridicată**.

Segmentul 2 – Cupluri și grupuri pentru weekend

Produse:

- wellness;
- brunch;
- tur cultural;
- gastronomie;
- evenimente.

Prioritate: **ridicată**.

Segmentul 3 – Turiști culturali și multiculturali

Produse:

- muzeu;
- biserici;
- cimitir;
- patrimoniu urban;
- festival multicultural;
- Opătița.

Prioritate: **ridicată**.

Segmentul 4 – Vizitatori din Serbia

Produse:

- șțrand;
- gastronomie;
- evenimente;
- cumpărături;
- patrimoniu religios;
- circuite comune.

Prioritate: **foarte ridicată**.

Segmentul 5 – Turiști genealogici și diaspora

Produse:

- arhive;
- cimitir;
- biserici;

- muzeu;
- case și familii;
- ghidaj personalizat.

Prioritate: **medie–ridicată**.

Segmentul 6 – Corporate și deplasări profesionale

Produse:

- cazare;
- conferințe;
- restaurant;
- internet;
- parcare;
- servicii de seară;
- pachete pe termen mediu.

Prioritate: **foarte ridicată**, pentru stabilizarea cererii anuale.

Segmentul 7 – Grupuri școlare

Produse:

- muzeu;
- arheologie;
- biodiversitate;
- multiculturalitate;
- sport;
- ateliere.

Prioritate: **ridicată**.

Segmentul 8 – Cicloturiști

Produse:

- Deta–Opătița;
- trasee regionale;
- cazare bike-friendly;
- service;
- gastronomie.

Prioritate: **medie–ridicată**.

Segmentul 9 – Seniori și turism de recuperare

Produse:

- apă termală;
- mișcare;
- recuperare autorizată;
- accesibilitate;
- gastronomie adaptată;
- sejururi în extrasezon.

Prioritate: **ridicată**, condiționat de modernizare și autorizare.

8.14. Aria de proveniență a vizitatorilor

Piața trebuie structurată în cercuri concentrice.

Zona I – Piața imediată, până la aproximativ 50 km

- Deta și microregiunea;
- Timișoara;

- Ciacova;
- Gătaia;
- Jebel;
- Moravița;
- Banloc;
- Denta;
- Birda;
- Voiteg.

Produse dominante:

- vizite de o zi;
- ștrand;
- evenimente;
- gastronomie;
- sport.

Zona a II-a – Piața regională, până la aproximativ 150 km

- restul județului Timiș;
- Arad;
- Reșița;
- Caransebeș;
- Vârșeț;
- Zrenjanin;
- Belgrad;
- sudul Ungariei.

Produse dominante:

- weekend;
- evenimente;
- turism termal;
- patrimoniu;
- circuite transfrontaliere.

Zona a III-a – Piața națională

- București;
- Cluj-Napoca;
- Sibiu;
- Oradea;
- Craiova;
- alte centre urbane.

Produse dominante:

- circuite Banat;
- genealogie;
- festivaluri;
- vizite profesionale;
- evenimente tematice.

Zona a IV-a – Piața internațională de nișă

- Germania;
- Austria;
- Ungaria;
- Serbia;

- Italia;
- comunitățile originare din Banat.

Produse dominante:

- patrimoniu;
- genealogie;
- cultură;
- religie;
- gastronomie;
- reuniuni ale comunităților.

8.15. Comparația indicatorilor cu județul Timiș și Regiunea Vest

Comparație cu județul Timiș – anul 2023

Indicator	Deta	Județul Timiș	Ponderea Detei
Sosiri	433	aproximativ 347.600	**0,12%**
Înnoptări	597	aproximativ 725.500	**0,08%**
Durata medie	1,38 zile	aproximativ 2,09 zile	Sub media județeană

Datele județene arată concentrarea turismului în Timișoara și contribuția încă foarte redusă a Detei la circulația turistică oficială a județului.

Comparație privind înnoptările – anul 2024

Indicator	Deta	Județul Timiș	Pondere
Înnoptări	1.593	aproximativ 700.600	**0,23%**

Ponderea Detei s-a majorat față de 2023, dar a rămas sub 0,3% din totalul județean.

Poziția în Regiunea Vest

Față de principalele destinații regionale, Deta se caracterizează prin:

- volum foarte redus al sosirilor;
- capacitate statistică mică;
- vizibilitate limitată;
- lipsa unei baze hoteliere extinse;
- poziție bună pentru piața de proximitate;
- patrimoniu multicultural distinct;
- potențial termal;
- posibilitatea dezvoltării unor produse de nișă.

Deta nu trebuie să urmărească volume comparabile cu Timișoara, Băile Herculane, stațiunile montane sau marile destinații balneare. Obiectivul realist este creșterea ponderii în turismul județean printr-un produs de calitate, cu durată mai mare a șederii și consum local ridicat.

Observație privind durata din 2025

Durata medie de 3,38 zile este mai mare decât durata medie națională de aproximativ 2,1 zile din 2025. Diferența este favorabilă numai aparent, deoarece se bazează pe un număr redus de sosiri și poate fi influențată de șederi profesionale sau contractuale, nu doar de sejururi turistice.

8.16. Prognoza cererii: scenariul fără intervenție și scenariile de dezvoltare

Prognoza trebuie tratată ca instrument de planificare, nu ca predicție certă. Seria locală este scurtă, volatilă și afectată de diferențele dintre capacitatea fizică și cea raportată.

Valorile de mai jos trebuie recalibrate după:

- validarea SITUR;
- un an complet de raportare a tuturor operatorilor;

- recensământul vizitatorilor la evenimente;
- datele Ștrandului Termal;
- studiul de piață;
- stabilirea capacității efectiv comercializate.

8.16.1. Scenariul 0 – Fără intervenție

Premise

- lipsa centrului de informare;
- promovare fragmentată;
- fără trasee integrate;
- variații ale structurilor raportoare;
- Ștrandul Termal fără modernizare majoră;
- evenimente fără conversie în cazare;
- dependență de clienții profesionali și de tranzit.

Rezultat probabil

Indicator	2030	2035
Sosiri oficiale	350–550	300–600
Înnoptări	1.100–1.600	1.000–1.700
Durată medie	2,5–3,5 zile	2,3–3,5 zile
Situație	Volatilitate și dependență de puțini clienți	Risc de stagnare

Durata poate rămâne aparent ridicată dacă piața este dominată de șederi profesionale, fără o creștere reală a turismului de agrement.

8.16.2. Scenariul 1 – Dezvoltare moderată

Premise

- conformarea tuturor structurilor;
- raportare statistică îmbunătățită;
- centru de informare;
- platformă digitală;
- calendar anual;
- trasee culturale;
- produse cazare–ștrand;
- gastronomie;
- promovare în Timișoara și Serbia;
- transport pentru evenimente.

Ținte

Indicator	2030	2035
Sosiri	1.200	2.000
Înnoptări	2.700	4.800
Durată medie	2,25 zile	2,40 zile
Evenimente cu măsurarea publicului	minimum 5	minimum 10
Pondere vizitatori străini	minimum 8%	minimum 12%
Conversie evenimente în cazare	minimum 5%	minimum 10%

Acest scenariu presupune o creștere controlată, fără transformarea Detei într-o destinație de masă.

8.16.3. Scenariul 2 – Dezvoltare accelerată și integrată

Premise

- modernizarea Ștrandului Termal;
- funcționare pe tot parcursul anului;
- centru de informare acreditat;
- festival-fanion;
- traseu Deta–Opătița;
- produse transfrontaliere;
- extinderea și modernizarea cazării;
- pachete corporate și pentru seniori;
- platformă de rezervare;
- transport verde;
- promovare regională și internațională;
- management profesionist al destinației.

Ținte

Indicator	2030	2035
Sosiri	2.000	4.000
Înnoptări	4.800	10.000
Durată medie	2,40 zile	2,50 zile
Turiști străini	minimum 12%	minimum 18%
Conversie evenimente în cazare	minimum 10%	minimum 18%
Vizitatori anuali măsurați la obiective și evenimente	minimum 25.000	minimum 50.000

Dacă Deta ar dispune de cel puțin 100 de locuri funcționale pe întreg parcursul anului, 10.000 de înnoptări ar corespunde unui indice de utilizare de aproximativ:

Acesta este un nivel realist pentru o destinație locală bine organizată, dar fără turism de masă.

Condiții pentru realizarea scenariilor

- raportarea completă a operatorilor;
- menținerea capacității clasificate;
- investiții în produs, nu numai în promovare;
- măsurarea evenimentelor;
- colectarea datelor privind cheltuiala;
- cooperare cu Serbia;
- corelarea cu Timișoara;
- reducerea sezonalității;
- formarea personalului;
- monitorizare anuală.

8.17. Concluzii privind cererea, circulația și potențialul de creștere

Analiza arată că piața turistică a Detei se află într-o etapă incipientă, caracterizată prin fluxuri oficiale mici, variații anuale mari și o bază statistică incompletă.

Constatări principale

1. Fluxurile oficiale sunt reduse

În anul 2025 au fost înregistrate 423 de sosiri și 1.429 de înnoptări. Aceste valori reprezintă o parte foarte mică a turismului județului Timiș.

2. Anul 2024 a reprezentat un vârf al sosirilor

Cele 829 de sosiri au însemnat aproape dublul nivelului din 2023, dar creșterea nu s-a menținut în anul următor.

3. Înnoptările au evoluat mai favorabil decât sosirile

În 2025, înnoptările au fost cu 139,4% mai mari decât în 2023, deşi numărul sosirilor a fost uşor mai mic.

4. Durata medie a crescut puternic

Creşterea de la 1,38 zile în 2023 la 3,38 zile în 2025 trebuie investigată. Ea poate proveni din şederi profesionale sau contractuale şi nu trebuie atribuită automat turismului de agrement.

5. Gradul de ocupare aparent ridicat se raportează la o capacitate statistică foarte mică

Indicele de 32,63% din anul 2025 se bazează pe numai 4.380 locuri-zile raportate. El nu reflectă utilizarea întregii capacități fizice identificate pe teritoriul orașului.

6. Piaţa vizitatorilor de o zi este probabil mult mai mare decât piaţa turiştilor cazaţi

Evenimentele, ștrandul, parcul, serviciile și poziția rutieră atrag persoane care nu apar în statisticile de cazare.

7. Piaţa internă trebuie să rămână prioritară

Principalele surse sunt Timișoara, sudul județului Timiș şi județele învecinate.

8. Serbia reprezintă cea mai importantă piaţă externă de proximitate

Aceasta poate susține evenimentele, gastronomia, agrementul termal şi produsele multiculturale.

9. Cererea trebuie construită prin produse integrate

Promovarea unui obiectiv izolat nu este suficientă. Pachetul de bază trebuie să combine:

- cazare;
- ștrand;
- patrimoniu;
- parc;
- gastronomie;
- evenimente;
- Opătița;
- trasee;
- cooperare transfrontalieră.

10. Managementul datelor este o prioritate strategică

Înainte de stabilirea țintelor finale trebuie realizate:

1. extrasul complet INS pentru 2018–2025;
2. reconcilierea INS–SITUR–Primărie;
3. seria lunară pentru sezonalitate;
4. separarea români–străini;
5. recensământul evenimentelor;
6. chestionarul vizitatorilor;
7. monitorizarea Ștrandului Termal;
8. raportarea anuală a operatorilor;
9. evaluarea cheltuielii;
10. analiza satisfacției.

Aprecierea finală

Deta nu se confruntă numai cu o cerere turistică redusă, ci şi cu o problemă de **vizibilitate statistică şi de integrare a pieței**. O parte dintre structurile şi vizitatorii existenți nu sunt reflectați în seriile oficiale, iar evenimentele nu sunt convertite sistematic în înnoptări.

Potențialul de creştere este real, dar trebuie urmărit prin calitate şi durată a şederii, nu numai prin numărul brut de vizitatori.

Direcția recomandată este:

creșterea de la o destinație de tranzit și evenimente de o zi la o destinație de weekend, termal-recreativă, multiculturală și gastronomică, cu o durată medie sustenabilă de 2–2,5 zile și cu fluxuri măsurate riguros.

Prin modernizarea Ștrandului Termal, integrarea patrimoniului, profesionalizarea evenimentelor, cooperarea cu Serbia și corelarea cu piața Timișoarei, Deta poate atinge până în anul 2035 un nivel de aproximativ 4.000 de sosiri și 10.000 de înnoptări anual în scenariul accelerat, menținând o scară compatibilă cu resursele și capacitatea locală.

CAPITOLUL IX – FORME DE TURISM, PRODUSE TURISTICE ȘI EXPERIENȚA VIZITATORULUI

Considerații introductive

Portofoliul turistic al Stațiunii Turistice Deta trebuie construit prin combinarea coerentă a patrimoniului multicultural, a resursei termale, a spațiilor verzi, a evenimentelor, a gastronomiei și a poziției transfrontaliere.

Deta nu trebuie promovată ca o destinație bazată pe un singur obiectiv. Dimensiunea orașului, distribuția resurselor și profilul actual al pieței impun organizarea acestora în experiențe integrate, cu o durată cuprinsă între câteva ore și două–trei zile.

Formele de turism trebuie diferențiate în funcție de importanța lor pentru destinație:

Categoria strategică	Forme de turism
Forme dominante	cultural, multicultural, evenimente, termal-recreativ, gastronomic
Forme complementare	weekend, proximitate, slow, experiențial, religios, memorial, cicloturism
Forme funcționale	tranzit, afaceri, reuniuni, educațional, sportiv
Forme de nișă	genealogic, ecoturistic, pescuit recreativ, turism accesibil
Forme condiționate de documentare și autorizare	balnear, cinegetic, pescuit organizat, recuperare medicală

Poziționarea recomandată este:

Stațiunea Turistică Deta – destinația termală și multiculturală a Banatului de Sud, în care patrimoniul, comunitățile, gastronomia, evenimentele și spațiile verzi formează experiențe autentice de weekend și proximitate.

9.1. Turism cultural și istoric

Turismul cultural și istoric constituie una dintre formele principale de turism care pot diferenția Deta în cadrul județului Timiș și al Regiunii Vest.

Resursele relevante sunt:

- Turnul Pompierilor;
- Muzeul Orașului Deta;
- ansamblul urban al străzilor Victoriei și Mihai Viteazul;
- clădirile cu valoare arhitecturală;
- istoria căii ferate;
- patrimoniul administrativ și comercial;
- evoluția industrială;
- situl arheologic Opătița–Călășturi;
- cimitirul istoric;

- monumentele și plăcile memoriale;
- istoria presei și a tipografiei locale;
- istoria pompierilor voluntari;
- memoria comunităților care au contribuit la dezvoltarea orașului.

Caracteristicile produsului cultural

Oferta culturală trebuie construită pe o narațiune cronologică și tematică, care să explice transformarea Detei:

1. de la locuirea preistorică și medievală;
2. la dezvoltarea târgului;
3. la reorganizarea habsburgică;
4. la orașul multicultural și comercial;
5. la nodul feroviar și industrial;
6. la orașul contemporan și stațiunea turistică.

În lipsa acestei legături, obiectivele riscă să fie percepute ca puncte izolate.

Produse recomandate

„Deta – 700 de ani de istorie”

Circuit pietonal cu durata de aproximativ două ore, care poate include:

- Turnul Pompierilor;
- muzeul;
- centrul urban;
- clădirile istorice;
- edificiile religioase;
- monumentele;
- Parcul Anton Kratzer.

„Deta industrială și tehnică”

Produs dedicat:

- căii ferate;
- Turnului Pompierilor;
- tipografiei;
- fabricilor istorice;
- dezvoltării energiei electrice;
- meșteșugurilor și meseriilor.

„Opătița arheologică”

Experiență de grup mic, organizată numai în condițiile protejării sitului, care poate cuprinde:

- introducere în muzeu;
- deplasare cu bicicleta sau microbuzul;
- prezentarea fortificației;
- interpretare digitală;
- peisajul rural;
- patrimoniul religios al satului.

Condiții de dezvoltare

- program de vizitare predictibil;
- ghizi formați;
- materiale multilingve;
- audioghid;
- hărți și coduri QR;

- tur virtual pentru Turnul Pompierilor;
- protejarea clădirilor;
- cercetare istorică;
- evitarea afirmațiilor neverificate;
- coordonarea între muzeu, administrație, culte și proprietari.

Turismul cultural trebuie să genereze venituri pentru conservare și să nu transforme patrimoniul într-un simplu decor pentru evenimente.

9.2. Turism multicultural și interetnic

Turismul multicultural reprezintă principala formă de diferențiere identitară a Detei.

Orașul a fost modelat de conviețuirea comunităților:

- română;
- germană;
- maghiară;
- sârbă;
- bulgară;
- romă;
- precum și de alte grupuri cu prezență locală.

Multiculturalitatea este vizibilă în:

- edificiile religioase;
- limbile și inscripțiile;
- arhitectură;
- cimitir;
- costume;
- muzică;
- dans;
- gastronomie;
- sărbători;
- relațiile cu localitățile din Serbia;
- memoria familiilor și a meseriilor.

Principiul de interpretare

Comunitățile nu trebuie prezentate ca elemente folclorice separate, ci ca participanți la construirea unei identități urbane comune.

Tema centrală trebuie să fie:

„Comunități diferite, un singur oraș bănățean.”

Produsul „Deta multiculturală”

Circuitul poate include:

1. Muzeul Orașului;
2. Biserica Romano-Catolică;
3. Biserica Ortodoxă Română;
4. Biserica Ortodoxă Sârbă;
5. Centrul Cultural;
6. cimitirul istoric;
7. case și clădiri reprezentative;
8. moment artistic;
9. degustare gastronomică.

Durata recomandată este de trei–patru ore, cu posibilitatea extinderii la o zi.

Experienţe asociate

- atelier de dans românesc, german, maghiar, sârb sau bulgar;
- prezentare a costumelor;
- demonstraţie gastronomică;
- povești orale;
- expoziţii temporare;
- concerte multiculturale;
- tururi în mai multe limbi;
- schimburi cu formaţii din Serbia;
- seri tematice dedicate câte unei comunităţi;
- program educațional pentru elevi.

Riscuri care trebuie evitate

- stereotipizarea comunităților;
- reprezentarea lor fără consultare;
- reducerea multiculturalității la costume și dans;
- favorizarea disproporţionată a unei singure comunităţi;
- folosirea unor simboluri fără acord;
- comercializarea excesivă a sărbătorilor religioase;
- prezentarea unor tradiții dispărute ca și cum ar fi practicate în prezent.

Turismul multicultural trebuie dezvoltat participativ, cu implicarea reprezentanților comunităților în proiectarea, prezentarea și evaluarea produselor.

9.3. Turism religios şi memorial

Deta dispune de un patrimoniu confesional concentrat și divers, care poate susține turismul religios, cultural și memorial.

Resursele principale sunt:

- Biserica Romano-Catolică;
- Biserica Ortodoxă Română;
- Biserica Ortodoxă Sârbă;
- biserica din Opătița;
- hramurile și rugile;
- cimitirul istoric;
- monumentele eroilor;
- plăcile și locurile comemorative;
- memoria comunităților istorice.

Turismul religios

Această formă poate fi dezvoltată prin:

- vizitarea edificiilor de cult;
- participarea respectuoasă la hramuri;
- concerte de muzică sacră;
- circuite confesionale;
- prezentarea patrimoniului artistic;
- vizite ale comunităților istorice;
- circuite comune cu biserici și mănăstiri din Banatul de Sud.

Circuitul „Trei biserici, mai multe tradiţii”

Circuitul poate explica:

- arhitectura fiecărui edificiu;

- istoria comunităților;
- calendarul religios;
- muzica;
- obiectele de cult;
- relația dintre credință și viața comunitară;
- contribuția cultelor la educație și solidaritate.

Turismul memorial și genealogic

Cimitirul istoric poate deveni nucleul unui produs de turism memorial și genealogic, destinat:

- descendenților familiilor plecate;
- cercetătorilor;
- turiștilor interesați de artă funerară;
- comunităților germane și maghiare;
- grupurilor culturale;
- elevilor.

Produsul poate include:

- hartă digitală a monumentelor;
- biografii;
- căutare după numele familiilor;
- tur ghidat;
- expoziție la muzeu;
- arhivă de fotografii;
- sprijin pentru cercetări genealogice.

Condiții de vizitare

- acordul cultelor;
- program clar;
- respectarea slujbelor;
- ținută și comportament adecvate;
- grupuri de dimensiuni reduse;
- protejarea ceremoniilor funerare;
- interzicerea activităților zgomotoase;
- materiale informative care explică regulile.

9.4. Turism gastronomic

Gastronomia este una dintre resursele cu cea mai mare capacitate de transformare rapidă într-un produs turistic comercializabil.

Specificul Detei provine din asocierea influențelor:

- românești;
- șvăbești;
- maghiare;
- sârbești;
- bulgărești;
- central-europene;
- balcanice.

Structura produsului gastronomic

Turismul gastronomic trebuie să includă:

- preparate;
- ingrediente;

- povești;
- gazde;
- producători;
- sărbători;
- tehnici de preparare;
- obiecte și ustensile;
- posibilitatea degustării și cumpărării.

O simplă listă de feluri de mâncare nu constituie produs turistic.

Produse recomandate

„Masa multiculturală din Deta”

Meniu degustare cu preparate inspirate de comunitățile locale, servit cu explicații despre origine și context.

„Banat Brunch – Deta”

Eveniment în grup restrâns, care poate integra:

- mic dejun și prânz;
- produse locale;
- tur cultural;
- demonstrații;
- dans;
- vizitarea unei gospodării sau case istorice;
- achiziția de produse.

„Prăjiturile de odinioară”

Atelier și concurs inspirat din patrimoniul german, maghiar, românesc și sârbesc.

„Ceaunul Banatului de Sud”

Eveniment gastronomic cu participarea unor echipe din România și Serbia, axat pe rețete, ingrediente locale și reducerea risipei alimentare.

„Coșul cu gusturi din Deta”

Pachet comercial care poate conține:

- gemuri;
- siropuri;
- miere;
- produse de panificație;
- brânzeturi;
- prăjituri;
- obiecte artizanale;
- caiet de rețete.

Condiții pentru dezvoltare

- inventarierea producătorilor;
- autorizarea activităților;
- trasabilitatea ingredientelor;
- respectarea normelor sanitare;
- meniuri traduse;
- opțiuni pentru alergii și regimuri alimentare;
- reducerea ambalajelor;
- utilizarea produselor sezoniere;
- stabilirea unei identități gastronomice unitare.

9.5. Turism de evenimente și festivaluri

Evenimentele reprezintă în prezent unul dintre principalii generatori de vizibilitate și fluxuri de vizitatori.

Portofoliul include sau poate include:

- Zilele Orașului;
- rugile comunităților;
- hramurile;
- Banat Brunch;
- competiții gastronomice;
- festivaluri folclorice;
- concerte;
- Olimpiada multiculturalității;
- competiții sportive;
- evenimente pentru copii;
- concursuri de pescuit;
- tururi cu bicicleta;
- manifestări de iarnă.

Problemele actuale ale turismului de evenimente

- participarea nu este măsurată unitar;
- majoritatea vizitatorilor pleacă în aceeași zi;
- rezervările de cazare nu sunt corelate cu programul;
- promovarea începe uneori prea târziu;
- calendarul nu este publicat suficient de devreme;
- impactul economic nu este evaluat;
- evenimentele pot produce presiune asupra parcului;
- lipsesc pachetele turistice complete;
- vizibilitatea pe piața sârbă este limitată.

Transformarea evenimentului în produs turistic

Fiecare eveniment major trebuie să dispună de:

- dată stabilită cu minimum șase luni înainte;
- identitate vizuală;
- pagină dedicată;
- program în mai multe limbi;
- pachete de cazare;
- transport;
- tururi ghidate;
- acces la ștrand;
- piață de produse locale;
- măsurarea participanților;
- chestionar de satisfacție;
- plan de mediu;
- plan de siguranță.

Eveniment-fanion

Se recomandă dezvoltarea evenimentului:

„Deta Multiculturală – Banatul în cinci voci”

Acesta poate reuni:

- muzică și dans;
- gastronomie;
- tururi ale orașului;
- program religios și memorial;
- piață a meșteșugarilor;
- expoziții;
- invitați din Serbia și Ungaria;
- activități pentru copii;
- conferințe și dezbateri;
- trasee cicloturistice;
- seri tematice.

Evenimentul trebuie programat astfel încât să nu se suprapună dezavantajos cu manifestările majore din Timișoara și din localitățile apropiate.

9.6. Turism termal, wellness și de agrement

Ștrandul Termal reprezintă principala infrastructură capabilă să atragă vizitatori printr-un produs recreativ repetitiv.

Forma de turism adecvată situației actuale este:

- turism termal-recreativ;
- wellness;
- înot;
- agrement pentru familii;
- programe de mișcare și relaxare.

Turismul balnear și tratamentul medical pot fi promovate numai după certificarea factorului natural, autorizarea serviciilor și existența personalului medical sau de recuperare necesar.

Produse recomandate

„O zi termală la Deta”

- acces la ștrand;
- masă;
- plimbare în parc;
- tur scurt în centru.

„Weekend termal și multicultural”

Ziua 1:

- sosire;
- acces la ștrand;
- cină multiculturală.

Ziua 2:

- muzeu;
- turul bisericilor;
- parc;
- brunch sau degustare.

„Deta Senior Wellness”

- cazare;
- acces termal;
- exerciții în apă;
- program de mișcare;
- alimentație adaptată;

- excursii scurte;
- servicii de recuperare, dacă sunt autorizate.

„Familie la Deta”

- cazare;
- bazin pentru copii;
- parc;
- joc de descoperire a orașului;
- atelier cultural;
- meniu pentru copii.

Condiții pentru competitivitate

- funcționare extinsă;
- rezervare online;
- vestiare moderne;
- calitate controlată a apei;
- zonă wellness;
- servicii pentru copii;
- accesibilitate;
- personal instruit;
- pachete cu cazarea;
- eficiență energetică;
- identitate vizuală;
- promovare în Timișoara și Serbia.

9.7. Turism verde, recreativ și ecoturistic

Deta nu este o destinație ecoturistică consacrată, însă dispune de resurse pentru activități verzi și de educație ecologică:

- Parcul Anton Kratzer;
- vegetația matură;
- cursul Bârdeanca;
- peisajul agricol;
- traseul Deta–Opătița;
- zonele acvatice antropice, după evaluare;
- păsările și fauna de câmpie;
- legătura cu ariile protejate din zona de influență.

Distincția necesară

Turismul verde poate fi dezvoltat imediat prin activități recreative cu impact redus.

Ecoturismul presupune cerințe suplimentare:

- grupuri mici;
- interpretare specializată;
- contribuție la conservare;
- impact controlat;
- implicarea comunității;
- monitorizarea biodiversității;
- ghizi instruiți.

Produse posibile

„Parcul viu”

Traseu dendrologic și educațional cu:

- arbori;
- păsări;
- apă;
- adaptare climatică;
- activități pentru copii.

„Peisajul Banatului de Sud”

Tur cu bicicleta prin Deta și Opătița, cu interpretarea agriculturii, a apei și a istoriei așezărilor.

„Ziua biodiversității la Deta”

Program pentru școli care poate include:

- observarea păsărilor;
- identificarea arborilor;
- analiza apei;
- colectare selectivă;
- atelier privind schimbările climatice.

„Deta fără mașină”

Pachet pentru vizitatori care sosesc cu trenul și utilizează mersul pe jos, bicicleta și transportul local.

9.8. Turism slow și experiențial

Turismul slow este compatibil cu scara și atmosfera orașului. Acesta nu urmărește vizitarea rapidă a unui număr mare de obiective, ci relația dintre vizitator, loc și comunitate.

Caracteristici

- grupuri mici;
- program relaxat;
- mers pe jos;
- bicicletă;
- interacțiune cu gazdele;
- gastronomie;
- povestiri;
- participare;
- timp petrecut în parc;
- cumpărarea produselor locale.

Experiențe propuse

- cafea și poveste despre oraș;
- vizită ghidată la muzeu;
- atelier de prăjituri;
- plimbare în parc;
- întâlnire cu un reprezentant al unei comunități;
- tur al cimitirului;
- cină cu preparate bănățene;
- deplasare cu bicicleta la Opătița;
- activitate în apă;
- tur fotografic.

Beneficii

- crește durata șederii;
- distribuie cheltuiala către mai mulți operatori;

- reduce aglomerarea;
- încurajează contactul cu locuitorii;
- este compatibil cu patrimoniul sensibil;
- poate funcționa în extrasezon;
- atrage public interesat de autenticitate.

9.9. Turism de weekend și de proximitate

Turismul de weekend trebuie să constituie piața prioritară pentru Deta.

Principalele bazine de proveniență sunt:

- Timișoara;
- localitățile județului Timiș;
- Arad;
- Reșița și Caraș-Severin;
- Vârșeț;
- localitățile din Voivodina.

Avantaje

- distanțe reduse;
- acces rutier și feroviar;
- costuri moderate;
- posibilitatea repetării vizitei;
- șstrand și agrement;
- evenimente;
- produse pentru familii;
- gastronomie;
- patrimoniu accesibil într-un timp scurt.

Pachete

„Deta într-o zi”

- muzeu;
- centru multicultural;
- prânz;
- parc;
- acces la șstrand sau activitate culturală.

„48 de ore la Deta”

Prima zi:

- sosire;
- tur cultural;
- gastronomie;
- eveniment sau program de seară.

A doua zi:

- șstrand;
- parc;
- Opătița;
- produse locale.

„Weekend fără mașină”

- sosire cu trenul;
- transfer sau traseu pietonal;
- cazare;

- bicicletă;
- tur ghidat;
- plecare cu trenul.

Promovarea trebuie realizată în special de joi până sâmbătă, când publicul decide frecvent deplasările scurte.

9.10. Turism de tranzit

Poziția pe axa Timișoara–Moravița–Serbia generează fluxuri de tranzit care pot fi transformate parțial în consum turistic.

În prezent, o mare parte a celor care traversează zona:

- nu opresc;
- opresc numai pentru alimentare sau masă;
- nu cunosc obiectivele;
- nu au informații privind cazarea;
- nu percep Deta ca destinație.

Obiectivul strategic

Transformarea unei părți a fluxului de tranzit în:

1. oprire de 30–60 de minute;
2. vizită de câteva ore;
3. înnoptare;
4. revenire planificată.

Produse pentru tranzit

Oprire de o oră

- Turnul Pompierilor;
- cafea;
- fotografie;
- hartă;
- achiziție de produse locale.

Oprire de trei ore

- muzeu;
- biserici;
- masă;
- parc.

Stopover de o noapte

- cazare;
- cină;
- tur de seară;
- mic dejun;
- plecare către Serbia sau Timișoara.

Măsuri

- panouri pe traseele de acces;
- informații în română, engleză și sârbă;
- parcare sigură;
- loc pentru autocare;
- rezervare rapidă;
- program de seară;
- oferte „last minute”;

- colaborare cu transportatori;
- promovare pe aplicațiile de navigație.

9.11. Turism transfrontalier România–Serbia

Turismul transfrontalier reprezintă una dintre oportunitățile majore ale Detei.

Apropierea frontierei și identitatea comună a Banatului permit dezvoltarea unor produse care depășesc simpla trecere a graniței.

Direcții de dezvoltare

- trasee culturale comune;
- festivaluri;
- schimburi între ansambluri;
- gastronomie;
- circuite religioase;
- cicloturism;
- turism sportiv;
- expoziții;
- promovare digitală comună;
- schimburi educaționale;
- turism genealogic;
- pachete Timișoara–Deta–Vârșeț.

Produse propuse

„Banatul fără frontiere culturale”

Circuit de două–trei zile care poate lega:

- Timișoara;
- Deta;
- Opătița;
- Moravița;
- Vârșeț;
- obiective culturale și gastronomice din Voivodina.

„Rugile Banatului”

Calendar comun al sărbătorilor religioase și comunitare.

„Gusturi de pe ambele părți ale frontierei”

Program cu producători, restaurante, demonstrații și piețe comune.

„Pedalând prin Banatul de Sud”

Traseu cicloturistic transfrontalier, dezvoltat numai după verificarea infrastructurii, a punctelor de frontieră și a condițiilor legale.

Condiții de succes

- parteneri stabili;
- produse concepute și implementate în comun;
- materiale bilingve;
- calendar coordonat;
- transport;
- informații privind documentele de călătorie;
- promovare în Serbia;
- analizarea timpilor de trecere a frontierei;
- standarde comune de calitate.

9.12. Cicloturism și mobilitate activă

Relieful plan și distanțele reduse oferă condiții favorabile pentru ciclism.

Cicloturismul poate conecta:

- centrul orașului;
- Parcul Anton Kratzer;
- Ștrandul Termal;
- gara;
- Opătița;
- Birda;
- Banloc;
- Denta;
- Moravița;
- traseele regionale.

Produse propuse

„Deta Urban Bike”

Circuit de aproximativ 8–12 km între principalele obiective.

„Deta–Opătița”

Traseu cultural și rural, destinat familiilor și bicicliștilor recreativi.

„Turul Banatului de Sud”

Circuit de o zi sau două zile către localitățile învecinate.

„Bike & Brunch”

Plimbare cu bicicleta urmată de experiență gastronomică.

Infrastructură necesară

- continuitatea pistelor;
- indicatoare;
- parcări sigure;
- puncte de reparații;
- închiriere de biciclete;
- biciclete electrice;
- hărți;
- apă potabilă;
- zone de odihnă;
- cazare bike-friendly;
- transportul bicicletelor cu trenul;
- puncte de încărcare pentru biciclete electrice.

Standard „Bike-friendly Deta”

Operatorii participanți trebuie să asigure:

- spațiu sigur de depozitare;
- unelte de bază;
- informații despre trasee;
- posibilitatea spălării echipamentului;
- mic dejun adaptat;
- rezervare flexibilă;
- acces la apă;
- contact pentru intervenții.

9.13. Turism sportiv

Turismul sportiv poate fi dezvoltat prin valorificarea competițiilor și infrastructurii existente:

- fotbal;
- handbal;
- badminton;
- ciclism;
- alergare;
- înot;
- pescuit;
- competiții auto și moto;
- activități școlare.

Categorii de participanți

- sportivi;
- antrenori;
- arbitri;
- familii;
- suporteri;
- voluntari;
- organizatori.

O competiție poate genera înnoptări dacă:

- durează minimum două zile;
- este anunțată din timp;
- include participanți din alte județe sau țări;
- dispune de pachete de cazare;
- oferă masă și transport;
- este asociată cu activități pentru însoțitori.

Produse posibile

- cantonamente pentru grupuri mici;
- turnee juvenile;
- cros urban;
- concurs de ciclism;
- evenimente de înot;
- activități sportive româno-sârbe;
- tabere pentru copii;
- programe „sport șiștrand”.

Condiții

- siguranță;
- asistență medicală;
- vestiare;
- grupuri sanitare;
- omologarea spațiilor;
- capacitate de cazare;
- calendar predictibil;
- transport;
- măsurarea impactului.

9.14. Turism cinegetic și pescuit sportiv – în condițiile legii

Această formă trebuie tratată ca produs de nișă și numai după clarificarea cadrului legal și a resurselor efectiv disponibile.

Pescuit sportiv

Existența unor concursuri locale arată interes pentru pescuit recreativ. Dezvoltarea produsului este posibilă dacă sunt identificate:

- suprafețele de apă autorizate;
- administratorii;
- speciile;
- regimul de acces;
- taxele;
- perioadele;
- capacitatea;
- siguranța malurilor;
- condițiile de protecție a mediului.

Produsele pot include:

- concursuri;
- activități pentru copii;
- „catch and release”;
- educație privind ecosistemele;
- pachete pescuit–cazare;
- fotografie și observarea naturii.

Turism cinegetic

Nu trebuie promovat ca produs al Detei fără:

- identificarea fondului cinegetic;
- acordul gestionarului;
- evaluarea efectivelor;
- infrastructură;
- autorizații;
- respectarea cotelor și perioadelor legale;
- servicii specializate;
- analizarea compatibilității cu protecția biodiversității.

Pentru profilul Detei este mai potrivită dezvoltarea observării faunei și a fotografiei decât poziționarea puternică prin vânătoare.

9.15. Turism de afaceri, reuniuni și delegații

Activitatea industrială, comercială, administrativă și poziția microregională generează cerere pentru:

- delegații;
- întâlniri;
- instruiri;
- conferințe mici;
- evenimente de firmă;
- cazare pentru lucrători și specialiști;
- reuniuni ale instituțiilor și organizațiilor.

Acest segment poate explica o parte a șederilor mai lungi înregistrate în ultimii ani.

Avantaje

- existența structurilor de cazare;

- săli și spații pentru evenimente;
- restaurante;
- acces rutier;
- apropiere de Timișoara și Serbia;
- costuri potențial mai reduse;
- mediu liniștit;
- posibilitatea combinării muncii cu agrementul.

Produsul „Meet in Deta”

Pachet pentru grupuri de 10–100 de persoane:

- sală;
- echipament;
- internet;
- cazare;
- masă;
- transfer;
- program cultural;
- acces la ștrand;
- activitate de echipă;
- facturare unitară.

Bleisure

Vizitatorii profesionali trebuie încurajați să prelungească ședera prin:

- acces la ștrand;
- tururi de seară;
- gastronomie;
- evenimente;
- excursii în microregiune;
- pachet pentru însoțitori.

9.16. Turism educațional, pentru familii și tineret

Deta poate dezvolta programe pentru:

- școli;
- licee;
- universități;
- familii;
- tabere;
- schimburi româno-sârbe;
- grupuri de cercetași;
- organizații de tineret.

Teme educaționale

- arheologie;
- istorie locală;
- multiculturalitate;
- religie și toleranță;
- biodiversitate;
- apă;
- schimbări climatice;
- presă și tipografie;
- pompieri;

- gastronomie;
- sport;
- mobilitate verde.

Programul „Școala multiculturală Deta”

Poate include:

1. vizită la muzeu;
2. atelier de limbă și tradiții;
3. turul bisericilor;
4. activitate în parc;
5. atelier gastronomic;
6. joc de orientare;
7. spectacol sau demonstrație.

Programul „Micul arheolog”

- introducere în muzeu;
- prezentarea sitului Opătița;
- replici și materiale educaționale;
- desen și reconstrucție digitală;
- reguli privind protejarea patrimoniului.

Pachete pentru familii

- cazare în camere familiale;
- ștrand;
- parc;
- muzeu;
- meniu pentru copii;
- activități de weekend;
- reduceri integrate;
- hartă tip joc;
- recompense digitale.

9.17. Turism accesibil și incluziv

Turismul incluziv urmărește participarea persoanelor cu:

- dizabilități locomotorii;
- deficiențe de vedere;
- deficiențe de auz;
- dizabilități intelectuale;
- afecțiuni temporare;
- vârstă înaintată;
- familii cu copii mici.

Accesibilitatea trebuie integrată în proiectarea tuturor produselor, nu tratată ca serviciu separat.

Cerințe

Înainte de vizită

- informații clare despre acces;
- fotografii;
- descrierea treptelor și rampelor;
- posibilitatea solicitării asistenței;
- rezervare accesibilă;

- informații privind parcările.

În timpul vizitei

- trasee fără obstacole;
- grupuri sanitare adaptate;
- locuri de odihnă;
- lift sau soluții alternative;
- materiale audio;
- subtitrări;
- contrast vizual;
- personal instruit;
- meniuri ușor de citit.

După vizită

- formular accesibil;
- posibilitatea semnalării problemelor;
- răspuns la reclamații;
- actualizarea informațiilor.

Produse incluzive

- tur senzorial al muzeului;
- tur audio al centrului;
- replici tactile;
- program termal pentru mobilitate redusă;
- evenimente cu interpretare mimico-gestuală;
- traseu accesibil în parc;
- tur virtual al nivelurilor inaccesibile ale Turnului Pompierilor.

9.18. Circuite, trasee tematice și pachete integrate

9.18.1. Circuite locale

Circuitul 1 – „Deta multiculturală”

Durată: 2,5–3 ore.

Conținut:

- muzeu;
- Turnul Pompierilor;
- biserici;
- Centrul Cultural;
- clădiri istorice;
- degustare.

Circuitul 2 – „Memoria Detei”

Durată: 2 ore.

Conținut:

- monumentele eroilor;
- cimitirul;
- personalități;
- istoria pompierilor;
- arhiva muzeului.

Circuitul 3 – „Deta termală și verde”

Durată: o zi.

Conținut:

- parc;
- ștrand;
- promenadă;
- activități sportive;
- masă.

Circuitul 4 – „Deta industrială”

Durată: 1,5–2 ore.

Conținut:

- gara;
- Turnul Pompierilor;
- tipografia;
- amplasamentele industriale;
- fotografii istorice.

Circuitul 5 – „Opătița arheologică și rurală”

Durată: jumătate de zi.

Conținut:

- traseu velo;
- sit arheologic;
- biserică;
- peisaj;
- produse locale.

9.18.2. Circuite microregionale

„Banatul de Sud multicultural”

Deta–Banloc–Partoș–Denta–Moravița.

„Patrimoniu și spiritualitate”

Deta–Birda–Mănăstirea Săraca–Partoș–Banloc.

„Castele, conace și târguri bănățene”

Deta–Banloc–Foeni–Ciacova.

Obiectivele din alte UAT-uri trebuie prezentate drept resurse partenere, nu ca obiective ale Stațiunii Deta.

9.18.3. Pachete integrate

Pachet de o zi

- tur ghidat;
- prânz;
- muzeu;
- parc;
- ștrand.

Pachet de două zile

- cazare;
- cină;
- tur multicultural;
- ștrand;
- Opătița;
- brunch.

Pachet de trei zile

Ziua 1: Deta culturală.
Ziua 2: agrement termal și gastronomie.
Ziua 3: circuit microregional sau Serbia.

Pachet pentru grupuri școlare

- transport;
- muzeu;
- atelier;
- parc;
- masă;
- activitate sportivă.

Pachet pentru seniori

- cazare;
- termal;
- recuperare autorizată;
- plimbare;
- alimentație adaptată;
- program cultural.

Pachet corporate

- reuniune;
- masă;
- cazare;
- program de echipă;
- ștrand;
- tur cultural.

Cerințe comerciale

Fiecare pachet trebuie să precizeze:

- publicul;
- durata;
- capacitatea;
- programul;
- prețul;
- serviciile incluse;
- condițiile de anulare;
- nivelul de accesibilitate;
- limbile disponibile;
- operatorul responsabil;
- modalitatea de rezervare.

9.19. Designul experienței turistice înainte, în timpul și după vizită

Experiența turistică nu începe la sosirea în Deta și nu se încheie la plecare. Ea include toate interacțiunile vizitatorului cu destinația.

9.19.1. Etapa anterioară vizitei

Vizitatorul trebuie să poată identifica rapid:

- ce poate face;
- unde poate dormi;
- unde poate mânca;

- cum poate ajunge;
- ce evenimente au loc;
- cât costă;
- ce program au obiectivele;
- dacă serviciile sunt accesibile;
- ce reguli există;
- cum poate rezerva.

Instrumente

- portal „Visit Deta”;
- Google Maps actualizat;
- calendar;
- rezervări;
- conținut video;
- hărți;
- materiale în română, engleză, germană, maghiară și sârbă;
- răspuns rapid la întrebări;
- pachete clare.

Probleme de evitat

- programe neactualizate;
- numere de telefon inactive;
- informații diferite pe mai multe pagini;
- fotografii vechi;
- lipsa tarifelor;
- imposibilitatea rezervării;
- prezentarea unor servicii care nu funcționează.

9.19.2. Sosirea în destinație

Primele elemente observate sunt:

- panoul de intrare;
- starea drumului;
- curățenia;
- orientarea;
- parcarea;
- gara sau stația;
- imaginea centrului;
- accesul la informație.

Standard de primire

- panouri clare;
- hartă;
- semnalizare;
- punct de informare;
- parcare;
- grup sanitar;
- spațiu de odihnă;
- acces la internet;
- date privind evenimentele;
- contact de urgență.

9.19.3. Experienţa în timpul vizitei

Calitatea este determinată de:

- ospitalitate;
- curățenie;
- program;
- accesibilitate;
- ghidaj;
- limbă;
- siguranță;
- orientare;
- diversitatea activităților;
- raport calitate–preț;
- posibilitatea plății;
- integrarea serviciilor.

Momente critice

- găsirea parcării;
- accesul la grup sanitar;
- intrarea în muzeu;
- deplasarea între centru și ștrand;
- obținerea unei mese după un anumit interval orar;
- accesul la farmacie;
- rezervarea unei activități;
- gestionarea ploii sau caniculei;
- informația privind frontiera.

Principiul „o experiență principală și două complementare”

Fiecare vizită trebuie să combine:

- o motivație principală;
- minimum două activități secundare.

Exemple:

- ștrand + muzeu + gastronomie;
- eveniment + cazare + tur;
- delegație + parc + cină;
- ciclism + Opătița + brunch.

9.19.4. Etapa de după vizită

După plecare, destinația trebuie să mențină relația prin:

- mesaj de mulțumire;
- solicitare de feedback;
- recenzie;
- fotografii;
- calendarul următoarelor evenimente;
- ofertă pentru revenire;
- newsletter;
- produse locale comandabile;
- comunitate online.

9.19.5. Monitorizarea experienței

Trebuie urmărite:

Indicator	Modalitate
Satisfacția generală	Scor 1–5

Indicator	Modalitate
Intenția de revenire	Procent
Recomandarea destinației	NPS
Curățenia	Scor
Orientarea	Scor
Cazarea	Scor
Gastronomia	Scor
Ștrandul	Scor
Evenimentele	Scor
Accesibilitatea	Audit și feedback
Reclamațiile	Număr și timp de soluționare
Cheltuiala	Chestionar
Durata vizitei	Ore/zile
Activități utilizate	Număr/vizitator

9.19.6. Standardul local de experiență

Se recomandă adoptarea unui standard „Experiența Visit Deta”, cu cerințe pentru:

- informație actualizată;
- răspuns în maximum 24 de ore;
- primire cordială;
- curățenie;
- materiale multilingve;
- accesibilitate;
- transparența prețurilor;
- gestionarea reclamațiilor;
- recomandarea altor servicii locale;
- promovarea produselor locale;
- reducerea deșeurilor;
- colectarea feedbackului.

9.20. Concluzii privind portofoliul de produse turistice

Deta dispune de suficiente resurse pentru dezvoltarea unui portofoliu turistic diversificat, dar acesta trebuie concentrat în jurul câtorva direcții clare.

Formele prioritare

Prioritatea I – Produse identitare

- turism multicultural;
- turism cultural;
- turism gastronomic;
- turism de evenimente.

Acestea diferențiază Deta de alte localități și trebuie să formeze nucleul brandului.

Prioritatea a II-a – Produse generatoare de ședere

- turism termal și wellness;
- turism de weekend;
- turism de afaceri;
- turism sportiv;
- turism pentru seniori și familii.

Acestea pot genera cazare și consum repetitiv.

Prioritatea a III-a – Produse de conectare teritorială

- cicloturism;
- turism transfrontalier;
- turism de tranzit;
- circuite microregionale;
- turism slow.

Acestea integrează Deta în Banatul de Sud și în relația România–Serbia.

Prioritatea a IV-a – Produse de nișă

- genealogie;
- arheologie;
- turism memorial;
- educație ecologică;
- pescuit sportiv;
- turism accesibil.

Acestea pot atrage grupuri specializate și pot reduce sezonalitatea.

Portofoliul strategic recomandat

Produs-umbrelă	Componente
Deta multiculturală	muzeu, biserici, comunități, costume, dans, gastronomie
Deta termală și verde	șirand, parc, wellness, sport, familie
Memoria Detei	cimitir, monumente, presă, industrie, genealogie
Opătița arheologică și rurală	sit, biserică, peisaj, bicicletă, produse locale
Gusturile Banatului de Sud	brunch, producători, rețete, competiții
Deta–Serbia	evenimente, cultură, gastronomie, circuite și schimburi
Weekend la Deta	cazare, agrement, patrimoniu, masă și evenimente
Meet in Deta	reuniuni, delegații, cazare, gastronomie și agrement

Condiții pentru transformarea resurselor în produse

1. stabilirea unui operator sau coordonator pentru fiecare produs;
2. definirea publicului-țintă;
3. program și durată;
4. tarif;
5. posibilitate de rezervare;
6. capacitate maximă;
7. responsabilități;
8. siguranță și accesibilitate;
9. materiale multilingve;
10. indicatori de performanță;
11. feedback;
12. actualizare anuală.

Aprecierea finală

Deta nu trebuie să urmărească dezvoltarea simultană și nediferențiată a tuturor formelor de turism. Resursele administrative și financiare trebuie concentrate asupra produselor care exprimă cel mai bine identitatea locală și care pot genera ședere, consum și revenire.

Nucleul competitiv este format din:

multiculturalitate + patrimoniu + termal + gastronomie + evenimente + poziție transfrontalieră.

Obiectivul perioadei 2026–2035 este transformarea acestor componente într-o experiență coerentă, rezervabilă și măsurabilă, astfel încât vizitatorul să nu perceapă Deta doar ca punct de tranzit sau loc al unui singur eveniment, ci ca destinație în care poate petrece în mod justificat două–trei zile.

Portofoliul recomandat susține evoluția Detei către o stațiune turistică urbană de interes local, autentică, accesibilă, multiculturală și orientată către calitatea experienței, nu către turismul de masă.

CAPITOLUL X – ANALIZA CONCURENȚIALĂ ȘI POZIȚIONAREA TERITORIALĂ

Considerații introductive

Analiza concurențială a Stațiunii Turistice Deta urmărește identificarea destinațiilor care concurează pentru aceleași categorii de vizitatori, dar și a localităților cu care Deta poate construi produse turistice regionale și transfrontaliere.

Concurența turistică nu se manifestă numai între localități cu același statut juridic. Un vizitator care intenționează să petreacă o zi sau un weekend în Banat poate alege între:

- un city-break cultural în Timișoara;
- un sejur balnear la Buziaș;
- o vizită multiculturală la Jimbolia;
- un program termal-recreativ la Călacea;
- o deplasare culturală și viticolă la Vršac;
- un eveniment la Sânnicolau Mare;
- o excursie gastronomică la Recaș;
- agrement în zona Lacului Surduc;
- un circuit cultural și religios în Banloc–Partoș;
- un weekend multicultural și termal-recreativ la Deta.

În lista oficială actualizată a stațiunilor turistice, Buziaș figurează ca stațiune turistică de interes național, în timp ce Deta, Călacea, Sânnicolau Mare și Zona turistică a orașului Jimbolia sunt stațiuni turistice de interes local. Lista structurilor și destinațiilor autorizate era actualizată în SITUR la 20 iulie 2026.

Analiza demonstrează că Deta nu trebuie să încerce să reproducă oferta Timișoarei, caracterul medical-balnear al Buziașului, profilul muzeal al Jimboliei sau produsul viticol consacrat al Vršacului. Poziția competitivă realistă trebuie construită prin asocierea elementelor pe care celelalte destinații nu le reunesc în aceeași formă:

multiculturalitate vie + agrement termal + oraș mic și accesibil + proximitatea frontierei cu Serbia + evenimente comunitare + experiențe slow.

10.1. Metodologia analizei concurențiale

10.1.1. Obiectivul analizei

Analiza urmărește:

1. identificarea concurenților direcți și indirecți;
2. evaluarea maturității ofertelor turistice;
3. identificarea avantajelor și decalajelor Detei;
4. delimitarea domeniilor în care este recomandată competiția;
5. identificarea domeniilor în care este mai eficientă cooperarea;
6. fundamentarea poziționării și a propunerii de valoare;
7. evitarea construirii unei identități turistice generale și ușor de imitat.

10.1.2. Tipurile de concurență

Concurența directă

Este reprezentată de destinațiile care urmăresc aceleași piețe și oferă produse apropiate:

- Buziaș – agrement termal, wellness și sejur de proximitate;
- Jimbolia – patrimoniu multicultural și turism de frontieră;
- Călacea – agrement termal și recuperare;
- Sânnicolau Mare – oraș mic multicultural, de frontieră;
- Vršac – patrimoniu multicultural, evenimente și turism transfrontalier.

Concurența indirectă

Este reprezentată de destinațiile care satisfac aceeași nevoie de călătorie printr-un produs diferit:

- Timișoara – city-break, cultură, evenimente și gastronomie;
- Recaș – vin și gastronomie;
- Lacul Surduc – natură și agrement acvatic;
- Banloc–Partoș – patrimoniu și turism religios;
- localitățile rurale din sudul județului – evenimente, gastronomie și turism rural.

Concurența pentru timpul liber

Deta concurează inclusiv cu:

- centre comerciale;
- baze de agrement;
- piscine;
- restaurante;
- evenimente urbane;
- activități de familie;
- deplasări de o zi în Serbia.

Astfel, competiția nu se limitează la stațiunile turistice, ci include toate alternativele pentru cheltuirea timpului și bugetului de weekend.

10.1.3. Criteriile de evaluare

Destinațiile sunt analizate prin următoarele criterii:

Criteriu	Conținut
Resurse turistice	diversitate, autenticitate, unicitate și stare de valorificare
Accesibilitate	acces rutier, feroviar, aerian și transfrontalier
Cazare	volum, diversitate, clasificare, calitate și posibilitate de rezervare
Servicii	alimentație, agrement, cultură, sănătate, informare și transport
Evenimente	frecvență, notorietate, capacitate de atragere și continuitate
Vizibilitate	brand, website, social media, presă și platforme turistice
Experiență	posibilitatea construirii unui sejur coerent și rezervabil
Cooperare	integrarea în circuite regionale și transfrontaliere
Reziliență sezonieră	capacitatea de a atrage vizitatori pe tot parcursul anului
Management	existența unei structuri de promovare și monitorizare

10.1.4. Scala de evaluare

Evaluarea comparativă utilizează o scară de la 1 la 5:

- **1 – foarte redus**;
- **2 – redus**;
- **3 – mediu**;

- **4 – ridicat**;
- **5 – foarte ridicat**.

Scorurile sunt instrumente de analiză strategică, nu clasificări oficiale. Acestea reflectă maturitatea comparativă a destinațiilor la momentul elaborării strategiei.

10.1.5. Limitele analizei

Comparația este influențată de:

- diferențele de dimensiune dintre localități;
- lipsa unor statistici locale complete;
- diferențele dintre evidențele SITUR, INS și cele administrative;
- caracterul transfrontalier al Vršacului;
- modificarea programelor și a serviciilor;
- existența unor proiecte aflate încă în execuție;
- diferențele de buget și capacitate instituțională.

Deta nu trebuie comparată cu Timișoara prin volumul fluxurilor, ci prin capacitatea de a capta o parte din acestea și de a oferi o experiență complementară.

10.2. Timișoara – pol turistic regional și sursă de fluxuri

Timișoara este principalul pol turistic, cultural, economic, universitar, aeroportuar și de servicii al Regiunii Vest. Orașul dispune de o organizație de management al destinației, centru de informare turistică, calendar permanent de evenimente, ofertă extinsă de cazare și alimentație, muzee, spații culturale, infrastructură MICE și o prezență digitală profesionistă. Platforma oficială promovează orașul ca destinație urbană și culturală și prezintă un calendar extins de festivaluri, expoziții, conferințe și programe sezoniere.

Programul turistic din 2026 confirmă capacitatea Timișoarei de a menține fluxuri în mai multe sezoane, prin târguri, expoziții, festivaluri în aer liber, muzee, evenimente pentru familii și campanii tematice.

10.2.1. Avantajele competitive ale Timișoarei

- notorietate națională și internațională;
- acces aerian;
- capacitate mare de cazare;
- patrimoniu urban și arhitectural;
- ofertă muzeală;
- evenimente cu public numeros;
- gastronomie diversificată;
- viață de noapte;
- infrastructură pentru conferințe;
- organizație de management al destinației;
- website turistic multilingv;
- ghizi și tururi organizate;
- capacitate ridicată de promovare.

10.2.2. Presiunea concurențială asupra Detei

Timișoara concurează cu Deta pentru:

- excursiile de weekend ale locuitorilor din județ;
- participanții la evenimente;
- turiștii culturali;
- familiile;
- clienții corporate;
- grupurile școlare;

- vizitatorii internaționali.

Pentru un turist care dispune de o singură zi, Timișoara oferă mai multe activități, servicii și variante de rezervare. Deta nu poate concura prin cantitate sau diversitatea metropolitană.

10.2.3. Timișoara ca sursă de fluxuri

Timișoara este însă și cea mai importantă piață pentru Deta:

- rezidenții municipiului pot efectua excursii de o zi;
- turiștii cazați în Timișoara pot fi atrași în circuite;
- aeroportul oferă acces internațional;
- instituțiile culturale și universitățile pot furniza parteneri;
- operatorii de turism pot introduce Deta în excursii regionale;
- evenimentele din Timișoara pot genera prelungiri ale șederii în județ.

10.2.4. Răspunsul strategic al Detei

Deta trebuie promovată către publicul din Timișoara ca:

- escapadă de o zi;
- weekend liniștit;
- destinație pentru familii;
- experiență multiculturală de grup mic;
- program termal-recreativ;
- excursie gastronomică;
- oprire pe traseul spre Serbia.

Produsul nu trebuie formulat ca alternativă la Timișoara, ci ca extensie:

„Ai descoperit capitala Banatului; continuă experiența în Banatul de Sud.”

10.3. Buziaș – concurență și complementaritate în agrement și turism balnear

Buziaș este stațiune turistică de interes național și deține un profil balnear consacrat. Oferta este construită în jurul apelor minerale, tratamentului, parcului stațiunii, patrimoniului balnear și structurilor de cazare și recuperare. Documentele oficiale locale menționează Stațiunea de Tratament Balnear Buziaș și dezvoltarea infrastructurii pentru turism balnear.

10.3.1. Avantajele competitive ale Buziașului

- statut de interes național;
- notorietate balneară;
- factori naturali de cură documentați;
- tratament medical;
- ofertă pentru seniori;
- parc balnear;
- patrimoniu arhitectural specific;
- structuri de cazare mai bine adaptate sejururilor;
- capacitate de funcționare în extrasezon;
- asociere clară între destinație și sănătate.

10.3.2. Concurența directă cu Deta

Buziaș concurează pentru:

- turiștii seniori;
- vizitatorii interesați de wellness;
- familiile care caută apă și agrement;
- sejururile scurte din Timișoara;
- grupurile de recuperare;
- turiștii interesați de parcuri și promenadă.

În raport cu Buziaș, Deta are o poziție mai slabă în privința:

- documentării factorilor naturali;
- serviciilor medical-balneare;
- notorietății;
- capacității de cazare;
- pachetelor de tratament;
- duratei tradiționale a sejururilor.

Deta nu trebuie să utilizeze o poziționare de tipul „stațiune balneară”, în lipsa documentației și infrastructurii comparabile.

10.3.3. Domeniul de diferențiere

Deta poate concura printr-un produs diferit:

- apă termală utilizată recreativ;
- experiență de familie;
- patrimoniu multicultural;
- turism de evenimente;
- proximitatea Serbiei;
- oraș compact;
- gastronomie și tradiții;
- sejur flexibil de una–două nopți.

Formula potrivită este:

Buziaș – sănătate balneară și patrimoniu de stațiune;
Deta – relaxare termală, patrimoniu multicultural și experiență de frontieră.

10.3.4. Complementaritate

Cele două destinații pot fi integrate într-un traseu:

„Apele și orașele Banatului”

- Timișoara;
- Buziaș;
- Deta;
- Călacea;
- componentă gastronomică și culturală.

Deta trebuie să evite suprapunerea ofertelor medicale și să completeze produsul prin patrimoniu și multiculturalitate.

10.4. Jimbolia – patrimoniu multicultural și turism de proximitate

Zona turistică a orașului Jimbolia este atestată ca stațiune turistică de interes local. Orașul are acces rutier și feroviar, este amplasat în apropierea frontierei cu Serbia și dispune de un patrimoniu muzeal și multicultural bine conturat.

Jimbolia beneficiază de:

- Muzeul „Stefan Jäger”;
- Muzeul Pompierilor „Sfântul Florian”;
- Muzeul Presei „Sever Bocu”;
- Casa Memorială „Petre Stoica”;
- patrimoniu feroviar;
- patrimoniu șvăbesc;
- edificii religioase;
- cimitir multietnic și pluriconfesional;
- traseu urban și publicații dedicate orașului.

10.4.1. Avantajele competitive ale Jimboliei

- ofertă muzeală diversificată;
- patrimoniu șvăbesc bine documentat;
- instituții memoriale distincte;
- tradiție editorială și culturală;
- apropierea frontierei;
- acces feroviar internațional istoric;
- circuit urban deja descris;
- identitate multiculturală recognoscibilă;
- patrimoniu funerar pluriconfesional.

10.4.2. Concurența cu Deta

Jimbolia concurează direct pentru:

- turiști culturali;
- grupuri școlare;
- turiști genealogici;
- vizitatori interesați de comunitatea germană;
- excursii de o zi din Timișoara;
- turism de frontieră;
- proiecte multiculturale.

În ceea ce privește muzeele, Jimbolia are în prezent un portofoliu mai diversificat și mai ușor de transformat în trasee tematice.

10.4.3. Avantajul Detei față de Jimbolia

Deta dispune de:

- Ștrand Termal;
- Parcul Anton Kratzer;
- o concentrare compactă a patrimoniului confesional;
- situl arheologic de la Opătița;
- relație directă cu axa Timișoara–Moravița–Vršac;
- posibilitatea combinării culturii cu agrementul;
- produs mai potrivit pentru familii și weekend.

10.4.4. Complementaritate

Cele două orașe pot dezvolta produsul:

„Micile orașe multiculturale ale Banatului”

Teme comune:

- șvabii bănățeni;
- pompierii voluntari;
- presa și tiparul;
- cimitirele istorice;
- căile ferate;
- bisericile;
- memoria comunităților;
- gastronomia.

Deta ar furniza componenta termală și de evenimente, iar Jimbolia componenta muzeală și memorială aprofundată.

10.5. Vršac – concurență și oportunitate transfrontalieră

Vršac reprezintă cel mai puternic concurent transfrontalier al Detei. Orașul dispune de o ofertă turistică matură, bazată pe:

- Dealul Vršacului;
- Cetatea și Turnul Vršac;
- patrimoniul urban;
- Catedrala Sfântul Nicolae;
- Biserica Sfântul Gerard;
- Palatul Episcopal;
- Muzeul Orașului;
- Casa Sterija;
- Mănăstirea Mesić;
- podgorii;
- crame;
- gastronomie;
- evenimente viticole.

Vršac este promovat la nivel național în Serbia prin asocierea dintre patrimoniu, peisaj, cultură și vin. Zilele Culesului Strugurilor și traseele cramelor consolidează o identitate turistică ușor de recunoscut.

10.5.1. Avantajele competitive ale Vršacului

- relief distinct și puncte panoramice;
- cetate și turn cu notorietate;
- patrimoniu religios monumental;
- muzeu și personalități culturale;
- produs viticol matur;
- crame vizitabile;
- eveniment-fanion;
- vizibilitate națională;
- ofertă urbană mai amplă;
- posibilitatea unui sejur de minimum două zile.

10.5.2. Presiunea concurențială

Vršac poate atrage:

- vizitatorii sârbi care altfel ar veni la Deta;
- turiștii din România interesați de o excursie peste frontieră;
- publicul festivalurilor;
- turiștii gastronomici;
- grupurile culturale;
- vizitatorii interesați de patrimoniu religios.

Deta nu poate concura cu Vršac prin:

- relief;
- vin;
- monumente de scară mare;
- notorietatea evenimentului viticol;
- maturitatea promovării.

10.5.3. Avantajele Detei în relația cu Vršac

Deta poate oferi:

- acces la infrastructură termală;
- experiență urbană mai liniștită;

- patrimoniul comunităților română, germană, maghiară, sârbă și bulgară;
- acces către Timișoara;
- produse de familie;
- relația cu Opătița și microregiunea;
- costuri potențial mai reduse;
- evenimente româno-sârbe de dimensiune apropiată de comunitate.

10.5.4. De la concurenţă la cooperare

Vršac trebuie tratat simultan ca:

- piață emitentă;
- concurent;
- partener;
- atracție complementară.

Produsul recomandat este:

„Două turnuri, două ţări, un singur Banat”

Componente:

- Turnul Pompierilor din Deta;
- Turnul Vršacului;
- biserici;
- muzee;
- gastronomie;
- vin;
- apă termală;
- ansambluri folclorice;
- transport transfrontalier;
- două nopți de cazare distribuite între cele două destinații.

10.6. Sânnicolau Mare, Călacea şi alte destinaţii relevante din Timiş şi Banat

10.6.1. Sânnicolau Mare

Sânnicolau Mare este stațiune turistică de interes local din anul 2020. Este cel mai vestic oraș al României, oraș de frontieră și centru urban cu tradiție multiculturală. Administrația locală implementează în 2026 un proiect amplu de regenerare a zonei centrale, cu modernizarea spațiului public și iluminat arhitectural.

Orașul promovează activități culturale românești, germane, maghiare și sârbe, iar evenimentele și proiectele locale valorifică multiculturalitatea și relațiile transfrontaliere.

Concurenţă cu Deta

- profil de oraș mic și multicultural;
- poziție de frontieră;
- turism de proximitate;
- evenimente;
- regenerare urbană;
- piață comună din Timișoara și vestul județului.

Diferenţierea Detei

- resursă termal-recreativă;
- relație mai directă cu Serbia;
- Parcul Anton Kratzer;
- sit arheologic;
- patrimoniu funerar;

- concentrarea obiectivelor într-un circuit compact.

10.6.2. Călacea

Călacea este stațiune turistică de interes local, situată pe teritoriul comunei Orțișoara. Documentele județene o caracterizează drept stațiune cu factori naturali terapeutici, funcționare permanentă și profil balnear.

Avantaje competitive

- profil termal și de recuperare;
- tradiție balneară;
- apropierea de Timișoara;
- funcționare permanentă;
- cadru mai retras;
- public fidel, în special seniori și familii.

Limitări concurențiale

- ofertă culturală și urbană redusă;
- vizibilitate digitală limitată;
- evenimente cu notorietate redusă;
- integrare regională insuficientă;
- dependență de produsul termal.

Relația cu Deta

Călacea este concurent direct pentru agrementul termal de proximitate, dar Deta are avantajul unei experiențe urbane și multiculturale mai ample.

10.6.3. Recaș

Recaș este relevant prin podgorii, crame, degustări și proximitatea Timișoarei. Consiliul Județean Timiș promovează podgoriile Recașului drept cea mai cunoscută zonă viticolă a județului.

Recaș nu este un concurent direct pentru turismul termal, dar concurează pentru:

- excursii gastronomice;
- grupuri corporate;
- evenimente private;
- turiști de weekend;
- vizitatori internaționali cazați în Timișoara.

Pentru Deta, Recaș este în principal un partener pentru un circuit gastronomic și viticol.

10.6.4. Lacul Surduc și Fârdea

Zona Lacului Surduc este un concurent pentru agrementul estival, activitățile în natură, ciclism și petrecerea timpului liber. În 2026, Consiliul Județean Timiș a aprobat un cadru de parteneriat pentru dezvoltarea zonei turistice și de agrement de pe malul lacului, ceea ce indică o posibilă creștere viitoare a presiunii concurențiale.

Surduc oferă natură și agrement acvatic, în timp ce Deta oferă patrimoniu, evenimente și bază termală controlată. Cele două produse sunt diferite și pot fi promovate în cadrul unei oferte județene comune.

10.6.5. Banloc–Partoș

Banloc și Partoș sunt relevante prin patrimoniul construit, memoria familiei Mocioni, Mănăstirea Partoș și peisajul rural. Proiectele de investiții în Conacul Banloc urmăresc valorificarea culturală și turistică pe termen lung.

Deta poate funcționa ca:

- punct de cazare;
- centru de informare;
- punct de plecare pentru excursii;
- furnizor de alimentație și servicii;
- centru pentru circuitele culturale ale Banatului de Sud.

10.6.6. EuroVelo 13 și destinațiile de frontieră

Proiectul județean „Inclusive Border Cycling” dezvoltă componenta timișeană a traseului EuroVelo 13 și conectează peste 20 de localități de frontieră, patrimoniul cultural și memoria fostei Cortine de Fier.

Chiar dacă Deta nu devine automat un punct principal al rutei, apropierea de Moravița și infrastructura pentru biciclete creează posibilitatea conectării printr-o rută secundară:

- Deta;
- Opătița;
- Moravița;
- EuroVelo 13;
- Vršac.

10.7. Matrice comparativă: resurse, acces, cazare, servicii, evenimente și vizibilitate

10.7.1. Profilul comparativ al destinațiilor principale

Destinație	Profil dominant	Statut/rol	Concurență directă pentru Deta	Potențial de cooperare
Timișoara	city-break, cultură, evenimente, MICE	pol regional	Foarte ridicată, indirectă	Foarte ridicat
Buziaș	balnear, recuperare, wellness	stațiune de interes național	Ridicată	Ridicat
Jimbolia	muzee, multiculturalitate, frontieră	stațiune de interes local	Ridicată	Foarte ridicat
Vršac	patrimoniu, vin, natură, evenimente	pol turistic transfrontalier	Foarte ridicată	Foarte ridicat
Sânnicolau Mare	multiculturalitate, frontieră, evenimente	stațiune de interes local	Medie	Ridicat
Călacea	termal, balnear-recreativ	stațiune de interes local	Medie–ridicată	Mediu
Deta	multicultural, termal-recreativ, evenimente	stațiune de interes local	—	—

10.7.2. Scor comparativ strategic

Destinație	Resurse	Acces	Cazare	Servicii	Evenimente	Vizibilitate	Relație transfrontalieră	Medie orientativă
Timișoara	5	5	5	5	5	5	4	**4,9**
Vršac	5	4	4	5	5	5	5	**4,7**
Buziaș	4	4	4	4	4	3	2	**3,6**
Jimbolia	4	4	2	3	3	3	4	**3,3**
Deta – situația	4	4	2	3	3	2	4	**3,1**

Destinație	Resurse	Acces	Cazare	Servicii	Evenimente	Vizibilitate	Relație transfrontalieră	Medie orientativă
actuală								
Sânnicolau Mare	3	4	2	3	3	2	4	**3,0**
Călacea	3	3	3	4	2	2	1	**2,6**
Deta – ținta 2035	5	5	4	4	5	5	5	**4,7**

Scorul-țintă pentru Deta nu presupune atingerea volumului Timișoarei sau Vršacului, ci apropierea de nivelul lor de maturitate în ceea ce privește organizarea produselor, vizibilitatea și experiența vizitatorului.

10.7.3. Interpretarea matricei

Deta se află în prezent într-o poziție intermediară:

- dispune de resurse suficiente;
- are accesibilitate bună;
- deține un statut turistic oficial;
- dispune de o bază de agrement;
- organizează evenimente;
- are o identitate multiculturală credibilă.

Decalajul nu este produs în principal de lipsa resurselor, ci de:

- cazare limitată;
- produse insuficient organizate;
- vizibilitate digitală redusă;
- lipsa unui sistem integrat de informare;
- servicii insuficient conectate;
- promovare transfrontalieră slabă;
- conversie redusă a vizitatorilor de o zi în turiști cazați.

10.8. Avantajele competitive ale Detei

10.8.1. Combinația dintre multiculturalitate și agrement termal

Multiculturalitatea nu este unică în Banat, iar apa termală nu este unică în județul Timiș. Combinația lor într-un oraș compact, de frontieră, este însă mult mai greu de replicat.

Deta poate oferi în aceeași zi:

- tur cultural;
- trei repere confesionale;
- muzeu;
- parc;
- gastronomie;
- ștrand;
- eveniment;
- cazare.

10.8.2. Poziția pe axa Timișoara–Serbia

Deta se află pe o direcție majoră de deplasare către Moravița și Serbia. Aceasta permite captarea:

- turiștilor de tranzit;
- vizitatorilor sârbi;

- grupurilor culturale;
- delegațiilor;
- participanţilor la proiecte transfrontaliere;
- turiștilor care combină Timișoara și Vršac.

10.8.3. Caracterul compact al orașului

Principalele obiective pot fi conectate prin trasee pietonale și cicloturistice. Vizitatorul nu are nevoie de un sistem de transport urban complex pentru experienţa centrală.

Acest avantaj susține:

- turismul slow;
- familiile;
- seniorii;
- grupurile școlare;
- tururile ghidate;
- reducerea emisiilor;
- experienţa de două–patru ore.

10.8.4. Multiculturalitatea vie

Deta nu dispune numai de urme istorice, ci și de:

- comunități;
- ansambluri;
- rugi;
- hramuri;
- gastronomie;
- Olimpiada multiculturalității;
- tradiții multiconfesionale;
- activități culturale contemporane.

Aceasta permite trecerea de la turismul bazat pe obiecte la turismul participativ.

10.8.5. Turnul Pompierilor şi muzeul

Turnul Pompierilor este un reper vizual și narativ puternic, capabil să devină simbolul principal al destinației. Muzeul, parcul și Ștrandul Termal formează trei puncte distincte, ușor de asociat într-un produs de weekend.

10.8.6. Parcul Anton Kratzer

Parcul oferă:

- promenadă;
- spațiu pentru evenimente;
- infrastructură sportivă;
- vegetație matură;
- locuri pentru familii;
- relație cu memoria locală;
- potențial pentru educație ecologică.

10.8.7. Situl arheologic şi Opătița

Opătița poate extinde oferta dincolo de nucleul urban prin:

- arheologie;
- peisaj rural;
- cicloturism;
- patrimoniu religios;
- produse locale;

- educație.

10.8.8. Costul și atmosfera

Față de destinațiile mari, Deta poate oferi:

- ritm mai redus;
- mai puțină aglomerație;
- contact direct cu gazdele;
- costuri moderate;
- acces simplu;
- experiențe personalizate;
- siguranța unui oraș mic.

10.8.9. Posibilitatea dezvoltării rapide

O parte dintre resurse există deja. Creșterea competitivității nu depinde exclusiv de construirea unor obiective noi, ci de:

- program;
- ghidaj;
- semnalizare;
- platformă digitală;
- pachete;
- transport;
- promovare;
- formarea operatorilor;
- integrarea serviciilor.

10.9. Vulnerabilitățile competitive și decalajele de ofertă

10.9.1. Capacitatea redusă de cazare

Oferta de cazare este vulnerabilă la:

- retragerea sau suspendarea unei unități;
- capacitatea redusă pentru grupuri;
- lipsa diversității;
- număr limitat de camere accesibile;
- vizibilitate online neuniformă;
- concentrare în puține structuri.

10.9.2. Vizibilitatea digitală redusă

În comparație cu Timișoara și Vršac, Deta nu dispune încă de:

- portal turistic distinct;
- sistem de rezervare integrat;
- calendar turistic permanent;
- campanii sezoniere;
- conținut profesionist multilingv;
- hartă interactivă completă;
- newsletter;
- relație permanentă cu presa turistică;
- promovare sistematică în Serbia.

10.9.3. Poziționare încă generală

Termeni precum:

- multicultural;
- autentic;

- tradițional;
- ospitalier;
- verde;
- bănățean

sunt utilizați și de Timișoara, Jimbolia, Sânnicolau Mare și Vršac. Deta trebuie să combine aceste atribute cu elemente concrete și verificabile.

10.9.4. Produsul termal insuficient diferențiat

Ștrandul are potențial, dar este concurat de:

- Buziaș;
- Călacea;
- baze de agrement private;
- piscine din Timișoara;
- destinații termale din Serbia și Ungaria.

Decalajele sunt:

- lipsa unei zone wellness complexe;
- servicii medicale și de recuperare limitate;
- identitate vizuală redusă;
- lipsa pachetelor;
- rezervare insuficient digitalizată;
- caracter sezonier al unor servicii;
- documentarea incompletă a proprietăților apei.

10.9.5. Conversia redusă a evenimentelor în cazare

Evenimentele atrag public, dar:

- vizitatorii pleacă în aceeași zi;
- pachetele de cazare sunt puține;
- nu există transport organizat;
- evenimentele nu sunt întotdeauna publicate din timp;
- participarea și cheltuiala nu sunt măsurate;
- operatorii nu promovează oferte comune.

10.9.6. Lipsa unui punct turistic integrat

Informația este distribuită între administrație, muzeu, organizatori și operatori. Vizitatorul nu are un punct unic pentru:

- hartă;
- rezervări;
- program;
- produse;
- transport;
- evenimente;
- servicii transfrontaliere.

10.9.7. Transportul local și „ultima porțiune”

Accesul până la Deta este relativ bun, dar deplasarea între:

- gară;
- centru;
- parc;
- ștrand;
- structurile de cazare;

- Opătița

nu este încă organizată ca serviciu turistic.

10.9.8. Starea și accesibilitatea patrimoniului

Unele resurse necesită:

- restaurare;
- expertizare;
- inventariere;
- program de vizitare;
- accesibilizare;
- interpretare;
- protejarea împotriva utilizării excesive.

10.9.9. Slaba comercializare transfrontalieră

Relațiile culturale cu Serbia nu s-au transformat încă într-un flux turistic constant și măsurabil.

Lipsesc:

- pachetele comune;
- rezervarea în limba sârbă;
- transportul organizat;
- promovarea prin operatori sârbi;
- calendarul comun;
- produse cu preț și program stabil.

10.9.10. Managementul insuficient al datelor

Deta nu dispune încă de:

- sistem unitar de numărare a vizitatorilor;
- profil al turistului;
- date privind cheltuiala;
- monitorizarea conversiei eveniment–cazare;
- tablou de bord;
- indicatori concurențiali anuali.

Matricea decalajelor prioritare

Decalaj	Gravitate	Urgență	Efect competitiv
SITUR și capacitate de cazare neconsolidate	Critică	Imediată	Reduce eligibilitatea și capacitatea de grup
Lipsa portalului turistic	Foarte ridicată	2026–2027	Reduce vizibilitatea și rezervările
Lipsa centrului de informare	Foarte ridicată	2026–2027	Fragmentează experiența
Ștrand insuficient integrat	Foarte ridicată	2026–2029	Pierde piața wellness
Lipsa pachetelor transfrontaliere	Ridicată	2027–2029	Pierde piața sârbă
Semnalizare incompletă	Ridicată	2026–2028	Reduce orientarea și încrederea
Program muzeal limitat	Ridicată	2026–2027	Diminuează produsul cultural
Transport intern insuficient	Ridicată	2027–	Menține dependența de

Decalaj	Gravitate	Urgență	Efect competitiv
		2030	autoturism
Produse gastronomice insuficient permanente	Ridicată	2027–2030	Reduce cheltuiala locală
Lipsa monitorizării pieței	Ridicată	Imediată	Împiedică deciziile bazate pe date

10.10. Complementaritatea cu destinațiile regionale

Deta trebuie să adopte un model de **coopetiție**: concurență pentru atragerea vizitatorilor, dar cooperare pentru creșterea duratei șederii în regiune.

10.10.1. Produse comune recomandate

Partener	Produs comun	Rolul Detei	Beneficiu
Timișoara	„Din capitala Banatului în Banatul de Sud”	extensie de city-break	acces la fluxuri mari
Buziaș	„Apele Banatului”	termal-recreativ și multicultural	diversificarea produsului
Jimbolia	„Micile orașe multiculturale”	termal, evenimente, Opătița	produs cultural de două zile
Vršac	„Două turnuri, un Banat”	poartă românească și termală	piață sârbă și sejur transfrontalier
Sânnicolau Mare	„Orașele de frontieră ale Banatului”	relație cu Serbia și patrimoniu sudic	rețea multiculturală
Călacea	„Relaxare termală în Timiș”	familie, evenimente, patrimoniu	promovare tematică
Recaș	„Vin și gusturi multiculturale”	gastronomie și cazare	creșterea consumului
Banloc–Partoș	„Patrimoniu și spiritualitate”	bază de servicii și cazare	consolidarea rolului microregional
Lacul Surduc	„Apa și natura Timișului”	produs urban și termal	diversificarea județeană
EuroVelo 13	traseu secundar Deta–Moravița	cazare și servicii velo	atragerea cicloturiștilor

10.10.2. Rolul teritorial propus pentru Deta

Deta trebuie să devină:

- centru de servicii pentru sudul județului;
- bază de cazare pentru circuite;
- punct de informare;
- nod între Timișoara și Serbia;
- centru pentru evenimente multiculturale;
- punct de oprire pentru bicicliști;
- destinație de relaxare după vizitele culturale;
- platformă de cooperare între UAT-uri.

10.10.3. Regula atribuirii corecte

În materialele de promovare trebuie diferențiate:

- obiectivele din Stațiunea Turistică Deta;
- obiectivele din UAT Deta, dar din afara perimetrului stațiunii;
- obiectivele din microregiune;
- obiectivele din Serbia;

- traseele și produsele comune.

Deta poate promova resursele partenere, dar nu trebuie să le prezinte ca obiective proprii.

10.11. Poziționarea propusă: „Poarta multiculturală a Banatului de Sud”

10.11.1. Evaluarea poziționării

Formula propusă este:

„Deta – Poarta multiculturală a Banatului de Sud”

Evaluarea acesteia este următoarea:

Criteriu	Evaluare	Argument
Relevanță teritorială	Ridicată	Deta este situată între Timișoara și frontiera cu Serbia
Credibilitate	Ridicată	Diversitatea este susținută de comunități, culte, tradiții și evenimente
Diferențiere	Medie în forma simplă	Și alte orașe bănățene sunt multiculturale
Memorabilitate	Ridicată	Formula este scurtă și ușor de utilizat
Potențial comercial	Ridicat	Poate susține produse culturale și transfrontaliere
Potențial internațional	Ridicat	Conceptul poate fi tradus și utilizat în Serbia
Legătura cu ștrandul	Redusă	Componenta termală nu apare în formulă
Legătura cu experiența slow	Medie	Necesită un descriptor suplimentar

10.11.2. Condiția diferențierii reale

Termenul „multicultural” nu este suficient singur. Poziționarea trebuie susținută prin trei piloni:

Pilonul 1 – Patrimoniu multicultural viu

- biserici;
- comunități;
- costume;
- dans;
- muzică;
- gastronomie;
- rugi;
- cimitir;
- istorie orală.

Pilonul 2 – Relaxare termală și verde

- Ștrandul Termal;
- Parcul Anton Kratzer;
- sport;
- agrement;
- wellness;
- activități pentru familii.

Pilonul 3 – Poartă către Banatul transfrontalier

- Serbia;
- Vršac;
- Moravița;
- circuite;

- evenimente;
- gastronomie;
- proiecte comune;
- cicloturism.

10.11.3. Platforma de brand

Esenţa brandului

Banatul multicultural trăit pe îndelete.

Promisiunea funcţională

Deta oferă într-un teritoriu compact patrimoniu multicultural, relaxare termală, spații verzi, gastronomie și acces către experiențele Banatului de Sud.

Promisiunea emoţională

Vizitatorul nu doar observă multiculturalitatea, ci întâlnește comunități, povești, gusturi și tradiții vii.

Motivele de încredere

- Turnul Pompierilor și muzeul;
- patrimoniul confesional;
- cimitirul istoric;
- comunitățile locale;
- Parcul Anton Kratzer;
- Ștrandul Termal;
- Opătița;
- evenimentele multiculturale;
- apropierea frontierei cu Serbia.

Personalitatea destinaţiei

- autentică;
- calmă;
- primitoare;
- multiculturală;
- accesibilă;
- curioasă;
- apropiată de comunitate;
- fără ostentație.

10.11.4. Arhitectura de brand recomandată

Brand-umbrelă

Deta – Poarta multiculturală a Banatului de Sud

Sub-branduri

- **Deta Multiculturală** – patrimoniu și comunități;
- **Deta Termală și Verde** – șstrand, parc și wellness;
- **Gusturile Detei** – gastronomie și produse;
- **Deta–Serbia** – cooperare transfrontalieră;
- **Opătiţa Arheologică** – patrimoniu rural și istoric;
- **Weekend la Deta** – pachete integrate;
- **Meet in Deta** – afaceri și reuniuni.

10.11.5. Descriptorul comercial

Poziționarea principală poate fi completată cu:

Patrimoniu viu. Relaxare termală. Experienţe fără graniţe culturale.

O variantă mai concentrată pentru campanii este:

Deta – Banatul de Sud, trăit pe îndelete.

10.11.6. Formulări care trebuie evitate

- „cea mai importantă destinație multiculturală din Banat”;
- „capitala multiculturală a Banatului”;
- „stațiune balneară”;
- „ape vindecătoare”, fără documente;
- „unică în Europa”;
- „destinație internațională consacrată”;
- „principalul centru turistic transfrontalier”.

Poziționarea trebuie să fie ambițioasă, dar demonstrabilă.

10.12. Propunerea de valoare pentru principalele segmente de turişti

10.12.1. Familii din Timişoara şi din judeţele apropiate

Nevoie

- activități pentru copii;
- distanță redusă;
- siguranță;
- costuri predictibile;
- masă;
- relaxare.

Propunere de valoare

O zi sau un weekend liniștit, în care familia combină ştrandul, parcul, muzeul şi gastronomia într-un oraș ușor de parcurs.

Produse

- Familie la Deta;
- acces termal;
- joc de descoperire;
- parc;
- atelier cultural;
- meniu pentru copii;
- cazare familială.

10.12.2. Turişti culturali şi multiculturali

Nevoie

- autenticitate;
- patrimoniu;
- explicații;
- experiențe locale;
- grupuri mici.

Propunere de valoare

Descoperirea unui oraș bănățean construit de mai multe comunități, prin muzee, biserici, povești, gastronomie și memorie.

Produse

- Deta Multiculturală;
- turul bisericilor;

- cimitirul istoric;
- atelier gastronomic;
- spectacol;
- Opătița.

10.12.3. Vizitatori din Serbia

Nevoie

- acces rapid;
- informații în limba sârbă;
- evenimente;
- agrement;
- gastronomie;
- servicii simple.

Propunere de valoare

O destinație apropiată, în care patrimoniul sârbesc face parte dintr-o experiență multiculturală mai largă, completată de relaxare termală și acces către Timișoara.

Produse

- Deta–Vršac;
- rugi și festivaluri;
- ștrand;
- weekend;
- gastronomie;
- tururi în limba sârbă.

10.12.4. Seniori și public wellness

Nevoie

- relaxare;
- servicii medicale apropiate;
- accesibilitate;
- liniște;
- programe în extrasezon.

Propunere de valoare

Relaxare termal-recreativă într-un oraș calm, cu parc, servicii medicale, cultură și programe accesibile.

Produse

- Deta Senior Wellness;
- exerciții în apă;
- plimbări;
- alimentație adaptată;
- program cultural;
- recuperare, numai în condițiile autorizării.

10.12.5. Participanți la evenimente

Nevoie

- program clar;
- transport;
- cazare;
- alimentație;
- activități complementare.

Propunere de valoare

Un eveniment multicultural care continuă dincolo de scenă, prin gastronomie, patrimoniu, ștrand și întâlnirea cu comunitatea.

Produse

- abonament eveniment;
- cazare;
- tur;
- transport;
- acces la ștrand;
- piață gastronomică.

10.12.6. Turişti de tranzit

Nevoie

- oprire simplă;
- parcare;
- masă;
- cazare de o noapte;
- informație rapidă.

Propunere de valoare

O oprire sigură și interesantă între Timișoara și Serbia, cu servicii, patrimoniu și posibilitatea unei nopți de odihnă.

Produse

- Stopover Deta;
- cazare;
- cină;
- tur de o oră;
- mic dejun;
- informații privind frontiera.

10.12.7. Segmentul corporate şi delegaţii

Nevoie

- internet;
- facturare;
- parcare;
- sală;
- masă;
- cazare;
- activități după program.

Propunere de valoare

Reuniuni eficiente într-un oraș accesibil și liniștit, completate de gastronomie, patrimoniu și relaxare termală.

Produse

- Meet in Deta;
- conferință;
- cazare;
- cină;
- tur;
- ștrand;

- activitate de echipă.

10.12.8. Cicloturiști și turiști slow

Nevoie

- trasee sigure;
- servicii pentru biciclete;
- cazare flexibilă;
- gastronomie;
- peisaj;
- transport feroviar.

Propunere de valoare

O poartă accesibilă către peisajele, satele și poveștile Banatului de Sud, parcursă în ritm lent.

Produse

- Deta–Opătița;
- Deta–Moravița;
- conexiune EuroVelo 13;
- Bike & Brunch;
- cazare bike-friendly.

10.12.9. Grupuri școlare și tineret

Nevoie

- învățare interactivă;
- siguranță;
- cost accesibil;
- activități;
- masă și transport.

Propunere de valoare

O lecție vie despre multiculturalitate, arheologie, mediu, istorie și toleranță, într-un oraș ușor de explorat.

Produse

- Școala multiculturală;
- Micul arheolog;
- Olimpiada multiculturalității;
- muzeu;
- parc;
- activitate sportivă.

10.13. Concluzii ale analizei concurențiale

10.13.1. Poziția actuală

Deta are o poziție competitivă **medie**, bazată pe resurse reale, dar insuficient transformate în produse turistice mature.

Orașul se situează:

- sub Timișoara în privința volumului, serviciilor și vizibilității;
- sub Vršac în privința notorietății transfrontaliere, patrimoniului monumental și evenimentelor-fanion;
- sub Buziaș în privința turismului balnear și a sejururilor de sănătate;
- apropiat de Jimbolia în privința patrimoniului multicultural;

- peste Călacea în diversitatea culturală şi urbană;
- într-o poziție comparabilă cu Sânnicolau Mare în privința piețelor de proximitate și multiculturalității.

10.13.2. Spațiul competitiv disponibil

Deta nu poate ocupa în mod credibil poziția de:

- principală destinație urbană;
- mare stațiune balneară;
- capitală viticolă;
- centru muzeal regional;
- destinație de turism de masă.

Poate ocupa însă un spațiu insuficient exploatat:

destinație urbană mică, termal-recreativă şi multiculturală, situată la poarta Banatului de Sud și a relației România–Serbia.

10.13.3. Avantajul care trebuie apărat

Avantajul nu constă într-o singură resursă, ci în asocierea:

Celelalte destinații dețin unele dintre aceste componente, dar nu le reunesc în aceeași configurație.

10.13.4. Prioritățile concurențiale

Prioritatea 1 – Transformarea resurselor în produse rezervabile

- trasee;
- tarife;
- programe;
- ghizi;
- pachete;
- rezervare;
- operator responsabil.

Prioritatea 2 – Consolidarea Ștrandului Termal

- modernizare;
- wellness;
- accesibilitate;
- pachete;
- funcționare extinsă;
- legătură cu cazarea.

Prioritatea 3 – Profesionalizarea identității multiculturale

- participarea comunităților;
- festival-fanion;
- tururi;
- gastronomie;
- arhivă digitală;
- materiale multilingve.

Prioritatea 4 – Piața Timișoarei

- excursii;
- weekend;
- familii;
- grupuri;
- operatori;

- universități;
- promovare permanentă.

Prioritatea 5 – Piața sârbă

- conținut în limba sârbă;
- parteneriat cu Vršac;
- transport;
- pachete;
- evenimente;
- promovare prin operatori.

Prioritatea 6 – Creșterea vizibilității

- portal Visit Deta;
- punct de informare;
- hartă;
- calendar;
- conținut foto-video;
- social media;
- relații cu presa.

Prioritatea 7 – Managementul datelor

- monitorizarea vizitatorilor;
- analiza concurenței;
- raport anual;
- profilul turistului;
- satisfacție;
- cheltuială;
- conversie în cazare.

10.13.5. Concluzie generală

Deta nu trebuie să concureze prin volum, ci prin coerență, autenticitate și apropierea de vizitator.

Poziționarea:

„Deta – Poarta multiculturală a Banatului de Sud”

este adecvată dacă este susținută de:

- produse turistice concrete;
- experiențe cu comunitățile;
- infrastructură termal-recreativă modernizată;
- program cultural permanent;
- servicii multilingve;
- parteneriate cu Timișoara și Vršac;
- creșterea capacității și calității cazării;
- transport și semnalizare;
- monitorizarea performanței.

CAPITOLUL XI – ACTORII LOCALI, CONSULTAREA ȘI GUVERNANȚA DESTINAȚIEI

Considerații introductive

Dezvoltarea Stațiunii Turistice Deta nu poate fi realizată exclusiv de administrația publică locală și nici numai prin investiții în infrastructură. Funcționarea unei destinații turistice presupune cooperarea permanentă dintre autorități, operatori economici, instituții culturale și educaționale, culte, organizații ale minorităților, asociații, producători, locuitori și vizitatori.

Fiecare actor controlează sau influențează o componentă a experienței turistice:

- administrația reglementează, investește și coordonează;
- operatorii asigură cazarea, alimentația, agrementul și serviciile;
- instituțiile culturale interpretează patrimoniul;
- cultele administrează o parte importantă a patrimoniului religios;
- comunitățile etnice păstrează tradițiile și memoria locală;
- instituțiile educaționale formează viitorii purtători ai identității locale;
- organizațiile neguvernamentale mobilizează voluntari și organizează activități;
- locuitorii influențează ospitalitatea și imaginea destinației;
- turiștii oferă informații despre calitatea reală a serviciilor;
- partenerii regionali și transfrontalieri conectează Deta la piețe și surse de finanțare.

Inventarul preliminar al actorilor locali confirmă existența unui ecosistem instituțional, economic, asociativ și comunitar divers, dar colaborarea dintre componentele acestuia trebuie transformată dintr-o succesiune de inițiative punctuale într-un mecanism stabil de management al destinației.

Guvernanța turistică trebuie să asigure:

1. reprezentarea echilibrată a intereselor;
2. delimitarea responsabilităților;
3. transparența deciziilor;
4. continuitatea administrativă;
5. participarea comunității;
6. implicarea mediului privat;
7. protejarea patrimoniului și identității locale;
8. monitorizarea rezultatelor;
9. cooperarea regională și transfrontalieră;
10. capacitatea de reacție la probleme și schimbări.

11.1. Cartografierea actorilor relevanți

11.1.1. Metodologia cartografierii

Actorii relevanți trebuie identificați și evaluați prin raportare la cinci criterii:

- **influența** asupra deciziilor și investițiilor;
- **interesul** față de dezvoltarea turismului;
- **resursele** pe care le pot mobiliza;
- **impactul** pe care dezvoltarea turistică îl produce asupra lor;
- **legitimitatea** participării la deciziile destinației.

Pentru fiecare actor se recomandă completarea unei fișe care să cuprindă:

- denumirea;
- categoria;
- reprezentantul;
- datele de contact;
- domeniul de activitate;
- resursele controlate;
- interesul față de turism;
- nivelul de influență;

- proiectele în care poate participa;
- datele pe care le poate furniza;
- eventualele conflicte de interese;
- modalitatea de implicare;
- frecvența consultării.

Registrul actorilor trebuie actualizat anual și gestionat de structura responsabilă pentru turism din cadrul Primăriei Orașului Deta.

11.1.2. Categoriile principale de actori

Categoria	Exemple relevante	Interes principal	Influență
Administrația publică locală	Primăria, Consiliul Local, servicii și instituții subordonate	conformare, investiții, dezvoltare locală	Foarte ridicată
Instituții publice	spital, învățământ, poliție, pompieri, servicii publice	siguranță, sănătate, educație, funcționarea orașului	Ridicată
Operatorii de cazare	hotel, camere de închiriat, hostel, căsuțe	ocupare, venituri, promovare	Foarte ridicată
Alimentație și gastronomie	restaurante, terase, catering, producători	consum turistic, evenimente, produse locale	Ridicată
Agrement și sport	Ștrandul Termal, cluburi, baze sportive	vizitatori, activități, evenimente	Ridicată
Instituții culturale	muzeu, Centrul Cultural, bibliotecă	patrimoniu, programe culturale, educație	Ridicată
Culte și comunități etnice	parohii, organizații reprezentative, ansambluri	patrimoniu, tradiții, reprezentare echitabilă	Ridicată
ONG-uri și asociații	sportive, culturale, sociale, de seniori și voluntariat	evenimente, participare, incluziune	Medie–ridicată
Comunitatea locală	locuitori, tineri, seniori, familii, Opătița	calitatea vieții, locuri de muncă, identitate	Ridicată
Vizitatori	turiști cazați, excursioniști, participanți la evenimente	calitatea experienței	Medie individual, ridicată agregat
Parteneri teritoriali	UAT-uri, CJ Timiș, ADR Vest, GAL, structuri turistice	circuite, finanțări, promovare	Ridicată
Parteneri externi	localități înfrățite, Serbia, Ungaria, Italia, Interreg	proiecte și fluxuri turistice	Medie–ridicată

11.1.3. Matricea influență–interes

Actori cu influență și interes ridicate

Aceștia trebuie implicați permanent în decizie:

- Primăria Orașului Deta;
- Consiliul Local;
- operatorii de cazare;
- administratorul Ștrandului Termal;
- operatorii importanți de alimentație și evenimente;
- Centrul Cultural și Muzeul Orașului;
- reprezentanții comunităților etnice și ai cultelor;
- structura responsabilă de urbanism;

- grupul local de coordonare.

Actori cu influenţă ridicată şi interes variabil

Aceştia trebuie informați și implicați în momentele relevante:

- Consiliul Județean Timiș;
- ADR Vest;
- autoritatea centrală responsabilă în domeniul turismului;
- autoritățile de mediu;
- instituțiile de cultură;
- instituțiile sanitare și de siguranță;
- administratorii infrastructurii rutiere și feroviare;
- furnizorii de utilități.

Actori cu interes ridicat, dar influenţă redusă

Trebuie sprijiniți pentru a participa efectiv:

- producători mici;
- meșteșugari;
- tineri;
- seniori;
- voluntari;
- proprietari de clădiri cu valoare identitară;
- locuitori din Opătița;
- persoane cu dizabilități;
- inițiative informale.

Actori cu interes şi influenţă reduse

Trebuie monitorizați și informați, deoarece poziția lor se poate schimba odată cu apariția unor proiecte sau investiții.

11.2. Primăria şi Consiliul Local al Oraşului Deta

Primăria și Consiliul Local au rolul central în guvernanța Stațiunii Turistice Deta. Statutul de stațiune este deținut de localitate, iar menținerea criteriilor, gestionarea spațiilor publice și coordonarea documentației de reevaluare revin, în primul rând, autorității administrației publice locale.

11.2.1. Rolurile Primăriei

Rolul strategic

Primăria trebuie să:

- coordoneze implementarea strategiei;
- asigure corelarea cu PUG, RLU, PMUD și SIDU;
- stabilească prioritățile anuale;
- pregătească proiectele;
- monitorizeze indicatorii;
- coordoneze reevaluarea statutului;
- actualizeze documentația turistică.

Rolul administrativ şi de reglementare

Primăria trebuie să urmărească:

- autorizarea activităților;
- situația structurilor turistice;
- întreținerea domeniului public;
- contractele privind serviciile;

- semnalizarea;
- parcările;
- salubrizarea;
- organizarea evenimentelor;
- respectarea regulilor urbanistice;
- protejarea patrimoniului.

Rolul investițional

Administrația locală este responsabilă pentru:

- infrastructura publică;
- modernizarea Ștrandului Termal;
- amenajarea centrului;
- spațiile verzi;
- pistele pentru biciclete;
- iluminatul;
- grupurile sanitare;
- infrastructura digitală;
- accesibilitatea;
- infrastructura pentru evenimente.

Rolul de coordonare

Primăria trebuie să creeze cadrul în care operatorii și instituțiile colaborează, fără să încerce să preia toate funcțiile comerciale ale destinației.

Rolul de promotor

Administrația trebuie să garanteze:

- identitate vizuală unitară;
- date corecte;
- materiale actualizate;
- promovare multilingvă;
- comunicare cu presa;
- colaborare cu destinațiile partenere;
- participare la târguri și evenimente relevante.

11.2.2. Rolul Consiliului Local

Consiliul Local:

- aprobă strategia;
- aprobă planurile anuale;
- alocă bugetele;
- aprobă proiectele și indicatorii;
- aprobă asocierile și parteneriatele;
- controlează serviciile publice locale;
- analizează rapoartele de implementare;
- poate institui mecanisme de finanțare și taxe speciale, în condițiile legii;
- aprobă participarea UAT la o eventuală OMD;
- asigură continuitatea politicii turistice.

Comisiile de specialitate ale Consiliului Local acoperă domeniile esențiale pentru turism: economie și buget, urbanism și protecția mediului, sănătate–învățământ–cultură–sport, precum și administrație, culte și relații cu localități din străinătate. Această structură permite analizarea integrată a proiectelor turistice, dacă între comisii este instituită o procedură de colaborare.

11.2.3. Circuitul administrativ recomandat

Pentru proiectele turistice majore se recomandă următorul circuit:

1. inițierea propunerii;
2. analiza tehnică;
3. verificarea urbanistică;
4. verificarea juridică;
5. evaluarea impactului bugetar;
6. consultarea actorilor;
7. verificarea mediului și accesibilității;
8. avizarea în comisiile Consiliului Local;
9. aprobarea;
10. implementarea;
11. monitorizarea;
12. publicarea rezultatelor.

11.2.4. Riscuri instituționale

- concentrarea tuturor responsabilităților la nivelul unei singure persoane;
- lipsa personalului dedicat turismului;
- schimbarea priorităților după ciclurile electorale;
- documente păstrate separat de compartimente;
- lipsa unui calendar intern;
- lipsa actualizării datelor;
- confundarea promovării cu managementul destinației;
- lipsa evaluării impactului investițiilor;
- dependența de proiecte punctuale.

Pentru diminuarea acestor riscuri, responsabilitățile trebuie introduse în proceduri, fișe de post și regulamente, nu menținute exclusiv prin dispoziții informale.

11.3. Instituțiile publice locale, județene și regionale

11.3.1. Instituțiile locale

În anul 2024, Deta funcționa ca centru administrativ și de servicii pentru sudul județului, având spital, unități de învățământ, instituții culturale, poliție, pompieri, servicii financiare, cadastru, poștă, furnizori de utilități și alte servicii de interes general. Aceste instituții contribuie direct sau indirect la capacitatea localității de a primi vizitatori.

Spitalul Orășenesc Deta

Rol în turism:

- acordarea asistenței medicale;
- sprijin pentru evenimente;
- protocoale de urgență;
- dezvoltarea eventualelor servicii de recuperare;
- creșterea siguranței destinației.

Structurile de ordine și intervenție

Poliția, pompierii și celelalte structuri operative contribuie la:

- siguranța obiectivelor;
- gestionarea evenimentelor;
- prevenirea incendiilor;
- intervenții;
- managementul traficului;

- protejarea vizitatorilor.

Furnizorii de utilităţi

Operatorii de apă, canalizare, salubrizare, energie, gaze şi comunicaţii trebuie implicaţi în:

- evaluarea capacității infrastructurii;
- planificarea evenimentelor;
- modernizarea obiectivelor;
- gestionarea avariilor;
- monitorizarea consumurilor;
- reducerea impactului asupra mediului.

11.3.2. Instituțiile județene

Principalii parteneri sunt:

- Consiliul Județean Timiș;
- instituțiile județene pentru cultură;
- structurile județene de sănătate publică;
- instituțiile de mediu;
- Inspectoratul pentru Situaţii de Urgenţă;
- Inspectoratul de Poliție Județean;
- structurile de statistică;
- structurile pentru siguranța alimentelor;
- serviciile de ocupare și formare profesională;
- administratorii drumurilor și transportului județean.

Consiliul Județean poate contribui prin:

- infrastructură;
- promovare județeană;
- proiecte culturale;
- trasee regionale;
- mobilitate;
- finanțări;
- cooperare cu Serbia;
- relația cu Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului în Județul Timiș.

Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului în Județul Timiș este constituită ca organizație neguvernamentală de utilitate publică și are obiective privind promovarea, studiile, proiectele, evenimentele și valorificarea patrimoniului județului. Existența asociației nu trebuie însă confundată automat cu deținerea unui aviz actual de OMD; această calitate trebuie verificată separat potrivit legislației specifice.

11.3.3. Instituțiile regionale

ADR Vest poate sprijini Deta prin:

- informarea privind finanțările;
- corelarea cu Programul Regional Vest;
- dezvoltare urbană;
- digitalizare;
- mobilitate;
- eficiență energetică;
- regenerare;
- dezvoltarea antreprenoriatului;
- promovarea cooperării teritoriale.

Instituțiile universitare din Timişoara pot participa la:

- cercetare;
- practică studențească;
- patrimoniu;
- arhitectură;
- marketing;
- sociologie;
- biodiversitate;
- digitalizare;
- analiza pieței;
- formarea personalului.

11.3.4. Protocolul interinstituțional de date

Se recomandă încheierea sau formalizarea unor protocoale pentru furnizarea anuală a datelor privind:

- structurile turistice;
- sosirile și înnoptările;
- evenimentele;
- traficul;
- siguranța;
- calitatea apei;
- salubrizarea;
- patrimoniul;
- proiectele;
- populația;
- piața muncii;
- situațiile de urgență.

Datele trebuie transmise într-un calendar comun, preferabil până la 31 martie pentru anul anterior.

11.4. Operatorii economici din turism, alimentație, comerț și servicii

Operatorii economici sunt principalii furnizori ai experienței turistice și trebuie implicați în toate etapele managementului destinației.

11.4.1. Categoriile relevante

- structuri de cazare;
- restaurante și terase;
- servicii de catering;
- administratorul Ștrandului Termal;
- săli de evenimente;
- transportatori;
- comercianți;
- producători alimentari;
- agricultori;
- meșteșugari;
- servicii medicale și wellness;
- servicii de închiriere;
- firme IT și media;
- organizatori de evenimente;
- ghizi și prestatori culturali;
- servicii pentru biciclete;
- investitori imobiliari și dezvoltatori.

Raportarea administrativă pentru anul 2024 evidenția 265 de firme în Deta și o economie diversificată, în care turismul poate crea legături între industria alimentară, comerț, transport, servicii, evenimente și producția locală.

11.4.2. Rolul operatorilor

Operatorii trebuie să contribuie la:

- menținerea clasificării;
- raportarea datelor;
- îmbunătățirea calității;
- formarea personalului;
- dezvoltarea pachetelor comune;
- promovarea destinației;
- colectarea feedbackului;
- accesibilitate;
- reducerea deșeurilor;
- utilizarea produselor locale;
- cofinanțarea activităților de marketing.

11.4.3. Forumul Operatorilor Turistici Deta

Se recomandă organizarea unui forum consultativ cu minimum două întâlniri pe an.

Temele trebuie să includă:

- situația SITUR;
- calendarul evenimentelor;
- tarifele și pachetele;
- lipsa personalului;
- formarea profesională;
- promovarea digitală;
- accesibilitatea;
- relația cu Serbia;
- transportul;
- datele privind turiștii;
- pregătirea sezonului;
- problemele de autorizare.

11.4.4. Acordul local privind datele

Operatorii participanți trebuie să furnizeze, în formă agregată:

- sosiri;
- înnoptări;
- grad de ocupare;
- proveniența turiștilor;
- motivul ședерii;
- durata;
- rezervările asociate evenimentelor;
- numărul angajaților;
- reclamațiile;
- nivelul de satisfacție.

Datele comerciale individuale trebuie protejate, iar rezultatele publice trebuie prezentate agregat.

11.4.5. Standardul voluntar „Partener Visit Deta”

Calitatea de partener poate fi acordată operatorilor care:

- funcționează legal;
- publică informații actualizate;
- răspund solicitărilor;
- respectă identitatea vizuală;
- promovează alte servicii locale;
- colectează separat deșeurile;
- folosesc produse locale;
- oferă informații multilingve;
- acceptă audituri de accesibilitate;
- participă la raportarea datelor.

11.5. ONG-urile și mediul asociativ

Mediul asociativ are un rol esențial în organizarea evenimentelor, mobilizarea voluntarilor, sport, tradiții, incluziune socială și relația cu grupurile comunitare.

În viața locală au fost documentate, de-a lungul timpului, organizații și grupuri precum:

- structurile sportive orășenești;
- Asociația Pescarilor Sportivi „Țiparul”;
- Asociația Seniorilor din Deta;
- Asociația Sportivă a Seniorilor Deta 2017;
- asociații de părinți;
- asociații culturale;
- formații și grupuri ale comunităților etnice;
- organizații sociale și de voluntariat;
- GAL Asociația Timiș Torontal Bârzava;
- organizații ale minorităților;
- grupuri implicate în activități moto și auto.

Activitatea și statutul juridic actual al fiecărei organizații trebuie verificate prin Registrul asociațiilor și fundațiilor, evidențele fiscale și consultarea directă, deoarece participarea la evenimente într-o anumită perioadă nu demonstrează automat activitatea curentă. Exemplele publice confirmă însă existența unei tradiții de colaborare între asociații, Primărie, Poliție, Spital și instituțiile culturale.

Rolurile mediului asociativ

- organizarea evenimentelor;
- transmiterea tradițiilor;
- sport și recreere;
- implicarea seniorilor;
- activități pentru copii;
- voluntariat;
- protejarea patrimoniului;
- ecologizare;
- facilitarea dialogului;
- integrarea comunităților;
- cooperare transfrontalieră.

Registrul ONG-urilor relevante

Primăria trebuie să mențină un registru care să cuprindă:

- denumirea;
- statutul juridic;
- domeniul;

- reprezentantul;
- activitatea din ultimii trei ani;
- numărul de membri;
- capacitatea de voluntariat;
- experiența în proiecte;
- interesul pentru turism;
- eventualele finanțări publice.

Programul local de microgranturi

Se poate institui un program transparent pentru:

- evenimente mici;
- digitizarea arhivelor;
- ateliere;
- activități pentru copii;
- meșteșuguri;
- gastronomie;
- protejarea patrimoniului;
- activități verzi;
- inițiative multiculturale.

Finanțarea trebuie acordată pe bază de criterii, indicatori și raportare publică.

11.6. Instituțiile culturale și educaționale

11.6.1. Instituțiile culturale

Principalele structuri sunt:

- Muzeul Orașului Deta;
- Turnul Pompierilor;
- Centrul Cultural;
- Biblioteca Orășenească;
- spațiile pentru evenimente;
- ansamblurile și corurile;
- lăcașurile de cult;
- colecțiile și arhivele comunităților.

În anul 2024 a fost organizat un calendar amplu de manifestări culturale, educaționale, multiculturale, sportive și gastronomice, inclusiv Olimpiada multiculturalității, rugile comunităților, Zilele culturale, competiții gastronomice, spectacole și activități pentru copii.

Instituțiile culturale trebuie să treacă de la rolul de gazdă a unor manifestări la rolul de producător permanent de experiențe turistice.

Responsabilități

- calendar anual;
- program de vizitare;
- ghidaj;
- digitalizarea patrimoniului;
- expoziții;
- colectarea datelor despre vizitatori;
- programe multilingve;
- colaborarea cu operatorii;
- activități educaționale;
- conservarea colecțiilor.

11.6.2. Instituțiile educaționale

Liceul Tehnologic „Sfântul Nicolae”, structurile de învățământ primar și gimnazial, grădinițele și unitățile din Opătița pot participa prin:

- voluntariat;
- ghidaj pentru tineret;
- documentarea istoriei locale;
- proiecte de cercetare;
- activități de mediu;
- programe multiculturale;
- ospitalitate;
- gastronomie;
- competențe digitale;
- schimburi internaționale;
- practică la operatori.

11.6.3. Consiliul Tinerilor pentru Turism și Patrimoniu

Se recomandă constituirea unui grup consultativ de 12–20 de elevi și tineri, selectați anual, care să participe la:

- testarea traseelor;
- evaluarea platformelor digitale;
- crearea de conținut;
- voluntariat;
- evenimente;
- consultări;
- proiecte cu localitățile înfrățite.

Participarea trebuie să fie reală, iar opiniile grupului trebuie incluse în rapoartele de implementare.

11.7. Comunitatea locală

Comunitatea locală este, în același timp:

- beneficiarul dezvoltării;
- gazda vizitatorilor;
- purtătorul identității;
- utilizatorul infrastructurii;
- contribuabilul care finanțează o parte dintre investiții;
- grupul care suportă eventualele efecte negative.

11.7.1. Categorii comunitare ce trebuie reprezentate

- locuitorii zonei centrale;
- locuitorii din zonele rezidențiale;
- locuitorii satului Opătița;
- tinerii;
- familiile;
- seniorii;
- persoanele active;
- persoanele cu dizabilități;
- antreprenorii;
- proprietarii clădirilor istorice;
- diaspora;
- noii rezidenți;

- grupurile vulnerabile.

11.7.2. Beneficii așteptate de comunitate

- locuri de muncă;
- spații publice mai bune;
- evenimente;
- servicii;
- siguranță;
- curățenie;
- protejarea patrimoniului;
- oportunități pentru tineri;
- promovarea produselor locale;
- creșterea valorii și atractivității orașului.

11.7.3. Posibile efecte negative

- zgomot;
- trafic;
- ocuparea parcărilor;
- deșeuri;
- costuri publice;
- comercializarea excesivă a tradițiilor;
- presiune asupra parcului;
- utilizarea spațiilor religioase fără respect;
- creșterea prețurilor;
- favorizarea unor operatori;
- excluderea unor grupuri.

11.7.4. Drepturile comunității în procesul de dezvoltare

Locuitorii trebuie să aibă:

- acces la informații;
- posibilitatea de a formula propuneri;
- răspuns la observații;
- acces la rapoarte;
- reprezentare în structurile consultative;
- informații despre bugete;
- mecanisme de sesizare;
- protecție față de efectele disproporționate.

11.7.5. Instrumente de participare

- chestionare;
- întâlniri pe cartiere;
- consultări în Opătița;
- platformă digitală;
- bugetare participativă;
- grupuri tematice;
- audieri publice;
- panou de proiecte;
- raport anual;
- sesiuni dedicate tinerilor și seniorilor.

11.8. Minoritățile etnice și cultele religioase

Multiculturalitatea nu poate fi administrată exclusiv de Primărie sau de un consultant. Comunităţile şi cultele trebuie să fie coautori ai modului în care identitatea Detei este prezentată vizitatorilor.

11.8.1. Actorii relevanţi

- comunitatea română;
- comunitatea germană;
- comunitatea maghiară;
- comunitatea sârbă;
- comunitatea bulgară;
- comunitatea romă;
- alte comunităţi locale;
- Biserica Ortodoxă Română;
- Biserica Romano-Catolică;
- Biserica Ortodoxă Sârbă;
- comunităţile baptistă, penticostală, reformată şi alte culte.

Organizaţii şi reprezentanţi ai comunităţilor germană, sârbă, bulgară şi maghiară au participat de-a lungul timpului la manifestări publice şi comemorative ale oraşului, ceea ce demonstrează existenţa unui capital social util pentru construirea produsului multicultural.

11.8.2. Principii de reprezentare

- egalitate;
- consimţământ;
- autenticitate;
- respectarea caracterului religios;
- evitarea stereotipurilor;
- recunoaşterea contribuţiei fiecărei comunităţi;
- folosirea corectă a limbilor;
- protejarea patrimoniului imaterial;
- remunerarea echitabilă a activităţilor prestate.

11.8.3. Consiliul Consultativ pentru Patrimoniu Multicultural

Se recomandă constituirea unui organism cu reprezentanţi ai comunităţilor şi cultelor, care să avizeze consultativ:

- textele de interpretare;
- traseele;
- materialele de promovare;
- utilizarea simbolurilor;
- calendarul manifestărilor;
- tururile religioase;
- arhiva orală;
- produsele gastronomice;
- evenimentul-fanion.

11.8.4. Protocolul de vizitare a lăcaşurilor de cult

Pentru fiecare edificiu trebuie stabilite:

- programul;
- persoana de contact;
- numărul maxim al grupului;
- intervalele fără vizitare;
- regulile de fotografiere;

- ținuta;
- accesibilitatea;
- limbile de prezentare;
- contribuțiile sau donațiile;
- responsabilitatea ghidului.

11.9. Turiștii, vizitatorii și excursioniștii

Vizitatorii nu trebuie considerați numai beneficiari ai serviciilor, ci și sursă de informații pentru managementul destinației.

11.9.1. Categorii

- turiști cazați;
- excursioniști de o zi;
- participanți la evenimente;
- vizitatori ai ștrandului;
- turiști de tranzit;
- vizitatori din Serbia;
- clienți corporate;
- grupuri școlare;
- seniori;
- cicloturiști;
- vizitatori genealogici;
- persoane care vizitează rude și prieteni.

11.9.2. Modalități de reprezentare

Deoarece vizitatorii nu au o organizație locală proprie, interesele lor trebuie integrate prin:

- chestionare;
- recenzii;
- interviuri;
- analiza reclamațiilor;
- observarea comportamentului;
- testarea traseelor;
- „mystery guest”;
- date de rezervare;
- paneluri online.

11.9.3. Panelul Vizitatorilor Deta

Se recomandă constituirea unui panel voluntar, format din persoane care acceptă să fie contactate pentru:

- testarea produselor;
- evaluarea materialelor;
- consultarea privind evenimentele;
- măsurarea intenției de revenire;
- analiza imaginii destinației.

Datele trebuie prelucrate cu respectarea legislației privind protecția datelor personale.

11.10. Partenerii regionali, naționali și europeni

11.10.1. Partenerii regionali

- Consiliul Județean Timiș;
- ADR Vest;
- Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului în Județul Timiș;

- OMD Timişoara;
- GAL Asociația Timiș Torontal Bârzava;
- UAT-urile Banloc, Birda, Denta, Moravița, Voiteg, Giera, Ghilad și alte localități;
- universități;
- camere de comerț;
- asociații patronale;
- operatori de transport;
- destinațiile Buziaș, Jimbolia, Călacea și Sânnicolau Mare.

OMD Timişoara este organizația oficială de management și promovare a destinației Timişoara, înființată la inițiativa municipiului împreună cu parteneri privați și profesionali, între care HORETIM, Asociația Ghizilor și Iulius Town. Modelul său demonstrează utilitatea asocierii administrației cu mediul privat, însă OMD Timişoara nu trebuie considerată automat structură de management pentru Deta; cooperarea se poate realiza prin protocoale și produse comune.

11.10.2. Partenerii naționali

- autoritatea centrală responsabilă în domeniul turismului;
- Ministerul Culturii și structurile sale;
- instituțiile de mediu;
- Institutul Național de Statistică;
- Institutul Național al Patrimoniului;
- organizații patronale;
- federații turistice;
- rețele profesionale;
- operatori de transport;
- agenții de turism.

11.10.3. Partenerii europeni și internaționali

- Programul Interreg IPA România–Serbia;
- instituții din Voivodina;
- localități înfrățite;
- rețele de turism sustenabil;
- proiecte privind patrimoniul;
- programe pentru tineret;
- organisme de cooperare teritorială;
- universități și ONG-uri europene.

11.10.4. Matricea parteneriatelor

Partener	Domeniu principal	Instrument recomandat
CJ Timiș	infrastructură și promovare	protocol multianual
ADR Vest	finanțări și capacitate	acord de cooperare tehnică
OMD Timişoara	fluxuri și marketing	protocol de promovare și produse
APDT Timiș	promovare județeană	aderare/parteneriat, după analiză
GAL	proiecte rurale și microregionale	proiecte comune
UAT-uri învecinate	trasee și evenimente	acord inter-UAT
Universități	cercetare și formare	convenții
Serbia/Vojvodina	turism transfrontalier	proiect Interreg
Localități înfrățite	schimburi și turism	plan anual de cooperare

11.11. Relațiile de înfrățire și cooperare: Čoka, Bordány, Gaglianico și alți parteneri

Pagina oficială a orașului confirmă relații de înfrățire și cooperare cu:

- **Bordány**, județul Csongrád, Ungaria;
- **Čoka**, Republica Serbia;
- **Gaglianico**, Italia.

11.11.1. Bordány

Domeniile oficiale de cooperare includ:

- administrație;
- economie și turism;
- cultură;
- sport;
- învățământ;
- protecție civilă;
- societate civilă;
- relații religioase;
- sănătate.

Direcții turistice recomandate

- schimburi între elevi;
- evenimente gastronomice româno-maghiare;
- participare reciprocă la festivaluri;
- proiecte cicloturistice;
- schimburi între ansambluri;
- proiecte de protecție civilă pentru evenimente;
- promovarea reciprocă pe platformele turistice;
- expoziții privind comunitatea maghiară din Deta.

11.11.2. Čoka

Relația cu Čoka are o importanță strategică deosebită datorită:

- proximității;
- apartenenței la Banatul istoric;
- comunităților sârbe;
- posibilității dezvoltării unor fluxuri turistice;
- experienței în activități sportive și comunitare comune.

Domeniile de colaborare oficiale sunt similare celor stabilite cu Bordány și includ economia, turismul, cultura, sportul, învățământul, protecția civilă, cultele și sănătatea.

Existența unor activități comune în domeniul pescuitului sportiv demonstrează că relația poate fi transformată dintr-un acord formal într-un program turistic și comunitar repetitiv.

Direcții recomandate

- calendar comun al evenimentelor;
- festival gastronomic;
- competiții sportive;
- schimburi între școli;
- promovare în limba sârbă;
- pachete de weekend;
- întâlniri între operatori;
- proiecte privind patrimoniul religios;
- schimburi între serviciile de urgență;

- excursii organizate.

11.11.3. Gaglianico

Cooperarea cu Gaglianico vizează în mod explicit:

- promovarea reciprocă a imaginii;
- stimularea fluxurilor turistice;
- acțiuni culturale, economice, administrative și turistice;
- cooperarea dintre ONG-uri;
- schimburi pentru copii și tineri;
- perfecționarea personalului din sectorul public.

Direcții recomandate

- schimburi gastronomice româno-italiene;
- expoziții;
- proiecte pentru tineri;
- promovarea reciprocă;
- schimburi de bune practici privind patrimoniul;
- pregătirea profesională a personalului;
- tabere culturale;
- participarea producătorilor la târguri.

11.11.4. Alți parteneri

Vršac trebuie tratat ca partener strategic pentru produse transfrontaliere, chiar dacă relația nu trebuie prezentată drept înfrățire formală în lipsa unui act care să confirme acest statut.

Alți parteneri posibili:

- Moravița;
- Banloc;
- Denta;
- Birda;
- Buziaș;
- Jimbolia;
- Sânnicolau Mare;
- Timișoara;
- localități de pe traseele EuroVelo;
- instituții culturale din Serbia și Ungaria.

11.11.5. Plan anual pentru relațiile de înfrățire

Fiecare relație trebuie să aibă:

- coordonator;
- calendar;
- buget;
- minimum o activitate turistică anuală;
- minimum o activitate pentru tineri;
- promovare reciprocă;
- raport de rezultate;
- indicatori privind participanții și înnoptările.

Înfrățirile nu trebuie menținute exclusiv prin vizite protocolare, ci transformate în instrumente pentru fluxuri, proiecte și colaborare economică.

11.12. Metodologia consultărilor, interviurilor și chestionarelor

11.12.1. Principiile metodologice

Procesul de consultare trebuie să fie:

- transparent;
- documentat;
- incluziv;
- accesibil;
- reprezentativ;
- multilingv, unde este necesar;
- separat de promovarea politică;
- bazat pe întrebări neutre;
- conform cu regulile privind datele personale.

11.12.2. Etapele consultării

Etapa 1 – Informare

- publicarea anunțului;
- prezentarea obiectivelor;
- calendar;
- documente disponibile;
- modalitatea de transmitere a propunerilor.

Etapa 2 – Cartografiere

- actualizarea actorilor;
- identificarea grupurilor slab reprezentate;
- contactarea operatorilor;
- identificarea liderilor comunitari.

Etapa 3 – Chestionarea comunității

Chestionarul trebuie să urmărească:

- percepția asupra turismului;
- obiectivele importante;
- problemele;
- investițiile prioritare;
- evenimentele;
- efectele asupra calității vieții;
- disponibilitatea pentru implicare;
- percepția asupra brandului;
- relația Deta–Opătița;
- relația cu Serbia.

Țintă recomandată:

- minimum 200 de răspunsuri valide;
- reprezentarea Detei și Opătiței;
- toate grupele de vârstă;
- distribuție pe sexe;
- reprezentarea comunităților etnice;
- formular fizic și online.

Etapa 4 – Chestionarea operatorilor

Țintă:

- toate structurile de cazare;
- toate structurile relevante de alimentație;
- minimum 20–30 de firme și producători;
- operatori culturali și de agrement.

Teme:

- investiții;
- personal;
- clienți;
- sezonalitate;
- digitalizare;
- promovare;
- colaborare;
- date;
- OMD;
- contribuții financiare;
- dificultăți administrative.

Etapa 5 – Interviuri semistructurate

Se recomandă minimum 20–25 de interviuri cu:

- conducerea Primăriei;
- consilieri locali;
- urbanism;
- cultură;
- ștrand;
- hotelieri;
- restaurante;
- culte;
- minorități;
- școală;
- spital;
- poliție și pompieri;
- ONG-uri;
- parteneri regionali;
- localități înfrățite.

Etapa 6 – Focus-grupuri

Minimum cinci:

1. turism și economie;
2. patrimoniu, cultură și culte;
3. tineri și educație;
4. comunitate, seniori și incluziune;
5. mediu, mobilitate și spații publice.

Un focus-grup separat trebuie organizat în Opătița.

Etapa 7 – Atelier de prioritizare

Participanții trebuie să evalueze proiectele după:

- impact;
- urgență;
- cost;
- fezabilitate;
- efect asupra comunității;
- contribuție la criteriile stațiunii;
- sustenabilitate.

Etapa 8 – Consultarea proiectului de strategie

Proiectul trebuie publicat, iar observațiile trebuie:

- înregistrate;
- analizate;
- acceptate sau respinse motivat;
- centralizate într-un raport public.

11.12.3. Consultarea turiștilor

Se recomandă minimum:

- 100 de chestionare anual la ștrand;
- 100 la evenimente;
- 50 la structurile de cazare;
- chestionar QR permanent;
- analizarea recenziilor.

11.12.4. Accesibilitatea consultării

Trebuie asigurate:

- formular tipărit;
- formular online;
- limbaj clar;
- asistență pentru seniori;
- spații accesibile;
- posibilitatea răspunsului anonim;
- consultări în limbile comunităților, dacă este necesar;
- program în afara orelor de lucru.

11.12.5. Produsele procesului de consultare

- registrul participanților;
- chestionarele;
- baza de date anonimizată;
- procese-verbale;
- fotografii;
- sinteza propunerilor;
- matricea răspunsurilor;
- raportul final;
- lista modificărilor aduse strategiei.

11.13. Rezultatele consultării comunității și operatorilor

Precizare metodologică

La data redactării prezentului capitol nu este disponibil un raport consolidat al unei consultări turistice dedicate perioadei 2026–2035, însoțit de baza de date a chestionarelor, procese-verbale, lista participanților și metodologia de eșantionare.

Administrația locală a utilizat instrumente de consultare în alte procese de planificare. Pentru actualizarea PUG, populația a fost invitată în anul 2023 să completeze un chestionar online și să participe activ la procesul de elaborare. Pe pagina administrației există și instrumente de feedback privind transparența și calitatea consultării publice. Aceste practici demonstrează existența unui cadru administrativ de participare, dar nu pot fi prezentate drept rezultate ale consultării turistice actuale.

Din acest motiv, constatările de mai jos reprezintă **teme preliminare de validat**, nu rezultate statistice definitive.

11.13.1. Teme preliminare rezultate din analiza documentelor și activităților locale

Tema 1 – Susținerea menținerii statutului turistic

Există un interes administrativ evident pentru menținerea statutului și utilizarea acestuia pentru investiții, promovare și consolidarea imaginii orașului.

Tema 2 – Modernizarea Ștrandului Termal

Ștrandul este perceput ca principală infrastructură capabilă să atragă vizitatori și să genereze venituri, dar necesită modernizare, servicii și integrare cu cazarea.

Tema 3 – Valorificarea multiculturalității

Evenimentele, ansamblurile, cultele și tradițiile demonstrează disponibilitatea comunității pentru promovarea identității multiculturale.

Tema 4 – Regenerarea centrului

Calitatea spațiului public, patrimoniul și orientarea vizitatorilor sunt factori considerați esențiali pentru imaginea destinației.

Tema 5 – Nevoia de promovare și digitalizare

Informația este fragmentată, iar Deta are nevoie de o platformă, hartă, calendar și identitate unitară.

Tema 6 – Evenimentele ca instrument de promovare

Comunitatea dispune de experiență în organizarea unor manifestări culturale, sportive și gastronomice, dar acestea trebuie transformate în produse turistice care generează cazare.

Tema 7 – Mobilitatea și relația cu Opătița

Legătura Deta–Opătița, infrastructura pentru biciclete, transportul local și integrarea sitului arheologic constituie teme care necesită consultare distinctă.

Tema 8 – Cooperarea cu Serbia

Proximitatea frontierei și relațiile culturale sunt percepute ca oportunități, dar lipsesc pachetele comerciale, transportul și promovarea continuă.

11.13.2. Matricea temelor care trebuie validate

Temă	Actori principali	Situație preliminară	Dovadă necesară
Menținerea statutului	administrație, operatori	interes ridicat	chestionar și interviuri
Modernizarea ștrandului	locuitori, operator, turiști	prioritate probabilă	sondaj și audit
Eveniment-fanion	cultură, comunități, HoReCa	susținere potențială	atelier de prioritizare
Centru pietonal versus parcări	locuitori, comercianți	posibilă divergență	consultare zonală
Contribuția privată la promovare	operatori	poziție necunoscută	interviuri financiare
OMD	administrație și privat	opțiune de analizat	studiu de fezabilitate
Opătița în produsul turistic	locuitori și urbanism	necesită clarificare	consultare dedicată
Turism în lăcașurile de cult	culte și ghizi	posibil cu condiții	protocoale
Extinderea evenimentelor	locuitori și organizatori	beneficii și presiuni	măsurarea impactului
Piața din Serbia	operatori și parteneri	potențial ridicat	test de piață

11.13.3. Obligația completării secțiunii

Înainte de aprobarea strategiei, această secțiune trebuie completată cu:

- numărul respondenților;
- profilul eșantionului;
- rezultatele procentuale;
- răspunsurile operatorilor;
- prioritățile votate;
- observațiile din Opătița;
- propunerile comunităților;
- modificările aduse documentului.

Nu trebuie atribuite comunității opinii care nu au fost documentate.

11.14. Prioritățile comune și zonele de divergență

11.14.1. Priorități comune probabile

Pe baza analizei actorilor, pot fi anticipate următoarele domenii de convergență, care trebuie validate prin consultare:

1. menținerea statutului de stațiune;
2. modernizarea Ștrandului Termal;
3. regenerarea centrului;
4. promovarea multiculturalității;
5. îmbunătățirea curățeniei;
6. dezvoltarea evenimentelor;
7. promovarea digitală;
8. atragerea vizitatorilor din Timișoara și Serbia;
9. activități pentru tineri;
10. protejarea patrimoniului;
11. creșterea calității serviciilor;
12. dezvoltarea infrastructurii pentru biciclete.

11.14.2. Zone posibile de divergență

Evenimente versus liniștea locuitorilor

Organizatorii și operatorii pot susține evenimente mai mari, în timp ce locuitorii din apropiere pot reclama zgomotul, traficul și deșeurile.

Parcări versus spațiu pietonal

Comercianții pot solicita acces auto și parcări centrale, iar obiectivele de regenerare pot urmări reducerea traficului.

Promovare versus conservare

Creșterea fluxurilor către cimitir, biserici sau situl arheologic poate intra în conflict cu protejarea caracterului sacru și a patrimoniului.

Finanțare publică versus contribuție privată

Operatorii pot considera promovarea responsabilitatea administrației, în timp ce formarea unei OMD presupune participare financiară și decizională privată.

Agrement termal versus componentă medicală

Unii actori pot dori promovarea rapidă a unui profil balnear, în timp ce cadrul legal impune documentarea proprietăților și autorizarea serviciilor.

Deta versus Opătița

Pot apărea diferențe privind:

- alocarea investițiilor;
- includerea în perimetrul stațiunii;

- traseele;
- distribuirea beneficiilor;
- protejarea caracterului rural.

Imagine unitară versus identităţi comunitare

Brandul comun trebuie să evite uniformizarea sau diminuarea specificului fiecărei comunități.

11.14.3. Mecanism de soluţionare

Pentru problemele divergente se recomandă:

1. definirea clară a problemei;
2. publicarea datelor;
3. audierea tuturor părților;
4. analizarea variantelor;
5. evaluarea costurilor și impactului;
6. pilotarea soluției;
7. adoptarea unei decizii motivate;
8. reevaluarea după implementare.

11.15. Grupul local de coordonare a strategiei

Se recomandă constituirea **Grupului Local de Coordonare pentru Dezvoltarea Turistică a Stațiunii Deta**, printr-un act administrativ care să îi asigure legitimitate, componență, mandat și continuitate.

11.15.1. Componenţa recomandată

Între 17 și 21 de membri:

- primar sau viceprimar;
- administrator public;
- secretar general;
- urbanism;
- investiții;
- patrimoniu;
- financiar;
- cultură și comunicare;
- Ștrand Termal;
- muzeu/Centru Cultural;
- operatori de cazare;
- alimentație publică;
- producători;
- ONG-uri;
- învățământ;
- spital;
- reprezentanți ai comunităților și cultelor;
- reprezentant Opătița;
- tineret;
- accesibilitate;
- consultant sau expert, fără drept decizional permanent.

11.15.2. Structura internă

Comitetul de coordonare

7–9 membri, responsabil pentru deciziile operative.

Secretariatul tehnic

Asigurat de structura responsabilă pentru turism din Primărie.

Grupuri tematice

- conformare şi urbanism;
- produs turistic şi marketing;
- patrimoniu şi multiculturalitate;
- infrastructură şi mobilitate;
- mediu şi accesibilitate;
- evenimente;
- parteneriate şi finanţări.

11.15.3. Atribuţii

- monitorizează strategia;
- validează datele;
- urmărește criteriile stațiunii;
- pregătește planul anual;
- prioritizează proiectele;
- analizează problemele operatorilor;
- coordonează consultările;
- aprobă consultativ calendarul evenimentelor;
- urmărește parteneriatele;
- elaborează raportul anual.

11.15.4. Reguli de funcţionare

- minimum patru ședințe anual;
- ședințe lunare în perioada reevaluării;
- ordine de zi publică;
- procese-verbale;
- declarații de interese;
- abținere în cazul conflictelor;
- raport anual;
- posibilitatea participării invitaților;
- rotația reprezentanților privați și comunitari.

11.16. Responsabilul/structura pentru managementul turismului

Înaintea sau independent de înființarea unei OMD, Deta are nevoie de o structură administrativă clară pentru managementul turismului.

11.16.1. Unitatea de Management al Destinației Deta

Se recomandă constituirea unei unități funcționale în cadrul Primăriei, cu minimum:

- un coordonator/manager de destinație;
- un specialist în turism, marketing și date;
- acces permanent la sprijin juridic, financiar, urbanistic, achiziții și IT.

Structura poate fi organizată:

- ca birou distinct;
- ca compartiment;
- ca funcție integrată într-un serviciu existent, cu responsabilități și timp alocat explicit.

Varianta în care turismul este o sarcină secundară, fără personal și buget, nu este adecvată pentru o stațiune aflată în procedură de reevaluare.

11.16.2. Responsabilități

- registrul structurilor turistice;

- dosarul stațiunii;
- monitorizarea criteriilor;
- colectarea statisticilor;
- calendarul evenimentelor;
- administrarea platformei;
- relația cu operatorii;
- consultarea turiștilor;
- promovarea;
- parteneriatele;
- pregătirea proiectelor;
- raportarea anuală;
- relația cu autoritatea centrală.

11.16.3. Competențe necesare

- legislație turistică;
- management de proiect;
- marketing;
- analiză de date;
- achiziții;
- comunicare;
- limba engleză;
- recomandabil limba sârbă sau acces la traducere;
- facilitarea consultărilor;
- sustenabilitate;
- accesibilitate.

11.16.4. Indicatori de performanță

- registru actualizat anual;
- raport anual publicat;
- minimum două întâlniri cu operatorii;
- calendar publicat până la sfârșitul anului anterior;
- număr de produse rezervabile;
- număr de parteneri;
- număr de vizitatori măsurați;
- nivelul de satisfacție;
- proiecte depuse;
- rata de implementare a strategiei.

11.17. Rolul unei Organizații de Management al Destinației și opțiuni de asociere

11.17.1. Cadrul legal actual

Organizația de management al destinației se constituie ca asociație de drept privat și dobândește statutul specific în baza avizului conform emis de autoritatea centrală responsabilă în domeniul turismului și a înscrierii în Registrul asociațiilor și fundațiilor.

O OMD locală se poate constitui prin asocierea uneia sau mai multor UAT-uri cu operatori și alte entități din destinație. Printre criteriile minime se numără:

- destinația să fie stațiune turistică atestată sau să dispună de minimum 100 de locuri de cazare clasificate;
- existența unui post de manager de destinație;

- strategie de dezvoltare și marketing și plan de acțiune sau angajamentul adoptării acestora în maximum un an;
- asigurarea bugetului minim.

Începând cu modificările din 2026, bugetul minim pentru o OMD locală este echivalentul în lei a **10.000 de euro**. Bugetul trebuie constituit în maximum 30 de zile de la înființare, iar dovada trebuie transmisă autorității centrale în maximum 45 de zile.

Statutul Detei de stațiune turistică de interes local îndeplinește condiția teritorială de bază pentru constituirea unei OMD locale. Aceasta nu înseamnă însă că înființarea este automat oportună sau sustenabilă.

11.17.2. Funcţiile unei OMD

- managementul brandului;
- marketing;
- cercetarea pieței;
- dezvoltarea produselor;
- coordonarea operatorilor;
- managementul vizitatorilor;
- formarea personalului;
- atragerea finanțărilor;
- promovare;
- reprezentarea destinației;
- măsurarea performanței;
- legătura public–privat.

OMD nu trebuie redusă la o agenție de publicitate sau la o structură finanțată exclusiv de Primărie.

11.17.3. Opţiunea A – OMD locală Deta

Avantaje

- control local;
- brand propriu;
- decizii rapide;
- implicarea directă a operatorilor;
- orientare exclusivă către Deta;
- posibilitatea utilizării statutului de stațiune.

Riscuri

- număr redus de operatori;
- bază financiară modestă;
- dependență de bugetul local;
- dificultatea ocupării postului de manager;
- risc de formalism;
- reprezentativitate redusă;
- cost administrativ relativ mare.

Această opțiune este fezabilă numai dacă minimum 5–10 actori privați relevanți își asumă participarea, cotizațiile și furnizarea datelor.

11.17.4. Opţiunea B – OMD locală inter-UAT „Banatul de Sud”

Posibili parteneri:

- Deta;
- Banloc;
- Denta;

- Moravița;
- Birda;
- Ghilad;
- Giera;
- alte UAT-uri coerente teritorial și turistic.

Avantaje

- ofertă mai diversă;
- capacitate de cazare cumulată;
- buget mai mare;
- trasee și produse comune;
- acces la patrimoniul microregional;
- relevanță transfrontalieră;
- distribuirea costurilor.

Riscuri

- interese diferite;
- dificultatea stabilirii sediului și conducerii;
- distribuirea inegală a beneficiilor;
- decizii mai lente;
- necesitatea definirii clare a destinației;
- posibilă competiție între UAT-uri.

Această opțiune are cea mai mare coerență turistică, dar necesită studiu de fezabilitate, acord politic și participare privată reală.

11.17.5. Opțiunea C – Participarea într-o structură județeană

O OMD județeană poate include OMD-uri locale, UAT-uri fără OMD proprie și alte entități cu activitate în destinație, conform OG nr. 58/1998.

Avantaje

- resurse mai mari;
- promovare națională;
- integrare județeană;
- acces la specialiști;
- campanii mai ample;
- legătura cu Aeroportul Timișoara.

Riscuri

- vizibilitate redusă pentru Deta;
- prioritizarea Timișoarei;
- produse prea generale;
- decizii luate la distanță;
- pierderea specificului local.

Deta trebuie să solicite clauze și instrumente clare privind promovarea Banatului de Sud.

11.17.6. Opțiunea D – Cooperare cu OMD Timișoara

Cooperarea poate include:

- excursii din Timișoara;
- formarea HoReCa;
- pachete;
- promovare;
- schimb de date;
- tururi pentru presă;

- integrarea în calendare.

Această cooperare nu înlocuiește managementul local al Detei și nu trebuie prezentată ca aderare automată la OMD Timișoara.

11.17.7. Evaluare comparativă

Criteriu	OMD Deta	OMD Banatul de Sud	Structură județeană	Protocol cu OMD Timișoara
Control local	Foarte ridicat	Mediu	Redus	Redus
Resurse financiare	Reduse	Medii	Ridicate	Nu creează buget local
Coerență teritorială	Ridicată	Foarte ridicată	Medie	Complementară
Viteză de înființare	Medie	Redusă	Depinde de cadrul județean	Ridicată
Reprezentare privată	Posibilă, dar limitată	Mai largă	Largă	Indirectă
Vizibilitate	Locală	Regională	Județeană	Acces la piața Timișoarei
Risc de formalism	Ridicat	Mediu	Mediu	Redus

11.17.8. Opțiunea recomandată

Etapa 2026–2027

- structură internă de management;
- grup local de coordonare;
- pact public–privat;
- protocoale cu OMD Timișoara și structurile județene;
- testarea contribuției private;
- studiu de fezabilitate OMD.

Etapa 2027–2029

Înființarea unei OMD locale sau inter-UAT numai dacă sunt îndeplinite cumulativ:

- participare privată reală;
- buget sustenabil pentru minimum trei ani;
- manager de destinație;
- destinație delimitată coerent;
- sistem de date;
- plan de marketing;
- portofoliu de produse.

Varianta inter-UAT „Banatul de Sud” este strategic mai puternică decât o OMD strict locală, dar poate fi implementată numai prin acordul partenerilor.

11.18. Mecanismul de cooperare public–privat–comunitate

11.18.1. Pactul pentru Turism Deta

Se recomandă adoptarea unui document voluntar, denumit:

„Pactul pentru dezvoltarea responsabilă a Stațiunii Turistice Deta”

Semnatarii se angajează să respecte:

- legalitatea;
- calitatea;

- autenticitatea;
- accesibilitatea;
- sustenabilitatea;
- transparența;
- furnizarea datelor;
- protejarea patrimoniului;
- reprezentarea comunităților;
- promovarea reciprocă.

11.18.2. Arhitectura cooperării

Nivelul strategic

- Primăria;
- Consiliul Local;
- grupul local de coordonare;
- viitoarea OMD sau structura echivalentă.

Nivelul operațional

- operatori;
- instituții;
- organizatori;
- servicii publice;
- grupuri tematice.

Nivelul comunitar

- locuitori;
- asociații;
- tineri;
- seniori;
- comunități etnice;
- culte;
- Opătița.

Nivelul extern

- CJ Timiș;
- ADR Vest;
- OMD Timişoara;
- GAL;
- localități înfrățite;
- Serbia;
- instituții europene.

11.18.3. Planul anual al destinației

Până la 30 noiembrie trebuie aprobat pentru anul următor:

- calendarul evenimentelor;
- campaniile;
- proiectele;
- bugetul;
- responsabilitățile;
- indicatorii;
- consultările;
- acțiunile de întreținere;
- activitățile transfrontaliere.

11.18.4. Cofinanțarea

Sursele pot include:

- buget local;
- cotizații;
- sponsorizări;
- taxe speciale, în condițiile legii;
- bilete;
- proiecte europene;
- finanțări județene;
- venituri din materiale și produse;
- contribuții în natură;
- voluntariat.

Contribuția privată poate consta și în:

- spații;
- personal;
- servicii;
- transport;
- premii;
- promovare;
- date;
- produse.

11.18.5. Matrice orientativă RACI

Activitate	Responsabil	Aprobă	Consultat	Informat
Reevaluarea stațiunii	Primăria	Consiliul Local	operatori și urbanism	comunitatea
Calendar evenimente	structură turism/Centrul Cultural	Primăria	culte, ONG-uri, operatori	publicul
Platforma Visit Deta	structura turism	Primăria	operatori și turiști	comunitatea
Promovare	structură turism/OMD	conducerea structurii	parteneri	publicul
Ștrand Termal	administrator	Consiliul Local/acționar	turiști, sănătate	operatori
Trasee	Primăria	Consiliul Local	proprietari, mediu, comunitate	turiști
Festival-fanion	comitet organizare	Primăria	comunități și operatori	publicul
Raport anual	manager destinație	Consiliul Local	grupul de coordonare	publicul

11.18.6. Transparența

Trebuie publicate:

- componența structurilor;
- calendarul ședințelor;
- procesele-verbale;
- planul anual;
- bugetul de promovare;
- proiectele;

- indicatorii;
- rezultatele consultării;
- rapoartele de impact;
- criteriile de selectare a partenerilor.

11.18.7. Prevenirea capturării deciziei

Niciun operator sau grup nu trebuie să controleze disproporționat managementul destinației.

Se recomandă:

- reprezentare echilibrată;
- mandate limitate;
- declarații de interese;
- proceduri de abținere;
- criterii publice;
- rotația reprezentanților;
- audit;
- publicarea finanțărilor;
- separarea funcției de reglementare de interesele comerciale.

11.19. Concluzii privind capacitatea de guvernanță turistică

Deta dispune de o bază instituțională și comunitară favorabilă dezvoltării turismului:

- administrație locală cu experiență în proiecte;
- Consiliu Local și comisii care acoperă domeniile relevante;
- instituții publice diversificate;
- operatori de cazare și alimentație;
- Ștrand Termal;
- instituții culturale;
- infrastructură educațională;
- organizații sportive și comunitare;
- comunități etnice și culte active;
- relații de înfrățire;
- experiență în proiecte transfrontaliere și multiculturale;
- parteneri regionali.

Principala problemă nu este lipsa actorilor, ci:

- fragmentarea colaborării;
- inexistența unei structuri turistice permanente suficient consolidate;
- participarea redusă a operatorilor la deciziile strategice;
- lipsa unui sistem comun de date;
- caracterul punctual al unor parteneriate;
- lipsa unui raport dedicat consultării turistice actuale;
- absența unui plan comun de marketing și management al vizitatorilor;
- insuficienta transformare a înfrățirilor în fluxuri turistice.

Evaluarea preliminară a maturității guvernanței

Domeniu	Nivel actual estimativ	Țintă 2030
Coordonare administrativă	3/5	5/5
Implicare privată	2/5	4/5
Participare comunitară	3/5	4/5
Reprezentare multiculturală	4/5	5/5
Managementul datelor	1/5	4/5

Domeniu	Nivel actual estimativ	Țintă 2030
Cooperare regională	3/5	4/5
Cooperare transfrontalieră	3/5	5/5
Management profesionist	2/5	4/5
Transparență și raportare	3/5	5/5

Scorurile au caracter strategic și trebuie validate prin audit instituțional și consultarea actorilor.

Priorități pentru perioada 2026–2027

1. constituirea grupului local de coordonare;
2. desemnarea managerului sau responsabilului de destinație;
3. realizarea consultării turistice dedicate;
4. actualizarea registrului actorilor;
5. instituirea Forumului Operatorilor Turistici;
6. constituirea Consiliului Consultativ pentru Patrimoniu Multicultural;
7. adoptarea Pactului pentru Turism Deta;
8. încheierea protocoalelor cu partenerii regionali;
9. plan anual pentru localitățile înfrățite;
10. realizarea studiului de fezabilitate privind OMD;
11. instituirea sistemului de date și raportare;
12. publicarea raportului anual al destinației.

Priorități pentru perioada 2028–2035

- operaționalizarea unei structuri stabile de management;
- constituirea unei OMD, dacă este sustenabilă;
- dezvoltarea parteneriatului Banatul de Sud;
- proiecte anuale cu Čoka, Bordány și Gaglianico;
- produse turistice cu Vršac;
- finanțări public–private;
- profesionalizarea marketingului;
- participarea constantă a comunității;
- evaluarea satisfacției locuitorilor și turiștilor;
- revizuirea anuală a planului de acțiune.

Concluzie generală

Capacitatea de guvernanță turistică a Detei poate fi apreciată în prezent ca **medie, cu potențial ridicat de consolidare**.

Orașul dispune de actorii necesari, dar are nevoie de reguli, responsabilități, buget, personal, date și mecanisme permanente de cooperare. Dezvoltarea nu trebuie să depindă exclusiv de Primărie, de un singur operator sau de organizarea periodică a unor evenimente.

Modelul recomandat este:

administrație coordonatoare + operatori implicați economic + comunitate reprezentată + instituții culturale active + parteneriate regionale și transfrontaliere + management profesionist al destinației.

Prin aplicarea acestui model, Deta poate transforma statutul administrativ de stațiune turistică într-un sistem funcțional de destinație, capabil să implementeze strategia, să își protejeze identitatea multiculturală și să genereze beneficii măsurabile pentru comunitate și mediul economic local.

CAPITOLUL XII – ANALIZA CONFORMĂRII CU CRITERIILE STAȚIUNII TURISTICE DE INTERES LOCAL

12.1. Rolul şi metodologia analizei de conformare

Analiza conformării reprezintă componenta centrală a prezentei strategii din perspectiva scopului său administrativ: reevaluarea şi menţinerea statutului de staţiune turistică de interes local al oraşului Deta, atestat prin Hotărârea Guvernului nr. 910/2022 şi supus reevaluării potrivit Hotărârii Guvernului nr. 120/2024 şi Hotărârii Guvernului nr. 1.264/2024. Rolul acestei analize este de a verifica, în mod sistematic şi documentat, măsura în care Staţiunea Turistică Deta îndeplineşte criteriile prevăzute de cadrul normativ aplicabil şi de a identifica eventualele deficienţe care trebuie remediate până la data depunerii documentaţiei.

Metodologia utilizată se întemeiază pe grila de criterii stabilită prin Hotărârea Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor şi criteriilor de atestare a staţiunilor turistice, în forma consolidată, coroborată cu prevederile Ordonanţei Guvernului nr. 58/1998 privind organizarea şi desfăşurarea activităţii de turism în România şi cu metodologia de avizare instituită prin Hotărârea Guvernului nr. 127/2026. Fiecare criteriu a fost analizat pe baza a trei elemente: constatarea situaţiei de fapt existente la nivelul localităţii, identificarea documentului doveditor care atestă îndeplinirea şi încadrarea într-una dintre categoriile «îndeplinit», «parţial îndeplinit» sau «neîndeplinit».

Analiza porneşte de la principiul trasabilităţii informaţiilor: fiecare afirmaţie privind conformarea este corelată cu o sursă verificabilă — evidenţe SITUR, certificate de clasificare, hotărâri ale Consiliului Local, documentaţii de urbanism, contracte de servicii publice, avize şi rapoarte oficiale ale administraţiei locale. Scopul nu este numai constatarea stării de conformare la un moment dat, ci şi fundamentarea unui plan realist de remediere şi de securizare a punctajului pentru întreaga perioadă de valabilitate a statutului.

12.2. Documentele-suport şi dovezile administrative

Susţinerea conformării se realizează printr-un dosar de dovezi structurat, care însoţeşte strategia şi care trebuie menţinut actualizat pe toată durata de implementare. Categoriile principale de documente-suport sunt prezentate în continuare.

Documente de statut şi urbanism: Hotărârea Guvernului nr. 910/2022 de atestare, Planul Urbanistic General şi Regulamentul Local de Urbanism aflate în valabilitate, planurile urbanistice zonale, delimitarea perimetrului staţiunii şi dovada publicării documentaţiei în Observatorul Teritorial Naţional.

Evidenţe privind structurile turistice: certificatele de clasificare a structurilor de primire cu funcţiuni de cazare şi de alimentaţie publică, extrasele din sistemul SITUR şi evidenţele locale privind capacitatea şi gradul de ocupare.

Documente privind serviciile publice: contractele şi autorizaţiile pentru alimentare cu apă, canalizare, energie electrică, salubrizare şi iluminat public, precum şi documentele privind serviciile medicale, farmaceutice, de ordine publică şi de intervenţie în situaţii de urgenţă.

Documente privind agrementul, cultura şi promovarea: actele de administrare a Ştrandului Termal, ale Parcului Anton Kratzer, ale instituţiilor culturale şi sportive, calendarul evenimentelor, harta turistică, materialele de informare şi dovezile de promovare digitală.

Aceste documente constituie Anexa nr. 4 a strategiei — tabelul sintetic de conformare — şi trebuie păstrate într-un registru unic, verificat anual de structura responsabilă cu managementul turismului din cadrul Primăriei Oraşului Deta.

12.3. Criteriile obligatorii aplicabile stațiunilor turistice de interes local

Criteriile obligatorii reprezintă condițiile minime fără de care o localitate nu poate primi sau menține statutul de stațiune turistică de interes local. Ele vizează existența resurselor și a atractivității turistice, asigurarea unei capacități de cazare clasificate, existența serviciilor de alimentație publică, accesul rutier și, după caz, feroviar, asigurarea utilităților publice de bază, a serviciilor medicale de urgență, a ordinii publice, a salubrizării, a semnalizării și informării turistice, precum și existența unor dotări de agrement.

Pentru Stațiunea Turistică Deta, îndeplinirea criteriilor obligatorii este susținută de un ansamblu funcțional deja existent: resursa termală și Ștrandul Termal, patrimoniul cultural și multicultural, capacitatea de cazare estimată la aproximativ 139 de locuri, rețeaua de servicii urbane, accesul prin DN 59/E70 și DN 59B, legătura feroviară cu municipiul Timișoara, Spitalul Orășenesc Deta și serviciile publice locale. Analiza detaliată din secțiunea 12.5 confirmă gradul de acoperire a fiecărui criteriu obligatoriu.

12.4. Criteriile suplimentare și punctajul minim

Peste pragul criteriilor obligatorii, cadrul normativ prevede criterii suplimentare, punctate, care reflectă nivelul de dezvoltare, diversitatea ofertei și calitatea managementului destinației. Acestea includ diversitatea formelor de turism, existența evenimentelor și festivalurilor cu caracter repetitiv, gradul de digitalizare, accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități, calitatea spațiilor publice și a peisajului urban, cooperarea intercomunitară și transfrontalieră, precum și existența unei structuri de management al destinației.

Stațiunea Turistică Deta dispune de un potențial ridicat de acumulare a punctajului suplimentar prin caracterul său multicultural, prin calendarul de evenimente (Zilele Orașului Deta, manifestările comunităților etnice, evenimentele gastronomice și sportive), prin portofoliul de investiții derulat din fonduri europene și naționale și prin poziționarea propusă drept «Poarta multiculturală a Banatului de Sud». Prioritatea strategică este consolidarea acestor elemente astfel încât punctajul total să depășească în mod stabil pragul minim, cu o marjă de siguranță care să protejeze statutul în cazul unor variații de la o reevaluare la alta.

12.5. Analiza detaliată criteriu-cu-criteriu

Prezenta secțiune analizează, pentru fiecare grup de criterii, situația de fapt, documentul doveditor și nivelul de conformare, oferind totodată recomandările necesare pentru consolidare.

12.5.1. Resurse și atractivitate turistică

Criteriul este îndeplinit. Deta dispune de resursa termală valorificată prin Ștrandul Termal, de Parcul Anton Kratzer cu o suprafață de peste 14 hectare, de patrimoniul cultural și memorial (Turnul Pompierilor, Muzeul Orașului Deta, cimitirul istoric cu sculpturi funerare din marmură de Carrara, lăcașurile de cult) și de patrimoniul arheologic al satului Opătița. Recomandarea este finalizarea inventarului turistic unic și publicarea acestuia ca dovadă permanentă a atractivității.

12.5.2. Structuri de cazare clasificate

Criteriul este îndeplinit, cu recomandare de consolidare. Capacitatea de cazare este estimată la aproximativ 139 de locuri, distribuite între hotel, camere de închiriat, vilă, căsuțe și hostel, inclusiv unitățile din cadrul complexului termal. Măsura prioritară este verificarea valabilității tuturor certificatelor de clasificare, actualizarea evidențelor SITUR și corelarea acestora cu datele locale, astfel încât să nu existe unități cu documente expirate la data reevaluării.

12.5.3. Alimentație publică și gastronomie

Criteriul este îndeplinit. Localitatea dispune de unități de alimentație publică clasificate, iar gastronomia multiculturală bănățeană — cu influențe române, germane, maghiare, sârbe și

bulgare — reprezintă un factor de diferențiere. Recomandarea vizează clasificarea corespunzătoare a tuturor unităților și valorificarea evenimentelor gastronomice ca instrument de promovare.

12.5.4. Acces rutier, feroviar, parcări și mobilitate

Criteriul este îndeplinit. Accesul rutier este asigurat prin DN 59/E70 (Timișoara–Moravița) și prin DN 59B, iar accesul feroviar prin legătura cu municipiul Timișoara. Proximitatea față de Aeroportul Internațional Timișoara și față de frontiera cu Serbia susține accesibilitatea regională și transfrontalieră. Recomandarea vizează amenajarea și semnalizarea parcărilor în proximitatea principalelor obiective și dezvoltarea mobilității verzi.

12.5.5. Utilități și servicii publice

Criteriul este îndeplinit. Localitatea dispune de rețele de alimentare cu apă, canalizare, energie electrică și iluminat public, modernizate prin proiecte recente de eficiență energetică. Recomandarea este menținerea în stare de funcționare și extinderea, acolo unde este necesar, în zonele cu potențial turistic.

12.5.6. Servicii medicale, farmaceutice și de prim-ajutor

Criteriul este îndeplinit. Prezența Spitalului Orășenesc Deta, a cabinetelor medicale și a farmaciilor asigură un nivel de servicii superior destinațiilor rurale comparabile și constituie un avantaj competitiv real pentru vizitatori. Recomandarea vizează semnalizarea clară a punctelor de prim-ajutor și corelarea cu evenimentele de amploare.

12.5.7. Siguranță, ordine publică și situații de urgență

Criteriul este îndeplinit. Ordinea publică este asigurată prin structurile de poliție și poliție locală, iar intervenția în situații de urgență prin serviciile competente teritorial. Recomandarea este elaborarea unor proceduri specifice pentru gestionarea fluxurilor de vizitatori în perioadele de vârf și în timpul evenimentelor.

12.5.8. Salubrizare, mediu și calitatea spațiilor publice

Criteriul este îndeplinit. Serviciul de salubrizare este asigurat în cadrul Sistemului Integrat de Management al Deșeurilor Timiș — Zona 3 Deta, care dispune de un centru de colectare cu o capacitate proiectată de 11.489 tone pe an. Recomandarea vizează suplimentarea colectării în perioadele evenimentelor și menținerea calității spațiilor verzi și a peisajului urban.

12.5.9. Semnalizare, hartă turistică și informare

Criteriul este parțial îndeplinit. Este necesară realizarea și instalarea unui sistem unitar de semnalizare turistică, multiculturală și, unde este cazul, inteligentă, precum și publicarea unei hărți turistice oficiale și amenajarea unui punct de informare turistică. Aceasta reprezintă una dintre măsurile prioritare de remediere din secțiunea 12.10.

12.5.10. Agrement, sport, cultură și evenimente

Criteriul este îndeplinit. Oferta de agrement este susținută de Ștrandul Termal, Parcul Anton Kratzer, stadionul, sala de sport, terenurile sportive și pista de biciclete, iar dimensiunea culturală de Centrul Cultural, muzeu și de calendarul anual de evenimente. Recomandarea este profesionalizarea evenimentelor și dezvoltarea unui eveniment-fanion cu potențial de atragere regională.

12.5.11. Promovare, digitalizare și managementul destinației

Criteriul este parțial îndeplinit. Există pagini oficiale de prezentare turistică, însă este necesară consolidarea prezenței digitale, integrarea ofertei într-un sistem unitar de informare și rezervare și constituirea unei structuri responsabile cu managementul turismului. Aceste elemente contribuie semnificativ la punctajul suplimentar.

12.5.12. Urbanism, delimitarea perimetrului și publicarea în OTN

Criteriul este parțial îndeplinit și are caracter prioritar. Menținerea statutului impune delimitarea exactă a perimetrului stațiunii, corelarea acestuia cu planșele PUG/RLU și, după caz, PUZ, precum și publicarea documentației de urbanism în Observatorul Teritorial Național, în conformitate cu cadrul normativ în vigoare. Finalizarea acestei componente este condiție de eligibilitate.

12.6. Tabelul sintetic DA/NU, punctaj și document doveditor – Anexa nr. 4

Tabelul de mai jos sintetizează, cu titlu orientativ, situația de conformare pe principalele grupe de criterii. Evaluarea finală a punctajului se realizează de comisia competentă, pe baza dosarului de dovezi actualizat la data depunerii.

Criteriu / grup de criterii	Tip	Nivel de conformare	Document doveditor
Resurse și atractivitate turistică	Obligatoriu	Îndeplinit	Inventar turistic, evidențe patrimoniu
Structuri de cazare clasificate	Obligatoriu	Îndeplinit	Certificate de clasificare, SITUR
Alimentație publică și gastronomie	Obligatoriu	Îndeplinit	Certificate de clasificare
Acces rutier și feroviar, parcări	Obligatoriu	Îndeplinit	Evidențe DN 59/E70, DN 59B, CFR
Utilități și servicii publice	Obligatoriu	Îndeplinit	Contracte servicii, autorizații
Servicii medicale și de prim-ajutor	Obligatoriu	Îndeplinit	Spitalul Orășenesc Deta, farmacii
Siguranță și situații de urgență	Obligatoriu	Îndeplinit	Evidențe poliție, ISU
Salubrizare și mediu	Obligatoriu	Îndeplinit	Contract salubrizare, SMID Zona 3
Semnalizare, hartă și informare	Obligatoriu	Parțial îndeplinit	În curs – măsură de remediere
Agrement, sport, cultură, evenimente	Suplimentar	Îndeplinit	Acte administrare, calendar evenimente
Promovare, digitalizare, management	Suplimentar	Parțial îndeplinit	În curs – consolidare digitală
Urbanism, perimetru și publicare OTN	Obligatoriu	Parțial îndeplinit	PUG/RLU, delimitare, publicare OTN

12.7. Criterii îndeplinite, parțial îndeplinite și neîndeplinite

Din analiza de mai sus rezultă că majoritatea criteriilor obligatorii sunt îndeplinite: resurse și atractivitate, cazare, alimentație publică, acces, utilități, servicii medicale, siguranță, salubrizare și agrement. Sunt parțial îndeplinite criteriile privind semnalizarea și informarea turistică, promovarea și digitalizarea, precum și componenta de urbanism referitoare la delimitarea perimetrului și publicarea în Observatorul Teritorial Național. Nu au fost identificate criterii obligatorii integral neîndeplinite care să compromită eligibilitatea, cu condiția finalizării măsurilor de remediere.

12.8. Măsuri pentru creșterea și securizarea punctajului

Pentru a securiza menținerea statutului cu o marjă de siguranță, strategia recomandă un pachet de măsuri cu efect direct asupra punctajului: finalizarea inventarului turistic și a hărții oficiale, instalarea semnalizării turistice unitare, amenajarea punctului de informare, consolidarea prezenței digitale și a sistemului de promovare, profesionalizarea calendarului de evenimente, verificarea și reînnoirea certificatelor de clasificare, precum și dezvoltarea accesibilității pentru persoanele cu dizabilități. Fiecare măsură este integrată în planul de acțiune (Capitolul XVII) și în bugetul multianual (Capitolul XIX).

12.9. Scenarii de conformare la data depunerii

Se conturează două scenarii. În scenariul de referință, măsurile prioritare de remediere — în special delimitarea perimetrului, publicarea în Observatorul Teritorial Național, semnalizarea și informarea — sunt finalizate până la data depunerii, iar stațiunea îndeplinește criteriile obligatorii și depășește pragul minim de punctaj cu o marjă confortabilă. În scenariul de risc, întârzierea remedierii componentei de urbanism poate afecta eligibilitatea; de aceea această componentă este tratată cu prioritate maximă și cu termene ferme.

12.10. Planul de remediere a deficiențelor

Planul de remediere concentrează, pe termen scurt (2026–2027), intervențiile cu caracter administrativ și de documentare care condiționează statutul: finalizarea și publicarea documentației de urbanism și a perimetrului, actualizarea evidențelor de clasificare, realizarea semnalizării și a hărții turistice, amenajarea punctului de informare și consolidarea promovării digitale. Fiecărei deficiențe îi este asociat un responsabil, un termen și o sursă de finanțare, iar stadiul remedierii este monitorizat trimestrial de structura de coordonare a strategiei.

12.11. Concluzii privind eligibilitatea pentru menținerea statutului

Analiza de conformare confirmă că Stațiunea Turistică Deta dispune de baza funcțională necesară pentru menținerea statutului de stațiune turistică de interes local. Criteriile obligatorii esențiale sunt îndeplinite, iar deficiențele identificate au caracter remediabil și sunt concentrate în domenii — semnalizare, promovare digitală și urbanism — care pot fi soluționate prin măsuri administrative și investiții de valoare redusă, cu termene realiste. Cu condiția finalizării la timp a planului de remediere, eligibilitatea pentru reevaluare și menținerea statutului este fundamentată, iar strategia oferă cadrul pentru consolidarea durabilă a acestuia pe întreaga perioadă 2026–2035.

CAPITOLUL XIII – ANALIZE STRATEGICE INTEGRATE ȘI DIAGNOSTIC

Considerații introductive

Analizele strategice integrate au rolul de a transforma informațiile teritoriale, administrative, economice, sociale, turistice și de mediu într-un diagnostic unitar, utilizabil pentru formularea viziunii, obiectivelor și priorităților de dezvoltare ale Stațiunii Turistice Deta.

Capitolele anterioare au demonstrat că Deta dispune de resurse turistice reale, infrastructură de agrement, patrimoniu multicultural și o poziție teritorială favorabilă, dar acestea nu sunt încă organizate într-un sistem complet de destinație. Principalele dificultăți nu sunt determinate exclusiv de lipsa dotărilor, ci de:

- fragmentarea infrastructurii și serviciilor;
- neconcordanțele dintre evidențele administrative și situația juridică a unor structuri;
- nivelul redus al circulației turistice oficiale;
- lipsa produselor integrate și rezervabile;

- vizibilitatea digitală insuficientă;
- managementul turistic încă neinstituționalizat;
- necesitatea finalizării procesului de reevaluare a statutului;
- insuficienta transformare a relațiilor transfrontaliere în fluxuri turistice.

Deta este atestată ca stațiune turistică de interes local, iar menținerea statutului presupune finalizarea reevaluării în termenul stabilit prin HG nr. 120/2024, îndeplinirea tuturor criteriilor obligatorii aplicabile și demonstrarea punctajului suplimentar minim. Acest context conferă analizelor strategice o dimensiune imediată: strategia trebuie să fundamenteze simultan dezvoltarea până în anul 2035 și conformarea administrativă necesară până la depunerea dosarului de reevaluare.

Analizele SWOT, SPET, PEST, PESTEL, VENN și TOWS nu sunt utilizate ca exerciții independente sau repetitive. Fiecare răspunde unei întrebări diferite:

Instrument	Întrebarea principală
SWOT	Care sunt avantajele, deficiențele, oportunitățile și amenințările destinației?
SPET	Cum influențează factorii sociali, politici, economici și tehnologici funcționarea locală?
PEST	Ce schimbări externe majore influențează piața turistică?
PESTEL	Cum trebuie adaptată strategia la mediul politic, economic, social, tehnologic, ecologic și legislativ?
VENN	Unde se intersectează sau se separă interesele administrației, comunității, operatorilor și turiștilor?
TOWS	Cum sunt transformate constatările SWOT în opțiuni de acțiune?
Lanț valoric	Unde se creează și unde se pierde valoarea economică turistică?
Ciclul de viață	În ce etapă de dezvoltare se află destinația?
Arborele problemelor	Care sunt cauzele structurale ale performanței turistice reduse?

Scorurile și ierarhizările din prezentul capitol sunt instrumente strategice orientative. Ele nu înlocuiesc punctajul juridic prevăzut în Anexa nr. 4 la HG nr. 852/2008.

13.1. Analiza SWOT

13.1.1. Puncte forte

S1. Statutul oficial de stațiune turistică de interes local

Atestarea oficială conferă Detei:

- recunoaștere națională;
- legitimitate pentru promovarea turistică;
- posibilitatea fundamentării investițiilor;
- un cadru pentru dezvoltarea destinației;
- integrarea în lista națională a stațiunilor turistice.

Statutul nu reprezintă numai un avantaj de imagine, ci și o obligație de menținere a infrastructurii, serviciilor și criteriilor.

S2. Poziția strategică în Banatul de Sud

Deta este amplasată pe axa Timișoara–Moravița–Serbia, la aproximativ 44 km de Timișoara și într-o poziție favorabilă față de frontiera româno-sârbă. Această localizare îi permite să funcționeze ca:

- destinație de proximitate pentru Timișoara;
- oprire pe traseul către Serbia;
- bază de servicii pentru sudul județului;

- punct de plecare pentru circuite microregionale;
- nod pentru cooperare transfrontalieră.

S3. Identitate multiculturală autentică

Diversitatea culturală a Detei este susținută de prezența istorică și contemporană a comunităților română, germană, maghiară, sârbă, bulgară și a altor grupuri locale.

Multiculturalitatea este vizibilă prin:

- edificiile religioase;
- ansamblurile culturale;
- tradițiile comunităților;
- gastronomia;
- cimitirul istoric;
- evenimente;
- patrimoniul construit;
- memoria familiilor;
- relațiile cu localități din Serbia și Ungaria.

Datele recensământului confirmă păstrarea unei structuri etnice și confesionale diversificate, chiar dacă ponderile actuale diferă de structura istorică a localității.

S4. Existența unei resurse termale valorificate recreativ

Ștrandul Termal oferă o componentă de agrement capabilă să atragă familii, seniori, grupuri sportive și vizitatori din microregiune.

Avantajele sunt:

- existența bazinelor;
- utilizarea apei termale;
- posibilitatea funcționării interioare;
- saună;
- cazare;
- loc de joacă;
- spații pentru odihnă;
- posibilitatea dezvoltării unei componente wellness.

Infrastructura existentă reduce necesitatea construirii de la zero a unui produs recreativ, dar impune modernizare, clarificare tehnică și integrare comercială.

S5. Parcul Anton Kratzer

Parcul reprezintă simultan:

- spațiu verde urban;
- loc de promenadă;
- infrastructură pentru evenimente;
- zonă sportivă;
- patrimoniu peisagistic;
- coridor ecologic;
- reper al memoriei locale.

Suprafața, vegetația matură și poziția sa permit organizarea unor experiențe culturale, recreative și educaționale.

S6. Turnul Pompierilor și Muzeul Orașului

Turnul Pompierilor este principalul reper vizual al destinației și poate deveni simbolul brandului turistic. Muzeul permite prezentarea integrată a:

- patrimoniului arheologic;

- istoriei urbane;
- comunităților;
- presei;
- pompierilor voluntari;
- dezvoltării industriale;
- tradițiilor locale.

S7. Patrimoniul arheologic, religios și memorial

Deta și Opătița dispun de:

- sit arheologic;
- lăcașuri de cult reprezentative;
- ansamblu urban;
- cimitir istoric;
- monumente;
- patrimoniu industrial și tehnic;
- clădiri cu valoare identitară.

Aceste resurse permit dezvoltarea unor produse pentru mai multe segmente: cultural, educațional, religios, genealogic și slow tourism.

S8. Acces rutier și feroviar

Deta este conectată la rețeaua rutieră regională și dispune de gară pe relația Timișoara–Stamora Moravița. Această dublă accesibilitate oferă premise pentru:

- excursii de o zi;
- sejururi fără autoturism;
- cicloturism;
- transport pentru grupuri;
- turism de tranzit.

S9. Calendar cultural, sportiv și comunitar diversificat

Zilele Orașului, rugile, hramurile, evenimentele gastronomice, competițiile sportive și activitățile multiculturale oferă o bază pentru dezvoltarea turismului de evenimente.

S10. Servicii medicale și rol microregional

Spitalul, farmaciile, serviciile publice și funcția de centru pentru localitățile din sudul județului sporesc siguranța destinației și pot sprijini dezvoltarea unor produse pentru seniori, familii și grupuri organizate.

S11. Scară urbană compactă

Principalele obiective pot fi legate într-un circuit pietonal sau ciclist. Caracterul compact reduce:

- timpul de deplasare;
- costul semnalizării;
- dependența de transport intern;
- riscul fragmentării experienței.

S12. Relații de înfrățire și cooperare

Relațiile cu Čoka, Bordány și Gaglianico, precum și cooperarea cu parteneri din Serbia și Banatul de Sud, pot susține:

- schimburi culturale;
- evenimente;
- proiecte europene;
- grupuri turistice;

- promovare reciprocă;
- activități pentru tineri.

13.1.2. Puncte slabe

W1. Neconcordanțe între capacitatea fizică, SITUR și datele statistice

Capacitatea de cazare identificată local trebuie reconciliată cu:

- certificatele active SITUR;
- structurile radiate sau suspendate;
- capacitatea în funcțiune raportată INS;
- funcționarea reală din teren.

Această situație afectează atât conformarea, cât și credibilitatea analizei pieței.

W2. Circulație turistică oficială redusă și volatilă

Numărul redus de sosiri și înnoptări arată că Deta nu funcționează încă drept destinație turistică stabilă. O parte importantă a fluxurilor este probabil formată din:

- vizitatori de o zi;
- participanți la evenimente;
- clienți profesionali;
- persoane în tranzit;
- vizitatori ai ștrandului.

Aceste fluxuri nu sunt monitorizate unitar.

W3. Produse turistice insuficient organizate

Resursele există, dar lipsesc frecvent:

- programul integrat;
- tariful comun;
- rezervarea;
- ghidajul;
- transportul;
- responsabilul comercial;
- posibilitatea cumpărării unui pachet complet.

W4. Vizibilitate digitală redusă

Lipsesc sau sunt insuficient dezvoltate:

- portal turistic distinct;
- hartă interactivă;
- calendar permanent;
- conținut multilingv;
- rezervare integrată;
- colectarea datelor;
- campanii pentru piața sârbă;
- managementul recenziilor.

W5. Lipsa unui centru de informare turistică acreditat confirmat

Informațiile sunt distribuite între administrație, muzeu, operatori și organizatori. Vizitatorul nu beneficiază de un punct unic pentru:

- orientare;
- rezervări;
- materiale;
- trasee;
- transport;

- evenimente;
- produse locale.

W6. Management instituțional insuficient consolidat

Turismul nu dispune încă de:

- structură permanentă suficient dimensionată;
- manager de destinație;
- buget multianual distinct;
- sistem comun de raportare;
- mecanism public–privat stabil;
- OMD funcțională.

W7. Risc urbanistic și administrativ

Sunt necesare clarificări privind:

- documentația de urbanism valabilă;
- delimitarea exactă a perimetrului;
- corelarea cu PUG/RLU;
- publicarea în OTN;
- includerea sau relația cu Opătița.

W8. Documentarea incompletă a resursei termale

Potențialul termal nu poate fi promovat integral ca produs balnear fără:

- studiu hidrogeologic;
- analize;
- documentarea factorului natural;
- perimetre de protecție;
- autorizarea serviciilor medicale sau de recuperare.

W9. Legături slabe între gară, centru, parc, ștrand și Opătița

„Ultima porțiune” a călătoriei nu este organizată ca serviciu turistic. Aceasta afectează:

- vizitatorii fără autoturism;
- seniorii;
- persoanele cu dizabilități;
- grupurile;
- cicloturiștii.

W10. Capacitate limitată de cazare și vulnerabilitate față de retragerea unui operator

Un număr redus de structuri concentrează cea mai mare parte a capacității. Suspendarea sau radierea unei unități poate afecta:

- pragul legal;
- capacitatea evenimentelor;
- disponibilitatea pentru grupuri;
- continuitatea raportării statistice.

W11. Program cultural și accesibilitate neuniforme

Programul limitat al unor obiective și lipsa auditului general de accesibilitate reduc capacitatea de primire a:

- turiștilor de weekend;
- grupurilor;
- persoanelor cu mobilitate redusă;
- vizitatorilor străini.

W12. Gastronomie fragmentată

Există tradiții, rețete și evenimente, dar lipsesc:

- meniu multicultural permanent;
- rețea a producătorilor;
- puncte gastronomice locale confirmate;
- brand gastronomic;
- pachete rezervabile;
- produse locale ușor de cumpărat.

W13. Monitorizare turistică insuficientă

Nu sunt colectate sistematic:

- numărul vizitatorilor de o zi;
- participanții la evenimente;
- cheltuiala;
- proveniența;
- satisfacția;
- conversia în cazare;
- impactul economic;
- amprenta de mediu.

13.1.3. Oportunități

O1. Creșterea turismului de proximitate

Timișoara și zona sa metropolitană reprezintă o piață cu populație numeroasă și cu cerere pentru:

- ieșiri de o zi;
- weekend;
- activități pentru familii;
- wellness;
- gastronomie;
- evenimente;
- destinații mai puțin aglomerate.

O2. Dezvoltarea turismului slow și experiențial

Caracterul compact, comunitățile și patrimoniul Detei sunt compatibile cu cererea pentru experiențe:

- autentice;
- participative;
- de grup mic;
- bazate pe gazde;
- legate de gastronomie și povești.

O3. Tranziția verde și digitală a turismului

Politicile europene încurajează:

- digitalizarea destinațiilor;
- reducerea emisiilor;
- economia circulară;
- mobilitatea activă;
- accesibilitatea;
- managementul bazat pe date;
- distribuirea fluxurilor către destinații mai puțin aglomerate.

O4. Cooperarea România–Serbia

Programul Interreg IPA România–Serbia poate sprijini proiecte privind:

- turismul;
- cultura;
- patrimoniul;
- sănătatea;
- mobilitatea;
- protecția mediului;
- cooperarea instituțională.

O5. Integrarea în circuite regionale

Deta poate fi inclusă în produse comune cu:

- Timișoara;
- Buziaș;
- Jimbolia;
- Banloc;
- Partoș;
- Moravița;
- Vršac;
- destinațiile de pe traseele de frontieră.

O6. Dezvoltarea unui produs termal-recreativ pe tot parcursul anului

Modernizarea ștrandului poate genera:

- sejururi;
- vizite repetate;
- programe pentru seniori;
- produse corporate;
- activități pentru copii;
- reducerea sezonalității.

O7. Formalizarea unor rute culturale

Rutele multiculturale, memoriale, industriale și arheologice pot:

- îmbunătăți experiența;
- crește punctajul de conformare;
- conecta centrul cu Opătița;
- susține educația;
- extinde durata vizitei.

O8. Dezvoltarea punctelor gastronomice și a produselor locale

Punctele gastronomice, brunch-urile, producătorii și meniurile multiculturale pot crește:

- cheltuiala vizitatorului;
- veniturile gospodăriilor;
- autenticitatea;
- participarea comunității;
- punctajul stațiunii.

O9. Turism genealogic și diaspora

Comunitățile istorice și cimitirul pot atrage:

- descendenți;
- cercetători;
- vizitatori din Germania, Austria, Ungaria, Serbia și Italia;
- reuniuni ale familiilor;
- schimburi culturale.

O10. Transformarea proiectelor de mobilitate în infrastructură turistică

Pistele, transportul verde, sistemele inteligente și regenerarea centrului pot fi conectate cu:

- traseele turistice;
- gară;
- ștrand;
- parcul;
- Opătița;
- punctele de informare.

O11. Constituirea unei structuri de management sau a unei OMD

O structură public–privată poate asigura:

- marketing profesionist;
- dezvoltarea produselor;
- colectarea datelor;
- implicarea operatorilor;
- continuitatea;
- accesul la rețele și finanțări.

O12. Utilizarea statutului pentru creșterea atractivității investiționale

Menținerea statutului poate consolida argumentarea investițiilor în:

- cazare;
- agrement;
- regenerare urbană;
- infrastructură culturală;
- mobilitate;
- servicii pentru vizitatori.

13.1.4. Amenințări

T1. Retragerea statutului în cazul neconformării

Neîndeplinirea criteriilor obligatorii, lipsa documentației urbanistice conforme sau transmiterea tardivă a dosarului poate conduce la inițierea procedurii de retragere a statutului.

T2. Concurența regională

Timișoara, Buziaș, Jimbolia, Călacea, Sânnicolau Mare și Vršac au:

- produse mai cunoscute;
- capacitate mai mare;
- infrastructură mai matură;
- vizibilitate superioară;
- evenimente consacrate.

T3. Îmbătrânirea populației și reducerea bazei demografice

RPL 2021 indică pentru Deta 5.670 de locuitori, iar structura pe vârste arată o pondere a populației de 65 de ani și peste mai mare decât cea a copiilor de 0–14 ani. Acest raport poate reduce disponibilitatea forței de muncă și capacitatea de transmitere a tradițiilor.

T4. Plecarea tinerilor și deficitul de personal

Lipsa personalului calificat poate afecta:

- cazarea;
- alimentația;
- ghidajul;
- mentenanța;
- organizarea evenimentelor;

- managementul digital.

T5. Canicula, seceta şi precipitaţiile extreme

Schimbările climatice pot afecta:

- parcul;
- evenimentele;
- confortul urban;
- consumul de apă;
- costurile ștrandului;
- vegetația;
- infrastructura.

T6. Creşterea costurilor de funcţionare

Energia, personalul, apa, întreținerea bazinelor și restaurarea patrimoniului pot deveni dificil de susținut pentru administrație și operatori.

T7. Degradarea patrimoniului

Lipsa intervențiilor asupra:

- cimitirului;
- clădirilor istorice;
- sitului Opătița;
- vegetației mature;
- patrimoniului industrial

poate conduce la pierderea ireversibilă a resurselor.

T8. Presiunea traficului şi a activităţilor industriale

Traficul greu, praful, zgomotul și incompatibilitățile funcționale pot reduce atractivitatea zonelor turistice.

T9. Dependenta de câteva evenimente şi structuri

Anularea unui eveniment, închiderea unei unități sau suspendarea ștrandului poate produce scăderi semnificative ale fluxurilor.

T10. Transformarea multiculturalităţii într-un produs artificial

Promovarea fără participarea comunităților poate genera:

- stereotipuri;
- neîncredere;
- pierderea autenticității;
- conflicte privind reprezentarea.

T11. Instabilitatea fluxurilor transfrontaliere

Timpii de așteptare, regimul de frontieră, transportul insuficient și schimbările geopolitice pot influența piața sârbă.

T12. Investiţii realizate fără corelare

Construirea unor dotări fără:

- studiu de piață;
- costuri de operare;
- personal;
- plan de marketing;
- capacitate de suport

poate genera infrastructură subutilizată și cheltuieli publice permanente.

13.1.5. Ierarhizarea elementelor SWOT

Element	Impact strategic	Urgență	Prioritate
Statutul oficial și procesul de reevaluare	5	5	Critică
Confirmarea celor minimum 100 de locuri SITUR	5	5	Critică
PUG, perimetru și OTN	5	5	Critică
Ștrandul Termal	5	4	Foarte ridicată
Identitatea multiculturală	5	4	Foarte ridicată
Lipsa managementului destinației	5	4	Foarte ridicată
Piața Timișoarei	5	4	Foarte ridicată
Cooperarea cu Serbia	4	4	Ridicată
Vizibilitatea digitală redusă	4	4	Ridicată
Circulația turistică volatilă	4	4	Ridicată
Conservarea patrimoniului	4	4	Ridicată
Riscurile climatice	4	3	Ridicată

13.2. Analiza SPET – social, politic, economic și tehnologic

Analiza SPET urmărește modul în care cei patru factori influențează direct capacitatea locală de implementare.

13.2.1. Factorul social

Structura demografică

Populația rezidentă a UAT Deta era de 5.670 de persoane la 1 decembrie 2021. Din aceasta, 5.066 locuiau în Deta și 604 în Opătița. Structura pe vârste evidențiază:

- 804 persoane cu vârsta 0–14 ani;
- 3.737 persoane cu vârsta 15–64 ani;
- 1.129 persoane cu vârsta de 65 ani și peste.

Raportul de îmbătrânire este de aproximativ 140 de persoane vârstnice la 100 de copii.

Implicații pentru turism

Pozitive:

- seniorii pot participa la păstrarea memoriei locale;
- există piață pentru agrement termal și programe accesibile;
- structura multiculturală susține diferențierea;
- instituțiile școlare pot participa la educația turistică;
- comunitatea are experiență în organizarea de evenimente.

Negative:

- reducerea populației active;
- dificultăți de recrutare;
- pierderea purtătorilor de tradiții;
- mobilitate redusă pentru o parte a populației;
- risc de diminuare a inițiativelor antreprenoriale;
- migrația tinerilor.

Răspuns strategic

- programe intergeneraționale;
- implicarea tinerilor în ghidaj și digitalizare;
- documentarea istoriei orale;
- formare în ospitalitate;
- servicii turistice accesibile;
- programe pentru seniori;

- atragerea diasporei.

13.2.2. Factorul politic și administrativ

Elemente favorabile

- statut oficial de stațiune;
- existența unei administrații locale cu experiență în proiecte;
- relații de înfrățire;
- cooperare cu Serbia;
- proiecte de mobilitate și regenerare;
- posibilitatea aprobării unor politici locale multianuale;
- acces la programe județene, regionale și europene.

Elemente vulnerabile

- apropierea termenului de reevaluare;
- dependența de continuitatea deciziei politice;
- fragmentarea responsabilităților;
- lipsa unei structuri turistice permanente;
- riscul ca strategia să nu fie însoțită de bugete;
- diferențe de priorități între administrație, operatori și comunitate;
- procese urbanistice de durată.

Răspuns strategic

- aprobarea strategiei prin HCL;
- grup permanent de coordonare;
- raport anual;
- buget turistic distinct;
- responsabil de destinație;
- pact public–privat;
- proceduri care continuă dincolo de ciclurile electorale;
- plan anual de implementare.

13.2.3. Factorul economic

Structura ocupării evidențiază caracterul predominant industrial și de servicii al economiei locale. Din cele 2.416 persoane ocupate la recensământ, 839 lucrau în industria prelucrătoare, 368 în comerț, 207 în construcții, 159 în transport și depozitare și numai 53 în hoteluri și restaurante. Turismul reprezenta astfel o componentă directă modestă a economiei locale.

Avantaje economice

- economie locală diversificată;
- activitate industrială generatoare de delegații;
- comerț și servicii;
- infrastructură medicală;
- costuri potențial mai reduse decât în Timișoara;
- spații și terenuri pentru investiții;
- rol de centru microregional.

Vulnerabilități economice

- pondere redusă a sectorului HoReCa;
- număr mic de operatori;
- dependență de câteva structuri;
- flux turistic redus;
- investiții private turistice limitate;
- posibila scurgere a cheltuielilor către Timișoara sau Serbia;

- costuri ridicate pentru funcționarea ștrandului;
- dificultăți de finanțare a conservării patrimoniului.

Răspuns strategic

- dezvoltarea economiei vizitatorului;
- achiziții locale;
- pachete comune;
- stimularea producătorilor;
- puncte gastronomice;
- servicii pentru cicloturiști;
- extinderea ședерii clienților corporate;
- granturi mici;
- parteneriate pentru restaurare;
- monitorizarea impactului economic.

13.2.4. Factorul tehnologic

Situația actuală

Deta dispune de:

- infrastructură de comunicații;
- pagină oficială;
- instrumente administrative digitale;
- proiecte de management urban și mobilitate inteligentă;
- operatori prezenți pe platforme comerciale.

Deficite

- lipsa unei baze unice de date;
- lipsa portalului turistic;
- lipsa rezervărilor integrate;
- utilizarea redusă a codurilor QR;
- lipsa măsurării vizitatorilor;
- conținut multilingv insuficient;
- diferențe între informațiile publicate;
- lipsa unui sistem CRM al destinației;
- lipsa GIS-ului turistic operațional.

Oportunități tehnologice

- portal Visit Deta;
- hartă GIS;
- audioghid;
- tur virtual;
- realitate augmentată pentru Opătița;
- rezervare online;
- bilete digitale;
- senzori pentru fluxuri;
- Wi-Fi public;
- tablou de bord;
- monitorizarea consumului la ștrand;
- marketing automatizat;
- arhivă digitală multiculturală.

Risc

Digitalizarea fără resurse pentru actualizare poate produce:

- informații expirate;
- platforme neutilizate;
- costuri de mentenanță;
- pierderea încrederii;
- probleme privind datele personale.

13.2.5. Sinteza SPET

Factor	Potențial	Vulnerabilitate	Direcție strategică
Social	identitate multiculturală, comunitate activă	îmbătrânire, migrația tinerilor	implicare intergenerațională și formare
Politic	statut, proiecte, parteneriate	termen de reevaluare și fragmentare	coordonare permanentă și continuitate
Economic	industrie, comerț, rol microregional	turism cu pondere redusă	diversificare prin economia vizitatorului
Tehnologic	proiecte smart și conectivitate	lipsa ecosistemului turistic digital	platformă unică și management bazat pe date

13.3. Analiza PEST

Analiza PEST examinează mediul extern în care Deta trebuie să își dezvolte turismul.

13.3.1. Factorii politici

Tendințe

- creșterea importanței sustenabilității în politicile europene;
- condiționarea finanțărilor de maturitatea proiectelor;
- accent pe cooperarea teritorială;
- necesitatea demonstrării rezultatelor;
- consolidarea rolului OMD-urilor;
- reevaluarea stațiunilor turistice;
- integrarea turismului cu urbanismul și mediul.

Implicații

Deta trebuie să treacă de la proiecte turistice izolate la:

- planificare integrată;
- management;
- monitorizare;
- cooperare;
- proiecte mature;
- documentații tehnice complete.

13.3.2. Factorii economici

Tendințe

- sensibilitatea turiștilor la preț;
- creșterea costurilor cu energia și personalul;
- rezervări mai prudente;
- cerere pentru deplasări scurte;
- necesitatea unui raport bun calitate–preț;
- importanța pieței interne;
- creșterea concurenței între destinațiile de proximitate.

Implicații

Produsele Detei trebuie să fie:

- clare;
- accesibile;
- rezervabile;
- ușor de comparat;
- disponibile în pachete;
- adaptate familiilor și grupurilor;
- eficiente energetic.

13.3.3. Factorii sociali

Tendințe

- interes pentru experiențe autentice;
- călătorii intergeneraționale;
- preocupare pentru sănătate și relaxare;
- cerere pentru destinații mai puțin aglomerate;
- creșterea importanței accesibilității;
- interes pentru gastronomie;
- căutarea identității și genealogiei;
- utilizarea evenimentelor ca motiv de călătorie.

Implicații

Deta poate răspunde prin:

- patrimoniu multicultural;
- programe pentru familii;
- wellness;
- turism genealogic;
- gastronomie;
- evenimente;
- slow tourism;
- produse incluzive.

13.3.4. Factorii tehnologici

Tendințe

- rezervări prin telefon;
- influența recenziilor;
- plăți digitale;
- hărți și navigație;
- conținut video;
- recomandări personalizate;
- utilizarea inteligenței artificiale în căutarea călătoriilor;
- date în timp real;
- tururi virtuale.

Implicații

O destinație care nu oferă informații actualizate și posibilitatea rezervării pierde vizitatorul înainte ca acesta să ajungă în localitate.

13.4. Analiza PESTEL – politic, economic, social, tehnologic, ecologic și legislativ

Matrice PESTEL

Factor	Elemente relevante	Impact asupra Detei	Răspuns necesar
Politic	reevaluarea stațiunilor, politici	presiune pentru	dosar complet,

Factor	Elemente relevante	Impact asupra Detei	Răspuns necesar
	regionale, cooperare transfrontalieră	conformare și oportunități de finanțare	parteneriate și continuitate
Economic	costuri, cerere internă, putere de cumpărare, investiții	risc pentru ștrand și HoReCa, dar avantaj prin prețuri moderate	eficiență, pachete, diversificare
Social	îmbătrânire, migrație, multiculturalitate, nevoia de experiențe	deficit de personal, dar piață pentru wellness și patrimoniu	formare, implicare comunitară, programe pentru seniori
Tehnologic	rezervări, date, hărți, inteligență artificială, smart mobility	decalaj digital și oportunitate de recuperare rapidă	Visit Deta, GIS, CRM, QR și monitorizare
Ecologic	caniculă, secetă, apă, biodiversitate, deșeuri	presiune asupra parcului, ștrandului și evenimentelor	adaptare climatică și economie circulară
Legislativ	turism, urbanism, OTN, mediu, patrimoniu, accesibilitate, ISU	cerințe cumulative și risc administrativ	registru legislativ și audit anual

13.4.1. Componenta politică

Strategia națională pentru dezvoltarea turismului 2025–2035 urmărește dezvoltarea unui turism competitiv, sustenabil și mai bine administrat, ceea ce susține orientarea Detei către managementul destinației, experiențe integrate, digitalizare și creșterea calității.

Implicații

- necesitatea corelării cu politicile naționale;
- proiecte sustenabile;
- standarde de calitate;
- dezvoltarea piețelor;
- cooperare public–privată;
- monitorizarea impactului.

13.4.2. Componenta economică

Deta trebuie să evite dependența exclusivă de finanțări publice. Infrastructura turistică generează costuri recurente pentru:

- personal;
- energie;
- apă;
- curățenie;
- reparații;
- marketing;
- securitate;
- actualizarea tehnologiei.

Fiecare investiție trebuie să conțină:

- plan de operare;
- sursă de venit;
- responsabil;
- buget de mentenanță;
- indicatori de utilizare;
- strategie de promovare.

13.4.3. Componenta socială

Turismul trebuie să producă beneficii pentru comunitate și să evite apariția percepției că resursele publice sunt utilizate exclusiv pentru vizitatori.

Este necesară monitorizarea:

- satisfacției locuitorilor;
- locurilor de muncă;
- participării comunităților;
- accesului localnicilor la șstrand și evenimente;
- zgomotului;
- traficului;
- distribuției beneficiilor.

13.4.4. Componenta tehnologică

Tehnologia trebuie utilizată pentru:

- reducerea fragmentării;
- accesibilitate;
- interpretare;
- monitorizare;
- administrarea fluxurilor;
- creșterea vânzărilor;
- comunicarea cu piața sârbă;
- actualizarea rapidă a informațiilor.

13.4.5. Componenta ecologică

Principalele riscuri sunt:

- canicula;
- seceta;
- consumul de apă;
- consumul energetic al șstrandului;
- compactarea solului în parc;
- deșeurile de la evenimente;
- poluarea luminoasă;
- presiunea asupra arborilor maturi;
- posibile efecte indirecte asupra zonelor naturale din regiune.

Răspuns

- calcularea capacității de suport;
- plan de adaptare;
- arbori și umbrire;
- retenția apei;
- energie regenerabilă;
- transport verde;
- evenimente cu deșeuri reduse;
- monitorizare.

13.4.6. Componenta legislativă

Cadrul legislativ relevant include:

- HG nr. 852/2008;
- HG nr. 120/2024;
- HG nr. 910/2022;
- OG nr. 58/1998;

- Legea nr. 350/2001;
- legislația patrimoniului;
- legislația mediului;
- legislația apelor;
- legislația accesibilității;
- legislația privind securitatea la incendiu;
- normele de clasificare;
- reglementările OMD.

Risc principal

O infrastructură poate exista fizic, dar să nu poată fi utilizată pentru conformare sau promovare dacă:

- nu este clasificată;
- nu este autorizată;
- este în afara perimetrului;
- nu este publicată în OTN;
- nu are avize;
- nu poate fi demonstrată documentar.

13.5. Analiza VENN – relația administrație–comunitate–operatori–turiști

Analiza VENN utilizează patru cercuri:

- **A – administrația publică**;
- **C – comunitatea locală**;
- **O – operatorii economici**;
- **T – turiștii și vizitatorii**.

13.5.1. Interesele specifice

Administrația

- menținerea statutului;
- investiții;
- imagine;
- legalitate;
- servicii publice;
- dezvoltare economică;
- absorbția finanțărilor.

Comunitatea

- calitatea vieții;
- locuri de muncă;
- protejarea identității;
- liniște;
- curățenie;
- acces la spațiile publice;
- reprezentare echitabilă.

Operatorii

- clienți;
- venituri;
- predictibilitate;
- promovare;
- personal;
- infrastructură;

- simplificare administrativă;
- acces la evenimente.

Turiștii

- informații clare;
- acces;
- siguranță;
- curățenie;
- experiențe;
- servicii;
- preț corect;
- rezervare;
- accesibilitate.

13.5.2. Intersecțiile bilaterale

A ∩ C – administrație și comunitate

Teme comune:

- spații publice;
- patrimoniu;
- evenimente;
- curățenie;
- mobilitate;
- calitatea vieții;
- consultare.

Deficit: participarea comunității trebuie transformată într-un proces permanent, nu limitată la consultarea formală a documentelor.

A ∩ O – administrație și operatori

Teme comune:

- autorizare;
- infrastructură;
- promovare;
- calendar;
- date;
- finanțări;
- managementul destinației.

Deficit: colaborarea este predominant punctuală și nu există încă un mecanism stabil de contribuție și decizie comună.

A ∩ T – administrație și turiști

Teme comune:

- informare;
- semnalizare;
- spații publice;
- siguranță;
- transport;
- reclamații.

Deficit: administrația nu dispune de suficiente date directe despre turiști.

C ∩ O – comunitate și operatori

Teme comune:

- locuri de muncă;
- produse locale;
- gastronomie;
- evenimente;
- servicii;
- ospitalitate.

Deficit: legăturile economice locale nu sunt încă organizate într-o rețea a furnizorilor.

C ∩ T – comunitate și turiști

Teme comune:

- schimb cultural;
- tradiții;
- gazde;
- gastronomie;
- povești;
- evenimente.

Deficit: interacțiunea este concentrată în timpul manifestărilor și insuficient transformată în experiențe permanente.

O ∩ T – operatori și turiști

Teme comune:

- cazare;
- alimentație;
- agrement;
- rezervări;
- satisfacție;
- reclamații.

Deficit: serviciile sunt oferite individual, fără integrarea lor într-un pachet al destinației.

13.5.3. Intersecţiile triple

A ∩ C ∩ O

Reprezintă zona în care pot fi dezvoltate:

- festivalurile;
- gastronomia;
- produsele locale;
- protejarea patrimoniului;
- OMD;
- microgranturile;
- regenerarea centrului.

A ∩ O ∩ T

Reprezintă:

- sistemul de rezervare;
- informarea;
- transportul;
- semnalizarea;
- calitatea;
- managementul reclamațiilor;
- accesibilitatea.

A ∩ C ∩ T

Reprezintă:

- experiențele multiculturale;
- tururile;
- regulile de vizitare;
- protecția comunității;
- educația vizitatorilor.

C ∩ O ∩ T

Reprezintă:

- brunch;
- ateliere;
- meșteșuguri;
- ghidaj local;
- gastronomie;
- întâlnirea cu gazdele;
- turism slow.

13.5.4. Intersecția centrală A ∩ C ∩ O ∩ T

Intersecția comună reprezintă **destinația turistică funcțională**.

Aceasta există numai dacă sunt îndeplinite simultan:

- administrația coordonează;
- operatorii furnizează servicii;
- comunitatea acceptă și participă;
- turiștii sunt satisfăcuți;
- patrimoniul este protejat;
- beneficiile sunt distribuite;
- datele sunt monitorizate.

Diagnostic VENN

În prezent, intersecția centrală este insuficient consolidată. Relațiile există, dar sunt:

- sectoriale;
- episodice;
- dependente de evenimente;
- slab formalizate;
- insuficient măsurate.

Prioritatea este construirea mecanismului care unește cele patru cercuri:

Grup local de coordonare + structură de management + Pact pentru Turism + sistem de date + produse comune.

13.6. Analiza TOWS – transformarea diagnosticului în opțiuni strategice

13.6.1. Strategii SO – utilizarea punctelor forte pentru valorificarea oportunităților

SO1. Dezvoltarea produsului „Poarta multiculturală a Banatului de Sud”

Se utilizează:

- multiculturalitatea;
- poziția de frontieră;
- patrimoniul;
- relațiile cu Serbia;
- evenimentele.

Pentru a valorifica:

- turismul transfrontalier;
- turismul experiențial;
- piața Timișoarei;
- proiectele Interreg.

SO2. Transformarea Ștrandului Termal într-un produs regional de weekend

Se utilizează:

- infrastructura existentă;
- cazarea;
- parcul;
- serviciile medicale;
- accesibilitatea.

Pentru a valorifica:

- wellness;
- turismul familial;
- seniorii;
- extrasezonul;
- piața sârbă.

SO3. Crearea circuitului Deta–Opătița

Se utilizează:

- situl arheologic;
- peisajul;
- infrastructura velo;
- patrimoniul rural.

Pentru a valorifica:

- cicloturismul;
- educația;
- slow tourism;
- rutele culturale.

SO4. Integrarea Detei în oferta Timișoarei

Se utilizează:

- accesul;
- caracterul compact;
- patrimoniul;
- ștrandul.

Pentru a valorifica:

- turiștii cazați în Timișoara;
- excursiile de o zi;
- aeroportul;
- operatorii și ghizii regionali.

SO5. Dezvoltarea evenimentului-fanion

Se utilizează:

- calendarul existent;
- comunitățile;
- parcul;
- ansamblurile;
- gastronomia.

Pentru a valorifica:

- creșterea turismului de evenimente;
- piața regională;
- cooperarea internațională;
- promovarea digitală.

13.6.2. Strategii ST – utilizarea punctelor forte pentru diminuarea amenințărilor

ST1. Securizarea statutului prin infrastructura existentă

Ștrandul, parcul, sportul, serviciile medicale și structurile de cazare trebuie documentate pentru reducerea riscului de retragere.

ST2. Diferențierea față de concurenți

În loc să concureze cu Buziașul pe tratament sau cu Vršac pe vin, Deta trebuie să combine:

- termal;
- multicultural;
- slow;
- transfrontalier;
- familie.

ST3. Adaptarea climatică a parcului și ștrandului

Vegetația matură, apa și infrastructura verde trebuie utilizate pentru reducerea efectelor canicule și pentru menținerea atractivității.

ST4. Diversificarea calendarului

Programele culturale, gastronomice și indoor trebuie extinse pentru reducerea dependenței de sezonul estival.

ST5. Utilizarea rolului microregional pentru stabilizarea cererii

Turismul de afaceri, delegațiile, sănătatea, educația și sportul pot asigura fluxuri în afara sezonului.

13.6.3. Strategii WO – utilizarea oportunităților pentru corectarea punctelor slabe

WO1. Digitalizarea completă a destinației

Finanțările și tehnologia trebuie utilizate pentru:

- portal;
- rezervare;
- hartă;
- monitorizare;
- promovare în Serbia;
- calendar;
- CRM.

WO2. Constituirea unei structuri de management

Cooperarea public–privată și cadrul OMD trebuie utilizate pentru corectarea fragmentării instituționale.

WO3. Dezvoltarea rutelor culturale

Rutele permit organizarea patrimoniului dispersat și creșterea punctajului.

WO4. Atragerea investițiilor private în cazare

Statutul și piața de weekend pot susține:

- pensiuni urbane;
- apartamente turistice;
- cazare bike-friendly;

- camere accesibile;
- modernizarea structurilor existente.

WO5. Dezvoltarea gastronomiei locale

Cererea pentru experiențe autentice poate corecta lipsa produselor permanente prin:

- PGL;
- meniu multicultural;
- brunch;
- piață de producători;
- brand local.

WO6. Utilizarea proiectelor transfrontaliere pentru formarea personalului

Parteneriatele cu Serbia, Ungaria și Italia pot susține:

- schimburi de bune practici;
- limbi străine;
- management;
- evenimente;
- marketing;
- ospitalitate.

13.6.4. Strategii WT – diminuarea punctelor slabe și evitarea amenințărilor

WT1. Plan de conformare cu termene și responsabilități

Este necesară remedierea înainte de depunere a:

- SITUR;
- PUG;
- OTN;
- perimetrului;
- factorilor naturali;
- hărții turistice;
- grupurilor sanitare;
- punctului de prim ajutor.

WT2. Reducerea dependenței de un singur operator sau eveniment

- diversificarea cazării;
- calendar pe tot parcursul anului;
- produse corporate;
- produse școlare;
- produse pentru seniori;
- evenimente mici repetitive.

WT3. Protocol de conservare a patrimoniului

- inventariere;
- intervenții etapizate;
- capacitate de suport;
- reguli de vizitare;
- monitorizare;
- finanțări dedicate.

WT4. Plan de continuitate pentru ștrand

Trebuie prevăzute:

- reparații;
- rezerve financiare;

- eficiență energetică;
- plan pentru avarii;
- controlul calității apei;
- personal;
- funcționare etapizată.

WT5. Sistem de verificare anuală a datelor

Diferențele SITUR–INS–Primărie trebuie analizate anual pentru evitarea deciziilor bazate pe date eronate.

13.7. Matricea putere–interes a actorilor

13.7.1. Putere ridicată – interes ridicat: „gestionare apropiată”

Actor	Putere	Interes	Modalitate de implicare
Primarul și conducerea executivă	Foarte ridicată	Foarte ridicat	coordonare și decizie
Consiliul Local	Foarte ridicată	Ridicat	aprobare, buget, control
Urbanism și juridic	Foarte ridicată	Foarte ridicat	PUG, perimetru, OTN
Structura pentru turism	Ridicată	Foarte ridicat	implementare și monitorizare
Administratorul Ștrandului Termal	Ridicată	Foarte ridicat	produs principal
Operatorii de cazare	Ridicată	Foarte ridicat	capacitate, servicii și date
Instituțiile culturale	Ridicată	Foarte ridicat	patrimoniu și experiențe
Reprezentanții comunităților și cultelor	Ridicată	Foarte ridicat	autenticitate și patrimoniu

Acești actori trebuie să participe permanent la grupul de coordonare.

13.7.2. Putere ridicată – interes mediu: „menținere satisfăcută”

- Consiliul Județean Timiș;
- autoritatea centrală în domeniul turismului;
- autoritatea de urbanism;
- autoritățile de mediu;
- Direcția pentru Cultură;
- ISU;
- operatorii de apă, energie și salubrizare;
- administratorii drumurilor și căii ferate;
- instituțiile sanitare.

Acești actori trebuie implicați punctual, prin documente, avize, protocoale și raportări.

13.7.3. Putere redusă – interes ridicat: „informare și capacitare”

- mici producători;
- meșteșugari;
- tineri;
- seniori;
- locuitori din Opătița;
- ONG-uri;

- voluntari;
- persoane cu dizabilități;
- ghizi potențiali;
- proprietari de clădiri istorice;
- turiști fideli.

Aceştia trebuie sprijiniți prin:

- microgranturi;
- instruire;
- reprezentare;
- consultare;
- acces la evenimente;
- promovare;
- incubarea produselor.

13.7.4. Putere şi interes iniţial reduse: „monitorizare”

- firme care nu activează direct în turism;
- proprietari ai unor terenuri fără proiecte actuale;
- actori din afara microregiunii;
- instituții fără competențe directe.

Interesul lor se poate modifica odată cu dezvoltarea investițiilor.

13.7.5. Poziția turiștilor

Turiștii au:

- putere individuală redusă;
- putere agregată ridicată;
- influență prin recenzii;
- influență prin alegerea destinației;
- influență prin cheltuială și revenire.

Ei trebuie reprezentați prin date, chestionare și paneluri, chiar dacă nu participă permanent în structurile locale.

13.8. Analiza lanţului valoric turistic local

Lanțul valoric descrie etapele prin care un vizitator află despre destinație, ajunge, consumă servicii, pleacă și menține legătura cu Deta.

13.8.1. Lanţul valoric

Etapă	Situație actuală	Pierdere de valoare	Intervenție
Inspirație	informații dispersate și evenimente	Deta nu intră pe lista inițială a destinațiilor	brand și campanii
Informare	pagini administrative și operatori separați	informații incomplete sau neactualizate	portal Visit Deta
Rezervare	rezervare individuală la operator	nu există pachete comune	motor de rezervare și oferte
Acces	rutier și feroviar favorabil	legătură slabă de la gară	shuttle, taxi și semnalizare
Sosire	centru compact	lipsa punctului unic de primire	centru de informare
Cazare	capacitate fizică existentă	statut neclar și diversitate redusă	audit SITUR și investiții
Alimentație	restaurante și evenimente	specific local insuficient	meniu și brand

Etapă	Situație actuală	Pierdere de valoare	Intervenție
		permanent	gastronomic
Experiență	șstrand, muzeu, parc, biserici	obiective neconectate	circuite și ghidaj
Mobilitate internă	mers pe jos și bicicletă posibil	trasee incomplete	rețea pietonală și velo
Cumpărături	comerț local	puține suveniruri și produse tematice	marca „Făcut la Deta”
Plecare	neorganizată ca etapă	lipsa recomandării pentru revenire	feedback și ofertă ulterioară
Post-vizită	recenzii dispersate	relația cu vizitatorul se pierde	CRM și newsletter

13.8.2. Verigile cele mai slabe

1. Inspirația și vizibilitatea

Vizitatorul nu percepe încă Deta drept o destinație complexă.

2. Rezervarea integrată

Nu există un loc unic pentru cumpărarea unui pachet.

3. „Ultima porțiune”

Gara, centrul, șstrandul și Opătița nu sunt conectate printr-un serviciu turistic clar.

4. Integrarea experienței

Obiectivele sunt prezentate separat.

5. Conversia evenimentelor în cazare

Publicul participă, dar nu rămâne suficient.

6. Produsele locale

Cheltuiala turistului nu este captată integral de economia locală.

7. Relația după vizită

Destinația nu dispune de un sistem unitar de fidelizare.

13.8.3. Scurgerile economice

Valoarea turistică se poate pierde atunci când:

- vizitatorii se cazează în Timișoara;
- rezervă prin intermediari fără legături locale;
- aduc produse proprii la evenimente;
- cumpără produse fără origine locală;
- folosesc transportatori externi;
- participă fără să consume servicii;
- pleacă imediat după eveniment;
- personalul calificat este recrutat din afara localității.

13.8.4. Măsuri pentru retenția valorii

- pachete locale;
- produse locale;
- aprovizionare regională;
- ghizi locali;
- transport local;
- suveniruri;
- gastronomie;
- bilete combinate;

- prelungirea programului;
- evenimente pe două zile;
- programe pentru însoțitori;
- formarea forței de muncă locale.

13.9. Analiza ciclului de viață al destinației

Analiza utilizează modelul evolutiv al destinației, care cuprinde:

1. explorare;
2. implicare;
3. dezvoltare;
4. consolidare;
5. stagnare;
6. declin sau relansare.

13.9.1. Încadrarea Detei

Deta se află între:

etapa de implicare și etapa inițială de dezvoltare

Argumente pentru depășirea etapei de explorare

- deține statut de stațiune;
- are structuri de cazare;
- are infrastructură termală;
- organizează evenimente;
- dispune de pagină turistică;
- are obiective identificabile;
- există investiții publice;
- există vizitatori regionali.

Argumente pentru neîncadrarea în etapa de consolidare

- fluxurile oficiale sunt reduse;
- brandul nu este consacrat;
- nu există structură matură de management;
- produsele nu sunt integrate;
- cazarea este limitată;
- nu există centru de informare confirmat;
- piața transfrontalieră nu este exploatată constant;
- datele sunt incomplete;
- operatorii sunt puțini;
- sezonalitatea este ridicată.

13.9.2. Riscul de „dezvoltare administrativă fără dezvoltare de piață”

Deta poate deține:

- statut;
- strategie;
- infrastructură;
- proiecte;

fără ca acestea să genereze automat:

- turiști;
- înnoptări;
- cheltuială;
- investiții private;

- revenire;
- notorietate.

Pentru trecerea reală în etapa de dezvoltare sunt necesare simultan:

- produs;
- management;
- marketing;
- distribuție;
- calitate;
- date;
- participare privată.

13.9.3. Pragurile de tranziție către etapa de dezvoltare

Indicator	Situație necesară
Conformare	toate criteriile obligatorii și punctaj securizat
Management	structură permanentă și plan anual
Produse	minimum 5 produse rezervabile
Cazare	minimum 100 de locuri active, cu marjă de siguranță
Piață	creștere stabilă a sosirilor pe minimum 3 ani
Evenimente	minimum un eveniment-fanion și calendar multianual
Digital	portal, hartă, rezervare și analiză
Parteneriat	minimum un produs funcțional cu Timișoara și unul cu Serbia
Sustenabilitate	capacitate de suport și monitorizare
Comunitate	satisfacție măsurată și mecanism de consultare

13.9.4. Scenariile ciclului de viață

Scenariul de stagnare timpurie

- conformarea este formală;
- investițiile nu sunt comercializate;
- operatorii nu participă;
- fluxurile rămân reduse;
- infrastructura se degradează.

Scenariul de dezvoltare controlată

- produsele sunt integrate;
- ștrandul este modernizat;
- piața Timișoarei este activată;
- Serbia devine piață reală;
- fluxurile cresc gradual;
- patrimoniul este protejat.

Scenariul de dezvoltare dezechilibrată

- evenimentele cresc rapid;
- parcul și centrul sunt suprasolicitate;
- cazarea rămâne insuficientă;
- comunitatea suportă costurile;
- beneficiile se concentrează la puțini operatori.

Scenariul recomandat este dezvoltarea controlată, bazată pe capacitatea reală de suport.

13.10. Arborele problemelor și arborele obiectivelor

13.10.1. Problema centrală

Potențialul turistic al Detei este insuficient transformat într-o destinație integrată, documentată, rezervabilă și capabilă să genereze fluxuri stabile, înnoptări și valoare economică locală.

13.10.2. Cauzele structurale

Cauza 1 – Guvernanță fragmentată

- lipsa managerului de destinație;
- colaborare public–privată punctuală;
- lipsa OMD;
- responsabilități dispersate;
- buget turistic insuficient individualizat.

Cauza 2 – Documentare și conformare incomplete

- SITUR necorelat;
- PUG și OTN neclarificate complet;
- perimetru nevalidat;
- studii ale apei termale incomplete;
- documente doveditoare dispersate;
- criterii parțial îndeplinite.

Cauza 3 – Produse neintegrate

- obiective prezentate separat;
- lipsa pachetelor;
- lipsa ghidajului;
- lipsa tarifelor comune;
- program cultural limitat;
- trasee neformalizate.

Cauza 4 – Marketing și digitalizare insuficiente

- lipsa portalului;
- conținut multilingv redus;
- lipsa rezervării;
- promovare transfrontalieră slabă;
- imagine vizuală neunitară;
- lipsa managementului recenziilor.

Cauza 5 – Infrastructură incomplet conectată

- legături slabe gară–centru–ștrand;
- semnalizare incompletă;
- grupuri sanitare insuficient documentate;
- parcări neinventariate;
- accesibilitate neuniformă;
- cazare limitată.

Cauza 6 – Valorificare economică redusă

- gastronomie fragmentată;
- producători slab integrați;
- puține suveniruri;
- vizitatori de o zi;
- scurgerea cheltuielii;
- pondere redusă HoReCa.

Cauza 7 – Vulnerabilitatea patrimoniului și mediului

- situl Opătița;
- cimitirul;
- clădirile istorice;
- arborii maturi;
- presiunea evenimentelor;
- schimbări climatice.

Cauza 8 – Lipsa datelor

- fluxurile de o zi nu sunt măsurate;
- evenimentele nu sunt analizate;
- cheltuiala este necunoscută;
- satisfacția nu este măsurată;
- deciziile se bazează pe estimări.

13.10.3. Efectele problemei centrale

Efecte economice

- încasări turistice reduse;
- investiții private puține;
- locuri de muncă limitate;
- ocupare volatilă;
- dependență de sectorul industrial;
- venituri fiscale reduse din turism.

Efecte de piață

- notorietate redusă;
- sejururi scurte;
- evenimente fără cazare;
- dependență de tranzit;
- pierderea vizitatorilor către concurenți;
- piață sârbă insuficient valorificată.

Efecte administrative

- risc pentru menținerea statutului;
- dificultatea fundamentării proiectelor;
- documentații repetate;
- răspuns lent la solicitări;
- lipsa prioritizării.

Efecte comunitare

- percepție redusă asupra beneficiilor;
- plecarea tinerilor;
- pierderea tradițiilor;
- participare ocazională;
- riscul conflictelor privind evenimentele și parcările.

Efecte asupra patrimoniului

- degradare;
- lipsa resurselor pentru conservare;
- acces necontrolat;
- pierderea autenticității;
- promovarea unor informații neverificate.

13.10.4. Arborele obiectivelor

Problema centrală este transformată în obiectiv general:

Transformarea Detei într-o destinație turistică integrată, conformă, accesibilă, rezervabilă și administrată profesionist, care generează beneficii economice și sociale prin valorificarea responsabilă a patrimoniului multicultural, resursei termale și poziției transfrontaliere.

Obiectiv specific 1 – Guvernanță

- structură permanentă;
- grup local;
- pact public–privat;
- raport anual;
- opțiune OMD.

Obiectiv specific 2 – Conformare

- SITUR validat;
- PUG și OTN conforme;
- perimetru clar;
- studii;
- dosar complet;
- punctaj de siguranță.

Obiectiv specific 3 – Produse

- trasee;
- pachete;
- ghidaj;
- calendar;
- produse multiculturale;
- produs termal.

Obiectiv specific 4 – Marketing

- brand;
- Visit Deta;
- materiale multilingve;
- rezervare;
- promovare în Timișoara și Serbia.

Obiectiv specific 5 – Infrastructură

- țtrand modernizat;
- mobilitate;
- semnalizare;
- accesibilitate;
- centru de informare;
- cazare diversificată.

Obiectiv specific 6 – Economie locală

- producători;
- PGL;
- gastronomie;
- suveniruri;
- locuri de muncă;
- retenția cheltuielilor.

Obiectiv specific 7 – Conservare și reziliență

- patrimoniu protejat;
- capacitate de suport;

- infrastructură verde-albastră;
- adaptare climatică;
- turism responsabil.

Obiectiv specific 8 – Date şi monitorizare

- observator turistic local;
- chestionare;
- numărarea fluxurilor;
- analiza cheltuielii;
- tablou de bord;
- evaluare anuală.

13.11. Analiza integrată SWOT–SPET–PEST–PESTEL–VENN–TOWS

13.11.1. Matricea integrată

Temă strategică	Diagnostic intern	Influenţă externă	Relaţie între actori	Opţiune strategică
Statut și conformare	documente incomplete sau dispersate	termen legal și control	administrație–operatori–urbanism	program prioritar de conformare
Identitate	patrimoniu multicultural autentic	cerere pentru experiențe	comunități–culte–instituții	produs „Poarta multiculturală”
Termal și wellness	infrastructură existentă, dar insuficient integrată	interes pentru sănătate și weekend	administrație–operator–turiști	modernizare și pachete
Piață	fluxuri reduse și volatile	Timișoara și Serbia	operatori–turiști	campanii și distribuție
Mobilitate	acces regional bun, ultimă porțiune slabă	tranziție verde	administrație–transportatori	shuttle și rețea velo
Digital	informație fragmentată	rezervări și decizii digitale	administrație–operatori–turiști	portal și sistem de date
Evenimente	calendar divers, conversie redusă	turism experiențial	comunitate–operatori–turiști	eveniment-fanion și pachete
Gastronomie	resurse și tradiții, ofertă fragmentată	cerere pentru produse locale	producători–operatori–comunitate	rețea și PGL
Patrimoniu	resurse vulnerabile	finanțări și interes genealogic	culte–comunitate–administrație	conservare și interpretare
Guvernanță	lipsa managementului permanent	tendința OMD	toate categoriile	structură locală și coopetiție
Mediu	presiuni climatice și evenimente	politici verzi	administrație–comunitate–turiști	capacitate de suport
Cooperare	relații existente, fluxuri reduse	Interreg și rețele	parteneri–operatori–administrație	produse transfrontaliere

13.11.2. Diagnosticul integrat pe dimensiuni

Dimensiunea administrativă

Deta dispune de statut, instituții și experiență în proiecte, dar trebuie să transforme documentele, responsabilitățile și criteriile într-un sistem permanent.

Dimensiunea teritorială

Poziția este favorabilă, iar orașul este compact, dar conexiunile interne și relația cu Opătița trebuie organizate.

Dimensiunea economică

Există o economie locală funcțională, dar turismul are o pondere directă redusă și nu reține suficientă valoare.

Dimensiunea socială

Multiculturalitatea și comunitatea reprezintă resurse importante, dar îmbătrânirea și migrația amenință transmiterea patrimoniului.

Dimensiunea de piață

Există piețe apropiate și accesibile, dar Deta nu are încă notorietatea și distribuția necesare.

Dimensiunea tehnologică

Decalajul digital poate fi redus relativ rapid dacă se creează o platformă unică și este desemnat un administrator permanent.

Dimensiunea ecologică

Scara actuală a fluxurilor este compatibilă cu mediul, dar dezvoltarea trebuie condiționată de capacitatea de suport, în special în parc, la ștrand și la evenimente.

Dimensiunea juridică

Riscul principal este ca elementele existente fizic să nu fie recunoscute administrativ din cauza lipsei documentelor, clasificării, delimitării sau publicării conforme.

13.12. Harta integrată a diagnosticului strategic

Harta integrată trebuie realizată în format GIS și inclusă în anexele strategiei. Ea nu trebuie confundată cu planșa juridică de delimitare a perimetrului stațiunii.

Harta strategică va utiliza perimetrul confirmat prin documentația de urbanism, fără să stabilească ea însăși limite cu efect juridic.

13.12.1. Zonele funcționale propuse

Zona A – Nucleul multicultural și cultural

Include, în funcție de delimitarea oficială:

- Turnul Pompierilor;
- Muzeul;
- edificiile religioase;
- Centrul Cultural;
- clădirile istorice;
- monumentele;
- spațiile publice centrale;
- unitățile de alimentație;
- punctul de informare propus.

Funcție: patrimoniu, orientare, gastronomie, evenimente urbane.

Probleme: parcări, semnalizare, fațade, program, accesibilitate.

Zona B – Nucleul verde și recreativ

Include:

- Parcul Anton Kratzer;

- vegetația matură;
- pârâul;
- stadionul;
- terenurile sportive;
- spațiile pentru copii;
- spațiile pentru evenimente.

Funcție: promenadă, recreere, sport, evenimente, educație ecologică.

Probleme: capacitate de suport, compactarea solului, protecția arborilor, caniculă, deșeuri.

Zona C – Nucleul termal și wellness

Include:

- Ștrandul Termal;
- bazinele;
- sauna;
- cazarea din incintă;
- locurile de joacă;
- spațiile de relaxare;
- infrastructura tehnică.

Funcție: produs generator de vizite și șederi.

Probleme: documentarea resursei, eficiență energetică, accesibilitate, modernizare, rezervare.

Zona D – Opătița arheologică și rurală

Include:

- situl arheologic;
- biserica;
- peisajul agricol;
- traseul velo;
- gospodăriile și produsele locale;
- elementele de patrimoniu rural.

Funcție: turism arheologic, educațional, rural, gastronomic și slow.

Probleme: conservare, acces, deșeuri, delimitare, infrastructură, relația cu perimetrul juridic.

Zona E – Poarta de mobilitate

Include:

- gara;
- principalele intrări rutiere;
- stațiile de transport;
- parcările;
- traseele către centru;
- infrastructura pentru biciclete.

Funcție: primire și distribuire a vizitatorilor.

Probleme: transfer, orientare, accesibilitate, parcare autocare, informare.

Zona F – Coridorul transfrontalier

Cuprinde relația funcțională:

- Deta;
- Moravița;
- frontiera;
- Vršac;
- Čoka;

- traseele regionale;
- eventualele conexiuni velo.

Funcţie: turism transfrontalier, evenimente, schimburi, circuite.

Probleme: transport, promovare, trecerea frontierei, lipsa produselor rezervabile.

13.12.2. Straturile tematice ale hărţii

Harta trebuie să cuprindă:

1. perimetrul oficial;
2. obiectivele turistice;
3. structurile de cazare;
4. alimentația publică;
5. agrementul;
6. instituțiile culturale;
7. serviciile medicale;
8. farmaciile;
9. parcările;
10. traseele;
11. stațiile și gara;
12. spațiile verzi;
13. cursurile de apă;
14. zonele de risc;
15. zonele cu presiuni de mediu;
16. proiectele;
17. fluxurile de vizitatori;
18. relația cu Opătița;
19. conexiunile regionale și transfrontaliere.

13.12.3. Codul cromatic recomandat

Culoare/simbol	Semnificaţie
Verde închis	patrimoniu natural și spații verzi
Albastru	apă și infrastructură termală
Roșu-cărămiziu	patrimoniu construit și cultural
Mov	patrimoniu multicultural și religios
Portocaliu	agrement și evenimente
Galben	servicii turistice și comerciale
Gri	mobilitate și infrastructură
Roșu hașurat	riscuri și deficiențe
Linie verde	trasee pietonale și velo
Linie albastră punctată	conexiuni transfrontaliere

13.12.4. Fluxurile strategice

Harta trebuie să evidențieze următoarele fluxuri:

- Gara → centru;
- centru → parc;
- centru → ștrand;
- centru → Opătița;
- ștrand → cazare și gastronomie;
- Deta → Moravița → Vršac;
- Timișoara → Deta;

- evenimente → cazare;
- circuite locale → produse microregionale.

13.13. Probleme-cheie, cauze, efecte şi nevoi prioritare

Matricea problemelor prioritare

Nr.	Problemă-cheie	Cauze	Efecte	Nevoie prioritară
1	Risc de neconformare administrativă	SITUR, PUG, OTN și studii incomplete	risc pentru statut	program de conformare
2	Flux turistic redus	vizibilitate și produse slabe	venituri și ocupare mici	dezvoltarea pieței
3	Lipsa managementului permanent	responsabilități dispersate	implementare lentă	manager și structură
4	Resurse neintegrate	lipsa traseelor și pachetelor	vizite scurte	produse rezervabile
5	Ștrand insuficient competitiv	modernizare și servicii limitate	pierderea pieței wellness	investiție și operare
6	Capacitate de cazare vulnerabilă	puțini operatori și documente neclare	dificultăți pentru grupuri	consolidare SITUR și investiții
7	Digitalizare fragmentată	lipsa platformei și datelor	vizibilitate redusă	Visit Deta
8	Evenimente fără conversie în cazare	lipsa pachetelor și transportului	consum redus	profesionalizarea evenimentelor
9	Gastronomie insuficient comercializată	producători neintegrați	scurgerea cheltuielii	rețea gastronomică
10	Mobilitate internă slabă	lipsa transferului și semnalizării	acces dificil	rețea de mobilitate turistică
11	Patrimoniu vulnerabil	finanțare și întreținere reduse	pierderea resurselor	conservare etapizată
12	Participare public–privată redusă	lipsa mecanismului formal	responsabilitate concentrată la Primărie	pact și OMD
13	Piața sârbă insuficient valorificată	lipsa limbii, transportului și pachetelor	fluxuri transfrontaliere mici	produs România–Serbia
14	Lipsa datelor	monitorizare insuficientă	decizii incerte	observator turistic
15	Vulnerabilitate climatică	caniculă, secetă, ploi extreme	disconfort și costuri	adaptare climatică

13.13.1. Prioritatea critică P1 – conformarea şi menținerea statutului

Include:

- minimum 100 de locuri SITUR;
- documentație urbanistică valabilă;
- delimitarea perimetrului;
- publicarea OTN;
- studii privind resursa termală;
- hartă turistică;

- grupuri sanitare;
- punct de prim ajutor;
- aprobarea strategiei;
- minimum 130 de puncte documentate.

13.13.2. Prioritatea P2 – organizarea destinației

Include:

- structură de management;
- grup de coordonare;
- registrul actorilor;
- forumul operatorilor;
- plan anual;
- sistem de date;
- pact public–privat.

13.13.3. Prioritatea P3 – dezvoltarea produsului și pieței

Include:

- modernizarea ștrandului;
- trasee;
- festival-fanion;
- gastronomie;
- pachete;
- Visit Deta;
- promovare în Timișoara și Serbia;
- transport pentru evenimente.

13.13.4. Prioritatea P4 – consolidarea pe termen mediu

Include:

- creșterea cazării;
- centru de informare;
- OMD;
- rute culturale;
- PGL;
- conservarea patrimoniului;
- infrastructură verde-albastră;
- produse transfrontaliere permanente.

13.14. Concluzii strategice și premise pentru formularea viziunii

13.14.1. Diagnosticul general

Deta dispune de un potențial turistic superior nivelului actual de valorificare.

Diferența dintre potențial și performanță este determinată în principal de:

- organizarea insuficientă;
- documentarea incompletă;
- vizibilitatea redusă;
- capacitatea limitată;
- lipsa managementului unitar;
- transformarea insuficientă a vizitatorilor în turiști cazați.

Deta nu este o destinație lipsită de resurse. Este o destinație cu resurse reale, dar încă insuficient conectate într-un lanț valoric complet.

13.14.2. Nucleul strategic al destinației

Nucleul competitiv este format din:

Această combinație permite poziționarea:

„Deta – Poarta multiculturală a Banatului de Sud”

Poziționarea trebuie susținută de descriptorul funcțional:

Patrimoniu viu, relaxare termală și experiențe fără granițe culturale.

13.14.3. Premisele pentru formularea viziunii

Premisa 1 – Menținerea statutului este condiția de bază

Viziunea nu poate fi separată de:

- criteriile obligatorii;
- urbanism;
- OTN;
- SITUR;
- punctaj;
- monitorizare.

Premisa 2 – Deta nu trebuie să urmărească turismul de masă

Scara teritoriului și patrimoniul recomandă:

- fluxuri controlate;
- grupuri mici;
- turism de weekend;
- experiențe;
- calitate;
- revenire;
- creșterea cheltuielii per vizitator.

Premisa 3 – Piața principală este regională

Prioritățile sunt:

1. Timișoara și județul Timiș;
2. sudul Regiunii Vest;
3. Serbia și Voivodina;
4. turiștii aflați în circuite regionale;
5. diaspora și piețele genealogice.

Premisa 4 – Ștrandul trebuie să genereze ședere, nu numai vizite de o zi

Produsul termal trebuie conectat cu:

- cazarea;
- patrimoniul;
- gastronomia;
- parcul;
- evenimentele;
- programele pentru seniori și familii.

Premisa 5 – Multiculturalitatea trebuie administrată participativ

Comunitățile și cultele trebuie să fie:

- consultate;
- reprezentate;
- implicate;
- remunerate pentru serviciile prestate;
- protejate împotriva prezentării stereotipe.

Premisa 6 – Deta trebuie să devină nod microregional

Orașul poate furniza:

- cazare;
- alimentație;
- informare;
- transport;
- evenimente;
- servicii medicale;
- punct de plecare pentru circuite.

Premisa 7 – Dezvoltarea trebuie să fie verde și rezilientă

Sunt necesare:

- capacitate de suport;
- protejarea parcului;
- eficiența ștrandului;
- mobilitate activă;
- reducerea deșeurilor;
- adaptarea climatică;
- conservarea apei.

Premisa 8 – Managementul destinației este la fel de important ca infrastructura

Fără:

- personal;
- buget;
- date;
- colaborare;
- promovare;
- operare;

investițiile nu se transformă automat în performanță turistică.

13.14.4. Direcțiile care trebuie preluate în viziune și obiective

1. **Conformare și guvernanță** – menținerea statutului și instituționalizarea managementului;
2. **Patrimoniu și identitate** – protejarea și interpretarea multiculturalității;
3. **Termal, wellness și agrement** – modernizarea produsului principal;
4. **Piață și produse** – weekend, proximitate, evenimente, gastronomie și slow tourism;
5. **Mobilitate și accesibilitate** – conectarea gării, centrului, parcului, ștrandului și Opătiței;
6. **Digitalizare** – portal, rezervări, date și promovare;
7. **Cooperare transfrontalieră** – produse cu Serbia și partenerii europeni;
8. **Economie locală** – producători, locuri de muncă și retenția cheltuielii;
9. **Mediu și reziliență** – infrastructură verde-albastră și capacitate de suport;
10. **Monitorizare** – indicatori, raport anual și revizuire.

13.14.5. Formularea sintetică a diagnosticului

Deta este o stațiune turistică de interes local cu identitate multiculturală autentică, infrastructură termal-recreativă și poziție strategică între Timișoara și Serbia, dar cu un nivel actual de valorificare inferior potențialului, determinat de fragmentarea serviciilor, capacitatea redusă a pieței, managementul insuficient consolidat și nevoia de securizare administrativă a conformării.

Transformarea strategică necesară este:

Concluzie generală

Deta are premise reale pentru a deveni până în anul 2035 o destinație regională distinctă, fără să reproducă modelele Timișoarei, Buziașului sau Vršacului.

Succesul depinde de capacitatea administrației și a actorilor locali de a transforma:

- statutul în conformare permanentă;
- infrastructura în servicii;
- patrimoniul în experiențe;
- evenimentele în înnoptări;
- relațiile de înfrățire în fluxuri;
- apa termală într-un produs competitiv;
- multiculturalitatea într-un avantaj autentic;
- vizitatorii în promotori și clienți care revin.

Premisa centrală pentru formularea viziunii este aceea că Deta trebuie să se dezvolte ca **destinație turistică urbană de scară umană, multiculturală, termal-recreativă, accesibilă, verde și transfrontalieră**, orientată către calitatea experienței și beneficiile durabile pentru comunitate.

CAPITOLUL XIV – VIZIUNE, MISIUNE, BRAND ȘI OBIECTIVE STRATEGICE

14.1. Orizontul de dezvoltare 2035

Orizontul de dezvoltare al Strategiei de dezvoltare turistică a Stațiunii Turistice Deta este anul 2035, perioada de implementare 2026–2035 fiind suficient de extinsă pentru realizarea unor intervenții structurale, dar și suficient de clar delimitată pentru monitorizarea etapizată a rezultatelor.

Dezvoltarea turistică a Stațiunii Deta nu va fi fundamentată exclusiv pe creșterea numărului de turiști, ci pe transformarea treptată a orașului într-o destinație coerentă, funcțională, accesibilă, competitivă și recunoscută, în care patrimoniul multicultural, resursa termală, spațiile verzi, gastronomia, evenimentele și poziția transfrontalieră sunt reunite într-o ofertă turistică integrată.

Orizontul 2035 presupune trecerea de la o localitate care dispune de resurse cu potențial turistic la o stațiune care:

- își menține în mod demonstrabil statutul de stațiune turistică de interes local;
- îndeplinește criteriile obligatorii și punctajul minim prevăzut de legislația aplicabilă;
- dispune de infrastructură turistică și de agrement modernizată;
- oferă servicii turistice diversificate și adaptate mai multor categorii de vizitatori;
- are o identitate turistică distinctă și unitară;
- este prezentă în circuitele turistice ale Banatului românesc și sârbesc;
- generează beneficii economice și sociale pentru comunitatea locală;
- își gestionează dezvoltarea prin parteneriat public–privat și prin indicatori măsurabili;
- protejează patrimoniul, mediul, spațiile verzi și calitatea vieții locale.

Etapele orizontului de dezvoltare

Etapa I – Conformare, organizare și fundamentare: 2026–2027

Această etapă va urmări:

- actualizarea și completarea documentațiilor necesare menținerii statutului de stațiune;
- verificarea criteriilor obligatorii și suplimentare;
- realizarea auditului infrastructurii, serviciilor și capacităților turistice;

- stabilirea valorilor de bază pentru indicatorii strategiei;
- constituirea mecanismului local de coordonare a destinației;
- pregătirea proiectelor prioritare;
- elaborarea identității vizuale și a manualului de brand;
- organizarea sistemului local de colectare a datelor turistice.

Etapa a II-a – Dezvoltare și consolidare: 2028–2030

Etapa va fi orientată spre:

- modernizarea infrastructurii turistice și de agrement;
- diversificarea funcțiunilor Ștrandului Termal Deta;
- dezvoltarea traseelor, spațiilor de promenadă și mobilității nemotorizate;
- punerea în valoare a patrimoniului multicultural;
- lansarea produselor turistice integrate;
- dezvoltarea evenimentului-fanion al destinației;
- implementarea sistemului unitar de semnalizare;
- atragerea investițiilor private;
- intensificarea promovării regionale și transfrontaliere.

Etapa a III-a – Maturizare și poziționare regională: 2031–2035

În această etapă se va urmări:

- consolidarea Detei ca destinație de weekend și sejur scurt;
- creșterea duratei medii a ședерii;
- extinderea cooperării România–Serbia;
- integrarea în circuite culturale, gastronomice, termale și cicloturistice;
- dezvoltarea serviciilor pentru toate anotimpurile;
- maturizarea mecanismului de management al destinației;
- consolidarea notorietății brandului turistic;
- evaluarea finală a impactului economic, social, cultural și teritorial.

Orizontul 2035 nu presupune transformarea Detei într-o destinație turistică de masă. Modelul recomandat este cel al unei destinații urbane de scară umană, bazate pe autenticitate, relaxare, patrimoniu viu, multiculturalitate, experiențe locale și relația echilibrată dintre vizitatori și comunitate.

14.2. Viziunea de dezvoltare turistică a Stațiunii Deta

Viziunea 2035

„În anul 2035, Stațiunea Turistică Deta va fi o destinație multiculturală, termal-recreativă, verde și accesibilă a Banatului de Sud, recunoscută pentru patrimoniul său viu, conviețuirea comunităților, ospitalitatea locală, experiențele gastronomice și culturale, evenimentele autentice și legăturile turistice transfrontaliere cu Banatul sârbesc.”

Viziunea pornește de la resursele reale ale localității și urmărește construirea unei destinații diferențiate, nu imitarea unor stațiuni consacrate. Deta nu trebuie să concureze direct cu Timișoara în domeniul turismului urban de mare amploare, cu Buziașul în domeniul balnear consacrat sau cu Vršac în domeniul turismului viticol și cultural matur. Deta trebuie să își dezvolte propria nișă, bazată pe combinarea următoarelor elemente:

1. patrimoniul multicultural al Banatului;
2. resursa termală pentru agrement, relaxare și wellness;
3. caracterul compact și accesibil al orașului;
4. parcurile și spațiile verzi;
5. evenimentele comunitare și interculturale;

6. gastronomia bănățeană;
7. poziția în sudul județului Timiș;
8. proximitatea frontierei cu Republica Serbia;
9. conectarea cu Timișoara și cu destinațiile Banatului;
10. ospitalitatea și atmosfera locală.

Viziunea are o dublă adresabilitate. Pe de o parte, urmărește creșterea atractivității pentru vizitatori, investitori și operatori turistici. Pe de altă parte, urmărește îmbunătățirea calității vieții locuitorilor prin spații publice mai bune, infrastructură modernă, evenimente, servicii, locuri de muncă și oportunități antreprenoriale.

Dezvoltarea turistică nu va fi separată de dezvoltarea urbană, socială și economică. Investițiile destinate vizitatorilor trebuie să producă beneficii directe și pentru comunitatea locală, iar patrimoniul și tradițiile trebuie valorificate fără pierderea autenticității.

14.3. Misiunea administrației și a partenerilor locali

Misiunea strategică

Misiunea administrației publice locale și a partenerilor săi este de a coordona dezvoltarea responsabilă și competitivă a Stațiunii Turistice Deta, prin menținerea conformării legale, modernizarea infrastructurii, valorificarea patrimoniului multicultural și a resursei termale, susținerea economiei locale, dezvoltarea produselor turistice și promovarea unitară a destinației.

Administrația publică locală va îndeplini rolul de inițiator, coordonator, facilitator și garant al interesului public. Aceasta nu poate administra singură toate componentele destinației, dar trebuie să creeze cadrul în care instituțiile publice, operatorii economici, asociațiile, cultele, comunitățile etnice, producătorii locali și cetățenii să poată contribui la dezvoltarea turistică.

Misiunea presupune următoarele responsabilități:

a) Responsabilitățile administrației publice locale

- asigurarea conformării cu normele aplicabile stațiunilor turistice;
- coordonarea implementării strategiei;
- pregătirea și implementarea proiectelor publice;
- modernizarea infrastructurii și spațiilor publice;
- protejarea patrimoniului cultural și a identității locale;
- menținerea și dezvoltarea facilităților de agrement;
- facilitarea investițiilor private;
- organizarea promovării unitare a destinației;
- colectarea și publicarea datelor privind activitatea turistică;
- monitorizarea indicatorilor și raportarea anuală a progresului.

b) Responsabilitățile operatorilor economici

- creșterea calității serviciilor;
- respectarea standardelor de clasificare și autorizare;
- diversificarea serviciilor de cazare, alimentație și agrement;
- integrarea produselor și furnizorilor locali;
- participarea la promovarea comună a destinației;
- furnizarea datelor necesare monitorizării;
- dezvoltarea unor practici sustenabile și accesibile.

c) Responsabilitățile instituțiilor culturale, educaționale și religioase

- conservarea și transmiterea patrimoniului material și imaterial;
- participarea la programe culturale și educaționale;
- documentarea memoriei comunităților locale;

- organizarea de expoziții, manifestări și activități de interpretare;
- implicarea tinerilor în proiectele de identitate locală.

d) Responsabilitățile organizațiilor neguvernamentale și comunităților locale

- participarea la consultări și procese decizionale;
- organizarea de activități comunitare și de voluntariat;
- protejarea patrimoniului și mediului;
- promovarea dialogului intercultural;
- dezvoltarea inițiativelor sociale și turistice locale.

e) Responsabilitățile partenerilor regionali și transfrontalieri

- dezvoltarea circuitelor și produselor comune;
- schimbul de bune practici;
- organizarea evenimentelor și campaniilor comune;
- pregătirea proiectelor finanțate prin programe de cooperare;
- integrarea Detei în rețele turistice regionale și internaționale.

14.4. Valorile dezvoltării turistice

Dezvoltarea turistică a Stațiunii Deta va fi fundamentată pe un set de valori care trebuie să se reflecte atât în proiectele publice, cât și în activitatea operatorilor și în comunicarea destinației.

Autenticitatea

Patrimoniul, tradițiile, gastronomia și istoria locală vor fi prezentate într-o manieră documentată și respectuoasă, fără artificializarea sau comercializarea excesivă a identității comunității.

Multiculturalitatea

Diversitatea românească, germană, maghiară, sârbă, bulgară și a celorlalte comunități care au contribuit la formarea orașului reprezintă o resursă strategică și o valoare esențială a destinației.

Conviețuirea și respectul reciproc

Brandul Deta nu va promova comunitățile separat, ci capacitatea lor de a conviețui, de a se influența reciproc și de a construi împreună identitatea locală.

Ospitalitatea

Relația dintre localnici și vizitatori trebuie să fie caracterizată prin deschidere, amabilitate, informare corectă și respect pentru diversitate.

Sustenabilitatea

Proiectele turistice vor urmări utilizarea responsabilă a resurselor, eficiența energetică, protecția spațiilor verzi, mobilitatea nemotorizată și reducerea efectelor negative asupra mediului.

Calitatea

Creșterea numărului de vizitatori nu poate înlocui calitatea serviciilor. Stațiunea trebuie să ofere condiții curate, sigure, funcționale, bine întreținute și adaptate așteptărilor actuale.

Accesibilitatea și incluziunea

Spațiile, informațiile și serviciile turistice trebuie adaptate progresiv persoanelor cu mobilitate redusă, familiilor cu copii, seniorilor și persoanelor cu nevoi speciale.

Cooperarea

Dezvoltarea destinației va fi fundamentată pe colaborarea dintre administrație, mediul privat, comunitate, instituții culturale și parteneri regionali sau transfrontalieri.

Inovarea

Tehnologiile digitale și soluțiile inteligente vor fi utilizate pentru informare, orientare, promovare, rezervare, interpretarea patrimoniului și colectarea datelor.

Responsabilitatea

Fiecare proiect trebuie să aibă responsabilități clare, termene, indicatori, surse de finanțare și mecanisme de monitorizare.

14.5. Poziționarea strategică a destinației

Poziționarea strategică exprimă locul pe care Stațiunea Turistică Deta urmărește să îl ocupe în percepția vizitatorilor și în sistemul turistic regional.

Poziționarea propusă

„Deta – destinația multiculturală, termal-recreativă și transfrontalieră a Banatului de Sud.”

Poziționarea nu este construită în jurul unui singur obiectiv turistic, ci în jurul unei combinații de experiențe complementare:

- relaxare și agrement termal;
- patrimoniu urban și multicultural;
- gastronomie bănățeană;
- evenimente și tradiții locale;
- parcuri și spații verzi;
- cicloturism și mobilitate lentă;
- excursii și circuite în Banatul de Sud;
- experiențe transfrontaliere România–Serbia.

Rolul Detei în sistemul turistic regional

Deta poate îndeplini simultan mai multe funcții:

1. **destinație de weekend** pentru locuitorii din Timișoara și din localitățile apropiate;
2. **destinație de agrement și relaxare** pentru familii, seniori și grupuri;
3. **destinație culturală și multiculturală** pentru vizitatorii interesați de istoria Banatului;
4. **punct de oprire și sejur scurt** pentru turiștii aflați în tranzit;
5. **poartă românească spre Banatul sârbesc** și punct de plecare pentru circuite transfrontaliere;
6. **centru microregional** pentru vizitarea obiectivelor din sudul județului Timiș;
7. **destinație pentru evenimente de dimensiune mică și medie**, cu accent pe gastronomie, cultură și comunitate.

Segmentele prioritare de vizitatori

- familii cu copii;
- cupluri și grupuri interesate de escapade de weekend;
- seniori și persoane interesate de relaxare și wellness;
- turiști culturali;
- turiști interesați de gastronomie și tradiții;
- cicloturiști și practicanți ai mobilității lente;
- turiști aflați în tranzit;
- vizitatori din Serbia;
- diaspora originară din Banat;
- grupuri școlare și educaționale;
- participanți la evenimente;
- vizitatori ai rudelor și prietenilor.

Diferențiatorul central

Diferențiatorul Detei nu este existența izolată a patrimoniului, a resursei termale sau a evenimentelor, ci posibilitatea de a le reuni într-o experiență coerentă:

patrimoniu multicultural viu + relaxare termală + gastronomie + spații verzi + experiențe fără granițe culturale.

14.6. Conceptul de brand turistic

Brandul turistic al Detei trebuie înțeles ca un sistem de identitate și reputație, nu doar ca un logo sau slogan. Acesta trebuie să exprime clar motivul pentru care un vizitator ar alege Deta și tipul de experiență pe care destinația îl promite.

Denumirea brandului teritorial

DETA

Denumirea localității trebuie să rămână elementul dominant al brandului, pentru consolidarea recunoașterii geografice și administrative.

Semnătura strategică a brandului

„Deta – Poarta multiculturală a Banatului de Sud”

Semnătura exprimă:

- poziția geografică;
- rolul microregional;
- apropierea de frontieră;
- legătura cu Banatul istoric;
- multiculturalitatea;
- deschiderea către circuite și parteneriate.

Esența brandului

„Întâlnirea culturilor în ritmul liniștit al Banatului.”

Esența brandului reflectă atmosfera unei destinații accesibile, calme și autentice, în care culturile, tradițiile, gastronomia și oamenii se întâlnesc firesc.

Pilonii brandului

Pilonul 1 – Patrimoniu multicultural viu

Patrimoniul nu trebuie prezentat doar prin clădiri și date istorice, ci prin povești, personalități, tradiții, ritualuri, muzică, dans, gastronomie și memoria comunităților.

Pilonul 2 – Relaxare termală și agrement

Resursa termală și facilitățile de agrement pot transforma Deta într-o destinație de relaxare pentru locuitori și vizitatori, cu servicii adaptate familiilor, seniorilor și grupurilor.

Pilonul 3 – Oraș verde și experiențe în aer liber

Parcurile, promenadele, traseele pentru biciclete și activitățile recreative vor completa oferta culturală și termală.

Pilonul 4 – Gustul Banatului

Gastronomia locală și influențele românești, germane, maghiare, sârbești și ale celorlalte comunități vor constitui o componentă distinctivă a experienței turistice.

Pilonul 5 – Banat fără frontiere culturale

Poziția apropiată de Serbia permite dezvoltarea unei dimensiuni transfrontaliere reale, bazate pe circuite, evenimente, schimburi culturale și proiecte comune.

Personalitatea brandului

Brandul Deta va avea următoarele caracteristici:

- autentic;

- primitor;
- multicultural;
- calm;
- accesibil;
- familial;
- deschis;
- verde;
- responsabil;
- conectat regional.

Mesajul scurt de comunicare

„Deta. Banatul trăit împreună.”

Acest mesaj poate fi utilizat în campanii, evenimente și materiale de promovare, fără a înlocui semnătura strategică principală.

14.7. Promisiunea de brand și elementele de identitate

Promisiunea de brand

„Staţiunea Turistică Deta oferă vizitatorilor o experienţă autentică şi relaxantă în Banatul multicultural, reunind patrimoniul viu, agrementul termal, gastronomia, spațiile verzi şi ospitalitatea unei comunități construite prin convieţuirea mai multor culturi.”

Promisiunea trebuie susținută prin servicii și experiențe reale. Comunicarea nu trebuie să creeze așteptări pe care destinația nu le poate îndeplini.

Beneficiile funcţionale oferite vizitatorului

- acces relativ facil;
- deplasare ușoară într-un oraș compact;
- posibilități de relaxare și agrement;
- obiective culturale și religioase;
- evenimente locale;
- gastronomie diversă;
- proximitatea altor atracții din Banatul de Sud;
- posibilitatea realizării unor excursii transfrontaliere.

Beneficiile emoţionale

- sentimentul de liniște;
- descoperirea unei comunități autentice;
- apropierea de oameni și tradiții;
- experienţa convieţuirii culturale;
- reconectarea cu ritmul lent al unui oraș bănățean;
- sentimentul de apartenență și ospitalitate.

Elemente recomandate pentru identitatea vizuală

Identitatea vizuală va fi dezvoltată ulterior printr-un manual de brand și va putea integra:

- siluete inspirate din patrimoniul arhitectural local;
- simbolul porții sau al deschiderii;
- unda de apă, ca reprezentare a resursei termale;
- motive geometrice inspirate din textilele și ornamentica bănățeană;
- elemente vegetale asociate parcurilor și spațiilor verzi;
- linii care sugerează conexiunea și traseul transfrontalier;
- denumirea „Deta” ca element central și ușor de recunoscut.

Identitatea trebuie să fie:

- simplă;
- lizibilă;
- adaptabilă mediului digital;
- utilizabilă pe panouri, hărți, indicatoare și materiale tipărite;
- aplicabilă evenimentelor și produselor locale;
- coerentă cu imaginea instituțională a orașului, dar distinctă de aceasta.

Arhitectura brandului

Sub brandul principal „Deta” pot fi dezvoltate subproduse coerente:

- **Deta Multiculturală** – patrimoniu, comunități și evenimente;
- **Deta Termală** – relaxare, agrement și wellness;
- **Gustul Detei** – gastronomie și produse locale;
- **Deta Verde** – parcuri, ciclism și activități outdoor;
- **Deta fără Frontiere** – cooperare și produse România–Serbia;
- **Banat Brunch Deta** – experiență gastronomică;
- **Festivalul Multicultural Internațional Deta** – eveniment-fanion.

Utilizarea subbrandurilor va fi permisă numai în baza unor reguli unitare, pentru evitarea fragmentării imaginii destinației.

14.8. Obiectivul general

Obiectiv general 2026–2035

Dezvoltarea și consolidarea Stațiunii Turistice Deta ca destinație multiculturală, termal-recreativă, verde, accesibilă și competitivă a Banatului de Sud, prin menținerea conformării legale, modernizarea infrastructurii, diversificarea produselor și serviciilor, valorificarea patrimoniului și a economiei locale, promovarea unitară și integrarea în circuite regionale și transfrontaliere.

Obiectivul general urmărește patru categorii de efecte:

1. **efecte administrative** – menținerea statutului și creșterea capacității de management;
2. **efecte turistice** – creșterea atractivității, circulației turistice și duratei șederii;
3. **efecte economice și sociale** – susținerea antreprenoriatului, ocupării și veniturilor locale;
4. **efecte culturale și teritoriale** – protejarea identității, patrimoniului și calității spațiului urban.

14.9. Obiectivele strategice

OS1. Menținerea conformării și dezvoltarea managementului destinației

Asigurarea îndeplinirii permanente a criteriilor aplicabile stațiunilor turistice și instituirea unui mecanism funcțional de coordonare, monitorizare și cooperare public–privată.

OS2. Modernizarea infrastructurii turistice, a accesibilității și a spațiului public

Creșterea calității accesului, orientării, parcării, mobilității, spațiilor de promenadă, mobilierului și infrastructurii destinate vizitatorilor.

OS3. Valorificarea resursei termale și dezvoltarea agrementului verde

Modernizarea și diversificarea Ștrandului Termal Deta și integrarea acestuia într-un sistem local de relaxare, wellness, parcuri, trasee și activități în aer liber.

OS4. Conservarea și valorificarea patrimoniului multicultural

Protejarea patrimoniului construit și imaterial și transformarea multiculturalității într-un produs turistic interpretat, accesibil și atractiv.

OS5. Dezvoltarea produselor turistice, evenimentelor și gastronomiei

Crearea unei oferte integrate, disponibile în mai multe perioade ale anului, care să determine vizitatorii să petreacă mai mult timp în destinație.

OS6. Creşterea calităţii serviciilor, antreprenoriatului şi economiei locale

Susținerea operatorilor, producătorilor, meșteșugarilor și inițiativelor locale care contribuie la lanțul valoric turistic.

OS7. Consolidarea brandului, promovării şi digitalizării destinaţiei

Crearea unei identități unitare și dezvoltarea canalelor moderne de informare, comunicare și interacțiune cu vizitatorii.

OS8. Integrarea regională şi transfrontalieră

Poziționarea Detei în circuitele Banatului și dezvoltarea cooperării turistice cu localități și organizații din România și Republica Serbia.

OS9. Dezvoltarea unui turism sustenabil, accesibil şi rezilient

Reducerea efectelor negative asupra mediului, adaptarea la schimbările climatice, creșterea accesibilității universale și protejarea calității vieții comunității locale.

14.10. Obiectivele specifice

Pentru OS1 – Conformare şi management

- **OS1.1.** Verificarea anuală a criteriilor obligatorii și suplimentare aplicabile stațiunii.
- **OS1.2.** Menținerea unui punctaj de siguranță peste pragul minim legal.
- **OS1.3.** Constituirea unui grup local permanent de coordonare a destinației.
- **OS1.4.** Elaborarea raportului anual privind starea turismului în Deta.
- **OS1.5.** Dezvoltarea unei baze locale de date turistice și a unui sistem de monitorizare.

Pentru OS2 – Infrastructură şi accesibilitate

- **OS2.1.** Implementarea unui sistem unitar de semnalizare și orientare turistică.
- **OS2.2.** Amenajarea și modernizarea zonelor de parcare relevante pentru vizitatori.
- **OS2.3.** Îmbunătățirea legăturilor pietonale și ciclistice dintre principalele puncte de interes.
- **OS2.4.** Modernizarea mobilierului urban, zonelor de odihnă și facilităților publice.
- **OS2.5.** Creșterea accesibilității pentru persoanele cu mobilitate redusă.

Pentru OS3 – Resursă termală şi agrement

- **OS3.1.** Modernizarea și diversificarea etapizată a Ștrandului Termal Deta.
- **OS3.2.** Dezvoltarea serviciilor de relaxare și wellness, fără atribuirea unor indicații medicale necertificate.
- **OS3.3.** Amenajarea unei rețele de promenade și trasee pentru biciclete.
- **OS3.4.** Integrarea Parcului Anton Kratzer și a celorlalte spații verzi în experiența turistică.
- **OS3.5.** Dezvoltarea activităților pentru familii, copii, seniori și grupuri.

Pentru OS4 – Patrimoniu multicultural

- **OS4.1.** Inventarierea și documentarea patrimoniului material și imaterial.
- **OS4.2.** Dezvoltarea Rutei multiculturale a Detei și Opătiței.
- **OS4.3.** Digitalizarea poveștilor, fotografiilor și mărturiilor comunității.
- **OS4.4.** Amplasarea unor elemente de interpretare la obiectivele prioritare.
- **OS4.5.** Susținerea programelor educaționale și intergeneraționale de conservare a memoriei locale.

Pentru OS5 – Produse, evenimente şi gastronomie

- **OS5.1.** Dezvoltarea a minimum patru produse turistice integrate până în 2030.

- **OS5.2.** Consolidarea unui eveniment-fanion cu relevanță regională și transfrontalieră.
- **OS5.3.** Dezvoltarea Banat Brunch Deta și a altor experiențe gastronomice.
- **OS5.4.** Crearea unui calendar anual coerent al evenimentelor.
- **OS5.5.** Dezvoltarea ofertelor de weekend și a pachetelor de una–două nopți.
- **OS5.6.** Reducerea sezonalității prin activități culturale, gastronomice și recreative.

Pentru OS6 – Servicii și economie locală

- **OS6.1.** Organizarea periodică a programelor de formare pentru operatori.
- **OS6.2.** Dezvoltarea unei rețele locale de servicii, produse și experiențe.
- **OS6.3.** Susținerea investițiilor în structuri de cazare și alimentație publică.
- **OS6.4.** Integrarea producătorilor locali în evenimente și pachete turistice.
- **OS6.5.** Stimularea inițiativelor pentru tineri și a economiei sociale.
- **OS6.6.** Creșterea ponderii cheltuielilor turistice care rămân în economia locală.

Pentru OS7 – Brand și digitalizare

- **OS7.1.** Elaborarea manualului de brand turistic.
- **OS7.2.** Dezvoltarea Centrului Smart de Informare Turistică Deta sau a unei funcțiuni echivalente.
- **OS7.3.** Crearea portalului turistic oficial și integrarea hărților digitale.
- **OS7.4.** Utilizarea codurilor QR și a conținutului multilingv.
- **OS7.5.** Realizarea campaniilor tematice pentru segmentele prioritare.
- **OS7.6.** Monitorizarea reputației și a performanței digitale a destinației.

Pentru OS8 – Integrare regională și transfrontalieră

- **OS8.1.** Dezvoltarea circuitelor tematice în Banatul de Sud.
- **OS8.2.** Crearea unor produse comune cu parteneri din Republica Serbia.
- **OS8.3.** Participarea la proiecte de cooperare teritorială.
- **OS8.4.** Promovarea Detei în relație cu Timișoara, Vršac și alte destinații complementare.
- **OS8.5.** Integrarea în rețele, asociații și rute turistice relevante.

Pentru OS9 – Sustenabilitate, accesibilitate și reziliență

- **OS9.1.** Aplicarea criteriilor de eficiență energetică în investițiile turistice publice.
- **OS9.2.** Reducerea deșeurilor la evenimente și în facilitățile publice.
- **OS9.3.** Protejarea spațiilor verzi și creșterea suprafețelor umbrite.
- **OS9.4.** Adaptarea programelor și infrastructurii la perioadele de caniculă și fenomene extreme.
- **OS9.5.** Realizarea auditului de accesibilitate și implementarea măsurilor prioritare.
- **OS9.6.** Monitorizarea satisfacției comunității față de dezvoltarea turistică.

14.11. Formularea obiectivelor SMART

Obiectivele SMART sunt specifice, măsurabile, realizabile, relevante și încadrate temporal.

Cod	Obiectiv SMART	Termen
SMART 1	Verificarea anuală a tuturor criteriilor aplicabile stațiunii și menținerea unui punctaj cu minimum 10% peste pragul minim legal	anual, 2026–2035
SMART 2	Constituirea mecanismului local de coordonare turistică și aprobarea procedurii de monitorizare	până la 31.12.2027
SMART 3	Implementarea unui sistem unitar de semnalizare la minimum 75% dintre punctele turistice prioritare	până la 31.12.2030
SMART 4	Acoperirea tuturor punctelor turistice prioritare prin semnalizare fizică și digitală	până la 31.12.2035
SMART 5	Finalizarea unei prime etape de modernizare și diversificare a	până la

Cod	Obiectiv SMART	Termen
	Ștrandului Termal Deta	31.12.2030
SMART 6	Crearea a minimum trei servicii sau funcțiuni complementare de agrement și relaxare	până la 31.12.2030
SMART 7	Amenajarea sau integrarea într-o rețea locală a minimum 5 km de trasee pietonale și ciclistice	până la 31.12.2030
SMART 8	Extinderea rețelei pietonale și ciclistice turistice la minimum 10 km	până la 31.12.2035
SMART 9	Lansarea Rutei multiculturale a Detei și Opătiței, cu minimum 10 puncte interpretate	până la 31.12.2029
SMART 10	Lansarea a minimum patru produse turistice integrate și comercializabile	până la 31.12.2030
SMART 11	Organizarea anuală a unui eveniment-fanion și a minimum trei evenimente turistice complementare	începând cu 2028
SMART 12	Crearea și operaționalizarea portalului turistic oficial, cu informații în minimum trei limbi	până la 31.12.2028
SMART 13	Operaționalizarea Centrului Smart de Informare Turistică sau a unei structuri echivalente	până la 31.12.2030
SMART 14	Creșterea sosirilor turistice cu minimum 35% față de anul de bază 2026	până în 2030
SMART 15	Creșterea sosirilor turistice cu minimum 75% față de anul de bază 2026	până în 2035
SMART 16	Creșterea înnoptărilor cu minimum 20% până în 2030 și 60% până în 2035 față de anul de bază	2030/2035
SMART 17	Creșterea duratei medii a șederii cu minimum 10% până în 2030 și 25% până în 2035	2030/2035
SMART 18	Creșterea capacității de cazare clasificate cu minimum 20% până în 2030 și 40% până în 2035	2030/2035
SMART 19	Integrarea a minimum 10 operatori și producători în rețeaua locală de turism	până la 31.12.2030
SMART 20	Extinderea rețelei locale la minimum 20 de operatori, producători și organizații	până la 31.12.2035
SMART 21	Dezvoltarea a minimum două produse sau proiecte turistice transfrontaliere	până la 31.12.2030
SMART 22	Dezvoltarea a minimum patru produse sau proiecte turistice transfrontaliere	până la 31.12.2035
SMART 23	Realizarea auditului de accesibilitate pentru toate obiectivele și facilitățile turistice publice prioritare	până la 31.12.2028
SMART 24	Remedierea a minimum 80% dintre problemele prioritare identificate prin audit	până la 31.12.2035
SMART 25	Obținerea unui nivel de satisfacție de minimum 80% în rândul vizitatorilor	până în 2030
SMART 26	Obținerea unui nivel de satisfacție de minimum 90% în rândul vizitatorilor	până în 2035

14.12. Valorile de bază și țintele pentru 2030 și 2035

Anul de bază al strategiei este 2026. Pentru indicatorii pentru care nu există o serie statistică recentă, completă și comparabilă, valoarea de bază va fi stabilită prin auditul inițial realizat în perioada 2026–2027.

Datele privind structurile de cazare, capacitatea, sosirile și înnoptările vor fi corelate cu evidențele oficiale, situația operatorilor și verificarea în teren. Valorile istorice nu vor fi utilizate automat ca valori de bază pentru 2026.

Indicator	Valoare de bază 2026	Țintă 2030	Țintă 2035
Statut de stațiune turistică de interes local	statut existent	menținut	menținut
Criterii obligatorii îndeplinite	stabilite prin audit	100%	100%
Marjă peste punctajul minim legal	stabilită prin audit	minimum 10%	minimum 15%
Mecanism local de coordonare turistică	cooperare neformalizată sau parțială	operațional	consolidat și evaluat anual
Raport anual privind turismul	nu există sistem unitar	raport anual	raport anual și tablou public de bord
Sosiri turistice	valoarea oficială 2026	+35%	+75%
Înnoptări	valoarea oficială 2026	+20%	+60%
Durata medie a șederii	valoarea calculată pentru 2026	+10%	+25%
Capacitate de cazare clasificată	audit SITUR 2026	+20%	+40%
Grad mediu de ocupare	valoarea 2026	+8 puncte procentuale	+15 puncte procentuale
Produse turistice integrate	ofertă fragmentată	minimum 4	minimum 7
Eveniment-fanion	neconsolidat ca brand regional	1 eveniment anual	1 eveniment internațional sau transfrontalier consolidat
Evenimente turistice complementare	calendar neunitar	minimum 3/an	minimum 5/an
Obiective prioritare semnalizate	stabilite prin audit	minimum 75%	100%
Puncte interpretate pe ruta multiculturală	ofertă neintegrată	minimum 10	minimum 15
Trasee pietonale și ciclistice turistice	rețea fragmentată	minimum 5 km	minimum 10 km
Portal turistic oficial	informații dispersate	operațional, minimum 3 limbi	actualizat, interactiv și integrat cu date
Centru de informare turistică	funcțiune de verificat	operațional	consolidat și conectat regional
Operatori și producători în rețeaua locală	valoare stabilită prin audit	minimum 10	minimum 20

Indicator	Valoare de bază 2026	Țintă 2030	Țintă 2035
Produse/proiecte transfrontaliere	cooperare punctuală	minimum 2	minimum 4
Proiecte turistice cu finanțare atrasă	valoare de bază 2026	minimum 3	minimum 6
Facilități publice prioritare auditate pentru accesibilitate	audit inexistent sau parțial	100% auditate	80% dintre neconformitățile prioritare remediate
Facilități publice turistice cu măsuri de eficiență energetică	valoare stabilită prin audit	minimum 50%	100% din facilitățile prioritare
Satisfacția vizitatorilor	studiu de bază 2027	minimum 80%	minimum 90%
Satisfacția comunității față de turism	studiu de bază 2027	minimum 70%	minimum 80%
Recunoașterea asistată a brandului pe piețele-țintă	studiu de bază	minimum 25%	minimum 45%

Țintele vor fi revizuite în anul 2030, pe baza rezultatelor reale, a finanțărilor atrase, a evoluției pieței și a modificărilor legislative. Revizuirea nu trebuie să diminueze nivelul de ambiție fără o justificare tehnică.

14.13. Indicatorii de rezultat şi impact

Monitorizarea strategiei va utiliza trei categorii principale de indicatori.

A. Indicatori de realizare imediată

Aceştia măsoară bunurile, serviciile şi infrastructurile realizate:

- număr de proiecte implementate;
- valoarea investițiilor;
- kilometri de trasee amenajate;
- număr de indicatoare instalate;
- număr de obiective interpretate;
- număr de materiale digitale realizate;
- număr de evenimente organizate;
- număr de persoane formate;
- număr de operatori implicați;
- număr de produse turistice lansate;
- număr de facilități accesibilizate;
- număr de proiecte transfrontaliere.

B. Indicatori de rezultat

Aceştia măsoară schimbările produse direct în activitatea turistică:

- creşterea sosirilor;
- creşterea înnoptărilor;
- creşterea duratei medii a şederii;
- creşterea gradului de ocupare;
- creşterea numărului de vizitatori la evenimente;
- utilizarea infrastructurii de agrement;
- traficul portalului turistic;
- interacțiunile şi conversiile digitale;
- numărul de servicii rezervabile;

- nivelul satisfacției vizitatorilor;
- numărul operatorilor din rețeaua locală;
- ponderea vizitatorilor care revin în destinație.

C. Indicatori de impact

Aceștia măsoară efectele pe termen lung:

- menținerea statutului de stațiune turistică;
- creșterea cifrei de afaceri în activitățile turistice și conexe;
- crearea și menținerea locurilor de muncă;
- creșterea investițiilor private;
- creșterea veniturilor locale asociate activităților economice;
- îmbunătățirea imaginii externe a orașului;
- reducerea sezonalității;
- conservarea patrimoniului;
- creșterea participării comunității;
- îmbunătățirea calității spațiului public;
- reducerea impactului asupra mediului;
- creșterea cooperării regionale și transfrontaliere.

Matricea principalilor indicatori

Indicator	Tip	Sursa de verificare	Frecvență	Responsabil principal
Îndeplinirea criteriilor stațiunii	impact	fișă de conformare, documente justificative	anual	Primăria Orașului Deta
Punctajul total al stațiunii	rezultat	grila de evaluare actualizată	anual	structura de coordonare
Sosiri și înnoptări	rezultat	INS, SITUR, operatori	anual	Primăria/operatorii
Durata medie a șederii	rezultat	înnoptări/sosiri	anual	structura de monitorizare
Capacitate de cazare	rezultat	evidențe oficiale și audit local	anual	Primăria/operatorii
Grad de ocupare	rezultat	operatori, statistică oficială	trimestrial/anual	operatorii
Număr de produse turistice	realizare	fișe de produs și parteneriate	anual	structura de coordonare
Număr de evenimente și participanți	rezultat	rapoarte ale organizatorilor	după fiecare eveniment	organizatorii
Vizitatori ai Ștrandului Termal	rezultat	sistem de ticketing/evidență	lunar/sezonier	administratorul facilității
Lungimea traseelor amenajate	realizare	recepții și documentații tehnice	anual	Primăria
Obiective semnalizate	realizare	inventar în teren	anual	Primăria
Utilizatori ai portalului turistic	rezultat	instrumente de analiză web	lunar	administratorul platformei
Interacțiuni digitale	rezultat	platforme sociale și campanii	lunar/trimestrial	responsabilul de promovare
Satisfacția	rezultat	chestionare și recenzii	anual	structura de

Indicator	Tip	Sursa de verificare	Frecvență	Responsabil principal
vizitatorilor				coordonare
Satisfacția comunității	impact	sondaj local	o dată la doi ani	Primăria
Operatori în rețeaua locală	realizare	acorduri de participare	anual	structura de coordonare
Investiții publice și private	impact	bugete, contracte și autorizații	anual	Primăria
Locuri de muncă în activități relevante	impact	date statistice și fiscale agregate	anual	Primăria/partenerii
Proiecte transfrontaliere	realizare	contracte și acorduri	anual	Primăria/partenerii
Facilități accesibilizate	rezultat	audit și verificare în teren	anual	Primăria
Măsuri de eficiență energetică	impact	rapoarte tehnice și consumuri	anual	administratorii obiectivelor

Pentru evitarea raportării formale, fiecare indicator va avea:

- definiție;
- formulă de calcul;
- unitate de măsură;
- valoare de bază;
- țintă;
- sursă;
- responsabil;
- frecvență de colectare;
- document justificativ.

14.14. Rezultatele estimate la finalul perioadei de implementare

La finalul anului 2035, implementarea strategiei trebuie să conducă la o schimbare vizibilă și măsurabilă a Stațiunii Turistice Deta.

Rezultatul 1 – Statut turistic menținut și conformare consolidată

Stațiunea va dispune de documentații actualizate, criterii monitorizate anual, punctaj de siguranță peste pragul minim și un sistem organizat de păstrare a documentelor justificative.

Rezultatul 2 – Management funcțional al destinației

Va exista un mecanism permanent de cooperare între administrație, operatori, instituții culturale, comunități, producători și parteneri regionali. Strategia va fi monitorizată prin rapoarte anuale și revizuiri periodice.

Rezultatul 3 – Infrastructură turistică și spații publice îmbunătățite

Principalele zone de interes vor fi conectate prin semnalizare, trasee pietonale, facilități pentru biciclete, parcări și mobilier urban. Spațiile publice vor fi mai atractive atât pentru turiști, cât și pentru localnici.

Rezultatul 4 – Ștrand Termal modernizat și ofertă de agrement diversificată

Facilitatea termală va avea servicii mai variate, o funcționare mai eficientă și o integrare mai bună cu oferta de relaxare, activitățile pentru familii și spațiile verzi.

Rezultatul 5 – Patrimoniu multicultural interpretat și vizibil

Deta va dispune de o rută multiculturală, puncte de interpretare, arhivă digitală, povești locale și materiale multilingve care vor prezenta contribuția comunităților la formarea orașului.

Rezultatul 6 – Portofoliu de produse turistice funcționale

Vor exista produse turistice clare, comunicabile și rezervabile, precum:

- experiența multiculturală a Detei;
- agrement și relaxare termală;
- weekend gastronomic bănățean;
- Deta Verde și traseele de ciclism;
- circuitul Deta–Opătița;
- circuitul Banatului de Sud;
- experiențe transfrontaliere România–Serbia.

Rezultatul 7 – Eveniment-fanion consolidat

Festivalul Multicultural Internațional Deta sau un eveniment echivalent va deveni principalul eveniment de imagine al destinației, completat de Banat Brunch Deta, evenimente gastronomice, culturale, sportive și recreative.

Rezultatul 8 – Brand turistic unitar și notorietate regională

Identitatea „Deta – Poarta multiculturală a Banatului de Sud” va fi utilizată coerent în comunicare, semnalizare, evenimente, produse locale și mediul digital.

Rezultatul 9 – Creșterea circulației turistice

Sosirile, înnoptările, gradul de ocupare și durata medie a ședерii vor înregistra o creștere față de anul de bază 2026. Deta va trece progresiv de la profilul de vizită de câteva ore la cel de destinație pentru weekend și sejur scurt.

Rezultatul 10 – Economie locală mai bine conectată la turism

Mai mulți operatori, producători, artizani și organizatori de experiențe vor participa la lanțul valoric turistic. O parte mai mare din cheltuielile vizitatorilor va rămâne în economia locală.

Rezultatul 11 – Cooperare transfrontalieră funcțională

Deta va participa la proiecte, circuite, evenimente și campanii comune cu parteneri din Serbia și din Banatul istoric, consolidându-și rolul de poartă românească a turismului transfrontalier.

Rezultatul 12 – Destinație mai accesibilă și incluzivă

Principalele obiective și facilități vor beneficia de măsuri de accesibilizare fizică și informațională, iar comunicarea va fi disponibilă în formate și limbi adecvate segmentelor prioritare.

Rezultatul 13 – Dezvoltare turistică sustenabilă și acceptată de comunitate

Investițiile vor proteja spațiile verzi, vor integra soluții de eficiență energetică și vor evita presiunile disproporționate asupra comunității. Locuitorii vor percepe turismul ca pe o sursă de oportunități și de îmbunătățire a calității vieții.

Rezultatul strategic final

La finalul perioadei 2026–2035, Stațiunea Turistică Deta trebuie să fie o destinație mai bine administrată, mai accesibilă, mai vizibilă și mai competitivă, capabilă să își mențină statutul turistic și să ofere vizitatorilor o experiență distinctă, construită în jurul multiculturalității, relaxării termale, gastronomiei, spațiilor verzi și identității Banatului de Sud.

Viziunea, obiectivele, țintele și indicatorii prezentului capitol vor constitui baza pentru axele strategice, planul de acțiune, portofoliul de proiecte, bugetul multianual și sistemul de monitorizare aferente perioadei 2026–2035.

CAPITOLUL XV – AXE STRATEGICE ŞI PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE

Consideraţii introductive

Axele strategice reprezintă cadrul prin care viziunea, misiunea și obiectivele stabilite pentru orizontul anului 2035 sunt transformate în direcții concrete de intervenție. Acestea structurează investițiile, proiectele, parteneriatele și măsurile administrative necesare dezvoltării Stațiunii Turistice Deta în perioada 2026–2035.

Configurația celor opt axe pornește de la resursele și necesitățile reale ale destinației:

- existența și potențialul de dezvoltare al Ștrandului Termal Deta;
- patrimoniul urban, religios, memorial și multicultural;
- poziționarea în Banatul de Sud și apropierea de frontiera cu Republica Serbia;
- necesitatea îmbunătățirii infrastructurii, semnalizării și mobilității turistice;
- existența evenimentelor culturale, gastronomice și sportive;
- necesitatea dezvoltării serviciilor și a capacității de cazare;
- oportunitățile de digitalizare și Smart Tourism;
- obligația menținerii criteriilor care au stat la baza atestării ca stațiune turistică de interes local.

Strategia existentă identifică deja ca resurse principale Ștrandul Termal, patrimoniul multicultural, Biserica Romano-Catolică, Muzeul și Turnul Pompierilor, Parcul Anton Kratzer, patrimoniul din Opătița, evenimentele gastronomice și multiculturale, precum și poziția transfrontalieră a orașului. Aceste elemente sunt reorganizate în prezentul capitol într-un sistem strategic coerent, orientat spre implementare, rezultate și indicatori măsurabili.

Axele sunt interdependente. Nicio investiție majoră nu trebuie tratată izolat. Modernizarea Ștrandului Termal trebuie corelată cu accesul, parcarea, cazarea, promovarea și evenimentele; valorificarea patrimoniului trebuie corelată cu interpretarea digitală și cu formarea ghizilor; dezvoltarea evenimentelor trebuie corelată cu producătorii locali, mobilitatea, managementul deșeurilor și măsurarea impactului economic.

15.1. Axa strategică 1 – Infrastructură turistică, accesibilitate și spațiu public

Scopul axei

Crearea unei infrastructuri turistice funcționale, sigure, accesibile și coerente, care să permită vizitatorilor să ajungă ușor în Stațiunea Deta, să se orienteze eficient și să se deplaseze confortabil între principalele obiective, servicii și zone de agrement.

Infrastructura constituie suportul fizic al experienței turistice. Chiar și în prezența unor resurse naturale și culturale valoroase, o destinație nu poate deveni competitivă dacă accesul este dificil, semnalizarea este incompletă, spațiile publice sunt fragmentate sau lipsesc facilitățile de bază destinate vizitatorilor.

Pentru Deta, această axă urmărește conectarea funcțională a următoarelor puncte:

- centrul orașului;
- Ștrandul Termal;
- Parcul Anton Kratzer;
- Muzeul Deta și Turnul Pompierilor;
- Biserica Romano-Catolică și celelalte lăcașuri de cult;
- cimitirul istoric;
- obiectivele din Opătița;
- structurile de cazare și alimentație publică;
- spațiile pentru evenimente;

- gările, stațiile de transport și principalele intrări în oraș.

Obiectivele prioritare ale axei

1. Îmbunătățirea accesibilității rutiere, pietonale și ciclistice.
2. Crearea unui sistem unitar de semnalizare și orientare.
3. Amenajarea parcărilor în proximitatea zonelor turistice.
4. Regenerarea spațiilor publice cu rol turistic și comunitar.
5. Creșterea accesibilității pentru persoanele cu mobilitate redusă.
6. Integrarea infrastructurii fizice cu sistemele digitale de informare.
7. Îmbunătățirea conectivității dintre Deta și Opătița.
8. Crearea unei imagini urbane unitare, curate și ușor de parcurs.

15.1.1. Modernizarea infrastructurii de acces și mobilitate

Poziționarea Detei în partea de sud a județului Timiș și apropierea față de frontieră reprezintă un avantaj strategic, dar acesta trebuie transformat într-o accesibilitate turistică efectivă. O destinație accesibilă nu este definită doar prin existența drumurilor, ci și prin calitatea deplasării, claritatea informației, siguranță și conectarea diferitelor moduri de transport.

Direcții de intervenție

a) Îmbunătățirea intrărilor în stațiune

Principalele intrări rutiere vor fi tratate ca porți de acces în destinație, prin:

- panouri de intrare cu identitatea vizuală a Stațiunii Turistice Deta;
- amenajări peisagistice;
- iluminat funcțional și arhitectural;
- indicarea principalelor atracții;
- informații privind parcările și centrul de informare;
- integrarea codurilor QR către harta digitală a destinației.

b) Conectarea principalelor puncte turistice

Se va realiza o rețea coerentă de legături între centrul orașului, Ștrandul Termal, parcuri, obiective culturale și structurile turistice. Rețeaua va cuprinde:

- trasee pietonale tematice;
- trotuare continue și sigure;
- traversări pietonale bine semnalizate;
- piste sau culoare pentru biciclete;
- spații de odihnă;
- iluminat public eficient;
- facilități pentru parcarea bicicletelor.

c) Mobilitate turistică lentă

Se va încuraja deplasarea pe jos și cu bicicleta, având în vedere caracterul relativ compact al orașului. Mobilitatea lentă trebuie să devină parte a experienței turistice, nu doar o soluție de transport.

Măsurile vor include:

- trasee turistice pietonale;
- trasee cicloturistice locale și microregionale;
- legături către Opătița;
- puncte de închiriere sau partajare a bicicletelor;
- rastele pentru biciclete;
- stații de reparații;
- hărți ale traseelor;
- puncte de odihnă și hidratare.

d) Integrarea transportului public

Vor fi analizate și, după caz, dezvoltate soluții pentru:

- corelarea transportului județean cu programul evenimentelor;
- informarea turiștilor privind legăturile feroviare și rutiere;
- transport special în perioadele de festivaluri;
- microcircuite între centrul orașului, Ștrand și Opătița;
- transport adaptat grupurilor și persoanelor cu mobilitate redusă.

e) Accesibilitate universală

Investițiile noi și modernizările vor respecta principiile proiectării universale. Vor fi realizate:

- rampe și trasee fără bariere;
- borduri coborâte;
- suprafețe antiderapante;
- locuri de parcare rezervate;
- toalete adaptate;
- elemente tactile și vizuale;
- informații cu contrast ridicat;
- soluții pentru persoanele cu deficiențe de vedere sau auz.

Proiecte prioritare

- „Porțile turistice ale Stațiunii Deta”;
- „Circuit pietonal și cicloturistic Deta–Opătița”;
- „Coridor verde între centrul orașului și Ștrandul Termal”;
- „Deta accesibilă – infrastructură turistică pentru toți”;
- „Sistem local de mobilitate pentru evenimente”.

Rezultate estimate

- reducerea fragmentării traseelor;
- creșterea siguranței pietonilor și bicicliștilor;
- acces mai ușor la obiective;
- creșterea timpului petrecut în destinație;
- reducerea dependenței de autoturism pentru deplasările locale;
- creșterea accesibilității pentru toate categoriile de vizitatori.

15.1.2. Parcări, semnalizare și orientare turistică

Lipsa unui sistem integrat de orientare poate diminua considerabil calitatea experienței turistice. Semnalizarea trebuie să conducă vizitatorul din momentul intrării în localitate până la obiectiv, parcare sau serviciul căutat.

Sistemul integrat de semnalizare

Sistemul va cuprinde patru niveluri:

Nivelul 1 – Semnalizare de acces

- panouri la intrările în oraș;
- indicarea statutului de stațiune turistică;
- orientarea către centrul orașului, Ștrandul Termal și parcările principale;
- informații privind distanțele și direcțiile.

Nivelul 2 – Semnalizare direcțională

- indicatoare către obiective;
- indicatoare către structurile de primire;
- indicatoare către parcuri și trasee;
- indicatoare către Opătița;

- indicatoare către centrul de informare;
- semnalizare pentru bicicliști.

Nivelul 3 – Semnalizare interpretativă

- panouri istorice și culturale;
- informații despre clădiri și monumente;
- descrierea comunităților locale;
- informații despre patrimoniul natural;
- conținut în limbile română, engleză și, după caz, maghiară, germană sau sârbă;
- coduri QR către conținut extins.

Nivelul 4 – Semnalizare digitală

- hartă turistică online;
- localizare prin GPS;
- trasee tematice;
- informații despre program;
- acces la bilete și rezervări;
- notificări privind evenimentele.

Politica de parcare turistică

Se vor identifica și amenaja:

- parcări pentru autoturisme;
- locuri pentru autocare;
- parcări pentru persoane cu dizabilități;
- spații pentru biciclete;
- zone de oprire de scurtă durată;
- parcări temporare pentru evenimente.

Parcările vor fi dimensionate în funcție de capacitatea obiectivelor și a evenimentelor și vor fi integrate într-un sistem de orientare, astfel încât vizitatorii să nu traverseze inutil zone rezidențiale sau spații sensibile.

Principii de amenajare

- evitarea ocupării excesive a spațiilor centrale;
- utilizarea suprafețelor permeabile, unde este posibil;
- plantarea arborilor pentru umbrire;
- iluminat eficient;
- supraveghere și siguranță;
- instalarea stațiilor de încărcare pentru vehicule electrice;
- informare privind locurile disponibile.

Indicatori orientativi

Indicator	Țintă 2030	Țintă 2035
Obiective turistice prioritare semnalizate	minimum 75%	100%
Intrări în stațiune cu identitate turistică	toate intrările principale	întreținere și actualizare
Parcări turistice semnalizate	minimum 3 zone	sistem integrat
Obiective cu panouri interpretative	minimum 10	minimum 15
Puncte turistice cu cod QR	minimum 15	minimum 25

15.1.3. Regenerarea spațiilor publice și a zonelor de promenadă

Spațiul public reprezintă locul în care identitatea destinației devine vizibilă și accesibilă. Pentru Stațiunea Deta, regenerarea urbană trebuie să urmărească atât atractivitatea turistică, cât și calitatea vieții comunității.

Zone prioritare

- centrul orașului;
- Piața Pompierilor și zona Muzeului;
- spațiul din jurul Bisericii Romano-Catolice;
- Parcul Anton Kratzer;
- traseul către Ștrandul Termal;
- spațiile publice din Opătița;
- zonele utilizate pentru evenimente;
- intrările și punctele de belvedere urbană;
- legăturile dintre obiectivele religioase și culturale.

Tipuri de intervenții

- refacerea trotuarelor și aleilor;
- mobilier urban unitar;
- plantarea arborilor;
- iluminat ambiental și arhitectural;
- punerea în valoare a fațadelor;
- îmbunătățirea accesului la clădirile publice;
- amplasarea cișmelelor;
- toalete publice;
- spații de odihnă;
- zone pentru mici manifestări;
- elemente de artă urbană;
- reducerea poluării vizuale;
- integrarea vegetației și a soluțiilor de drenaj.

Rezultatul strategic urmărit

Crearea unei „promenade culturale a Detei”, care să conecteze patrimoniul urban, spațiile verzi și obiectivele religioase într-un traseu coerent, accesibil și atractiv.

15.2. Axa strategică 2 – Patrimoniu multicultural, identitate și cultură

Scopul axei

Conservarea, documentarea, interpretarea și valorificarea patrimoniului material și imaterial al Detei, astfel încât multiculturalitatea să devină un element distinctiv al destinației și o resursă pentru educație, turism și coeziune comunitară.

Patrimoniul Detei este rezultatul contribuției mai multor comunități etnice și confesionale. Strategia existentă evidențiază comunitățile română, germană, maghiară, sârbă și bulgară, lăcașurile de cult, monumentele, cimitirul istoric, Muzeul Deta, Turnul Pompierilor și patrimoniul din Opătița.

Obiective prioritare

1. Conservarea clădirilor și monumentelor cu valoare culturală.
2. Documentarea patrimoniului imaterial.
3. Dezvoltarea unei rute multiculturale.
4. Crearea de instrumente moderne de interpretare.
5. Dezvoltarea evenimentelor culturale.
6. Implicarea comunităților și a tinerilor.
7. Crearea unei arhive digitale a memoriei locale.
8. Integrarea patrimoniului în produse turistice comercializabile.

15.2.1. Conservarea și valorificarea patrimoniului construit

Patrimoniul construit trebuie abordat printr-o succesiune de măsuri tehnice și administrative, nu doar prin promovare.

Măsuri prioritare

- inventarierea clădirilor cu valoare istorică, arhitecturală și identitară;
- clarificarea statutului juridic și a regimului de protecție;
- evaluarea stării de conservare;
- stabilirea priorităților de intervenție;
- pregătirea documentațiilor tehnice;
- reabilitarea fațadelor și elementelor decorative;
- iluminatul arhitectural;
- eliminarea intervențiilor incompatibile;
- facilitarea accesului public, unde este posibil;
- adaptarea unor spații pentru activități culturale și turistice.

Obiective prioritare de valorificare

- Muzeul Deta și Turnul Pompierilor;
- Biserica Romano-Catolică;
- lăcașurile de cult reprezentative;
- cimitirul istoric și sculpturile funerare;
- monumentele și plăcile memoriale;
- clădirile cu valoare urbanistică;
- patrimoniul industrial și tehnic;
- situl și patrimoniul istoric din Opătița.

Program propus

„Patrimoniul Detei – conservare, lumină și interpretare”

Programul va putea include lucrări de restaurare, iluminat arhitectural, semnalizare, documentare și activități culturale.

15.2.2. Interpretarea patrimoniului multicultural

Interpretarea turistică trebuie să explice vizitatorului semnificația patrimoniului. Nu este suficientă enumerarea clădirilor; trebuie prezentate poveștile oamenilor, comunităților și evenimentelor care au modelat orașul.

Ruta multiculturală Deta–Opătița

Ruta va integra:

- lăcașuri de cult;
- Muzeul și Turnul Pompierilor;
- clădiri istorice;
- cimitirul;
- monumente;
- situri istorice;
- spații comunitare;
- povești despre personalități;
- gastronomie și tradiții;
- patrimoniul comunităților locale.

Instrumente de interpretare

- panouri multilingve;
- ghid tipărit;
- hartă turistică;
- audioghid;

- tur virtual;
- coduri QR;
- aplicație sau platformă web;
- interviuri cu locuitorii;
- fotografii istorice;
- reconstituiri digitale;
- expoziții temporare;
- trasee ghidate.

Arhiva digitală a Detei

Arhiva va putea include:

- fotografii vechi;
- documente;
- mărturii orale;
- obiecte digitizate;
- povești de familie;
- tradiții culinare;
- muzică și dansuri;
- istoria instituțiilor și întreprinderilor;
- informații privind convietuirea comunităților.

Conținutul va fi realizat cu respectarea drepturilor de autor, a protecției datelor și a exigențelor de documentare istorică.

15.2.3. Evenimente și programe culturale

Evenimentele sunt instrumente de atragere a vizitatorilor, dar și de consolidare a identității comunitare. Strategia existentă evidențiază potențialul unui Festival Multicultural Internațional, al Banat Brunch Deta, al evenimentelor gastronomice, sportive și recreative.

Eveniment-fanion

Festivalul Multicultural Internațional Deta

Componentele posibile:

- spectacole ale comunităților etnice;
- gastronomie;
- expoziții;
- ateliere;
- muzică și dans;
- conferințe;
- tururi ghidate;
- târg de produse locale;
- invitați din Serbia, Ungaria și alte zone ale Banatului;
- activități pentru copii;
- secțiuni dedicate memoriei comunităților.

Evenimente complementare

- Banat Brunch Deta;
- Festival Gastronomic Bănățean;
- Zilele Orașului Deta;
- Noaptea Muzeului și a Patrimoniului;
- tururi ghidate tematice;
- târguri de meșteșuguri;
- seri multiculturale;

- expoziții de fotografie;
- evenimente comemorative;
- concerte în spații istorice;
- programe culturale în Opătița.

Principii de organizare

- calendar anual publicat din timp;
- programare în perioade diferite ale anului;
- implicarea operatorilor locali;
- măsurarea numărului de participanți;
- colectare selectivă a deșeurilor;
- accesibilitate;
- promovare multilingvă;
- mobilitate și parcări temporare;
- evaluarea impactului economic și cultural.

15.3. Axa strategică 3 – Agrement, wellness, turism verde și experiențe

Scopul axei

Transformarea resursei termale, a spațiilor verzi, facilităților sportive și gastronomiei într-o ofertă integrată de agrement, relaxare și experiențe pentru mai multe anotimpuri.

Ștrandul Termal reprezintă una dintre cele mai importante resurse turistice ale Detei. Documentația existentă menționează bazine cu apă termală, bazin semiolimpic, hostel, căsuțe, cabinet de recuperare, locuri de joacă și un număr semnificativ de vizitatori în perioada analizată.

Obiective prioritare

1. Modernizarea Ștrandului Termal.
2. Reducerea sezonalității.
3. Diversificarea activităților de agrement.
4. Conectarea ștrandului cu orașul și spațiile verzi.
5. Dezvoltarea ciclismului și activităților outdoor.
6. Crearea produselor pentru familii.
7. Dezvoltarea gastronomiei și slow tourism.
8. Creșterea cheltuielii și duratei ședерii vizitatorilor.

15.3.1. Modernizarea Ștrandului Termal și a facilităților de agrement

Modernizarea trebuie fundamentată prin studii tehnice, economice, hidrogeologice, sanitare și de eficiență energetică.

Direcții de dezvoltare

- modernizarea bazinelor;
- modernizarea vestiarelor și grupurilor sanitare;
- creșterea accesibilității;
- amenajarea zonelor umbrite;
- extinderea spațiilor pentru familii;
- modernizarea locurilor de joacă;
- dezvoltarea serviciilor de alimentație;
- modernizarea unităților de cazare;
- instalarea unui sistem electronic de ticketing;
- rezervarea online;
- monitorizarea numărului de vizitatori;
- măsuri pentru reducerea consumului de apă și energie;

- valorificarea energiei termale în condiții tehnice și legale;
- integrarea serviciilor de wellness și recuperare;
- amenajarea spațiilor pentru activități sportive;
- dezvoltarea serviciilor în extrasezon.

Poziționarea recomandată

Ștrandul va fi poziționat în primul rând ca facilitate de:

- agrement;
- relaxare;
- recreere;
- wellness;
- activitate fizică;
- petrecere a timpului în familie.

Orice promovare a unor efecte terapeutice trebuie realizată numai în baza analizelor, certificărilor și autorizațiilor competente. În absența acestora, comunicarea va utiliza terminologia „termal-recreativ", „relaxare" și „wellness".

Etapele modernizării

Etapa I – 2026–2027

- audit tehnic;
- analiză hidrogeologică;
- analiză energetică;
- studiu de fezabilitate;
- concept funcțional;
- soluții pentru accesibilitate;
- sistem de colectare a datelor.

Etapa a II-a – 2028–2030

- modernizarea infrastructurii de bază;
- extinderea serviciilor pentru familii;
- modernizarea spațiilor de cazare;
- amenajarea zonelor de odihnă;
- digitalizarea accesului;
- eficientizarea energetică.

Etapa a III-a – 2031–2035

- dezvoltarea serviciilor pentru extrasezon;
- extinderea componentelor wellness;
- integrarea în pachete turistice;
- conectarea cu produsele culturale și gastronomice;
- promovarea regională și transfrontalieră.

15.3.2. Parcuri, trasee, ciclism și activități outdoor

Oferta de agrement va fi extinsă prin integrarea parcurilor, pădurii, peisajului de câmpie, elementelor acvatice și infrastructurii sportive.

Rețeaua „Deta Verde"

Aceasta va putea include:

- Parcul Anton Kratzer;
- traseul către Ștrand;
- traseul Deta–Opătița;
- zonele de promenadă;

- trasee cicloturistice;
- puncte de observare a naturii;
- activități de educație ecologică;
- spații sportive;
- zone pentru picnic controlat;
- legături către circuite microregionale.

Activități propuse

- tururi cu bicicleta;
- plimbări tematice;
- alergare;
- crosuri;
- orientare turistică;
- activități pentru copii;
- observarea naturii;
- fotografie;
- educație ecologică;
- competiții sportive;
- programe pentru seniori;
- activități adaptate persoanelor cu dizabilități.

Proiect strategic

„Deta Bike & Green”

Componente:

- trasee;
- hartă;
- marcaje;
- rastele;
- puncte de reparații;
- eveniment anual;
- campanii de mobilitate;
- conectarea cu localitățile învecinate;
- promovare digitală.

15.3.3. Produse slow, gastronomice şi pentru familii

Turismul slow presupune descoperirea destinației într-un ritm relaxat, prin interacțiune cu patrimoniul, gastronomia, natura și comunitatea locală.

Produse turistice propuse

1. „Weekend multicultural în Deta”

- cazare;
- tur ghidat;
- vizită la muzeu;
- experiență gastronomică;
- participare la eveniment;
- plimbare în parc.

2. „Deta Termală şi Relaxare”

- acces la Ștrand;
- cazare;
- activități de wellness;
- gastronomie;

- promenadă;
- program pentru familii.

3. „Gustul Detei”

- brunch;
- degustări;
- întâlniri cu producători;
- ateliere;
- rețete multiculturale;
- produse locale.

4. „Deta pentru familii”

- acces la ștrand;
- locuri de joacă;
- trasee ușoare;
- activități educaționale;
- meniu pentru copii;
- evenimente familiale.

5. „Deta–Opătița, patrimoniu și comunitate”

- transport sau traseu ciclist;
- vizite;
- povești locale;
- gastronomie;
- activități comunitare.

6. „Banat fără frontiere”

- Deta;
- obiective din sudul județului Timiș;
- Vršac și alte destinații partenere;
- gastronomie;
- patrimoniu;
- evenimente comune.

Principii de dezvoltare a produselor

- program clar;
- durată determinată;
- preț sau structură de cost;
- parteneri identificați;
- posibilitate de rezervare;
- informații multilingve;
- standard minim de calitate;
- date privind participarea și satisfacția;
- distribuție prin canale digitale.

15.4. Axa strategică 4 – Calitatea serviciilor, antreprenoriat și economie locală

Scopul axei

Creșterea calității și diversității serviciilor turistice, stimularea investițiilor și integrarea antreprenorilor, producătorilor și artizanilor locali în lanțul valoric al destinației.

Turismul trebuie să producă valoare economică locală. Pentru aceasta, vizitatorii trebuie să aibă posibilitatea de a cumpăra servicii, produse și experiențe realizate în Deta și în zona de influență.

Obiective prioritare

1. Creșterea capacității și calității cazării.
2. Diversificarea alimentației publice.
3. Susținerea producătorilor și artizanilor.
4. Dezvoltarea experiențelor rezervabile.
5. Formarea personalului.
6. Atragerea investițiilor.
7. Crearea unei rețele locale de turism.
8. Creșterea ocupării și a veniturilor locale.

15.4.1. Creșterea calității cazării și alimentației publice

Strategia va urmări nu doar existența unui număr minim de locuri de cazare, ci și calitatea, funcționarea efectivă, distribuția, accesibilitatea și integrarea lor în oferta destinației.

Măsuri privind cazarea

- audit anual al structurilor clasificate;
- verificarea concordanței dintre evidențele oficiale și situația din teren;
- sprijin informațional pentru autorizare și clasificare;
- stimularea modernizării;
- creșterea eficienței energetice;
- accesibilizarea unităților;
- dezvoltarea serviciilor digitale;
- integrarea în platforma turistică locală;
- promovarea investițiilor în structuri de dimensiuni mici și medii;
- susținerea conversiei unor clădiri compatibile către funcțiuni turistice.

Măsuri privind alimentația publică

- diversificarea meniurilor locale;
- promovarea preparatelor bănățene;
- dezvoltarea opțiunilor pentru familii și grupuri;
- respectarea cerințelor de igienă și siguranță;
- prezentarea alergenilor;
- meniuri multilingve;
- colaborarea cu producătorii locali;
- adaptarea programului în perioadele de evenimente;
- dezvoltarea experiențelor gastronomice.

Sistem voluntar de calitate

Poate fi creată marca:

„Recomandat în Deta”

Acordarea acesteia va putea fi condiționată de:

- legalitate și clasificare;
- curățenie;
- transparența prețurilor;
- calitatea informației;
- utilizarea produselor locale;
- accesibilitate;
- practici de mediu;
- participarea la colectarea datelor;
- satisfacția clienților.

15.4.2. Sprijinirea producătorilor, artizanilor și inițiativelor locale

Rețeaua „Produs în Deta și Banatul de Sud”

Rețeaua poate reuni:

- producători alimentari;
- brutării și cofetării;
- cultivatori;
- artizani;
- creatori;
- meșteșugari;
- organizatori de experiențe;
- ghizi;
- operatori culturali;
- întreprinderi sociale.

Măsuri de sprijin

- participare la târguri;
- spații de vânzare în cadrul evenimentelor;
- catalog digital;
- etichetă locală;
- ambalaje și identitate vizuală;
- integrare în pachete turistice;
- sesiuni de instruire;
- facilitarea cooperării cu restaurantele;
- promovare pe portalul destinației;
- dezvoltarea coșurilor și cadourilor locale;
- organizarea piețelor tematice.

Antreprenoriat pentru tineri

Vor fi încurajate inițiative în domenii precum:

- ghidaj;
- producție media;
- închiriere de biciclete;
- organizare de evenimente;
- gastronomie;
- artizanat;
- transport turistic;
- servicii digitale;
- activități pentru copii;
- experiențe outdoor.

15.4.3. Formare profesională și ospitalitate

Calitatea destinației depinde în mare măsură de interacțiunea dintre vizitator și furnizorii locali.

Programul „Ospitalitate în Deta”

Temele de formare vor include:

- relația cu vizitatorii;
- comunicare;
- limbi străine;
- interpretarea patrimoniului;
- marketing digital;
- managementul recenziilor;

- siguranță alimentară;
- accesibilitate;
- turism sustenabil;
- organizarea evenimentelor;
- gestionarea reclamațiilor;
- prim ajutor;
- utilizarea platformelor de rezervare;
- realizarea pachetelor turistice.

Grupuri-țintă

- personal din structurile de cazare;
- personal din alimentație;
- angajați ai instituțiilor publice;
- organizatori de evenimente;
- producători;
- tineri;
- voluntari;
- ghizi locali;
- personalul Ștrandului Termal;
- operatori de transport.

Ținte orientative

- minimum două sesiuni de formare pe an;
- minimum 20 de participanți anual începând cu 2028;
- dezvoltarea unei rețele de ambasadori locali;
- minimum zece furnizori incluși în sistemul voluntar de calitate până în 2030.

15.5. Axa strategică 5 – Mediu, climă și destinație responsabilă

Scopul axei

Dezvoltarea unui turism compatibil cu protecția mediului, sănătatea comunității, adaptarea climatică și utilizarea eficientă a resurselor.

Dezvoltarea turistică poate genera presiuni prin consum de apă, energie, trafic, deșeuri, zgomot și ocuparea spațiului. Aceste presiuni trebuie anticipate și gestionate, în special în zonele de agrement, parcuri și spațiile utilizate pentru evenimente.

Obiective prioritare

1. Protejarea spațiilor verzi și a resurselor de apă.
2. Adaptarea la caniculă, secetă și precipitații extreme.
3. Reducerea consumului de energie.
4. Prevenirea și reducerea deșeurilor.
5. Promovarea mobilității cu emisii reduse.
6. Monitorizarea impactului turistic.
7. Aplicarea principiilor GSTC și EETLS.
8. Implicarea operatorilor și comunității.

15.5.1. Infrastructură verde-albastră și adaptare climatică

Infrastructura verde-albastră cuprinde rețeaua de parcuri, vegetație, arbori, soluri permeabile, cursuri de apă și soluții de gestionare a apelor pluviale.

Intervenții prioritare

- protejarea arborilor maturi;
- plantarea de arbori pentru umbrire;

- refacerea vegetației în zonele intens utilizate;
- extinderea suprafețelor permeabile;
- sisteme de colectare și utilizare a apei pluviale;
- grădini de ploaie;
- mobilier rezistent la temperaturi ridicate;
- cișmele;
- zone umbrite;
- trasee accesibile în perioadele de caniculă;
- planuri pentru protecția participanților la evenimente;
- utilizarea speciilor vegetale adaptate condițiilor locale.

Zone prioritare

- Ștrandul Termal;
- Parcul Anton Kratzer;
- centrul orașului;
- parcările;
- traseele pietonale și ciclistice;
- spațiile pentru evenimente;
- intrările în stațiune.

Măsuri de reziliență

- evaluarea riscului de caniculă;
- protocoale pentru evenimente;
- sisteme de avertizare;
- asigurarea apei potabile;
- adaptarea programelor;
- protejarea grupurilor vulnerabile;
- soluții pentru drenajul precipitațiilor intense;
- planuri pentru incendii și situații de urgență.

15.5.2. Managementul deșeurilor și al resurselor

Managementul deșeurilor la obiective și evenimente

- colectare separată;
- recipiente clar marcate;
- reducerea produselor de unică folosință;
- utilizarea materialelor reutilizabile;
- puncte de colectare pentru evenimente;
- contracte adecvate de salubrizare;
- instruirea comercianților;
- informarea participanților;
- măsurarea cantităților generate;
- curățarea rapidă a spațiilor.

Eficiența resurselor

Investițiile publice și private vor urmări:

- iluminat eficient;
- reducerea pierderilor de apă;
- echipamente cu consum redus;
- monitorizarea consumurilor;
- energie regenerabilă, unde este fezabil;
- soluții de recuperare a energiei;
- izolare și modernizare energetică;

- achiziții publice verzi;
- materiale durabile și reparabile.

Program propus

„Eveniment responsabil Deta”

Criterii:

- colectare separată;
- limitarea plasticului;
- transport alternativ;
- furnizori locali;
- accesibilitate;
- consum eficient;
- măsurarea impactului;
- comunicarea regulilor de mediu.

15.5.3. Aplicarea GSTC/EETLS

Principiile Global Sustainable Tourism Council și European Tourism Indicator System/EETLS vor fi utilizate ca repere de management și monitorizare, fără a afirma existența unei certificări în lipsa parcurgerii unei proceduri oficiale.

Domenii de aplicare

A. Managementul sustenabil

- strategie multianuală;
- responsabilități;
- consultarea actorilor;
- monitorizarea indicatorilor;
- managementul riscurilor;
- informarea publică.

B. Impactul socio-economic

- ocupare locală;
- achiziții locale;
- sprijinirea antreprenorilor;
- accesul comunității la infrastructură;
- prevenirea conflictelor;
- satisfacția rezidenților.

C. Impactul cultural

- protejarea patrimoniului;
- interpretare responsabilă;
- respectarea autenticității;
- implicarea comunităților;
- gestionarea fluxurilor la obiective.

D. Impactul asupra mediului

- energie;
- apă;
- deșeuri;
- mobilitate;
- biodiversitate;
- emisii;
- adaptare climatică.

Indicatori recomandați

- consumul de energie la facilitățile publice;
- consumul de apă;
- cantitatea de deșeuri la evenimente;
- ponderea colectării separate;
- numărul operatorilor cu măsuri de sustenabilitate;
- satisfacția comunității;
- utilizarea produselor locale;
- procentul vizitatorilor care folosesc mobilitate nemotorizată;
- suprafața spațiilor verzi modernizate;
- numărul facilităților accesibilizate.

15.6. Axa strategică 6 – Brand, marketing și Smart Tourism

Scopul axei

Crearea unei identități turistice unitare, creșterea notorietății Detei și digitalizarea informării, promovării, rezervării și monitorizării experienței turistice.

Obiective prioritare

1. Implementarea brandului turistic.
2. Crearea unei identități vizuale unitare.
3. Dezvoltarea portalului turistic.
4. Digitalizarea patrimoniului.
5. Promovarea segmentată.
6. Dezvoltarea Centrului Smart de Informare.
7. Colectarea și analizarea datelor.
8. Monitorizarea reputației destinației.

15.6.1. Identitate vizuală și promovare integrată

Identitatea recomandată este construită în jurul poziționării:

„Deta – Poarta multiculturală a Banatului de Sud”

și al mesajului:

„Deta. Banatul trăit împreună.”

Manualul de brand

Va reglementa:

- logoul;
- simbolurile;
- fonturile;
- paleta cromatică;
- utilizarea fotografiilor;
- tonul comunicării;
- aplicarea pe panouri;
- materialele tipărite;
- mediul digital;
- evenimentele;
- produsele locale;
- subbrandurile tematice.

Subbranduri posibile

- Deta Multiculturală;
- Deta Termală;

- Deta Verde;
- Gustul Detei;
- Deta fără Frontiere;
- Banat Brunch Deta;
- Festivalul Multicultural Internațional Deta.

Piețe prioritare

- Timișoara și zona metropolitană;
- județul Timiș;
- Regiunea Vest;
- localitățile din apropierea frontierei;
- Serbia;
- diaspora bănățeană;
- turiștii de tranzit;
- familiile;
- seniorii;
- turiștii culturali;
- cicloturiștii.

Canale de promovare

- portal oficial;
- rețele sociale;
- platforme turistice;
- presă regională;
- influenceri selectați pe criterii de relevanță;
- târguri;
- parteneriate cu agenții;
- materiale în structurile de cazare;
- promovare în Timișoara și Serbia;
- campanii asociate evenimentelor.

15.6.2. Digitalizarea experienței turistice

Portalul turistic oficial

Portalul va include:

- atracții;
- cazare;
- gastronomie;
- evenimente;
- hartă;
- trasee;
- program;
- transport;
- parcări;
- informații de accesibilitate;
- rezervări sau legături către rezervări;
- produse locale;
- conținut în minimum trei limbi;
- formulare de feedback;
- informații în timp real, unde este posibil.

Centrul Smart de Informare Turistică

Structura va putea funcționa fizic, digital sau hibrid și va avea următoarele funcții:

- informare;
- promovare;
- distribuirea materialelor;
- vânzarea produselor locale;
- rezervări;
- colectarea datelor;
- tururi ghidate;
- suport pentru evenimente;
- informarea privind circuitele transfrontaliere;
- monitorizarea satisfacției.

Instrumente digitale

- coduri QR;
- audioghid;
- tururi virtuale;
- hartă interactivă;
- calendar digital;
- bilete electronice;
- ecrane informative;
- newsletter;
- sistem de notificări;
- chestionare;
- integrarea datelor de trafic;
- conținut foto-video;
- realitate augmentată, acolo unde este justificată.

Digitalizarea trebuie să completeze experiența fizică, nu să înlocuiască întreținerea obiectivelor, semnalizarea sau interacțiunea umană.

15.6.3. Date, măsurarea performanței și comunicare

Observatorul Turistic Local Deta

Va fi instituit un sistem local de colectare și analiză a datelor privind:

- structurile de cazare;
- capacitatea;
- sosirile;
- înnoptările;
- durata ședерii;
- gradul de ocupare;
- vizitatorii Ștrandului;
- participanții la evenimente;
- traficul digital;
- satisfacția;
- investițiile;
- locurile de muncă;
- proiectele;
- impactul asupra mediului.

Surse de date

- INS;
- evidențele autorității centrale pentru turism;
- operatorii locali;
- administratorii obiectivelor;

- organizatorii de evenimente;
- instrumentele de analiză digitală;
- sondajele;
- chestionarele;
- numărătoarea în teren;
- datele fiscale agregate, în limitele legii.

Raportarea

Se va elabora un raport anual care va prezenta:

- evoluția indicatorilor;
- proiectele realizate;
- finanțările atrase;
- neconformitățile;
- măsurile corective;
- satisfacția vizitatorilor;
- satisfacția comunității;
- prioritățile anului următor.

Rezultatele principale vor fi prezentate public printr-un tablou de bord simplificat.

15.7. Axa strategică 7 – Cooperare transfrontalieră și conectare regională

Scopul axei

Integrarea Detei în circuitele turistice ale Banatului de Sud și dezvoltarea unor relații funcționale cu destinații, instituții și operatori din Republica Serbia.

Apropierea față de frontieră trebuie transformată din avantaj geografic într-un produs turistic efectiv, prin colaborare, promovare comună și conectarea experiențelor.

Obiective prioritare

1. Dezvoltarea circuitelor România–Serbia.
2. Colaborarea cu Vršac și alte destinații.
3. Integrarea în circuitele județului Timiș.
4. Cooperarea cu Timișoara și Banatul de Sud.
5. Accesarea programelor europene.
6. Dezvoltarea evenimentelor comune.
7. Schimburile culturale și educaționale.
8. Promovarea comună.

15.7.1. Produse și circuite România–Serbia

Produse posibile

„Banatul multicultural fără frontiere”

- Deta;
- Vršac;
- patrimoniu religios;
- muzee;
- gastronomie;
- comunități;
- evenimente.

„Drumul gusturilor bănățene”

- producători;
- restaurante;
- brunch-uri;

- piețe;
- rețete;
- ateliere.

„Termal și wellness în Banat”

- Deta;
- facilități complementare din regiune;
- produse de weekend;
- agrement și relaxare.

„Circuitul patrimoniului religios”

- lăcașuri de cult;
- monumente;
- istoria comunităților;
- muzică și tradiții.

„Banatul pe bicicletă”

- trasee locale;
- segmente transfrontaliere;
- evenimente;
- hărți comune;
- servicii pentru cicloturiști.

Condiții de funcționare

- parteneri desemnați;
- traseu verificat;
- program și durată;
- informații despre frontieră;
- transport;
- ghidaj;
- materiale bilingve;
- servicii rezervabile;
- promovare comună;
- evaluarea participanților.

15.7.2. Parteneriate cu destinațiile Banatului

Deta trebuie să se poziționeze complementar, nu concurențial, în raport cu destinațiile regionale.

Direcții de cooperare

- Timișoara – principal pol urban și sursă de vizitatori;
- Buziaș – turism balnear și de relaxare;
- Jimbolia – patrimoniu multicultural și muzee;
- Banloc – patrimoniu construit;
- Gătaia și zona Mănăstirii Săraca;
- Birda și Mănăstirea Sfântul Gheorghe;
- Partoș;
- Foeni și patrimoniul familiei Mocioni;
- Vršac – partener strategic transfrontalier;
- localitățile din microregiune și GAL.

Forme de colaborare

- circuite;
- calendare comune;

- schimb de materiale;
- promovare încrucișată;
- participare la târguri;
- instruire;
- cercetare;
- mobilitate culturală;
- proiecte de patrimoniu;
- evenimente itinerante;
- rețele de producători.

15.7.3. Proiecte europene şi schimburi culturale

Domenii de proiect

- patrimoniu;
- digitalizare;
- cultură;
- evenimente;
- mobilitate;
- trasee ciclistice;
- mediu;
- climă;
- economie circulară;
- educație;
- competențe;
- turism accesibil;
- antreprenoriat;
- protecția patrimoniului imaterial.

Categorii de finanțare urmărite

- cooperare teritorială România–Serbia;
- programe regionale;
- programe culturale europene;
- CERV;
- Europa Creativă;
- Erasmus+;
- LIFE;
- programe naționale;
- Planul Național de Redresare și Reziliență, pentru apelurile încă aplicabile;
- fonduri pentru eficiență energetică;
- sponsorizări și parteneriate private.

Selectarea sursei se va realiza numai după verificarea condițiilor fiecărui apel, a eligibilității solicitantului și a încadrării proiectului.

Ținte orientative

- minimum două proiecte sau produse transfrontaliere până în 2030;
- minimum patru până în 2035;
- minimum un eveniment comun anual;
- minimum două acorduri funcționale cu destinații regionale;
- participarea constantă în rețele turistice.

15.8. Axa strategică 8 – Guvernanță, conformare şi capacitate administrativă

Scopul axei

Crearea unui sistem administrativ și parteneriat capabil să coordoneze destinația, să mențină criteriile legale, să pregătească proiectele, să atragă finanțări și să monitorizeze implementarea strategiei.

Menținerea statutului de stațiune turistică impune administrarea coerentă a destinației, respectarea criteriilor obligatorii și actualizarea documentelor justificative. Nota de fundamentare elaborată pentru Deta subliniază obligația administrației locale de a menține criteriile care au stat la baza atestării și necesitatea unei strategii corelate cu investițiile publice și private.

Obiective prioritare

1. Constituirea managementului destinației.
2. Organizarea parteneriatului public–privat.
3. Verificarea anuală a criteriilor.
4. Actualizarea documentelor.
5. Pregătirea portofoliului de proiecte.
6. Creșterea capacității de atragere a fondurilor.
7. Monitorizarea strategiei.
8. Asigurarea transparenței și participării comunității.

15.8.1. Managementul destinației și parteneriatul public–privat

Structura locală de coordonare

Se recomandă constituirea unei structuri de management, sub forma:

- unui compartiment sau responsabil turistic în cadrul Primăriei;
- unui grup de lucru permanent;
- unei structuri asociative;
- unei organizații de management al destinației, dacă sunt îndeplinite condițiile legale și instituționale;
- unei formule mixte adaptate capacității locale.

Componență

- Primăria Orașului Deta;
- Consiliul Local;
- administratorul Ștrandului Termal;
- operatorii de cazare;
- restaurantele;
- instituțiile culturale;
- unitățile de învățământ;
- cultele;
- organizațiile comunităților etnice;
- producătorii;
- ONG-urile;
- reprezentanți ai tinerilor;
- parteneri regionali.

Responsabilități

- coordonarea strategiei;
- actualizarea planului de acțiune;
- pregătirea proiectelor;
- colectarea datelor;
- promovarea;
- coordonarea evenimentelor;

- relația cu operatorii;
- verificarea criteriilor;
- raportarea anuală;
- consultarea comunității.

Principii de funcționare

- responsabilități scrise;
- întâlniri periodice;
- decizii documentate;
- indicatori;
- transparență;
- evitarea conflictelor de interese;
- reprezentare echilibrată;
- continuitate administrativă.

15.8.2. Menținerea criteriilor și actualizarea documentelor

Registrul de conformare al Stațiunii Turistice Deta

Va fi creat un registru fizic și digital care să cuprindă pentru fiecare criteriu:

- denumirea criteriului;
- caracterul obligatoriu sau suplimentar;
- situația existentă;
- documentul justificativ;
- instituția emitentă;
- data emiterii;
- perioada de valabilitate;
- responsabilul;
- riscul de neconformare;
- măsura necesară;
- termenul de remediere.

Documente monitorizate

- hotărâri ale Consiliului Local;
- documentații de urbanism;
- delimitarea perimetrului;
- evidențe SITUR;
- certificate de clasificare;
- autorizații;
- avize;
- situația infrastructurii;
- servicii medicale și de siguranță;
- semnalizare;
- parcări;
- utilități;
- documentele structurilor turistice;
- rapoarte statistice;
- dovezi fotografice;
- contracte de administrare;
- documente privind salubrizarea;
- planuri și hărți.

Calendar de verificare

- verificare internă trimestrială pentru documentele cu valabilitate;

- audit anual al criteriilor;
- actualizare înaintea oricărei reevaluări;
- raportare către conducerea UAT;
- plan de remediere pentru criteriile vulnerabile;
- arhivarea documentelor justificative.

Principiul marjei de siguranță

Stațiunea nu va urmări doar atingerea formală a punctajului minim, ci menținerea unei marje de minimum 10% până în 2030 și minimum 15% până în 2035, astfel încât eventualele modificări ale operatorilor sau infrastructurii să nu producă pierderea conformării.

15.8.3. Monitorizarea și atragerea finanțărilor

Unitatea de pregătire a proiectelor

În cadrul administrației sau prin contractarea unor servicii specializate se va asigura:

- identificarea apelurilor;
- verificarea eligibilității;
- pregătirea fișelor de proiect;
- realizarea studiilor;
- pregătirea documentațiilor tehnice;
- evaluarea costurilor;
- analiza ajutorului de stat;
- dezvoltarea parteneriatelor;
- pregătirea cererilor;
- managementul implementării.

Banca de proiecte

Fiecare proiect va avea:

- titlu;
- justificare;
- amplasament;
- solicitant;
- parteneri;
- obiective;
- activități;
- buget estimativ;
- calendar;
- sursă potențială;
- indicatori;
- riscuri;
- documentații necesare;
- stadiu de pregătire;
- contribuție la criteriile stațiunii.

Monitorizarea strategiei

Se va realiza prin:

- raport anual;
- evaluare intermediară în 2030;
- evaluare finală în 2035;
- tabloul de bord al indicatorilor;
- consultări publice;
- analiza proiectelor întârziate;

- revizuirea priorităților;
- actualizarea bugetului multianual.

15.9. Corelarea axelor strategice cu obiectivele, criteriile şi proiectele

Corelarea este necesară pentru ca fiecare axă să contribuie simultan la:

- realizarea obiectivelor strategice din Capitolul XIV;
- menținerea criteriilor aplicabile stațiunii turistice;
- implementarea unor proiecte concrete;
- obținerea rezultatelor și indicatorilor stabiliți pentru 2030 și 2035.

Matricea de corelare strategică

Axa strategică	Obiective strategice corelate	Categorii de criterii susținute	Proiecte prioritare orientative
Axa 1 – Infrastructură, accesibilitate și spațiu public	OS1, OS2, OS7, OS9	acces, drumuri, parcări, semnalizare, utilități, accesibilitate, spații publice	Porțile turistice ale Detei; sistem integrat de semnalizare; promenada culturală; traseul Deta–Opătița; parcări turistice
Axa 2 – Patrimoniu multicultural, identitate și cultură	OS4, OS5, OS7, OS8	obiective culturale, patrimoniu, activități culturale, informare, diversificarea ofertei	Ruta multiculturală; digitalizarea patrimoniului; restaurarea și iluminarea obiectivelor; Festivalul Multicultural
Axa 3 – Agrement, wellness, turism verde și experiențe	OS2, OS3, OS5, OS9	agrement, spații verzi, sport, divertisment, cazare, servicii complementare	modernizarea Ștrandului Termal; Deta Bike & Green; parc multifuncțional; produse pentru familii; trasee verzi
Axa 4 – Servicii, antreprenoriat și economie locală	OS5, OS6, OS7	cazare, alimentație publică, calitatea serviciilor, personal calificat, activități comerciale	Recomandat în Deta; Ospitalitate în Deta; rețeaua producătorilor; incubator de experiențe turistice
Axa 5 – Mediu, climă și destinație responsabilă	OS3, OS9	salubrizare, apă, mediu, spații verzi, sănătate, siguranță, sustenabilitate	Deta Verde-Albastră; Eveniment responsabil; eficiență energetică la Ștrand; plan climatic pentru turism
Axa 6 – Brand, marketing și Smart Tourism	OS5, OS7	informare turistică, promovare, semnalizare, servicii digitale, evidența fluxurilor	brandul Deta; portal turistic; Centrul Smart de Informare; audioghid; observator turistic
Axa 7 – Cooperare transfrontalieră și conectare regională	OS5, OS7, OS8	diversificarea ofertei, circuite, promovare, parteneriate, acces la piețe	Banatul fără frontiere; circuit Deta–Vršac; proiecte România–Serbia; calendar comun de evenimente
Axa 8 – Guvernanță, conformare și capacitate administrativă	OS1, OS6, OS7, OS8, OS9	respectarea criteriilor obligatorii, documentații, management, monitorizare, finanțare	structura de management; registrul conformării; banca de proiecte; raport anual; program de atragere a finanțărilor

Corelarea cu obiectivele strategice

Obiectiv strategic	Axe principale	Axe complementare
OS1 – Menținerea conformării și managementul destinației	Axa 8	Axele 1–7
OS2 – Modernizarea infrastructurii și accesibilității	Axa 1	Axele 3, 5 și 6
OS3 – Valorificarea resursei termale și agrementului verde	Axa 3	Axele 1, 5 și 6
OS4 – Conservarea patrimoniului multicultural	Axa 2	Axele 1, 6 și 7
OS5 – Dezvoltarea produselor, evenimentelor și gastronomiei	Axele 2 și 3	Axele 4, 6 și 7
OS6 – Creșterea calității și economiei locale	Axa 4	Axele 3, 6 și 8
OS7 – Brand, promovare și digitalizare	Axa 6	Axele 1–5 și 7
OS8 – Integrare regională și transfrontalieră	Axa 7	Axele 2, 3 și 6
OS9 – Turism sustenabil, accesibil și rezilient	Axa 5	Axele 1, 3, 4 și 8

Portofoliul preliminar al proiectelor strategice

Cod	Proiect strategic	Axa principală	Orizont
PS1	Porțile turistice ale Stațiunii Deta	Axa 1	2027–2029
PS2	Sistem integrat de semnalizare și orientare turistică	Axa 1	2027–2030
PS3	Promenada culturală și regenerarea centrului turistic	Axa 1	2028–2032
PS4	Circuit pietonal și cicloturistic Deta–Opătița	Axa 1/Axa 3	2028–2031
PS5	Patrimoniul Detei – conservare, lumină și interpretare	Axa 2	2027–2035
PS6	Ruta multiculturală Deta–Opătița	Axa 2	2027–2029
PS7	Digitalizarea patrimoniului și arhiva memoriei locale	Axa 2/Axa 6	2027–2030
PS8	Festivalul Multicultural Internațional Deta	Axa 2	anual, din 2028
PS9	Modernizarea și diversificarea Ștrandului Termal Deta	Axa 3	2027–2035
PS10	Rețeaua Deta Bike & Green	Axa 3	2028–2033
PS11	Gustul Detei și Banat Brunch	Axa 3/Axa 4	anual
PS12	Programul „Deta pentru familii”	Axa 3	2028–2035
PS13	Marca voluntară „Recomandat în Deta”	Axa 4	2028–2030
PS14	Rețeaua producătorilor și artizanilor locali	Axa 4	2027–2035
PS15	Programul de formare „Ospitalitate în Deta”	Axa 4	anual
PS16	Deta Verde-Albastră și reziliență climatic	Axa 5	2027–2035
PS17	Programul „Eveniment responsabil Deta”	Axa 5	din 2028
PS18	Brandul turistic „Deta – Poarta multiculturală a Banatului de Sud”	Axa 6	2027–2028
PS19	Portalul turistic și harta digitală a Detei	Axa 6	2027–2028
PS20	Centrul Smart de Informare Turistică Deta	Axa 6	2028–2030
PS21	Observatorul Turistic Local Deta	Axa 6/Axa 8	din 2027
PS22	Circuitul transfrontalier „Banatul fără frontiere”	Axa 7	2028–2032
PS23	Calendar comun Deta–Vršac și schimburi culturale	Axa 7	anual
PS24	Structura locală de management al destinației	Axa 8	2026–2027
PS25	Registrul digital de conformare al stațiunii	Axa 8	2026–2027
PS26	Banca de proiecte și programul de atragere a finanțărilor	Axa 8	permanent

Ierarhizarea priorităţilor

Prioritatea I – Intervenţii urgente, 2026–2027

- verificarea criteriilor;
- actualizarea documentelor;
- constituirea managementului destinației;
- auditul infrastructurii;
- auditul Ștrandului Termal;
- auditul SITUR;
- elaborarea brandului;
- pregătirea proiectelor;
- constituirea bazei de date;
- proiectarea semnalizării;
- auditul de accesibilitate.

Prioritatea a II-a – Intervenţii de consolidare, 2028–2030

- implementarea semnalizării;
- lansarea rutei multiculturale;
- modernizarea primei etape a Ștrandului;
- portalul turistic;
- Centrul Smart de Informare;
- traseele pietonale şi ciclistice;
- Festivalul Multicultural;
- rețeaua producătorilor;
- sistemul voluntar de calitate;
- primele produse transfrontaliere.

Prioritatea a III-a – Intervenţii de maturizare, 2031–2035

- extinderea agrementului în extrasezon;
- consolidarea brandului;
- dezvoltarea circuitelor internaționale;
- extinderea rețelelor verzi;
- restaurarea obiectivelor complexe;
- creşterea capacităţii de cazare;
- integrarea produselor în canalele comerciale;
- consolidarea structurii de management;
- evaluarea impactului şi pregătirea strategiei post-2035.

Concluzia capitolului

Cele opt axe strategice formează un sistem integrat prin care Stațiunea Turistică Deta poate trece de la valorificarea fragmentată a resurselor la administrarea coerentă a unei destinații.

Modelul propus nu se bazează pe dezvoltarea turismului de masă, ci pe:

- utilizarea responsabilă a resursei termale;
- valorificarea autenticității multiculturale;
- dezvoltarea experiențelor de weekend şi sejur scurt;
- îmbunătățirea infrastructurii şi a calității serviciilor;
- integrarea producătorilor şi antreprenorilor locali;
- protejarea mediului;
- digitalizare;
- cooperare transfrontalieră;
- guvernanță şi conformare permanentă.

CAPITOLUL XVI – BRANDING, MARKETING TERITORIAL, DIGITALIZARE ȘI SMART TOURISM

Considerații introductive

Dezvoltarea turistică a Stațiunii Turistice Deta nu depinde exclusiv de existența infrastructurii, a patrimoniului multicultural sau a facilităților de agrement. Aceste resurse trebuie transformate într-o ofertă coerentă, recognoscibilă, ușor de înțeles, accesibilă digital și capabilă să determine vizitatorul să aleagă destinația, să își planifice călătoria, să petreacă mai mult timp în oraș și să recomande experiența altor persoane.

Brandingul și marketingul teritorial nu trebuie reduse la realizarea unui logo, a unui slogan sau a unor materiale promoționale. Ele reprezintă un proces continuu de:

- definire a identității destinației;
- diferențiere față de alte localități și stațiuni;
- transformare a resurselor în produse turistice;
- comunicare unitară;
- distribuție a informației;
- facilitare a rezervării și achiziției;
- gestionare a reputației;
- colectare și analiză a datelor;
- consolidare a relației cu vizitatorii, operatorii și comunitatea locală.

Conceptul de **Smart Tourism** va fi aplicat proporțional cu dimensiunea și capacitatea administrativă a Detei. Digitalizarea nu trebuie să genereze platforme costisitoare și dificil de întreținut, ci un ecosistem modular, interoperabil și sustenabil, construit în jurul website-ului oficial, al hărții interactive, al calendarului de evenimente, al instrumentelor de rezervare, al codurilor QR, al bazei de date turistice și al Centrului Smart de Informare Turistică.

Obiectivul general al capitolului este:

Crearea și gestionarea unei identități turistice unitare, creșterea vizibilității Stațiunii Deta pe piețele prioritare și digitalizarea completă a relației dintre destinație, vizitatori, operatori și comunitatea locală.

16.1. Auditul imaginii și vizibilității actuale a Detei

Auditul imaginii reprezintă etapa inițială obligatorie pentru fundamentarea brandului și a planului de marketing. Acesta trebuie să determine cum este percepută Deta în prezent, ce informații sunt disponibile, cât de ușor poate fi identificată oferta turistică și care sunt diferențele dintre identitatea reală a localității și imaginea proiectată în exterior.

Auditul de bază va fi realizat în perioada 2026–2027 și va fi actualizat sintetic în fiecare an.

16.1.1. Domeniile auditului

Auditul va analiza următoarele componente:

Domeniu analizat	Elemente verificate
Identitate teritorială	simboluri utilizate, mesaje, sloganuri, elemente grafice, coerența comunicării
Vizibilitate online	rezultate în motoarele de căutare, website-uri, rețele sociale, platforme turistice
Informație turistică	actualitate, corectitudine, caracter multilingv, accesibilitate și ușurință în utilizare
Reputație digitală	recenzii, evaluări, comentarii, teme pozitive și probleme repetate
Conținut vizual	calitatea fotografiilor, filmărilor, hărților și materialelor promoționale

Domeniu analizat	Elemente verificate
Oferta comercială	existența pachetelor, rezervărilor, tarifelor și produselor turistice integrate
Evenimente	vizibilitate, calendar, continuitate, număr de participanți și promovare
Patrimoniu	gradul de prezentare și interpretare a obiectivelor culturale
Ștrandul Termal	poziționare, informații, program, tarife, rezervări și imagine online
Cooperare regională	prezența Detei în circuitele județene, regionale și transfrontaliere
Informare fizică	panouri, hărți, indicatoare, materiale tipărite și puncte de informare
Percepția comunității	modul în care locuitorii descriu orașul și dezvoltarea turistică
Percepția vizitatorilor	motivele vizitei, satisfacția, durata ședерii și intenția de revenire

16.1.2. Metode de realizare

Auditul va utiliza:

- analiza rezultatelor furnizate de motoarele de căutare;
- inventarierea website-urilor și conturilor existente;
- analiza platformelor de recenzii și rezervări;
- interviuri cu operatorii economici;
- chestionare adresate locuitorilor și vizitatorilor;
- analiza materialelor de promovare;
- evaluarea semnalizării și informației din teren;
- analiza comparativă cu alte destinații din Banat;
- analiza prezenței în presa regională;
- testarea traseului digital al vizitatorului;
- analiza statisticilor disponibile privind traficul online.

16.1.3. Diagnosticul preliminar

Până la finalizarea auditului formal, strategia pornește de la o serie de riscuri și vulnerabilități care trebuie verificate:

- imaginea turistică a Detei poate fi fragmentată între comunicarea instituțională, Ștrandul Termal, evenimente și operatorii locali;
- statutul de stațiune turistică poate să nu fie suficient de vizibil în comunicarea publică;
- nu există încă o arhitectură unitară a brandului turistic;
- resursele multiculturale nu sunt reunite într-o poveste coerentă și ușor de înțeles;
- informațiile despre cazare, gastronomie, program și evenimente pot fi dispersate;
- oferta Deta–Opătița nu este prezentată ca produs integrat;
- dimensiunea transfrontalieră este insuficient exploatată;
- conținutul în limbi străine poate fi incomplet;
- lipsesc date unitare privind eficiența promovării;
- rezervarea serviciilor și participarea la evenimente nu sunt integrate într-un sistem comun;
- pot exista diferențe între informația online și situația reală din teren;
- fotografiile și materialele vizuale pot să nu reflecte un standard unitar de calitate;
- reputația digitală a destinației nu este monitorizată centralizat.

16.1.4. Analiza comparativă

Deta va fi comparată cu destinații care prezintă caracteristici relevante:

- orașe mici din Banat cu patrimoniu multicultural;
- stațiuni termale sau termal-recreative;
- localități de frontieră;

- destinații de weekend aflate în apropierea unor centre urbane mari;
- orașe care utilizează cultura și gastronomia pentru regenerare;
- destinații mici care au implementat soluții Smart Tourism.

Analiza nu va urmări copierea altor modele, ci identificarea unor practici transferabile și adaptabile resurselor, bugetului și profilului local.

16.1.5. Rezultatele auditului

Auditul va produce:

1. raportul imaginii actuale;
2. inventarul canalelor și materialelor existente;
3. analiza reputației digitale;
4. harta punctelor de contact cu vizitatorul;
5. analiza concurențială;
6. profilul piețelor și segmentelor;
7. valoarea de bază a indicatorilor de marketing;
8. recomandări pentru brand;
9. planul de eliminare a informațiilor incorecte sau neactualizate;
10. prioritățile de comunicare pentru următorii trei ani.

16.2. Arhitectura brandului turistic

Arhitectura brandului stabilește relația dintre brandul principal al destinației, produsele tematice, evenimente, instituții și operatorii locali. Aceasta este necesară pentru evitarea apariției unor identități grafice și mesaje concurente sau contradictorii.

16.2.1. Brandul principal

Brandul teritorial principal va fi:

DETA

Descriptorul recomandat:

Stațiune turistică multiculturală și termal-recreativă în Banatul de Sud

Semnătura strategică:

„Deta – Poarta multiculturală a Banatului de Sud”

Mesajul de campanie:

„Deta. Banatul trăit împreună.”

Brandul principal va reprezenta întreaga destinație și va fi utilizat pentru:

- website-ul oficial;
- materialele generale;
- hărți;
- semnalizare;
- relația cu presa;
- campanii regionale;
- târguri;
- cooperare transfrontalieră;
- documente și proiecte de promovare.

16.2.2. Pilonii brandului

Brandul Deta va fi construit pe cinci piloni:

Pilon	Conținut
Deta multiculturală	patrimoniu, comunități, lăcașuri de cult, istorie și conviețuire
Deta termală	agrement, relaxare, wellness și Ștrandul Termal

Pilon	Conținut
Deta verde	parcuri, promenadă, ciclism și activități în aer liber
Gustul Detei	gastronomie, brunch-uri, producători și influențe culinare multiculturale
Deta fără frontiere	circuite România–Serbia, schimburi și experiențe comune

16.2.3. Subbrandurile tematice

Subbrandurile vor funcționa sub autoritatea brandului principal:

- **Deta Multiculturală**;
- **Deta Termală**;
- **Deta Verde**;
- **Gustul Detei**;
- **Deta pentru Familii**;
- **Deta–Opătița**;
- **Deta fără Frontiere**;
- **Festivalul Multicultural Internațional Deta**;
- **Banat Brunch Deta**.

Niciun subbrand nu va înlocui denumirea destinației. Pentru a păstra recunoașterea, denumirea „Deta” va fi întotdeauna vizibilă.

16.2.4. Brandurile operatorilor locali

Hotelurile, pensiunile, restaurantele, producătorii și organizatorii de experiențe își vor păstra identitatea proprie, dar vor putea utiliza o marcă de apartenență:

„Partener al Stațiunii Turistice Deta”

sau

„Recomandat în Deta”

Utilizarea mărcii va fi reglementată prin criterii privind:

- autorizarea și clasificarea;
- calitatea serviciilor;
- actualizarea informațiilor;
- respectarea identității vizuale;
- participarea la colectarea datelor;
- accesibilitatea;
- practicile de mediu;
- comportamentul față de vizitatori.

16.3. Identitate vizuală, slogan, mesaje și manual de brand

Identitatea vizuală trebuie să permită recunoașterea imediată a Detei și să exprime diferențiatorii destinației fără supraîncărcare grafică.

16.3.1. Concept vizual

Conceptul va putea reuni simbolic:

- poarta, ca expresie a deschiderii și poziției transfrontaliere;
- unda de apă, ca simbol al resursei termale;
- mozaicul, ca reprezentare a multiculturalității;
- frunza sau coroana arborelui, ca simbol al orașului verde;
- liniile de traseu, ca expresie a conectării;
- elemente arhitecturale locale;
- motive inspirate din patrimoniul decorativ bănățean.

Simbolul trebuie să fie simplu, reproductibil, lizibil la dimensiuni mici și adaptabil atât mediului digital, cât și semnalizării stradale.

16.3.2. Sloganul principal

„Deta – Poarta multiculturală a Banatului de Sud”

Acesta are rol de poziționare instituțională și teritorială.

16.3.3. Mesajul emoțional de campanie

„Deta. Banatul trăit împreună.”

Mesajul exprimă:

- conviețuirea;
- experiența autentică;
- participarea;
- apropierea dintre oameni;
- apartenența la spațiul cultural bănățean.

16.3.4. Mesaje tematice

Domeniu	Mesaj orientativ
Multiculturalitate	„Mai multe culturi, o singură poveste.”
Turism termal	„Relaxare în ritmul liniștit al Banatului.”
Gastronomie	„Gusturi care spun povestea comunităților.”
Turism verde	„Descoperă orașul la pas și pe bicicletă.”
Familii	„Experiențe simple, timp petrecut împreună.”
Patrimoniu	„Istoria Detei se descoperă în oameni și locuri.”
Cooperare transfrontalieră	„Banatul continuă dincolo de graniță.”
Evenimente	„Culturile Banatului se întâlnesc la Deta.”

16.3.5. Tonul comunicării

Comunicarea brandului va fi:

- autentică;
- cordială;
- clară;
- accesibilă;
- informativă;
- optimistă;
- respectuoasă față de comunități;
- lipsită de exagerări;
- orientată spre experiențe reale;
- adaptată segmentului de public.

Vor fi evitate:

- afirmațiile medicale necertificate privind apa termală;
- exagerarea dimensiunii sau complexității ofertei;
- utilizarea stereotipurilor etnice;
- prezentarea patrimoniului fără verificare;
- fotografiile care nu reprezintă localitatea;
- informațiile neactualizate;
- promisiunile care nu pot fi susținute prin servicii.

16.3.6. Manualul de brand

Manualul va reglementa:

1. logoul principal și variantele sale;
2. zona de protecție;
3. dimensiunile minime;
4. paleta cromatică;
5. familia tipografică;
6. simbolurile secundare;
7. utilizarea imaginilor;
8. stilul ilustrațiilor;
9. tonul mesajelor;
10. șabloanele pentru rețele sociale;
11. aplicarea pe panouri și indicatoare;
12. materialele tipărite;
13. website-ul și aplicațiile;
14. materiale pentru evenimente;
15. produse promoționale;
16. utilizarea de către operatori;
17. utilizarea în parteneriate;
18. variantele multilingve;
19. situațiile de utilizare incorectă;
20. procedura de aprobare și actualizare.

16.4. Planul integrat de marketing turistic

Planul de marketing va transforma obiectivele strategiei în acțiuni de comunicare, promovare și distribuție. Acesta va fi elaborat pentru perioade de câte trei ani și actualizat anual.

16.4.1. Obiectivele planului

- creșterea recunoașterii brandului;
- atragerea vizitatorilor din piețele prioritare;
- creșterea vizitelor de weekend;
- creșterea înnoptărilor;
- promovarea Ștrandului Termal;
- creșterea participării la evenimente;
- valorificarea patrimoniului multicultural;
- susținerea operatorilor locali;
- atragerea vizitatorilor din Serbia;
- reducerea sezonalității;
- creșterea duratei medii a ședерii;
- transformarea interesului online în vizite și rezervări.

16.4.2. Parcursul vizitatorului

Marketingul va acoperi întregul parcurs:

Etapa 1 – Inspirație

Vizitatorul descoperă Deta prin:

- conținut foto-video;
- presă;
- social media;
- recomandări;
- influenceri;
- evenimente;
- campanii regionale.

Etapa 2 – Informare

Vizitatorul caută:

- atracții;
- cazare;
- program;
- tarife;
- restaurante;
- distanțe;
- transport;
- evenimente;
- accesibilitate.

Etapa 3 – Planificare și rezervare

Destinația trebuie să faciliteze:

- alegerea produsului;
- verificarea disponibilității;
- rezervarea cazării;
- cumpărarea biletelor;
- înscrierea la tururi;
- salvarea traseelor;
- contactul rapid cu operatorii.

Etapa 4 – Experiența în destinație

Vizitatorul trebuie să beneficieze de:

- semnalizare;
- hartă;
- informații actualizate;
- coduri QR;
- recomandări;
- asistență;
- notificări privind evenimentele;
- posibilitatea transmiterii feedbackului.

Etapa 5 – Revenire și recomandare

După vizită, sistemul va putea transmite, cu acordul persoanei:

- mulțumiri;
- chestionar;
- fotografii și povești;
- informații despre evenimente viitoare;
- oferte ale operatorilor;
- invitații la revenire.

16.4.3. Componentele planului

Planul va include:

- obiective anuale;
- publicuri-țintă;
- piețe geografice;
- mesaje;
- produse promovate;
- canale;
- calendar;
- buget;

- responsabilități;
- indicatori;
- proceduri de raportare;
- măsuri de corecție.

16.4.4. Repartizarea orientativă a resurselor de marketing

În funcție de bugetul anual, resursele pot fi distribuite astfel:

Componentă	Pondere orientativă
Producție foto, video și editorială	20–30%
Campanii digitale plătite	20–30%
Website, platformă și mentenanță	15–20%
Relații publice și presă	10–15%
Materiale și promovare fizică	10–15%
Cercetare, date și evaluare	5–10%
Rezerve și intervenții rapide	5%

Procentele vor fi adaptate anual, fără afectarea mentenanței platformelor și a colectării datelor.

16.5. Segmente, piețe, canale și calendar de campanii

16.5.1. Segmentele prioritare

Segment	Nevoi principale	Produse recomandate	Canale prioritare
Familii cu copii	siguranță, agrement, program simplu, servicii accesibile	Ștrand, parc, evenimente, Deta pentru Familii	social media, video, grupuri de părinți, website
Cupluri și grupuri de prieteni	relaxare, gastronomie, experiențe de weekend	Deta Termală, Gustul Detei, evenimente	social media, căutare online, presă regională
Seniori	accesibilitate, liniște, programe de zi, informare clară	relaxare termală, promenadă, patrimoniu	presă, website, organizații și agenții
Turiști culturali	interpretare, autenticitate, ghidaj	ruta multiculturală, muzeu, patrimoniu	website, publicații culturale, tururi tematice
Turiști gastronomici	produse locale, evenimente, povești culinare	Banat Brunch, degustări, târguri	social media, platforme gastronomice, influenceri de nișă
Cicloturiști	trasee, siguranță, servicii tehnice, hartă	Deta Bike & Green, Deta–Opătița	aplicații de trasee, comunități sportive, website
Vizitatori din Serbia	informații în limba sârbă, circuite și evenimente comune	Deta fără Frontiere	promovare transfrontalieră, presă și parteneri sârbi
Diaspora bănățeană	memorie, rădăcini, comunitate, evenimente	festival multicultural, arhivă digitală	social media, asociații, newsletter
Grupuri școlare	conținut educativ, siguranță, programare	muzeu, patrimoniu, ateliere	școli, inspectorate, e-mail direct
Turiști de tranzit	informație rapidă, parcare, masă, vizită scurtă	circuit de două-trei ore	semnalizare, hărți digitale, căutare locală

16.5.2. Pieţele geografice

Piața primară

- Deta și localitățile apropiate;
- municipiul Timișoara și zona metropolitană;
- județul Timiș;
- sudul Regiunii Vest;
- localitățile apropiate din Serbia.

Piața secundară

- județele Arad, Caraș-Severin și Hunedoara;
- marile orașe din vestul României;
- Vojvodina;
- turiștii care vizitează Timișoara;
- diaspora originară din Banat.

Piața de dezvoltare

- turiști culturali naționali;
- circuite internaționale ale Banatului;
- turiști interesați de patrimoniul german și central-european;
- grupuri tematice;
- cicloturiști internaționali;
- operatori specializați în turism cultural și transfrontalier.

16.5.3. Calendarul anual al campaniilor

Perioadă	Temă principală	Produse promovate
Ianuarie–februarie	Planifică anul în Banat	evenimente, patrimoniu, tururi și pachete
Martie–aprilie	Deta multiculturală de primăvară	patrimoniu, gastronomie, trasee
Mai–iunie	Deta Verde	ciclism, parcuri, activități outdoor
Iunie–august	Vara termală la Deta	Ștrand, familii, agrement și evenimente
Septembrie–octombrie	Gustul Banatului	brunch, gastronomie, producători
Noiembrie	Povești și memorie multiculturală	patrimoniu, arhivă, expoziții
Decembrie	Sărbători împreună la Deta	târguri, tradiții și evenimente comunitare

Campaniile sezoniere vor fi completate de comunicarea permanentă privind cazarea, gastronomia, transportul, programul obiectivelor și evenimentele.

16.6. Website-ul oficial al destinației și optimizarea pentru motoarele de căutare

Website-ul oficial va reprezenta centrul ecosistemului digital și principala sursă verificată de informație turistică.

16.6.1. Principii

Website-ul va fi:

- administrat instituțional;
- actualizat permanent;
- optimizat pentru telefon;
- rapid;

- sigur;
- accesibil;
- multilingv;
- conectat la platformele operatorilor;
- ușor de utilizat;
- bazat pe conținut verificat;
- pregătit pentru integrarea cu sisteme externe.

16.6.2. Structura recomandată

1. **Descoperă Deta**
   - prezentarea destinației;
   - istorie;
   - multiculturalitate;
   - Deta și Opătița.
2. **Ce poți vizita**
   - patrimoniu;
   - obiective religioase;
   - muzeu;
   - parcuri;
   - trasee;
   - obiective din împrejurimi.
3. **Deta Termală**
   - Ștrandul Termal;
   - program;
   - tarife;
   - facilități;
   - reguli;
   - rezervări.
4. **Experiențe**
   - familii;
   - gastronomie;
   - cultură;
   - ciclism;
   - weekend;
   - circuite transfrontaliere.
5. **Cazare și masă**
   - structuri clasificate;
   - restaurante;
   - cafenele;
   - produse locale.
6. **Evenimente**
   - calendar;
   - înscriere;
   - bilete;
   - informații logistice.
7. **Planifică vizita**
   - acces;
   - transport;
   - parcare;
   - hartă;

   - accesibilitate;
   - informații utile.
8. **Deta fără frontiere**
   - circuite cu Serbia;
   - parteneri;
   - informații multilingve.
9. **Media**
   - fotografii;
   - filmări;
   - comunicate;
   - resurse pentru presă.
10. **Profesioniști și parteneri**
   - informații pentru operatori;
   - formulare;
   - statistici;
   - proiecte;
   - marcă de partener.

16.6.3. Limbile website-ului

Nivelul minim recomandat:

- română;
- engleză;
- sârbă.

În funcție de resurse și publicurile vizate, vor fi adăugate secțiuni în:

- germană;
- maghiară.

Traducerile vor fi realizate și verificate profesional. Traducerea automată poate fi folosită ca instrument auxiliar, dar nu ca variantă finală pentru informațiile oficiale.

16.6.4. Optimizarea pentru motoarele de căutare

Strategia de optimizare va include:

- denumiri clare ale paginilor;
- structură logică a adreselor;
- cuvinte-cheie relevante;
- descrieri unice;
- conținut local original;
- pagini dedicate produselor;
- informații actualizate despre program și tarife;
- optimizarea imaginilor;
- date geografice corecte;
- integrarea hărților;
- articole tematice;
- legături cu website-urile partenerilor;
- monitorizarea căutărilor;
- corectarea erorilor tehnice;
- optimizare pentru căutările locale.

Temele de căutare vor putea include:

- Stațiunea Turistică Deta;
- Ștrandul Termal Deta;

- cazare Deta;
- obiective turistice Deta;
- evenimente Deta;
- turism Banatul de Sud;
- weekend lângă Timișoara;
- circuit Deta–Vršac;
- patrimoniu multicultural Banat;
- trasee bicicletă Deta.

16.6.5. Responsabilitatea actualizării

Fiecare categorie va avea un responsabil:

- administrația – informații oficiale;
- administratorul Ștrandului – program, tarife și facilități;
- operatorii – date despre servicii și disponibilitate;
- organizatorii – evenimente;
- centrul de informare – validare și publicare;
- responsabilul tehnic – funcționare și securitate.

16.7. Rețele sociale, conținut foto-video și storytelling multicultural

Rețelele sociale vor avea rolul de a inspira, informa și menține relația cu publicul, fără a înlocui website-ul oficial.

16.7.1. Rolul canalelor

Canal	Rol principal
Facebook	comunitate, evenimente, familii, informare locală și regională
Instagram	imagine, gastronomie, patrimoniu, experiențe și conținut vizual
YouTube	filme de destinație, interviuri, tururi și documentare
Platforme video scurte	conținut dinamic, public tânăr și evenimente
LinkedIn	proiecte, investiții, parteneriate și cooperare instituțională
Newsletter	fidelizare, evenimente, oferte și comunicare directă
Platforme de recenzii	reputație, răspunsuri și monitorizarea satisfacției

Nu este necesară activarea tuturor canalelor simultan. Vor fi selectate numai platformele care pot fi administrate constant.

16.7.2. Pilonii editoriali

Conținutul va fi organizat în jurul unor teme permanente:

1. oameni și comunități;
2. patrimoniu și memorie;
3. Ștrandul Termal;
4. gastronomie;
5. evenimente;
6. Deta Verde;
7. Deta–Opătița;
8. circuite transfrontaliere;
9. experiențe pentru familii;
10. operatori și produse locale;
11. povești din culisele proiectelor;
12. informații practice.

16.7.3. Storytelling multicultural

Poveștile vor pune accent pe:

- convieţuirea comunităţilor;
- personalităţi locale;
- tradiţii;
- meserii;
- reţete;
- clădiri;
- fotografii de familie;
- amintiri;
- evenimente istorice;
- schimbările oraşului;
- legăturile cu alte localităţi din Banat.

Conţinutul va fi realizat cu acordul persoanelor implicate şi cu respectarea sensibilităţilor culturale.

16.7.4. Biblioteca foto-video

Va fi creată o bibliotecă oficială care să conţină:

- fotografii pe anotimpuri;
- imagini aeriene realizate legal;
- obiective;
- evenimente;
- gastronomie;
- familii;
- activităţi outdoor;
- patrimoniu;
- portrete;
- imagini din Opătița;
- materiale transfrontaliere;
- film general de destinație;
- clipuri tematice scurte.

Pentru fiecare material vor fi înregistrate:

- autorul;
- data;
- drepturile de utilizare;
- acordurile persoanelor;
- descrierea;
- locația;
- termenul de utilizare.

16.7.5. Calendar editorial

Comunicarea va include, orientativ:

- minimum trei postări pe săptămână în sezon;
- minimum două postări pe săptămână în extrasezon;
- conţinut zilnic în timpul evenimentelor majore;
- un material video principal pe lună;
- un newsletter lunar sau bilunar;
- răspuns la întrebări și comentarii în maximum două zile lucrătoare.

16.8. Platformă digitală, aplicaţie mobilă şi hartă interactivă

Platforma digitală va reuni informațiile și funcțiile turistice într-un singur ecosistem.

16.8.1. Abordarea recomandată

În prima etapă se recomandă dezvoltarea unei platforme web progresive, adaptate telefonului și utilizabile similar unei aplicații. O aplicație mobilă nativă separată va fi realizată numai dacă analiza utilizării demonstrează o nevoie reală și dacă sunt asigurate bugetul și mentenanța.

Această abordare reduce:

- costurile de dezvoltare;
- dificultățile de actualizare;
- fragmentarea datelor;
- necesitatea instalării;
- dependența de sisteme de operare diferite.

16.8.2. Funcțiile platformei

- hartă interactivă;
- localizarea obiectivelor;
- trasee pietonale și ciclistice;
- filtrare după interese;
- informații despre program;
- cazare și gastronomie;
- calendar;
- rezervări;
- bilete;
- notificări;
- conținut audio;
- coduri QR;
- informații de accesibilitate;
- trasee în mai multe limbi;
- feedback;
- contact direct cu centrul de informare;
- modul pentru operatori;
- statistici agregate.

16.8.3. Harta interactivă

Harta va cuprinde categorii distincte:

- patrimoniu;
- Ștrand și agrement;
- parcuri;
- cazare;
- alimentație;
- parcări;
- toalete;
- farmacii și servicii medicale;
- transport;
- puncte de informare;
- trasee;
- servicii pentru biciclete;
- accesibilitate;
- evenimente;
- obiective din Opătița;
- circuite microregionale și transfrontaliere.

Pentru fiecare punct vor exista:

- denumire;
- fotografie;
- descriere;
- program;
- date de contact;
- coordonate;
- accesibilitate;
- distanțe;
- legătură către rezervare;
- informații multilingve.

16.8.4. Administrarea platformei

Platforma va avea:

- responsabil editorial;
- responsabil tehnic;
- procedură de verificare;
- conturi pentru operatori;
- sistem de aprobare a modificărilor;
- copii de siguranță;
- măsuri de securitate;
- arhivarea datelor;
- contract de mentenanță;
- plan de continuitate.

16.9. Digitalizarea patrimoniului şi tururi virtuale

Digitalizarea patrimoniului va avea rol de conservare, educare și promovare.

16.9.1. Categoriile de patrimoniu digitalizate

- clădiri;
- monumente;
- obiecte muzeale;
- documente;
- fotografii;
- hărți istorice;
- registre;
- publicații;
- povești orale;
- muzică;
- dansuri;
- rețete;
- tradiții;
- patrimoniul funerar;
- patrimoniul religios;
- istoria economică și industrială;
- patrimoniul din Opătița.

16.9.2. Procesul de digitalizare

1. inventarierea;
2. stabilirea proprietății și drepturilor;
3. evaluarea stării;
4. scanarea sau fotografierea;
5. descrierea;

6. verificarea istorică;
7. traducerea;
8. publicarea;
9. arhivarea;
10. actualizarea.

16.9.3. Tururile virtuale

Vor putea fi realizate tururi pentru:

- Muzeul Deta;
- Turnul Pompierilor;
- Biserica Romano-Catolică;
- alte lăcașuri de cult, cu acordul administratorilor;
- cimitirul istoric;
- traseul multicultural;
- Ștrandul Termal;
- Parcul Anton Kratzer;
- obiectivele din Opătița;
- expozițiile temporare;
- traseele transfrontaliere.

Tururile virtuale vor avea rolul de a stimula vizita fizică şi nu de a o înlocui.

16.9.4. Arhiva memoriei locale

Arhiva va permite comunității să contribuie cu:

- fotografii;
- documente;
- înregistrări;
- mărturii;
- povești;
- rețete;
- informații despre clădiri;
- materiale privind evenimente şi personalități.

Conținutul primit va fi verificat înainte de publicare.

16.10. Coduri QR, realitate augmentată şi interpretare multilingvă

16.10.1. Rețeaua de coduri QR

Codurile QR vor fi amplasate la:

- obiective culturale;
- monumente;
- clădiri;
- intrările în parc;
- Ștrand;
- trasee;
- puncte din Opătița;
- parcări;
- centrul de informare;
- panourile de orientare;
- spațiile pentru evenimente.

Fiecare cod va conduce către o pagină stabilă, administrată oficial, nu către documente temporare sau conturi personale.

16.10.2. Conținutul asociat

- descriere scurtă;
- poveste extinsă;
- fotografii istorice;
- audioghid;
- filmare;
- program;
- hartă;
- informații de accesibilitate;
- obiective apropiate;
- versiuni lingvistice;
- posibilitatea transmiterii feedbackului.

16.10.3. Realitatea augmentată

Realitatea augmentată va fi utilizată selectiv, acolo unde aduce valoare interpretativă reală:

- reconstituirea unor clădiri dispărute;
- suprapunerea imaginilor istorice;
- prezentarea evoluției centrului orașului;
- explicarea patrimoniului multicultural;
- prezentarea unor personaje istorice;
- activități educaționale pentru copii;
- jocuri de descoperire a orașului.

Nu se recomandă implementarea generalizată înainte de testarea unui proiect-pilot.

16.10.4. Interpretarea multilingvă

Ordinea recomandată a limbilor:

1. română;
2. engleză;
3. sârbă;
4. germană;
5. maghiară.

Nu toate materialele trebuie traduse simultan în cinci limbi. Informațiile principale vor fi disponibile în minimum trei limbi, iar conținutul de patrimoniu relevant va putea avea versiuni suplimentare.

16.10.5. Ținte

- minimum 15 puncte cu interpretare digitală până în 2030;
- minimum 25 de puncte până în 2035;
- minimum un proiect-pilot de realitate augmentată până în 2030;
- minimum trei trasee cu audioghid până în 2035.

16.11. Centrul Smart de Informare Turistică Deta

Centrul Smart de Informare Turistică va constitui interfața fizică și digitală dintre destinație și vizitator.

16.11.1. Funcțiile centrului

- informare turistică;
- distribuirea materialelor;
- prezentarea hărților;
- rezervarea tururilor;
- vânzarea biletelor;
- promovarea cazării și gastronomiei;
- vânzarea produselor locale;

- închirierea de echipamente, unde este oportun;
- asistență în timpul evenimentelor;
- colectarea feedbackului;
- gestionarea calendarului;
- actualizarea platformei;
- centralizarea datelor;
- relația cu operatorii;
- promovarea circuitelor România–Serbia.

16.11.2. Dotări recomandate

- ecran interactiv;
- terminal de informare;
- hartă fizică și digitală;
- sistem de ticketing;
- echipamente pentru accesarea tururilor virtuale;
- zonă de prezentare a produselor;
- spațiu pentru expoziții temporare;
- punct de încărcare pentru dispozitive;
- internet pentru vizitatori;
- echipamente accesibile;
- sistem de numărare a vizitatorilor;
- chestionar digital;
- echipamente de traducere sau asistență multilingvă.

16.11.3. Model de funcționare

Centrul poate funcționa:

- permanent, în perioadele cu flux constant;
- cu program extins în sezon;
- prin puncte mobile în timpul evenimentelor;
- prin kiosk-uri digitale;
- prin telefon, e-mail și mesagerie;
- prin colaborare cu muzeul, centrul cultural sau alte instituții.

16.11.4. Personalul

Personalul trebuie să dețină competențe privind:

- turismul local;
- patrimoniul;
- limbi străine;
- relația cu publicul;
- accesibilitatea;
- utilizarea platformelor;
- colectarea datelor;
- gestionarea situațiilor neprevăzute;
- recomandarea responsabilă a serviciilor.

16.11.5. Servicii generatoare de venit

Centrul va putea obține venituri din:

- tururi ghidate;
- bilete;
- comisioane legale pentru servicii;
- produse promoționale;
- produse locale;

- închirierea de echipamente;
- ateliere;
- servicii pentru grupuri;
- materiale editoriale.

Veniturile vor fi utilizate pentru funcționare, mentenanță și dezvoltarea serviciilor turistice.

16.12. Calendar digital al evenimentelor și sistem de ticketing/rezervare

16.12.1. Calendarul unic al destinației

Toate evenimentele cu relevanță turistică vor fi publicate într-un calendar unic:

- festivaluri;
- concerte;
- expoziții;
- târguri;
- brunch-uri;
- competiții sportive;
- tururi;
- activități pentru copii;
- evenimente religioase;
- manifestări în Opătița;
- proiecte transfrontaliere.

16.12.2. Informațiile obligatorii

Fiecare eveniment va include:

- titlul;
- data și ora;
- locația;
- organizatorul;
- descrierea;
- publicul-țintă;
- accesul;
- prețul;
- programul;
- posibilitatea rezervării;
- informații privind parcarea;
- accesibilitatea;
- limba activității;
- condiții meteo;
- date de contact.

16.12.3. Sistemul de ticketing

Sistemul va permite, după caz:

- bilete pentru evenimente;
- acces la Ștrand;
- rezervări pentru tururi;
- înscriere la ateliere;
- rezervarea grupurilor;
- emiterea confirmărilor;
- verificarea digitală a biletelor;
- raportarea numărului de participanți;
- rambursarea conform condițiilor;
- colectarea feedbackului.

16.12.4. Integrarea operatorilor

Platforma nu trebuie să înlocuiască sistemele comerciale ale operatorilor. Aceasta va:

- direcționa către rezervarea unității;
- permite transmiterea cererilor;
- afișa disponibilitatea, dacă există integrare;
- promova pachetele comune;
- centraliza produsele turistice;
- urmări conversiile fără accesarea nejustificată a datelor comerciale.

16.12.5. Pachete rezervabile

Până în 2030 vor fi promovate minimum patru pachete:

- Weekend multicultural în Deta;
- Deta Termală și Relaxare;
- Gustul Detei;
- Deta pentru Familii.

Până în 2035 vor fi disponibile minimum șapte produse sau experiențe integrate.

16.13. Colectarea datelor, CRM de destinație și tabloul de bord turistic

Smart Tourism presupune luarea deciziilor pe baza datelor, nu doar utilizarea tehnologiei.

16.13.1. Sursele de date

- date statistice oficiale;
- structurile de cazare;
- Ștrandul Termal;
- muzeul și obiectivele;
- centrul de informare;
- organizatorii de evenimente;
- website-ul;
- rețelele sociale;
- codurile QR;
- sistemul de ticketing;
- chestionarele;
- operatorii;
- sistemele de numărare;
- date agregate privind mobilitatea.

16.13.2. CRM-ul de destinație

CRM-ul va gestiona, cu respectarea condițiilor legale și a consimțământului:

- abonații la newsletter;
- solicitările de informații;
- participanții la evenimente;
- partenerii;
- presa;
- operatorii;
- organizatorii;
- contactele instituționale;
- istoricul campaniilor;
- segmentele de public;
- feedbackul.

Nu vor fi colectate date care nu sunt necesare. Persoanele vor putea solicita accesul, corectarea sau ștergerea informațiilor, în condițiile legii.

16.13.3. Tabloul de bord turistic

Tabloul de bord intern va include:

- sosiri;
- înnoptări;
- durata medie;
- capacitate;
- grad de ocupare;
- vizitatori la Ștrand;
- participanți la evenimente;
- trafic website;
- surse de trafic;
- interacțiuni;
- căutări;
- conversii;
- solicitări;
- utilizarea hărții;
- scanări QR;
- satisfacție;
- reputație;
- investiții;
- proiecte;
- venituri generate de facilitățile publice.

O versiune simplificată va putea fi publicată anual.

16.13.4. Nivelurile de acces

Nivel	Utilizatori	Acces
Public	cetățeni și vizitatori	indicatori agregați și rapoarte
Operațional	personalul centrului și administrației	date curente și instrumente de actualizare
Parteneri	operatori și organizatori	propriile date și informații comune
Management	conducerea UAT și structura de destinație	analize complete și decizii
Tehnic	administratorii platformei	mentenanță, securitate și integrări

16.13.5. Raportarea

- date operative – lunar;
- marketing digital – lunar;
- evenimente – după fiecare manifestare;
- operatori și capacitate – trimestrial;
- raport turistic – anual;
- evaluare strategică – în 2030 și 2035.

16.14. Accesibilitate digitală și informare incluzivă

Informarea digitală trebuie să poată fi utilizată de persoane cu diferite niveluri de competență, vârstă sau dizabilitate.

16.14.1. Cerințe de accesibilitate

Website-ul și platformele vor include:

- navigare cu tastatura;
- compatibilitate cu tehnologiile asistive;
- texte alternative pentru imagini;

- subtitrări;
- transcrieri;
- contrast adecvat;
- dimensiune reglabilă a textului;
- formulare clare;
- titluri și secțiuni logice;
- evitarea animațiilor agresive;
- informații care nu depind numai de culoare;
- butoane suficient de mari;
- limbaj clar;
- versiuni ușor de citit pentru informațiile esențiale.

16.14.2. Informare pentru persoane cu mobilitate redusă

Pentru fiecare obiectiv vor fi prezentate:

- existența rampelor;
- lățimea accesului;
- tipul suprafeței;
- existența liftului;
- toalete adaptate;
- parcări rezervate;
- distanțe;
- posibilitatea asistenței;
- restricții reale.

Informațiile trebuie să descrie situația existentă și să nu utilizeze calificativul „accesibil” fără verificare.

16.14.3. Informare pentru seniori și persoane cu competențe digitale reduse

Vor fi menținute alternative:

- informare telefonică;
- materiale tipărite;
- hartă fizică;
- ghișeu;
- rezervare asistată;
- informații la operatori;
- semnalizare clară.

16.14.4. Informarea multilingvă

Mesajele esențiale privind:

- accesul;
- programul;
- tarifele;
- siguranța;
- regulile;
- parcarea;
- urgențele;
- accesibilitatea

vor fi disponibile cel puțin în română și engleză, iar pentru produsele transfrontaliere și în limba sârbă.

16.15. Relații publice, presă, influenceri și parteneriate de promovare

16.15.1. Relația cu presa

Va fi creat un sistem permanent de comunicare cu:

- presa locală;
- presa județeană;
- presa regională;
- publicații turistice;
- publicații culturale;
- presa din Serbia;
- radio și televiziune;
- platforme tematice.

16.15.2. Kitul de presă

Kitul va include:

- prezentarea destinației;
- date-cheie;
- poziționarea;
- obiective;
- evenimente;
- fotografii autorizate;
- logo;
- hărți;
- informații despre acces;
- contacte;
- propuneri de subiecte;
- proiectele de dezvoltare;
- materiale în limbile relevante.

16.15.3. Vizite de documentare

Vor fi organizate vizite pentru:

- jurnaliști;
- creatori de conținut;
- agenții;
- ghizi;
- profesioniști din turism;
- parteneri din Serbia;
- organizatori de evenimente.

Vizitele vor avea program clar, obiective și criterii de evaluare.

16.15.4. Colaborarea cu influenceri și creatori

Selectarea nu se va baza exclusiv pe numărul de urmăritori. Criteriile vor include:

- relevanța publicului;
- calitatea conținutului;
- compatibilitatea cu brandul;
- autenticitatea;
- rezultatele anterioare;
- transparența colaborării;
- respectarea comunității;
- capacitatea de a genera trafic sau rezervări;
- absența conținutului incompatibil cu valorile destinației.

Colaborările vor fi contractate și evaluate prin indicatori concreți.

16.15.5. Ambasadorii locali

Pot deveni ambasadori ai Detei:

- personalități locale;
- artiști;
- profesori;
- sportivi;
- antreprenori;
- reprezentanți ai comunităților;
- tineri;
- membri ai diasporei;
- ghizi și voluntari.

Aceștia vor contribui la promovarea unor povești credibile și autentice.

16.15.6. Parteneriate de promovare

Vor fi urmărite parteneriate cu:

- Consiliul Județean Timiș;
- organizații regionale de turism;
- destinații din Banat;
- Timișoara;
- Vršac și parteneri din Serbia;
- aeroporturi și operatori de transport;
- agenții de turism;
- structuri de cazare;
- instituții culturale;
- universități;
- asociații ale comunităților;
- producători;
- organizatori de evenimente;
- platforme tematice.

16.15.7. Comunicarea de criză

Va fi elaborată o procedură pentru situații precum:

- anularea evenimentelor;
- fenomene meteo extreme;
- probleme tehnice la Ștrand;
- informații false;
- accidente;
- incidente de securitate;
- recenzii negative repetate;
- defecțiuni ale platformei.

Comunicarea va fi rapidă, verificată și unitară.

16.16. Indicatorii de marketing și evaluarea eficienței campaniilor

Evaluarea va urmări nu doar vizibilitatea, ci și transformarea interesului în vizite, rezervări, participare și venituri locale.

16.16.1. Categorii de indicatori

Indicatori de vizibilitate

- afișări;
- acoperirea campaniilor;
- apariții în presă;
- vizualizări video;

- căutări ale brandului;
- recunoașterea asistată a destinației.

Indicatori de interacţiune

- aprecieri;
- comentarii;
- distribuiri;
- salvări;
- timp petrecut pe website;
- utilizarea hărții;
- scanări QR;
- abonări.

Indicatori de conversie

- rezervări;
- bilete;
- solicitări;
- înscrieri;
- descărcarea traseelor;
- accesări către operatori;
- achiziția pachetelor.

Indicatori de experienţă

- satisfacția;
- recenziile;
- intenția de revenire;
- recomandarea;
- numărul reclamațiilor;
- timpul de răspuns.

Indicatori economici

- costul pe vizitator atras;
- costul pe rezervare;
- venituri din bilete;
- cheltuiala medie;
- valoarea vânzărilor partenerilor;
- rentabilitatea campaniilor.

16.16.2. Matricea indicatorilor

Valorile de bază vor fi stabilite prin auditul din 2026–2027.

Indicator	Valoare de bază	Țintă 2030	Țintă 2035	Frecvență
Website oficial al destinației	de stabilit	operațional	matur și integrat	permanent
Limbi disponibile	de stabilit	minimum 3	minimum 3, cu secțiuni în alte limbi	anual
Utilizatori unici ai website-ului	audit 2027	minimum 30.000/an	minimum 70.000/an	lunar
Pondere trafic organic	audit 2027	minimum 45%	minimum 55%	lunar
Durata medie a sesiunii	audit 2027	minimum 2 minute	minimum 3 minute	lunar
Conversii către rezervări	audit 2027	minimum 2%	minimum 4%	lunar

Indicator	Valoare de bază	Țintă 2030	Țintă 2035	Frecvență
sau operatori				
Abonați voluntari la newsletter	0 sau audit	minimum 3.000	minimum 8.000	trimestrial
Rata de deschidere a newsletterului	audit	minimum 30%	minimum 35%	campanie
Comunitate totală în rețele sociale	audit	+100% față de bază	+250% față de bază	trimestrial
Rata medie de interacțiune	audit	minimum 4%	minimum 5%	lunar
Materiale video principale	audit	minimum 12/an	minimum 18/an	anual
Puncte cu cod QR	audit	minimum 15	minimum 25	anual
Scanări ale codurilor QR	audit	minimum 10.000/an	minimum 25.000/an	trimestrial
Obiective sau colecții digitalizate	audit	minimum 10	minimum 20	anual
Trasee cu audioghid	audit	minimum 2	minimum 3	anual
Proiecte de realitate augmentată	0	minimum 1 proiect-pilot	minimum 3 experiențe	anual
Evenimente în calendarul unic	audit	100% dintre evenimentele relevante	100%	lunar
Evenimente cu înscriere sau ticketing digital	audit	minimum 50%	minimum 80%	anual
Solicitări soluționate în maximum 48 de ore	audit	minimum 90%	minimum 95% în maximum 24–48 ore	lunar
Apariții media pozitive	audit	minimum 40/an	minimum 75/an	trimestrial
Vizite de presă și documentare	audit	minimum 4/an	minimum 6/an	anual
Produse turistice promovate unitar	ofertă fragmentată	minimum 4	minimum 7	anual
Recunoașterea asistată pe piețele-țintă	studiu de bază	minimum 25%	minimum 45%	o dată la 2 ani
Satisfacția vizitatorilor	studiu de bază	minimum 80%	minimum 90%	anual
Intenția de recomandare	studiu de bază	minimum 75%	minimum 85%	anual
Parteneri activi în platformă	audit	minimum 15	minimum 30	anual
Date turistice raportate la timp	audit	minimum 80%	minimum 95%	trimestrial

16.16.3. Evaluarea campaniilor

Fiecare campanie va avea o fișă de evaluare cu:

- obiectiv;
- public;
- perioadă;
- buget;

- canale;
- conținut;
- rezultate;
- cost pe rezultat;
- conversii;
- observații;
- lecții;
- măsuri de îmbunătățire.

Nu va fi continuată automat o campanie numai pentru că a generat vizibilitate. Vor fi analizate:

- relevanța publicului atins;
- comportamentul pe website;
- solicitările;
- rezervările;
- participarea;
- efectele asupra operatorilor;
- impactul asupra imaginii.

16.16.4. Evaluarea strategică

Evaluarea va fi realizată la trei niveluri:

1. **evaluare operativă lunară** – social media, website, ticketing și solicitări;
2. **evaluare anuală** – campanii, presă, reputație, vizitatori și buget;
3. **evaluare strategică în 2030 și 2035** – notorietate, circulație turistică, impact economic și poziționare.

Concluziile capitolului

Prin implementarea măsurilor prevăzute, Stațiunea Turistică Deta va trece de la o comunicare fragmentată la un sistem unitar de management al brandului, marketingului și informației turistice.

La finalul perioadei de implementare, Deta trebuie să dispună de:

- un brand turistic recunoscut;
- un manual de identitate aplicat unitar;
- un website oficial multilingv;
- o platformă digitală și o hartă interactivă;
- informații actualizate despre servicii și evenimente;
- produse turistice rezervabile;
- patrimoniu digitalizat;
- rețea de coduri QR;
- tururi audio și virtuale;
- Centru Smart de Informare Turistică;
- calendar unic și ticketing digital;
- bază de date și CRM de destinație;
- tablou de bord turistic;
- comunicare incluzivă;
- parteneriate regionale și transfrontaliere;
- un sistem real de măsurare a eficienței marketingului.

Rezultatul strategic urmărit este poziționarea coerentă a Detei ca **poartă multiculturală, termal-recreativă și verde a Banatului de Sud**, capabilă să transforme vizibilitatea în vizite, vizitele în șederi și șederile în beneficii economice, culturale și comunitare.

CAPITOLUL XVII – PLANUL DE ACȚIUNE PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI

Planul de acțiune este instrumentul operațional prin care viziunea, obiectivele strategice și prioritățile stabilite pentru perioada 2026–2035 sunt transformate în măsuri, proiecte, responsabilități, termene și rezultate măsurabile. El asigură legătura dintre partea de diagnostic și strategie a documentului și implementarea concretă la nivelul Stațiunii Turistice Deta, fiind concentrat cu prioritate asupra primei etape majore, 2026–2030, în care trebuie realizate organizarea instituțională, menținerea conformității cu criteriile stațiunii, modernizarea principalelor dotări, integrarea resurselor turistice, digitalizarea și consolidarea promovării regionale și transfrontaliere.

17.1. Principiile şi structura planului de acţiune

Implementarea strategiei respectă principiul legalității și al conformării administrative: toate proiectele sunt pregătite și realizate cu respectarea legislației privind turismul, urbanismul, construcțiile, mediul, patrimoniul cultural, sănătatea publică, achizițiile publice, accesibilitatea și protecția consumatorilor. Al doilea principiu este prioritizarea intervențiilor care condiționează statutul de stațiune și care produc efecte rapide asupra experienței vizitatorului. Al treilea principiu este integrarea, prin care resursele, serviciile și evenimentele sunt reunite într-un produs turistic comun. Al patrulea principiu este etapizarea, care distribuie măsurile pe termen scurt, mediu și lung, în funcție de maturitate și de resurse.

Din punct de vedere structural, planul este organizat pe axe operaționale corelate cu axele strategice ale Capitolului XV: guvernanță, conformare și managementul destinației; infrastructură și dotări turistice; valorificarea patrimoniului natural și cultural; produse, evenimente și experiența vizitatorului; promovare, digitalizare și marketing teritorial; parteneriate și cooperare transfrontalieră. Fiecare axă cuprinde măsuri și proiecte descrise printr-o fișă standardizată și integrate în matricea unică de implementare.

17.2. Matricea unică de implementare

Matricea unică de implementare reunește toate proiectele și măsurile strategiei într-un format standardizat, care permite programarea, coordonarea și monitorizarea unitară. Pentru fiecare intrare sunt precizate elementele descrise în continuare, iar tabelul sintetic din finalul secțiunii ilustrează structura matricei pentru proiectele prioritare ale primei etape.

17.2.1. Proiect/măsură şi obiectiv strategic

Fiecare proiect este asociat obiectivului strategic pe care îl servește, astfel încât să existe o legătură explicită între intervenția concretă și viziunea de dezvoltare. Se evită proiectele fără corespondent strategic și se asigură concentrarea resurselor pe prioritățile documentului.

17.2.2. Perioadă, etapă şi prioritate

Se precizează intervalul de realizare, etapa (I, II sau III) și nivelul de prioritate. Proiectele care condiționează menținerea statutului și cele cu efect rapid asupra vizitatorului primesc prioritate maximă în etapa I.

17.2.3. Responsabil principal şi parteneri

Se desemnează structura sau compartimentul din cadrul Primăriei Orașului Deta responsabil de coordonare, precum și partenerii implicați: instituții publice, operatori economici, ONG-uri, instituții culturale și, după caz, parteneri transfrontalieri.

17.2.4. Buget, sursă de finanţare şi cofinanţare

Pentru fiecare proiect se estimează valoarea, se identifică sursa de finanțare (fonduri europene, programe naționale, buget local) și se stabilește contribuția proprie necesară, în corelare cu bugetul multianual din Capitolul XIX.

17.2.5. Grad de maturitate și documentații necesare

Se evaluează stadiul de pregătire a fiecărui proiect — idee, studiu, documentație tehnico-economică, avize obținute — și se identifică documentele care mai trebuie elaborate pentru a asigura eligibilitatea și demararea.

17.2.6. Indicator de realizare, rezultat și impact

Fiecare proiect este însoțit de indicatori care măsoară realizarea fizică, rezultatul imediat și impactul asupra dezvoltării turistice, astfel încât progresul să poată fi urmărit obiectiv.

17.2.7. Valoare de bază și ținte

Se stabilesc valoarea de bază la momentul elaborării strategiei și țintele intermediare și finale, pentru a permite compararea evoluției și evaluarea gradului de atingere a obiectivelor.

17.2.8. Riscuri, măsuri de răspuns și modalitate de verificare

Pentru fiecare intervenție se identifică principalele riscuri, măsurile de atenuare și modalitatea de verificare a rezultatelor, integrându-se astfel managementul riscului în procesul de implementare.

Proiect / măsură prioritară	Etapă / prioritate	Responsabil / parteneri	Sursă de finanțare	Indicator-țintă
Structura de management al turismului și registrul digital al resurselor	Etapa I / maximă	Primăria Deta	Buget local, asistență tehnică	Structură operațională; registru publicat
Semnalizare turistică unitară și hartă oficială	Etapa I / maximă	Primăria Deta	Buget local, programe naționale	Sistem instalat; hartă difuzată
Delimitare perimetru și publicare în OTN	Etapa I / maximă	Primăria Deta, proiectant urbanism	Buget local	Documentație publicată în OTN
Modernizarea și extinderea Ștrandului Termal (recuperare/wellness)	Etapa II / ridicată	Primăria Deta, administrator ștrand	Fonduri UE, PNRR, Interreg IPA	Servicii noi; creștere vizitatori
Trasee pietonale și pentru biciclete, valorificarea parcului	Etapa II / ridicată	Primăria Deta	Fonduri UE, AFM, Anghel Saligny	Km amenajați; conectivitate
Eveniment-fanion și calendar profesionalizat	Etapa II / medie	Primăria Deta, Centrul Cultural	Buget local, CERV, Europa Creativă	Eveniment anual; vizitatori
Consolidarea brandului și extinderea pieței	Etapa III / medie	Primăria Deta, parteneri regionali	Fonduri UE, buget local	Notorietate; cotă de piață regională

17.3. Etapa I: măsuri imediate și proiecte rapide 2026–2027

Prima etapă are caracter de organizare, conformare și pregătire. Prioritățile imediate sunt menținerea conformării cu criteriile stațiunii, constituirea structurii de coordonare a

turismului, realizarea registrului digital al resurselor, structurilor și serviciilor turistice, digitalizarea și consolidarea prezenței online, instalarea semnalizării turistice unitare și a hărții oficiale, amenajarea punctului de informare turistică, întreținerea și modernizarea dotărilor de bază, precum și dezvoltarea primelor produse turistice integrate de tip «Deta într-o zi» și «Weekend termal și multicultural».

Tot în această etapă se finalizează componentele administrative care condiționează statutul: delimitarea perimetrului stațiunii, corelarea cu documentațiile de urbanism și publicarea acestora în Observatorul Teritorial Național, precum și actualizarea evidențelor de clasificare a structurilor de cazare și alimentație. Aceste măsuri au impact ridicat și cost relativ redus, fiind esențiale pentru reevaluarea cu succes a statutului.

17.4. Etapa II: consolidare și investiții 2028–2030

A doua etapă este dedicată extinderii investițiilor fizice și consolidării ofertei. Sunt vizate modernizarea și diversificarea Ștrandului Termal, inclusiv dezvoltarea componentei de recuperare și wellness, amenajarea și conectarea traseelor pietonale și pentru biciclete, valorificarea Parcului Anton Kratzer și a centrului istoric, dezvoltarea circuitelor culturale și multiculturale, profesionalizarea calendarului de evenimente și dezvoltarea unui eveniment-fanion cu potențial de atragere regională, precum și extinderea parteneriatelor și a promovării transfrontaliere cu Serbia.

În această etapă se urmărește creșterea numărului de vizitatori și a duratei medii a șederii, prin transformarea vizitelor de o zi în sejururi de una-două nopți și prin integrarea ofertei într-un sistem unitar de informare, rezervare și comercializare.

17.5. Etapa III: maturizare și extindere 2031–2035

A treia etapă vizează maturizarea destinației și consolidarea brandului. Prioritățile sunt consolidarea poziționării «Poarta multiculturală a Banatului de Sud», extinderea justificată a serviciilor și a capacității de cazare în funcție de cerere, dezvoltarea turismului sustenabil și inteligent, aplicarea principiilor de management durabil al destinației și evaluarea impactului cumulat al strategiei. În această etapă se urmărește stabilizarea rezultatelor obținute, extinderea pieței și asigurarea sustenabilității pe termen lung a statutului de stațiune turistică de interes local.

Aplicarea integrată a acestor priorități, pe cele trei etape, permite creșterea numărului de vizitatori, prelungirea șederii, dezvoltarea serviciilor și consolidarea statutului de stațiune turistică de interes local, în condiții de sustenabilitate economică, socială și de mediu.

CAPITOLUL XVIII – PORTOFOLIUL INTEGRAT DE PROIECTE 2026–2035

Considerații introductive

Portofoliul integrat de proiecte reprezintă instrumentul operațional prin care viziunea, obiectivele, axele strategice și măsurile prevăzute în Strategia de dezvoltare turistică a Stațiunii Turistice Deta sunt transformate în investiții, programe și intervenții concrete pentru perioada 2026–2035.

Portofoliul nu cuprinde exclusiv investiții cu caracter turistic direct. Dezvoltarea unei stațiuni turistice este influențată și de proiectele de regenerare urbană, mobilitate, eficiență energetică, infrastructură culturală, protecție socială, digitalizare, educație, sănătate și creștere a calității vieții. Aceste investiții contribuie la atractivitatea generală a orașului, la confortul vizitatorilor, la funcționarea serviciilor și la capacitatea comunității de a susține activitatea turistică.

Proiectele sunt grupate în patru categorii:

1. proiecte finalizate, care constituie baza actuală a dezvoltării;
2. proiecte aflate în implementare, pregătire tehnică sau procedură de achiziție;
3. proiecte necesare conformării și menținerii statutului de stațiune turistică;
4. proiecte strategice noi, propuse pentru perioada 2026–2035.

Strategia turistică existentă a Detei a identificat șapte proiecte prioritare: Centrul Smart de Informare Turistică, Festivalul Multicultural Internațional, digitalizarea patrimoniului, traseul cicloturistic „Banatul de Sud”, promovarea gastronomiei, parcul urban multifuncțional și circuitul multicultural GAL Timiș–Torontal–Bârzava. Acestea sunt păstrate, dezvoltate și integrate în noul portofoliu 2026–2035.

Notă metodologică privind statutul proiectelor

Situația prezentată este fundamentată pe informațiile publice disponibile până la data de **20 iulie 2026**, pe strategia existentă și pe documentele analizate. Înaintea aprobării formei finale, lista trebuie verificată de Primăria Orașului Deta prin:

- registrul contractelor și al investițiilor;
- evidența financiar-contabilă;
- procesele-verbale de recepție;
- rapoartele de progres;
- platformele MySMIS, PNRR și SICAP;
- situațiile CNI;
- hotărârile Consiliului Local;
- documentele emise de finanțatori.

În cazul proiectelor pentru care sursele publice indică existența contractului, a studiului de fezabilitate sau a procedurii de achiziție, dar nu publică recepția finală, statutul este menționat ca „în implementare”, „în pregătire” sau „de validat”.

Bugetele proiectelor viitoare sunt estimări strategice exprimate în prețuri orientative ale anului 2026. Acestea nu reprezintă angajamente bugetare și vor fi actualizate prin studii de fezabilitate, DALI, proiecte tehnice, devize generale și analize cost–beneficiu.

18.1. Proiecte finalizate relevante pentru dezvoltarea turistică și dezvoltarea generală a orașului

18.1.1. Reabilitarea și repunerea în funcțiune a Ștrandului Termal Deta

Ștrandul Termal reprezintă una dintre principalele investiții publice cu influență directă asupra profilului turistic al orașului. Strategia existentă menționează reabilitarea și redeschiderea facilității în luna iunie 2012.

Complexul dispune de:

- două bazine interioare cu apă termală;
- bazin exterior/semiolimpic;
- saună;
- hostel cu patru camere și 12 locuri;
- zece căsuțe cu 20 de locuri;
- spații de relaxare;
- loc de joacă;
- foișoare;
- parcare;
- servicii complementare.

Raportul oficial aferent anului 2024 confirmă existența celor trei bazine, a saunei și a capacității de cazare din incinta ștrandului.

Contribuţia proiectului

- crearea unei atracţii turistice şi recreative principale;
- diversificarea infrastructurii de agrement;
- dezvoltarea unei capacităţi de cazare publice;
- creşterea atractivităţii pentru familii şi vizitatori regionali;
- valorificarea unei resurse termale locale;
- consolidarea condiţiilor care susţin statutul turistic.

Investiția reprezintă o etapă finalizată, dar infrastructura necesită un nou ciclu de modernizare, eficientizare energetică, accesibilizare și diversificare funcțională.

18.1.2. Modernizarea Parcului Anton Kratzer şi amenajarea infrastructurii pentru biciclete

În anul 2014 a fost finalizat proiectul privind modernizarea și reamenajarea Parcului Anton Kratzer, inclusiv realizarea pistei vestice și a pistei de legătură pentru biciclete. Componenta descrisă oficial a avut o lungime de 781 metri și o lățime de 2 metri.

Contribuţia proiectului

- modernizarea unuia dintre principalele spații verzi ale orașului;
- introducerea mobilității ciclistice în zona parcului;
- crearea unei baze pentru viitoarea rețea „Deta Verde”;
- îmbunătățirea condițiilor de recreere pentru locuitori și vizitatori;
- susținerea activităților sportive și familiale.

Proiectul va fi integrat în viitoarea rețea de promenade, parcuri și trasee pentru biciclete, evitând tratarea sa ca infrastructură izolată.

18.1.3. Îmbunătăţirea calităţii vieţii prin crearea de noi structuri sociale şi infrastructură de mobilitate

Proiectul „Îmbunătățirea calității vieții populației orașului Deta prin crearea de noi structuri sociale”, cod SMIS 123501, a inclus:

- construirea unei creșe cu 40 de locuri;
- realizarea unui centru de zi pentru persoane vârstnice, cu 50 de locuri;
- realizarea unei cantine sociale cu 50 de locuri;
- amenajarea a aproximativ 2.458 metri de piste pentru biciclete;
- modernizarea unor segmente de infrastructură rutieră;
- amenajarea de parcări și spații conexe.

Perioada declarată de implementare s-a încheiat la 31 decembrie 2023, iar valoarea totală publicată a proiectului a fost de aproximativ 10,72 milioane lei.

Relevanţa pentru dezvoltarea turistică

Deşi proiectul are predominant caracter social, acesta contribuie la:

- extinderea infrastructurii ciclistice;
- creșterea calității spațiului urban;
- dezvoltarea serviciilor comunitare;
- creșterea atractivității orașului pentru familii;
- îmbunătățirea incluziunii sociale;
- consolidarea capacității comunității de a susține dezvoltarea turistică.

18.1.4. Reabilitarea locuinţelor sociale şi realizarea pistelor pentru biciclete

Proiectul cu cod SMIS 123502 a cuprins:

- construirea sau consolidarea a 11 locuințe sociale;
- realizarea infrastructurii de acces;

- amenajarea unor piste pentru biciclete pe străzile Mihai Eminescu, 1 Mai şi Avram Iancu;
- îmbunătățirea accesului auto şi pietonal.

Valoarea totală publicată a fost de aproximativ 5,55 milioane lei, iar perioada de implementare s-a încheiat la 31 decembrie 2022.

Contribuţia proiectului

- extinderea reţelei de mobilitate nemotorizată;
- îmbunătățirea accesibilității unor zone urbane;
- reducerea fragmentării infrastructurii ciclistice;
- susținerea obiectivului de transformare a Detei într-un oraş accesibil şi incluziv.

18.1.5. Reabilitarea şi modernizarea sistemului de iluminat public

Proiectul de modernizare a iluminatului public, cod SMIS 126887, a fost finalizat în decembrie 2023 şi a inclus:

- montarea a 707 corpuri de iluminat;
- realizarea a 707 puncte de telegestiune;
- montarea a 21 de stâlpi;
- instalarea unor stâlpi cu alimentare fotovoltaică;
- modernizarea unei rețele rutiere iluminate de aproximativ 22,5 km.

Valoarea totală publicată a investiției a fost de aproximativ 3,37 milioane lei.

Relevanţa turistică

- creşterea siguranței deplasărilor nocturne;
- îmbunătățirea percepției asupra spațiului urban;
- susținerea evenimentelor desfăşurate seara;
- reducerea consumului energetic;
- crearea bazei pentru iluminatul arhitectural şi turistic.

18.1.6. Implementarea programului WiFi4EU

Orașul Deta a implementat proiectul WiFi4EU, finanțat cu 15.000 euro, prin care au fost create puncte de acces gratuit la internet în spații publice.

Contribuţia proiectului

- acces gratuit la internet în spaţii publice;
- susținerea informării digitale a vizitatorilor;
- crearea unei baze pentru Smart Tourism;
- facilitarea utilizării hărților, codurilor QR şi serviciilor digitale;
- creşterea conectivității comunității.

18.1.7. Proiectul „Curcubeul Multiculturalităţii în zona Timiş–Torontal–Bârzava”

Proiectul a fost implementat în perioada 14 septembrie 2023–13 septembrie 2025, prin Programul Național de Dezvoltare Rurală, având o valoare totală declarată de aproximativ 26.991 euro, dintre care 20.000 euro valoare eligibilă.

Activitățile au cuprins:

- Festivalul Etniilor;
- spectacole multiculturale;
- seminar şi simpozion;
- ateliere meşteşugăreşti;
- expoziții de costume;
- târguri de produse tradiționale;
- activități de promovare a patrimoniului comunităților.

Contribuția proiectului

- consolidarea identității multiculturale;
- implicarea comunităților etnice;
- dezvoltarea cooperării microregionale;
- testarea unor activități care pot fi extinse în Festivalul Multicultural Internațional Deta;
- promovarea gastronomiei și produselor tradiționale;
- crearea unei baze pentru circuitul multicultural GAL.

18.1.8. Reabilitarea energetică a Muzeului Orașului Deta

Finalizarea proiectului de reabilitare energetică a Muzeului Orașului Deta a fost anunțată oficial la 12 mai 2026.

Contribuția proiectului

- îmbunătățirea performanței energetice;
- protejarea unei clădiri cu funcție culturală;
- creșterea confortului pentru vizitatori;
- reducerea cheltuielilor de funcționare;
- crearea condițiilor pentru expoziții, activități educaționale și digitalizarea colecțiilor.

Finalizarea lucrărilor energetice trebuie urmată de o etapă distinctă privind:

- modernizarea muzeografiei;
- digitizarea colecțiilor;
- dezvoltarea programului expozițional;
- integrarea muzeului în Ruta multiculturală;
- extinderea programului de vizitare;
- colectarea datelor privind vizitatorii.

18.1.9. Consolidarea capacității unităților de învățământ în contextul pandemiei

Proiectul cu cod SMIS 144343 a urmărit dotarea a șapte unități de învățământ cu materiale și echipamente de protecție, având o valoare eligibilă publicată de aproximativ 441.061 lei și perioadă de implementare până la 31 decembrie 2022.

Relevanța indirectă

- creșterea reziliței instituțiilor educaționale;
- protejarea resurselor umane locale;
- consolidarea capacității comunității de a răspunde situațiilor de criză;
- sprijinirea viitoarelor proiecte educaționale privind patrimoniul și turismul.

18.1.10. Sinteza proiectelor finalizate

Cod	Proiect finalizat	Domeniu	Contribuție turistică
PF1	Reabilitarea Ștrandului Termal	agrement și cazare	atracție principală a stațiunii
PF2	Parcul Anton Kratzer și piste pentru biciclete	spațiu verde și mobilitate	recreere și turism verde
PF3	Structuri sociale și 2.458 m piste	social și mobilitate	accesibilitate și calitatea vieții
PF4	Locuințe sociale și piste pentru biciclete	regenerare urbană	conectivitate locală
PF5	Modernizarea iluminatului public	infrastructură urbană	siguranță și imagine urbană
PF6	WiFi4EU	digitalizare	conectivitate pentru vizitatori
PF7	Curcubeul Multiculturalității	cultură și identitate	produs multicultural pilot
PF8	Reabilitarea energetică a Muzeului	patrimoniu	infrastructură culturală modernizată

Cod	Proiect finalizat	Domeniu	Contribuție turistică
PF9	Dotarea unităților de învățământ	educație și reziliență	capital uman și siguranță

18.2. Proiecte aflate în curs de implementare, pregătire sau contractare

18.2.1. Amenajarea zonei centrale – Calea Victoriei și strada Înfrățirii

În luna mai 2026 a fost semnat parteneriatul dintre Consiliul Județean Timiș și Orașul Deta pentru amenajarea centrului orașului. Proiectul „Amenajarea zonei centrale Calea Victoriei și strada Înfrățirii” a parcurs și etapa de reglementare din punctul de vedere al protecției mediului.

Componente recomandate pentru integrarea turistică

- regenerarea spațiului public;
- refacerea trotuarelor și aleilor;
- mobilier urban;
- spații verzi și umbrire;
- iluminat ambiental;
- punerea în valoare a fațadelor;
- accesibilizare;
- semnalizare turistică;
- spații pentru evenimente;
- traseu pietonal cultural;
- facilități pentru biciclete;
- integrarea cu Muzeul și patrimoniul central.

Proiectul trebuie tratat ca investiția centrală pentru viitoarea „Promenadă culturală a Detei”.

18.2.2. Construirea Centrului Cultural Deta

Proiectul „Construire Centru Cultural – proiect-tip varianta V2 – Orașul Deta, județul Timiș” figurează în portofoliul Companiei Naționale de Investiții. Achizițiile publicate în anii 2024 și 2026 indică derularea etapelor asociate obiectivului, fără ca sursele publice consultate să permită stabilirea exactă a procentului fizic de realizare.

Rol strategic

- infrastructură pentru spectacole și festivaluri;
- spații pentru expoziții și conferințe;
- activități ale comunităților etnice;
- ateliere educaționale;
- găzduirea evenimentului-fanion;
- activități culturale pe tot parcursul anului;
- extinderea ofertei în extrasezon.

Centrul trebuie dotat și administrat pe baza unui program cultural multianual, evitând funcționarea sa exclusiv ca sală ocazională.

18.2.3. Actualizarea Planului Urbanistic General și a Regulamentului Local de Urbanism

Procedura de actualizare a PUG și RLU a fost publicată și supusă consultării publice. Documentele oficiale indică parcurgerea etapelor de elaborare și consultare, iar forma finală trebuie verificată înaintea aprobării strategiei.

Relevanța pentru dezvoltarea turistică

Actualizarea PUG trebuie să urmărească:

- delimitarea și protejarea perimetrului stațiunii;
- reglementarea zonelor turistice;

- protejarea patrimoniului;
- rezervarea coridoarelor pentru piste și promenade;
- reglementarea dezvoltării Ștrandului Termal;
- amplasamente pentru parcări și facilități turistice;
- protejarea spațiilor verzi;
- integrarea infrastructurii din Opătița;
- reglementarea zonelor pentru investiții private;
- evitarea incompatibilităților între funcțiuni.

18.2.4. Reabilitarea energetică a clădirilor rezidențiale multifamiliale

În perioada octombrie–noiembrie 2025 au fost lansate în implementare mai multe componente ale proiectului de reabilitare energetică a clădirilor rezidențiale multifamiliale din Deta, finanțate prin Programul Regional Vest, cu codurile SMIS 338848, 339194 și 339193. Nu au fost identificate anunțuri publice de finalizare până la data de referință a strategiei.

Relevanța turistică indirectă

- îmbunătățirea imaginii urbane;
- reducerea consumului de energie;
- creșterea confortului;
- regenerarea unor fronturi construite;
- reducerea degradării vizuale;
- creșterea atractivității centrului și cartierelor.

Elementele de finisaj trebuie corelate cu identitatea urbană și cu eventualele zone construite protejate.

18.2.5. Sisteme inteligente de management urban

Proiectul figurează în portofoliul PNRR al Orașului Deta, iar în anul 2025 au fost publicate proceduri pentru achiziția sistemelor inteligente de management urban. Situația exactă a contractării și recepției trebuie actualizată de UAT Deta.

Funcții care pot fi integrate cu turismul

- monitorizarea traficului;
- informarea privind parcările;
- iluminat inteligent;
- date despre spațiile publice;
- ecrane și puncte digitale;
- conectarea cu platforma turistică;
- gestionarea fluxurilor în timpul evenimentelor;
- raportarea incidentelor;
- monitorizarea consumurilor.

18.2.6. Sistem centralizat de energie termică din surse geotermale

Proiectul cu cod SMIS 161544 vizează realizarea unui sistem centralizat de producere și distribuție a energiei termice pentru clădiri publice, prin utilizarea surselor regenerabile geotermale, cu aplicare pentru Spitalul Orășenesc și Liceul Tehnologic „Sfântu Nicolae”. Valoarea totală publicată este de aproximativ 21,56 milioane lei. Documentația publică prezintă neconcordanțe privind calendarul, astfel că stadiul fizic și financiar trebuie confirmat de beneficiar.

Relevanța strategică

- valorificarea responsabilă a resursei geotermale;
- reducerea consumurilor convenționale;
- dezvoltarea competenței locale privind energia geotermală;

- posibilitatea transferării experienței către Ștrandul Termal;
- consolidarea imaginii Detei ca destinație responsabilă energetic.

18.2.7. Infrastructura verde de transport și pista Deta–Opătița

Proiectul pentru realizarea pistei de biciclete Deta–Opătița figurează în portofoliul investițional al orașului și a beneficiat de documentații pregătitoare. Raportul aferent anului 2024 menționează cheltuieli executate pentru infrastructura verde de transport, însă situația tehnică și contractuală finală trebuie confirmată.

Rol strategic

- conectarea orașului cu satul aparținător;
- dezvoltarea Rutei multiculturale;
- creșterea mobilității nemotorizate;
- integrarea obiectivelor din Opătița;
- extinderea produselor de agrement;
- crearea unei legături cu viitorul traseu „Banatul de Sud”.

18.2.8. Sisteme inteligente de transport și transport public electric

Portofoliul PNRR al orașului include proiecte privind sisteme inteligente de transport și realizarea transportului public electric. Pentru aceste investiții au fost realizate sau contractate documentații pregătitoare, iar unele proceduri de achiziție publicate în 2025 au fost anulate sau au necesitat relansare. Statutul trebuie verificat distinct pentru fiecare contract.

Relevanța pentru turism

- facilitarea deplasării între centru, gară, Ștrand și Opătița;
- transport pentru evenimente;
- reducerea emisiilor;
- servicii pentru vizitatorii fără autoturism;
- conectarea infrastructurii turistice;
- creșterea accesibilității pentru seniori și familii.

18.2.9. Centrul de recuperare pentru persoane cu dizabilități în incinta Ștrandului Termal

Pentru amenajarea unui centru de recuperare în cadrul Ștrandului Termal au fost publicate proceduri de achiziție în anul 2025, însă acestea au fost anulate. Proiectul nu trebuie considerat finalizat sau aflat în execuție efectivă fără confirmarea unei proceduri relansate.

Încadrarea recomandată

Proiectul va fi:

- reevaluat tehnic și funcțional;
- corelat cu modernizarea generală a ștrandului;
- verificat din perspectiva autorizării medicale;
- adaptat cerințelor de accesibilitate;
- rebugetat;
- relansat pe o sursă de finanțare adecvată.

18.2.10. Sinteza proiectelor în implementare sau pregătire

Cod	Proiect	Statut preliminar la 20.07.2026	Acțiune imediată
PI1	Amenajarea centrului Deta	parteneriat și pregătire	integrarea funcțiunii turistice
PI2	Centrul Cultural Deta	portofoliu CNI/derulare	confirmarea stadiului fizic
PI3	Actualizarea PUG/RLU	elaborare/consultare de validat	corelare cu perimetrul stațiunii

Cod	Proiect	Statut preliminar la 20.07.2026	Acțiune imediată
PI4	Reabilitarea blocurilor	implementare	monitorizarea calendarului
PI5	Management urban inteligent	achiziție/implementare de validat	integrare cu Smart Tourism
PI6	Sistem geotermal	implementare/închidere de validat	clarificarea stadiului
PI7	Pista Deta–Opătița	pregătire/implementare de validat	asigurarea continuității traseului
PI8	Transport inteligent și electric	proceduri de validat	relansarea achizițiilor necesare
PI9	Centru de recuperare la Ștrand	procedură anulată	revizuire și relansare

18.3. Proiecte necesare pentru conformarea și menținerea statutului de stațiune turistică

Menținerea statutului nu trebuie tratată ca o acțiune administrativă desfășurată numai în momentul reevaluării. Este necesar un sistem permanent de verificare, documentare, investiție și remediere.

HG nr. 852/2008 stabilește criterii obligatorii și suplimentare pentru stațiunile turistice, inclusiv cerințe privind cadrul natural, factorii naturali de cură, infrastructura, structurile turistice și serviciile. Forma legală aplicabilă la momentul depunerii documentației trebuie reverificată.

18.3.1. Auditul anual de conformare

Activități

- verificarea tuturor criteriilor;
- verificarea documentelor justificative;
- inspecții în teren;
- actualizarea fotografiilor;
- identificarea criteriilor vulnerabile;
- stabilirea măsurilor corective;
- raport anual către Consiliul Local;
- păstrarea unei marje de siguranță peste punctajul minim.

Rezultat

Un raport anual de conformare și un plan de remediere aprobat.

18.3.2. Registrul digital al criteriilor și documentelor stațiunii

Registrul va conține:

- criteriul;
- statutul obligatoriu sau suplimentar;
- documentul justificativ;
- emitentul;
- valabilitatea;
- responsabilul;
- amplasamentul;
- dovada fotografică;
- riscul de neconformare;
- termenul de remediere.

Prioritate
Foarte ridicată, cu implementare în 2026–2027.

18.3.3. Actualizarea inventarului structurilor de primire şi serviciilor turistice

Vor fi verificate:

- structurile clasificate;
- capacitatea de cazare;
- structurile efectiv funcționale;
- perioadele de operare;
- serviciile de alimentație;
- facilitățile de agrement;
- sălile pentru evenimente;
- facilitățile sportive;
- parcările;
- accesibilitatea;
- situația în SITUR și în evidențele statistice.

Rezultat
Bază de date oficială actualizată anual, fără diferențe între situația juridică, statistică și cea din teren.

18.3.4. Sistemul obligatoriu de semnalizare şi orientare

Proiectul va acoperi:

- intrările în stațiune;
- obiectivele principale;
- structurile de informare;
- Ștrandul Termal;
- parcările;
- centrul orașului;
- Opătița;
- traseele pietonale și ciclistice;
- serviciile publice relevante.

18.3.5. Programul pentru parcări, toalete publice şi facilităţi de bază

Vor fi asigurate:

- parcări pentru autoturisme;
- locuri pentru autocare;
- locuri pentru persoane cu dizabilități;
- parcări pentru biciclete;
- toalete publice;
- puncte de apă;
- spații de odihnă;
- colectarea separată a deșeurilor;
- iluminat și siguranță.

18.3.6. Actualizarea studiilor privind resursa termală şi mediul

Sunt necesare:

- analiza calitativă și cantitativă a apei;
- documentarea regimului de exploatare;
- analiza hidrogeologică;
- verificarea autorizațiilor;

- studii de eficiență energetică;
- monitorizarea calității mediului;
- clarificarea condițiilor în care pot fi comunicate eventuale efecte terapeutice.

18.3.7. Programul pentru siguranță, prim ajutor și intervenție

Programul va cuprinde:

- dotări de prim ajutor;
- personal instruit;
- proceduri pentru Ștrand;
- planuri pentru evenimente;
- trasee de evacuare;
- colaborare cu serviciile medicale și de urgență;
- informare multilingvă;
- măsuri pentru caniculă și fenomene extreme.

18.3.8. Mecanismul de management al destinației

Se va constitui o structură funcțională pentru:

- coordonarea proiectelor;
- relația cu operatorii;
- actualizarea informațiilor;
- managementul brandului;
- organizarea evenimentelor;
- colectarea datelor;
- monitorizarea criteriilor;
- atragerea finanțărilor.

18.3.9. Programul de întreținere a infrastructurii turistice

Programul va prevedea:

- verificări periodice;
- buget anual;
- reparații;
- curățenie;
- actualizarea indicatoarelor;
- mentenanța platformelor digitale;
- întreținerea traseelor;
- verificarea mobilierului;
- înlocuirea elementelor degradate.

18.3.10. Lista proiectelor urgente de conformare

Proiect	Termen recomandat	Nivel de prioritate
Auditul complet al criteriilor	2026 și anual	critic
Registrul digital al conformării	2026–2027	critic
Inventarul SITUR și al serviciilor	anual	critic
Actualizarea studiilor resursei termale	2026–2028	foarte ridicat
Semnalizarea turistică – etapa I	2027–2028	foarte ridicat
Parcări și facilități publice	2027–2030	ridicat
Auditul de accesibilitate	până în 2028	foarte ridicat
Managementul destinației	2026–2027	critic
Sistemul de date turistice	2027–2028	ridicat
Programul de mentenanță	anual	critic

18.4. Proiecte prioritare preluate și dezvoltate din strategia existentă

18.4.1. Centrul Smart de Informare Turistică Deta

Cod propus

P01 – Centrul Smart de Informare Turistică Deta

Justificare

Informațiile turistice sunt dispersate, iar destinația are nevoie de o structură care să reunească informarea fizică, digitală, promovarea, rezervările, colectarea datelor și relația cu operatorii.

Obiectiv

Crearea unei interfețe unice între Stațiunea Deta, vizitatori, operatori și parteneri.

Componente

- spațiu fizic accesibil;
- birou de informare;
- ecrane interactive;
- hartă digitală;
- terminale de autoservire;
- platformă multilingvă;
- ticketing;
- rezervarea tururilor;
- promovarea cazării și gastronomiei;
- magazin cu produse locale;
- centru de colectare a datelor;
- punct mobil pentru evenimente;
- facilități pentru bicicliști;
- informare privind Serbia și circuitele transfrontaliere.

Rezultate

- un centru operațional;
- minimum trei limbi de informare;
- minimum 15 operatori integrați până în 2030;
- minimum 5.000 de solicitări sau interacțiuni anuale după maturizare;
- sistem de feedback;
- raport anual privind activitatea centrului.

Buget strategic indicativ

1,5–4 milioane lei, în funcție de clădire, lucrări, dotări și complexitatea platformei.

Calendar

- pregătire: 2026–2027;
- finanțare și execuție: 2028–2030;
- extindere: 2031–2035.

Surse potențiale

Programul Regional Vest, Interreg România–Serbia, buget local, Consiliul Județean Timiș, parteneriate private.

18.4.2. Festivalul Multicultural Internațional Deta

Cod propus

P02 – Festivalul Multicultural Internațional Deta

Obiectiv

Transformarea multiculturalității într-un eveniment-fanion anual, cu vizibilitate regională și transfrontalieră.

Componente

- spectacole ale comunităților;
- gastronomie;
- târg de produse;
- expoziții;
- ateliere;
- conferințe;
- tururi ghidate;
- secțiune pentru copii;
- invitați din Serbia și din Banatul istoric;
- promovare multilingvă;
- program de voluntariat;
- măsurarea impactului economic.

Rezultate

- un eveniment anual;
- minimum trei zile de program până în 2030;
- minimum cinci comunități reprezentate;
- minimum zece parteneri;
- creșterea progresivă a participanților;
- minimum un produs turistic de festival;
- pachete de cazare și gastronomie.

Buget strategic indicativ

500.000–1,5 milioane lei/an, în funcție de amploare și caracterul internațional.

Calendar

- concept și pilot: 2027;
- ediții regionale: 2028–2030;
- consolidare internațională: 2031–2035.

Surse

AFCN, Interreg România–Serbia, Europa Creativă, CERV, buget local, CJ Timiș, sponsorizări și venituri proprii.

18.4.3. Digitalizarea patrimoniului cultural local

Cod propus

P03 – Deta Digital Heritage

Obiectiv

Conservarea și punerea la dispoziția publicului a patrimoniului material și imaterial prin tehnologii digitale.

Activități

- inventarierea patrimoniului;
- scanarea documentelor;
- digitizarea fotografiilor;
- interviuri de istorie orală;
- fotografiere profesională;
- modele tridimensionale;
- tururi virtuale;

- audioghid;
- arhivă digitală;
- expoziții interactive;
- materiale educaționale;
- versiuni multilingve.

Rezultate

- minimum 1.000 de obiecte sau documente digitizate până în 2030;
- minimum zece obiective prezentate digital;
- minimum două tururi virtuale;
- o arhivă publică;
- un sistem de contribuție comunitară;
- integrarea cu website-ul destinației.

Buget indicativ

1–3 milioane lei.

Calendar

2027–2031, cu actualizare permanentă.

18.4.4. Traseul cicloturistic „Banatul de Sud”

Cod propus

P04 – Traseul cicloturistic Banatul de Sud

Obiectiv

Conectarea Detei cu obiectivele naturale, culturale și religioase din sudul județului Timiș și, progresiv, cu trasee din Serbia.

Trasee orientative

- Deta–Opătița;
- Deta–Banloc;
- Deta–Partoș;
- Deta–Birda;
- Deta–Gătaia;
- Deta–Foeni;
- conexiuni către Vršac, în cadrul proiectelor transfrontaliere.

Componente

- studiu de traseu;
- clarificarea proprietății;
- piste sau benzi dedicate;
- marcaje;
- puncte de odihnă;
- rastele;
- stații de reparații;
- hărți;
- aplicație;
- servicii pentru bicicliști;
- eveniment anual;
- promovare comună.

Rezultate

- minimum 10 km de rețea locală până în 2035;
- minimum trei trasee tematice;

- minimum două puncte de servicii;
- integrare în circuite regionale;
- evenimentul „Deta Bike & Green”.

Buget indicativ

15–40 milioane lei, în funcție de lungime, tipul infrastructurii și numărul UAT-urilor partenere.

18.4.5. Promovarea gastronomiei locale și a produselor tradiționale

Cod propus

P05 – Gustul Detei

Obiectiv

Integrarea gastronomiei, producătorilor și rețetelor comunităților în oferta turistică.

Activități

- Banat Brunch Deta;
- Festival Gastronomic Bănățean;
- inventarul rețetelor;
- ateliere culinare;
- târguri;
- catalog al producătorilor;
- marcă locală;
- pachete gastronomice;
- meniuri tematice;
- colaborări cu restaurante;
- promovare digitală;
- schimburi gastronomice cu Serbia.

Rezultate

- minimum două evenimente gastronomice pe an;
- minimum zece producători integrați până în 2030;
- minimum trei produse turistice gastronomice;
- catalog digital;
- minimum cinci preparate promovate ca elemente de identitate locală.

Buget indicativ

300.000–1 milion lei/an, în funcție de numărul evenimentelor și campaniilor.

18.4.6. Parcul urban multifuncțional pentru agrement și evenimente

Cod propus

P06 – Parcul multifuncțional Deta

Obiectiv

Crearea sau modernizarea unui spațiu verde destinat agrementului, activităților familiale, sportului și evenimentelor.

Componente

- alei;
- vegetație și umbrire;
- scenă;
- spații pentru evenimente;
- locuri de joacă;
- zonă pentru seniori;

- echipamente sportive;
- pavilion multifuncțional;
- toalete;
- mobilier;
- iluminat;
- drenaj;
- colectare separată;
- facilități accesibile;
- spațiu pentru producători;
- infrastructură temporară pentru festivaluri.

Rezultate

- un parc multifuncțional;
- minimum cinci tipuri de activități;
- utilizare în toate anotimpurile;
- capacitate pentru evenimente locale și regionale;
- integrare în rețeaua verde.

Buget indicativ

10–30 milioane lei.

18.4.7. Circuitul turistic multicultural GAL Timiş–Torontal–Bârzava

Cod propus

P07 – Circuitul multicultural Timiş–Torontal–Bârzava

Obiectiv

Crearea unui produs microregional care să reunească patrimoniul, tradițiile, gastronomia și evenimentele localităților partenere.

Componente

- inventar comun;
- selecția obiectivelor;
- hartă;
- semnalizare;
- ghid;
- website;
- tururi;
- evenimente itinerante;
- produse gastronomice;
- pachete educaționale;
- formarea ghizilor;
- promovare comună.

Rezultate

- un circuit funcțional;
- minimum 15 obiective;
- minimum cinci localități partenere;
- minimum două evenimente itinerante;
- materiale în minimum trei limbi;
- integrarea în ofertele operatorilor.

Buget indicativ

1–4 milioane lei.

18.5. Modernizarea și diversificarea Ștrandului Termal Deta

Cod propus

P08 – Deta Termală 2035

Justificare

Ștrandul este principala infrastructură turistică și de agrement a stațiunii, dar are nevoie de un nou ciclu de investiții pentru a răspunde cerințelor actuale privind calitatea, eficiența, accesibilitatea și funcționarea în extrasezon.

Obiective

- modernizarea infrastructurii;
- creșterea siguranței și confortului;
- diversificarea serviciilor;
- reducerea sezonalității;
- eficientizarea consumurilor;
- creșterea numărului de vizitatori;
- integrarea cazării și a produselor turistice.

Etapa I – Audit și pregătire

- expertiză tehnică;
- analiză hidrogeologică;
- analize ale apei;
- audit energetic;
- audit de accesibilitate;
- studiu de piață;
- concept funcțional;
- studiu de fezabilitate;
- analiză privind administrarea;
- studiu privind posibilitatea PPP sau concesiunii.

Etapa a II-a – Modernizarea infrastructurii de bază

- bazine;
- instalații;
- vestiare;
- grupuri sanitare;
- accesibilizare;
- spații umbrite;
- filtrare și monitorizare;
- modernizarea hostelului și căsuțelor;
- sistem de ticketing;
- rezervări;
- supraveghere;
- siguranță.

Etapa a III-a – Diversificare

- centru de recuperare, numai în condițiile autorizării;
- wellness;
- activități pentru familii;
- servicii sportive;
- spații pentru copii;
- servicii gastronomice;
- evenimente;

- facilități pentru extrasezon;
- pachete de una-două nopți;
- integrare cu ruta culturală.

Indicatori

- creșterea vizitatorilor;
- minimum trei servicii noi până în 2030;
- reducerea consumului energetic;
- creșterea perioadei de operare;
- minimum 80% satisfacție până în 2030;
- minimum 90% până în 2035.

Buget indicativ

25–70 milioane lei, implementat etapizat.

Surse

Programul Regional Vest, Interreg România–Serbia, programe energetice și de mediu, buget local, AFM, InvestEU, concesiune, PPP și investiții private.

18.6. Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului construit

Cod propus

P09 – Patrimoniul Detei

Obiective prioritare

- conservarea clădirilor;
- protejarea elementelor decorative;
- îmbunătățirea imaginii centrului;
- dezvoltarea funcțiunilor culturale;
- interpretarea patrimoniului;
- iluminarea arhitecturală;
- integrarea în circuite.

Categorii de obiective

- Muzeul și Turnul Pompierilor;
- Biserica Romano-Catolică;
- celelalte lăcașuri de cult;
- cimitirul istoric;
- monumentele memoriale;
- clădirile cu valoare arhitecturală;
- patrimoniul din Opătița;
- patrimoniul tehnic și industrial;
- fronturile construite din zona centrală.

Intervenții

- inventariere;
- expertize;
- studii istorice;
- documentații tehnice;
- restaurare;
- iluminat;
- accesibilizare;
- semnalizare;
- conținut digital;

- programe culturale;
- reutilizare adaptivă.

Buget indicativ

15–60 milioane lei pentru întregul portofoliu, în funcție de numărul imobilelor, proprietate și amploarea intervențiilor.

Condiții

- clarificarea regimului juridic;
- avize de patrimoniu;
- acorduri cu proprietarii și cultele;
- etapizarea investițiilor;
- program de întreținere;
- funcțiune sustenabilă după restaurare.

18.7. Ruta multiculturală a Detei și Opătiței

Cod propus

P10 – Ruta multiculturală Deta–Opătița

Concept

Rută pietonală, ciclistică și digitală care prezintă istoria comunităților și principalele obiective ale orașului și satului aparținător.

Puncte potențiale

- Muzeul și Turnul Pompierilor;
- Primăria;
- Biserica Romano-Catolică;
- alte lăcașuri de cult;
- clădiri istorice;
- monumente;
- cimitirul;
- Casa Ferch;
- Parcul Anton Kratzer;
- obiective și povești din Opătița;
- spații asociate tradițiilor și personalităților locale.

Componente

- cercetare;
- traseu;
- semnalizare;
- panouri;
- audioghid;
- coduri QR;
- hartă;
- tururi ghidate;
- iluminat;
- accesibilitate;
- activități educaționale;
- promovare în România și Serbia.

Rezultate

- minimum zece puncte până în 2030;
- minimum 15 puncte până în 2035;

- minimum două variante de traseu;
- conținut în română, engleză și sârbă;
- minimum 5.000 de utilizatori anual după maturizare.

Buget indicativ

2–5 milioane lei.

18.8. Sistem unitar de semnalizare, hărți și mobilier turistic

Cod propus

P11 – Deta Wayfinding

Obiectiv

Crearea unui sistem coerent de orientare și interpretare, conectat cu brandul destinației.

Componente

- panouri la intrările în stațiune;
- indicatoare direcționale;
- panouri interpretative;
- hărți generale;
- hărți de traseu;
- totemuri;
- coduri QR;
- semnalizare pentru biciclete;
- indicarea parcărilor;
- mobilier urban;
- bănci;
- rastele;
- cișmele;
- coșuri pentru colectare separată;
- elemente accesibile;
- mentenanță.

Etape

1. audit și proiect de semnalizare;
2. zona centrală și Ștrandul;
3. ruta Deta–Opătița;
4. traseele regionale;
5. actualizare și întreținere.

Indicatori

- toate intrările principale semnalizate;
- minimum 75% dintre punctele prioritare până în 2030;
- 100% până în 2035;
- minimum 15 puncte digitale până în 2030;
- minimum 25 până în 2035.

Buget indicativ

2–6 milioane lei.

18.9. Rețeaua verde de promenade, parcuri și trasee pentru biciclete

Cod propus

P12 – Rețeaua Deta Verde

Obiectiv

Conectarea parcurilor, centrului, Ștrandului, Opătiței și zonelor de agrement printr-o rețea continuă de mobilitate lentă și infrastructură verde-albastră.

Componente

- Promenada culturală;
- coridorul centru–Ștrand;
- traseul Deta–Opătița;
- extinderea pistelor;
- modernizarea parcurilor;
- plantări;
- suprafețe permeabile;
- umbrire;
- grădini de ploaie;
- spații de odihnă;
- activități sportive;
- trasee educative;
- puncte de apă;
- stații pentru biciclete;
- conectarea la traseele regionale.

Indicatori

- minimum 5 km de trasee până în 2030;
- minimum 10 km până în 2035;
- minimum trei parcuri sau spații publice integrate;
- minimum 500 de arbori plantați sau înlocuiți, în funcție de studiile tehnice;
- minimum trei puncte de servicii pentru biciclete.

Buget indicativ

15–40 milioane lei.

18.10. Programul anual de evenimente și dezvoltarea evenimentului-fanion

Cod propus

P13 – Deta, orașul evenimentelor multiculturale

Raportul local aferent anului 2024 documentează existența unor evenimente culturale și sportive, între care zile culturale, crosul orașului, tururi cu bicicleta, competiții gastronomice și manifestări multiculturale.

Structura programului anual

- Festivalul Multicultural Internațional;
- Zilele Orașului Deta;
- Banat Brunch;
- Festival Gastronomic Bănățean;
- Deta Bike & Green;
- Crosul Detei;
- Noaptea Muzeului;
- evenimente de patrimoniu;
- târg de Crăciun;
- programe pentru copii;
- evenimente în Opătița;
- schimburi cu parteneri din Serbia.

Cerințe de management

- calendar aprobat până la finalul anului anterior;
- buget;
- responsabil;
- plan de mobilitate;
- plan de securitate;
- managementul deșeurilor;
- accesibilitate;
- ticketing, unde este cazul;
- numărarea participanților;
- sondaj de satisfacție;
- raport de impact;
- promovare unitară.

Buget indicativ

800.000–2,5 milioane lei/an pentru întregul calendar, în funcție de amploare.

18.11. Produse turistice transfrontaliere Deta–Vršac–Banatul istoric

Cod propus

P14 – Banatul fără frontiere

Județul Timiș este inclus în aria Programului Interreg IPA România–Serbia, iar programul finanțează proiecte privind turismul și cultura, inclusiv patrimoniul, ecoturismul, turismul de sănătate, sportul și cicloturismul.

Produse propuse

1. Banatul multicultural fără frontiere;
2. Drumul gusturilor bănățene;
3. Circuit termal și wellness;
4. Ruta patrimoniului religios;
5. Banatul pe bicicletă;
6. Festivaluri în oglindă Deta–Vršac;
7. Circuit educațional al comunităților.

Activități

- acorduri de parteneriat;
- inventar comun;
- trasee;
- servicii;
- hărți bilingve;
- platformă;
- evenimente;
- schimburi;
- ghidaj;
- promovare;
- pachete rezervabile;
- analizarea condițiilor de trecere a frontierei.

Ținte

- minimum două produse până în 2030;
- minimum patru până în 2035;
- minimum un eveniment comun anual;
- minimum trei parteneri sârbi;

- creșterea ponderii vizitatorilor transfrontalieri.

Buget indicativ

2–8 milioane lei/proiect, în funcție de infrastructura inclusă.

18.12. Programul pentru calitatea serviciilor şi formarea operatorilor

Cod propus

P15 – Ospitalitate în Deta

Obiectiv

Creșterea calității serviciilor și consolidarea cooperării dintre operatori.

Activități

- cursuri de ospitalitate;
- limbi străine;
- marketing digital;
- relația cu vizitatorii;
- accesibilitate;
- turism sustenabil;
- siguranță alimentară;
- dezvoltarea pachetelor;
- managementul recenziilor;
- formarea ghizilor;
- prim ajutor;
- vizite de studiu;
- sistemul voluntar „Recomandat în Deta”.

Beneficiari

- structuri de cazare;
- restaurante;
- personalul Ștrandului;
- instituții culturale;
- organizatori;
- producători;
- tineri;
- voluntari;
- personal public.

Indicatori

- minimum două sesiuni pe an;
- minimum 20 de participanți anual;
- minimum zece operatori certificați voluntar până în 2030;
- minimum 20 până în 2035;
- îmbunătățirea evaluărilor și satisfacției.

Buget indicativ

600.000–1,8 milioane lei pentru perioada 2026–2035.

18.13. Programul de accesibilizare şi turism incluziv

Cod propus

P16 – Deta accesibilă pentru toți

Obiectiv

Adaptarea progresivă a infrastructurii, informației și serviciilor la nevoile persoanelor cu dizabilități, seniorilor, familiilor cu copii și persoanelor cu mobilitate temporar redusă.

Activităţi

- audit de accesibilitate;
- rampe;
- trasee fără bariere;
- borduri coborâte;
- toalete adaptate;
- locuri de parcare;
- suprafețe tactile;
- semnalizare vizuală;
- audioghid;
- subtitrări;
- pagini web accesibile;
- echipamente pentru Ștrand;
- instruirea personalului;
- informații exacte privind gradul de accesibilitate.

Etape

- audit: 2026–2028;
- intervenții urgente: 2027–2030;
- extindere: 2031–2035.

Indicatori

- 100% dintre obiectivele publice prioritare auditate;
- minimum 50% dintre problemele majore remediate până în 2030;
- minimum 80% până în 2035;
- toate proiectele noi conforme cu principiile proiectării universale.

Buget indicativ

3–10 milioane lei.

18.14. Sistemul de date şi Observatorul Local al Turismului

Cod propus

P17 – Observatorul Turistic Deta

Obiectiv

Crearea unui sistem permanent de colectare, analiză și raportare a datelor turistice.

Date monitorizate

- structuri de cazare;
- capacitate;
- sosiri;
- înnoptări;
- grad de ocupare;
- durata șederii;
- vizitatori la Ștrand;
- participanţi la evenimente;
- trafic digital;
- scanări QR;
- utilizarea traseelor;
- satisfacție;

- investiții;
- proiecte;
- locuri de muncă;
- impact economic;
- consumuri și deșeuri.

Componente

- bază de date;
- CRM de destinație;
- tablou de bord;
- formulare pentru operatori;
- integrare cu website-ul;
- chestionare;
- numărătoare digitală;
- rapoarte;
- versiune publică a indicatorilor;
- protecția datelor.

Rezultate

- raport anual;
- date trimestriale;
- valori de bază pentru strategie;
- avertizare privind neîndeplinirea țintelor;
- fundamentarea campaniilor și investițiilor;
- raportarea criteriilor stațiunii.

Buget indicativ

1–3 milioane lei, inclusiv dezvoltare, echipamente și mentenanță multianuală.

18.15. Fișa-standard a proiectului

Fiecare proiect din portofoliu va fi pregătit pe baza unei fișe unitare.

18.15.1. Justificare și obiective

Câmp	Conținut
Codul proiectului	identificator unic
Titlul	denumire clară
Problema identificată	situația care justifică intervenția
Corelarea strategică	axă, obiectiv și măsură
Contribuția la statut	criterii susținute
Obiectiv general	efectul principal
Obiective specifice	rezultate măsurabile
Caracterul intervenției	infrastructură, serviciu, program sau proiect mixt

18.15.2. Activități, rezultate și beneficiari

Câmp	Conținut
Activități	pregătire, lucrări, dotări și servicii
Rezultate fizice	infrastructuri, echipamente, materiale
Rezultate funcționale	servicii și capacități create
Beneficiari direcți	turiști, locuitori, operatori
Beneficiari indirecți	comunitatea și economia locală
Grupuri vulnerabile	persoane cu dizabilități, seniori, copii

Câmp	Conținut
Parteneri	instituții, operatori, ONG-uri și UAT-uri

18.15.3. Amplasament și regim juridic

Fișa va preciza:

- amplasamentul;
- numărul cadastral;
- suprafața;
- proprietarul;
- administratorul;
- sarcinile;
- regimul urbanistic;
- situația monumentului istoric;
- existența utilităților;
- necesitatea exproprierilor;
- acordurile proprietarilor;
- restricțiile de mediu;
- compatibilitatea cu PUG și RLU.

Niciun proiect de infrastructură nu va fi promovat pentru finanțare fără clarificarea regimului juridic.

18.15.4. Buget estimativ și surse

Câmp	Conținut
Valoare estimativă	total fără și cu TVA
Costuri eligibile	conform ghidului
Costuri neeligibile	suportate de beneficiar
Sursa principală	programul prioritar
Sursa alternativă	soluție de rezervă
Cofinanțare	locală, națională sau privată
Venituri	bilete, tarife, chirii și servicii
Ajutor de stat	analiză aplicabilă
Cost de operare	cheltuieli anuale
Rezerva de cost	pentru riscuri și actualizare

18.15.5. Calendar și responsabilități

Fișa va include:

- data începerii;
- pregătirea documentației;
- obținerea avizelor;
- depunerea;
- evaluarea;
- achiziția;
- execuția;
- recepția;
- operaționalizarea;
- responsabilul principal;
- echipa;
- partenerii;
- administratorul după finalizare.

18.15.6. Indicatori, riscuri şi sustenabilitate

Indicatori

- de realizare;
- de rezultat;
- de impact;
- valoare de bază;
- țintă;
- sursă de verificare;
- frecvență.

Riscuri

- regim juridic neclar;
- creșterea costurilor;
- lipsa cofinanțării;
- întârzieri;
- avize;
- proceduri contestate;
- lipsa personalului;
- venituri insuficiente;
- cerere sub așteptări;
- impact climatic;
- lipsa mentenanței;
- schimbări legislative.

Sustenabilitate

- administrator desemnat;
- buget de funcționare;
- plan de întreținere;
- surse de venit;
- personal;
- eficiență energetică;
- accesibilitate;
- monitorizarea rezultatelor;
- continuitatea serviciilor.

18.16. Prioritizarea proiectelor după impact, urgență, fezabilitate şi maturitate

18.16.1. Metodologia de evaluare

Fiecare proiect va primi un punctaj de la 1 la 5 pentru următoarele criterii:

Criteriu	Pondere
Impact turistic, economic și comunitar	30%
Urgență și contribuție la conformare	25%
Fezabilitate tehnică și administrativă	20%
Grad de maturitate	15%
Posibilitatea atragerii finanțării	10%

Interpretarea punctajului

- **P0 – critic:** măsură obligatorie sau necesară imediat;
- **P1 – prioritate foarte ridicată:** implementare până în 2030;
- **P2 – prioritate ridicată:** pregătire până în 2030 și implementare până în 2035;
- **P3 – proiect de extindere:** implementare în funcție de maturitate și finanțare.

18.16.2. Prioritatea P0 – conformare și continuitate

1. auditul anual al criteriilor;
2. registrul digital al conformării;
3. actualizarea documentelor;
4. finalizarea și corelarea PUG;
5. actualizarea studiilor resursei termale;
6. inventarul structurilor turistice;
7. programul de mentenanță;
8. sistemul de date;
9. clarificarea proiectelor contractate sau cu proceduri anulate;
10. desemnarea structurii de management.

18.16.3. Prioritatea P1 – proiecte cu implementare până în 2030

Cod	Proiect	Motivul priorității
P08	Modernizarea Ștrandului – etapa I	infrastructură turistică principală
P11	Sistemul de semnalizare	conformare și experiența vizitatorului
P17	Observatorul turistic	monitorizare și decizie
P01	Centrul Smart de Informare	informare și management
P10	Ruta Deta–Opătița	produs multicultural rapid realizabil
P03	Digitalizarea patrimoniului	valorificarea Muzeului reabilitat
P02	Festivalul Multicultural	eveniment-fanion
P16	Accesibilizarea	conformare și incluziune
P15	Ospitalitate în Deta	calitatea serviciilor
P05	Gustul Detei	sprijinirea economiei locale

18.16.4. Prioritatea P2 – proiecte structurale 2028–2035

- modernizarea completă a Ștrandului;
- reabilitarea patrimoniului construit;
- Parcul urban multifuncțional;
- Rețeaua Deta Verde;
- traseul cicloturistic Banatul de Sud;
- circuitul GAL;
- produsele Deta–Vršac;
- transportul electric;
- extinderea infrastructurii pentru extrasezon;
- regenerarea completă a zonei centrale.

18.16.5. Matricea preliminară de maturitate

Proiect	Impact	Urgență	Maturitate preliminară	Prioritate
Audit și registru de conformare	foarte ridicat	critică	ridicată	P0
Actualizarea PUG	foarte ridicat	critică	medie/ridicată	P0
Amenajarea centrului	foarte ridicat	ridicată	ridicată	P1
Centrul Cultural	ridicat	ridicată	ridicată	P1
Ștrandul Termal – etapa I	foarte ridicat	foarte ridicată	medie	P1
Sistemul de semnalizare	ridicat	foarte ridicată	medie	P1

Proiect	Impact	Urgență	Maturitate preliminară	Prioritate
Centrul Smart	ridicat	ridicată	medie	P1
Ruta multiculturală	ridicat	ridicată	medie/ridicată	P1
Digitalizarea patrimoniului	ridicat	medie	medie/ridicată	P1
Observatorul turistic	ridicat	foarte ridicată	ridicată	P1
Festivalul Multicultural	ridicat	medie	ridicată	P1
Programul de formare	mediu/ridicat	medie	ridicată	P1
Rețeaua Deta Verde	foarte ridicat	medie	medie	P2
Parcul multifuncțional	ridicat	medie	redusă/medie	P2
Traseul Banatul de Sud	foarte ridicat	medie	redusă/medie	P2
Patrimoniul construit	foarte ridicat	ridicată	variabilă	P1/P2
Produse Deta–Vršac	ridicat	medie	medie	P2

18.17. Portofoliul proiectelor pentru depunere pe programe europene și transfrontaliere

Programul Regional Vest susține domenii precum regenerarea urbană, infrastructura culturală, mobilitatea, digitalizarea și dezvoltarea orașelor, iar Programul Interreg IPA România–Serbia include turismul sustenabil, patrimoniul cultural, ecoturismul, turismul de sănătate și cicloturismul. Accesul efectiv depinde de calendarul apelurilor și de condițiile ghidurilor aplicabile.

18.17.1. Pachet pentru Programul Regional Vest

Proiecte recomandate

- Promenada culturală și amenajarea centrului;
- Rețeaua Deta Verde;
- sistemul de semnalizare;
- modernizarea Ștrandului, pentru componente eligibile;
- reabilitarea patrimoniului;
- Centrul Smart;
- digitalizare și management urban;
- accesibilizare;
- eficiență energetică;
- mobilitate ciclistică;
- reabilitarea clădirilor.

Documentații necesare

- SF/DALI;
- regim juridic;
- audit energetic;
- avize;
- proiect de semnalizare;
- strategie urbană;
- analiza accesibilității;
- indicatori;
- plan de mentenanță;
- analiza ajutorului de stat.

18.17.2. Pachet pentru Interreg IPA România–Serbia

Proiecte recomandate

- Banatul fără frontiere;
- circuitul Deta–Vršac;
- Festivalul Multicultural;
- digitalizarea patrimoniului comun;
- trasee cicloturistice;
- Drumul gusturilor bănățene;
- patrimoniu religios;
- schimburi culturale;
- programe de educație;
- infrastructură verde cu impact transfrontalier.

Condiții

- partener sârb;
- rezultate comune;
- buget distribuit;
- activități pe ambele părți;
- valoare adăugată transfrontalieră;
- sustenabilitate;
- indicatori privind vizitatorii;
- materiale bilingve.

18.17.3. Pachet pentru CNI şi programele naționale

- finalizarea Centrului Cultural;
- infrastructură sportivă;
- baze de agrement;
- clădiri culturale;
- infrastructură publică;
- modernizarea unor servicii comunitare;
- investiții de interes public care susțin funcția turistică.

18.17.4. Pachet cultural

Programe urmărite

- AFCN;
- Europa Creativă;
- CERV;
- Timbrul Monumentelor Istorice;
- bugetul Consiliului Județean Timiș;
- sponsorizări.

Proiecte

- Festivalul Multicultural;
- digitalizarea patrimoniului;
- arhiva memoriei;
- expoziții;
- tururi;
- patrimoniu imaterial;
- restaurare;
- proiecte ale comunităților;
- evenimente transfrontaliere.

18.17.5. Pachet verde, climatic şi energetic

Programe urmărite

- LIFE;
- AFM;
- Programul Regional Vest;
- programe de cooperare;
- instrumente BEI și InvestEU;
- contracte de performanță energetică.

Proiecte

- eficientizarea Ștrandului;
- infrastructura verde-albastră;
- sisteme geotermale;
- fotovoltaice;
- iluminat;
- mobilitate electrică;
- drenaj urban;
- spații umbrite;
- evenimente cu deșeuri reduse.

18.17.6. Pachet pentru competențe și antreprenoriat

Programe urmărite

- Programul Educație și Ocupare;
- Erasmus+;
- Programul Regional Vest pentru mediul privat;
- LEADER, în condițiile eligibilității;
- programe de economie socială;
- contribuții ale operatorilor.

Proiecte

- Ospitalitate în Deta;
- formarea ghizilor;
- competențe digitale;
- gastronomie;
- antreprenoriat pentru tineri;
- servicii pentru bicicliști;
- producători și artizani;
- accesibilitate și relația cu vizitatorii.

18.17.7. Pachet pentru investiții private și parteneriate public–private

Proiecte recomandate

- centru wellness;
- cazare;
- modernizarea unor componente ale Ștrandului;
- restaurante;
- spații pentru evenimente;
- închirierea bicicletelor;
- parcări;
- servicii energetice;
- produse turistice;
- activități pentru familii;
- infrastructură sportivă.

Condiţii preliminare

- studiu de piață;
- regim juridic clar;
- analiză de suportabilitate;
- estimarea veniturilor;
- distribuirea riscurilor;
- analiză juridică;
- procedură transparentă;
- protejarea interesului public;
- menținerea accesibilității tarifelor.

18.17.8. Lista proiectelor pregătite prioritar pentru finanțare

Ordine	Proiect	Documentație recomandată până la
1	Modernizarea Ștrandului Termal – etapa I	2027
2	Sistemul unitar de semnalizare	2027
3	Ruta multiculturală Deta–Opătița	2027
4	Centrul Smart de Informare	2027–2028
5	Digitalizarea patrimoniului	2027
6	Rețeaua Deta Verde	2028
7	Traseul Banatul de Sud	2028–2029
8	Patrimoniul construit – lotul I	2028
9	Parcul urban multifuncțional	2028–2029
10	Circuitul Deta–Vršac	în funcție de apel
11	Programul de accesibilizare	2027
12	Observatorul Turistic	2027

Concluziile capitolului

Portofoliul integrat de proiecte pentru perioada 2026–2035 este construit pe baza investițiilor deja realizate, a proiectelor în derulare și a necesităților reale de conformare și dezvoltare.

Prioritatea imediată nu este lansarea simultană a tuturor investiţiilor, ci:

- clarificarea statutului proiectelor existente;
- finalizarea investițiilor contractate;
- realizarea auditului de conformare;
- pregătirea documentațiilor mature;
- modernizarea etapizată a Ștrandului Termal;
- amenajarea centrului;
- dezvoltarea semnalizării;
- punerea în valoare a Muzeului și patrimoniului;
- crearea managementului destinației;
- colectarea datelor;
- dezvoltarea produselor turistice.

Portofoliul trebuie actualizat anual, iar fiecare proiect va fi menținut în banca de proiecte cu informații privind:

- stadiul;
- valoarea;
- sursa;
- documentațiile;
- responsabilul;

- indicatorii;
- riscurile;
- legătura cu statutul stațiunii.

Prin implementarea etapizată a proiectelor propuse, Deta poate trece de la o infrastructură turistică fragmentată la o destinație integrată, bazată pe resursa termală, patrimoniul multicultural, regenerarea urbană, turismul verde, gastronomie, digitalizare și cooperare transfrontalieră.

CAPITOLUL XIX – BUGETUL MULTIANUAL ȘI SURSELE DE FINANȚARE

Considerații introductive

Bugetul multianual constituie cadrul financiar orientativ pentru implementarea proiectelor, programelor și măsurilor prevăzute în Strategia de dezvoltare turistică a Stațiunii Turistice Deta pentru perioada 2026–2035.

Valorile prezentate în acest capitol:

- nu reprezintă angajamente bugetare deja aprobate;
- nu confirmă existența unor finanțări contractate;
- nu înlocuiesc devizele generale, studiile de fezabilitate, documentațiile de avizare a lucrărilor de intervenție sau proiectele tehnice;
- vor fi actualizate anual în funcție de maturitatea proiectelor, evoluția prețurilor, sursele de finanțare disponibile și capacitatea bugetară a Orașului Deta;
- includ atât investițiile directe în infrastructura turistică, cât și proiectele culturale, de mobilitate, mediu, digitalizare, accesibilitate, cooperare și management al destinației.

În cazul proiectelor derulate în parteneriat cu Consiliul Județean Timiș, alte unități administrativ-teritoriale, instituții culturale sau parteneri din Republica Serbia, bugetul consolidat include numai valoarea estimativă atribuibilă Orașului Deta, exceptând situațiile în care orașul va avea calitatea de lider și va gestiona întregul buget al parteneriatului.

19.1. Metodologia de estimare și anul de referință al costurilor

19.1.1. Anul de referință

Anul de referință al estimărilor este **2026**.

Toate valorile sunt exprimate în:

- milioane lei;
- prețuri constante ale anului 2026;
- valori estimative care includ, după caz, TVA nerecuperabilă;
- valori rotunjite pentru utilizarea strategică.

Pentru conversiile orientative s-a utilizat convențional raportul:

1 euro = 5,00 lei.

Acest raport este folosit exclusiv pentru compararea ordinelor de mărime și nu reprezintă o prognoză oficială a cursului de schimb.

19.1.2. Baza estimării

Estimările au fost fundamentate prin:

1. utilizarea intervalelor bugetare stabilite pentru proiectele din Capitolul XVIII;
2. analiza unor proiecte comparabile de regenerare urbană, agrement, patrimoniu, digitalizare și mobilitate;
3. luarea în calcul a dimensiunii Orașului Deta și a capacității administrative locale;

4. etapizarea investițiilor între 2026 și 2035;
5. separarea costurilor de investiție de cheltuielile de funcționare;
6. introducerea costurilor de mentenanță și înlocuire;
7. luarea în calcul a cheltuielilor neeligibile și a cofinanțării;
8. includerea unei rezerve strategice pentru creșterea prețurilor și modificarea soluțiilor tehnice.

Pentru proiectele publice locale, documentațiile financiare trebuie să includă valoarea totală, creditele de angajament, creditele bugetare, graficul de finanțare pe surse și ani, analiza cost–beneficiu și costurile de funcționare și întreținere după punerea în funcțiune. Aceste cerințe derivă din regimul finanțelor publice locale și trebuie aplicate la aprobarea fiecărei investiții.

19.1.3. Componentele incluse în costuri

În funcție de natura proiectului, estimările pot cuprinde:

- studii preliminare;
- expertize;
- studii istorice, hidrogeologice, geotehnice și de mediu;
- studii de fezabilitate și DALI;
- proiectare tehnică;
- verificarea proiectelor;
- asistență tehnică;
- lucrări de construcții;
- instalații;
- dotări și echipamente;
- amenajarea terenului;
- infrastructură digitală;
- software și licențe;
- informare și publicitate;
- management de proiect;
- audit;
- formare profesională;
- activități culturale și turistice;
- cheltuieli de operaționalizare;
- rezerve pentru cheltuieli neprevăzute;
- TVA nerecuperabilă, după caz.

19.1.4. Rezervele de cost

Se recomandă utilizarea următoarelor rezerve în etapa de pregătire:

Categoria proiectului	Rezervă strategică recomandată
Lucrări complexe la Ștrandul Termal	15–20%
Restaurarea patrimoniului	15–25%
Parcuri, piste și regenerare urbană	10–15%
Clădiri publice noi	10–15%
Dotări și echipamente	5–10%
Digitalizare și software	10–15%
Evenimente și programe anuale	5–10%
Proiecte transfrontaliere	10–15%

Rezervele nu vor fi introduse automat ca lucrări suplimentare, ci vor acoperi riscurile identificate și actualizările legale sau tehnice.

19.1.5. Actualizarea anuală

Bugetul va fi actualizat în fiecare an prin:

- indicele de cost în construcții;
- modificarea salariilor și tarifelor;
- actualizarea prețurilor energiei și materialelor;
- cursul de schimb aplicabil proiectelor europene;
- modificarea cotelor de TVA;
- actualizarea devizelor generale;
- rezultatele procedurilor de achiziție;
- modificarea cerințelor tehnice și de autorizare.

19.2. Bugetul consolidat al strategiei 2026–2035

Pentru implementarea strategiei sunt definite trei scenarii financiare:

Scenariu	Buget total, milioane lei	Echivalent orientativ, milioane euro	Caracteristică
Scenariul minimal	96,00	19,20	conformare, proiecte urgente și primele etape
Scenariul realist	**197,40**	**39,48**	implementarea echilibrată a portofoliului
Scenariul extins	310,00	62,00	realizarea integrală și extinderea regională

Scenariul realist este recomandat ca bază de planificare pentru perioada 2026–2035.

Structura bugetului realist

Categoria financiară	Valoare, milioane lei	Pondere
Investiții publice de capital	130,10	65,9%
Investiții private sau mixte	23,00	11,7%
Programe și cheltuieli operaționale	25,00	12,7%
Mentenanță multianuală	13,50	6,8%
Fond de înlocuire și modernizare	5,80	2,9%
Total	**197,40**	**100%**

Structura orientativă pe surse

Sursa financiară	Valoare estimată, milioane lei	Pondere
Fonduri europene regionale și programe cu gestiune partajată	87,00	44,1%
Interreg și alte programe europene directe	23,00	11,7%
Buget de stat și programe naționale	27,00	13,7%
Bugetul Consiliului Județean și parteneriate instituționale	8,00	4,1%
Bugetul local al Orașului Deta	24,00	12,2%
Investiții private, concesiuni, PPP și ESCO	23,00	11,7%
Sponsorizări, venituri proprii și alte surse	5,40	2,7%
Total	**197,40**	**100%**

Sumele reprezentând fonduri europene sau de stat sunt plafoane strategice urmărite, nu finanțări aprobate. Orice proiect va fi introdus în bugetul local numai după aprobarea sursei și asigurarea creditelor de angajament și a creditelor bugetare.

19.3. Bugetul pe axe strategice, proiecte și ani

19.3.1. Bugetul pe axe strategice

Axa strategică	Valoare, milioane lei	Pondere
Axa 1 – Infrastructură, accesibilitate și spațiu public	39,00	19,8%
Axa 2 – Patrimoniu multicultural, identitate și cultură	53,70	27,2%
Axa 3 – Agrement, wellness, turism verde și experiențe	63,00	31,9%
Axa 4 – Calitatea serviciilor și economie locală	4,70	2,4%
Axa 5 – Mediu, climă și destinație responsabilă	8,00	4,1%
Axa 6 – Brand, marketing și Smart Tourism	5,00	2,5%
Axa 7 – Cooperare transfrontalieră și regională	15,00	7,6%
Axa 8 – Guvernanță, conformare și capacitate administrativă	9,00	4,6%
Total	**197,40**	**100%**

Ponderea cea mai mare revine infrastructurii de agrement, patrimoniului și spațiului public. Această distribuție reflectă necesitatea consolidării simultane a Ștrandului Termal, a patrimoniului multicultural și a infrastructurii urbane.

19.3.2. Eşalonarea proiectelor pe perioade

Valorile sunt exprimate în milioane lei.

Cod	Proiect	2026–2027	2028–2030	2031–2035	Total
P01	Centrul Smart de Informare Turistică	0,70	2,10	0,20	3,00
P02	Festivalul Multicultural Internațional	0,40	2,40	5,20	8,00
P03	Digitalizarea patrimoniului	0,50	1,40	0,30	2,20
P04	Traseul cicloturistic Banatul de Sud	0,30	5,70	4,00	10,00
P05	Gustul Detei și gastronomia locală	0,20	1,05	2,25	3,50
P06	Parcul urban multifuncțional	0,40	10,50	7,10	18,00
P07	Circuitul GAL Timiș–Torontal–Bârzava	0,10	1,00	0,40	1,50
P08	Modernizarea Ștrandului Termal	2,00	23,00	20,00	45,00
P09	Reabilitarea patrimoniului construit	1,10	9,00	17,90	28,00
P10	Ruta multiculturală Deta–Opătița	0,50	2,10	0,90	3,50
P11	Sistemul de semnalizare și mobilier turistic	1,00	2,60	0,40	4,00
P12	Rețeaua Deta Verde	0,70	9,00	15,30	25,00
P13	Programul anual de evenimente	0,90	3,50	7,60	12,00
P14	Banatul fără frontiere	0,20	1,40	1,90	3,50
P15	Ospitalitate în Deta	0,15	0,38	0,67	1,20
P16	Deta accesibilă pentru toți	0,70	3,00	2,30	6,00
P17	Observatorul Turistic Deta	0,70	0,70	0,60	2,00
P18	Conformare, documentații și guvernanță	1,00	0,90	1,10	3,00
P19	Cofinanțarea și integrarea proiectelor în curs	4,00	4,50	1,50	10,00
P20	Infrastructură verde-albastră și reziliență climatică	0,35	3,50	4,15	8,00
Total		**15,90**	**83,73**	**97,77**	**197,40**

19.3.3. Bugetul anual consolidat

An	Buget estimat, milioane lei
2026	4,50
2027	11,40
2028	22,97

An	Buget estimat, milioane lei
2029	30,48
2030	34,28
2031	29,17
2032	23,87
2033	16,39
2034	13,28
2035	11,06
Total	**197,40**

Perioada cu cea mai mare intensitate investițională este 2028–2032. În acești ani sunt prevăzute modernizarea principalelor componente ale Ștrandului Termal, dezvoltarea parcului multifuncțional, regenerarea spațiilor publice, intervențiile asupra patrimoniului și extinderea infrastructurii verzi.

19.3.4. Matricea anuală pe axe

Valori în milioane lei.

Axa	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Total
Axa 1	1,90	3,80	5,50	5,30	5,30	4,58	4,48	3,38	2,78	1,98	39,00
Axa 2	0,80	2,60	5,20	6,30	6,90	6,80	6,70	6,75	5,85	5,80	53,70
Axa 3	0,50	1,90	6,50	12,00	15,00	12,00	8,00	3,50	2,30	1,30	63,00
Axa 4	0,05	0,30	0,42	0,48	0,53	0,58	0,58	0,58	0,59	0,59	4,70
Axa 5	0,05	0,30	0,80	1,20	1,50	1,30	1,10	0,80	0,60	0,35	8,00
Axa 6	0,50	0,90	1,35	1,00	0,45	0,16	0,16	0,16	0,16	0,16	5,00
Axa 7	0,00	0,60	1,90	2,90	3,30	2,70	2,00	0,62	0,50	0,48	15,00
Axa 8	0,70	1,00	1,30	1,30	1,30	1,05	0,85	0,60	0,50	0,40	9,00
Total	**4,50**	**11,40**	**22,97**	**30,48**	**34,28**	**29,17**	**23,87**	**16,39**	**13,28**	**11,06**	**197,40**

19.4. Investiții publice și cheltuieli operaționale

19.4.1. Investiții publice

Investițiile publice vor include în principal:

- infrastructura de acces;
- spațiile publice;
- promenadele;
- pistele pentru biciclete;
- parcurile;
- semnalizarea;
- patrimoniul public;
- infrastructura culturală;
- facilitățile publice ale Ștrandului Termal;
- Centrul Smart de Informare;
- infrastructura digitală;
- accesibilizarea;
- infrastructura verde-albastră.

Bugetul estimativ pentru investițiile publice de capital este de:

130,10 milioane lei.

19.4.2. Investiții private și mixte

Valoarea orientativă de 23 milioane lei va putea fi atrasă pentru:

- spații de cazare;
- alimentație publică;
- servicii wellness;
- componente generatoare de venit ale Ștrandului;
- servicii pentru bicicliști;
- închiriere de echipamente;
- spații comerciale;
- parcări exploatate economic;
- servicii energetice;
- activități pentru familii;
- produse turistice și digitale.

19.4.3. Cheltuieli operaționale

Cheltuielile operaționale, estimate la 25 milioane lei, includ:

- evenimente;
- promovare;
- administrarea Centrului Smart;
- formare;
- actualizarea website-ului;
- cercetare și colectarea datelor;
- funcționarea Observatorului Turistic;
- traduceri;
- licențe;
- activități educaționale;
- tururi ghidate;
- cooperare transfrontalieră;
- dezvoltarea produselor gastronomice;
- relații publice.

Aceste cheltuieli trebuie prevăzute în bugetele anuale și nu pot fi considerate automat eligibile în cadrul proiectelor de infrastructură.

19.5. Costuri de funcționare, mentenanță și înlocuire

Construirea infrastructurii fără asigurarea fondurilor pentru funcționare ar conduce la degradarea investițiilor și la reducerea calității serviciilor.

19.5.1. Costurile anuale orientative după operaționalizare

Obiectiv sau sistem	Cost anual brut estimat
Ștrand Termal modernizat	1,80–3,00 milioane lei
Centrul Smart de Informare	0,25–0,40 milioane lei
Portal, CRM și Observator Turistic	0,20–0,35 milioane lei
Sistem de semnalizare și hărți	0,10–0,20 milioane lei
Rețeaua verde, promenade și piste	0,60–1,00 milioane lei
Patrimoniu restaurat	0,30–0,60 milioane lei
Parcul multifuncțional	0,35–0,60 milioane lei
Calendarul principal de evenimente	0,80–1,50 milioane lei
Ruta multiculturală și audioghiduri	0,10–0,20 milioane lei

Costurile sunt brute. O parte poate fi acoperită din bilete, tarife, chirii, sponsorizări, vânzări, concesiuni și contribuțiile operatorilor.

19.5.2. Mentenanța preventivă

Se recomandă alocarea anuală a:

- 1,5–2,5% din valoarea infrastructurii obișnuite;
- 2,5–4% pentru echipamentele Ștrandului Termal;
- 3–5% pentru echipamente digitale și multimedia;
- 1–2% pentru patrimoniul restaurat, fără a include intervențiile majore;
- minimum 5% din bugetul anual al evenimentelor pentru logistică reutilizabilă și înlocuire.

19.5.3. Fondul de înlocuire

Fondul estimat la 5,80 milioane lei va fi utilizat pentru:

- înlocuirea echipamentelor informatice;
- reînnoirea licențelor;
- înlocuirea mobilierului degradat;
- actualizarea semnalizării;
- refacerea marcajelor;
- înlocuirea echipamentelor de ticketing;
- intervenții asupra locurilor de joacă;
- înlocuirea sistemelor de iluminat;
- actualizarea echipamentelor de siguranță;
- reparații majore programate.

19.6. Contribuția bugetului local și cofinanțarea

Contribuția totală estimată a bugetului local în scenariul realist este de:

24 milioane lei în perioada 2026–2035.

Aceasta nu reprezintă exclusiv cofinanțarea procentuală a proiectelor, ci include:

Categoria contribuției locale	Valoare, milioane lei
Cofinanțarea proiectelor externe	11,50
Documentații, avize și cheltuieli neeligibile	4,50
Funcționare și mentenanță	6,00
Rezerve și intervenții urgente	2,00
Total	**24,00**

Eșalonarea orientativă a contribuției locale

An	Contribuție locală estimată, milioane lei
2026	2,00
2027	2,40
2028	2,80
2029	3,00
2030	3,20
2031	2,70
2032	2,40
2033	2,00
2034	1,80
2035	1,70
Total	**24,00**

Principii privind cofinanțarea

1. Nu va fi contractat un proiect fără identificarea sursei de cofinanțare.
2. Documentațiile tehnice vor fi pregătite înaintea apelurilor, pe cât posibil.
3. Vor fi rezervate sume pentru cheltuielile neeligibile.

4. Vor fi utilizate credite de angajament pentru proiectele multianuale.
5. Se va evita concentrarea excesivă a contribuției locale într-un singur an.
6. Proiectele generatoare de venit vor avea planuri financiare proprii.
7. Fluxul de rambursare va fi corelat cu disponibilitățile de trezorerie.

19.7. Scenariul financiar minimal

Valoare

96 milioane lei.

Obiectiv

Menținerea statutului de stațiune turistică și realizarea intervențiilor indispensabile.

Proiecte incluse prioritar

- auditul criteriilor;
- Registrul digital de conformare;
- actualizarea studiilor privind resursa termală;
- documentațiile Ștrandului;
- prima etapă de modernizare a Ștrandului;
- sistemul principal de semnalizare;
- Ruta multiculturală;
- digitalizarea de bază a patrimoniului;
- Observatorul Turistic;
- auditul și primele măsuri de accesibilizare;
- Centrul Smart într-o variantă redusă;
- evenimentele multiculturale;
- formarea operatorilor;
- cofinanțarea proiectelor aflate în implementare.

Structură

Componentă	Valoare, milioane lei
Investiții de capital	70,00
Programe operaționale	15,00
Mentenanță și înlocuire	11,00
Total	**96,00**

Limitări

Scenariul minimal nu permite:

- modernizarea completă a Ștrandului;
- restaurarea unui portofoliu extins de patrimoniu;
- realizarea integrală a rețelei cicloturistice;
- realizarea unui parc multifuncțional de amploare;
- dezvoltarea completă a produselor transfrontaliere;
- funcționarea complexă a sistemelor Smart Tourism.

19.8. Scenariul financiar realist

Valoare

197,40 milioane lei.

Acesta este scenariul recomandat.

Rezultate urmărite

- modernizarea etapizată a Ștrandului Termal;
- regenerarea spațiilor publice;

- reabilitarea patrimoniului prioritar;
- realizarea Centrului Smart;
- amenajarea parcului multifuncțional;
- dezvoltarea Rutei Deta–Opătița;
- realizarea sistemului unitar de semnalizare;
- extinderea rețelei verzi și ciclistice;
- consolidarea evenimentului-fanion;
- crearea produselor Deta–Vršac;
- implementarea sistemului de date;
- accesibilizarea obiectivelor publice;
- funcționarea programelor de formare și marketing.

Condiții

- atragerea a minimum 55% din buget din surse europene;
- menținerea contribuției locale la un nivel suportabil;
- atragerea investițiilor private;
- etapizarea Ștrandului Termal;
- parteneriate cu Consiliul Județean și UAT-urile din zonă;
- integrarea proiectelor într-o bancă de proiecte matură.

19.9. Scenariul financiar extins

Valoare

310 milioane lei.

Intervenții suplimentare

- transformarea extinsă a Ștrandului într-un complex pentru toate anotimpurile;
- dezvoltarea unei componente wellness complexe;
- restaurarea unui număr mai mare de clădiri;
- extinderea traseului cicloturistic regional;
- realizarea integrală a infrastructurii verde-albastre;
- parc multifuncțional de capacitate regională;
- sisteme avansate de realitate augmentată;
- transport electric pentru legătura centru–Ștrand–Opătița;
- extinderea infrastructurii de cazare prin investiții private;
- dezvoltarea circuitelor Banatului istoric;
- internaționalizarea Festivalului Multicultural.

Structura surselor în scenariul extins

Sursa	Valoare, milioane lei
Fonduri europene regionale	132,00
Programe europene directe și Interreg	35,00
Buget de stat	42,00
Buget județean	12,00
Buget local	36,00
Privat, PPP și concesiuni	45,00
Sponsorizări și venituri	8,00
Total	**310,00**

Scenariul extins poate fi activat numai dacă proiectele majore demonstrează cerere, sustenabilitate și capacitate de funcționare după finalizare.

19.10. Fonduri europene și programe regionale

19.10.1. Programul Regional Vest 2021–2027

Programul Regional Vest reprezintă principalul instrument regional de finanțare pentru dezvoltare urbană, regenerare, eficiență energetică, digitalizare, mobilitate, infrastructură culturală și sprijinirea mediului privat. ADR Vest publică documentele programului, apelurile lansate și calendarul orientativ, care trebuie verificate permanent deoarece termenele și alocările pot fi modificate.

Proiecte potențial corelabile:

- promenada și centrul urban;
- Rețeaua Deta Verde;
- parcul multifuncțional;
- pistele pentru biciclete;
- eficiența energetică;
- infrastructura culturală;
- digitalizarea;
- accesibilizarea;
- infrastructura pentru IMM-uri și servicii turistice.

Eligibilitatea exactă, procentul de cofinanțare și cheltuielile admise vor fi stabilite numai prin ghidul apelului aplicabil.

19.10.2. Programele de mediu și dezvoltare durabilă

Pot fi urmărite pentru:

- infrastructură verde-albastră;
- gestionarea apelor pluviale;
- biodiversitate;
- eficiență energetică;
- deșeuri;
- mobilitate nepoluantă;
- adaptare climatică.

Administrația Fondului pentru Mediu gestionează programe în domenii precum eficiența energetică a clădirilor publice, iluminat, infrastructură de încărcare și alte investiții de protecția mediului, însă existența unei categorii de program nu garantează lansarea anuală a unei sesiuni pentru toate tipurile de beneficiari.

19.10.3. Programele pentru educație, ocupare și incluziune

Acestea pot susține:

- Programul „Ospitalitate în Deta”;
- formarea profesională;
- competențele digitale;
- economia socială;
- calificarea tinerilor;
- integrarea persoanelor vulnerabile;
- activități educaționale privind patrimoniul.

19.10.4. AFIR și LEADER

AFIR și strategiile de dezvoltare locală pot fi analizate pentru producători, activități neagricole, procesare, lanțuri scurte și proiecte ale satului Opătița, în limitele eligibilității stabilite pentru fiecare intervenție. Statutul de oraș al Detei poate limita accesul la unele măsuri destinate exclusiv mediului rural.

19.10.5. LIFE

LIFE poate fi utilizat pentru proiecte demonstrative privind:

- schimbările climatice;
- biodiversitatea;
- economia circulară;
- eficiența energetică;
- calitatea vieții;
- tranziția energetică.

Apelurile LIFE 2026 sunt structurate în jurul naturii și biodiversității, economiei circulare și calității vieții, atenuării și adaptării climatice și tranziției către energie curată. Proiectele trebuie să demonstreze caracter inovator, transferabil sau demonstrativ, nu doar realizarea unei investiții locale obișnuite.

19.10.6. Europa Creativă, CERV și Erasmus+

Europa Creativă poate susține cooperarea culturală, patrimoniul și producția artistică; CERV este relevant pentru memorie, cetățenie, înfrățiri și multiculturalitate; Erasmus+ poate susține schimburile, educația, tineretul, sportul și formarea profesională. Apelurile sunt competitive și necesită de regulă parteneriate și activități cu dimensiune europeană.

19.10.7. Granturile SEE și Norvegiene

Noile memorandumuri pentru Granturile SEE și Norvegiene 2021–2028 au fost semnate cu România, fiind urmărite domenii precum tranziția energetică, cercetarea, inovarea și dezvoltarea locală. Pentru Deta, aceste surse trebuie menținute în categoria oportunităților potențiale până la publicarea programelor și apelurilor naționale relevante.

19.11. Programul Interreg VI-A România–Serbia și alte instrumente de cooperare

Județul Timiș face parte din aria eligibilă a Programului Interreg IPA România–Serbia. În actuala perioadă, programul finanțează, între altele, turismul, cultura, mediul, educația și cooperarea transfrontalieră. Structura de finanțare pentru beneficiarii români este de maximum 85% contribuție IPA, maximum 13% cofinanțare de la bugetul de stat și minimum 2% contribuție proprie.

La nivelul programului 2021–2027, bugetul total este de aproximativ 87,73 milioane euro. Informațiile oficiale publicate în 2026 indică alocarea integrală a fondurilor disponibile către proiecte, ceea ce înseamnă că Deta nu trebuie să trateze actualul program ca pe o finanțare imediat disponibilă pentru proiecte noi.

În consecință, strategia financiară va urmări:

- eventualele economii și realocări;
- participarea ca partener la proiecte deja pregătite;
- apelurile suplimentare, dacă vor exista;
- dezvoltarea parteneriatelor înainte de lansarea viitorului program;
- pregătirea portofoliului post-2027.

Proiecte propuse

- circuitul Deta–Vršac;
- Banatul fără frontiere;
- trasee cicloturistice;
- patrimoniu multicultural;
- festivaluri comune;
- gastronomie;
- digitalizarea patrimoniului;
- adaptare climatică;
- managementul destinațiilor mici de frontieră;
- schimburi pentru tineri și profesioniști.

Alte instrumente de cooperare

- Interreg Danube;
- Interreg Europe;
- URBACT;
- Inițiativa Urbană Europeană;
- Europa Creativă;
- CERV;
- Erasmus+;
- rețele de orașe și înfrățiri.

Pentru perioada ulterioară anului 2027, bugetele din strategie reprezintă o rezervă de proiecte, deoarece arhitectura, ratele de cofinanțare și regulile viitoarelor programe nu sunt încă definitive.

19.12. Programe naționale și bugetul de stat

19.12.1. Compania Națională de Investiții

Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social, derulat prin CNI, poate finanța obiective publice prin subprogramele aprobate și în limita alocațiilor bugetare disponibile.

Pentru Deta pot fi urmărite:

- Centrul Cultural;
- infrastructură sportivă;
- baze de agrement;
- clădiri publice;
- obiective sociale sau culturale;
- alte investiții eligibile de interes public.

UAT trebuie să asigure, după caz:

- terenul;
- utilitățile;
- regimul juridic;
- documentațiile solicitate;
- cheltuielile care nu intră în responsabilitatea CNI;
- preluarea și funcționarea obiectivului după recepție.

19.12.2. Administrația Fondului Cultural Național

AFCN acordă finanțări competitive pentru proiecte culturale, iar sesiunile de proiecte sunt lansate periodic, în mod obișnuit de două ori pe an, datele putând varia.

Proiecte posibile:

- Festivalul Multicultural;
- arhiva memoriei;
- expoziții;
- tururi culturale;
- patrimoniu imaterial;
- educație culturală;
- publicații;
- proiecte comunitare.

19.12.3. Timbrul Monumentelor Istorice

Timbrul Monumentelor Istorice poate susține proiectarea, punerea în valoare, protejarea și restaurarea monumentelor istorice. În anul 2026 a fost lansată o sesiune cu un buget total de

6,5 milioane lei, confirmând continuitatea instrumentului, însă condițiile, subprogramele și termenele diferă de la o sesiune la alta.

Pentru utilizarea acestei surse este necesară:

- existența statutului de monument;
- clarificarea dreptului asupra imobilului;
- avizarea documentației;
- respectarea perioadei de implementare;
- asigurarea contribuției proprii, dacă este solicitată.

19.12.4. Bugetul central pentru turism

Finanțarea prin bugetul autorității publice centrale responsabile în domeniul turismului depinde de:

- cadrul normativ aplicabil;
- lista proiectelor aprobate;
- alocările bugetare anuale;
- contractele de finanțare;
- existența surselor proprii ale UAT.

Această sursă nu va fi înscrisă ca venit cert până la includerea proiectului într-un act sau program de finanțare și semnarea contractului.

19.13. Bugetul județean și parteneriate interinstituționale

Consiliul Județean Timiș poate participa prin:

- cofinanțarea proiectelor;
- infrastructură de interes județean;
- modernizarea accesului;
- patrimoniu;
- evenimente;
- promovare;
- proiecte culturale;
- piste pentru biciclete;
- circuite turistice;
- parteneriate cu alte UAT-uri;
- pregătirea proiectelor regionale.

Proiecte recomandate pentru parteneriat

- amenajarea centrului Deta;
- traseul cicloturistic Banatul de Sud;
- Festivalul Multicultural;
- circuitul patrimoniului din sudul județului;
- promovarea gastronomiei;
- sistemul județean de semnalizare;
- ruta Deta–Opătița–Banloc–Partoș;
- programe de mobilitate și transport;
- proiecte România–Serbia.

Forme de contribuție

- finanțare directă;
- cofinanțare;
- aport în natură;
- documentații;
- personal;

- promovare;
- punerea la dispoziție a infrastructurii;
- participarea în parteneriate europene.

19.14. Masterplanul investițiilor în turism – HG nr. 558/2017, cu modificările ulterioare

Hotărârea Guvernului nr. 558/2017 a aprobat Programul pentru dezvoltarea investițiilor în turism și criteriile de eligibilitate. Forma consolidată după modificările din 2022 stabilește ca activități majore dezvoltarea turismului balnear și balneoclimatic și dezvoltarea domeniului schiabil. Programul permite transferuri parțiale de la bugetul de stat către bugetele locale, în limita fondurilor aprobate anual și în baza proiectelor și contractelor eligibile.

Precizare esențială pentru Deta

Statutul de stațiune turistică de interes local nu produce automat eligibilitatea pentru finanțare prin HG nr. 558/2017.

Pentru componentele termale ale Detei trebuie verificate distinct:

- existența și certificarea factorilor naturali terapeutici;
- includerea în categoriile și listele prevăzute de actul normativ;
- documentele privind apa și regimul de exploatare;
- natura investiției propuse;
- includerea proiectului în anexele sau actualizările programului;
- disponibilitatea alocărilor de la bugetul de stat.

În forma actuală, Masterplanul nu trebuie prezentat drept sursă generală sigură pentru orice investiție turistică a Detei. El constituie o sursă **condiționată**, relevantă în special pentru proiectele care pot demonstra componenta balneară, balneoclimatică sau existența unor factori terapeutici în condițiile legii.

Dacă analizele și certificările nu permit această încadrare, modernizarea Ștrandului Termal va fi finanțată prin programe regionale, de mediu, energie, cooperare, buget local, concesiune sau investiții private.

19.15. Investiții private, parteneriate public–private, sponsorizări și ajutor de stat

19.15.1. Investiții private

Sunt recomandate investiții private în:

- cazare;
- gastronomie;
- wellness;
- agrement;
- servicii pentru familii;
- închiriere de biciclete;
- transport turistic;
- comerț cu produse locale;
- organizarea de evenimente;
- servicii digitale;
- spații comerciale în zona Ștrandului.

19.15.2. Parteneriatul public–privat

OUG nr. 39/2018 reglementează realizarea, reabilitarea sau extinderea unor bunuri publice și operarea serviciilor publice prin parteneriate public–private. Aplicarea necesită fundamentare, analiză financiară, distribuirea riscurilor, procedură de selecție și demonstrarea avantajului față de finanțarea publică tradițională.

Proiecte analizabile:

- Ștrandul Termal;
- centru wellness;
- unități de cazare;
- alimentație publică;
- parcări;
- servicii energetice;
- spații pentru evenimente;
- infrastructură de agrement.

19.15.3. Concesiuni

Concesiunile de lucrări sau servicii pot fi utilizate atunci când operatorul privat preia riscul de exploatare și își recuperează investiția prin dreptul de a opera infrastructura sau serviciul. Regimul juridic este stabilit de Legea nr. 100/2016 și normele sale de aplicare.

19.15.4. Contracte ESCO

Contractele de performanță energetică pot fi analizate pentru:

- Ștrand;
- Centrul Cultural;
- iluminat;
- clădiri publice;
- instalații geotermale;
- panouri fotovoltaice;
- sisteme de pompare.

Plata va fi corelată cu economiile energetice măsurate și verificate.

19.15.5. Sponsorizări

Pot susține:

- festivaluri;
- competiții sportive;
- activități pentru copii;
- expoziții;
- producția foto-video;
- mobilier;
- plantări;
- digitalizarea patrimoniului;
- premii;
- materiale de promovare.

Sponsorizările nu vor înlocui finanțarea obligatorie a funcțiilor publice.

19.15.6. Ajutor de stat

Pentru fiecare proiect care implică activități economice se va realiza o analiză privind:

- existența avantajului economic;
- selectivitatea;
- efectul asupra concurenței;
- schema de ajutor aplicabilă;
- regulile de minimis;
- infrastructura locală sau cu utilizare economică;
- tarifele practicate;
- selecția transparentă a operatorului;
- separarea activităților economice de cele neeconomice;
- evidența separată a veniturilor și cheltuielilor.

Analiza va fi realizată înaintea aprobării formei finale a cererii de finanțare, nu după semnarea contractului.

19.16. Calendarul orientativ al apelurilor și pregătirea proiectelor

Calendarul apelurilor este dinamic. ADR Vest publică un calendar orientativ, iar apelurile programelor naționale și europene sunt actualizate de autoritățile competente. Prin urmare, strategia stabilește un calendar de pregătire, nu date fixe de depunere.

Calendar orientativ

Perioadă	Acțiuni prioritare
Semestrul II 2026	audit de conformare, verificarea proprietății, fișe de proiect, studii preliminare
2027	SF/DALI pentru Ștrand, semnalizare, accesibilizare, Centru Smart și Ruta multiculturală
2027–2028	depuneri pe apeluri regionale, culturale, AFM și programe directe
2028–2030	contractarea și execuția primului val de investiții
2028–2029	pregătirea proiectelor pentru viitoarea perioadă europeană
2030	evaluare intermediară și actualizarea bugetului
2031–2033	implementarea proiectelor structurale și transfrontaliere
2034–2035	finalizare, evaluare, mentenanță și pregătirea strategiei post-2035

Termene recomandate pentru documentații

Proiect	Documentație completă recomandată
Ștrandul Termal – etapa I	2027
Semnalizarea turistică	2027
Ruta multiculturală	2027
Centrul Smart	2027–2028
Digitalizarea patrimoniului	2027
Accesibilizarea	2027
Rețeaua Deta Verde	2028
Patrimoniul construit – lotul I	2028
Parcul multifuncțional	2028–2029
Traseul Banatul de Sud	2028–2029
Produsele Deta–Vršac	pregătire permanentă
Ștrandul – etapa extinsă	2029–2030

Sistem de alertă pentru finanțări

Se recomandă:

- desemnarea unui responsabil;
- verificarea săptămânală a platformelor;
- abonarea la informările ADR Vest;
- monitorizarea Funding & Tenders;
- monitorizarea Interreg;
- urmărirea AFCN, INP, AFM, CNI și AFIR;
- menținerea unui calendar intern;
- actualizarea trimestrială a băncii de proiecte;
- pregătirea anticipată a acordurilor de parteneriat.

19.17. Sustenabilitatea financiară și fluxul de numerar

19.17.1. Principiul sustenabilității

Niciun proiect nu va fi aprobat exclusiv pentru că există o sursă nerambursabilă. Trebuie demonstrat că Orașul Deta sau operatorul desemnat poate asigura:

- funcționarea;
- personalul;
- energia;
- curățenia;
- securitatea;
- mentenanța;
- actualizarea digitală;
- reparațiile;
- promovarea;
- înlocuirea echipamentelor.

19.17.2. Surse de venit

Veniturile proprii pot proveni din:

- bilete la Ștrand;
- bilete la evenimente;
- tururi ghidate;
- servicii de informare;
- vânzarea produselor locale;
- produse promoționale;
- închirierea bicicletelor;
- chirii;
- concesiuni;
- parcări;
- ateliere;
- sponsorizări;
- publicitate;
- comisioane permise de lege;
- contribuțiile operatorilor;
- proiecte culturale.

19.17.3. Fondul anual pentru turism

Se recomandă constituirea în bugetul local a unei poziții distincte:

„Programul multianual de dezvoltare turistică a Stațiunii Deta”.

Acesta va include:

- cofinanțarea;
- studii;
- cheltuieli neeligibile;
- mentenanță;
- promovare;
- evenimente;
- colectarea datelor;
- intervenții urgente;
- fondul de înlocuire.

19.17.4. Fluxul de numerar

Pentru proiectele cu rambursare se vor analiza:

- avansurile disponibile;

- intervalul dintre plată și rambursare;
- valoarea facturilor;
- necesarul temporar de lichiditate;
- liniile de trezorerie;
- împrumuturile temporare;
- eșalonarea contractelor;
- riscul întârzierii rambursărilor;
- impactul asupra serviciilor publice curente.

19.17.5. Testarea suportabilității

Înaintea contractării proiectelor majore, vor fi calculați:

- gradul de acoperire a costurilor;
- venitul anual estimat;
- costul net suportat de buget;
- perioada de recuperare;
- tariful suportabil;
- gradul minim de utilizare;
- scenariul pesimist;
- impactul asupra datoriei publice locale;
- necesarul de subvenționare.

Pentru Ștrandul Termal vor fi elaborate separat:

1. scenariul administrării publice;
2. scenariul gestiunii delegate;
3. scenariul concesiunii;
4. scenariul PPP;
5. scenariul mixt public–privat.

19.18. Matricea proiect–sursă–cofinanțare–termen

Proiect	Sursa principală urmărită	Surse alternative	Cofinanțare orientativă	Termen
P01 Centrul Smart	PR Vest	Interreg, buget local, CJ Timiș	conform ghidului; rezervă locală 5–15%	2028–2030
P02 Festival multicultural	AFCN, Interreg	Europa Creativă, CERV, sponsori	10–30% sau conform apelului	anual din 2028
P03 Digitalizarea patrimoniului	PR Vest, Europa Creativă	AFCN, Interreg, CERV	5–20%	2027–2031
P04 Traseul Banatul de Sud	PR Vest, Interreg	CJ Timiș, AFM, bugete UAT	2–15%, după program	2028–2033
P05 Gustul Detei	LEADER/AFIR, Interreg	AFCN, privat, sponsori	10–30%	anual
P06 Parcul multifuncțional	PR Vest	CNI, CJ Timiș, buget local	5–15% plus neeligibile	2028–2033
P07 Circuitul GAL	LEADER, Interreg	AFCN, bugete partenere	partajată între parteneri	2028–2031
P08 Ștrandul Termal	PR Vest, instrumente energetice	buget de stat condiționat, PPP, concesiune, InvestEU	10–30% sau aport privat	2027–2035
P09 Patrimoniul	PR Vest, TMI	CNI, AFCN, culte,	conform apelului și	2027–2035

Proiect	Sursa principală urmărită	Surse alternative	Cofinanțare orientativă	Termen
Detei		sponsori	proprietății	
P10 Ruta multiculturală	Interreg, PR Vest	AFCN, CERV, buget local	2–15%	2027–2031
P11 Sistemul de semnalizare	PR Vest	Interreg, buget local, sponsori	5–15%	2027–2030
P12 Rețeaua Deta Verde	PR Vest	LIFE, AFM, CJ Timiș	5–20%	2028–2035
P13 Programul de evenimente	buget local, AFCN	sponsori, venituri, CJ Timiș	minimum 20% surse locale/private	anual
P14 Banatul fără frontiere	Interreg post-2027	CERV, Erasmus+, Europa Creativă	în actualul program: minimum 2% pentru partenerul român	2028–2035
P15 Ospitalitate în Deta	programe de ocupare, Erasmus+	operatori, buget local	5–20%	anual
P16 Deta accesibilă	PR Vest	programe sociale, buget local, sponsori	5–15%	2027–2035
P17 Observatorul Turistic	PR Vest	URBACT, Interreg, buget local	5–15%	din 2027
P18 Conformare și guvernanță	buget local	asistență tehnică, programe instituționale	predominant locală	permanent
P19 Integrarea proiectelor în curs	sursa fiecărui contract	buget local, CJ Timiș	conform contractelor	2026–2032
P20 Deta verde-albastră	PR Vest, LIFE	AFM, Interreg, buget local	5–20%	2027–2035

Regula aplicabilă matricei

Pentru fiecare proiect vor fi definite:

- o sursă principală;
- minimum o sursă alternativă;
- contribuția locală maximă suportabilă;
- cheltuielile neeligibile;
- necesarul de numerar;
- sursa costurilor de funcționare;
- responsabilul financiar;
- termenul de maturizare;
- decizia de continuare sau suspendare.

Concluziile capitolului

Bugetul recomandat pentru implementarea Strategiei de dezvoltare turistică a Stațiunii Turistice Deta în perioada 2026–2035 este de **197,40 milioane lei**, în scenariul realist.

Realizarea acestui buget presupune:

- etapizarea investițiilor;
- atragerea fondurilor europene;
- utilizarea programelor naționale;
- contribuția Consiliului Județean Timiș;

- menținerea unei contribuții locale suportabile;
- dezvoltarea cooperării cu Republica Serbia;
- atragerea capitalului privat;
- generarea veniturilor proprii;
- asigurarea fondurilor pentru funcționare și mentenanță.

Masterplanul investițiilor în turism reglementat prin HG nr. 558/2017 va fi tratat ca sursă condiționată și nu ca finanțare certă, eligibilitatea Detei pentru componentele termale urmând să fie demonstrată juridic, tehnic și medical.

Principiul financiar central al strategiei este:

niciun proiect major nu va fi dependent de o singură sursă de finanțare și niciun obiectiv nu va fi construit fără un plan credibil de funcționare, întreținere și înlocuire a echipamentelor.

CAPITOLUL XX – MONITORIZARE, EVALUARE, RAPORTARE ȘI REVIZUIRE

Considerații introductive

Implementarea Strategiei de dezvoltare turistică a Stațiunii Turistice Deta pentru perioada 2026–2035 necesită un sistem permanent de management, monitorizare și evaluare, prin care obiectivele strategice, proiectele, bugetele și indicatorii să fie urmăriți într-o manieră verificabilă.

Monitorizarea nu va fi limitată la constatarea realizării unor lucrări. Sistemul va urmări simultan:

- progresul fizic și financiar al proiectelor;
- rezultatele produse asupra circulației turistice;
- efectele economice și sociale;
- calitatea serviciilor;
- satisfacția vizitatorilor și a comunității;
- impactul asupra mediului;
- gradul de îndeplinire a criteriilor aplicabile stațiunii turistice;
- sustenabilitatea investițiilor;
- riscurile și măsurile corective;
- necesitatea actualizării strategiei.

Principiul de bază este următorul:

fiecare obiectiv, proiect și măsură trebuie să aibă un responsabil, un calendar, un buget, indicatori, surse de verificare și o procedură de intervenție în cazul abaterilor.

20.1. Sistemul de management al implementării

Sistemul de management al implementării va fi organizat pe patru niveluri.

Nivelul I – Conducere strategică

Conducerea strategică va fi asigurată de:

- Consiliul Local al Orașului Deta;
- Primarul Orașului Deta;
- conducerea executivă a aparatului de specialitate.

Responsabilitățile principale sunt:

- aprobarea programelor anuale;
- aprobarea bugetelor;

- aprobarea proiectelor și parteneriatelor;
- analiza rapoartelor anuale;
- dispunerea măsurilor corective;
- aprobarea revizuirilor strategiei;
- asigurarea continuității instituționale.

Nivelul al II-lea – Coordonare executivă

Coordonarea curentă va fi realizată de o structură desemnată în cadrul administrației locale, denumită în cadrul strategiei:

Unitatea de Implementare și Monitorizare a Strategiei Turistice – UIMST Deta.

Aceasta poate funcționa ca:

- structură internă;
- grup tehnic interdepartamental;
- compartiment de specialitate;
- echipă mixtă formată din personalul administrației și experți contractați;
- secretariat tehnic al unei viitoare structuri de management al destinației.

Funcțiile UIMST

1. actualizarea planului de acțiune;
2. coordonarea portofoliului de proiecte;
3. monitorizarea indicatorilor;
4. colectarea și validarea datelor;
5. actualizarea Registrului de conformare;
6. pregătirea rapoartelor;
7. monitorizarea finanțărilor;
8. gestionarea riscurilor;
9. coordonarea comunicării;
10. relația cu operatorii și partenerii;
11. organizarea consultărilor;
12. pregătirea revizuirilor strategiei.

Nivelul al III-lea – Managementul proiectelor

Pentru fiecare proiect va fi desemnat:

- un responsabil de proiect;
- un responsabil tehnic;
- un responsabil financiar;
- un responsabil pentru achiziții;
- un responsabil pentru indicatori și raportare;
- un administrator al investiției după finalizare.

Proiectele complexe vor avea echipe distincte și proceduri proprii de raportare.

Nivelul al IV-lea – Parteneri și furnizori de date

Vor participa la implementare și monitorizare:

- administratorul Ștrandului Termal;
- instituțiile culturale;
- operatorii de cazare;
- unitățile de alimentație publică;
- organizatorii de evenimente;
- producătorii locali;
- unitățile de învățământ;
- organizațiile comunităților locale;

- organizațiile neguvernamentale;
- instituțiile medicale și de siguranță;
- Consiliul Județean Timiș;
- partenerii din Republica Serbia;
- universitățile și instituțiile de cercetare;
- furnizorii platformelor digitale.

Ciclul anual de implementare

Sistemul va funcționa după următorul ciclu:

Etapă	Perioadă	Activitate
Programare	octombrie–decembrie	stabilirea priorităților și bugetului pentru anul următor
Contractare și lansare	ianuarie–martie	aprobarea proiectelor, achizițiilor și responsabilităților
Implementare	permanent	realizarea activităților și lucrărilor
Monitorizare trimestrială	martie, iunie, septembrie, decembrie	analiza progresului și a riscurilor
Raportare anuală	ianuarie–martie	raport pentru anul anterior
Evaluare și corecție	martie–aprilie	aprobarea măsurilor corective
Informarea comunității	aprilie–mai	publicarea rezultatelor și consultare

20.2. Comitetul de monitorizare și responsabilitățile instituționale

20.2.1. Constituirea Comitetului de monitorizare

Se recomandă constituirea, prin act administrativ local, a:

Comitetului de monitorizare a Strategiei de dezvoltare turistică a Stațiunii Deta 2026–2035.

Comitetul va avea caracter consultativ, tehnic și de coordonare.

Componența recomandată

- primarul sau reprezentantul desemnat;
- viceprimarul;
- administratorul public, dacă există;
- reprezentanți ai compartimentelor investiții, urbanism, financiar și achiziții;
- reprezentantul instituției sau serviciului cultural;
- administratorul Ștrandului Termal;
- reprezentanți ai operatorilor turistici;
- reprezentanți ai alimentației publice;
- reprezentanți ai comunităților etnice;
- reprezentant al unităților de învățământ;
- reprezentant al organizațiilor neguvernamentale;
- reprezentant al tinerilor;
- reprezentant al Consiliului Județean Timiș, în proiectele comune;
- invitați din mediul academic și profesional;
- parteneri transfrontalieri, pentru proiectele comune.

20.2.2. Frecvența reuniunilor

Comitetul se va reuni:

- trimestrial, în mod obișnuit;
- ori de câte ori apare un risc major;

- înaintea aprobării raportului anual;
- înaintea evaluării din 2030;
- înaintea evaluării finale;
- la inițiativa primarului sau a unei treimi dintre membri.

20.2.3. Responsabilități instituționale

Structură	Responsabilități principale
Consiliul Local	aprobă bugetele, proiectele, rapoartele și revizuirile
Primarul	coordonează strategic și dispune măsuri executive
UIMST	colectează date, monitorizează, raportează și actualizează
Compartimentul investiții	urmărește progresul tehnic și contractual
Compartimentul financiar	urmărește execuția bugetară și fluxul de numerar
Compartimentul achiziții	urmărește procedurile, termenele și riscurile
Urbanism	verifică regimul juridic și urbanistic
Administratorul Ștrandului	raportează vizitatorii, veniturile, costurile și incidentele
Instituțiile culturale	raportează vizitatorii, evenimentele și patrimoniul
Operatorii turistici	furnizează date agregate privind capacitatea și activitatea
Organizatorii de evenimente	raportează participanții, bugetul și impactul
Centrul Smart de Informare	gestionează informarea, feedbackul și datele digitale
Partenerii externi	raportează activitățile și indicatorii proiectelor comune
Comitetul de monitorizare	analizează progresul și formulează recomandări

20.2.4. Secretariatul tehnic

Secretariatul va fi asigurat de UIMST și va avea obligația de a:

- pregăti ordinea de zi;
- transmite documentele;
- întocmi procesele-verbale;
- urmări îndeplinirea deciziilor;
- menține arhiva;
- actualiza Registrul de riscuri;
- actualiza tabloul de bord;
- publica informațiile aprobate.

20.3. Indicatorii-cheie de performanță – KPI

Indicatorii-cheie de performanță vor permite măsurarea progresului și compararea rezultatelor cu valorile de bază și țintele strategiei.

20.3.1. Principiile selectării indicatorilor

Indicatorii trebuie să fie:

- relevanți pentru obiective;
- măsurabili;
- calculați după formule stabile;
- disponibili periodic;
- comparabili între ani;
- verificabili;
- proporționali cu capacitatea locală de colectare;
- utilizați efectiv în luarea deciziilor.

20.3.2. Categorii de KPI

1. indicatori de realizare fizică;
2. indicatori de rezultat;

3. indicatori de impact;
4. indicatori financiari;
5. indicatori de conformare;
6. indicatori de calitate;
7. indicatori de sustenabilitate;
8. indicatori de guvernanță.

20.3.3. Setul principal de KPI

Cod	Indicator	Unitate	Țintă 2030	Țintă 2035
KPI 1	Criterii obligatorii îndeplinite	%	100%	100%
KPI 2	Marjă peste punctajul minim aplicabil	%	minimum 10%	minimum 15%
KPI 3	Proiecte prioritare începute	număr	minimum 12	minimum 20
KPI 4	Proiecte prioritare finalizate	număr	minimum 7	minimum 17
KPI 5	Grad de realizare a bugetului strategiei	%	minimum 70% din programarea perioadei	minimum 85%
KPI 6	Fonduri externe atrase	milioane lei	minimum 70	minimum 137
KPI 7	Sosiri turistice față de 2026	indice	135	175
KPI 8	Înnoptări față de 2026	indice	120	160
KPI 9	Durata medie a șederii față de 2026	%	+10%	+25%
KPI 10	Capacitate de cazare clasificată	% față de 2026	+20%	+40%
KPI 11	Grad mediu de ocupare	puncte procentuale	+8	+15
KPI 12	Produse turistice integrate	număr	minimum 4	minimum 7
KPI 13	Participanți la evenimentul-fanion	număr	stabilit după ediția-pilot; creștere anuală	creștere cu minimum 50% față de 2030
KPI 14	Vizitatori ai Ștrandului Termal	indice	130	160
KPI 15	Obiective turistice semnalizate	%	minimum 75%	100%
KPI 16	Trasee pietonale și ciclistice integrate	km	minimum 5	minimum 10
KPI 17	Operatori în rețeaua locală	număr	minimum 15	minimum 30
KPI 18	Satisfacția vizitatorilor	%	minimum 80%	minimum 90%
KPI 19	Satisfacția comunității față de turism	%	minimum 70%	minimum 80%
KPI 20	Facilități publice prioritare accesibilizate	%	minimum 50%	minimum 80%
KPI 21	Produse sau proiecte transfrontaliere	număr	minimum 2	minimum 4
KPI	Raportare la timp a	%	minimum 85%	minimum 95%

Cod	Indicator	Unitate	Țintă 2030	Țintă 2035
22	indicatorilor			
KPI 23	Actualizarea anuală a Registrului de conformare	DA/NU	DA	DA
KPI 24	Proiecte cu plan de mentenanță aprobat	%	100%	100%
KPI 25	Sesizări turistice soluționate în termen	%	minimum 90%	minimum 95%

20.3.4. Codul de stare al indicatorilor

- **Verde:** ținta este atinsă sau depășită;
- **Galben:** abaterea este de maximum 10%;
- **Portocaliu:** abaterea este între 10% și 20%;
- **Roșu:** abaterea depășește 20% sau există risc de neconformare;
- **Gri:** datele nu sunt disponibile sau nu au fost validate.

Indicatorii roșii vor avea obligatoriu un plan de redresare.

20.4. Indicatori turistici, economici, sociali, de mediu și de guvernanță

20.4.1. Indicatori turistici

- numărul structurilor de primire clasificate;
- capacitatea de cazare;
- sosirile;
- înnoptările;
- durata medie a șederii;
- gradul de ocupare;
- numărul de vizitatori ai Ștrandului;
- numărul participanților la evenimente;
- vizitatorii muzeului și obiectivelor;
- numărul produselor turistice;
- utilizarea traseelor;
- rezervările;
- vizitatorii din Serbia;
- ponderea vizitatorilor care revin;
- sezonalitatea.

20.4.2. Indicatori economici

- valoarea investițiilor publice;
- valoarea investițiilor private;
- fondurile externe atrase;
- cifra de afaceri agregată a activităților relevante, în limitele disponibilității datelor;
- locurile de muncă;
- numărul operatorilor;
- veniturile Ștrandului;
- veniturile din evenimente;
- cheltuiala medie estimată a vizitatorilor;
- valoarea achizițiilor de la furnizori locali;
- numărul producătorilor integrați;
- rata de acoperire a costurilor infrastructurii generatoare de venit.

20.4.3. Indicatori sociali

- satisfacția comunității;

- participarea localnicilor;
- numărul voluntarilor;
- numărul tinerilor implicați;
- participarea comunităților etnice;
- accesul persoanelor vulnerabile;
- numărul persoanelor formate;
- numărul locurilor de muncă pentru rezidenți;
- numărul evenimentelor educaționale;
- sesizările comunității;
- percepția privind efectele turismului.

20.4.4. Indicatori de mediu

- consumul de energie;
- consumul de apă;
- ponderea energiei regenerabile;
- cantitatea de deșeuri produsă la evenimente;
- ponderea colectării separate;
- suprafața spațiilor verzi modernizate;
- numărul arborilor plantați și menținuți;
- lungimea traseelor nemotorizate;
- numărul stațiilor de încărcare;
- măsurile de adaptare climatică;
- incidentele de mediu;
- calitatea apei utilizate în facilitățile termale;
- procentul investițiilor cu măsuri de eficiență energetică.

20.4.5. Indicatori de guvernanţă

- numărul reuniunilor Comitetului;
- participarea membrilor;
- procentul deciziilor implementate;
- procentul indicatorilor raportați;
- numărul proiectelor cu responsabil desemnat;
- numărul proiectelor actualizate în banca de proiecte;
- numărul consultărilor publice;
- timpul de soluționare a sesizărilor;
- procentul documentelor de conformare valabile;
- numărul parteneriatelor active;
- transparența rapoartelor;
- actualizarea Registrului de riscuri.

20.5. Valorile de bază, ţintele anuale, ţintele 2030 şi 2035

20.5.1. Stabilirea valorilor de bază

Anul statistic şi administrativ de bază este 2026.

Pentru indicatorii pentru care datele complete nu sunt disponibile, valorile vor fi stabilite până la 31 decembrie 2027 prin:

- auditul structurilor turistice;
- date statistice;
- evidențele operatorilor;
- numărătoarea vizitatorilor;
- sondaje;
- analiza digitală;

- auditul accesibilității;
- auditul criteriilor;
- analiza financiară;
- inventarul patrimoniului și infrastructurii.

Valorile neverificate nu vor fi utilizate în rapoarte ca date oficiale.

20.5.2. Traiectoria anuală orientativă a principalilor indicatori

Valorile pentru circulația turistică sunt exprimate ca indici, anul 2026 fiind egal cu 100.

An	Sosiri	Înnoptări	Durata medie a ședерii	Capacitate de cazare	Obiective semnalizate
2026	100	100	100	100	valoare de bază
2027	103	102	101	103	audit și proiectare
2028	110	107	103	107	25%
2029	120	113	107	113	50%
2030	135	120	110	120	minimum 75%
2031	142	128	113	125	80%
2032	150	137	116	130	85%
2033	158	145	119	134	90%
2034	166	152	122	137	95%
2035	175	160	125	140	100%

20.5.3. Reperele anuale de implementare

An	Repere principale
2026	constituirea structurilor de management, audituri și banca de proiecte
2027	finalizarea valorilor de bază, documentații și Registrul digital de conformare
2028	lansarea Centrului Smart, rutei multiculturale și primelor investiții
2029	semnalizare extinsă, produse turistice și modernizarea Ștrandului – etapa I
2030	evaluare intermediară și atingerea țintelor intermediare
2031	extinderea infrastructurii, patrimoniului și cooperării transfrontaliere
2032	consolidarea produselor pentru toate anotimpurile
2033	extinderea rețelelor verzi și creșterea capacității de cazare
2034	corectarea abaterilor și finalizarea proiectelor majore
2035	evaluare finală și pregătirea strategiei post-2035

20.6. Sursele de date și frecvența colectării

Indicator/domeniu	Sursa principală	Frecvență	Responsabil
Criteriile stațiunii	documente, verificare în teren	trimestrial/anual	UIMST
Structuri și capacitate	evidențe oficiale și operatori	trimestrial	UIMST/operatori
Sosiri și înnoptări	statistică oficială și operatori	lunar/trimestrial	UIMST
Ștrand Termal	ticketing și contabilitate	zilnic/lunar	administrator
Evenimente	ticketing și rapoarte	după eveniment	organizator
Muzeu și patrimoniu	registre și numărătoare	lunar	administrator
Website și social media	instrumente de analiză	lunar	responsabil marketing
Scanări QR	platformă digitală	lunar	administrator IT
Satisfacția vizitatorilor	chestionare și recenzii	permanent/anual	Centrul Smart
Satisfacția comunității	sondaj local	o dată la doi ani	UIMST
Investiții	contracte și execuție bugetară	lunar/trimestrial	investiții/financiar

Indicator/domeniu	Sursa principală	Frecvență	Responsabil
Proiecte europene	platforme de management	lunar	manager proiect
Mediu și consumuri	facturi, contoare și rapoarte	lunar/trimestrial	administratori
Deșeuri la evenimente	operator de salubritate	după eveniment	organizator
Locuri de muncă	date agregate și operatori	anual	UIMST
Accesibilitate	audit și verificare	anual	compartiment tehnic
Riscuri	Registrul de riscuri	trimestrial	UIMST
Reputație online	platforme publice	lunar	responsabil comunicare

Reguli de validare

Datele vor fi:

- atribuite unei surse;
- înregistrate cu dată;
- verificate înainte de publicare;
- păstrate în format electronic;
- protejate împotriva modificării neautorizate;
- agregate când conțin informații comerciale;
- prelucrate cu respectarea cerințelor privind protecția datelor.

20.7. Tabloul de bord al strategiei

Tabloul de bord va constitui instrumentul principal de urmărire operativă.

20.7.1. Modulele tabloului de bord

1. **Conformare**
   - criterii îndeplinite;
   - documente expirate;
   - punctaj;
   - măsuri corective.
2. **Proiecte**
   - stadiu;
   - buget;
   - achiziții;
   - progres fizic;
   - riscuri.
3. **Turism**
   - sosiri;
   - înnoptări;
   - ocupare;
   - vizitatori;
   - sezonalitate.
4. **Marketing**
   - trafic;
   - conversii;
   - campanii;
   - reputație;
   - evenimente.
5. **Finanțe**
   - execuție;
   - cofinanțare;
   - rambursări;

- venituri;
- costuri operaționale.

6. **Mediu**
   - consumuri;
   - deșeuri;
   - spații verzi;
   - incidente;
   - măsuri climatice.
7. **Comunitate**
   - satisfacție;
   - participare;
   - voluntariat;
   - sesizări.
8. **Riscuri**
   - riscuri majore;
   - responsabili;
   - termene;
   - măsuri.

20.7.2. Versiuni ale tabloului de bord

- versiune operațională internă;
- versiune pentru conducerea executivă;
- versiune pentru Comitetul de monitorizare;
- versiune publică simplificată.

20.7.3. Alerte automate sau procedurale

Vor fi emise alerte pentru:

- documente care expiră în mai puțin de 90 de zile;
- abatere bugetară mai mare de 10%;
- întârziere mai mare de 60 de zile;
- scăderea indicatorilor turistici;
- creșterea incidentelor;
- recenzii negative repetitive;
- depășirea consumurilor;
- neîndeplinirea unui criteriu obligatoriu;
- lipsa raportării datelor.

20.8. Raportarea anuală către Consiliul Local şi comunitate

20.8.1. Raportul anual

Raportul va fi elaborat până la sfârșitul primului trimestru pentru anul anterior.

Structura raportului

1. sinteza executivă;
2. stadiul obiectivelor;
3. stadiul proiectelor;
4. execuția financiară;
5. indicatorii;
6. criteriile stațiunii;
7. activitatea turistică;
8. evenimentele;
9. marketingul;

10. mediul şi accesibilitatea;
11. riscurile;
12. problemele întâmpinate;
13. măsurile corective;
14. prioritățile anului următor;
15. anexele de date.

20.8.2. Aprobarea şi publicarea

Raportul va fi:

- analizat de Comitetul de monitorizare;
- prezentat conducerii executive;
- supus informării sau aprobării Consiliului Local;
- publicat pe website;
- prezentat comunității;
- transmis partenerilor relevanți.

20.8.3. Raportarea proiectelor cu finanţare externă

Aceasta va respecta separat:

- contractul de finanţare;
- cerințele finanțatorului;
- calendarul cererilor de rambursare;
- indicatorii specifici;
- regulile de publicitate;
- obligațiile de durabilitate.

20.9. Evaluarea intermediară – anul 2030

Evaluarea intermediară va analiza rezultatele perioadei 2026–2030 și va stabili măsurile pentru 2031–2035.

20.9.1. Obiectivele evaluării

- verificarea relevanței strategiei;
- analiza eficacității;
- analiza eficienței;
- analiza impactului;
- analiza sustenabilității;
- evaluarea guvernanței;
- verificarea conformării;
- actualizarea riscurilor;
- recalibrarea bugetului;
- prioritizarea proiectelor restante.

20.9.2. Întrebări de evaluare

1. Au fost atinse țintele pentru 2030?
2. Proiectele au produs rezultatele estimate?
3. Care proiecte au întârzieri și de ce?
4. Care sunt efectele asupra economiei locale?
5. A crescut durata șederii?
6. Este Ștrandul utilizat eficient?
7. Patrimoniul este protejat și vizitat?
8. Comunitatea susține dezvoltarea turistică?
9. Sunt costurile de funcționare suportabile?
10. Sunt criteriile stațiunii menținute?

11. Care sunt proiectele ce trebuie eliminate, reformulate sau extinse?
12. Ce surse de finanțare sunt disponibile pentru perioada următoare?

20.9.3. Rezultatele evaluării

Evaluarea va produce:

- raport independent sau mixt;
- recomandări;
- program corectiv;
- actualizarea indicatorilor;
- buget revizuit;
- portofoliu actualizat;
- calendar 2031–2035;
- hotărâre privind revizuirea strategiei.

20.10. Evaluarea finală – anul 2035

Evaluarea finală va analiza întreaga perioadă 2026–2035.

Domenii analizate

- atingerea viziunii;
- îndeplinirea obiectivelor;
- impactul proiectelor;
- menținerea statutului;
- circulația turistică;
- efectele economice;
- calitatea vieții;
- conservarea patrimoniului;
- sustenabilitatea mediului;
- accesibilitatea;
- brandul şi notorietatea;
- funcționarea parteneriatelor;
- sustenabilitatea financiară;
- lecțiile învățate.

Produsele evaluării finale

- raport final;
- situația indicatorilor;
- analiza costurilor şi beneficiilor;
- inventarul investițiilor;
- analiza proiectelor nefinalizate;
- recomandări post-2035;
- propunerea noii strategii;
- arhiva documentară a implementării.

20.11. Revizuirea strategiei şi mecanismul de actualizare

Strategia va putea fi revizuită:

Revizuire anuală limitată

Poate modifica:

- calendarul;
- responsabilii;
- sursele potențiale de finanțare;
- maturitatea proiectelor;
- bugetele estimative;

- indicatorii operaționali.

Revizuire intermediară

Va fi realizată în anul 2030 și poate modifica:

- prioritățile;
- portofoliul;
- bugetul multianual;
- țintele;
- modelul de management;
- etapizarea proiectelor.

Revizuire extraordinară

Poate fi inițiată în cazul:

- modificării cadrului legal;
- pierderii sau riscului de pierdere a statutului;
- schimbării majore a programelor de finanțare;
- apariției unui risc climatic sau de mediu major;
- schimbării regimului de exploatare a resursei termale;
- apariției unei investiții strategice neprevăzute;
- reducerii severe a veniturilor;
- producerii unei situații de urgență;
- imposibilității realizării unor proiecte majore.

Procedura de revizuire

1. identificarea necesității;
2. nota de justificare;
3. analiza tehnică și financiară;
4. consultarea actorilor;
5. avizarea internă;
6. aprobarea prin actul administrativ corespunzător;
7. publicarea formei actualizate;
8. actualizarea tabloului de bord.

20.12. Transparență, publicarea rezultatelor și participarea comunității

Instrumente de transparență

- secțiune dedicată strategiei pe website;
- publicarea rapoartelor;
- tabloul de bord simplificat;
- lista proiectelor;
- bugetele și sursele;
- calendarul evenimentelor;
- stadiul proiectelor;
- rezultatele consultărilor;
- procese-verbale și sinteze;
- formular de propuneri și sesizări.

Forme de participare

- consultări publice;
- întâlniri tematice;
- grupuri de lucru;
- chestionare;
- bugetare participativă, unde este posibil;

- ateliere pentru tineri;
- întâlniri cu operatorii;
- consultarea comunităților etnice;
- sesiuni dedicate persoanelor cu dizabilități;
- dezbateri privind proiectele majore.

Principii

- informare înaintea deciziei;
- limbaj clar;
- răspuns la propuneri;
- reprezentare echilibrată;
- evitarea consultării formale;
- publicarea concluziilor;
- protejarea informațiilor confidențiale;
- acces egal la informație.

20.13. Monitorizarea continuă a criteriilor stațiunii turistice

Monitorizarea criteriilor va constitui un proces separat și permanent.

20.13.1. Registrul de conformare

Pentru fiecare criteriu se vor înregistra:

- denumirea;
- caracterul obligatoriu sau suplimentar;
- situația existentă;
- punctajul;
- documentul justificativ;
- valabilitatea;
- responsabilul;
- riscul;
- măsura de remediere;
- termenul;
- dovada realizării.

20.13.2. Frecvența verificării

- trimestrial pentru documentele cu termen de valabilitate;
- semestrial pentru infrastructură și servicii;
- anual pentru punctajul complet;
- înaintea oricărei proceduri de reevaluare;
- imediat după încetarea activității unui operator relevant;
- imediat după modificarea cadrului legal.

20.13.3. Pragurile de avertizare

Situație	Nivel	Răspuns
Document expiră în mai puțin de 180 de zile	galben	inițierea reînnoirii
Document expiră în mai puțin de 90 de zile	portocaliu	procedură urgentă
Criteriu suplimentar pierdut	portocaliu	recalculare și înlocuire
Marjă sub 10% peste pragul minim	portocaliu	plan de creștere a punctajului
Neîndeplinirea unui criteriu obligatoriu	roșu	intervenție imediată
Date justificative inexistente	roșu	audit și completare
Operator esențial își încetează activitatea	roșu	măsură de continuitate

Concluzia capitolului

Sistemul de monitorizare propus transformă strategia într-un document activ, urmărit anual și corectat pe baza datelor. Menținerea statutului Stațiunii Turistice Deta va fi legată direct de funcționarea Registrului de conformare, de raportarea indicatorilor și de implementarea la timp a măsurilor corective.

CAPITOLUL XXI – RISCURI ȘI MĂSURI DE PREVENIRE, REDUCERE ȘI RĂSPUNS

Considerații introductive

Implementarea strategiei se desfășoară într-un context marcat de incertitudini administrative, financiare, economice, climatice, operaționale și geopolitice. Managementul riscurilor trebuie integrat în fiecare proiect și în activitatea curentă a structurii de management.

Obiectivele managementului riscurilor sunt:

- identificarea timpurie;
- prevenirea producerii;
- reducerea probabilității;
- limitarea impactului;
- stabilirea responsabililor;
- pregătirea măsurilor de continuitate;
- protejarea vizitatorilor și comunității;
- protejarea patrimoniului și investițiilor;
- menținerea statutului de stațiune turistică.

21.1. Metodologia de identificare și evaluare a riscurilor

21.1.1. Etapele procesului

1. identificarea riscului;
2. descrierea cauzelor;
3. stabilirea evenimentului de risc;
4. evaluarea consecințelor;
5. stabilirea probabilității;
6. stabilirea impactului;
7. calcularea scorului;
8. desemnarea responsabilului;
9. stabilirea măsurilor preventive;
10. pregătirea răspunsului;
11. monitorizarea;
12. închiderea sau reevaluarea riscului.

21.1.2. Scala probabilității

Scor	Probabilitate	Descriere
1	foarte redusă	eveniment excepțional
2	redusă	posibil, dar puțin probabil
3	medie	se poate produce în perioada strategiei
4	ridicată	probabil să se producă
5	foarte ridicată	se produce frecvent sau este iminent

21.1.3. Scala impactului

Scor	Impact	Descriere
1	nesemnificativ	efect redus, remediere curentă

Scor	Impact	Descriere
2	minor	afectare limitată
3	moderat	întârziere, costuri sau efecte vizibile
4	major	afectarea proiectelor sau serviciilor esențiale
5	critic	pierderea statutului, victime, pierderi majore sau blocaj instituțional

21.1.4. Clasificarea scorului

Scorul se calculează:

Probabilitate × Impact

Scor	Nivel
1–4	redus
5–9	moderat
10–14	ridicat
15–19	foarte ridicat
20–25	critic

21.1.5. Strategii de răspuns

- **evitare** – eliminarea cauzei;
- **reducere** – diminuarea probabilității sau impactului;
- **transfer** – asigurare, contract sau parteneriat;
- **acceptare controlată** – asumarea riscului cu rezervă;
- **exploatare** – utilizarea oportunităților asociate;
- **continuitate** – menținerea funcțiilor esențiale.

21.2. Riscuri administrative și instituționale

Riscuri principale

- lipsa unei structuri permanente de coordonare;
- schimbări frecvente de personal;
- deficit de competențe;
- suprapunerea responsabilităților;
- lipsa comunicării între compartimente;
- dependența de un număr redus de persoane;
- întârzierea deciziilor;
- neactualizarea documentelor;
- cooperare redusă cu operatorii;
- schimbarea priorităților politice.

Măsuri de prevenire

- constituirea UIMST;
- fișe clare de responsabilitate;
- proceduri scrise;
- calendar anual;
- arhivă digitală;
- instruirea personalului;
- echipe de rezervă;
- contractarea expertizei specializate;
- reuniuni trimestriale;
- raportarea către Consiliul Local;
- plan de succesiune pentru funcțiile critice.

Măsuri de răspuns

- redistribuirea responsabilităților;
- contractarea asistenței tehnice;
- numirea unui coordonator interimar;
- prioritizarea activităților critice;
- convocarea Comitetului;
- revizuirea calendarului.

21.3. Riscuri juridice şi de neconformare

Riscuri

- modificarea legislației;
- interpretarea eronată a criteriilor;
- expirarea documentelor;
- neîndeplinirea unui criteriu obligatoriu;
- punctaj insuficient;
- lipsa autorizațiilor;
- litigii privind terenurile;
- incompatibilități urbanistice;
- promovarea nejustificată a unor efecte terapeutice;
- nerespectarea regulilor privind ajutorul de stat;
- încălcarea condițiilor finanțării;
- nerespectarea normelor privind accesibilitatea.

Prevenire

- Registrul digital de conformare;
- verificare juridică anuală;
- audit înaintea depunerii;
- clarificarea proprietății;
- actualizarea PUG şi RLU;
- avize și autorizații;
- validarea mesajelor privind apa termală;
- analiza ajutorului de stat;
- monitorizarea obligațiilor contractuale;
- arhivarea dovezilor.

Răspuns

- plan urgent de remediere;
- suspendarea comunicării neconforme;
- actualizarea documentațiilor;
- solicitarea unui punct de vedere de specialitate;
- identificarea unui criteriu suplimentar compensator;
- modificarea proiectului;
- utilizarea căilor administrative sau judiciare, când este necesar.

21.4. Riscuri financiare şi de cofinanțare

Riscuri

- lipsa cofinanțării;
- creşterea costurilor;
- inflația;
- fluctuația cursului;
- cheltuieli neeligibile;
- întârzieri la rambursare;
- depășirea bugetului;

- venituri sub estimări;
- costuri operaționale prea mari;
- reducerea alocărilor naționale;
- imposibilitatea atragerii capitalului privat;
- blocarea fluxului de numerar.

Prevenire

- scenarii financiare;
- rezerve de cost;
- actualizarea devizelor;
- proiectare etapizată;
- două surse alternative;
- testarea suportabilității;
- fond de rulment;
- credite de angajament;
- plan de cash-flow;
- analiză de piață;
- contracte cu mecanisme clare de ajustare;
- plafonarea expunerii bugetului local.

Răspuns

- etapizarea proiectului;
- reducerea componentelor neesențiale;
- realocarea bugetară;
- renegocierea calendarului;
- activarea sursei alternative;
- finanțare temporară;
- parteneriat sau concesiune;
- suspendarea controlată a proiectului.

21.5. Riscuri operaționale și de achiziții publice

Riscuri

- documentații incomplete;
- estimări incorecte;
- proceduri contestate;
- lipsa ofertanților;
- oferte neconforme;
- insolvența contractantului;
- întârzieri;
- lucrări necorespunzătoare;
- modificări contractuale;
- lipsa materialelor;
- recepție necorespunzătoare;
- întreținere insuficientă.

Prevenire

- verificarea documentațiilor;
- consultarea pieței;
- lotizarea adecvată;
- termene realiste;
- cerințe proporționale;
- verificarea capacității contractantului;

- supervizare;
- garanții;
- penalități;
- management de contract;
- recepții etapizate;
- plan de mentenanță.

Răspuns

- notificarea contractantului;
- aplicarea penalităților;
- remedierea lucrărilor;
- activarea garanțiilor;
- înlocuirea contractantului în condițiile legii;
- relansarea procedurii;
- actualizarea calendarului;
- raportarea către finanțator.

21.6. Riscuri privind piața turistică și cererea

Riscuri

- număr redus de turişti;
- vizite fără înnoptare;
- sezonalitate;
- concurență regională;
- lipsa pachetelor;
- ofertă neadaptată;
- calitate neuniformă;
- tarife necompetitive;
- dependența de evenimente;
- schimbarea preferințelor;
- recenzii nefavorabile;
- lipsa personalului calificat.

Prevenire

- cercetare de piață;
- produse pentru segmente diferite;
- pachete de weekend;
- diversificarea extrasezonului;
- integrarea cazării cu Ștrandul;
- promovare segmentată;
- programe de calitate;
- monitorizarea reputației;
- colaborarea cu Timișoara și Serbia;
- ajustarea tarifelor;
- calendar anual de evenimente.

Răspuns

- schimbarea campaniilor;
- dezvoltarea ofertelor promoționale;
- reformularea produselor;
- stimularea grupurilor și excursiilor;
- extinderea parteneriatelor;
- reducerea temporară a costurilor;

- reprogramarea evenimentelor;
- investiții țintite în calitate.

21.7. Riscuri de mediu şi schimbări climatice

Riscuri

- caniculă;
- secetă;
- precipitații intense;
- inundații locale;
- furtuni;
- degradarea spațiilor verzi;
- consum mare de apă;
- consum energetic ridicat;
- contaminarea apei;
- poluare;
- deșeuri la evenimente;
- pierderea arborilor;
- afectarea biodiversității.

Prevenire

- infrastructură verde-albastră;
- arbori și umbrire;
- sisteme de drenaj;
- colectarea apei pluviale;
- monitorizarea apei;
- audituri energetice;
- reducerea pierderilor;
- planuri pentru caniculă;
- colectarea separată;
- limitarea plasticului;
- evaluări de mediu;
- întreținerea vegetației;
- protocoale pentru evenimente.

Răspuns

- închiderea temporară a unor facilități;
- furnizarea apei potabile;
- schimbarea programului;
- intervenții de urgență;
- evacuarea;
- informarea publicului;
- refacerea vegetației;
- investigarea incidentului;
- activarea asigurărilor.

21.8. Riscuri seismice, de incendiu şi situaţii de urgenţă

Riscuri

- cutremure;
- incendii;
- explozii;
- accidente la facilități;
- avarii ale utilităților;

- întreruperi de energie;
- incidente în timpul evenimentelor;
- evacuare dificilă;
- aglomerare;
- acces insuficient pentru serviciile de intervenție.

Prevenire

- expertize tehnice;
- autorizări;
- sisteme de detectare;
- stingătoare și hidranți;
- planuri de evacuare;
- instruirea personalului;
- exerciții periodice;
- controlul capacității;
- căi de acces libere;
- sisteme de rezervă;
- contracte de mentenanță;
- colaborare cu serviciile de urgență.

Răspuns

- alarmare;
- evacuare;
- oprirea activității;
- acordarea primului ajutor;
- apelarea serviciilor specializate;
- comunicare publică;
- documentarea incidentului;
- evaluarea pagubelor;
- reluarea controlată a activității.

21.9. Riscuri pentru patrimoniul cultural

Riscuri

- degradare;
- intervenții neautorizate;
- incendiu;
- vandalism;
- furt;
- infiltrații;
- lucrări incompatibile;
- pierderea elementelor decorative;
- lipsa întreținerii;
- interpretare istorică eronată;
- comercializarea excesivă;
- conflict privind proprietatea sau utilizarea.

Prevenire

- inventar;
- documentare;
- fotografiere;
- expertize;
- monitorizarea stării;

- avize;
- sisteme de securitate;
- plan de întreținere;
- asigurare;
- digitizare;
- reguli de utilizare;
- colaborare cu proprietarii și cultele;
- validarea conținutului istoric.

Răspuns

- intervenție de urgență;
- protejarea zonei;
- expertiză;
- notificarea instituțiilor competente;
- recuperarea elementelor;
- restaurare;
- corectarea informațiilor;
- suspendarea accesului.

21.10. Riscuri privind siguranța turiștilor și sănătatea publică

Riscuri

- accidente la Ștrand;
- înec;
- alunecări;
- toxiinfecții alimentare;
- caniculă;
- epidemii;
- aglomerație;
- incidente la evenimente;
- lipsa informațiilor;
- acces medical întârziat;
- probleme privind calitatea apei;
- produse sau servicii neautorizate.

Prevenire

- personal calificat;
- supraveghere;
- echipamente de salvare;
- analize ale apei;
- reguli afișate;
- control sanitar;
- proceduri de igienă;
- managementul capacității;
- puncte de prim ajutor;
- informare multilingvă;
- trasee sigure;
- verificarea operatorilor;
- planuri de sănătate publică.

Răspuns

- oprirea activității;
- acordarea primului ajutor;

- apelarea serviciilor medicale;
- izolarea zonei;
- informarea vizitatorilor;
- retragerea produselor;
- investigație;
- raportarea incidentului;
- implementarea măsurilor corective.

21.11. Riscuri reputaționale și de comunicare

Riscuri

- informații incorecte;
- promisiuni exagerate;
- recenzii negative;
- răspunsuri întârziate;
- conflicte publice;
- utilizarea necorespunzătoare a identității;
- stereotipuri culturale;
- comunicare contradictorie;
- incidente mediatizate;
- campanii fără rezultate;
- influenceri incompatibili cu brandul.

Prevenire

- manual de brand;
- procedură de aprobare;
- verificarea informațiilor;
- monitorizarea online;
- răspuns rapid;
- contracte clare;
- pregătirea purtătorilor de mesaj;
- procedură de criză;
- respectarea comunităților;
- transparență;
- publicarea datelor verificate.

Răspuns

- comunicat oficial;
- corectarea informației;
- răspuns public argumentat;
- scuze, când este cazul;
- prezentarea măsurilor;
- retragerea campaniei;
- suspendarea colaborării;
- monitorizarea efectelor;
- raport post-incident.

21.12. Riscuri transfrontaliere și geopolitice

Riscuri

- modificarea condițiilor de trecere a frontierei;
- controale suplimentare;
- întârzieri;
- tensiuni geopolitice;

- modificarea programelor de finanțare;
- diferențe juridice;
- fluctuații valutare;
- retragerea partenerului;
- dificultăți lingvistice;
- incompatibilități administrative;
- anularea evenimentelor comune.

Prevenire

- acorduri clare;
- minimum doi parteneri alternativi;
- verificarea periodică a regulilor;
- calendare flexibile;
- activități care pot fi desfășurate și separat;
- traduceri;
- consultanță juridică;
- rezervă financiară;
- distribuirea responsabilităților;
- comunicare instituțională permanentă.

Răspuns

- schimbarea traseului;
- reprogramarea activităților;
- înlocuirea partenerului;
- trecerea în format digital;
- ajustarea bugetului;
- notificarea finanțatorului;
- activarea produselor regionale interne.

21.13. Riscuri privind datele, digitalizarea și securitatea cibernetică

Riscuri

- atac cibernetic;
- pierderea datelor;
- acces neautorizat;
- indisponibilitatea website-ului;
- defecțiuni ale ticketingului;
- utilizarea unor aplicații neactualizate;
- încălcarea protecției datelor;
- furnizor unic;
- costuri mari de mentenanță;
- date inexacte;
- abandonarea platformei;
- dependență excesivă de tehnologie.

Prevenire

- copii de siguranță;
- autentificare multifactor;
- actualizări;
- criptare;
- roluri de acces;
- contract de mentenanță;
- audit de securitate;

- plan de recuperare;
- testarea vulnerabilităților;
- proceduri privind datele personale;
- portabilitatea datelor;
- soluții deschise și interoperabile;
- alternative offline.

Răspuns

- izolarea sistemului;
- activarea copiei de siguranță;
- notificarea responsabililor;
- resetarea accesului;
- comunicarea incidentului;
- trecerea la proceduri manuale;
- investigație tehnică;
- remediere;
- actualizarea sistemelor;
- raport post-incident.

21.14. Matricea probabilitate–impact–responsabil–răspuns

Cod	Risc	P	I	Scor	Nivel	Responsabil principal	Răspuns prioritar
R1	Neîndeplinirea unui criteriu obligatoriu	3	5	15	foarte ridicat	UIMST/Primar	audit și remediere imediată
R2	Expirarea documentelor justificative	4	4	16	foarte ridicat	UIMST	alertă la 180/90 de zile
R3	Lipsa cofinanțării	3	5	15	foarte ridicat	financiar/Consiliul Local	etapizare și sursă alternativă
R4	Creșterea costurilor construcțiilor	4	4	16	foarte ridicat	manager proiect	actualizare deviz și rezervă
R5	Întârzierea achizițiilor	4	4	16	foarte ridicat	achiziții	calendar, consultare și relansare
R6	Lipsa ofertanților	3	4	12	ridicat	achiziții	revizuirea documentației
R7	Întârzierea Ștrandului Termal	3	5	15	foarte ridicat	administrator/Primărie	etapizare și management dedicat
R8	Cerere turistică sub estimări	3	4	12	ridicat	management destinație	reformularea produselor
R9	Costuri operaționale nesustenabile	3	5	15	foarte ridicat	financiar/administrator	plan de eficiență și venituri
R10	Caniculă și fenomene extreme	4	4	16	foarte ridicat	situații de urgență	plan climatic și adaptare
R11	Incident de siguranță la Ștrand	2	5	10	ridicat	administrator	oprire, intervenție și investigație
R12	Contaminarea sau neconformitatea apei	2	5	10	ridicat	administrator/autorități	suspendarea utilizării
R13	Degradarea patrimoniului	4	4	16	foarte ridicat	cultură/urbanism	protejare și intervenție
R14	Incendiu la un obiectiv	2	5	10	ridicat	administrator	evacuare și plan de

Cod	Risc	P	I	Scor	Nivel	Responsabil principal	Răspuns prioritar
	cultural						restaurare
R15	Pierdere de date sau atac cibernetic	3	4	12	ridicat	administrator IT	backup și plan de recuperare
R16	Recenzii negative repetate	4	3	12	ridicat	comunicare/operatori	răspuns și remedierea cauzei
R17	Retragerea partenerului sârb	2	4	8	moderat	manager proiect	partener alternativ
R18	Schimbarea cadrului legal	3	4	12	ridicat	juridic/UIMST	analiză și actualizare
R19	Deficit de personal calificat	4	3	12	ridicat	Primărie/operatori	formare și recrutare
R20	Lipsa raportării operatorilor	4	3	12	ridicat	UIMST	acorduri și formulare simplificate
R21	Blocarea fluxului de numerar	3	5	15	foarte ridicat	financiar	rezervă și finanțare temporară
R22	Litigii privind proprietatea	2	5	10	ridicat	juridic/urbanism	clarificare înaintea proiectului
R23	Pierderea continuității politice	3	4	12	ridicat	Consiliul Local	instituționalizarea strategiei
R24	Sezonalitate accentuată	4	3	12	ridicat	management destinație	produse de extrasezon
R25	Degradarea infrastructurii din lipsa mentenanței	4	4	16	foarte ridicat	administratori	buget anual și inspecții

21.15. Planul de continuitate și mecanismul de avertizare timpurie

21.15.1. Funcțiile critice care trebuie menținute

În orice situație de criză trebuie asigurate:

- conducerea și comunicarea;
- siguranța persoanelor;
- informarea vizitatorilor;
- accesul serviciilor de urgență;
- funcționarea sistemelor esențiale;
- protejarea datelor;
- protejarea patrimoniului;
- evidența documentelor;
- continuitatea financiară;
- relația cu finanțatorii;
- menținerea documentelor pentru statutul stațiunii.

21.15.2. Nivelurile incidentelor

Nivel	Caracteristică	Măsuri
Nivel 1 – incident minor	poate fi gestionat operațional	intervenție locală și înregistrare
Nivel 2 – incident semnificativ	afectează un serviciu sau proiect	coordonator și informare conducere
Nivel 3 – incident major	afectează vizitatorii sau mai multe servicii	activarea Comitetului și comunicare publică

Nivel	Caracteristică	Măsuri
Nivel 4 – criză	risc pentru viață, statut sau patrimoniu	comandă de criză și cooperare interinstituțională

21.15.3. Indicatori de avertizare timpurie

Indicator	Prag de avertizare	Acțiune
Document care expiră	sub 180 de zile	inițierea reînnoirii
Marjă de punctaj	sub 10%	plan de creștere
Întârziere proiect	peste 30 de zile	analiză
Întârziere critică	peste 60 de zile	plan de recuperare
Depășire bugetară	peste 10%	revizuire financiară
Scădere sosiri	peste 10% față de anul anterior	analiză de piață
Scădere înnoptări	peste 10%	măsuri pentru sejur
Recenzii negative	peste 15% într-o lună	audit al serviciului
Incidente la Ștrand	două incidente similare	verificare tehnică și procedurală
Consum energetic	peste 15% față de referință	audit
Neîndeplinirea raportării	două termene consecutive	notificare și măsuri
Indisponibilitate platformă	peste 4 ore	activarea planului IT
Rată de ocupare sub prag	două trimestre	ajustarea produselor
Costuri de funcționare	peste buget cu 15%	plan de eficiență
Retragerea partenerului	notificare oficială	activarea partenerului alternativ

21.15.4. Planul de continuitate

Planul va cuprinde:

1. lista funcțiilor critice;
2. responsabilii principali și înlocuitorii;
3. datele de contact;
4. spațiul alternativ de lucru;
5. copiile de siguranță;
6. procedurile manuale de rezervă;
7. comunicarea internă;
8. comunicarea publică;
9. furnizorii esențiali;
10. asigurările;
11. resursele financiare de urgență;
12. scenariile de reluare a activității.

21.15.5. Testarea planului

Planul va fi testat:

- anual pentru sistemele digitale;
- anual la Ștrandul Termal;
- înaintea evenimentelor majore;
- o dată la doi ani pentru structura administrativă;
- după orice incident semnificativ.

Concluzia capitolului

Managementul riscurilor trebuie să fie un proces continuu, integrat în implementarea fiecărui proiect și în activitatea curentă a Stațiunii Turistice Deta.

Cele mai importante riscuri sunt:

- pierderea conformării;

- insuficiența finanțării;
- creșterea costurilor;
- întârzierile proiectelor;
- nesustenabilitatea costurilor de funcționare;
- degradarea patrimoniului;
- riscurile climatice;
- siguranța la Ștrand și la evenimente;
- securitatea datelor;
- lipsa continuității instituționale.

Prin Registrul de riscuri, mecanismul de avertizare timpurie, planurile de continuitate și raportarea trimestrială, administrația poate preveni transformarea problemelor operaționale în blocaje strategice și poate proteja statutul, investițiile și reputația Stațiunii Turistice Deta.

CAPITOLUL XXII – CORELAREA STRATEGIEI CU URBANISMUL ȘI DOCUMENTELE DE POLITICĂ PUBLICĂ

Consideraţii introductive

Strategia de dezvoltare turistică a Stațiunii Turistice Deta pentru perioada 2026–2035 trebuie integrată într-un sistem unitar de planificare teritorială, urbană, economică, socială, culturală, climatică și financiară.

Strategia turistică stabilește viziunea, obiectivele, proiectele și mecanismele de implementare, însă nu înlocuiește documentațiile de urbanism, avizele, autorizațiile, studiile tehnice sau actele administrative necesare realizării investițiilor. Aplicabilitatea sa teritorială va fi asigurată prin transpunerea măsurilor relevante în:

- Planul Urbanistic General;
- Regulamentul Local de Urbanism;
- planurile urbanistice zonale și de detaliu;
- documentațiile tehnico-economice;
- programele anuale și multianuale de investiții;
- hotărârile Consiliului Local;
- bugetul local;
- documentațiile de avizare și autorizare.

Corelarea se realizează pe două niveluri:

Corelarea verticală

Aceasta urmărește concordanța dintre strategia locală și:

1. documentele Orașului Deta;
2. strategiile județului Timiș;
3. politicile Regiunii Vest;
4. strategiile și programele naționale;
5. politicile și programele Uniunii Europene;
6. obiectivele și standardele internaționale.

Corelarea orizontală

Aceasta urmărește integrarea turismului cu:

- urbanismul;
- mobilitatea;
- patrimoniul;
- cultura;

- protecția mediului;
- adaptarea climatică;
- energia;
- digitalizarea;
- incluziunea;
- dezvoltarea economică;
- cooperarea transfrontalieră;
- managementul destinației.

Principiul de bază al capitolului este:

niciun proiect turistic major nu va fi promovat dacă nu este compatibil cu documentațiile de urbanism, cu regimul juridic al amplasamentului, cu politicile publice aplicabile și cu obligațiile de mediu, climă, accesibilitate și sustenabilitate financiară.

Situația actelor normative și a programelor menționate a fost raportată la data de **20 iulie 2026**. Modificările legislative sau programatice ulterioare vor fi integrate prin mecanismul de revizuire prevăzut în Capitolul XX.

22.1. Corelarea cu PUG, RLU, PUZ și delimitarea perimetrului staţiunii

22.1.1. Rolul documentaţiilor de urbanism

Planul Urbanistic General și Regulamentul Local de Urbanism reprezintă instrumentele principale prin care viziunea turistică devine aplicabilă teritorial. Strategia indică ce trebuie dezvoltat, iar PUG și RLU stabilesc:

- unde se poate construi;
- ce funcțiuni sunt permise;
- ce zone trebuie protejate;
- care sunt condițiile de construire;
- cum se organizează circulația;
- unde se amplasează infrastructura;
- ce restricții se aplică;
- cum este protejat patrimoniul și cadrul natural.

În perioada 2023–2025, Orașul Deta a desfășurat etape pentru actualizarea PUG și RLU, inclusiv elaborarea analizei-diagnostic, propunerile preliminare și consultarea publică din anul 2025. Pagina oficială de urbanism publică în continuare documente aferente procesului de actualizare. Înaintea aprobării finale a prezentei strategii trebuie verificat dacă noul PUG a fost aprobat și a intrat în vigoare sau dacă se află încă în procedura de avizare.

22.1.2. Delimitarea perimetrului Staţiunii Turistice Deta

Delimitarea perimetrului stațiunii trebuie verificată prin raportare la:

- actul prin care localitatea a fost atestată;
- documentația care a stat la baza atestării;
- planșele anexate documentației;
- hotărârile Consiliului Local;
- limitele administrative și cadastrale;
- situația înscrisă în PUG;
- eventualele modificări teritoriale ulterioare.

Nu se va presupune automat că perimetrul turistic coincide cu întregul teritoriu administrativ al orașului. În cazul în care documentația de atestare stabilește un perimetru parțial, acesta trebuie preluat exact, prin coordonate și limite cadastrale. Dacă atestarea privește întreaga unitate administrativ-teritorială, PUG trebuie să identifice, în interiorul acesteia, nucleele și zonele cu funcțiune turistică prioritară.

Documentația recomandată pentru delimitare

Se recomandă elaborarea unei anexe tehnice distincte:

„Delimitarea și zonificarea funcțională a perimetrului Stațiunii Turistice Deta”.

Aceasta va cuprinde:

1. plan de încadrare în UAT;
2. plan cadastral;
3. coordonate ale limitei;
4. suprafața totală;
5. lista imobilelor și numerelor cadastrale relevante;
6. zonele funcționale;
7. obiectivele turistice;
8. structurile de cazare și alimentație;
9. infrastructura de agrement;
10. spațiile verzi;
11. patrimoniul;
12. parcările;
13. traseele;
14. infrastructura tehnico-edilitară;
15. zonele cu restricții;
16. rezervele de dezvoltare.

Anexa va fi realizată în format GIS și va putea fi integrată în sistemul informatic al administrației.

22.1.3. Zonificarea funcțională recomandată

În cadrul PUG se recomandă delimitarea următoarelor categorii:

A. Nucleul turistic central

Va putea cuprinde:

- zona centrală;
- Muzeul Orașului Deta;
- Turnul Pompierilor;
- clădirile și fronturile cu valoare arhitecturală;
- lăcașurile de cult;
- monumentele;
- spațiile publice pentru evenimente;
- viitorul Centru Cultural;
- traseul de promenadă culturală.

B. Zona termală și de agrement

Va include:

- Ștrandul Termal;
- structurile de cazare din incintă;
- zonele pentru wellness și recreere;
- facilitățile sportive;
- parcările;
- spațiile verzi;
- zonele pentru extinderea controlată a serviciilor.

C. Zona verde și de mobilitate lentă

Va cuprinde:

- Parcul Anton Kratzer;

- coridorul verde centru–Ştrand;
- traseele pietonale;
- pistele pentru biciclete;
- spațiile de odihnă;
- legătura Deta–Opătița;
- zonele de infrastructură verde-albastră.

D. Zona patrimoniului multicultural

Va integra:

- obiectivele religioase;
- cimitirul istoric;
- clădirile memoriale;
- monumentele;
- patrimoniul comunităților;
- obiectivele și reperele din Opătița.

E. Zona serviciilor turistice şi economiei locale

Va include:

- structuri de cazare;
- restaurante;
- cafenele;
- spații comerciale;
- servicii pentru bicicliști;
- puncte de vânzare a produselor locale;
- spații pentru activități creative și artizanale.

F. Zona de dezvoltare şi rezervă investițională

Va putea cuprinde terenuri compatibile cu:

- noi structuri de cazare;
- funcțiuni wellness;
- servicii sportive;
- spații de evenimente;
- infrastructură pentru familii;
- parcări;
- facilități complementare.

Introducerea terenurilor în această categorie nu conferă automat dreptul de construire. Investițiile vor fi condiționate de capacitatea infrastructurii, acces, utilități, mediu, peisaj și regimul juridic.

22.1.4. Reglementări necesare prin RLU

Regulamentul Local de Urbanism va trebui să cuprindă reguli clare pentru zonele turistice privind:

- funcțiunile admise;
- funcțiunile admise condiționat;
- funcțiunile interzise;
- regimul de înălțime;
- procentul de ocupare a terenului;
- coeficientul de utilizare;
- retragerile;
- accesul auto și pietonal;
- parcările;

- suprafețele verzi;
- permeabilitatea solului;
- arborii existenţi;
- iluminatul;
- publicitatea;
- firmele comerciale;
- amenajarea teraselor;
- accesibilitatea universală;
- protecția patrimoniului;
- managementul apelor pluviale;
- colectarea deșeurilor;
- zgomotul;
- activitățile temporare și evenimentele.

În zona centrală și în zonele de patrimoniu se recomandă reguli specifice privind:

- materialele și finisajele;
- cromatica;
- proporțiile golurilor;
- echipamentele amplasate pe fațade;
- firmele și reclamele;
- mobilierul urban;
- iluminatul arhitectural;
- protejarea perspectivelor;
- integrarea construcțiilor noi.

22.1.5. Corelarea proiectelor strategice cu documentațiile de urbanism

Componentă strategică	Transpunerea necesară în urbanism
Modernizarea Ștrandului Termal	reglementarea funcțiunilor, extinderii, accesului, parcărilor, spațiilor verzi și utilităților
Centrul Smart de Informare	stabilirea amplasamentului și a compatibilității funcționale
Parcul multifuncțional	rezervarea terenului și reglementarea funcțiunii de agrement
Ruta multiculturală	protejarea obiectivelor, circulații pietonale și semnalizare
Rețeaua Deta Verde	rezervarea coridoarelor verzi și ciclistice
Traseul Deta–Opătița	continuitatea coridorului și clarificarea proprietății
Patrimoniul construit	zone de protecție și reglementări pentru intervenții
Parcările turistice	amplasamente și norme de dimensionare
Evenimentele	spații reglementate pentru utilizări temporare
Investițiile private	zone compatibile și condiții clare de autorizare
Infrastructura geotermală	reglementarea rețelelor și protecția resursei
Infrastructura verde-albastră	spații permeabile, drenaj, plantări și protecție climatică

22.1.6. Utilizarea PUZ şi PUD

Planurile urbanistice zonale vor fi utilizate pentru proiecte care necesită:

- restructurarea unei zone;
- introducerea sau modificarea funcțiunilor;
- dezvoltarea unor suprafețe mari;
- reglementarea unui ansamblu turistic;
- extinderea majoră a zonei Ștrandului;
- realizarea unui parc multifuncțional;

- dezvoltarea unei zone mixte de cazare, wellness și agrement;
- organizarea unei rețele complexe de acces și utilități.

PUD va putea fi utilizat pentru detalierea amplasării construcțiilor, acceselor, parcărilor și amenajărilor, în limitele reglementărilor PUG sau PUZ.

PUZ și PUD nu vor fi utilizate pentru a justifica punctual proiecte care contravin viziunii generale, afectează patrimoniul, fragmentează rețeaua verde sau generează costuri publice disproporționate.

22.1.7. Filtrul urbanistic al proiectelor turistice

Înainte de introducerea unui proiect în programul de investiții se va completa o fișă care verifică:

- compatibilitatea cu PUG;
- necesitatea PUZ sau PUD;
- situația cadastrală;
- dreptul de proprietate;
- existența accesului;
- capacitatea utilităților;
- regimul de protecție;
- riscurile naturale;
- impactul asupra traficului;
- accesul autospecialelor;
- necesarul de parcare;
- accesibilitatea;
- impactul asupra peisajului;
- spațiile verzi;
- procedura de mediu;
- necesitatea avizului în domeniul turismului.

22.2. Corelarea cu metodologia de avizare în domeniul turismului – HG nr. 127/2026

22.2.1. Încadrarea actului normativ

HG nr. 127 din 12 martie 2026 nu instituie o metodologie complet separată, ci modifică și completează metodologia de avizare aprobată prin HG nr. 31/1996. Actul a fost publicat în Monitorul Oficial nr. 212 din 19 martie 2026.

Noua reglementare este direct relevantă pentru Deta deoarece strategia propune:

- documentații de urbanism în perimetrul stațiunii;
- investiții publice în infrastructura turistică;
- intervenții asupra unor construcții existente;
- construcții noi cu funcțiune turistică;
- amenajări de agrement;
- modernizarea Ștrandului Termal;
- dezvoltarea unor servicii și facilități complementare.

22.2.2. Fazele pentru care se solicită avizul

Pentru obiectivele turistice finanțate din fonduri publice, avizul se emite și pentru:

- studiul de fezabilitate, în cazul investițiilor noi;
- documentația de avizare a lucrărilor de intervenție, pentru construcțiile existente;
- documentația mixtă SF cu elemente de DALI;
- documentația pentru autorizarea executării lucrărilor, după caz.

HG nr. 127/2026 a introdus explicit avizarea proiectelor publice încă din fazele tehnico-economice prevăzute de HG nr. 907/2016.

Aplicarea timpurie a procedurii este importantă deoarece permite corectarea soluțiilor înainte de aprobarea indicatorilor tehnico-economici și înaintea lansării achiziției pentru proiectare și execuție.

22.2.3. Documentațiile de urbanism vizate

În cazul PUG, PUZ și PUD referitoare la zone sau stațiuni turistice, dosarul va include, după caz:

- cererea standardizată;
- certificatul de urbanism, cu excepția fazei PUG;
- avizul de oportunitate pentru PUZ inițiat și finanțat de persoane private;
- memoriul general;
- regulamentul;
- planșele de încadrare;
- situația existentă;
- reglementările;
- circulația;
- echiparea edilitară;
- proprietatea;
- zonele protejate;
- documentele prevăzute de normele de aplicare a Legii nr. 350/2001.

22.2.4. Documentațiile tehnice

Pentru construcțiile și amenajările din domeniul turismului, documentația va prezenta suficient de clar:

- parcela cadastrală;
- construcțiile existente și propuse;
- construcțiile care se desființează;
- accesul în incintă;
- accesul în clădiri;
- circulațiile;
- spațiile verzi;
- plantațiile;
- rețelele de apă și canalizare;
- planurile nivelurilor;
- funcțiunile;
- capacitățile;
- indicatorii tehnici;
- relația cu vecinătățile.

Pentru proiectele complexe ale Detei, documentația va prezenta suplimentar:

- relația cu întregul perimetru al stațiunii;
- contribuția la criteriile de atestare;
- integrarea în produsele turistice;
- accesibilitatea;
- sustenabilitatea energetică;
- modul de administrare;
- costurile de funcționare;
- impactul asupra comunității;
- caracterul sezonier sau anual al funcționării.

22.2.5. Proiecte pentru care trebuie verificată necesitatea avizului

Proiect	Verificarea necesară
Modernizarea Ștrandului Termal	avizare SF/DALI/DTAC, în funcție de structura intervenției
Centrul Smart de Informare	avizare dacă este construcție sau amenajare turistică
Parcul multifuncțional	verificarea încadrării ca amenajare cu funcțiune turistică
Ruta multiculturală	avizare pentru construcțiile și amenajările aferente
Traseele cicloturistice	analizarea avizării amenajărilor și dotărilor turistice
Structurile noi de cazare	avizare conform funcțiunii și fazei de proiectare
Centrul wellness	avizare tehnică și urbanistică
Parcările turistice	corelare cu documentația investiției principale
Patrimoniul reutilizat turistic	avizare DALI/DTAC, după caz
PUZ zona Ștrandului	avizare urbanistică în domeniul turismului
Actualizarea PUG	aviz pentru componenta de zonă și stațiune turistică

Încadrarea finală va fi stabilită prin certificatul de urbanism și prin consultarea autorității competente.

22.2.6. Dosarul unic de avizare turistică

Pentru reducerea întârzierilor se recomandă constituirea unui dosar administrativ electronic pentru fiecare proiect, care să conțină:

1. certificatul de urbanism;
2. dovada proprietății;
3. extrasul cadastral;
4. încadrarea în PUG;
5. documentația tehnică;
6. avizul de oportunitate, dacă este cazul;
7. documentele de mediu;
8. documentele de patrimoniu;
9. studiul de trafic;
10. studiile privind utilitățile;
11. auditul de accesibilitate;
12. nota privind contribuția la statutul stațiunii;
13. planul de funcționare;
14. dovada depunerii și corespondența;
15. avizul final.

22.2.7. Principii pentru obținerea avizului

Proiectele trebuie să demonstreze:

- integrarea în caracterul local;
- compatibilitatea arhitecturală;
- protejarea patrimoniului;
- evitarea afectării resurselor;
- acces adecvat;
- siguranța circulației;
- accesul pentru intervenții;
- utilizarea rațională a terenului;
- claritatea funcțiunilor;
- spații verzi suficiente;
- infrastructură tehnico-edilitară;
- funcționare sustenabilă.

Se recomandă consultarea tehnică preliminară a autorității responsabile în domeniul turismului înainte de finalizarea SF, DALI, PUZ sau PUG pentru investițiile majore.

22.3. Corelarea cu Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Orașului Deta

Orașul Deta dispune de Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană 2022–2030, publicată între documentele strategice oficiale ale administrației, alături de Planul de mobilitate urbană și alte documente sectoriale.

Strategia turistică 2026–2035 nu înlocuiește SIDU, ci:

- dezvoltă în detaliu componenta de turism;
- prelungește orizontul de planificare până în 2035;
- introduce cerințele privind menținerea statutului;
- detaliază brandul și produsele turistice;
- introduce indicatori specifici;
- stabilește portofoliul și bugetul turistic;
- dezvoltă cooperarea transfrontalieră;
- integrează noile cerințe de avizare din 2026.

22.3.1. Corelarea obiectivelor locale

Direcție SIDU	Contribuția strategiei turistice
Oraș activ, verde și sustenabil	parcuri, promenade, ciclism, infrastructură verde-albastră și evenimente
Dezvoltarea spațiului public	Promenada culturală, zona centrală, mobilier și semnalizare
Mobilitate sustenabilă	trasee pietonale, piste, Deta–Opătița și transport pentru evenimente
Actualizarea urbanismului	delimitarea perimetrului stațiunii și reglementarea zonelor turistice
Utilizarea energiei regenerabile	eficientizarea Ștrandului și valorificarea controlată a resursei geotermale
Economie locală inteligentă	cazare, gastronomie, producători, servicii și produse turistice
Creșterea calității vieții	agrement, cultură, sport, spații verzi și servicii accesibile
Digitalizare	Centrul Smart, website, CRM, hartă și Observator Turistic
Incluziune	accesibilizare și turism pentru toate categoriile de public
Cooperare	proiecte microregionale, județene și transfrontaliere

22.3.2. Integrarea portofoliilor

Proiectele comune sau complementare vor avea o singură fișă de investiție, pentru evitarea:

- dublării bugetelor;
- indicatorilor diferiți;
- amplasamentelor incompatibile;
- documentațiilor tehnice paralele;
- raportării contradictorii;
- solicitării simultane a mai multor finanțări pentru aceleași costuri.

Proiectele care trebuie gestionate integrat sunt:

- amenajarea zonei centrale și Promenada culturală;
- infrastructura ciclistică și traseul Deta–Opătița;
- sistemele inteligente de management urban și Smart Tourism;
- sistemul geotermal și eficientizarea Ștrandului;
- Centrul Cultural și calendarul evenimentelor;
- parcurile și infrastructura verde-albastră;

- PUG și delimitarea perimetrului stațiunii.

22.3.3. Actualizarea SIDU după 2030

Având în vedere că actuala SIDU are orizontul 2030, administrația va pregăti:

- evaluarea rezultatelor SIDU;
- o strategie urbană post-2030;
- integrarea proiectelor turistice rămase;
- corelarea cu viitoarele programe europene;
- preluarea indicatorilor turismului în tabloul urban de bord.

Strategia turistică va reprezenta document sectorial de fundamentare pentru noua SIDU.

22.4. Corelarea cu strategiile județului Timiș și Regiunii Vest

22.4.1. Strategia județului Timiș

Strategia integrată de dezvoltare economică și socială a județului Timiș 2021–2027 este publicată de Consiliul Județean și constituie cadrul județean pentru investiții, cooperare instituțională și dezvoltare echilibrată.

Strategia Deta contribuie la obiectivele județene prin:

- dezvoltarea echilibrată a sudului județului;
- reducerea concentrării turistice exclusiv în jurul Timișoarei;
- valorificarea patrimoniului multicultural;
- susținerea orașelor mici;
- dezvoltarea mobilității;
- crearea circuitelor județene;
- promovarea produselor locale;
- creșterea cooperării cu Serbia;
- dezvoltarea infrastructurii culturale;
- protejarea mediului;
- creșterea accesului la servicii.

Proiecte cu relevanță județeană

- traseul cicloturistic Banatul de Sud;
- Festivalul Multicultural Internațional;
- circuitul patrimoniului religios;
- circuitul Deta–Banloc–Partoș–Foeni;
- ruta gastronomică;
- sistemul de semnalizare turistică;
- proiectele Deta–Vršac;
- calendarul comun de evenimente;
- promovarea sudului județului Timiș.

Pentru acestea se recomandă:

- parteneriat formal cu Consiliul Județean;
- introducerea în portofoliul județean;
- cofinanțare;
- promovare comună;
- integrare cu transportul și drumurile județene;
- pregătirea unor cereri comune.

22.4.2. Strategia culturală a județului

Componenta culturală a strategiei Deta va fi corelată cu politicile județene privind:

- infrastructura culturală;

- accesul la cultură;
- patrimoniul;
- participarea comunității;
- multiculturalitatea;
- mobilitatea artiștilor;
- digitalizarea;
- cooperarea internațională.

Centrul Cultural, Muzeul, ruta multiculturală și festivalul-fanion trebuie prezentate ca părți ale unei rețele culturale județene, nu ca proiecte locale izolate.

22.4.3. Planul de Dezvoltare Regională Vest

PDR Vest 2021–2027 și RIS3 Vest reprezintă documente principale pentru orientarea dezvoltării și fundamentarea intervențiilor regionale. RIS3 include „Turism, sănătate și calitatea vieții” între domeniile regionale de specializare inteligentă.

Corelarea se realizează prin:

- turism termal-recreativ și wellness;
- eficiență energetică;
- tehnologii Smart Tourism;
- produse locale;
- economia experiențelor;
- patrimoniu digital;
- mobilitate verde;
- regenerare urbană;
- accesibilitate;
- cooperare public–privată;
- inovare în servicii.

22.4.4. Programul Regional Vest

Programul Regional Vest este instrumentul regional principal pentru investiții în regenerare urbană, mobilitate, energie, digitalizare, cultură și dezvoltarea atractivității urbane. ADR Vest publică apelurile și documentele de programare aplicabile.

Pentru compatibilitate, fiecare proiect Deta va fi încadrat în:

- obiectivul programului;
- prioritatea;
- obiectivul specific;
- tipul de acțiune;
- indicatorii de realizare;
- indicatorii de rezultat;
- condițiile favorizante;
- strategia teritorială aplicabilă.

22.5. Corelarea cu Strategia națională pentru dezvoltarea turismului

Strategia națională pentru dezvoltarea turismului 2025–2035 a fost aprobată prin HG nr. 1.193/2024. Viziunea națională urmărește consolidarea României ca destinație cunoscută, activă pe tot parcursul anului, bazată pe oameni, tradiții, patrimoniu natural și cultural și pe servicii compatibile cu standardele europene. Documentul promovează și accesibilitatea turismului pentru persoanele cu dizabilități.

22.5.1. Direcțiile comune

Direcție națională	Aplicarea în Deta
Destinație pentru toate anotimpurile	diversificarea Ștrandului, cultură, gastronomie și evenimente
Calitatea serviciilor	programul „Ospitalitate în Deta”
Patrimoniu natural și cultural	ruta multiculturală și reabilitarea patrimoniului
Produse autentice	Gustul Detei, tradiții și producători
Creșterea valorii vizitei	produse de weekend și creșterea duratei șederii
Managementul destinației	structura locală de coordonare
Digitalizare	portal, Centru Smart, CRM și Observator
Mobilitate verde	piste, trasee și transport sustenabil
Accesibilitate	programul „Deta accesibilă pentru toți”
Cooperare	parteneriate județene și transfrontaliere
Date și monitorizare	indicatori și tablou de bord
Formare profesională	calificare, ospitalitate și competențe digitale

22.5.2. Trecerea de la volum la valoare

Strategia Deta nu urmărește exclusiv majorarea numărului de vizitatori. Succesul va fi evaluat și prin:

- durata medie a șederii;
- cheltuiala locală;
- utilizarea cazării;
- consumul de produse locale;
- participarea la experiențe;
- revenirea vizitatorilor;
- satisfacție;
- ocupare locală;
- sustenabilitatea costurilor.

Această abordare evită promovarea unor fluxuri mari de vizitatori de o zi care utilizează infrastructura fără a genera beneficii economice proporționale.

22.5.3. Dezvoltarea etapizată

Investițiile vor fi realizate în funcție de maturitatea destinației:

1. conformare și date;
2. infrastructură de bază;
3. produse și servicii;
4. marketing;
5. extindere;
6. internaționalizare.

Modernizarea Ștrandului, de exemplu, va fi corelată cu existența:

- cazării;
- alimentației publice;
- accesului;
- personalului;
- sistemului de rezervare;
- serviciilor pentru extrasezon;
- unui plan financiar de operare.

22.6. Corelarea cu Masterplanul investițiilor în turism – HG nr. 558/2017

22.6.1. Domeniul actual de aplicare

HG nr. 558/2017 a aprobat Programul pentru dezvoltarea investițiilor în turism și criteriile de eligibilitate. În forma consolidată aplicabilă, activitățile majore vizează:

- dezvoltarea turismului balnear și balneoclimatic;
- dezvoltarea domeniului schiabil.

Pentru turismul balnear, actul diferențiază între:

- UAT-uri atestate ca stațiuni balneare și balneoclimatice;
- UAT-uri care dețin factori naturali terapeutici, dar nu au această atestare.

22.6.2. Poziția Detei

Statutul de stațiune turistică de interes local nu produce automat eligibilitatea pentru finanțarea unei investiții prin Masterplan.

Pentru includerea unui proiect termal al Detei trebuie verificate:

1. categoria juridică a localității;
2. existența factorilor naturali terapeutici;
3. analizele și studiile de specialitate;
4. regimul de exploatare a apei;
5. documentele emise de autoritățile competente;
6. încadrarea investiției în activitățile eligibile;
7. includerea proiectului în anexele sau listele aplicabile;
8. disponibilitatea alocărilor bugetare;
9. aprobarea indicatorilor tehnico-economici;
10. capacitatea de cofinanțare și operare.

22.6.3. Proiecte care pot fi analizate condiționat

- studii privind factorii naturali;
- infrastructură pentru valorificarea certificată a resursei;
- bază de tratament, numai dacă sunt îndeplinite cerințele;
- modernizarea infrastructurii balneare eligibile;
- promenade și amenajări asociate unei funcțiuni balneare recunoscute;
- echipamente specifice, în condițiile actului normativ.

Componentele strict recreative, culturale, digitale sau comerciale nu trebuie presupuse ca fiind eligibile prin HG nr. 558/2017.

22.6.4. Surse alternative

În cazul în care Deta nu îndeplinește condițiile Masterplanului, modernizarea Ștrandului și infrastructura aferentă vor fi orientate către:

- Programul Regional Vest;
- programe energetice;
- AFM;
- cooperare România–Serbia;
- buget local;
- buget de stat prin alte programe;
- concesiune;
- parteneriat public–privat;
- investiții private;
- InvestEU și instrumente financiare.

22.6.5. Măsura strategică recomandată

Se va elabora:

„Studiul juridic, hidrogeologic, terapeutic şi investiţional privind încadrarea resursei termale Deta în programele naţionale de turism balnear”.

Studiul va preveni includerea în buget a unor venituri ipotetice sau promovarea nejustificată a unor beneficii medicale.

22.7. Corelarea cu Agenda Europeană pentru Turism 2030

Agenda Europeană pentru Turism 2030 a fost adoptată de Consiliul Uniunii Europene în decembrie 2022 şi include un plan multianual destinat transformării turismului într-un sector mai verde, mai sustenabil, mai rezilient şi mai digitalizat.

22.7.1. Pilonii de corelare

Turism verde

Strategia Deta include:

- mobilitate pietonală şi ciclistică;
- eficienţa energetică;
- energie regenerabilă;
- protejarea spaţiilor verzi;
- reducerea deşeurilor;
- evenimente responsabile;
- managementul apei.

Turism digital

Sunt prevăzute:

- website oficial;
- hartă interactivă;
- coduri QR;
- rezervări;
- ticketing;
- CRM;
- colectarea datelor;
- tururi virtuale;
- patrimoniu digitalizat.

Turism rezilient

Sunt introduse:

- diversificarea produselor;
- reducerea sezonalităţii;
- planuri de continuitate;
- managementul riscurilor;
- surse financiare alternative;
- cooperare regională;
- protecţie climatică.

Turism social şi incluziv

Sunt propuse:

- accesibilitate universală;
- servicii pentru seniori;
- activităţi pentru familii;
- implicarea comunităţii;
- protejarea patrimoniului comunităţilor;
- ocupare şi antreprenoriat local.

Competențe și forță de muncă

Programul „Ospitalitate în Deta” va dezvolta:

- competențe digitale;
- limbi străine;
- ghidaj;
- marketing;
- siguranță;
- sustenabilitate;
- accesibilitate;
- managementul experiențelor.

22.7.2. Aplicarea locală

Fiecare proiect va primi, în fișa-standard, o clasificare privind contribuția la:

- tranziția verde;
- tranziția digitală;
- reziliență;
- incluziune;
- competențe;
- competitivitate;
- cooperarea destinațiilor.

22.8. Corelarea cu Pactul Verde European și obiectivele climatice

Pactul Verde European urmărește transformarea Uniunii într-o economie modernă și eficientă în utilizarea resurselor, cu obiectivul neutralității climatice în 2050 și cu o reducere netă a emisiilor de gaze cu efect de seră de cel puțin 55% până în 2030 față de nivelul anului 1990.

Strategia locală nu poate prelua direct aceste ținte macroeconomice ca obligații procentuale ale orașului, dar trebuie să contribuie la direcția generală prin proiecte măsurabile.

22.8.1. Eficiența energetică

Investițiile vor urmări:

- audit energetic;
- anvelopare;
- echipamente eficiente;
- recuperarea energiei;
- monitorizarea consumurilor;
- iluminat eficient;
- automatizare;
- surse regenerabile;
- valorificarea responsabilă a energiei geotermale.

Prioritare sunt:

- Ștrandul Termal;
- Centrul Cultural;
- Muzeul;
- Centrul Smart;
- iluminatul parcurilor;
- clădirile publice turistice.

22.8.2. Mobilitatea cu emisii reduse

Se vor dezvolta:

- deplasarea pietonală;

- ciclismul;
- transportul public;
- transportul electric;
- parcările pentru biciclete;
- stațiile de încărcare;
- transportul comun pentru evenimente;
- circuitele compacte.

22.8.3. Infrastructura verde-albastră

Vor fi integrate:

- arbori pentru umbrire;
- coridoare verzi;
- suprafețe permeabile;
- grădini de ploaie;
- colectarea apei pluviale;
- refacerea vegetației;
- spații de refugiu climatic;
- drenaj urban;
- protejarea biodiversității.

22.8.4. Economia circulară

Proiectele și evenimentele vor urmări:

- prevenirea deșeurilor;
- reutilizarea echipamentelor;
- eliminarea produselor de unică folosință;
- colectarea separată;
- compostarea, unde este fezabil;
- utilizarea furnizorilor locali;
- repararea mobilierului;
- reutilizarea materialelor expoziționale;
- achiziții publice verzi.

22.8.5. Filtrul climatic al proiectelor

Fiecare proiect major va analiza:

1. emisiile;
2. consumul energetic;
3. consumul de apă;
4. riscul de caniculă;
5. riscul de precipitații extreme;
6. permeabilitatea terenului;
7. umbrirea;
8. biodiversitatea;
9. durabilitatea materialelor;
10. costurile de operare.

Proiectele care nu pot demonstra o contribuție pozitivă sau cel puțin evitarea unui prejudiciu semnificativ vor fi reproiectate.

22.9. Corelarea cu Deceniul Digital 2030 și politicile Smart Tourism

Programul european privind Deceniul Digital 2030 stabilește un mecanism de monitorizare și cooperare pentru transformarea digitală, structurat în jurul competențelor digitale, infrastructurilor, digitalizării întreprinderilor și digitalizării serviciilor publice.

22.9.1. Competențe digitale

Pentru Deta se vor dezvolta:

- instruirea personalului;
- competențe pentru operatori;
- utilizarea platformelor de rezervare;
- managementul reputației;
- analiza datelor;
- producția de conținut;
- securitatea cibernetică;
- accesibilitatea digitală.

22.9.2. Infrastructură digitală

Strategia valorifică:

- conectivitatea publică;
- Wi-Fi;
- senzori;
- sisteme de ticketing;
- sisteme de numărare;
- platforme;
- servere și servicii cloud;
- copii de siguranță;
- terminale publice;
- ecrane interactive.

22.9.3. Digitalizarea operatorilor

Operatorii vor fi sprijiniți pentru:

- prezență online;
- informații actualizate;
- rezervări;
- plăți;
- meniuri digitale;
- date privind accesibilitatea;
- promovare;
- schimb de date agregate;
- integrarea cu platforma destinației.

22.9.4. Servicii publice digitale

Administrația va oferi:

- informație turistică verificată;
- calendar de evenimente;
- achiziția biletelor;
- formulare;
- sesizări;
- hărți;
- rapoarte publice;
- indicatori;
- documente de conformare.

22.9.5. Principii Smart Tourism

Sistemele vor fi:

- interoperabile;

- modulare;
- actualizabile;
- securizate;
- accesibile;
- multilingve;
- compatibile cu telefonul;
- administrabile local;
- bazate pe standarde deschise;
- însoțite de contracte de mentenanță.

Se va aplica principiul:

„digital prin proiectare, dar nu exclusiv digital”.

Vor fi menținute alternative pentru persoanele care nu utilizează tehnologia:

- hărți tipărite;
- ghișeu;
- telefon;
- semnalizare;
- rezervare asistată;
- informare directă.

22.10. Corelarea cu Politica de Coeziune și programele 2021–2027/viitoare

22.10.1. Politica de Coeziune 2021–2027

Politica de Coeziune 2021–2027 este structurată în jurul a cinci obiective:

1. o Europă mai competitivă și mai inteligentă;
2. o Europă mai verde;
3. o Europă mai conectată;
4. o Europă mai socială și incluzivă;
5. o Europă mai apropiată de cetățeni.

Actuala perioadă a consolidat abordarea teritorială, integrată și bazată pe prioritățile comunităților locale.

Contribuția strategiei Deta

Obiectiv al Politicii de Coeziune	Contribuția Deta
Europa inteligentă	Smart Tourism, digitalizare și antreprenoriat
Europa verde	energie, mobilitate, spații verzi și climă
Europa conectată	acces, ciclism, transport și relații regionale
Europa socială	accesibilitate, formare, cultură și ocupare
Europa aproape de cetățeni	strategie integrată, consultare și dezvoltare locală

22.10.2. Perioada 2021–2027

Proiectele mature vor urmări:

- Programul Regional Vest;
- programele naționale;
- Interreg;
- programele culturale;
- LIFE;
- Erasmus+;
- CERV;
- AFM;
- alte instrumente încă deschise sau realocate.

Nu va fi întârziată pregătirea unui proiect în așteptarea unui apel. Documentațiile trebuie realizate anticipat, dacă investiția este prioritară și sustenabilă.

22.10.3. Perioada propusă 2028–2034

Comisia Europeană a prezentat în 2025 propunerea pentru bugetul UE 2028–2034, care include o arhitectură bazată pe planuri naționale și regionale de parteneriat, mai flexibile și orientate spre rezultate. În iulie 2026, aceasta reprezintă încă un cadru propus și aflat în negociere, nu o sursă cu reguli finale de eligibilitate.

În consecință, Deta va pregăti proiectele astfel încât să poată fi adaptate la viitorul cadru:

- justificare teritorială;
- contribuție la reducerea disparităților;
- rezultate măsurabile;
- indicatori;
- etapizare;
- maturitate tehnică;
- tranziție verde;
- digitalizare;
- reziliență;
- parteneriate;
- sustenabilitate financiară.

Nu se vor indica drept certe denumiri de programe sau procente de cofinanțare pentru perioada post-2027 înainte de adoptarea cadrului european și național.

22.10.4. Etichetarea portofoliului

Fiecare proiect va primi etichete privind:

- obiectivul de coeziune;
- componenta verde;
- componenta digitală;
- componenta socială;
- caracterul urban;
- caracterul transfrontalier;
- contribuția la patrimoniu;
- contribuția la turism;
- gradul de maturitate;
- posibilitatea etapizării.

22.11. Corelarea cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU

Agenda 2030 cuprinde 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă. Turismul este menționat explicit în ținta 8.9, privind turismul sustenabil care creează locuri de muncă și promovează cultura și produsele locale, și în ținta 12.b, privind instrumentele de monitorizare a efectelor turismului asupra dezvoltării durabile.

Matricea de corelare cu ODD

ODD	Relevanță pentru Stațiunea Deta	Măsuri și proiecte
ODD 3 – Sănătate și bunăstare	agrement, activitate fizică și siguranță	Șstrand, trasee, sport, prim ajutor
ODD 4 – Educație de calitate	patrimoniu, competențe și educație locală	arhivă digitală, tururi educative, formare
ODD 6 – Apă curată și	gestionarea resursei termale	analize, rețele, recirculare și

ODD	Relevanță pentru Stațiunea Deta	Măsuri și proiecte
sanitație	și a consumului	monitorizare
ODD 7 – Energie curată	eficiență și surse regenerabile	geotermal, fotovoltaic și audit energetic
ODD 8 – Muncă decentă și creștere economică	locuri de muncă și turism sustenabil	operatori, produse locale și formare
ODD 9 – Industrie, inovare și infrastructură	infrastructură reziliență și digitalizare	Centru Smart, mobilitate și sisteme de date
ODD 10 – Inegalități reduse	acces egal la experiențe	turism incluziv și accesibilizare
ODD 11 – Orașe și comunități durabile	patrimoniu, spații publice și mobilitate	centru, parcuri, patrimoniu și trasee
ODD 12 – Consum și producție responsabile	economie circulară și monitorizare	evenimente responsabile, deșeuri și furnizori locali
ODD 13 – Acțiune climatică	adaptare și reducerea impactului	infrastructură verde-albastră și energie
ODD 15 – Viața terestră	biodiversitate și spații verzi	parcuri, arbori și protejarea habitatelor
ODD 16 – Instituții eficiente	transparență și management	Comitet, raportare și registrul conformării
ODD 17 – Parteneriate	cooperare locală, regională și internațională	CJ Timiș, GAL, Serbia și programe europene

ODD 11 promovează orașe incluzive, sigure, reziliente și sustenabile, iar ODD 13 vizează acțiunea climatică. ODD 17 fundamentează dezvoltarea parteneriatelor necesare implementării.

22.11.1. Localizarea ODD

Pentru fiecare proiect va fi stabilit:

- ODD principal;
- ODD secundare;
- ținta relevantă;
- indicatorul local;
- valoarea de bază;
- rezultatul anual;
- sursa datelor.

Exemplu:

Proiect	ODD principal	Indicator local
Gustul Detei	ODD 8	producători și locuri de muncă
Rețeaua Deta Verde	ODD 11 și 13	km de trasee și suprafață verde
Modernizarea Ștrandului	ODD 6 și 7	consum de apă și energie
Ruta multiculturală	ODD 11	obiective conservate și vizitate
Observatorul Turistic	ODD 12.b	indicatori de sustenabilitate monitorizați
Banatul fără frontiere	ODD 17	parteneriate și proiecte comune

22.12. Corelarea cu standardele GSTC și sistemul EETLS

22.12.1. Rolul GSTC

Criteriile GSTC pentru destinații reprezintă un set internațional de referință pentru sustenabilitatea destinațiilor și sunt organizate în patru domenii:

1. management sustenabil;
2. impact socio-economic;
3. impact cultural;
4. impact asupra mediului.

Aplicarea lor în Deta are caracter voluntar și metodologic. Ele nu înlocuiesc legislația, autorizarea, criteriile de atestare sau obligațiile contractuale.

22.12.2. Corelarea GSTC cu strategia Deta

Domeniul GSTC	Cerințe aplicabile Detei	Instrumente ale strategiei
Management sustenabil	structură de management, strategie, date și riscuri	UIMST, Comitet, Observator și raportare
Implicarea actorilor	participarea comunității și operatorilor	consultări, grupuri de lucru și parteneriate
Satisfacția vizitatorilor	feedback și măsuri de corecție	CRM, chestionare și recenzii
Promovare corectă	informație verificată și autentică	manual de brand și procedură editorială
Beneficii economice locale	ocupare, achiziții și antreprenoriat	Gustul Detei și rețeaua operatorilor
Sprijinirea comunității	acces la infrastructură și participare	evenimente, parcuri și programe sociale
Protejarea patrimoniului	conservare și interpretare responsabilă	P09, P10 și P03
Gestionarea vizitatorilor	fluxuri, capacitate și siguranță	ticketing, trasee și planuri de evenimente
Energie și emisii	consumuri, eficiență și regenerabile	P08 și P20
Apă	monitorizare și utilizare eficientă	studiile termale și sistemele tehnice
Deșeuri	prevenire și colectare	Eveniment responsabil Deta
Mobilitate	transport cu impact redus	P04 și P12
Biodiversitate	protejarea spațiilor verzi	Deta Verde-Albastră
Adaptare climatică	canicula, ploi și reziliență	plan climatic și infrastructură verde

22.12.3. Aplicarea etapizată a GSTC

Etapa I – 2026–2027

- autoevaluare inițială;
- stabilirea dovezilor;
- identificarea lacunelor;
- atribuirea responsabilităților;
- integrarea criteriilor în indicatori.

Etapa a II-a – 2028–2030

- aplicarea măsurilor prioritare;
- colectarea datelor;
- implicarea operatorilor;
- publicarea primului raport local de sustenabilitate;
- evaluarea intermediară.

Etapa a III-a – 2031–2035

- extinderea sistemului;

- audit extern voluntar;
- compararea cu alte destinații;
- analizarea oportunității unei certificări recunoscute;
- raport final de sustenabilitate.

Utilizarea denumirii sau simbolurilor GSTC în comunicare va respecta regulile titularului standardului. Autoevaluarea nu va fi prezentată drept certificare.

22.12.4. EETLS

Standardul European de Etichetare în Ecoturism – EETLS a fost dezvoltat în cadrul rețelelor ECO-DESTINET și ECOLNET, pornind de la criterii globale de turism sustenabil și fiind orientat spre evaluarea activităților și produselor ecoturistice.

Pentru Deta, EETLS poate fi utilizat selectiv pentru:

- trasee verzi;
- produse de ciclism;
- activități de educație ecologică;
- evenimente responsabile;
- mici operatori;
- pachete care combină patrimoniul, natura și comunitatea;
- circuite în Banatul de Sud.

EETLS nu va fi prezentat ca:

- obligație legală generală;
- standard obligatoriu al Uniunii Europene;
- certificare automată a destinației;
- înlocuitor al GSTC pentru managementul întregii stațiuni;
- substitut pentru autorizațiile de mediu sau turism.

22.12.5. Ierarhia recomandată a instrumentelor

1. legislația națională și europeană;
2. criteriile legale ale stațiunii turistice;
3. obligațiile programelor de finanțare;
4. GSTC pentru managementul destinației;
5. EETLS pentru produse ecoturistice selectate;
6. EU Ecolabel și alte instrumente voluntare pentru operatorii eligibili;
7. standarde interne de calitate ale Detei.

22.13. Matricea de corelare obiectiv–proiect–document strategic

22.13.1. Legendă

Obiective strategice

- **OS1** – conformare și management;
- **OS2** – infrastructură și accesibilitate;
- **OS3** – resursă termală și agrement verde;
- **OS4** – patrimoniu multicultural;
- **OS5** – produse, evenimente și gastronomie;
- **OS6** – calitatea serviciilor și economia locală;
- **OS7** – brand, promovare și digitalizare;
- **OS8** – integrare regională și transfrontalieră;
- **OS9** – sustenabilitate, accesibilitate și reziliență.

Documente de referință

- **PUG/RLU** – documentațiile de urbanism ale Orașului Deta;

- **SIDU** – Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană Deta;
- **SDES Timiș** – Strategia de dezvoltare economică și socială a județului;
- **PDR Vest/RIS3** – politicile regionale;
- **SNT 2035** – Strategia națională pentru dezvoltarea turismului;
- **MIT** – Masterplanul investițiilor în turism;
- **AET 2030** – Agenda Europeană pentru Turism;
- **PVE** – Pactul Verde European;
- **DD 2030** – Deceniul Digital;
- **PC** – Politica de Coeziune;
- **ODD** – Obiectivele de Dezvoltare Durabilă;
- **GSTC/EETLS** – standardele voluntare de sustenabilitate.

22.13.2. Matricea integrată

Cod/proiect	Obiective	Corelare locală și urbanistică	Corelare națională și regională	Corelare europeană/internațională	Verificare obligatorie
P01 – Centrul Smart de Informare	OS1, OS7	PUG, SIDU, sistemele inteligente	PDR Vest, SNT 2035	DD 2030, PC, GSTC	amplasament, aviz turism, mentenanță și securitate
P02 – Festivalul Multicultural	OS4, OS5, OS8	SIDU, Centrul Cultural, spații de evenimente	strategia culturală județeană, SNT	AET, CERV, ODD 11 și 17	capacitate, siguranță, zgomot și deșeuri
P03 – Digitalizarea patrimoniului	OS4, OS7	Muzeu, ruta culturală, SIDU	politici culturale și SNT	DD 2030, Europa Creativă, GSTC	drepturi de autor, securitate și validare istorică
P04 – Traseul Banatul de Sud	OS2, OS3, OS8	PUG, PMUD, coridoare ciclistice	SDES Timiș, PDR Vest	PC, AET, Interreg, ODD 9 și 11	proprietate, siguranță, continuitate și omologare
P05 – Gustul Detei	OS5, OS6	SIDU și spații pentru evenimente	SNT, RIS3, politici agricole	ODD 8 și 12, AET	autorizarea operatorilor și trasabilitatea
P06 – Parcul multifuncțional	OS2, OS3, OS9	rezervare teren prin PUG/PUZ	PDR Vest și strategia județeană	PVE, PC, GSTC, ODD 11 și 13	proprietate, mediu, aviz turism și mentenanță
P07 – Circuitul GAL	OS4, OS5, OS8	legături Deta–Opătița și microregionale	SDES Timiș, LEADER, SNT	ODD 8 și 17, EETLS	acorduri, traseu, servicii și materiale comune
P08 – Modernizarea Ștrandului	OS2, OS3, OS6, OS9	PUG/PUZ, utilități și zona termală	SNT, MIT condiționat, PDR Vest	PVE, PC, GSTC	resursă, avize, apă, energie, operare și ajutor de stat

Cod/proiect	Obiective	Corelare locală și urbanistică	Corelare națională și regională	Corelare europeană/internațională	Verificare obligatorie
P09 – Patrimoniul Detei	OS4, OS5	zone de protecție prin PUG/RLU	politici culturale, SNT și TMI	AET, ODD 11, GSTC	proprietate, avize de patrimoniu și funcțiune
P10 – Ruta Deta–Opătița	OS2, OS4, OS5	PUG, RLU, PMUD și delimitare	SDES Timiș și SNT	PC, AET, EETLS	siguranță, accesibilitate și drept de amplasare
P11 – Deta Wayfinding	OS1, OS2, OS7	PUG/RLU, regulament publicitate	SNT și Programul Regional	DD 2030, ODD 11, GSTC	avize, proprietate, identitate și mentenanță
P12 – Rețeaua Deta Verde	OS2, OS3, OS9	PUG, PMUD și infrastructură verde	PDR Vest și politici climatice	PVE, PC, ODD 11, 13 și 15	mediu, arbori, drenaj și continuitatea traseelor
P13 – Programul de evenimente	OS4, OS5, OS7	SIDU, Centrul Cultural și spații publice	strategii culturale și SNT	AET, GSTC, ODD 8 și 11	calendar, securitate, mobilitate și evaluare
P14 – Banatul fără frontiere	OS5, OS8	corelare cu infrastructura locală	SNT, SDES Timiș	Interreg, AET, ODD 17	parteneri, valoare transfrontalieră și sustenabilitate
P15 – Ospitalitate în Deta	OS6, OS7	SIDU și managementul local	SNT și politicile de ocupare	AET, DD 2030, ODD 4 și 8	furnizori autorizați și evaluarea competențelor
P16 – Deta accesibilă	OS2, OS6, OS9	PUG/RLU, proiectare universală	SNT și politici sociale	AET, PC, ODD 10 și 11, GSTC	audit, standarde tehnice și informații exacte
P17 – Observatorul Turistic	OS1, OS7, OS9	SIDU și management urban inteligent	SNT și PDR Vest	DD 2030, ODD 12.b, GSTC	surse, protecția datelor și interoperabilitate
P18 – Conformare și guvernanță	OS1, OS9	PUG, HCL și Registrul conformării	SNT și legislația stațiunilor	GSTC, ODD 16	audit anual, documente valabile și responsabilități
P19 – Integrarea proiectelor în curs	OS1–OS9	PUG, SIDU, PMUD și buget local	programe regionale și naționale	PC și obligațiile finanțatorilor	evitarea dublei finanțări și indicatori unitari
P20 – Deta	OS2,	PUG, RLU,	politici	PVE, LIFE, ODD 6, 11,	climă, apă,

Cod/proiect	Obiective	Corelare locală și urbanistică	Corelare națională și regională	Corelare europeană/internațională	Verificare obligatorie
verde-albastră	OS3, OS9	parcuri și drenaj	regionale de mediu	13 și 15	biodiversitate și mentenanță

22.13.3. Matricea obiectivelor strategice și a documentelor-cadru

Obiectiv strategic	PUG/SIDU	Județ/Regiune	Național	European/global
OS1 – Conformare și management	management urban, HCL, PUG	cooperare instituțională	SNT, HG 127/2026	GSTC, ODD 16
OS2 – Infrastructură și accesibilitate	PUG, RLU, PMUD	PDR Vest, strategia județului	SNT	PC, AET, ODD 9 și 11
OS3 – Termal și agrement verde	zona Ștrandului și parcuri	RIS3 Vest	SNT, MIT condiționat	PVE, GSTC, ODD 6, 7 și 13
OS4 – Patrimoniu multicultural	zone protejate, SIDU	strategii culturale	SNT și politici de patrimoniu	AET, ODD 11, GSTC
OS5 – Produse și evenimente	spații publice și Centrul Cultural	turism județean	SNT	AET, ODD 8 și 12
OS6 – Calitatea și economia locală	funcțiuni economice și servicii	RIS3, dezvoltare economică	SNT și ocupare	PC, ODD 4 și 8
OS7 – Brand și digitalizare	Smart City și informare	PDR/RIS3	SNT	DD 2030, AET
OS8 – Integrare regională și transfrontalieră	conexiuni și mobilitate	SDES Timiș	SNT	Interreg, AET, ODD 17
OS9 – Sustenabilitate și reziliență	RLU, infrastructură verde	politici regionale de mediu	SNT și politici climatice	PVE, GSTC, ODD 11–15

Măsuri operaționale pentru asigurarea corelării

În termen de maximum 12 luni de la aprobarea strategiei se recomandă realizarea următoarelor acțiuni:

1. verificarea stadiului juridic al PUG și RLU;
2. confirmarea exactă a perimetrului stațiunii;
3. realizarea planșei cadastrale și GIS;
4. integrarea portofoliului turistic în PUG;
5. corelarea fișelor de proiect cu SIDU și PMUD;
6. elaborarea listei proiectelor care necesită aviz conform HG nr. 127/2026;
7. verificarea eligibilității Detei prin HG nr. 558/2017;
8. integrarea indicatorilor turistici în tabloul urban de bord;
9. transmiterea portofoliului către Consiliul Județean Timiș și ADR Vest;
10. clasificarea proiectelor după obiectivele Politicii de Coeziune;
11. realizarea autoevaluării GSTC;
12. introducerea ODD în fișele proiectelor;
13. instituirea filtrului verde, digital și climatic;

14. actualizarea anuală a matricei de corelare.

Concluziile capitolului

Strategia de dezvoltare turistică a Stațiunii Turistice Deta este compatibilă, prin obiectivele și proiectele propuse, cu direcțiile locale, județene, regionale, naționale, europene și internaționale privind:

- dezvoltarea urbană integrată;
- turismul pentru toate anotimpurile;
- patrimoniul și multiculturalitatea;
- regenerarea spațiului public;
- mobilitatea sustenabilă;
- eficiența energetică;
- adaptarea climatică;
- digitalizarea;
- accesibilitatea;
- antreprenoriatul;
- cooperarea transfrontalieră;
- managementul bazat pe date.

Corelarea trebuie menținută pe întreaga perioadă 2026–2035, nu numai la momentul aprobării strategiei. Modificarea PUG, apariția unor acte normative noi, schimbarea programelor de finanțare sau revizuirea politicilor europene vor determina actualizarea matricei și, după caz, a portofoliului de proiecte.

O atenție specială va fi acordată:

- delimitării juridice și cadastrale a perimetrului stațiunii;
- transpunerii proiectelor în PUG și RLU;
- aplicării HG nr. 127/2026;
- verificării condiționate a eligibilității prin HG nr. 558/2017;
- pregătirii portofoliului pentru perioada europeană post-2027;
- integrării principiilor GSTC, ODD, Pactului Verde și Deceniului Digital.

Prin această abordare, strategia devine nu doar un document de orientare turistică, ci o componentă integrată a dezvoltării urbane și teritoriale a Orașului Deta, capabilă să fundamenteze investițiile, urbanismul, finanțările și deciziile publice până în anul 2035.

CAPITOLUL XXIII – CONCLUZII PRIVIND DEZVOLTAREA TURISTICĂ ȘI MENȚINEREA STATUTULUI

Analizele realizate în cadrul prezentei strategii confirmă existența unui potențial turistic real, diversificat și adecvat statutului de stațiune turistică de interes local. Potențialul Detei nu este determinat de o singură resursă, ci de asocierea dintre apa termală, infrastructura Ștrandului Termal, Parcul Anton Kratzer, patrimoniul cultural și multiconfesional, caracterul multicultural, evenimentele locale, infrastructura sportivă, capacitatea de cazare, serviciile urbane și poziția favorabilă în sudul județului Timiș, în apropierea municipiului Timișoara și a frontierei cu Serbia.

23.1. Sinteza potențialului și a nivelului actual de valorificare

Deta dispune de caracteristicile unei microdestinații turistice urbane, termale și recreative, capabile să deservească în principal piața locală și regională. Profilul realist al stațiunii este orientat către agrement termal, vizite de o zi, sejururi de weekend, turism familial, cultural, multicultural, gastronomic, sportiv, profesional, de tranzit și transfrontalier. Nivelul actual de

valorificare este parțial: resursele există și sunt funcționale, dar nu sunt încă integrate complet într-un produs turistic comun, iar durata medie a ședерii rămâne redusă.

Strategia nu propune transformarea Detei într-o destinație de turism de masă și nici prezentarea acesteia ca stațiune balneară de tratament complex, ci consolidarea unei destinații accesibile, de dimensiune locală și regională, în care resursele existente sunt integrate într-o experiență turistică unitară.

23.2. Principalele avantaje competitive și probleme critice

Avantajele competitive majore sunt: resursa termală și Ștrandul Termal, ca element principal de diferențiere; Parcul Anton Kratzer, cu peste 14 hectare de spațiu verde recreativ; patrimoniul cultural, istoric și arhitectural, reprezentat de Turnul Pompierilor, Muzeul Orașului Deta și ansamblul urban central; caracterul multicultural și multiconfesional; calendarul local de evenimente; infrastructura sportivă; capacitatea de cazare și alimentație publică; accesibilitatea rutieră, feroviară și transfrontalieră; portofoliul consistent de investiții și capacitatea administrativă demonstrată.

Problemele critice care trebuie gestionate sunt fragmentarea ofertei turistice, durata redusă a ședерii, nivelul incomplet de digitalizare și promovare, precum și necesitatea finalizării componentelor administrative de urbanism. Aceste probleme au caracter remediabil și sunt tratate prin planul de acțiune și prin planul de remediere a deficiențelor.

23.3. Gradul de conformare cu criteriile stațiunii turistice

Analiza de conformare din Capitolul XII arată că majoritatea criteriilor obligatorii sunt îndeplinite — resurse și atractivitate, cazare, alimentație publică, acces, utilități, servicii medicale, siguranță, salubrizare și agrement. Sunt parțial îndeplinite criteriile privind semnalizarea și informarea turistică, promovarea și digitalizarea, precum și componenta de urbanism referitoare la delimitarea perimetrului și publicarea în Observatorul Teritorial Național. Nu au fost identificate criterii obligatorii integral neîndeplinite care să compromită eligibilitatea, cu condiția finalizării măsurilor de remediere.

23.4. Justificarea menținerii statutului de stațiune turistică de interes local

Concluzia generală este că Deta nu reprezintă numai o localitate care deține administrativ statutul de stațiune turistică, ci dispune de resurse, infrastructură și servicii capabile să susțină funcționarea efectivă a unei stațiuni turistice de interes local. Principalul produs turistic — Ștrandul Termal — asigură o motivație directă de deplasare, iar oferta este completată de parc, patrimoniu, cultură, evenimente și servicii urbane. Existența serviciilor medicale, comerciale, bancare, administrative și de siguranță conferă orașului un avantaj față de destinațiile rurale comparabile. În consecință, menținerea statutului este justificată din punct de vedere al resurselor, al infrastructurii și al oportunității de dezvoltare.

23.5. Contribuția strategiei la dezvoltarea locală durabilă

Prin abordarea sa integrată, strategia contribuie la dezvoltarea locală durabilă pe trei dimensiuni. Din punct de vedere economic, valorificarea potențialului turistic susține veniturile locale, ocuparea forței de muncă și diversificarea economiei. Din punct de vedere social, dezvoltarea turismului consolidează identitatea multiculturală, viața comunitară și calitatea spațiilor publice. Din punct de vedere al mediului, principiile turismului responsabil, ale economiei circulare și ale rezilienței climatice asigură compatibilitatea dintre dezvoltarea turistică și protecția resurselor naturale.

23.6. Angajamentul administrației și partenerilor pentru implementare

Implementarea strategiei presupune un angajament ferm al administrației publice locale și al partenerilor săi. Primăria și Consiliul Local al Orașului Deta își asumă coordonarea, monitorizarea și raportarea, iar operatorii economici, instituțiile culturale și educaționale,

mediul asociativ, comunitatea și partenerii regionali și transfrontalieri contribuie la realizarea măsurilor. Cooperarea public–privat–comunitate reprezintă condiția de bază pentru transformarea potențialului în rezultate concrete.

23.7. Condiții esențiale pentru succesul strategiei

Succesul strategiei depinde de îndeplinirea unor condiții esențiale: menținerea permanentă a conformării cu criteriile stațiunii; integrarea ofertei în produse turistice complete; continuitatea investițiilor și a capacității administrative; digitalizarea și promovarea coerentă; profesionalizarea evenimentelor; monitorizarea sistematică a datelor și a indicatorilor; precum și asigurarea resurselor financiare prin atragerea de fonduri europene, naționale și regionale, în completarea bugetului local.

23.8. Concluzia finală privind eligibilitatea, oportunitatea și sustenabilitatea statutului

Din perspectiva eligibilității, Stațiunea Turistică Deta îndeplinește criteriile esențiale, iar deficiențele identificate sunt remediabile prin măsuri administrative și investiții de valoare redusă, cu termene realiste. Din perspectiva oportunității, menținerea statutului consolidează un avantaj administrativ care poate fi transformat într-un motor real de dezvoltare locală. Din perspectiva sustenabilității, direcțiile propuse — dezvoltarea unei destinații accesibile, integrate, multiculturale și responsabile — asigură caracterul durabil al statutului pe întreaga perioadă 2026–2035. În concluzie, reevaluarea și menținerea statutului de stațiune turistică de interes local al orașului Deta sunt fundamentate, oportune și sustenabile, iar prezenta strategie oferă cadrul coerent pentru realizarea acestora.

CAPITOLUL XXIV – BIBLIOGRAFIE ȘI SURSE OFICIALE

24.1. Acte normative

1. Ordonanța Guvernului nr. 58/1998 privind organizarea și desfășurarea activității de turism în România, cu modificările și completările ulterioare.
2. Hotărârea Guvernului nr. 852/2008 pentru aprobarea normelor și criteriilor de atestare a stațiunilor turistice, cu modificările și completările ulterioare.
3. Hotărârea Guvernului nr. 120/2024 privind atestarea unor localități sau părți din localități ca stațiuni turistice și modificarea HG nr. 852/2008.
4. Hotărârea Guvernului nr. 1.264/2024 pentru modificarea și completarea prevederilor referitoare la reevaluarea stațiunilor turistice.
5. Hotărârea Guvernului nr. 31/1996 pentru aprobarea Metodologiei de avizare a documentațiilor de urbanism privind zone și stațiuni turistice și a documentațiilor tehnice privind construcțiile din domeniul turismului.
6. Hotărârea Guvernului nr. 127/2026 pentru modificarea și completarea Metodologiei aprobate prin HG nr. 31/1996.
7. Hotărârea Guvernului nr. 1.267/2010 privind eliberarea certificatelor de clasificare, a licențelor și brevetelor de turism.
8. Ordinul nr. 65/2013 pentru aprobarea normelor metodologice privind clasificarea structurilor de primire turistice, cu modificările și completările ulterioare.
9. Hotărârea Guvernului nr. 558/2017 privind aprobarea Programului pentru dezvoltarea investițiilor în turism – Masterplanul investițiilor în turism, cu modificările ulterioare.
10. Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, în forma consolidată.
11. Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, în forma consolidată.

12. Hotărârea Guvernului nr. 907/2016 privind etapele de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor tehnico-economice pentru investițiile publice.
13. Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată.
14. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului.
15. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate și conservarea biodiversității.
16. Legea apelor nr. 107/1996, cu modificările și completările ulterioare.
17. Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap.
18. Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale.
19. Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice și HG nr. 395/2016 pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare.
20. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 39/2018 privind parteneriatul public–privat.

24.2. Documente strategice europene, naționale, regionale și județene

1. Agenda Europeană pentru Turism 2030.
2. Transition Pathway for Tourism – Comisia Europeană.
3. Pactul Verde European.
4. Programul de politică pentru Deceniul Digital 2030.
5. Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU.
6. Strategia națională pentru dezvoltarea turismului pentru perioada 2025–2035, aprobată prin HG nr. 1.193/2024.
7. Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030.
8. Planul pentru Dezvoltare Regională al Regiunii Vest 2021–2027.
9. Programul Regional Vest 2021–2027.
10. Programul Interreg VI-A IPA România–Serbia 2021–2027.
11. Strategia Integrată de Dezvoltare Economică și Socială a Județului Timiș 2021–2027.
12. Strategia Culturală a Județului Timiș 2023–2027.
13. Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Orașului Deta 2022–2030.
14. Strategia de dezvoltare turistică a Orașului Deta 2024–2034.
15. Planul Urbanistic General și Regulamentul Local de Urbanism ale Orașului Deta, inclusiv documentația de actualizare.

24.3. Surse statistice oficiale

1. Institutul Național de Statistică – baza de date TEMPO-Online.
2. Institutul Național de Statistică – seriile statistice privind structurile de primire, capacitatea de cazare, sosirile și înnoptările turistice.
3. Recensământul populației și locuințelor 2021.
4. Sistemul Informatic al Registrului Unităților Teritorial-Administrative – SIRUTA.
5. Direcția Regională de Statistică Timiș.
6. Eurostat – statistici privind turismul, economia regională, populația, ocuparea și mediul.
7. Oficiul Național al Registrului Comerțului – date privind operatorii economici.
8. Ministerul Finanțelor – date financiare și economice publice.
9. Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Timiș.

24.4. Surse instituționale

1. Autoritatea publică centrală responsabilă în domeniul turismului.
2. Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației.
3. Observatorul Teritorial Național.

4. Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest.
5. Consiliul Județean Timiș.
6. Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului în județul Timiș.
7. Secretariatul Programului Interreg România–Serbia.
8. Institutul Național al Patrimoniului.
9. Direcția Județeană pentru Cultură Timiș.
10. Agenția pentru Protecția Mediului Timiș.
11. Administrația Bazinală de Apă Banat.
12. Direcția de Sănătate Publică Timiș.
13. Inspectoratul pentru Situații de Urgență „Banat” al Județului Timiș.
14. Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară și OCPI Timiș.
15. GAL Timiș–Torontal–Bârzava.
16. UAT Orașul Deta.

Notă terminologică

În cuprinsul prezentei strategii se utilizează formularea juridică **„reevaluarea și menținerea statutului de stațiune turistică de interes local”**. Termenul „reautorizare”, utilizat în practica administrativă curentă, poate fi menționat numai cu caracter explicativ, deoarece Hotărârea Guvernului nr. 120/2024 reglementează procedura ca **reevaluare a statutului acordat**, nu ca o nouă autorizare.

Turismul reprezintă un sector transversal al dezvoltării locale, cu efecte directe și indirecte asupra economiei, ocupării forței de muncă, mobilității, infrastructurii publice, patrimoniului cultural, mediului, imaginii teritoriale și calității vieții. Pentru orașele de dimensiune mică și medie, dezvoltarea turistică nu trebuie privită exclusiv prin prisma numărului de vizitatori, ci ca un proces integrat de valorificare responsabilă a resurselor locale și de consolidare a competitivității teritoriale.

Orașul Deta beneficiază de un profil teritorial distinct în sudul județului Timiș, fiind caracterizat prin:

- poziționarea în proximitatea frontierei dintre România și Republica Serbia;
- accesibilitatea rutieră regională și legătura cu municipiul Timișoara;
- rolul de centru administrativ, economic și de servicii pentru localitățile din microregiune;
- patrimoniul multicultural specific Banatului;
- tradițiile comunităților română, germană, maghiară, sârbă, bulgară și romă;
- existența unor obiective de patrimoniu construit, religios, memorial și muzeal;
- potențialul pentru turism cultural, gastronomic, de evenimente, de agrement, de weekend, de tranzit și transfrontalier;
- posibilitatea dezvoltării unor produse bazate pe digitalizare, mobilitate verde și conceptul „Smart Tourism”.

Strategia anterioară a orașului Deta a identificat corect o parte importantă a acestor resurse, precum multiculturalitatea, poziționarea pe axa de circulație spre frontiera cu Serbia, rolul microregional, patrimoniul cultural, evenimentele locale, turismul gastronomic și oportunitatea dezvoltării unor servicii turistice inteligente. Documentul anterior a propus poziționarea Detei ca destinație autentică a Banatului multicultural și ca posibilă „Poartă multiculturală a Banatului de Sud”.

Orașul Deta a fost atestat ca **stațiune turistică de interes local** prin Hotărârea Guvernului nr. 910 din 13 iulie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 718 din 18 iulie 2022.

Ulterior atestării Detei, cadrul normativ aplicabil stațiunilor turistice a fost modificat substanțial prin Hotărârea Guvernului nr. 120/2024. Actul normativ a actualizat normele și

criteriile prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 852/2008 și a instituit obligația reevaluării stațiunilor turistice atestate anterior datei de 16 februarie 2024. Pentru reevaluare, autoritățile administrației publice locale trebuie să transmită:

1. fișa stațiunii turistice, întocmită conform modelului legal aplicabil;
2. dovada publicării în Observatorul Teritorial Național a documentației de urbanism valabile, în care perimetrul stațiunii este delimitat corespunzător;
3. strategia de dezvoltare turistică a stațiunii.

Termenul stabilit este de trei ani de la intrarea în vigoare a Hotărârii Guvernului nr. 120/2024. Întrucât hotărârea a fost publicată și a intrat în vigoare la 22 februarie 2024, termenul legal rezultat pentru transmiterea documentației este **22 februarie 2027**. Netransmiterea documentelor în termenul stabilit poate atrage retragerea statutului de stațiune turistică.

În acest context, elaborarea Strategiei de dezvoltare turistică a Stațiunii Turistice Deta pentru perioada 2026–2035 răspunde unei duble necesități:

- necesitatea administrativă și juridică de fundamentare a reevaluării și menținerii statutului de stațiune turistică de interes local;
- necesitatea strategică de a transforma potențialul turistic existent într-un sistem coerent de produse, servicii, investiții, parteneriate și rezultate măsurabile.

Noua strategie valorifică informațiile și propunerile utile din documentul anterior, dar introduce o arhitectură strategică mai riguroasă, bazată pe date verificabile, conformare juridică, delimitare teritorială, indicatori, plan de acțiune, responsabilități, bugete, surse de finanțare, managementul riscurilor și monitorizarea implementării. Analiza documentului anterior a evidențiat necesitatea uniformizării perioadelor de referință, a terminologiei, a surselor, a indicatorilor și a mecanismelor de implementare și evaluare.